

3. Alia item sunt species indulgentiarum, scilicet quadragesima, septuaginta, & carena. Quadragesima est remissio quadraginta dierum indulgentiarum; septuaginta septem annorum; carena autem erat tempus quadraginta dierum in pane, & aqua cum septem sequentibus annis poenitentiarum, cap. *accusasti, de accusat. cap. accepisti, de sponsa duorum*, solebatque olim infligi regulariter in sacris Canonibus pro quolibet peccato mortali, nunc autem in ratione indulgentiarum accipitur pro remissione dictorum quadraginta dierum, & septem annorum poenitentiarum. Unde quando in bullis ultra plenariam indulgentiam conceduntur tot dies, vel quadragesima indulgentiarum de iniunctis poenitentibus denotat, ut si causa insufficientis fuerit ad indulgentiam plenariam concedendam, saltem lucrentur illi numerati dies, vel quadragesima concessa in bulla. *Ibidem §. sed contra. De quo Paludan. in 4. dist. 20. quaest. 4. art. 2. concl. 4. Iacobus Cardinal. in suo tract. de indulgentijs.*

4. Iubilei forma creditur initium habuisse a tempore Bonifacii Octavius circa annum Domini 1300. ut constat ex dict. *Extravag. antiquorum*, & dicitur a Iobél Hebraicè, quod Latine sonat initium: quia apud veterem legem anno Iubilei incipiebant libertates possessionum, & seruiturum, ac remissiones offensarum, omniaque redibant ad suum statum pristinum, ut habetur in Levitico, indeque per analogiam dicitur apud Latinos Iubileus, à iubilo: quia per Iubileum homini spiritualiter renovato, & ad gratiam baptismalem reducto est magnum gaudium, & quies conscientiarum, ac simul cordis, & oris Iubilatio, gratiarum actio, laudumque personatio, ut videtur innuere *Extravagans, unigenitus, de poenitent. & remissionibus. Auct. Ibidem artic. 4.* De quo Navar. *tract. de Iubileo notab. 1. num. 3. & notab. 2. num. 4. Florentin. 1. p. tit. 10. cap. 3. §. 6. & 7. Alexandrin. in summa de poenit. dist. 7.*

5. Potestas concedendi indulgentias residet apud Pontificem Maximum tanquam caput Ecclesiae, *Extravag. unigenitus, de poenitent. & remiss.* qua potestate etiam polent Concilium, Patriarcha, Primas, Archiepiscopus, & Episcopus, *cap. quod autem, cap. nostro, de poenitent. & remiss.* Cardinales autem sicut & Patriarcha, & Primates, si non sunt praelati, non gaudent hac praesentia de iure communi, nisi ex privilegio, commissione, aut consuetudine, quae dat iurisdictionem id habere. Tandem Praelati Regulares habentes iurisdictionem quasi Episcopalem, quales sunt Generales, & Provinciales habent hanc eandem auctoritatem ordinariam largiendi indulgentias, nec id illis prohibetur in *cap. accedentibus, de excessibus praelati. sed praelatis localibus non habentibus iurisdictionem Episcopalem, vel Abbatibus non exemptis, aut exemptis excedentibus seu concedentibus indulgentias sibi non subditis. Imò & iuxta veriorè, & meliorem sententiam à iure divino ea potestas emanat ad instar Episcoporum, licet de facto ea non utantur: quia per desuetudinem non tollitur huiusmodi contra ius divinum potestas. Tom. 2. quaest. 86. art. 3.*

De quo Soto in 4. dist. 2. 1. quæst. 1. art. 4. Syluest. verb. indulgentiæ, n. 11, Cordub. lib. 5. quæst. 12. Couar. regul. possessor 2. p. §. 3. num. 1. Medina de indulgentijs disp. 6. cap. 29.

Bullar. Orac.
59. Leon. 10.

6. Prouinciales Ordinij Minorū de Obseruantia peracta visitatio ne possunt concedere Fratribus, & Monialibus sibi subditis benedictionem, & plenariam indulgentiam, ex concessione Leonis X. apud Bullariū inter viarū vocis oracula. Idemque concessit Gregorius XIII. visitatoribus Societatis Iesu apud Compēdium eiusdem, titulo, visitator. Item prædicatores Minores vbiunque prædicare contigerit possunt auctoritate Apostolica largire auditoribus 40. dies indulgentiæ, ex indulto Alexandri Quarti, & per Gregorium Nonum conceduntur quindecim anni indulgentiarum audientibus prædicationes dictorum Fratrum Minorum, de quo in Bullario ad calcem Bullarum Gregorij Noni, & infra num. 56. aliàs ampliores indulgentias referemus pro eodem. *Ibid. art. 2.*

Bullar. ad calcem Bullarum Gregor. 9.

7. Indulgentiam plenariam consequi profitentem Religionem approbatam in die professionis, ac qui suum corpus subsidio Terræ sanctæ deuouet, eandemque gratiam, quam consecuntur baptizati in sacro fonte baptismaris, tenent plures cum Diuo Thoma. Sed hoc non est ita certum secundum meritum, & vim ipsius professionis. Per priuilegium tamen Sixti Quarti pro Ordine Minorum, de quo in Bullario inter viarū vocis oracula, certissimum est lucrari nouitium dictam plenariam indulgentiam in die professionis, idemque nouissimè concessit Dominus Paulus Quintus, extendendo illud ad diem ingressus ad probationem in Religione, vt infra num. 47. videbimus, & id ipsum fecit Iulius Secundus pro Minimis. *Tomo 2. quæst. 87. art. 1. De quo D. Thom. 2. 2. quæst. 189. art. 3. ad tertium, & in 4. dist. 4. quæst. 3. art. 3. quæstion. 3. ad tertium. Felin. in cap. nostro, de penitent. & remissionibus col. 4.*

Bullar. Orac.
9. Sixti 4.

Vide super hoc tradita à Sanchez lib. 5. decalog. cap. 5. num. 2. vbi post multos canones sacros, & auctores ad id citatos, resoluit per textum in cap. quis aliquando 187. §. his auctoritatibus, de penit. dist. 1. vbi glossa verb. totum, & cap. scriptura, verb. temporale, de voto, per Religionis professionem obtineri plenissimam omnium peccatorum commissorum condonationem, eam tamen non esse verè indulgentiam plenariam probat ibi num. 6. quia non fit ex thesauro Ecclesiæ per dispensationem Papæ, sed ex vi, & merito ipsius operis excellentissimi, & quacumque debitam peccatis satisfactionem excedentis. Idem docent Nauar. de indulgentijs notab. 20. num. 17. Plati de bono status Religiosi lib. 1. ca. 13. & comment. 2. de Regular. num. 60. Vvaldenfis de Sacramentalib. rit. 9. cap. 80. num. 8. & 9. Petrus Sutor Carthusian. lib. 2. suæ historiæ, tract. 1. cap. 7. Azor tomo 1. instit. moral. lib. 12. cap. 5. quæst. 11. quia omnes ferè dicunt. nõ in omnibus æquari baptismum professionem Religionis: quia nec est sacramentum, nec primam gratiam confert, nec peccatorū culpas

culpam delet, sed solam penam temporalem in purgatorio ei correspondentem.

8 Item lucratur eandem plenariam indulgentiam Fratres Minores, & communicantes in eorum privilegijs in mortis articulo, item in Dominicis diebus, ac in festiuitatibus Domini Sabbathi, Beate Mariae Virgini, & Sanctorum Ordinis, imò quocumque sacram unionem sumpserint, ex concessione Innocentij Octauifacta Monialibus S. Clarae, & Ancillis Beatae Mariae confirmata per Leonem Decimum apud Bullarium, idemque concessit Sixtus Quartus pro Praedicatoribus, quo fruuntur cōfratres Chordigeri Franciscani, & Corrugiati Augustinienfes. Idem lucratur in festiuitatibus Apostolorum Petri, & Pauli, S. Mariae Magdalena, Sanctorum Quadraginta Martyrum, necnon S. Luciae, & S. Alberti, ex Gregorio XIII. qui declarauit, quod legitime impediri, & inculpabiliter non potentes confiteri, & communicare, si postea peffecerint, etiam praterito constituto die indulgentiam consequantur. *Ibidem art. 2. De quo in Compend. Minorum verb. Indulgentia, & in Compend. D. Hieron. §. 19.*

9 Item eadem indulgentia plenaria fruuntur recitantes coronam Saluatoris continentem triginta tres Paternoster, & totidem Aue Mariae, in memoriam triginta trium annorum aetatis ipsius Domini, & coronam B. Virginis continentem septuaginta duo Aue Mariae cum septem Pater noster, addito vno Pater noster cum Aue Mariae pro Domino Papa, ex concessione Iulij Secundi, & Leonis X. pro Minoribus, & Monialibus S. Clarae sub eorum cura degentibus, de quo in Bullario inter vira vocis oracula dictorum Pontificum. Infirmi autem, ac senes decrepiti suppleant dicentes vnum Psalmum, vel Hymnum Domini nostri, vel B. Virginis, idemque lucratur dicētes Canticum Graduum, ex eodē Leone X. apud Comp. Mend. & nota quod indulgentia pro corona Virginis continente 72. Aue Mariae & septem Paternoster cum vno Pater noster, & Aue Mariae est confirmata per Dominum Paulum V. *Ibidem art. 17. De quo Portel verb. indulgentia num. 13.*

Ad quod nota pro Coronis Domini nostri, & B. Virginis, quod sunt multiplices. Prima Corona Domini nostri Iesu Christi, quae dicitur parua, continet quinque Paternoster, & totidem Aue Mariae in honorem quinque vulnrum eiusdem Domini. Secunda continet triginta tres Paternoster, & totidem Aue Mariae in honorem aetatis Christi Domini, quae in hac vita mortali vixisse creditur. Tertia continet quinque Psalmos habentes quinq; literas in principio, quibus nomen, Iesus, scribitur, in honorem eiusdem sanctissimi nominis. Primus Psalmus, *Iubilate paruum. Secundus, Exaudiat te Dominus in die tribulationis. Tertius, Saluum me fac Domine, quoniam defecit sanctus. Quartus, Usquequod Domine obliuisceris. Quintus, Saep expugnauerunt me, & in fine dicitur Antiphona: In nomine Iesu omne genu flectatur, & cum versu: sit nomen Domini benedictum,*

*Bulla. bul. 46.
Leon x. nu. 30
& bulla 32.
Sixti 4.*

*Bullar. Orac.
12. Iulij 2, &
Oracul. 24. &
51. & bul. 36.
Leon. x.
Comp. Mend.
tit. indulg. plenar. quoad fratres §. 19.*

Ec. & oratione: Omnipotens sempiterna Deus dirige actus nostros in beneplacito tuo, ut in nomine dilecti filij tui mereamur bonis operibus abundare, per eundem Dominum, Ec. Habentque hos versus recitantes eandem indulgentiam concessam dicentibus orationem Pietatis, de quo in Bullario inter viue vocis oracula Leonis X.

Bullar. Orac.
50. *Leo. X. &*
bul. 36.

Quantum ad coronas B. Virginis, prima continet decem Ave Maria ad honorem Evangelicarum virtutum eiusdem Domine. Secunda continet septuaginta duo Ave Maria cum septem Pater noster ad honorem septuaginta duorum annorum, quibus pie creditur vixisse in hoc mundo. Tertia continet quinque Psalmos habentes in principio quinque literas, quibus nomen benedictum Mariæ scribitur. Primus Psalmus est canticum, *Magnificat*. Secundus, *ad Dominum cum tribulaver*. Tertius, *retribuere sermo tuo, Ec.* Quartus, *in convertendo Dominus*. Quintus, *ad te levavi oculos meos, Ec.* & in fine Antiphona, *sub tuum presidium*. cum versu, *Dignare me, laudare te, Ec.* & oratione, *Famulorum tuorum, Ec.* De quo in Bullario apud Leonem X. Prima corona de decem Ave Maria habet ab eodem Leone X. decem millia annorum, & totidem dierum indulgentiæ. Secunda corona de 72. Ave Maria habet totidem dies, & centum annos de indulgentia, sed postea plenaria indulgentia ab eodem Leone X. indulta est utrique coronæ, tam Domini nostri de 33. Pater noster, & Ave Mariæ, quam B. Virginis de 72. Ave Maria cum septem Pater noster, addito vno Pater noster cum Ave Maria pro Domino Papa, quæ omnia habentur in Bullario inter viue vocis oracula Leonis X.

Bullar. d. bul.
36. *Leo. X.*

Bullar. Orac.
35. 51. & 52
& d. *bul. 35.*

Indulgentia illa vulgatissima coram imagine Pietatis, dicta communiter de S. Gregorio concessa ab eodem sanctissimo Patre recitantibus solitos decem versus cum suis orationibus, extat confirmata per eundem Leonem X. apud Bullarium inter viue vocis oracula.

Bullar. Orac.
42. & 43.

10 Item Fratres Camaldulenses visitantes Ecclesiam, aut oratoriū Eremitorij, vel alterius loci ipsorum Fratrum, & recitantes semel Psalmum, *Exaudiat te Dominus, Ec.* vel ter Pater noster cum Ave Maria, rogando pro felici statu suæ Sanctitatis, vel pro de mortui animæ salute consecuntur omnes indulgentias quomodolibet concessas, & concedendas à Sede Apostolica quibuscunque Ecclesijs, & locis, necnon Rosario à Beato Dominico instituto: legitimè autè impediti possunt prædicta recitare quocunque loco se inuenerint, etiam sola mente, & intentione, si aliter dicere non valent, ex Clemente Septimo. Quæ magna indulgentia gaudent Mendicantes communicantes, *ibidem art. 3.*

Comp. Mendi.
supra §. 17.
Bullar. bul. 15
Santi 41

11 Item dicentes, vel audientes missam Conceptionis Beate Mariæ orando pro sua Sanctitate, & pro vniuersali Ecclesia consecuntur indulgentiam plenariam, ex concessione Leonis X. pro Minoribus, & Monialibus S. Claræ apud Compend. Mendi. & ex Sixto Quarto apud Bullarium, *ibidem art. 40.*

12 Item Leo X. apud Bullarium inter viæ vocis oracula concessit Fratribus Minoribus, & Monialibus S. Claræ, ac Tertiarijs recitanti-
bus sex Pater noster cum totidem Ave Maria cum gloria Patri ad finem, vniuscuiusque omnes indulgentias stationum Romæ, Ierusalem, Portiuncula, & S. Iacobi in Compostella, quacunque hora, & quocunque loco sine vlla restrictione dicant. *Ibidem art. 7.* De quo Corduba in addit. ad Compendium titulo, indulgentia.

*Bullar. Orac.
24. Leon. x.*

Hæc indulgentia vulgariter dicta, statio de Sanctissimo Sacramento confirmata est per Dominum Paulum V. post suam reuocationem generalem indulgentiarum, vt audiui à quodam viro graui Ordinis, item & per Dominum Gregorium XV. & Urbanum VIII. qui illam restrinxit, vt tantum lucretur à recitanti-
bus ante altare matris, seu principali Ecclesiæ loci, quod (ni fallor) accepi à viris fidedignis. Pro quo nota, quod Sixtus IIIL. inter viæ vocis oracula apud Bullarium extendit hanc indulgentiam ad Moniales, & ad earum seruitrices, & Alexander Sextus ad Fratres extra Conuentum stantes, vt habetur in eodem Bullario inter oracula viæ vocis. Vide infra num. 47.

*Indulgentia
magna statio-
nis SS. sacra-
menti confir-
mata est nunc
per D. Urbanum
num 8.*

*Bullar. Orac.
19. & 37. Six-
ti 4.*

*Orac. 13. Alex-
and. 6.*

13 Similem plenariam indulgentiam consecuntur Monachi Carthusienses visitantes quodlibet altare apud suas Ecclesias, & recitantes post confessionem sacramentalem factam, Psalmum, *Miserere mei Deus*, flexis genibus, & illiterati septem Pater noster, & totidem Ave Maria, qui etiam lucreantur omnes alias indulgentias, etiam plenarias concessas visitantibus Ecclesias Romæ, & alias quocunque loco constitutas, ex Sixto Quarto qui idem concessit dicentibus septem Psalmos de penitentia, vel pro nescientibus literas 25. Pater noster, & totidem Ave Maria in oratorijs, in quibus persolunt Diuinum officium. Infirmi autem, & debiles satisfaciunt recitando cum socio, vel audiendo recitare, si magna infirmitate impediti sint. Quod etiam quoad recitandum cum socio concessit Prioribus, & Procuratoribus dicti Ordinis Alexander Sextus apud Compend. Mendic. *Ibidem art. 8.* Pro indulgentijs communicatis fratribus infirmis. Vide infra num. 19.

*Comp. Mendic.
tit. in indulg.
stationū quo-
ad fratres §.
28. & 29.*

14 Fratres additi seruitio, & curæ Monialium Sanctæ Claræ habent ultra indulgentiam plenariam ad mortis articulum, semel in vita absolui plenarie de reseruat, ex concessione Sixti Quarti inter oracula viæ vocis apud Bullarium. De quo supra de absolutione plenaria Fratrum, à num. 26.

*Bullar. Orac.
2. Sixti 7.*

15 Fratres Minores de Obseruantia, Moniales Sanctæ Claræ, & quæuis persona Tertijs Ordinis sancti Francisci possunt assequi anni sancti lubilei plenariam indulgentiam in suis Ecclesijs, si penitentes, & confessi trisepties quatuor altaria, vel quatuor imagines in vno, duobus, vel pluribus diebus, dum tamen intra triginta dierum spacium illa visitent, prout commodius ei fuerit cum oratione Dominica, & altera Angelica visitauerint, qui possunt etiam eligere confessorem ad arbi-

trium sui prælati, qui auctoritate Apostolica eos absoluat ab omnibus casibus, & peccatis, etiam Sedi Apostolica reservatis. Ita concessit Clemens VII. inter viua oracula apud Bullarium. Hoc tamen indulto, credo, quod non fruuntur dicti Fratres, & Moniales, qui in anno lubilei solent suspendi omnes gratiæ, & indulta in Bulla publicationis eiusdem lubilei facta à sua Sanctitate.

16 Indulgentiam plenariam ad articulum mortis concessam Religiosi confitentur, etiam in casu, quo non possint eligere confessorè, dummodò sint in statu gratiæ, ex declaratione Martini V. & aliorum Pontificùm pro Minoribus apud Bullariù. Articulus verò mortis quoad hunc effectum præsumptus, seu reputatus sufficit secundum aliquos, nisi aliud exprimat in literis, seu bulla Papæ. Quæ indulgentia in defectu Sacerdotis potest cõcedi à Subdiacono, vel etiam à laico conuerso, iuxta magis receptam, piam, & fauorabilem sententiam. Eandemque cõsequuntur lethargicus, phreneticus, vel æmens, seu aliter vsu loquel læ priuatus cum sola contritione habita, dum sanæ mentis extiterat, & proposito confitendi tempore debito, vel etiam cum signis contritionis, aut voluntatis confitendi, ex Nicolao V. pro Ordine D. Hieronymi in Hispania. *Ibidem art. 9. 10. & 11.* De quo in Compend. D. Hieron. titulo, indulgentia plenaria, §. 7. D. Antonin. 1. p. tit. 10. num. 1. §. 4. Nauar. in cap. in *Leuitico*, notab. 30. à num. 8. in fine, & notab. 17. vide supra de absolutione plenaria Fratrum à num. 27. vsque ad 29.

Pro quo adhuc aduerte, quod idem Nicolaus Quintus declarauit, quod si talis infirmus superuixerit, nihilominus dicta plenaria indulgentia, quoties sibi facta fuerit, perinde valeat, ac si de huiusmodi infirmitate decederet. *Ibidem.*

17 Tandem lucratur indulgentiam plenariam, quando ad pulsationem campanæ solitam fieri post solis occasum, ad primum signum dicunt: *Angelus Domini nunciavit Mariæ, & conceptus de Spiritu Sancto, cum Aue Mariæ*, & ad secundum signum: *Eccè ancilla Domini, fiat mihi secundum Verbum tuum*, cum altero Aue Mariæ: & ad tertium signum: *Verbum caro factum est, & habitauit in nobis*: cum alio Aue Mariæ. Ita concessit Adrianus VI. ad instantiam Guardiani Burgensis. *Ibid. a. 12.* Vide infra n. 51.

18 Doctissimorum virorum sententiã est, posse dilatarì susceptionem, seu cõmunionem sacre Eucharistiæ per hebdomadã post transactum terminum lubilei, vel indulgentiæ, & ita declarasse Gregorium XIII. in quodam lubileo. *Ibidem in fine.* De quo Henriquez lib. 7. de indulg. cap. 7. in margine litera S. Idem in simili ferè docet Sanchez lib. 4. decalog. cap. 54. num. 28.

19 Fratres infirmi promerentur indulgentiis Quatuor, & alias Fratribus concessas in suis Ecclesijs dicendo quinquies Pater noster, & totidem Aue Mariæ pro tali intentione, ex Innocentio Octauo inter viua oracula apud Bullarium, & Leo X. *Ibidem concessit, quod in-*

firmi

Bullar. Orac.
1. Clem. 7.
Nota hoc.

Bullar. bul. 20
& 37. & ora.
34. Sixti 4. &
bulla 9. Iulij
2. in principio
& bull. 11.
n. 3. & bulla
19. num. 5.
Eugen. 4.
Comp. D. Hieron.
ym. tit. 10.
indlg. plenaria
§. 7.

Bullar. Orac.
13. Innoc. 8.
Ibid. Orac. 25
Leon. 2.

firmi, & senes in decrepita ætate possint lucrari indulgentias concessas dicentibus coronas Domini nostri Iesu Christi, & B. Virginis Mariæ suæ dicendo vnum Psalmum, vel Hymnum Domini nostri, vel B. Mariæ, quod Eugenius III. extendit ad Fratres occupatos, & Pius II. addit, quod faciant aliud pium, & æquiualeus opus, & idem Innocentius VIII. declarat, quod dicant aliquas orationes impositas per prælatos in illis diebus, quibus tales indulgentiæ conceduntur. Tom. 2. quæst. 102. art. 1. vide supra num. 13. De quo Compend. Mendic. titulo, indulgentia non plenaria quoad Fratres §. 13. & Compend. D. Hieron. tit. infirmi §. 6. & 7.

Tandem Clemens VIII. ad instantiam Commissarij Romani F. Ioannis Baptistæ Moles concessit, vt Religiosi in Xenodochijs, seu valetudinarijs extra conuentum ægroti existentes, & deputati eorum cura, & seruitio consequantur omnes indulgentias, quas in suis Conuentibus alij Religiosi consecuntur, videlicet in festiuitatibus Sanctorum Ordinis, siue quocunque alio die, dummodò exequantur omnia, quæ pro dictis indulgentijs consequendis tenentur exequi. Similiter etiam, vt ibidem decedentis, seu morientis eisdem gratijs, priuilegijs, & indulgentijs concessis, & concedendis Fratribus intra Ordinis Conuentus, & vita decedentibus possint, & valeant potiri. Ita refertur inter oracula viuæ vocis Clementis VIII. apud Bullarium. Quæ concessio, vt puto, non est reuocata per Paulum Quintum in sua generali reuocatione indulgentiarum pro Regularibus: quia Clemens VIII. ibi non concessit aliquas nouas indulgentias, sed tantum declarauit posse ægrotos extra claustra existentes consequi concessas Fratribus intra Conuentus decedentibus, quod est quasi priuilegium, seu dispensatio circa locum. De quo Portel in addit. ad dubia Regularia, verb. indulgentia nu. 5.

Bullar. Orac.
6. Clement. 83

De indulgentia concessa decedentibus cum habitu P. N. B. Francisci, & osculantibus eundem habitum vide tom. 2. quæst. 74. art. 10. & 11. & nos diximus supra de habitu Regulari num. 9. & 10.

De Indulgentijs Stationum Romæ.

20 Ethimon stationis dicitur à stantium militum vigilia, qui stationarij dicebantur: quia sicut sub eorum custodia, & vigilia exercitus totus quietus, & tutus erat, ita per illos, qui stationes spirituales piæ, & vti decet, visitant, fideles, & peccatores custodiuntur, & à Deo præseruantur. Has stationes instituit B. Gregorius Papa, & pro qualibet pro tunc concessit septem annos remissionis. Tomo 2. q. 88 art. 1.

21 Romæ quotidie est indulgentia plenaria, seu remissio omnium peccatorum ad minus in tribus locis, & tertiæ partis peccatorum ad minus apud octo loca, & quartæ partis in alio, & septimæ in altero, & in diuersis Ecclesijs, & locis sunt innumerabiles indulgentiæ. Summa illarum

vt fertur, sunt 400. anni, & 1500. quadrage nã. Item habentur aliã plures indulgentiã quotidie in diuersis locis pro dedicatione Ecclesiarũ, & altarum, & in diuersis temporibus, & festiuitatibus, quã augentur, & duplicantur in Quadragesima. Quibus etiã additã sunt plures alię de nouo à Sixto Quarto, & alijs Pontificibus, maximẽ apud Ecclesiã ab eis constructã, & reedificatã. Has vero omnes indulgentias lucrari possunt Religiosi, & Moniales, nouitij, Donati, & perpetuò oblati residentes in suis Ecclesijs ante altare principale scilicet Pater noster, & Aue Maria cum gloria Patri ad finem cuiuslibet, vel visitantes septem loca ad id deputata specialiter, ad instar septem Ecclesiarum Vrbs, in ibique dicentes septem Psalmos de pœnitentia cum Litania, & laici numerũ Pater noster à superioribus taxatum. *Ibidem art. 2.* De quo Collector Mend. in indulgentia stationum quoad fratres S. 15.

22. Apud Ecclesiã Lateranensem (quã est prima, & principalior) sunt stationes Dominica prima Quadragesimã, Dominica Palmarum, Feria quinta in Cœna Domini, Sabbatho Sancto, Sabbatho in Albis, Vigilia Penthecostes, in die S. Ioannis ante portã Latinã, quibus diebus habetur indulgentia plenaria, & liberatio animã à purgatorio. A die vero 20. Maij, quo celebratur festum S. Bernardini Ordinis Minorum, vsque ad primam diem Augusti quotidie est indulgentia plenaria. Item visitantibus hanc Ecclesiã absque peccato mortali, quocunq; anni tempore concessit Syluester Papa remissionem omnium peccatorum, quod & confirmauit S. Gregorius Papa. Item in festo Basilicã Saluatoris habetur eadẽ remissio omnium peccatorum, & Bonifacius Papa concessit, quod accedentes ad hanc Ecclesiã causa deuotionis, orationis, & peregrinationis sint mundati ab omni sordẽ peccati toties, quoties. Item apud Capellã S. Ioannis Baptistã eiusdem Ecclesiã, ad quam femina non ingrediuntur, datur remissio omnium peccatorum, idẽque apud Capellã S. Laurentij, quã dicitur, Sancta Sanctorum, ad quam etiã non est permissus ingressus mulierum. Tandẽ tot, tantãque sunt indulgentiã huius sanctã domus, quod à solo Deo numerari possunt vt dixit Bonifacius Papa, qui eas omnes confirmauit. *Tomo 2. quest. 89. art. 1.*

23. Secunda Ecclesiã est S. Petri in Vrbe, in qua sunt quotidie 48. anni indulgentiã, & totidem quadrage nã cum remissione tertii partis peccatorum, in quolibet vero altari 18. anni. Item in festis Sanctorũ Apostolorum Petri & Pauli, vel uocatione altarum, & in Natiuitatis Domini, Paschã, & omnium Sanctorum diebus, & in alio quocunq; festo duplici duplicantur indulgentiã. Item in die Annunciationis B. Mariã sunt mille anni indulgentiã, à qua vsque ad Kalendas Augusti sunt etiã inibi 12. anni, & totidem quadrage nã, simulque remissio tertii partis peccatorum. Tandẽ ascendẽtes gradus S. Petri pro quolibet habent septem annos indulgentiã. *Ibidem art. 2.*

24 Tertia Ecclesia est S. Pauli Apostoli, in qua omni die habentur 48. Anni, & totidem quadragenæ, & remissio tertiæ partis peccatorum. Item in Conuersione eiusdem Apostoli sunt centum anni, & totidem quadragenæ. Item in festo Innocentium sunt 48. Anni cum totidem quadragenis, sed nunc habetur indulgentia plenaria. Item in Dedicatio-
ne eiusdem Ecclesiæ sunt mille anni, & totidem quadragenæ, simulque remissio tertiæ partis peccatorum. Tandem intrantes hanc Ecclesiam omnibus diebus Dominicis habent tantas indulgentias, ac si pergerent ad sanctam Domini sepulchrum in Ierusalem. *Ibid. art. 3.*

25 Quarta Ecclesia dicitur S. Mariæ Maioris, in qua habentur omni die 48. Anni, & totidem quadragenæ, ac remissio tertiæ partis peccatorum. Item in vigilia Ascensionis Domini ad altare D. Hieronymi, cuius translatio ibi eodem die celebratur, est remissio tertiæ partis peccatorum. Tandem in omnibus festiuitatibus B. Mariæ habentur mille anni indulgentiæ, & à die Assumptionis vsque ad eiusdem Domine natiuitatem sunt duodecim millia annorum ultra prædicta, *ibid. art. 4.*

26 Quinta Ecclesia est S. Laurentij extra muros, in qua sunt omni die 48. anni cum totidem quadragenis, ac remissio tertiæ partis peccatorum. In festiuitatibus uero sanctorum Stephani, & Laurentij, quorum corpora ibidem requiescunt, & per octauas eorum, & in singulis stationibus eiusdem Ecclesiæ sunt centum anni indulgentiæ, & remissio tertiæ partis peccatorum concessa ab antiquo, nunc uero plenaria remissio à Calixto III. Item omni feria quarta per annum est liberatio vnus anni Animæ liberatio à purgatorio. Tandem ingrediens per ianuam australem huius templi de vna cruce ad aliam contritus, & confessus habet plenariam remissionem omnium peccatorum, *ibid. art. 5.*

27 Sexta Ecclesia est Sanctorum Fabiani, & Sebastiani extra muros, in qua habentur omni die 48. anni cum totidem quadragenis, ac remissio tertiæ partis peccatorum. Item sunt quotidie mille anni indulgentiæ à Pelagio Papa. Item ad Catacumbas ibidem propè altare maius sunt eadem indulgentiæ, quæ apud D. Petrum, & Paulum, quorum corpora inibi prius fuerunt abscondita. Item quilibet ex sex Pontificibus concesserunt mille annos indulgentiæ quocunque anni tempore visitantibus hanc Ecclesiam. Tandem in Cæmeterio Calixti habetur plenaria remissio omnium peccatorum secundum quosdam, *Ibid. a. 6.*

28 Septima, & vltima Ecclesia est S. Crucis in Ierusalem, vbi sunt omni die 48. anni cum tot quadragenis, ac remissio tertiæ partis peccatorum. Itè in eius dedicatione, quæ est in Vigilia S. Benedicti Abbatis mensis Martij habetur ibi plenaria indulgentia. Itè omnibus diebus Dominicis sunt 300. anni cum totidem Quadragenis, ac remissio tertiæ partis peccatorum. Item in inuentione Tituli S. Crucis 26. die Ianuarij, & quotidie etiam in Capella S. Helenæ, ad quam mulieres non intrant, nisi semel in anno, habetur plenaria indulgentia, Quas omnes indulgentias com-

sequi valent Fratres, & sorores Ordinis Minorum recitantes stationem Sanctissimi Sacramenti de sex Pater noster, & totidem Ave Maria cum gloria Patri, ut in superioribus iam diximus, *ibidem. art. 7.*

Numerum specialem indulgentiarum, quæ pro singulis mensibus habentur in stationibus Romæ vide latè tom. 2. quæst. 90. per totam, quas brevitatis gratia omitto, passimque circumferuntur in tabulis Ordinis: Indulgentias verò stationum in Adventu, quadragesima, ac tempore Paschali vide quæstion. 91. & passim habentur in Bulla Cruciatæ.

29 Dies, in quibus lucrantur prædictæ indulgentiæ plenariæ sunt sequentes. In Die Circumcisionis Domini duobus in locis, nempe in S. Ioanne Lateranensi, & in Araceli. In Epiphania apud Ecclesias sancti Petri, & S. Mariæ Maioris, in octavo die Epiphaniæ ad S. Petrum, in die S. Marcelli Papæ, quo celebratur festum quinque Martyrum apud Marochium occisorum, in nostro Ordine Minorum, in die SS. Fabiani, & Sebastiani, in die S. Agnetis, in Dominica prima post festum S. Antonij Abbatis, quo die ostenditur Veronica ad S. Petrum, in Conuersione S. Pauli, in die S. Agnetis secundo, in Purificatione B. Mariæ, in die S. Agathæ, in Cathedra S. Petri, in die S. Mathiæ Apostoli, in die S. Thomæ Aquinatis, in die S. Gregorij Papæ, in die S. Iosephi, in vigilia S. Benedicti Abbatis, in Annuntiatione B. Mariæ, in die S. Georgij M. in die S. Marci Euangelistæ, in die S. Petri Martyris, in die SS. Philippi, & Iacobij, in omnibus Dominicis Mensis Maij, in Inuentione S. Crucis, in die S. Ioannis ante portam Latinam, quo etiam liberatur anima à Purgatorio, in die Apparitionis S. Michaelis, à qua vsque ad Kalendas Augusti habentur quotidie apud Ecclesiam Lateranensem tres plenariæ indulgentiæ, in die S. Bernardini Ordinis Minorum, in Ascensione Domini, infesto Corporis Christi, in die S. Antonij de Padua Ordinis Minorum, in Natiuitate S. Ioannis Baptistæ, in visitatione B. Mariæ, in die S. Bonaventuræ Episcopi, & Doctoris Ordinis Minorum, in die S. Alexij, in die S. Mariæ Magdalenæ, in die S. Iacobi Apostoli, in die B. Annæ, in die S. Petri ad vincula, & per octo dies sequentes, in dedicatione B. Mariæ de Angelis, seu Portiunculæ, quæ fuit prima Ecclesia Ordinis Minorum, in Inuentione S. Stephani, infesto S. Mariæ ad Nives, in die S. Dominici, in die S. Laurentij, & per totam Octauam, in die S. Claræ Ordinis Minorum, in Vigilia Assumptionis B. Mariæ ad vesperas, in ipsa die Assumptionis, & per totam octauam apud S. Mariam Maiorem & ad S. Petrum, in Dominica infra octauam Assumptionis apud Araceli, in die S. Ludouici Episcopi Ordinis Minorum, in octaua Assumptionis ad S. Mariam trans Tiberim, in die S. Bartholomæi Apostoli, in die S. Augustini, in decollatione S. Ioannis Baptistæ, in vigilia Natiuitatis Domine nostræ ad vesperas, & in ipsa die B. Mariæ, in Exaltatione S. Crucis, in die S. Mathiæ Apostoli, in dedicatione S. Michaelis Archangeli, in die S. Hieronymi, in die B. P. N. Francisci, & per totam

**Liberatio
animæ à pur-
gatorio.**

totam octauam apud eus Ecclesiam trans Tiberim, & ad S. Paulum, in festo S. Lucæ Euangelistæ, in die Sanctorum Simonis & Iudæ Apostolorum, in festo omnium Sanctorum, in Côm memoratone defunctorum, & per octo dies sequentes apud Ecclesias S. Mariæ Maioris, & S. Gregorii, in die octauo eorundem Sanctorum, in dedicatione Basilicæ Saluatoris, in Dedicatione Ecclesiæ Principis Apostolorum, in Præfentatione B. Mariæ, in die S. Cæcilie apud suam Ecclesiam, & ad Araceli, in festo S. Clementis in eius Ecclesia, & apud S. Petrum, in die S. Andree Apostoli, in die S. Nicolai Episcopi in eius Ecclesia, & ad S. Crucem, in die S. Ambrosij, in Vigilia ad Vesperas, & in festo Immaculæ Conceptionis B. Virginis, in festo S. Thomæ Apostoli, in Natiuitate Domini nostri Iesu Christi in qualibet trium missarum. in die S. Stephani, in festo S. Ioannis Euangelistæ, quo die etiam liberatur anima à Purgatorio, in festo Sanctorum Innocentium, & in die S. Syluestri Pape. *Tom. 2. quæst. 90. per totam.* De quibus in tabulis Ordinis.

Liberat. ani-
ma à purga-
torio.

30 In Quadragesima à feria quarta Cinerum vsque ad Dominicam in Albis quotidie habetur indulgentia plenaria indueris Ecclesijs, & stationibus Romæ, & Dominica prima, secunda, Sabbatho ante Dominicam quartam, feria quinta ante Dominicam quintam, & inferia sexta Paraceuen duplex indulgentia plenaria habetur apud duplicem Ecclesiam. Itē tēpore Paschali conceditur plenaria indulgentia in Litanijs maioribus S. Marci Euangelistæ, in Ascensione Domini, in vigilia, & Festo Penthecostes vsque ad Sabbathum inclusiuē. *Tom. 2. quæst. 91. per totam.*

31 In Aduentu habetur indulgentia plenaria in omnibus quatuor Dominicis, & in secunda lucratur duplex apud duas Ecclesias, in tribus ferijs quatuor temporum, & in Natiuitate Domini ad omnes tres missas, & in tribus sequētibz diebus, in Circūcissione, & Epiphania Domini, in septuagesimo, sexagesimo, & quinquagesimo. *Ibid. d. 91. a. 1.*

32 Item vltra præfatas indulgentias plenarias est liberatio animæ à purgatorio in sequentibus diebus. In quadragesima, feria tertia post Dominicam primam, Sabbatho post Dominicam secundam, Dominica tertia, feria quarta, sexta, & Sabbatho ante Dominicam Palmarum, feria quarta post Pascha. Tempore verò Paschali, feria quinta, & Sabbatho post Penthecosten. Item per annum in festo S. Ioannis ante portam Latinam, & in die S. Ioannis Euangelistæ, & tandem omni feria quarta totius anni. Quas omnes indulgentias, & stationes suis diebus præsignatas lucrantur Fratres Minores, & communicantes in eorum priuilegijs, item & Confratres Chordigeri B. P. N. Francisci recitando dictos Iex Pater noster cum totidem Aue Maria, & gloria Patri, vt sæpius in superioribus diximus, *ibidem dicta quæst. 90. & 91.* vbi omnia hæc ad longum referuntur.

Dies, in quo
liberatur ani-
ma à Purga-
torio.

33 Summa igitur indulgentiarum plenariorum secundum numerum dierum, & stationum supra relectarum, qua consecuntur per circū-

lum totius anni apud Ecclesias Romæ excedit numerum 542. Imò & secundum alium computum accedit ad 1098. Si numeremus triplicem indulgentiam plenariam, quæ quotidie habetur adiuuus in tribus locis, quæ multiplicata per 360. dies anni facit summam præfatam 1098. De quo in superioribus diximus, num. 21.

*De Indulgentijs locorum, & Ecclesiarum Ierusalem,
& Terra sanctæ.*

34 Septem sunt loca principalia in Ierusalem ubi sunt mysteria, & indulgentiaria extant intramuros: Mons, scilicet, Sydn, ubi David composuit Psalterium, sepulti que sunt Reges Israël, ac ibidem fuit sanctum Coenaculum: Mons Caluarix, qui tempore Passionis Domini extra Urbem erat, & reliquum corpus ciuitatis. Quatuor verò loca extra muros circumcirca sunt: Hoc est, Torrens Cedron, Vallis Siloë, mons Oliueti, & Bethania, tom. 2. q. 92. art. 1.

35 Apud montem Sydn habetur indulgentia plenaria in locis sequentibus. In Monasterio Fratrum Minorum de Obseruantia, ubi Christus Dominus fecit vltimam Coenam, in Capella S. Thomæ Apostoli, ubi Dominus apparuit in capella, ubi descendit Spiritus Sanctus in die Penthecostes in loco, ubi obiit B. Virgo Maria: in domo Annæ Pontificis, ubi Domino fuit data alapa: & tandem ubi fuit decollatus S. Iacobus maior. In cæteris locis huius sancti montis, quæ sunt duodecim, in vnoquoque lucrantur septem anni & totidem quadragenæ indulgentiæ, *ibi. a. 2.*

36 In Monte Caluarix habetur indulgentia plenaria sequentibus in locis: propè foramen, ubi posita fuit Crux Christi Domini, & ipse erucifixus est: in loco, ubi de Cruce depositus collocatus fuit in gremio B. Matris Dei, apud S. Sepulchrum in quadam capella, iuxta locum, ubi erucifixus est Dominus, & est quædam scala: sub rupe, ubi Crucifixus est Dominus, & est quædam Capella, in qua S. Helena reperijt Crucem ipsius Domini. Apud alia loca huius sancti montis, quæ sunt decem, in vnoquoque habentur septem anni, & totidem quadragenæ indulgentiæ, *ibid. art. 3.*

37 In corpore Ciuitatis habetur indulgentia plenaria sequentibus in locis. In loco, ubi traditur natam fuisse B. Virginem, in domo Pilati, in templo Salomonis, ubi præsentata, & nutrita fuit B. Virgo, & tandem in Porta Aurea, per quam ingressus est Dominus cum ramis palmarum. In alijs locis sanctæ ciuitatis, quæ sunt septem, in vnoquoque habentur septem anni, & totidem quadragenæ indulgentiæ, *ibid. art. 4.*

38 Apud loca extramuros, in valle, scilicet, Siloë ad speluncam, quæ se inclusit S. Petrus post negationem, & in tribus alijs locis sunt septem anni, & totidem quadragenæ indulgentiæ, *ibidem art. 5.*

39 Apud torrentem Cedron habetur indulgentia plenaria in loco, ubi Dominus t̄r orauit ad Patrem, & tribus alijs in locis habentur septem anni, & totidem quadragenæ, *ibid. art. 6.*

40 Apud Vallem Iosaphat habetur indulgentia plenaria in loco, ubi sepulta fuit Domina nostr̄. B. Maria, in loco verò, ubi lapidatus fuit Stephanus sunt septem anni, & totidem quadragenæ. *ibid. art. 7.*

41 In Monte Oliueti habetur indulgentia plenaria apud locum, ex quo Dominus ascendit ad cœlum, itemque in loco Galilææ, ubi promisit, & apparuit Discipulis post Resurrectionē. In sex alijs locis huius montis sunt septem anni, & totidem quadragenæ indulgentiæ. *ibidem, art. 8.*

42 Apud Bethaniam habetur indulgentia plenaria in loco, ubi resuscitatus est Lazarus, & in quatuor alijs locis sunt septem anni, & totidem quadragenæ. Summa præfatarum indulgentiarum plenariarum est 20. & anni 336. & totidem quadragenæ, exceptis alijs, quæ sunt in Bethlēm, & Nazarèth, quas omitto, quia ad eas lucrandus non extenditur concessio Leonis X. de recitatione sex Pater noster, & Aue Maria cum gloria Patri, sicut extenditur ad supra enumeratas, *ibidem, art. 9.*

De Indulgentijs S. Iacobi in Compostella.

43 Apud S. Iacobum in Compostella habetur indulgentia plenaria toto anno Iubilei, quando scilicet, occurrerit festum S. Apostoli in Dominica, quo concurrente omnes in peregrinatione pœnitentes, & confessi manent absoluti à pœna, & a culpa, ex concessione Calixti Papæ. Item qui veniendo, stando, vel redeundo causa visitationis dictæ Ecclesiæ decesserit, habita pœnitentia de commissis, remittuntur ei omnia peccata. *Tom. 2. quæst. 93. art. 1.*

44 Item est remissio tertiæ partis peccatorum quocunque venienti ad eandem Ecclesiam: Item incedentes singulis Dominicis in processione, quæ solet fieri in eadem Ecclesia, vltra prædicta, habet pro qualibet vice 40. dies indulgentiæ, & sic per totam hebdomadam, si autem est dies festus 300. dies. Item in dedicatione eiusdem Ecclesiæ, ac in Vigilia, & die S. Iacobi sunt 600. dies, vltra præfatam indulgentiam tertiæ partis peccatorum. Item audientes missam ab Archiepiscopo, vel Cardinali apud altare S. Apostoli habent 200. dies, vltra prædictam indulgentiam. Quæ omnia consequi possunt Fratres Minores, & per communicationem alij Regulares recitando dicta sex Pater noster, & Aue Maria cum gloria Patri. Nec per Bullam Cruciatæ suspenduntur quoad nos, quia à tempore Pij V. solet apponi clausula, quod in suspensione generali indulgentiarum, quæ solet fieri in publicatione dictæ Bullæ, non censeantur suspensæ gratiæ, & indulgentiæ concessæ Mendicantibus quoad suos Fratres, *ibidem art. 2.*

De Indulgentijs reuocatis à Paulo V.

45 Sed circa supradicta insurgit nobis magna valdè difficultas, nã Dominus Paulus V. anno Domini 1606. Pontificatus sui anno primo per suam Bullam in forma Breuis reuocauit omnes, & singulas indulgentias per antecessores suos concessas quibuslibet Regularibus, Religiosis, ac Monialibus cuiusuis Ordinis, illasque annullauit, & loco earum concessit, & taxauit certas quasdam de nouo, statuens, quod Religiosi tantum gauderent concessis, & nominatim expressis ab eo in eadem Bulla. Post quam generalem reuocationem concessit nobis Fratibus Minoribus recitantiibus coronam B. Mariæ indulgentiam plenariam, addens se id de nouo concedere, non obstante sua generali reuocatione indulgentiarum. Sed post hæc idem Paulus V. confirmans omnia antiqua priuilegia dictis Fratibus Minoribus, inquit, se confirmare etiam gratias, concessiones, & indulta spiritualia, nullum tamen verbum fecit de indulgentijs, additque, se etiam innouare omnia, & singula concessa sub quacunquë forma, & expressione verborum per prædecessores suos, ac perse, & Sedem Apostolicam, & præsertim per Clementem Octauum confirmata per suas in forma Breuis litteras, quas in totum cum omnibus, & singulis in eis contentis decretis, clausulis, & declarationibus quibuscunq; ac si de verbo ad verbum in suis litteris infererentur, ac inserta forent, confirmat, innouat, & approbat, exceptis his, quæ sunt contraria Concilio Tridentino, saluisque decretis dicti Clementis in fauorem Fratrum Reformatorum, non obstantibus quibuscunq; &c.

His igitur suppositis dubium non vulgare insurgit, an per hanc tam amplam confirmationem priuilegiorum censeantur hodie reualidatæ dictæ indulgentiæ reuocatæ ab eodem Domino Paulo V.

Portet in suis Dubijs Regularis, verb. Indulgentia, num. 12. §. secundum principale, agens in terminis de hac re constanter tenet, per dictam confirmationem Pauli V. non esse reualidatas dictas indulgentias ab eo prius reuocatas, & huius sententiæ afferit fuisse graues, & doctos viros hac de re consultos in Eborensi Vniuersitate, & in Conuentibus insignioribus Orlisiponenſis ciuitatis, probatque assertum.

Primo, quia non est credendum de Domino Papa tam citò mutasse sententiam in re grauissima, quam in præfata Bulla restatur iam intentam à Clemente Octauo, & sibi etiam à procuratoribus Ordinum postulatam, vt ipsemet dubia Religiosis quietaret in re tam graui, & in tanta confusione tot antiquarum indulgentiarum.

Secundo, quia idem Paulus V. concedens Fratibus Minoribus indulgentiam plenariam pro Corona B. Mariæ, de qua supra mentionem fecimus, dixit se id facere non obstante sua generali reuocatione indulgentiarum, si ergo pro concessione vnus tantum indulgentiæ, expres-

fam fecit mentionem suæ reuocationis, cur etiam non idem expressit confirmans non vnam, sed tot, ac tantas indulgentias, de quibus ipsi Religiosi postularunt à Domino Papa suam decisionem?

Tertio probat, quia Clemens VIII. illius prædecessor quando confirmauit priuilegia dictorum Fratrum Minorum expressè dixit se confirmare indulgentias, & cæteri Pontifices similiter, at Paulus V. nullum omnino verbum fecit de indulgentijs, quod est vehemens inditium suæ mentis, nolle scilicet, eas confirmare, quod si vellet, id vtrique exprimeret.

Quarto probat, quia lex Principis debet promulgari clari, proprijs, & communibus verbis ad tollenda dubia, vt tradunt Doctores in materia de legibus: Dubium verò est, imò & insolitum, quod per gratias, & indulta spiritualia intelligantur indulgentiæ. Deinde quia indulgentia est res grauissima, habetque nomen commune, & vsitatum, ac proinde non debuit per circumloquia exprimi. Et quod sub nominibus communibus non intelligantur indulgentiæ tenet Suarez lib. 8. de legibus c. 9. ad finem, & innuit Nauar, lib. 5. conf. 2. num. 3. titulo de poeniten. & remissionibus.

Vltimò probat, quia, vt Iuristæ dicunt, in concessione generali Principis non veniunt illa, quæ si Princeps aduerteret, vel rogaretur, non esset concessurus, at in illa concessione, seu confirmatione generali gratiarum, & indultorum, si Papa nuper reuocans omnes indulgentias cū tanto fundamento aduerteret, vel rogaretur, credendum est noluisse eas reuocatas iterum tam facile validare, aliàs possset aliquo modo de inconstantiâ argui.

His in confirmationem addi potest, quod noster Auctor nouissimè post illam reuocationem generalem scribens videtur hanc tenere sententiam, nam in *Addit. Summe* tomo 3. capit. 10. num. 1. asserit, quod licet Fratres, in certis festiuitatibus, de quibus apud Bullarium, virtute suorum priuilegiorum possint plenariè absolui à reseruatis, non tamen potest confessorius illis concedere indulgentiam plenariam, quia, inquit, Paulus V. in sua reuocatione indulgentiarum id abstulit. Item d. *Tomo 3. cap. 11. num. vnico* ait, quod indulgentia plenaria concessa à Calixto III. parentibus Fratrum Minorum in hora mortis, & confirmata per Clementem VIII. vt possint eligere confessorem, à quo absoluantur plenariè à culpa, & à poena, non est reuocata per Dominum Paulum V. quia, inquit, ille non reuocauit, nisi indulgentias directè, & principaliter concessas personis Fratrum. Ex quibus clarè colligitur sententia nostri Auctoris huiusmodi indulgentias directè, & principaliter concessas Religiosis, omninò esse abrogatas, nec reuoludari per dictam Bullam conuicatoriam nostrorum priuilegiorum, & gratiarum expeditam à D. Paulo V.

*Bull. Bul. 46.
Leo. x. n. 3. 6.
Bulla 32. Six.
ti. 4.*

*In Bull. Bull.
8. Clem. 8.*

His tamen non obstantibus opposita sententia tanquam probabilis,

bilis, & veritati, ac pietati magis propinqua amplecti, & sequi in praxi potest, scilicet, quod per dictam confirmationem priuilegiorum sunt viuificata, & reualidata antiquae indulgentiae ab ipso Domino Paulo V. in principio sui Pontificatus reuocatae. Quod sequentibus rationibus probo efficaciter.

Bull. I. Cl. 8. Primo, quia postquam D. Paulus V. in sua Bulla ait, se confirmare priuilegia, gratias, & indulta spiritualia (sub quo nomine, indulta spiritualia, veniunt indulgentiae secundum aliquos, sicut etiam venire censentur omnia alia similia pertinentia ad animam, vt dispensationes, absolutiones à reueruatis, concessiones ad quietandos scrupulos, & alia id generis) addit, se innouare, seu de nouo concedere priuilegia confirmata à Clemente VIII. cum omnibus, & singulis decretis, clausulis, & declarationibus quibuscunque contentis in litteris suae confirmationis: Dominus verò Clemens VIII. expressè, & apertè concedit indulgentias in sua Bulla confirmatoria, quae extat apud Bullarium. Vnde cum decretum innouans intelligendum sit secundum tenorem decreti innouati, *in testamento fidei condit. & demonstrat. Authent. constituto innouans, §. vnde versu. in illis col. 3.* Sequitur manifestè indultum Pauli V. esse intelligendum iuxta formam, & tenorem Bullae Clementis VIII. atque adeò confirmatione indulgentias, quas expressè confirmat idem Clemens.

Secundo, quia Paulus V. confirmat, & innouat priuilegia, ac gratias confirmatas à praefato Clemente praedeceffore suo (meo videri) ex certa scientia, vt statim probabimus, confirmatio verò ex certa scientia habet vim nouae concessionis, & innouationis priuilegij amissi, nulli, aut reuocati, reddendo illi de non valido, seu nullo validum, glossa in cap. quia diuersitatem de concessiō. praben. cap. 1. de transact. vbi Innocentius, Bartolus, Panormitanus, & DD. communiter, vt latè, & perdoctè tradit Suarez, lib. 8. de legibus, c. 18. à num. 12.

Quod autem dicta confirmatio Pauli V. sit ex certa scientia, licet formaliter, & expressè id non exprimat, probatur primo, quia, inquit, se confirmare, sicut confirmat Clemens VIII. cum omnibus, & singulis decretis, clausulis, &c. In suis litteris contentis (nota verbum, clausulis) vna verò ex praecipuis clausulis posita in dicta Bulla Clementis est ista, *ex certa scientia, ergo, &c.*

Secundo probatur ex illis verbis Bullae Pauli V. ibi: *Ac si de verbo ad verbum, nihil penitus omisso, insererentur, ac his inserta forent, praesentibus praesufficienter expressis habentes.* Pro quorum verborum intelligentia aduertendum est cum Suarez supra, numer. 5. & nostro Auctore tomo. 1. quaest. 8. artic. 4. & nos resoluemus infra de priuilegijs, hum. 9. duobus modis posse confirmari priuilegium. Vno modo cum perfecta noticia illius, & omniumque circumstantiarum ac tenoris ipsius: Alio modo cum sola cognitione confusae priuilegij, quod simpliciter proponitur, vt antea concessum sine alio examine, vel distinctione notitia illius. Priori modo

modo facta confirmatio dicitur esse ex certa scientia: posteriori modo confecta dicitur esse in forma communi. Vnde quando in bulla confirmatoria ponuntur verba aliqua, quibus sufficienter significatur præcesse examen, seu cognitionem perfectam, confirmatio erit ex certa scientia: quando verò in ipsa confirmatione nil speciale inuenitur, erit in forma communi. Signa autem (addit idem Suarez) quod confirmatio data fuerit cum exacta cognitione sunt hæc. Primo, si in instrumēto confirmationis inferatur totus tenor prioris priuilegij, nā tunc constat Principem re tota sufficienter intellecta suam auctoritatem adhibuisse, iuxta *cap. venerabilis, de confirmat. vtili, vel inutili, ibi, & ad maiorem veram euidētiā literis confirmationis tenor compositionis insertus*: vbi glossa ait, illam confirmationem fuisse ex certa scientia, quia Papa cum eam viderit, confirmauit. Panormitanus addit, hoc etiam procedere, si in confirmatione addatur illa clausula: *sicut prouidē factum est, &c.* quia tūc, inquit, non intelligitur hæc clausula conditionaliter, sed causaliter. Secus autem esset, si tenor non esset insertus, iuxta *cap. examinata, de confirmat. vbi, &* vbi id etiam notat idem Panormitan. Et ratio est perspicua, quia quando tenor inferitur, iam non est necessaria cognitio, cum de re tota cōstet, & idēdō verba illa non possunt habere commodum sensum conditionalem, sed absolutum, seu affirmatiuum, seu causalem, videlicet, confirmo hoc, quia constat mihi prouidē factum esse: secus verò est, quando non inserto tenore priuilegij in confirmatione ponitur dicta clausula: quia non est verosimile affirmari id, de quo non constat, & idēdō conditionaliter intelligitur. Hæc Suarez.

¶ Ex quibus colligitur, quod licet in bulla Pauli VI. non inferatur tenor priuilegij innouati, Pontifice affirmante illum habere pro expresso, ac si de verbo ad verbū nihil penitus omissio infereretur, & pro sufficienter expresso (nota verbum, *nihil penitus omissio*) quod repetit Papa in non obstantijs, idēdō iudicium erit de illo, ac de inserto, & expresso: At vj diximus ex Suarez, signum præcipuum, & manifestum confirmationis, ex certa scientia, seu cum exacta cognitione totius rei est, quando tenor prioris priuilegij in illa inferitur, ergo &c. aliter non affirmaret Pontifex, se habere præfatum tenorem pro expresso, & inserto, non enim ignorare præsumitur rem, quam veluti sibi notam, ac exactē competentam repetere, vel inferere renuit, habens illam pro sufficienter expressa, ac inserta. Nā Princeps habere dicitur ius in pectore, ac proinde illud ignorare non præsumitur, *cap. 1. de constit. lib. 6.* quod in priuilegijs omnes admittunt, maximē quando confirmantur ex certa scientia, ac enim præsumitur scientia prioris iuris innouati semper, teste Suarez supra num. 6.

Et confirmatur ex his, quæ tradit Felinus relatus ab eodem Suarez dict. num. 6. in *cap. cum inter de excepti.* vbi latē disputat, an necessaria sint in rescripto formalia verba, *ex certa scientia,* vt dispositio censetur esse

ex certa scientia, & concludit non esse necessaria, sed sufficere, quod ex alijs verbis eiusdem rescripti, seu ex narratis in illo constet Principem cum plena facti cognitione processisse, quæ est sententia communis Panormitani, & aliorum in *cap. cum inter, de exception. & in cap. ad hac, de rescript. num. 7.* vbi Decius nu. 6. & latè Felin. in *cap. nonnulli*, vbi etiam alijs eodem titulo, ex quo concludunt hi Auctores sufficere clausulam æquipotentem illi, *ex certa scientia*, qualis censetur illa, *de plenitudine potestatis*, ex Panormitano, Decio, & Felino supra, qui dicunt clausulam, *ex certa scientia* includere clausulam, *de plenitudine potestatis*, non tamen declarant, an conuertantur. Sed id magis declarat Alexander lib. 4. consil. 122. n. 22. & lib. 5. consil. 30. num. 9. quia, inquit, per hanc clausulam significat Pontifex, se velle operari, non tantum secundum ius commune, sed etiam supra, vel contra ius ordinarium, quod non præsumitur facere, nisi ex certa scientia: & eadem ratione concludit Felin. in dict. c. *cum inter*, 7. in fine, & in dict. c. *nonnulli*, fallentia 4. sufficere clausulam, *non obstante lege disponente in contrarium*, quia etiã tunc censetur vtj plenitudine potestatis.

Ex qua doctrina sequitur euidenter, quod in nostro casu, si sit posita formalis, & expressa clausula, *ex certa scientia*, cum constet ex alijs verbis, & clausulis priuilegij Pontificè cum plena facti cognitione processisse, sufficit, vt dicatur dicta confirmatio ex certa scientia, quia taciti & expressi idem est iudiciũ, vt est notũ in iure. Quibus addo, quod cũ clausula, *ex certa scientia*, æquipoleat clausulæ, *de plenitudine potestatis*, vt admittunt omnes, & idem iudiciũ sit de clausula, *non obstante lege in contrarium*, quæ censetur eadem, ac *de plenitudine potestatis*, vt supra resoluiamus cum Felino, & in dicta bulla confirmatoria Pauli V. ponantur amplissimi clausulæ non obstantiũ in contrariũ, dicendo, *non obstantibus quibuscunq; priuilegijs quomodolibet in contrariũ per prædecessores nostros, ac etiã per nos concessis, &c.* concluditur dictũ priuilegiũ confirmatorium dicendũ esse ex certa scientia, & de plenitudine potestatis, quod est idem.

Quod adhuc confirmatur ex traditis à nostro Auctore tom. 1. q. 8. art. 3. in fine, quo loci resoluit ex sententia multorum de famosioribus scholæ Salmanticensis, quod quandounque aliqua priuilegia innouantur, seu de nouo conceduntur cum clausula: *non obstantibus reuocationibus Apostolicis*, intelliguntur viuificata, & de nouo concessa etiam illa, quæ fuerunt reuocata, aliter nihil operarentur dicta verba, cum tamen verba in literis Apostolicis posita aliquid debeant operari. Quæ opinio, addit Auctor, est Collectoris in Compend. Mendic. titulo, priuilegia Fratrum §. 15. eamquæ approbat Cordaba in Addit. ad Compend. & tenet Panormit. in *cap. cum super, de causa possess. & proprietat.* post Ioan. de Lignano, & diffusè probat Rosella titulo, absolutio 1. n. 122. & 123.

Ultimo probatur nostra sententia ex alijs verbis dictæ Bullæ confirmatoris Pauli V. ubi, *exceptis his, quæ sunt contraria Concilio Tridentino, saluisq; decretis eiusdem Clementis in fauorem Fratrum Reformatorum*: ex quibus perspi-

perspicuè deducitur, omnia alia contenta in bulla Clementis VIII, exceptis his duobus, voluisse comprehendere Pontificem in sua bulla: quia exceptio posita in generali concessione firmat regulam in contrarium. *l. Tribunus §. ultimo, ff. de militar. testament.* Vnde licet in generali concessione potestatis ad absoluendum non veniant casus referuati, si tamen addatur exceptio vnius casus referuati, censentur alij concessi. Hæc doctrina est nostri Auctoris dicta quæst. 8. art. 19. ad finem, quem in simili allegat Suarez in dicto lib. 8. c. 19. num. 6. qui addit, quod licet per confirmationem informa communi non ratificetur priuilegia nulla, nihilominus si in tali confirmatione addatur exceptio vnius priuilegij aliàs irriti, vel reuocati, eo ipso intelligitur, mentem confirmantis fuisse cætera alia, etiam si essent amissa, vel irrita confirmare, vt tradit Bald. in feud. titulo, per quos fiat in vestitura cap. 1. num. 2. & summitur à simili ex eodem in l. 1. §. sed excipiuntur, ff. de ferijs, & sequitur Iason in l. vltim. ff. quod quisque iuris. Cum ergò in nostro casu Pontifex referens se ad bullam sui prædecessoris Clementis VIII. omnia in ea contenta confirmet, exceptis his, quæ sunt contraria Concilio Tridentino, & falsis etiam decretis in fauorem Fratrum Reformatorum, eo ipso de me te ipsius Pontificis cætera alia confirmata existere intelliguntur, etiam si olim reuocata, aut nulla extirpata, si enim nollisset aliquid ab eis confirmare, id vtiq; nominatim, & specialiter exciperet, sicut excipit decreta contraria Tridentino Concilio, & in fauorem dictorum Fratrum Reformatorum, igitur non excipiendo indulgèti de indulgentijs, quas ipse paulò antea reuocauerat, nec in bulla præfati Clementis esse specialiter concessas, & confirmatas ignorabat, præsumitur de ipsius mente, voluisse ipsas iterùm reualltare, confirmare, & in pristinum statum restituere.

Ex dictis facilis patebit respõsio ad argumenta in oppositum. Ad primũ dic, quod nil inconuenit credere de Domino Papa murasse sententiam in re grauissimã iam iam antè intentatã à suo prædesse, sibi que supplicatã à Procuratoribus Ordinum: quia hoc resultat in fauore & salutem animarum, & consolationem spiritualem Religiosorum, qui quotidi è clamabant, se priuatos esse tantis auxilijs, & suffragijs spiritualibus indulgentiarum.

Ad secundum dic, quod Dominus Papa in sua bulla confirmatoria priuilegiorum fecit sufficientem mentionem suæ reuocationis generalis indulgentiarum dicendo: *non obstantibus quibuscumque quomodolibet in contrariũ, etiam per nos concessis: vt patet ex secũda probatione supra.*

Ad tertium dic, quod præfatus Dominus Paulus V. non confirmauit expresso nomine indulgentias, quia se remisit ad bullam Clemètis VIII. quæ nominatim, & expressè dictas confirmauit indulgètiã, quod sufficere constat ex resolutis, & traditis supra in prima probatione.

Ad quartum similiter dic, quod dato, quod per indulta spiritualia, & gratias non intelligantur indulgentiæ, satis mentem suam declarauit

uit Pontifex dicendo, se confirmare omnia, & singula contenta in bulla sui prædecessoris, hoc enim expressa est confirmatio indulgentiarum, quas ipse prædecessor verbis clavis, proprijs, & communibus confirmauerat, quod tanquam apertum non indiget alia probatione.

Ad vltimum dic, quod in dicta bulla confirmatoria nostrorum priuilegiorum benè aduertit Paulus Quintus se confirmare indulgentias, siquidem habuit perfectam notitiam omnium contentorum in bulla Clementis sui prædecessoris, quæ omnia, & singula confirmauit, vt cõstat ex dictis supra in secunda probatione.

Ad confirmationem deductam ex doctrina Auctoris respondeatur, quod idèò affirmare ausus est, reuocatas esse præfatas indulgentias pro Fratribus à Domino Paulo Quinto in sua bulla reuocatoria: quia ad eum non peruenit, nec vidit tenorem, & clausulas positas in secunda bulla confirmatoria nostrorum priuilegiorum expedita ab eodem Paulo Quinto, si enim videret, & attentè perpenderet, forsàn nostræ assentiret, & subscriberet sententiæ.

Denique nè alicui nimis scrupuloso de reualidatione harum indulgentiarum scrupulus adhæreat, idem Dominus Papa Paulus Quintus, expressè confirmauit, & de nouo concessit indulgentiam magnam, seu Stationem Sanctissimi Sacramenti de sex Pater noster, & Aue Maria cū gloria Patri ad finem, olim concessam à Leone X, vt supra diximus nu. 12. in qua virtualiter includuntur cæteræ aliæ antiquæ indulgentiæ, vt manifestum fiet ex resolutis à nobis in tota hac resolutione.

Hæc de tota hac quæstione circa indulgentias reuocatas à Paulo Quinto, & ab eodem postea reualidatas dicta probabiliter sint satis, quibus subscripserunt quidam ex Salmanticensis scholæ Magistris. Velle enim equidem, quod hic articulus clarius, & apertius, tanquam res grauissima à Domino Papa per suas literas nobis innotesceret, interim tamen non apparet de expressiori mente suæ Sanctitatis, probabiliter possunt Religiosi vt præfatis indulgentijs.

De Indulgentijs de nouo concessis à Paulo Quinto in dicta Bulla reuocatoria.

46 Postquam Paulus Quintus reuocauit omnes indulgentias per suos prædecessores concessas Regularibus, loco illarum quasdam alias ad taxam concessit, decreuitque quod his tantum fruereutur, quæ sequuntur.

Primo, concedit plenariam indulgentiam fidei Christiano suscipienti habitum apud Religionem approbatam, præmissa tamen sacramentali Confessione, & sacre Communionis refectione.

Secundo, eandem plenariam indulgentiam concedit nouitio proficenti

renti in die professionis, prius etiam sacramentaliter confesso, & sacra Eucharistia refecto.

Tertio, eandem plenariam indulgentiam concedit cuicumque Religioso intra clausuram degenti missam celebranti, vel post sacramentale confessionem sacra communione refecto in festo principali sui Ordinis, puta Fudatoris, seu Patroni, vel alterius sancti pro principali declarati. Sed debet ultra orare pro concordia Principum Christianorum, extirpatione Hæresum, exaltatione Ecclesiæ, & salute Summi Pontificis.

Quarto, eandem indulgentiam plenariam largitur cuius Religioso in articulo mortis, si verè pœnitens confessus, & sacro viatico refectus sit, quod si facere non valeat, sufficit cordis contritio, pronuntiatio, & invocatio Sanctissimi nominis Iesu ore, vel corde, si ore non possit.

Quinto, eandem indulgentiam plenariam concedit nouo Sacerdoti celebranti primam missam post sacramentalem confessionem, & cuius Religioso illam audienti, si prius celebravit confessus, vel sacra Eucharistia communicatus.

Sexto, eandem plenariam indulgentiam concedit, & remissionem omnium peccatorum cuicumque Religioso per decem dies ad aliquod cubiculum à negotijs, vel à conuersatione aliorum segregato, ibique intento lectioni librorum spiritualium, & cæterorum ad deuotionem excitantium, considerantique sæpe mysteria fidei, diuina beneficia, quatuor nouissima, Passionem Christi Domini, similiaque exercitia spiritualia agentis. Debet tamen facere simul confessionem generalem totius vitæ, vel vnus anni, vel ordinariam, summereque sacram Eucharistiã, vel celebrare: & hoc toties, quoties fecerit præfatam indulgentiam lucratur.

Septimo, quicumque Religiosus viuens in clausura visitans suam propriam Ecclesiam, oransque deuotè pro pace Principum christianorum, & pro cæteris supra relatis in tertio indulto lucratur omnes indulgentias concessas visitantibus Ecclesiis intra, & extrâ muros Romæ in diebus stationum, ac si ipse easdem visitasset. Hæc est maior, & facillior inter has indulgentias.

Octauo, cuius Religioso in clausura viuenti recitanti coram altari suæ Ecclesiæ singulis diebus quinquies Pater noster cum Aue Maria concedit quinque annos, & totidem quadragenas indulgentiæ. Idemque lucratur itinerantes, vel extra clausuram existentes de licentia Prælatorum recitantes easdem orationes coram altari alicuius Ecclesiæ.

Nono, Religiosis per spatium vnus mensis singulis diebus habentibus mediam horam orationis mentalis, & in vltima Dominica ipsius mensis confessis, & sacra communione refectis concedit sexaginta annos, & totidem quadragenas indulgentiæ.

Decimo, accusantes in capitulis suas culpas, imperfectiones, & pec-

cata contriti, ac communicati, habentesque ex exercitia virtutum habent tres annos, & totidem quadragenas.

Vndecimo, indulgentiã plenariam concedit cuius Religioso misso à Papa, vel à suo superiore ad terras in fidelium, vel hæreticorũ prædicandi, aut docendi ibi Catholicos, vel Hæreticos conuertendi, seu in fideles reducendi gratia, si ad id prius confessus sacramentaliter, & sacra communione refectus fuerit. Quod duobus vicibus distindis potest lucrari, primo in die receptionis dictorum sacramentorum, & secundo in ingressu provincie, ad quam mittitur.

Duodecimo, Religiosi confessi, & sacra communione refecti, qui durante spatio quadraginta horarum orationis institutarum à superiore in visitatione generali, pro meliori successu visitationis ad minus habuerint duas horas orationis, etiam diuersis temporibus per intervalla, rogando deuotè pro concordia Principum Christianorum, extirpatione Hæresum, exaltatione Fidei, salute Papæ, & augmento Regularis disciplinae indulgentiam plenariam, ac peccatorum omnium remissionem consequuntur.

Indulgentia plenaria pro corona B. Virginis concessa à Paulo 5.

47. Item post dictarum indulgentiarum concessionem, idem Paulus V. concessit nobis Fratribus Minoribus recitantijs coronã B. Mariæ indulgentiam plenariam, ad instantiam oratoris Hispaniæ apud Romanam Curiam agentis, & Procuratoris Romani eiusdem Ordinis, idque affirmat in suis litteris se denuo concedere non obstante sua generali indulgentiarum reuocatione, de qua supra. Hæc refert Porret dicto verb. indulgentia à num. 1.

Tandem idem Pontifex concessit nobis Minoribus magnam illam indulgentiam, seu potius innumerabilem multitudinem indulgentiarum stationis (vt vocant) Sanctissimi Sacramenti de sex Pater noster, & Aue Maria cum gloria Patri ad finem cuiuslibet, in quo continentur omnes indulgentiæ stationum Romæ, Ierusalem, S. Iacobi in Compostella, & Portiuncula, vt supra iam sæpè diximus. Quod ita concessum, & indultum fuisse à Domino Papa, accepi à duobus viris grauissimis Patribus meæ Prouinciæ S. Iacobi, idemque confirmauit, ac de nouo concessit Sanctissimus Dominus N. Urbanus VIII. dummodò statio fiat ante altare principale Ecclesiæ, vt etiam accepi à quodam Religioso graui à Curia Romana venienti, seu accedenti.

De Indulgentijs quoad seculares.

48. Ultra plurimas indulgentias concessas secularibus visitantibus Ecclesiæ Fratrum Minorum in festis suorum Sanctorum, quas omnes ad annos quingentes quadraginta octo, & dies ducentos, sexaginta, vel secundum Collectorem ad mille, trecentos, & quidraginta annos, & quatercentum quadraginta sex quadragenas, ac triginta & vnũ dies

ascens

ascendere referunt, modo concessa est indulgentia plenaria per Sixtū V. omnibus fidelibus confessis, ac sacra Eucharistia refectis visitantibus dictas Ecclesias in festis doctorū Sanctorum, ibiq; orantibus pro pace Principum Christianorū, exaltatione sanctæ Ecclesiæ, ac Hæresum extirpatione, idemq; lucrantur Moniales S. Claræ, & Conceptionis visitantes suas Ecclesias, de quibus apud Bullarium. Quæ indulgentiæ cōmunicantur Ecclesijs Fratrum Prædicatorum pro Sanctis sui Ordinis, sicut è conuerso concessa pro Sanctis Prædicatorū cōmunicantur pro Sanctis Minorum, ex indulto Iulij II. Leonis X. & Sixti III. apud Bullarium. Et nota, quod in festo S. Claræ ad lucrandum præfatam indulgentiā necesse est visitare proprias Ecclesias Monialium. *to. 2. q. 87. art. 5.*

49 Eadem indulgentia plenaria conceditur modo supradicto visitantibus Ecclesias Monialium Conceptionis sub cura Fratrum Minorum degentium in festo Immaculatæ Conceptionis B. M. Virginis, ex concessione eiusdem Sixti Quinti. *Ibidem art. 4.*

50 Item in festo Portiunculæ, seu Dedicationis Ecclesiæ S. Mariæ de Angelis apud Aquisiū concessa est magna illa indulgentia, quæ concessa, & indulta fuisse ab ipso Christo Dño viuæ vocis oraculo ad instantiam B. P. N. Francisci, declarauit Benedictus XI. eandemq; confirmarunt idem Benedictus XI. & XII. & postea Sixtus III. apud Bullarium inter viuæ vocis oracula, & alij Pontifices, qui etiam id extendērunt ad omnia Ordinis monasteria, nūcq; nouissimè in perpetuum, seu perpetua confirmata, & concessa est per Dominū Papā Gregoriū XV. vt testatur Portel in addit. ad debia v. Indulgentia n. 1. in fine, & habetur in tabula Capituli Generali Romæ anno Dñi 1625.

Sed aduerter oportet, quod hæc magna indulgentia Portiunculæ non est iubileū, vt quidam suspicantur ex eius amplissima concessione, siquidem in illa non datur facultas absoluendi à referuatis. *Ibidem art. 6.* De quo Portel verb. indulgentia, n. 2. & verb. priuilegij cōmunicatio, n. 20. vbi tradit hanc indulgentiam non communicari alijs religionibus, vide suprà resolut. 31. num. 4.

51 Indulgentia plenaria concessa ad tria signa cāpanæ post solis occasum recitatibus tres Aue Maria modo & forma supra à nobis tradita n. 17. potest lucrari ab omnibus Christi fidelibus, licet enim indulta fuerit ad instantiam Guardiani Burgensis, non tamen restricta fuit ad Fratres, sed absolutè, & sine restrictione concessa. *Ibidem art. 12.*

52 Item ultra supradicta sæculares visitantes Ecclesiam mōtis Aluernæ in die Stygmatum P. N. B. Francisci lucrantur remissionem mediocritatis omnium peccatorum. Alias verò Ecclesias Ordinis eadem die visitantes triginta annis indulgentiæ, ex indulto Gregorij IX.

Item tempore quadragesimæ visitantibus dictas Ecclesias Fratrum Minorum conceditur indulgentia trium millium octingentorum, quinquaginta septem annorum, ac ducentorum septem dierum, in alijs verò

Bullar. bulla

16. Sixti v. &

bulla 10. &

32. Sixti 4.

Bullar. bulla

33. num. 52 d

Sixti 4.

Nota pro im-

dulgentia in

festo S. Claræ.

Bullar. bul. 23

Sixti 5.

Bullar. Orac.

52. Sixti 4.

In quadrages

ma sunt in Ec

clesijs Fratru

Minoru 3857

annis ac 2070

dies indulgen

tia.

Alijs diebus quibuscunque anni diebus quadraginta annos, & trecentos dies. Item
40. anni, & in festiuitatibus Domini nostri, Beatæ Mariæ, B. Ioannis Baptistæ, ac
300. dies. Sanctorum Apostolorum pro quolibet istorum dierum lucrantur mil-
In festis Domi- le, trecenti, & quadraginta anni, ac quater cētum, quadraginta sex qua-
ni nostri, & draena, & triginta vnus dies: vel secundum alios, quingenti quadra-
B. Mariæ sunt ginta octo anni, & dies ducenti, sexaginta indulgentiæ, quod pro fes-
1340. ac 446. tis Sanctorum Ordinis lucrari iam in superioribus dictum est à nobis,
quadragena, *Tomo 2. quæst. 93. art. 1.* De quo in Compend. Minorum verb. indulgenti-
vel iuxta a- tia quoad sæculares.

ljos 548. anni 53 Item visitantes Ecclesias Fratrum Prædicatorum in earundem
& 260. dies. dedicatione consecuntur annos centum, sexaginta nouem, & dies tre-
Bullar. bul. 9. centos, quinquaginta indulgentiæ, in Nariuitate verò B. Mariæ annos
Nicolai 4. sexaginta octo, & dies ducentos decem, & in eisdem visitatione an-
 nos sexaginta nouem, & dies decem supra diuitios, & tandem in As-
 sumptione eiusdem B. Virginis etiam sexaginta nouem annos, & du-
 centos nouem dies habet, ex indulto Nicolai III. & alorum Pontificū
 apud Bullarium. *ibid. art. 2.*

Omitto plures alias indulgentias concessas visitantibus Ecclesias
 Fratrum Augustinienſium, & Carmelitarum in præcipuis festiuitati-
 bus eorum, quas puto reuocatas esse à Pio Quinto ex eo, quod conce-
 duntur manus adiurices porrigentibus, & idem iudicium est de alijs
 indulgentijs quæstuarijs, de quibus Clemens III. apud Bullarium. *Ibi-*
dem art. 3.

54 Item Urbanus Secundus concedit indulgentiam Sancti Iacobi
 in Compostella visitantibus Ecclesiam monasterij Cauensis Ordinis S.
 Benedicti in die nonarum Septembris, quo celebratur eiusdem Eccle-
 siæ consecratio, seu dedicatio, & in vigilia eiusdem festi, necnon in fe-
 ria quinta in Cœna Domini, & feria sexta Paraceuen, consecuntur que
 veniam, & remissionem plenariam de peccatis, de quibus verè contri-
 ti, & confelsi fuerint: reliquis verò diebus quatuor annos, & totidem
 quadragenas indulgentiæ. Habetur in Bullario bulla vniua Urbani II.

55 Clemens VIII. concedit indulgentiam plenariam pro anima-
 bus parentum Fratrum Minorum existentibus in Purgatorio, & idem
 pro animabus benefactorum, seu fratrum hospitantium eisdem Reli-
 giosos apud suas domos, ac tandem pro ipsis Religiosis defunctis, di-
 cendo pro eis vnam missam defunctorum in Conuentu, in quo mora-
 tur talis Religiosus filius parentum, & in oppido fratris, seu benefacto-
 ris hospitantis Religiosos, aut etiam in Conuentu, vbi defunctus est Re-
 ligiosus. Quæ indulgentia, etiam stante reuocatione Pauli V. non est
 sublata, saltem quoad Fratrum parentes, & benefactores (quos vocant
 Germanos Ordinis) quia illa non est concessa directè Fratribus, licet sit
 in iure Fratrum, vt supra diximus num. 45. §. His in confirmationem.
 Idem concessit Cælixus II. *Tomo 3. quæst. 24. art. 2.*

76 In Compendio D. Hieron. in Hispania habetur indulgentia plenaria pro visitantibus Ecclesias dicti Ordinis confessis, vel cum proposito confitendi in diebus Dominicis quadragesimæ, Resurrectionis, Penthecostes, Sacrissimæ Trinitatis, ac infesto Natiuitatis Domini à primis Vesperis vsque ad occasum sequentis diei, dicentibusq; ter Pater noster cum Aue Maria ad Laudem Sacrosanctæ Trinitatis. Et idem concessum dicitur Minimis à Leone X. item eadem indulgentia plenaria conceditur visitantibus eorum Ecclesias in Anunciatione B. Mariæ, & in die SS. Apostolorum Philippi, & Iacobi, ibique orantibus ad libitum pro statu Ecclesiæ, quod ibidem refertur concessum Hospitali S. Iacobi incurabiliū de Vrbe. Quas indulgentias puto communicari Ecclesijs aliorum Ordinum, quibus, & non secularibus conceduntur, sep communicantur, vt expressè, loquens de communicatione indulgentiarum concessarum vni, vel pluribus Monasterijs vnius Ordinis, extendit ad alia Monasteria aliorum Ordinum communicantium in priuilegijs, ex quodam indulto Iulij II. tenet noster Auctor, tom. 1. q. 55. art. 18. quidquid in oppositum sentiat Portel verb. Indulgentia, tit. circa indulgentias, & Iubileū, n. 4. in fine. De quo in Compend. D. Hierony. vbi sup. §. 4.

77 Eugenius III. apud Bullarium inter viue vocis Oracula concessit, vt Procuratores Fratrum, eorumque substituti, liberi, parentes, fratres, & sorores possint promereri indulgentias stationum, & alias Fratribus concessas, dicendo in eorum Ecclesijs quinque Pater noster, & eodem Aue Maria pro felici statu Romanæ Ecclesiæ. Nec hoc est reuocatum per Paulum V. quia non fuit concessum Fratribus, sed inuitu Fratrum.

78 Fratres Minores, & Prædicatores, ac similiter communicantes in eorum priuilegijs prædicantes in suis domibus quocunq; anni tempore possunt concedere suis auditoribus decem, & octo annos, ac trecentos viginti duos dies indulgentiæ, extra verò suas Ecclesias vltra dictos 18. annos, & 22. dies tantum. At tempore Quadragesimæ prædicantes apud suas domos feria secunda, quarta, & sexta centum, quinquaginta sex annos, & quingentos, viginti quatuor dies indulgentiæ largire de auctoritate Apostolica possunt, ex indulto Gregorij Noni, & aliorum octo Pontificum, de quibus in Compend. Minorum, Tom. 2. quæst. 95. art. 1. Vide infra de Prædicatoribus, nu. 20.

79 Audientes primam Missam Religiosi noui sacerdotis consecutur tres annos, & duos dies indulgentiæ, ex indulto Gregorij Noni, & aliorum Pontificum facto Ordini Prædicatorum. Item facientibus celebrare Missas, & alia Diuina Officia apud Ecclesias ipsorum Fratrum conceduntur duo anni, & ducenti quadraginta octo dies indulgentiæ. Accedentibus verò ad Ecclesias Fratrum Minorum causa audiendi Missam, vel Sermonem centum dies pro qualibet vice, ex Alexandro III. ibid. art. 2.

Comp. S. Hieron.
v. visitates Ec
clesias, §. 1.

os. l. 1. c. 1. 11. 11. 11. 11. 11.

Bull. Orac. 14

Eng. 4.

os. l. 1. c. 1. 11. 11. 11. 11. 11.

os. l. 1. c. 1. 11. 11. 11. 11. 11.

Prædicatores
Minorum pos
sunt concede
re suis audito
ribus 18. an
nos, ac 322.
dies indulgen
tia, & in qua
dragesima,
156. años, &
524. dies.

Comp. Mino
rum tit. indul
gentia quoad
seculares, §. 5

60 Sixtus V. concessit ad instantiam Fratrum Carmelitarum Discalceatorum omnibus, & singulis Christi fidelibus, qui hoc modo alio salutauerint, suo nempe vulgari, seu Latino Sermone: *Laudetur Iesus Christus*, & his, qui sic responderint: *in secula, vel amen, aut semper*, utriusque tam salutantibus, quam respondentibus, ubicunque id factum fuerit, quinquaginta dies indulgentiæ: his autem, qui nomen Iesu, vel Mariæ reuerenter ore nominauerint viginti quinque dies. Qui verò in mortis articulo ore, vel corde (si ore non potuerint) idem Sanctissimum nomen Iesu inuocauerint, dummodò antea habuerint consuetudinem sic salutandi, vel nominandi idem nomen Iesu, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam, & remissionem consequantur. Item concessit, quod qui Litanias eiusdem Sanctissimi nominis Iesu nominauerint, seu recitauerint trecentos dies indulgentiæ, qui verò Litanias B. Mariæ ducentos, necnon prædicatoribus, qui inter prædicandum adhuc modum salutandi, inuocandi, vel recitandi, seu nominandi nomen dulcissimum Iesu, & Mariæ auditores, monuerint, & quicumque hanc salutatio- nis formam vsui esse curauerint easdem indulgentias, & peccatorum remissiones consequantur. Hæc omnia habentur apud Bullarium in qua-
dam Bulla d. Sixti V.

Bull. Bull. 26.

Sixti V.

Bull. oraculo,

17. Pauli 3.

61 Paulus Tertius concessit plenariam indulgentiam omnibus sacerdotibus nostri Ordinis Minorum celebrantibus omni feria sexta Missam de quinque Plagis Domini nostri Iesu Christi. Refertur in Bulla rio inter viua vocis Oracula d. Sixti Pontificis.

Quæ autem indulgentiæ concedantur Confratribus Chordigeris B. P. N. Francisci, & Corrigiatis S. Augustini vide. *Tomo 1. quæst. 58.* & nos diximus supra de Confratrijs.

De Indulgentijs per modum suffragij pro defunctis.

62 Fratres Minores Observantiæ liberant vnâ animam à Purgatorio in Sabbatho Palmarum, in festo S. Ioannis Euangelistæ, & in die eius Martyrij ante portam Latinam, dicendo Psalmos Pænitentiales, vel quinquies Pater noster, & Ave Maria, ex indulto Leonis X. apud Bullarium inter viua vocis oracula, dummodò ipsa die dicant coronam B. Mariæ pro Domino Papa. Hæc tres concessiones pro liberandis animabus Purgatorij inueniuntur tantum authenticæ, cæteræ supra relata in ferijs quadragesimæ reperiuntur in multis summarijs Romæ impressis, & in Bullis Cruciatæ, ideoque non debent contemni. *Tom. 2. quæst. 96. artic. 1. De quo Collector Comp. Mendican. titul. indulgentiæ, non plenariæ quoad Fratres, §. 14.*

Bull. oraculo,

28. 29. & 30.

Leon X.

63 Fratres Minimi habent priuilegium, vt in diebus Lunæ, & Mercurij in omnibus Conuentibus Ordinis prælatus, vel alius ex antiquioribus Fratribus domus celebrans pro aliquo defuncto, eius animam li-
beret

beret à Purgatorio, quod si adest Prouincialis, ipse est, qui extrahet animam. Ita refertur à Collectore priuilegiorum dicti Ordinis. *Ibidem artic. 1.*

64. Item Leo X. concessit apud Ballarium inter viuæ vocis oracula, vt Fratres Minores dicentes officium defunctorum, vel septem Plásmos Pœnitentiæ pro animabus Purgatorij consequantur plenariam indulgentiam totiès, quotiès, ad instar recitantium coronam B. Mariæ. Item etiam concessit, vt indulgentiæ eorum imaginæ Pietatis, seu S. Gregorij ab eodem sancto Pontifice concessæ possint applicari animabus Purgatorij. Item Calixtus Tertius concessit plenariam indulgentiam pro animabus parentum Fratrum Minorum existentium in Purgatorio, de quo supra, num. 55. habes aliam concessionem Clemētis Octauī, *ibidem in fine*. De quo Compen. Mend. tit. indulgentiæ quoad sæculares, §. 18.

65. Ecclesia potest concedere indulgentias pro animabus Purgatorij per modum suffragij, contrariumque asserere hæresim sapit. Papa enim per dispensationem auctoritatiuam habet potestatem commuicandi illis de thesauro communi indulgentiarum ad liberalem, & grauitam remissionem pœnarum obtinendam à Deo, licet ipsæ anima nō sint de iurisdictione Papæ communicantis, iste enim non est actus iurisdictionis, sed auctoritatis dispensatiuæ commuicandi suffragia de thesauro Ecclesiæ. *Ibid. art. 2.* De quo D. Thom. in 4. dist. 45. quæst. 6. art. 2. Corduba lib. 5. quæst. 3. & 16. p. 407. colum. 1. Idem docent Henriquez lib. 7. de indulg. cap. 3. Suarez tom. 4. disp. 53. sect. 1. nu. 3. Michael à Medina de indulg. cap. 32. Nauar. comment. de Iubileo notab. 2. 2. & cum communi Theologorum resoluit P. Villalobos 1. part. sum. tract. 26. diffi. 7. à num. 1.

66. Anima, cui applicatur, seu conceditur indulgentia plenaria per modum suffragij omnino, & infalibiliter liberabitur à Purgatorio tribus concurrentibus. Primum, quod sit sufficiens causa ad tantam concedendam indulgentiæ largitatem, defectu cuius potest non lucrari tota illa quantitas, etiam si fiant, seu exequantur omnia ad illam lucrandam requisita. Secundum, quod debitè fiat per aliquem viuum totum illud, quod, & quomodo imponitur per concedentem ad talem indulgentiam consequendam, & in his duobus nihil est dubij. Tertium, quod talis anima sit omnino digna, & idonea, vt tale suffragium indulgentiæ ei concessæ à Deo liberaliter acceptetur pro ea ad dictum plenum effectum. Hæc autem dignitas, & idoneitas non solum ex meritis de facto in hac vita sumitur, & ex merito accidentali ipsius defuncti, dum in humanis ageret, vt sunt deuotio, specialis ad clauēs Ecclesiæ largitiuas indulgentiarum, sollicitudo ad satisfaciendum pro peccatis proprijs, misericordia, seu pietas erga alios, ac studium suffragandi defunctis, sed præcipuè ex feruore charitatis, & alijs operibus meritorijs gloriæ essentialis.

Bullar. Orac.
32. Leon X.

Oraculo 47.
C. 77. eiusdem
Leon X.

tialis

tialis, in quantum sunt supererogatoria, & accidentaliter meritoria, & satisfactoria, per ea enim potest in hac vita mereri, vt post in Purgatorio dignus inueniatur, vt ex Diuina bonitate illi profint suffragia, & indulgentiæ specialiter ipsi applicatæ ex integro, aut ex parte, iuxta mensuram, seu quantitatem suæ dignitatis, aut meriti ad id, iuxta cuius mensuram magis, minusve Deus ex sua mera liberalitate, & misericordia acceptat talis indulgentiæ suffragium. Ita explicant quidam cum D. Augustino, & Gregorio hæc tertiam conditionem. *Ibid. art. 3.* De quo D. Augustin. in Enchirid. cap. 109. & 110. & in libro de cura pro mortuis habenda, & refertur in *cap. tempus, 2. 3. 1. 3. quæst. 2.* D. Gregor. lib. 4. Dialog. capit. 39. 57. & 58. Soto in 4. distinct. 1. quæst. 2. artic. 3. Cordub. lib. 5. quæst. 17. Nauar. de indulgent. not. 22. §. 45. Idem post D. Bonauent. in 4. distinct. 20. quæst. penul. & alios plures, docet P. Villalob. supra diff. 10. num. 1.

D. Aug. in Enchir. c. 109. & in lib. de cura pro mortuis. D. Greg. lib. 4. Dialog. c. 39. 57. & 58.

67 **Quaeritur** vt quis viuus pro se indulgentiam consequatur, necessarium omnino sit, in statu gratiæ constitutum esse tempore, quo ipsam lucratur. At quando vult lucrari pro defuncto, id non requirit, tenet verior sententia, nisi Papa pro consecutione indulgentiæ imponat opus pium, quodque fiat in statu gratiæ, nam indulgentia est opus priuilegiatum habens suum valorem ex opere operato, seu ex thesauro Ecclesiæ, & meritis Christi Domini, cuius nomine offeruntur suffragia pro defunctis, *ibid. art. 4.* De quo Cordub. vbi sup. quæst. 24. Nauar. tract. de indulgentijs, notab. 17. §. 24. Idem docent Gabriel in Canon. Missæ, lection. 57. Tolerus in Summa lib. 6. cap. 26. num. 5. quos refert, & sequitur Portel in addit. ad dubia, num. 22.

68 Post applicationem indulgentiæ plenariæ pro aliquo defuncto non est cessandum ab alijs operibus, suffragijs, Missis, & indulgentijs pro eodem faciendis, & applicandis, quia non constat de totali acceptatione dictæ indulgentiæ plenariæ quoad totum suum fructum, quod, vt diximus, pendet à mera liberalitate, & acceptatione Dei, & à dignitate, ac idoneitate animæ, cui applicatur. Imò dato, quod ipsam animam ad cælum iam euolasse nobis constet, adhuc iteratio bonorum operum pro ea ad quinque prodest. Primò, quia per alia suffragia, & sacrificia magis, quam per solas indulgentias laus, & honor Deo defertur. Secundò, quia inde fructus amplior prouenit ipsis viuus benefactoribus pro defunctis. Tertio, quia ipsi defuncto, etiam in cælo esistenti prouenit gaudium accidentalis gloriæ de bonis factis respectu ipsius redundantibus in Dei gloriam, ex quo ipse defunctus gratitudinis ergo prouocatur ad orandum pro suis suffragatoribus. Quarto, quia suffragia facta pro vno, etiam alijs profunt. Vltimo, quia sicut pro paruulis baptizatis orat Ecclesia, facitque suffragia, & Missas per multa bona omnibus inde euenientia, & ad gloriam Dei. Ita pro animabus Purgatorij, vel in gloria existentibus multa fieri opera expedit ad gloriam, & laudem Dei

[ibid.]

ibidem. De quo Richard. in 4. dist. 145. Alexand. Ales. 4. p. quæst. 42. art. vltimo. Idem post Suarez tom. 4. disp. 53. sect. 4. num. 9. docet P. Villalobos di & a diffi. 10. nu. 1. in fine.

69 Gratia de altari priuilegiato pro extrahendis animabus à Purgatorio facta narranti falso, viginti sacerdotes in ea Ecclesia ministrare, non valet, ac ideò reformanda est, tum quia in literis puri priuilegij obstat subreptio simplex sine dolo facta, tum quia concessio indulgentiarum, restringenda est, maxime si in ipsa non exprimitur quantitas peccatorum, & indulgentiæ, à quibus liberat. *ibidem* art. 5. De quo Nau. lib. 1. conf. 1. tit. de rescriptis.

70 Ad liberandam animam à Purgatorio in altari priuilegiato sufficit cuiuslibet Missæ celebratio, vel sit de sancto, vel de feria, aut de defunctis, nisi in Bulla expresse caueatur, quod dicenda sit Missa de Requiem, *ibid.* artic. 6. De quo Nauar. lib. 2. conf. 3. tit. de penitent. & remiss. & lib. 5. conf. 14. tit. de priuilegijs.

71 Ioannes XXII. primus concessit indulgentiam Sabbathinam Ordini B. Mariæ de Monte-Carmelo, vt scilicet Sabbatho sequenti post obitum Fratrum Monialium, & Constatum ipsius Ordinis meritis, & intercessione B. Virginis ipsorum animæ à pœnis Purgatorij liberentur, per modum suffragij, seu impetrationis à Deo. Quam gratiam postea confirmarunt Alexander V. Clemens VII. & Gregorius XII. *ibid.* artic. 7.

72 Recitantes Psalmum, *Miserere mei Deus*, cum Oratione, *Deus, qui inter Apostolicos sacerdotes, &c.* vel quinquies Pater noster cum Aue Maria flexis genibus pro nescientibus literas, in nostris Ecclesijs principalibus, seu illis annexis consecuntur indulgentias Urbis, & Orbis, ex indulto Innocentij VIII. Alexandri VI. & Iulij II. Quæ magna indulgentia, & omnes aliæ suprapositæ, præcipue illa Leonis X. de sex Patre nostro, & Aue Maria cum gloria Patri ad finem, cuiusuis, possunt applicari per modum suffragij animabus existentibus in Purgatorio, per eundem Leonem X. apud Bullarium inter vna Oracula, & per Sixtum V. in Bulla erectionis Confraternitatis Chordæ B. P. N. Francisci. *ibid.* artic. 8. Bulla Sixti V. extat tom. 1. quæst. 58. art. 1.

Bull. Oraculo
77. Leon. X.

De Indulgentijs pro nouo Orbe Indiarum.

73 Primò indulgentia plenaria conceditur in diebus Festis S. P. N. Francisci, S. Dominici, & S. Augustini dicendo in eorù Ecclesijs ter Pater noster, & Aue Maria pro exaltatione fidei Catholicæ, ex indulto Bogij Cardinalis legati Iulij III. in Hispania. Qui etiam concessit omnes remissiones, & indulgentias Portiunculæ concessis Ecclesiam S. Mariæ de Angelis Visitantibus, ac si personaliter ipsam B. Virginis domum visitassent.

Item concessit omnibus hospitalibus nouæ Hispaniæ omnes indulgentias Hospitalis Conceptionis de Mexico.

Item concessit Ministris Indorum semel in vita, & in articulo mortis indulgentiam plenariam.

Item quod quoties quis ministrat Sacramenta Indis, vel prædicat gratis septem annos, & tot quadragenas indulgentiæ habeat. Item Pius V. concessit omnibus visitantibus Monasteria Ordinis Prædicatorum in noua Hispania, in die S. P. Dominici, S. Thomæ Aquinatis, S. Vincentijs, & S. Chatherinæ Senensis, ac ibi pro augmento fidei, Sedis Apostolicæ felici statu, ac infidelium conuersione orantibus toties plenariam omnium peccatorum indulgentiam & remissionem in forma Iubilei. Quod per communicationem etiam extenditur ad sanctos Minorum, & S. Augustini. Additque Pontifex, quod qui in prædictis festiuitatibus, & per octauas eorum contriti, & confessi Eucharistiam sumpserint eandem indulgentiam consequantur. Qui verò infesto S. Dominici, S. Thomæ, & eorum octauis celebrauerint, vel celebrare fecerint toties idem lucrantur. *Tom. 2. quest. 97. art. 1.*

Pro quo obserua, quod indultum de indulgentia plenaria pro festis Ordinis Minorum factum à Sixto V. etiam communicatur incolis fidelibus Indiarum Visitantibus Ecclesias Fratrum ibi edificatas. *Ibidem in fine.*

Item pro indulto præfati Cardinalis legati aduerte, quod legatus Papæ habet potestatem concedendi indulgentias, etiam perpetuas intra terminos suæ legationis, non solum ex commissione speciali, sed etiã ex Generali Domini Papæ, sicut statuta facere potest, *cap. final. iuncta sua glossa, de officio legati, nec eius iurisdictione ad hoc restricta, aut taxata est ad quadraginta dies indulgentiæ tantum, sicut Episcopis taxauit Concilium. Ibidem §. circa primam. De quo Corduba, lib. 5. qq. quæst. 22. proposi. 3.*

74 Ultra prædicta idem Pius V. indulgit Religiosis euntibus ad Indorum conuersionem, ut in die, quo se mari commiserint, & in quopuenerint, vel si in itinere decesserint indulgentiam in forma Iubilei consequantur. Item concessit Religiosis scientibus idioma Indorum toties quoties munus docendi eos exercuerint centum dies de iniunctis prænitentijs. Item Paulus III. concessit Religiosis Mendicantibus de licentia suorum prælatorum proficiscentibus ad quascunque terras infidelium ad eos conuertendos, ut vadant tanquam legati, & commissarii suæ Sanctitatis, & fruantur omnibus gratijs concessis à suis prædecessoribus ad terras infidelium euntibus. *Ibid. artic. 2.*

75 Item Religiosi possunt in dictis partibus Indiarum indulgentias concedere, ex indulto Pauli Tertij, & aliorum Pontificum. *Tom. 2. quest. 99. art. 5.*

76 Item Pius Quartus concessit, quod quando in Iubileo ieiunium, eleemo

elemosyna, confessio, & Sacra Communio prærequiritur, Indi intra statutum tempus peccata sua commodè cōfiteri non valentes ob penuriam confessorum, si corde contriti sint cum proposito confitendi, quâ primùm presbyteri copiam habuerint, saltem intra mensem, indulgentiam, seu Iubileum consequantur in omnibus, ac per omnia perindè ac si confessionis, & sacrae Communionis Sacramenta intra tempus præfixum in Iubileo suscipissent, dummodò quoad ieiunium, elemosynam, & alia requisita faciant debitam diligentiam statim intra terminum præfixum in Bulla Iubilei. Vndè si commodè peccata sua cōfiteri valent infra statutum tempus, debent intra illud exequi, sicut alij fideles, aliàs non consequentur indulgentiam, *Ibid. art. 6.*

De indulgentiarum publicatione.

77 Indulgentias, seu alias speciales gratias publicare, & approbare, seu examinare debitis temporibus pertinet ad Episcopum, adhibitis duobus de Capitulo, ex decreto Tridentino, ad vitandos abusus quæstuariorum. Indulgentias tamen Regularibus concessas possunt ipsorum superiores in suis Monasterijs, seu domibus promulgare, sunt enim Ordinarij suorum Fratrum, idèòque non prohibentur indistincto Decreto publicare, nec suspenduntur in Bulla Cruciatæ. *Rom. 2. quæst. 98. art. 1.* De quo Nuar. de indulgen. notab. 3. Henriquez lib. 7. de indulgent. c. 20. Litera S. & cap. 29. num. 1. Litera B. Zerol. in prax. Episco. verb. quæstorres, pag. 302.

*Trid. ses. c. vii
c. 9. de Refor.
& ses. 25. de
cret. de indul
gent.*

78 Indulgentias quæstuarias omninò aboleuit Pius Quintus apud Bullarium, idèòque nequaquam possunt hodie publicari, idque in cap. cum ex eo, de penis, & renes. strictè prohibetur. *Ibid. d. art. 1.* De quo vide P. Villalob. t. p. Summæ tract. 24. dif. 22. n. 2. ¶ Sacra Cardinaliù Congregatio declaravit, posse licentiam fieri ad petendum elemosynas cū his circumstantijs. Prima, vt sint personæ bonæ existimationis. Secunda nè sint participes ipsarum elemosynarum. Tertia, nè habeant villo modo nomen Quæstorum. Quarta, quod nullas indulgentias diuulgent, nec concionentur. Quinta, ne sua priuilegia, aut reliquias circumsferant sacras. Sexta, nè imprecationibus, vel minis elemosynas extorqueant, nec campanas, aut alia instrumenta deferant. Septima, nè quidquam tanquam debitum, aut visitatum petant. Octaua, ne villo artificio, aut specie commemorandæ orationis alicuius sancti, aut alio peruerso more vtantur, sed simpliciter, ac modestè elemosynas petant, easque in pij loci utilitatem transportent. Ita refert ex Zerola loco citato Barbosa in Remissionibus ad Trid. d. cap. 9.

*Null. Bull. 143
p. 4.*

79 Religiosi, & alij prædicatores publicantes indulgentias indiscretas peccant grauissimè, id enim in virtute S. Obedientiæ, & sub pœna ma-

ledictionis æternæ prohiberetur in *Clement. Religiosi. S. 1. de privileg. Pro* indiscretis autem haberi debent illæ, quæ vel concessæ non sunt, vel concessæ à non habente potestatem: ultra certam taxam, vel quæ probari nequeunt literis authenticis, aut testibus, argumento *cap. quoniam, & cap. post cessionem, de probat. excusatur tamen à peccato qui scit, vel probabiliter credit verè esse concessas ab habente potestatem. Ibid. art. 2. De quo Nauar. in §. in Leustico de penitent. & remis. notab. 3. 2. num. 45. D. Antoni. 3. part. tit. 18. cap. 4.*

Idem post Cordubam lib. 5. quæstion. 4. 2. & alios docet P. Villalob. d. difficul. 22. n. 1. & 2. vbi benè notat, in dicta Clementina non ferri aliam quam poenam ipsos facti, sed tantum, vt præsumentes (sive attentare per duos menses subiaceat pœnis illis, quæ secundum eorum regulam, vel statuta pro grauibus criminibus, seu culpis eis consueuerunt imponi.

80. Licet indulgentiæ valeant à tempore datæ, non tamen possunt lucrari, nisi post publicationem. Vnde clausula posita in literis, ne valeat indulgentia, nisi post quinquennium, computari debet à die exhibitionis, & publicationis illarum. *Ibid. art. 3. De quo Rebuf. consil. 199. vide capit. cum ex eo, de penit. & remission. vbi habetur quod debent exhiberi literæ dictarum indulgentiarum.*

81. In generali reuocatione gratiarum, & indultorum, quæ fit in principio creationis Papæ non veniant indulgentiæ per prædecessores concessæ, in nulla enim Regula Cancellariæ fit mentio de tali reuocatione indulgentiarum. *Ibidem artic. 4. De quo Nauar. lib. 5. consil. 17. tit. 1. de poenis, & remissionibus.*

82. Iuxta magis probabilem, & piam sententiam, idque menti, ac intentioni concedentis videtur conformius, sufficit ad lucrandum indulgentiam esse in statu gratiæ saltem tempore, quo postremò consequenda est, scilicet quando visitat Ecclesiam, quod est vltimum requisitum solum apponi in Bullis: licet enim non executioni dentur omnia requisita ad illam lucrandam in bono statu, sufficit tamen quod rectè moraliter, & omninò ad vnguem compleantur, & vltimum, quod est principale, & proximum opus, seu vltima dispositio (vt ita loquar) indulgentiæ sit in gratia, opera namque bona facta in peccato etiam deseruiunt, seu sunt meritoria de congruo ad quærendam indulgentiam culpam à Deo condonandarum, cui Concilium Tridentinum ad stipulatur. *Ibid. art. 6. De quo D. Thom. 2. 2. q. 117. art. 3. & 4.*

Trid. sess. 14. c. 4. & can. 5.

Idè post glossam in Extrauag. *Antiquorum, de poenis, & remis.* Henricus de indulgent. lib. 7. c. 9. nu. 5. & Cordub. lib. 5. q. 24. Suar. tom. 4. disp. 52. sect. 5. nu. 8. docet P. Villalob. r. p. Summæ tract. 26. diffi. 13. num. 3. qui nu. 4. addit, non esse improbableem, opus esse ad consequendam indulgentiam omnia ad illam requisita perficere in statu gratiæ, ex Carlet. in tract. vltim. de indulg. c. 9. Nauar. de indulg. notab. 1. 9. n. 18. & Soto dist. 21. q. 2. a. 3.

83. Actus visitandi malus, saltem venialiter, eo quod in illo ad fuit defectus alicuius circumstantiæ ad bonitatem moralem ipsius necessaria, non est sufficiens ad consequendam indulgentiam. At si commisit alia peccata venialia aëtu visitandi extraria satisfacit. Item qui maiore partem actus visitandi bene adimplet satisfacit, licet aliqua pars eius de sit venialiter mala. *Ibidem art. 6.* De quo D. Thom. in 1. dist. 38. quæst. 1. art. 1. ad quartum. Navar. cap. inter verba, 2. quæst. 3. concl. 5. num. 61. & de indulgent. notabili 3 2. num. 46.

Idem docent Corduba vbi supra quæst. 25. Henriq. supra cap. 19. n. 3. Suarez dict. disp. 52. sect. 6. quos refert. & sequitur P. Villalobos supra num. 6.

84 Per indulgentiam quadraginta dierum, v.g. concessam remittitur pœnitentia totidem dierum, etiam si sint interpollati, per indulgentiam autem vnus anni simpliciter non eximendo, de iniunctis, intelligitur remissio trecentorum sexaginta quinque dierum, modò continui, modò interpollati sint, modò sint iniuncti, modò non sint iniuncti. *Ibidem art. 7.* De quo Navar. de indulgent. notab. 3 1. n. 39. & 40. Corduba de indulgentijs quæst. 32.

Idem docent Suarez tom. 4. disp. 50. sect. 5. num. 16. Belarmin. lib. 1. de indulgent. cap. 9. §. existit autem, & sequitur Portel in addit. ad dubia verb. indulgentia, num. 11. §. at Belarminus.

85 Indulgentia tot dierum, vel annorù intelligitur primò, & principaliter de diebus, & annis huius vitæ, & de pœnitentijs in hoc sæculo iniunctis, vel iniungèdis, & secundariò de pœnis Purgatorij respòdètib. in tato, vel maiori, aut minori tẽpore illis annis. & pœnitentijs huius vitæ. Itaque tantum pœnarum in Purgatorio remittitur per indulgentiam tot dierum, & annorum pœnitentiæ, ac remissionis de iniunctis sine limitatione datam, quãtum remitteretur, si pœnitens in hac vita sufficienter pœnitentiam egisset illis diebus, aut annis, quibus secundum legem, & iustitiam Dei, ac Canones Ecclesiæ pœnitere deberet. In quo consentiunt vnanimiter omnes. *Ibid. art. 8.* De quo Durand. in 4. dist. 20. vbi Palud. quæst. 1. art. 1. Syluest. verb. indulgent. quæst. 4. Corduba de indulgent. quæst. 32.

Idem docent Suarez vbi supra dict. num. 16. Turrecremata, §. in Leuitico quæst. 4. art. 5. Soto in 4. dist. 11. quæst. 2. art. 1. quos refert. & sequitur P. Villalob. vbi supra diff. 9. num. 6. & 7.

86 Communis opinio tenet, quod vnus dies pœnitentiæ voluntariè assumptæ in hac vita plus pœnæ debite soluit, quam vnus, vel etiam plures dies Purgatorij; quia ratio voluntarij, superat (vt dicunt) acerbitatem pœnarum Purgatorij, ac per consequens indulgentia vnus diei hic remittit plures dies in Purgatorio. *Ibidem art. 9.* De quo Soto in 4. dist. 21. quæst. 2. art. 1. & dist. 15. quæst. 1. art. 4. & dist. 6. quæst. 1. art. 3. & quæst. 2. art. 2. & 3. Corduba lib. 5. quæst. 32. Enriquez lib. 7. de in-

gent. cap. 16. num. 4. ¶ Idem docent Syluest. verb. indulgentia, num. 8. Nauar. §. in *Leuitico*, notab. 11. num. 22. & notab. 22. num. 19. quos sequitur P. Villalobos supra num. 8. & post Belarminum citato cap. 9. tradit etiam Portel vbi supra dict. num. 11. & num. 15. vbi refert aliqua exempla hominum peruersorum, qui vehementi contritione conuersi recta via deducti sunt ad patriam coelestem, vt de quodam insigni latrone refert Climacus lib. de Scala Paradisi, gradu 4.

Indulgentias quas habent deferentes imaginem Conceptionis B. Mariae, & eius filij, vel scapularium eiusdem Ordinis, vide *rom. 1. quest. 57. art. 4.* & nos diximus supra de Conceptione B. Virginis n. 6.

87 Paulus Tertius apud Bullarium concessit omnibus verè poenitentibus, & confessis, seu temporibus à iure statutis confitendi propositum habentibus, qui aliquam Ecclesiam, aut alium pium locum Societatis Iesu semel singulis annis (præter annum Iubilei) in die per Praepositum dictæ Societatis eligendo à primis vesperis vsque ad occasum solis eiusdem diei inclusiue deuotè visitauerint, & ibi orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam recitauerint plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam, ac remissionem in forma iubilæi. Insuper quatuor alijs, scilicet Natiuitatis, Circumcisionis, Epiphaniæ, & Corporis Christi festiuitatum, necnon veneris, & Dominicis Quadagesimalibus diebus singulorum annorum vsque ad octauam Paschatis, Ecclesias, ac alia pia loca dictæ Societatis deuotè visitauerint, & inibi orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam prædictas similiter recitauerint, ac Verbum Dei, si in illis prædicetur, deuotè audierint, septem annos, & totidem quadagenas de iniunctis eis poenitentijs misericorditer in Domino ipsi relaxantur ab eodem Paulo III.

RESOLVTIO LXXVIII.

De Indorum priuilegijs.

1 **E**PISCOPI tam Meridionalis, seu Orientalis, quam Occidentalis Indiæ auctoritate Apostolica possunt absoluere, vel committere alijs absoluendum nouiter conuersos à casibus bullæ in Cœna Domini, etiam quoad forum exterius iudiciale, ex indulto Pauli Tertij. *Tomo 2. quest. 99. art. 1.* De quo in Bullario.

Bullar. bul. 8.
Pauli 3. n. 35.

2 Item habent dicti Episcopi Indiarum, vt possint conficere, seu consecrare Chrysmam cum balsamo in illis partibus reperto, & adhibito numero ministrorum, qui ad id commodè haberi poterit, ex indulto Pij Quarti. *Ibidem art. 2.* De quo in Bullario inter vna vocis Oracula Pij Quarti.

Bullar. Orac.
Pij 4.

3 Item iidem Episcopi non tenentur uisitare singulis biennijs limina B. Petri Romæ, etiam si iuramento id firmassent, sed sufficit per procuratorem, vel nuncium singulis quibusque quinque annijs uisitare, & iuramentum præstitum relaxatur per Paulum III. *Ibid. art. 3.*

4 Inditam Orientales, quam Occidentales licet extra fidem Christi Domini existant, non debent propterea sua libertate, ac rerum suarum dominio priuari, nec ob infidelitatem ullo modo priuatos, aut priuandos esse determinat Paulus Tertius. *Ibidem art. 4.*

5 Multa sunt concessa Religiosis pro conuersione Indorum per Nicolaum Quintum etiam ante notitiam noui orbis, quæ postea confirmarunt Leo Decimus, Adrianus Sextus, Clemens VIII. & Paulus III. Primo, ut Religiosi ad terras Indorum infidelium peruenientes possint eis Euangelium prædicare, eosdemque baptizare. Secundo, ut Sacerdotes possint promouere conuersos usque ad quatuor minores ordines. Tertio, ut possint dispensare cum illis, qui in gradibus non prohibitis lege Diuina contraxerunt ad manendum in matrimonio. Quarto, ut possint dispensare cum patientibus defectum natalium ad Ordines. Quinto, ut possint cognoscere de causis matrimonialibus. Sexto, ut in ordinatè uiuentes de suis excessibus possint corrigere. Septimo, ut possint ibidem Diuina officia celebrare, cæmeteria benedicere, & vota commutare, exceptis Religionis, & peregrinationis Ultramarinæ, ac indulgentias concedere. Octauo, ut valeat altare consecrare, si illud non possunt habere portatile, & similiter corporalia, ubi non est Episcopus. Nonno, ut possint omnia alia facere quæ ad augmentum Diuini nominis, ampliationem Catholicæ fidei, ac ad irritationem, & reprobationem eorum, quæ sacris traditionibus contradicunt, sicut pro loco, & tempore uiderint expedire. Hæc sunt indulta Nicolai V. *Ibidem art. 5.*

*Bullar. bul. 3.
Leo. x. & bul
la 1. Adrian.
6, & bulla 8.
Pauli 3, à no.
35.*

Circa quæ obserua, quod ubi sunt Episcopi, iam non possunt quoad omnia præfata frui Religiosi tali indulto, iuxta intentionem Pontificis in sua Bulla expressam. *Ibid.*

6 Item Paulus Tertius concessit, ut possint Indi matrimoniū contrahere, etiā in tertio gradu consanguinitatis, vel affinitatis, donec aliud statuatur à Sede Apostolica. Itē, quod habentes plures uxores iuxta illorum morem ante conuersionē, si memores non sint, quæ primò acceperunt, alij dimissis vnā retineant.

Item quod tantum teneantur ieiunare omnibus ferijs sextis Quadragesimæ, & Vigilijs Natalis, ac Resurrectionis Domini propter infirmitatem eorum, & nouam conuersionem ad fidem. Imò ieiunium repugnans sanitati, vel non benè quadrans officio, vel exercitio eorum, non est censendum illis ab Ecclesia præceptum.

Item, quod solum teneantur ab operibus seruilibus cessare omnibus diebus Dominicis, Natiuitatis, Circumcisionis, Epiphaniæ, Resurrectionis, Ascensionis, Pentecostes, Corporis Christi, nec non Natiuitatis.

uitas.

uitatis, Annunciationis, Purificationis, & Assumptionis B. Mariæ, & Beatorum Apostolorum Petri & Pauli. Hæc omnia concessit præfatus Paulus Tertius. *Ibidem.*

7 Item Pius Quartus concessit Indis, vt tempore interdicti in Ecclesijs, & alijs pijs locis, dummodò causam interdicti non dederint, neque ad id eis specialiter interdici contingat, easdè Ecclesias, & pia loca ingredi possint, inibi que, etiam ianuis apertis, & pullatis campanis per quoscunq; Sacerdotes missas, & alia officia Diuina alta voce, exclusis tamen prius excommunicatis & interdictis, celebrare faciant, illisque interesse, nec non Sacramentum Pœnitentiæ, & Eucharistiæ, aliaque sacramenta suscipere, defunctos etiam cum funerali pompâ sepelire intra tempus triginta annorû tantû liceat: quod iam finitû est anno Domini 1592. Vnde vt possint hac concessione amplius frui debet per Sedem Apostolicam innouari. *Ibidem.*

Item tempore iubilæi non habentes copiam confessarij cum proposito confitendi intra mensem indulgentiam consecuntur, vt supra diximus de indulgentijs num. 76.

8 Pœna excommunicationis lata ab Alexandro Sexto contra trãseuntes ad Indias Occidentales sine licentia Regum Hispaniæ modò non ligat, tum quia non fuit legitime promulgata, vel si fuit promulgata, iam decidit à memoria hominum, inuincibiliterque ignoratur, tum etiam, quia non fuit lata per modum statuti perpetui, sed per modum sententiæ, quæ est ab homine, & cum homine finitur, ac ided iam cessauit. *Ibidem art. 7. Ad quod Nauar. cap. 27. num. 2. 54. & 55. & Soro lib. 1. de iust. quæst. 1. art. 4.*

RESOLVTIO LXXIX.

De impressione librorum.

*Concil. Later. 1.
sess. 10. decre
to 3. sub Leo
ne X.*

*Trid. sess. 4.
de vsu & edi.
librorum.*

CONCILII Lateranenensis statuto cauetur, vt nullus liber imprimatur sine præuia licentia Ordinarij, & Sanctæ Inquisitionis sub grauibus pœnis amissionis librorum impressorum, & publicæ illorum combustionis, centum ducatorum, suspensionis ab officio impressionis per annum, ac excommunicationis. Quod quantum ad licentiam Ordinarij confirmauit Tridentina Synodus sub eisdem pœnis pecuniæ, & anathematis in Lateranensi appositis, & apud Regulares vltra requirit licentiam superiorum. At in Regnis Castellæ vsu receptû est, vt sufficiat licentia supremi Consilij Regalis, iuxta legem Regiam: in Portugallia verò seruat decretum Lateranenense. *Roma 2. q. 104. art. 1. De quo Nauar. c. 27. nu. 110. & 148.*

Vide Capuccinum in addit. ad Compend. titulo, imprimere libros
in fine.

in fine, vbi ex quadam declaratione Cardinalium tradit, concessionem Clementis VII. ad imprimendum spectantia ad nostrum Ordinem sine licentia Ordinarij iam cessasse per Tridentinum decretum, ad quod etiam consule Suarez tom. 5. de censuris disp. 23. sect. 7. vbi agit de communicatione prefata Concilij, quam restringit ad solos libros de rebus sacris imprimendos.

2. Priuilegium Regale factum Religioso (vt moris est in Hispania) de libro imprimendo, & ne alius, nisi de eiusdem licentia imprimi faciat sub certis pœnis, non facit ipsum Religiosum capace[m] huiusmodi iuris, sed statim monasterio bonorum capaci quæritur. Quod si capax non sit (vt monasteria Minorum de Obseruantia ex Tridentino Concilio) acquiritur Sedi Apostolicæ, cuius nomine eius Syndicus tali priuilegio & iure vti, & frui potest modo conuenienti ipsis Fratribus, iuxta Regulam ipsorum, & declarationes Apostolicas. *Ibid. art. 2.* Ad quod vide Corduba in Regul. cap. 6. quæst. 1. puncto 2. ad finem, & quæst. 8. dicto 1. & c. 4. quæst. 16. puncto 2.

*Trid. sess. 25
c. 3. de Regul.*

3. Secluso omni priuilegio licite possunt Fratres Minores procurare pecuniam ad emendum papirum, & alios sumptus faciendos pro impressione librorum, si nil aliud prætendant, nisi habere libros ad suum usum, vt expressè determinat Nicolaus III. in cap. *exijt qui seminat* §. *quia verò libros*, de verb. signifi. lib. 6. Item bene possunt dare librum compositum alicui seculari, vt ipse faciat suis expensis typis mandari, cum conditione, vt det Syndico conuentus aliquam summam librorum pro necessitatibus Fratrum subleuandis, quod si ad talem effectum promiserit dare ipsi Syndico aliquos denarios, nihil ex eo ipsi Fratres contra Regulam moliri censendi sunt, dummodò nec ab ipsis, nec ab alio nomine ipsorum id in iudicio petatur. Prædicti autem libri possunt vendi à Syndico, & in rem licitam ipsorum Fratrum expendi, dummodò negotiatio, & lucrum mercatum omninò vitetur: impressiones namq; librorum à Religiosi præsertim Minoribus huius gratia fieri nec licet, nec decet. *Ibid. art. 3.* Ad quod vide tradita à Corduba in Regul. cap. 4. quæst. 7. & 8.

4. Syndicus Apostolicus constitutus pro Fratribus potest agere in iudicio de dano vitando, quod ex prohibita, & furtina impressione librorum Ordinis resultare potest, non tamè licet exigere pœnas appostas in priuilegio Regali per viam accusationis, aut denunciationis: non enim est modus statui Fratrum altissimæ paupertatis sectatorum conueniens, quo ipsis in necessarijs possit subueniri. *Ibid. art. 4.* Ad quod vide Cordub. dict. cap. 4. quæst. 16. concl. 3. & cap. 6. quæst. 8.

5. Non est licitum dictis Fratribus Minoribus petere pecunias mutuatas ad impressionem librorum faciendam, vt determinat Nicolaus III. in d. *ca. exijt* §. *catorum*, possunt tamen dicere personis ad id pecunias offerentibus, quod procurabunt satisfacere citra cuiuslibet obligationis vinculum. *Ibid. a. 3. §. non est autem*, vide Cordub. d. q. 8. §. nunc ergo.

RESOLVTIO LXXX.

De Interdicto.

INTERDICTVM Canonicum, de quo nobis hic est sermo, est separatio à iure, vel à iudice facta à sacramentis, & omnibus officijs. Vel aliter, est suspensio à Diuinorum sacramentorumq; actiua, & passiuà celebratione respectu alicuius personæ, vel loci facta, Ecclesiasticam etiam prohibens sepulturam, *Tomo 2. quæst. 106. art. 1.*

De quo Glossa, & Doctores in *cap. pastoralis, de causa possess. & prop. Soto in 4. dist. 2. 2. quæst. 3. art. 1.* colligens hanc diffinitionem ex *c. quod in te, de penitent. & remis.* Nauar. *cap. 27. num. 164.* Couar. *cap. alma mater, 2. p. §. 1. n. 2.* & latè resoluit Suarez de censuris disp. 3. 2. sect. 1. n. 3. & 4.

2 Interdictum in genere est triplex: Aliud personale, quo interdicitur persona, & non locus: aliud locale, quo interdicitur locus, & non persona loci: Aliud verò personale, & locale simul, quo persona, & locus simul interdicitur. Deinde interdictum locale est etiam duplex: Aliud generale, quo interdicitur Regnum, Prouincia, Ciuitas, vel Populus: Aliud verò speciale, quo interdicitur vna, vel plures determinatæ Ecclesiæ, non verò omnes. Item interdictum personale est etiam duplex: Aliud generale, quo scilicet interdiciuntur homines regni, Prouincia, vel ciuitatis: Aliud speciale, quo interdicitur pars vnus ciuitatis, aut certæ personæ, vel personæ, aut etiam incerta. Hæ diuisiones interdicti sumuntur ex *cap. cum in partibus, de verbor. significat. cap. presentis, cap. si sententia, & si ciuitas, de sententia excommunic. in 6. Actor. ibidem art. 2.* De quo Couar. in *cap. alma mater, 2. p. §. 1.*

Ad quod vide tradita à Nauar. *cap. 27. num. 166.* Syluest. verb. interdictum 1. quæst. 10. Cardinal. tracta. de interdicto 1. p. a. nu. 1. Nicolao Plouio tract. de interdicto à nu. 1. quibus citatis multa ad id congerit Suar. dict. disp. 3. 2. sect. 2. latè per totam.

3 Omnes illi, qui potestate ordinaria possunt excommunicare, & suspendere, possunt etiam interdicare, vel alijs hanc facultatem delegare, dummodò sit clericus, nec censura aliqua ligatus, nec etiam sit femina, quæ attento iure communi non est capax huius iurisdictionis, *cap. dilectas, de maioris & obediens cap. noua, de penit. & remis.* vbi notat DD. *Tomo 2. q. 107. art. 1.* De quo Couar. in dict. *cap. alma, 1. p. §. 1. l. D. Thom. in 4. dist. 28. q. 2. art. 2.* Nauar. lib. 3. consil. 37. titulo de sentent. excommunicationis. De personis apud quas residet potestas ordinaria ferendi censuras vide Suarez h. t. id tractantè de censuris disp. 2. sect. 2. & sect. 3. n. 5. vsque ad 7. vbi agit, an hæc potestas possit femina committi.

4 Quidam prælati minores habent à iure, cōsuetudine, vel priuilegio posse interdicere, vt sunt Abbates seculares habentes iurisdictionē quasi Episcopalem in suo territorio, & Generales Religionum, qui tamen in consuetudine non habent, vt oppidum interdicant, nisi in illud habeant plenariam iurisdictionem. Priores non Mendicantes possunt interdicere suos subditos ab audiendis diuinis, vel cōfessionibus, quod est idem, ac suspendere. Sed apud Mendicantes hæc potestas ad prælatos superiores tantum spectat. *Ibidem ars. 2.*

Ad quod vide Suarez dict. sect. 2. num. 12. vbi tradit, hanc iurisdictionem posse acquiri consuetudine, aut præscriptione, ex *cap. dudum, et 2. vers. sed cum in iure, de electio & cap. auditis, cap. cum olim de præscrip.* vbi etiam addit num. 17. non sufficere consuetudinem ferendi vnam censuram, vt circa omnes acquiratur ea potestas.

5 Qui iure ordinario ligare potest, ab interdicto personali etiam absolueri potest, præmissa prius læsæ partis satisfactione. Priores autem Conuentuales, & Guardiani ex priuilegio habent potestatem absoluedi suos subditos ab interdicto, & suspensione, sed parochi minime possunt. *Ibidem ars. 3.* De quo Soto in 4. dist. 22. quæst. 7. art. 1. & quæst. 2. art. 3. Syluest. verb. interdictum, 3. §. 10. num. 11. Nauar. cap. 25. n. 168. & cap. 23. num. 66.

Vide Suarez vbi supra disp. 38. sect. 2. vbi ex *cap. nuper, de sentent. excommun.* resoluit, interdictum particulare personale non reseruatum tolli posse à sacerdote, à quo potest auferri ex communicatio iure non reseruata.

6 Ciuitate interdicta, censentur etiam interdicta monasteria in ea sita, etiam in suburbanis extramuros contenta, ex *cap. si ciuitas, de sentent. excommunicat. lib. 6.* Ex priuilegio tamen Iulij Secundi pro Fratribus Minoribus monasteria distantia ab oppido ultra duo milliaria interdicto non subiacent, nisi causam illi dederint, vel eis specialiter ex legitima causa sit interdictum, vel nisi aliàs domus Fratrum ipsorum de iure interdicto talis oppidi comprehendantur. *Tom. 2. quæst. 108. art. 1.*

Idem post Couar. dict. §. 1. dum. 8. & Syluest. verb. interdictum 2. num. 5. docet Suarez dict. disp. 32. sect. 2. num. 25. & citatis dicto priuilegio Iulij Secundi, & nostro Auctore tradit Portel in addit. ad dubia, verb. interdictum, num. 1.

7 Leo Decimus concessit, quod Ecclesiæ Fratrum Minorum non possint specialiter interdici, nisi tota ciuitas, aut oppidum, in quo sitæ sunt, Ecclesiastico supponatur interdicto; vel nisi ipsi Fratres causam dederint interdicto; vel etiam nisi persona, ad cuius instantiam interdicitur huiusmodi Ecclesijs, provideat sufficienter Fratribus de rebus vicijs necessarijs. Verù est tamē, quod generale interdictum extenditur ad omnes Ecclesias vrbis, aut suburbij exceptas Religiosorū, ac etiā Ordinis Militaris S. Ioannis, non verò speciale, quo certæ vrbis Ecclesiæ,

*Bullar. bulla
29. Leon. x. &
in Comp. Mem
dic. tit. inter
dictum n. 263*

Trid. seſſ. 25 interdicuntur, cuius p riuilegijs ſufficienter derogatur per Concilium
cap. 12 & 22 Tridentinum, *ibid. art. 2.* De quo Nauar. *cap. 27. num. 180. & 190.* Hen
de Regule. riques lib. 1. 3. de excommunicat. & interdicto *cap. 42. num. 4.*

Ad quod vide Suarez diſt. ſect. 2. num. 26. vbi addit; interdicia ge
 neraliter ciuitate, interdicti parochialem Eccleſiam etiam alienæ iuriſ
 dictionis, & in noſtris terminis tradit Portel verb. interdictum, nume
 ro 3. & 4.

Bullar. bul. 9.
Clemen. 4. &
bul. 1. Bena.
diſt. 12.

8 Licet Religioſi non poſſint ſpecialiter interdici ab Ordinarijs,
 nec ab aliquo Sedis Apoſtolicæ legato, niſi facta expreſſa mentione de
 Ordine, & indulto huiusmodi, ex Clemente III. pro Minoribus, & alijs
 Pontificibus apud Bullarium, poterunt tamen interdici quatenus Be
 neficiarij in diocæſi alicuius Epifcopi conſiſtunt, vt ex *cap. cum capella,*
de priuileg. & eius argumentum ſatis colligitur. *Ibidem art. 3.* De quo Syl
 ueſt. verb. interdictum 7. quæſt. 8. Couar. *cap. alma. 2. p. §. 1. n. 8.*

Trid. ſeſſ. 24.
cap. 11. de Re.
format.

9 Priuilegiũ Ordini Ciftercij conceſſũ, quod benefactores, capela
 lani, familiares, aliaq; perſonæ in eiufdẽ Ordinis monaſterijs degentes,
 non poſſint interdici, quantum ad has perſonas ſæculares reuocatum
 eſt à Concilio Tridentino, ne perturbatio in Epifcoporum iuriſdictione
 excieter, & exemptis occaſio laxioris vitæ præbeat. *Ibidem §. quod*
priuilegium.

10 Interdictum ſiue validum, ſiue nullum ſeruandum eſt ab om
 nibus Regularibus, quando ab Eccleſia Matrice ſeruatur, ſub pœna ex
 communicationis, *Clementina. 1. de ſententia excommunicationis.* Sed hoc
 non habet locum, quando Eccleſia Matrice ſeruatur, quia eſt ſpecialiter in
 terdicta. Nec clerici ſæculares tenentur interdictum nullum ſeruare,
 etiam ſi Eccleſia Matrix illud ſeruet, nec ligantur ob id præfata cenſu
 ra. *Ibidem art. 4. & 5.* De quo Nauar. in *cap. cum contingat,* remedio. 2. nu.
 49. de reſcriptis, D. Antonin. 2. p. titulo 59. Idem docet Portel vbi pro
 ximè num. 7. P. Villalob. 1. p. Summæ tract. 17. diff. 30. nu. 13.

11 Matrice Eccleſia non ſeruante interdictum validum, Religio
 ſi non tenentur illi ſe confirmare: quod ſi non ſeruent, excommunica
 tionis præfata pœna non ligantur, ſed alijs in ſacris Canonibus conten
 tis, ſcilicet ſuſpenſionis, & interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ, irregularita
 tis, ac priuationis aſtiuæ, & paſſiuæ pœnis, *cap. Epifcoporum, cap. auctoritate*
de, de priuileg. in 6. cap. vltim. de exceſſibus prælat. cap. is qui, & ſi ſeruet, *de ſententia*
excommunicat. in 6. Si verò Matrix ſeruatur interdictum nullum, nec ligans,
 Religioſi non ſeruantes excommunicationem quidem incurrunt, nõ
 tamè alijs pœnis Canonum proximè dictis ſeruuntur. Supradicta etiam
 procedunt in non ſeruantibus ceſſationem à diuinis, *Ibidem artic. 5. & 6.*
 De quo Sylueſt. verb. excommunicatio 9. num. 20.

Idem docet Portel vbi ſupra num. 8. & quantum ad non incurſum
 excommunicationis, ſi Religioſi non ſeruent interdictũ, non ſeruante Ec
 cleſia Matrice, videtur innuere Suarez de cenſuris diſp. 34. ſect. 5. n. 10.

12. Effectus interdicti localis sunt tres, nempe prohibitio quorundam Sacramentorum, ac omnium Diuinorum officiorum, sepulturæque Ecclesiasticæ, vt constat ex cap. *si sententia*, de *sentent. excomm.* in 6. & cap. *quod in re*, de *penit. & remis.* Clemen. 2. de *sentent. excommunic.* sed ius nouum in cap. *alma mater*, de *sentent. excom.* in 6. concedit celebrari Diuina officia cum quadam moderatone. Illa uero dicuntur Diuina officia prohibita tempore interdicti, quæ nõ sunt Sacramenta, sed aclus deputati specialiter sacro Ordini, vt celebrare Missam, cantare Epistolam, aut Euangelium solemniter cum uestibus sacris, facere officium hebdomadarij in choro, conferre Ordines, etiam minores, consecrare Abbates, Virgines, A ras, & Calices, benedicere sacramentalia, vt aquam, etiam pro baptisinate, eamque publicè fundere cum A sperges, ac tandem Cantare horas Canonicas, easque publicè, aut priuatim dicere coram alijs: quæ omnia, & alia similia ueniunt nomine Diuinorum officiorum, nec possunt fieri, nisi exclusis interdictis, iannis clausis, & submissa uoce, iuxta moderamen dicti cap. *alma mater*; Auctor. Tom. 2. *quæst.* 109. art. 1. De quo Syluest. interdictum 3. num. 1. *quæst.* 3. & interdictum 3. *quæst.* 5. Couar. in cap. *alma*, 2. part. cap. 2. §. 1. num. 2. & §. 3. nu. 3. & 4. Nauar. in Manua. à num. 171. Idem ferè docent post alios Suarez de cõsuris disp. 74. sect. 3. à num. 6. P. Villalobos 1. p. Sum. tract. 19. difficult. 3. à num. 1.

13. Tempore interdicti localis permittuntur ex iure communi sequentia. Primo, benedictio mensæ, gratiarum actio, benedictio fructuũ, habitus nouitiorum, baculi, & saculi pro peregrinis. Vnde priuilegium Leonis X. factum Fratribus Minoribus apud Bullarium ad benedicendam mensam fuit ad maiorem abundantiam, uel quia solemniter apud ipsos solet fieri. Secundo Cantus Lætaniarum, dum sit per laicos confratres, uel dum publicè cantantur intrâ, uel extrâ Ecclesiam, dum modo fiat absque superpelliceo, & solemnitate crucis, & sine *Dominus uobiscum*, ac proinde priuilegium Leonis X. in dicto uia uocis Oraculo ad hoc concessum Minoribus parum, aut nihil deseruit, cum id iure cõmuni liceat. Tertio introductio priuata mulieris in Ecclesiam post partum, facta confessione generali, ut Deo gratias agat: sed debet fieri absque stola, & ornatu sacerdotis, & similiter eadem confessio generalis de precatia, seu absolutio potest fieri à sacerdote corâ interdictis in fine cõcionis. Quarto recitare Lætania, & alios Psalmos & Orationes pro agonizante coram laicis, legere Passionẽ Domini, dicere Euangelium, uel recomendationem animæ, sine tamen *Dominus uobiscum*. Quinto adorare Crucem feria sexta in Paraceuen, accipere mortuoria, seu oblationes pro defunctis, etiam interdictis, & sepultis extra locum sacrum, ac pro illis priuatim orare. Sexto recitare cum pullatur campana uespere ad Aue Maria, uel etiam ad preceam mane, uel meridie. Septimo legere lectiones sacre Scripturæ, declarare Euangelium, uel Psalmos.

Bullar. Orac.
39. Leon x.
Comp. Mend.
tit. interdicti,
1. §. 20.

mos, ac predicare, etiam in loco interdicto, & à leatore interdicto, *cap. responsio. de sententia excommunic.* Item exercere iurisdictionis actus, vt excommunicare, absolvere ab excommunicatione, indulgentias concedere, eligere, & similia, sed absque solemnitate sacerdotali. Quia, vt clericus prius tonsuræ admittatur ad officia Diuina, & ad Ecclesiasticam sepulturam, nisi deditur causam interdicti. Nōmine autem clerici iure communi in sacrosanctis veniunt Regulares, etiam non uitiij, & Conuersi, Clericus tamen non coniugatus non admittitur, nisi prescripta consuetudo id concedat. Clericus autem in minoribus non gaudet priuilegio fori, nisi habitum clericalem, & tonsuram deferens adscriptus sit ministerio alicuius Ecclesie, vel versetur in seminario clericorum, vel in studijs de licentia Episcopi, ex Decreto Tridentino, ac proinde nisi prefato modo non admittitur ad Diuina tempore interdicti. Non, recitare Horas Canonicas in Conuentuali Ecclesia per binos, aut tres submissa voce, & sine cantu, interdictis exclusis, & ianuis clausis; extra Ecclesiam uero post *cap. alma mater*, non debent dicere Horas Canonicas plures simul, quam tres, secus uidentur officiare pro populo. Vnde priuilegium Leonis X. pro Minoribus, vt tempore interdicti, vel cessationis à Diuinis possint duo, uel plures extra Ecclesiam in domibus suis recitare, vt aliquid operetur ultra ius commune debet explicari, vt plures, quam tres simul possint recitare. Vltimò licet parcho, uel eius Vicario celebrare vnam Missam in hebdomada apud suam Ecclesiam cum vno, uel duobus ministris ad renouandum sanctissimum Eucharistie Sacramentum, quod asseruatur pro infirmis, *cap. permittimus, de sententia excommunic.* cum moderamine tamen iuris prefato, exclusis scilicet interdictis, & nō habentibus priuilegium, ianuis clausis, uoce submissa, & sine pulsu cantu panulæ. Et vigente necessitate infirmorum possunt similiter alia Missæ celebrari, *ibid. art. 2.* De quo Couar. in *cap. alma mater. 2. p. S. 2. num. 7.* uerſi. sed & olim, Nauar. *cap. 27. num. 170. & seqq.* Syluest. uerb. interdictum *5. §. 4. num. 4. & 6.* Henric. in *Summa 2. p. lib. 13. de excommunicat. & interd. cap. 44.*

Leo X. apud Comp. Mend. v. interdicti. §. 21. concessit tribus Minoribus: Quod tempore interdicti Ordinarij possint facere processiones per claustra, dicendo Letanias, uel Hymnos, aut alia deuota carmina, dum tamen aliquod Diuinum Officium non dicant, *ibidem.*

Quod priuilegiū ultra ius cōmune debet aliquid operari, ne inutile, & ridiculum (vt dicunt iuris periti) reddatur, l. 1. *S. penult. ff. ad S. C. Maccedonianum*, scilicet, vt processiones cū solemnitate cantus, & aliorū possint fieri, sine qua à iure cōmuni permittuntur, vt docet Auctor hęc. Verba autem illa: *dummodo aliquod Diuinum Officium non dicant*, non sunt referenda ad solemnitate Cantus, & ceterorum, qua processiones sunt factenæ, quæ propriè Diuinum Officiū non sunt, quauis aliquatenus ad illud, quatenus soleme Officiū est, interdicti tempore prohibitū perti-

neant.

Triid. ses 23 c.
6. de Reform.

In Bull. Orac.
2. Lon. X.

cap. 21. illud
ca. 21. de
ibid. art. 2.
al. interdicti in
ca. 21.

neant, sed ad Missas, & Horas Canonicas, quarum celebrationem Pontifex omnino remouet in dicto priuilegio, permittens tantum dictarum processionum solemnias, eo modo, quo solent apud nos celebrari, alias si dicta solemnitate non concederet, prohibendo aliquod Officium Diuinum dicere, nil concederet, reddereturque; (vt dixi) priuilegium inutile, ac ridiculum, quod non est dicendum. Vide Enriq. sup. & Suar. tom. 5. disp. 33. sect. 2. & disp. 34. sect. 1. 2. & 3. P. Villalob. 1. p. Sum. tract. 19. dif. 5. nu. 2. vbi ex Nau. c. 27. n. 176. docet posse fieri processiones tempore interdicti sine solemnitate solita Cantus, & ceterorum, quia id non est Officium Diuinum. Idem ferè docet Suarez d. sect. 3. num. 5. & sequentibus.

14. Sacramenta, quæ permittuntur conferri tempore interdicti sunt hæc: Baptismus pro paruulis, & etiã pro adultis cum solemnitate solita Ecclesie, sap. respons. de sentent. excom. cap. non est vobis, de sponsalib. cap. quoniam, de sentent. excom. in 6. Sacramentum poenitentiae pro aegrotis, ac sanis, etiam excommunicatis, dummodo non dederint causam interdicto, & præbeant debitam iuris cautionem d. c. alma mater, Sacramentum Confirmationis, quod potest publicè ministrari cum solemnitate consueta, in loco etiã specialiter interdicto, si aliud commodè adiuuare non potest ex d. c. quoniam, vbi etiã permittitur Chrysmata pro baptizandis, & cõfirmandis consecrari in feria quinta Coenae Domini in loco similiter etiã specialiter interdicto, & cum moderatione d. c. alma mater. Itè Sacra Eucharistia tanquam viaticum in probabili articulo mortis, etiã violentè ministrari, sap. quod in te, de poenitent. & remis. ac ea deferri reuerenter licet cum assuetâ solemnitate populo, pulsu campanæ, & luminibus, & in reditu ab infirmis Sacra Hostiam ostendere populo, vt moris est, etiam coram interdictis, quia videre, & adorare Sacrosanctam Christi Domini corpus extra Missam non est assistere Diuino Officio, neque recipere Sacramentum. Aduerte tamen, quod quauis ius concedat clerico assistere Diuinis Officijs, non tamen cõcedit recipere Sacramentum Cõmunionem, specialiter enim debebat id concedi, vt cõceditur Religiosis. Itè Sacramentum matrimonij, vt in contractu cõsistit potest dari, & recipi in loco interdicto, vel ipsi interdictis cõtrahentibus, nõ tamen benedictio solennis nuptiarum, nisi habentibus priuilegium, & cum debita iuris moderatione. Pro quo nota, quod licet iure suspèdatur interdictum in Natiuitate Domini, & in Paschate Resurrectionis, nõ tamen nuptiae in illis solemnizari possunt, id enim specialiter tali tempore prohibetur in Cõcilio Tridentino. Sacramentum verò extremae unctionis, cum non cadat sub præcepto, conferri nõ potest tempore interdicti, etiã clericis presbyteris, quod in te, de poenit. & remis. bene tamè Religiosis iuxta sua priuilegia, vt infra dicemus. Tandè Sacramentum Ordinis nõ potest conferri, nisi Episcopus suspendat interdictum quoad hunc actum: secus, nec etiã in festiuitatibus, in quibus sanctum ius suspenditur, id licebit, *ibid.* art. 3. De quo Sor. in 4. dist. 2. q. 3. ar. 1. Couar. c. alma mater, s. 2. n. 8. Sylu. verb. interdictum. s. 7. n. 1. & 4. Nau. c. 27. n. 178. ¶ Idè docent traditis multis Suar. d. disp. 33.

sect. 1. per totam, vbi latissimè, & P. Villalob. tom. 1. Sum. tract. 19. diffi. 3. per totam, Portel verb. interdictum à num. 10.

15 Diuina officia celebrari possunt tempore interdicti cum quaduplici moderatione, ex cap. *alma mater de sentent. excommunicat. lib. 6.* Primo, vt dicantur in Ecclesijs ianuis clausis. Nomine autem Ecclesiæ veniunt Hospitale, & priuatum Oratorium ab Episcopo approbata. Secundo, submissa voce, seu in tono, ita vt se mutuo audiant clerici, quauis præter intentionem foris audiantur non habente priuilegium. Quando verò extra Ecclesiam recitant tres, vt supra diximus, id debet cautè fieri, ne audiantur. Vnde alta voce cantantes Officium Diuinum violant interdictum, & sunt irregulares. Tertio, non sunt pulsandæ campanæ ad horas, nec ad Missam, imò nec campanula parua, quæ solet pulsari ad eleuationem Hostiæ, non tamen prohibetur pulsare tabulam, vulgò dicitur *Marteca*: ad alia verò, quæ non sunt Officium Diuinum campanas pulsare permittitur, vt ad salutationem Angelicam, ad conuersionem, ad ostendendum Reliquias, & similia. Tandem excludendi sunt excommunicati, & interdicti denunciati, & notorij, quando occasione illorum positum est interdictum. Vnde ob aliam causam interdicti possunt interesse Diuinis in festiuitatibus, in quibus à iure suspenditur interdictum, vel si aliàs ad id habent priuilegium, quia hoc nullo iure prohibetur. Item laici priuilegio carentes excludendi sunt, non quia interdicti sunt, sed quia locus interdictus excludit omnes. *Ibid. art. 4.* De quo Couar. in d. cap. *alma mater*, 2. p. §. 2. Nauar. d. cap. 27. num. 175. & 187. & cap. 25. num. 24. 27. & 177. Syluest. interdictum §. 5. §. 2. versi. 2.

Idem traditis multis docent Suarez de censur. disp. 34. sect. 1. à num. 33 vsque ad 35. P. Villalobos d. tractat. 19. diffi. 5. à num. 5.

16 Ex quo patet, quod laici interessentes Diuinis tempore interdicti peccant mortaliter, primo si specialiter interdicti sunt, etiam si interdictum personale, vel locale esset generale totius populi vt satis colligitur ex cap. *si sententia de sentent. excom. Et cap. lices, de priuileg. in 6.* & summittitur ex cap. *vt priuilegia de priuileg. cum similibus*. Secundo, si inducant clericum, vt frangat interdictum. Tertio, si admoniti ab Offitario Ecclesiæ resistant cum vi, nec exeant. Quarto tandem, si faciant actum, quo solet clericus violare interdictum, vt si in choro dicant publicè Horas Canonicas, & alia officia Diuina. Clerici autem interdictum violantes non solùm peccant mortaliter, sed sunt irregulares, & priuandi sunt iure quales in beneficio, vt in cap. *as. omni. 20.* & in *ca. 15 qui. §. 15. de sentent. excom. nunc. in 6.* habetur, & in cap. *Episcoporum de priuileg. 6.* norant glossa & DD. *Ibid. d. art. 4.* §. *notandum*. De quo Caiet. verb. excommunicatio cap. 4. §. verb. interdictum.

Vide Suarez de censuris disp. 34. sect. 5. n. 4. & seqq. vbi traditis multis Idem docet cum Innocentio, Hostiensis, & alijs quos refert Syluest. verb. interdictum 6. quæst. 7. & ad idem tradit etiam plura disp. 33. sect. 2. &

2. & 3. & resoluit P. Villalobos d. tract. 19. difficult. 4. numer. 1. & 2.

An autem laici furtiuè intrantes in sacro Offitio, & interessentes Diuini culpæ mortalis rei iudicandi sint? non leuis est difficultas. Auctor dicto artic. 4. §. *aduertendum tamen, & si sequenti tenet, non peccare mortaliter secluso contemptu, & scandalo, quia præceptum directè, & primario clericis imponitur, nè admittant, & citat pro hac sententia Caietanum, Syluestrum, Angelum, Amillam, & Alcozer. Imò nec uenialiter peccare, addit cum Soto, & Nauarro. At oppositum tenet Suarez dicta disput. 34. num. 4. & 5. cum seqq. quem sequitur Portel verb. Interdictum num. 36. §. *quæris, an peccet. Ducuntur, quia etiam laici directè prohibentur, nè in loco interdicto Diuinis inter sint, id què uidetur probari ex cap. si sententia, de sentent. excomm. in 6. ubi deciditur, ciuitate interdicta licitum esse ciuibus, qui interdicto culpam non dederunt, extra ipsam interesse Diuinis, ergò supponitur, intra ipsam non esse licitum. Id ipsum etiam colligi uidetur ex cap. licet, de priuileg. in 6. ubi singulari personæ conceditur, modo permisso tempore interdicti celebrare, vel audire Diuina. Ergò signum est esse prohibitum, aliàs non esset necesse id concedi. Idemque probant plura alia iura prohibentia laicos admitti ad Diuina in loco interdicto absque priuilegio. Ex quibus deducit Suarez d. nu. 5. peccare mortaliter ipsos laicos, si furtiuè, vel fraudulenter se ingerant Diuinis sine priuilegio, decipiendo clericos, ut illos admittant, quia hæc prohibitio, inquit, non est tanquam pœna, quam nemo sustinere cogitur, donec ab alio imponatur, sed est obligatio quadam ex censura proueniens, & per consequens uigens modo censuris accommodato, nempe, ut quis sese absteineat, etià si ab alijs non cogatur. Prior sententia Auctoris probabilis est, & magis pia, quæ admitti potest in his, qui culpam non dederunt interdicto, non uero in contumacibus, respectu quorum aliqua materia potest esse grauis, quæ cõparatione aliorum sit leuis, potest enim accidere, ut ex quadam pia intentione, licet indiscreta, hæc culpa sit leuis secundum occurrentes circumstantias, puta si assistentia non esset ad magnam partem Diuini Officij, secluso contemptu, quo casu, concludit Suarez ibid. n. 9. posset quis excusari à mortali. Posterior tamen sententia ipsius Suarez absq; dubio uerior, & iuri conformior mihi uidetur ob rationes traditas, quæ sequitur post auctores citatos P. Villalobos d. tract. 19. diffi. 5. nu. 12.**

17 Interdictum loci non uiolatur, nisi publicè denunciatum sit à iudice in certum locum, iuxta Extrauagante *ad euandam*. Nec satis est interdictum ipso iure positum esse notorium, ut post Concilium Constantense in dicta Extrauagante tenent cõmuniter DD. At denunciata Ecclesia Matrice de interdicto generali, satis est, ut reliquæ Ecclesiæ, etiam Regulares denunciata dicantur, ut in *Clementina, i. de sentent. excomm. fundati* tradunt cõmuniter DD. *ibid. art. 5. & d. art. 4. §. quantum ad quartam*. De quo Nau. c. 27. n. 146. & 187. Sor. in 4. dist. 22. q. 3. c. 2. cõnc. 3. Couar. d. §. 2. n.

Sent. Auctoris exponitur, & limitatur.

3. & 4. Syluest. verb. interdictum, 2, num. 1. Idem docet Suarez dict. sect. 5. num. 10.

18 Iure antiquo, *cap. quod in te, de panis. & remis.* funus clerici tempore interdicti fiebat cum silentio, & absque officio, vt nunc fit in Cessatione, & in interdicto speciali, hodiè verò per dictum *cap. alma mater*, permittitur fieri intra Ecclesiam cum Missa, & officio Ecclesiastico, submissa tamen voce, & sine pulsu campanæ, & alijs moderationibus, de quibus suprâ. Laicos verò adultos priuilegio carentes, quanuis decedant cum Sacramentis, sepelirè non licet in loco sacro generaliter, vel specialiter interdicto, nec in cæmeterio, aut alio loco benedicto ad vsu sepulturæ, ex d. *cap. quod in te*, & suratur ex *cap. cum & plantare, si quod si, & cap. vt priuilegia de priuileg. & cap. Episcoporum, eodem tit. in 6. & Clement. 1. de sepulchris*. Et idem est de paruulis vsu rationis carentibus. Vndè si non adest alius locus sacer non interdictus sepeliri potest extra locum sacrû absq; Ecclesiastico funere, & officio. *Tom. 2. quest. 110. art. 1.* De quo Couar. sup. §. 4. n. 7. verb. clericis, & §. 1. n. 2. & §. 2. n. 9. Soto in 4. distin. 18. q. 3. art. 1. post conc. 4. Syluest. interdictum, §. 8. n. 4. Nau. sup. n. 176. & 178.

Idem cum communi Summistarum, & Theologorum in 4. distin. 18. & 23. docet Suarez vbi sup. disp. 35. sect. 1. à num. 2. & sequitur P. Villalobos, d. tract. 19. distin. 8. num. 2. & 3. vbi hoc priuilegium extendit ad clericum primæ tonsuræ, dumòdò habeat condiciones à iure requisitas, *c. vni. code cler. cõiug.* & ad monachos, etiã Cõuersos, seu laicos, & ad moniales.

19 Priuilegium tẽpore interdicti concessum pro Officijs Diuinis extenditur ad Ecclesiasticã sepulturam, quæ præcipuè pertinet ad Diuinum Officium, in Bulla autem Cruciatæ indultum speciale de sepultura Ecclesiastica est ad vitandos scrupulos, & vt pompam funeralem simul concedi delectet, *ibid. art. 2.* De quo Syluest. v. interdictum §. 8. vers. 6. Cou. vbi sup. §. 5. nu. 6. Nauar. c. 27. nu. 176. & 179. in fine & 181.

Idem, licet limitatè tradit Suarez dicta sect. 1. nu. 18. vbi postquam resoluit, priuilegium concessam in particulari ad audienda Diuina, seu vt admittatur ad Diuina non extendi ad Ecclesiasticam sepulturam, addit, quod si generalius concedatur tali personæ per verba generalia, vt ad Diuina admittatur, illa sanè videtur generalis suspensio interdicti quoad omnes eius effectus respectu talis personæ, & probat ex argumento, d. *cap. si sententia*, ibi, *vna interdictio pro foris, alius licite admittitur ad Diuina*, id est, alius interdictus non est, quo significatur exclusio, vel suspensio iuxta subiectam materiam omnium effectuum interdicti.

20 Per pompam moderatam in concessione sepulturæ Ecclesiasticæ tempore interdicti intelligitur, vt possint pulsari tẽpore campanæ pro viris, bis verò pro foeminis, & quod clerici deferant funus cantando, cadauerque sepeliant, modò non dicant officium aliud, aut Missam, nisi illud quod in Ordinario, seu Manuali habetur. Vel potest intelligi iuxta Bullam Cruciatæ Pij Quarti, vt fiat cum dimidia solemnitate, quæ

alias communiter fieri solet circa personas eiusdem qualitatis, quod relinquitur iudicio, & arbitrio Ordinarij, aut Curati. Apud Hispaniam consuetudo tenet, ut publicè in tono cantando, cum solito trino pulsu campanarum deferatur, ac sepeliatur cadaver in Ecclesia ianuis apertis cum officio Ordinario, & sine Missa. *Ibid. art. 3.* De quo Corduba lib. 4. q. 43. nu. 4.

Vide Suarez dicta disput. 3. sect. 1. nu. 8. 9. & 10. & P. Villalobos dicta diff. 8. num. 3. At Portel verb. interdictum, num. 41. dicit, in Portugallia non praestari, ut pulsentur campanæ, & ideo standum esse ibi consuetudini, seu decreto Ordinarij.

21. Cessante interdicto cadavera sepulta apud locum prophanum solent extumulari, & transferri ad sacrum, ex glossa in *Clement. 1.* verbo, *de sepultur.* Quod si in sacro illicitè fuerunt sepulta, ibidem remanere permittuntur. *Ibidem art. 4.* De quo Tabien. verb. interdictum §. 11. Palud. in 4. dist. 18. quæst. 8. art. 2. dub. 16. Syluest. interdictum, §. 8. Naua. ubi supra nu. 174. & 176. ¶ Idem ferè docet Suarez dicta sect. 1. nu. 10. & expressius P. Villalobos dicta difficul. 8. num. 5. ubi num. 6. aduertit, eos qui in loco sacro scienter sepeliunt nominatim interdictos excommunicari ipso facto in *Clement. 1. de sepulturis.*

22. Interdictum multis tollitur: primò per aliquam verborum formam, aut signum exterius ab habente potestatem: secundò, post finitum tempus præfixum, aut impleta conditione, sub quibus positum fuerat interdictum; tunc enim ipso facto tollitur absque alia absolutione: tertio, relaxari potest ad cautellam, quando est interdictum speciale loci, aut personæ, non autem generale. Quarto, suspenditur ad certum tempus, vel in tota urbe, aut in vna Ecclesia, vel capella ab eo, qui illud posuit, cui similis est absolutio interdicti personalis latè ob culpam illius, in qua permanet. Episcopus verò potest suspendere interdictum iuris non specialiter reseruatam, sed non interdictum ab homine, quod Papa indixit. Tandem priuilegium priuatum hominis suspendentis interdictum, vel aliquid indulgens strictè est interpretandum, nec extendendum vltra casum concessum. *Tomo. 2. quæst. 111. art. 1.* De quo Syluester interdictum §. 9. versicul. 7. & §. 10. & 11. Soto in 4. dist. 22. quæst. 3. art. 1. Nau. cap. 27. num. 163. & *capit. cum contingat*, remedio 7.

De relaxatione interdicti, vide quæ latè tradit Suarez de censuris disput. 3. sectio. 1. 2. & 3. ubi ea sect. 2. a num. 5. tradit, interdictum locale quodcumque, ac etiam personale generale non reseruatam tolli posse ab Episcopo, per regulam, *cap. super, de sentent. excommunic.* nempe, quod legislator sibi specialiter non reseruauit, eo ipso alijs concessisse videtur, per quod resoluit, numer. 9. posse tolli interdictum particulare personale non reseruatam a sacerdote, a quo potest excommunicari.

Bull. Bull. 14.
Leon X. & Cō.
pen. Minor. 7.
Concept. 1. 12
& 7. interdi-
ctum, 2. §. 8.

23. Iure cōmuni suspenditur generale interdictum in quatuor mag-
nis festiuitatibus, scilicet in Natiuitate Domini, in Paschate Resurrectio-
nis, in Penthecosten, & in Assumptione B. Virginis Mariæ, d. cap. alma
mater, idem concessum est per Martinū V. & Eugeniū III. pro festo Cor-
poris Christi, & per totā Octauam, & pro die Conceptionis B. Mariæ,
& pro eius tota Octaua, per Leonē X. apud Bullariū, in quibus tantum
fit suspensio quoad celebrationem, & solemnitatē Diuinorū Officiorū,
non quoad alia. Bonifacius tamen Octauus in d. e. alma mater, coacedit,
vt etiā in dictis festiuitatibus assistant Diuinis Officijs nominatim
interdicti, vt per hoc excitentur ad reconciliationē, ita tamē, vt qui fuit
causa interdicti non accedat ad altare, id est, vt non solū sit remotus ab
altaris loco, sed neq; celebret, aut ministret in sacris, si est clericus, *ibid.*
art. 2. De quo Syluest. interdictum 5. n. 2. Nauar. vbi sup. n. 6. illat. 11. & n.
178. & 181. Couar. vbi sup. 2. p. §. 4. n. 3. & §. 5. in principio.

Idem traditis multis docet Suarez dicta disp. 34. sect. 1. a num. 37. vbi
dicit, eam remotionem ab altari pro his, ob quorum culpam interdictū
est positum, esse intelligendam quoad Cōmunionem Sacram percipiē-
dam, vel quoad oblationem faciendam. Et nu. 38. resoluit, hoc priuile-
gium non extendi ad alios dies, extra primum diem dictarum festiuita-
tum, idemque tenet Auctor hic in fine articuli, & Portel verb. interdi-
ctum, num. 74. vbi quantum ad suspensionem interdicti in festo Conce-
ptionis non limitat ad Ecclesias, vbi recitatur officium proprium editū à
Leonardo Nogerolis, sed absque vlla limitatione suspendi ait, & idē te-
net Auctor hic, & Suarez vbi sup. num. 42. & idem Portel in addit. ad
dubia verb. interdictum, num. 3. & P. Villalobos dicto tract. 19. diff. 6.
nam. 9. vbi notat, obligationem dicendi illud officium intelligi, quoad
indulgentias concessas à Pontifice pro eo festo, non verò quoad suspē-
sionem interdicti, sicque consuetudo tenet.

24. Suspensio interdicti incipit à primis Vesperis, & finitur ad Com-
pletorium ipsius festi, vt fit in Religionibus. Sed in festiuitatibus Natiui-
tatis, Purificationis, & Assumptionis B. Mariæ, & in die S. Hieronymi
suspenditur vsque ad occasum solis, ex concessione Alexandri Sexti, &
Leonis X. pro Ordine S. Hieronymi, & habetur in eius Compen. verb.
interdictum, §. 7. quo communicant Mendicantes. Nota, quod in Sab-
bato Sancto suspensio interdicti fit in Missa, quia iam reputatur sacrū
Resurrectionis, quod ea nocte dici consueuerat, *ibidem art. 3.* De quo Pa-
lud. in 4. dist. 18. quæst. 8. Soto in 4. dist. 22. quæst. 3. art. 1. cōc. 4. Ad quod
vidē Suarez vbi supra nu. 39. & 40. qui quid ibi oppositum teneat, quan-
tum ad suspensionem interdicti in Missa S. S. b. b. Sancti. Cum Aucto-
re tamen tenent Portel verbo, interdictum, num. 66. in fine, & P. Villa-
lobos, diff. 6. nu. 6.

Trid. ses. 25. 25. Per Tridentinum Concilium tantum sunt sublata priuilegia
6. 12. de Reg. Regularium, totaliter tollentia obseruationem interdicti, non verò

es, quæ in casibus specialibus suspendunt, sicut etiam non abrogantur privilegia in eodem Concilio, quæ ex iusta causa concedunt Religiosis peculia, quidquid dicat Nauar. tom. 2. q. 1. 2. art. 5. De quo Henriquez 2. p. summæ lib. 13. cap. 48. §. 1. Sayro de censuris lib. 5. cap. 13. n. 24. & 25. Auctor in Bulla Cruciatæ §. 5. num. 15. & in addit. num. 13. & 55. contra Nauar. in manua. cap. 27. num. 190. & lib. 5. consil. 7. titulo de priuilegijs, & alij relati à Barbosa in remis. ad Trident. dict. cap. 12. num. 1.

Idem docent Suarez ubi supra num. 42. vers. quæri autem potest, & Porrel dict. verb. interdictum, in addit. num. 3. P. Villalobos 1. p. summæ tract. 20. difficult. 6. num. 2.

26. Apud Regulares suspenditur interdictum per plurima priuilegia Apostolica in festiuitatibus sequentibus. Primo apud Fratres Minores in diebus Festiui B. P. N. Francisci, & Impressionis Stygmatum in corpore eiusdem B. P. sancti Antonij de Padua, S. Bonauenturae Episcopi, & Ecclesiæ Doctoris, sancti Ludouici Episcopi, sancti Bernardini Senensis, Beatæ Claræ, & Elisabeth, & per eorum octauas, ex Iulio Secundo apud Bullarium, ac etiam in dedicatione Ecclesiæ S. Mariæ de Angelis, seu de Portiuncula, & sancti Didaci, ex Clemente VIII. Item in die Sanctorum quinque Martyrum Marrochij, & septem aliorum Septuaginta, in quibus omnibus suspenditur etiam cessatio à Diuinis. Pro quo nota, quod in forma obseruationis nulla habetur differentia pro Religiosis inter cessationem, & quodcumque aliud interdictum, ex declaratione Leonis X. inter vicæ vocis oracula apud Bullarium. Item suspenditur in Conceptione Beatæ Mariæ, & per eius octauas, ex eodem Leone X. de quo supra de Conceptione Virginis nu. 7. diximus. *Ibidem art. 2.* De quo vide Porrel verb. interdictum à num. 76. & P. Villalobos d. tract. 20. diff. 8. P. Miranda tom. 2. quæst. 38. art. 12. concl. 4.

27. Eodem priuilegio gaudent Fratres Prædicatores, & alij Mendicantes, & communicantes in priuilegijs, vt in festiuitatibus suorum Sanctorum possint suspendere interdictum, & per eorum etiam octauas, etiam si in illis commemoratio de Sanctis prædictis tantum fieret, vel transferantur ob aliud maius festum occurrens siue commemoratione eorundem, ex Leone X. vel etiam si eorum Ecclesiæ sint specialiter interdictæ, ex Iulio Secundo pro Augustinis. Quæ omnia sunt confirmata à Gregorio XIII. Sixto Quinto, Clemente VIII. & nouissimè nunc à Domino Paulo Quinto. *Ibidem §. tertio est notandum.* De quo vide P. Miranda dicta concl. 4. & Porrel num. 77.

28. Item possunt in dictis festiuitatibus ministrare Sacramentum Eucharistiæ, & alia sacramenta indifferenter omnibus fidelibus non specialiter interdictis, aut excommunicatis, ex concessione Leonis X. & Pauli Tertij. Item & sepelire mortuos sæculares, in suis tamen Ecclesijs duntaxat, ac tandem dicere, & facere omnia, quæ nullo existen-

Trid. sess. 25.
c. 2. de Reson.

Bulla. bul. 15.
Iulij 2. & bul.
la 14. 28. &
34. Clem. 8.

Oraculo 8.
Leon. X.
Bul. 14. Leon.

Bullar. bulla
34. Leon X.
Bullar. bulla
34 & orac. 7.
Leon X.

Bul. 1. Cle. 8.
Bulla. oracul.
7. Leon X. &
bul. 8. Pauli 3.
te in
num. 16.

te interdictio fieri possunt, ex declaratione eiusdem Leonis X. *Ibidem* § 6

Comp. Mend. tit. interdictio *sento est notandum.* De quibus in *Compend. Mendic. & in Compend. Socier.* Idem docent P. Miranda dicto art. 12. concl. 5. Portel num. 66. S. 7. & *Comp. P. Villalob. dict. tract. 19. diff. 6. num. 2.*

Socier. S. I. 29 Item ex concessione Pij Quarti, & Pij V. pro Ordine S. Hieronimi apud eius Cōpendiū suspenditur interdictum quaecunque auctoritate, etiam Apostolica appositum in Natiuitate, Epiphania, Circumcisione, ac Ascensione Domini, in Dominica Palmarum, feria quinta in Coena Domini, Paraceuēa, & Sabbatho Sancto, in festo Sanctissimæ Trinitatis, in festis Conceptionis, Natiuitatis, Purificationis, Visitationis, & Assumptionis Beatæ Mariæ, necnon Apostolorum singulorum S. Ioannis Baptista, S. Hieronymi, & eius translationis, ac sancti Augustini, Paulæ Viduæ, & in Dedicatione Ecclesiarum eiusdem Ordinis, in festiuitate omnium Sanctorum, & Commemoratione omnium defunctorum, & in die obitus Religiosi, vel Religiosæ pro missa, & officio dicenda pro ipso defuncto. *Ibidem* §. *ex quibus, dist. art. 2.* De quo vide Portel vbi supra à num. 76. & P. Villalobos dict. tract. 20. diff. 8. à n. 2.

Comp. Mend. tit. interdictio 30 Item Leo Decimus apud Cōpendiū Mendicanti, & referentur in Bullario, fecit aliam ampliorem concessione de suspensione interdicti, & Cessationis Ordini sancti Benedicti in Hispania pro festis quoruncunque Sanctorum, & Sanctarum eiusdem Ordinis, & in dedicatione suarum Ecclesiarum, pro tota Hebdomada sancta, & Resurrectione Domini, & per octauas earundem festiuitatum, vltra festa Natiuitatū Beatæ Mariæ, & S. Ioannis Baptista, ac in die professionis, aut primæ missæ alicuius Religiosi. *Ibidem dicto art. 2. S. inferitur tertia.* Idem tradit P. Miranda dict. art. 12. concl. 6.

31 Item in festis Sanctorum, quorum corpora in Ecclesijs Regularibus condita sunt, & Patronorum, vel Patronarum, sub quorum inuocatione dicatæ sunt Ecclesiæ, ex dicta Bulla Leonis X. pro Benedictinis, & alia Iulij Tertij pro Ordine D. Hieronymi, item in translationibus eorundem Patronorum, ex Bulla V. supra citata, quo frui possunt Mendicantes pro translationibus suorum Patronorum, seu Fundatorū, ut apud nos Minores pro translatione B. P. N. Francisci. *Ibidem art. 3.* De quo in *Compend. D. Hieronym.*

Compend. D. Hieron. vbi supra Idem tradunt P. Miranda dict. concl. 6. & concl. 7. & Portel num. 76. vbi bene aduertit cum nostro Auctore hic, quod ad suspendendum interdictum in festis Sanctorum, quorum corpora condita sunt in Ecclesijs Regularium, non sufficit, ut ibi aliqua notabilis pars, seu reliquia requiescat, puta caput, brachium, vel crus, sed requiritur, ut saltem sit maior pars corporis, veluti si deficiat caput, vel brachium tantum. Sed non placet quod ibi addit idem Portel, nempe opus esse ad hoc, ut sit Sanctus canonizatus: Sanctus enim beatificatus etiam Sanctus nominari potest, saltem apud Religionē, cui concessum est, ut pro Sancto veneretur.

32. Pro quo nota, quod privilegium Benedictinorum de suspendendo interdicto, & cessatione à Diuinis in festo sancti Benedicti, Ildesonsi, & aliorum Sanctorum eiusdem Ordinis non communicatur Mendicantibus, nisi quoad Sanctos suorum Ordinum proprios. Privilegium verò pro die professionis, & missæ primæ, ac obitus alicuius Religiosi durat per totum diem, ex sententia doctissimorum virorum, sed apud nos Minores durat à primis vespers missæ nouæ vsque ad meridiem diei sequentis, & pro illo tantum tempore, quo durat professionis solemnitas, iuxta ceremoniale Ordinis, & officium sepulturæ. *ibidem art. 4. & 5.* De quo P. Miranda dicit. concl. 6. s. circa quæ, Portel supra num. 81.

33. Item Clemens Septimus apud Bullarium concessit Ordini Sanctissimæ Trinitatis, vt cum Fratres Procuratores elemosinarum pro Captiuis, & eorum nuntij ad Ecclesias aduenerint interdictas, in eorū iucundo aduentu aperiantur, ac campanæ pulsentur, ibidemque pulsatis campanis, & ianuis apertis diuina officia celebréur, ac corpora mortuorum ibidem sepeliantur, nisi nominatim excommunicati, aut publici vsurarij fuerint. Idem refert Portel in addit. ad dubia verb. interdictum num. 4.

Bulla 6. Clementis. 7. nu. 5.

34. Item prælati Conuentuales, seu locales Mendicantium, & qui eorum gaudent privilegijs possunt tempore interdicti generalis, ac cessationis à Diuinis eligere sex personas viros, aut mulieres, non simul, sed successiuè vna post aliã ad missas, & ad Diuina, eiusque sacramenta conferre, & tradere sepulturæ Ecclesiasticæ, si decedant, dummodò causam interdicti non dederint, aut interdictum non sit positum, vel confirmatum auctoritate Apostolica, ex concessione Nicolai V. apud Compen. Mendic. & ex alio privilegio cuiusdam legati à latere Apostolici possunt admittere quindecim personas in qualibet die simul, id tamen restrinxit ad missas, & officia diuina tantum, non verò ad sacramenta recipienda. *ibidem art. 6.* De quo Henriquez 2. p. l. 1. lib. 13. de excommunicat. & interdicto cap. 48. §. 3. littera K.

Comp. Mendic. interdictum 3. §. 23.

Idem tradunt P. Miranda dicit. art. 12. concl. 14. Portel verb. interdictum num. 69. P. Villalobos dicit. tract. 20. diff. 7. num. 6. vbi id privilegium extendit ad Præsidentes Conuentuum in absentia prælatorū.

35. Moniales subiectæ Regularibus virtute dictorum privilegiorum per communicationem possunt similiter in suis monasterijs tempore interdicti, vel cessationis à Diuinis celebrare diuina, recipere sacramenta, & sepeliri ianuis clausis, submissa voce, & sine pulsu campanarum, & in festis suorum Ordinum respectiuè, sicut ipsi Fratres possunt eadem solemniter celebrare. Item Abbatisse, vel Præsidentes possunt admittere numerum personarum ad diuina in suis monasterijs, quem diximus posse prælatos locales admittere in suis Ecclesijs, ex Sixto III.

Bulla. bul. 14. Simi 4. nu. 29.

facere

facere ministrari Sacramentum Eucharistia, quoties opus fuerit, quibuscunque personis, ex quodam priuilegio Iulij Secundi pro Fratribus Minoribus. *Tomo 2. quest. 113. art. 1. & 2.* Idem docent P. Miranda dicta concl. 14. ad finem, Portel dict. num. 69. P. Villalobos num. 7.

An autem seruitotes, & familiares Fratrum sint priuilegiati tempore interdicti, vide supra de familiaribus Fratrum num. 2. & 3. circa quod habes in Bullario indulta Alexandri Quarti, Sixti Quarti, & aliorum Pontificum.

36 Confratres & Germani Ordinis Prædicatorum, possunt admitti ad officia diuina, sacramenta, & Ecclesiasticam sepulturam tempore interdicti, vel cessationis, ex concessione Ioannis XXIII. Sed hoc tantum habet locum in confratribus, qui sunt oblati Ordinis viuētes in saculo in habitu seculari, ac bona sua Ordini obtulerunt, seu donarunt, seruantes sibi vsufructum quamdiu vixerint, non verò de alijs confratribus communitè vsitatis in Hispania, ex sententia Doctorum Salmaticensium. *Tom. 2. quest. 114. art. 6.* De quo Couar. in cap. *alma mater*, 2. p. §. 2. num. 9. Nauar. cap. 27. num. 79. & 181. & 186. & in cap. *non distans* m. 77. & 84. Henriquez 2. p. sum. lib. 13. de interdict. cap. 48. §. 3. lit. A.

Idem tradit P. Miranda dict. art. 12. concl. 15. vbi id expressè haberi cap. *vt priuilegia, de priuileg.* benè notat, additque per alia priuilegia Leonis X. & Iulij II. ac Adriani VI. posse supra dictos admitti.

37 Syndicus Fratrum Minorum, vxor, & filij eius possunt admitti ad diuina, & ad sacramenta, etiam tempore cessationis à diuinis in Ecclesijs ipsorum Fratrum ex Clemente VII. ex bulla aurea Sixti Quarti apud Bullarium, & refertur in Compend. Mendicant. item eodem priuilegio gaudent medici ordinarij conuentus Fratrum, vel Monialium, ex Alexandro Sexto apud Compendium, sed hoc tantum pro tempore interdicti, non verò cessationis. Item pueri seruitio Fratrum deputati, negotiorumque gestores, seu Procuratores, & operarij personaliter insistentes operibus eorum, familiares, & famuli actu seruiētes, nisi causam dederint interdicto, vel nominatim, aut publicè sint interdicti, vel excommunicati, ex Alexandro Sexto, apud idem Compendium. Quibus omnibus liberè possunt Fratres non solum cuncta ministrare sacramenta, sed etiam Ecclesiasticæ tradere sepultura, ex Clemente Quarto apud Compend. Mend. *Ibidem art. 1. 2. & 3.* vide bullas supra citatas num. 34. De quo Syluest. interdictum 5. §. 1. num. 4. Nauar. cap. 27. num. 180. Henriquez vbi supra.

Idem tradunt P. Miranda id extendens ad chirurgos, dict. art. 12. concl. 12. & 13. Portel vbi supra à num. 71. P. Villalobos dict. diff. 7. n. 8. & 9. qui omnes necant cum nostro Auctore, nullum priuilegium ad hoc haberi pro sanguinis minoribus, seu barbitonsoribus, nisi comprehendantur sub nomine seruitorum, seu familiarium.

38 Item Eratres Minores possunt admittere ad diuina tempore interdi-

Bulla. bull. 7.
Alexan. 4. &
bul. 14. Sixti
4 n. 10. & 29
& bul. 73. n.
40. & bul. 37
n. 52. & bul.
vnic Innoc. 6.

Bulla. bull. 20
Sixti 4 n. 4.
& bul. 14. n.
29. Compend.
Mend. tit. pro
curator Fra-
trum §. 12.
Comp. verb. in
dulget. quoad
faculares 4.
§. 8.
Comp. v. inter
dictum 3. §. 1.
Comp. Mend.
tit. interdicti
3. §. 3. & 4.

terdicti procuratores monialium sanctæ Clara, & negotia gerentes v. tritiusque sexus, itemque aduocatos Fratrum, vt habetur in Compen. Minorum verb. interdictum 3. §. 7. & 8. Itemque fratres & sorores Tertiariorum, illorumque procuratores, ex Sixto Quarto apud idem Compendium. Tandem nota, quod pro funere nouitij non suspenditur interdictum sicut pro Fratribus professis, quia priuilegium tantum pro Religiosis professis factum est, nec extenditur ad nouitios, potest tamen se peliri sepultura Ecclesiastica, sicut familiaris per indultum Clementis III. de quo supra. *Addis. Summæ tom. 4. cap. 63. num. 7.*

Idem docent Portel dict. num. 72. P. Villalobos vbi supra num. 1. & agens de fanere nouitij, idem Portel ibidem num. 81. §. notat tamen.

39 Tempore interdicti non potest laicus admitti ad ministrandum Religiosis in missa, nisi deficiat in monasterio qui possit ministrare: sicut etiam famulo clerici sciente ministrare in missa, non licet alium ad ministrandum introducere, quia priuilegium iuris in dict. *cap. alma mater*, de inferendo secum famulum solitum comitari clericum, vel etiam laicum, vt sibi ministret, ad casum tantum necessitatis debet restringi, & ita debet explicari, & intelligi *cap. licet*, de priuileg. in 6. Auct. *Ibidem. art. 4.* De quo Henrici. tomo 2. de sacram. lib. 13. de excommuni. & interdict. *cap. 48.* circa finem. *Nauar. cap. 27. num. 181.* *Couar. vbi supra §. 4. num. 5. dila. 11.* *Duenas regul. 305.* Idem ferè docet Suarez de censuris disp. 34. sect. 1. num. 31. & 32. P. Villalobos dict. tract. 19. diff. 5. nu. 13. Portel vbi supra num. 25.

Comp. Mend. n. interdicti 3. §. 7. & 8.

De cessatione à Diuinis.

40 Cessatio à Diuinis est suspensio organorum diuinæ laudis in locum decreta, per allusionem ad illud Psalmi 136. *In solibus in medio eius suspendimus organa nostra.* Vel est quædam omnimoda desistètia à Diuinis officijs, & à quorundam sacramentorum administratione in locum decreta. Est autem duplex, altera generalis, quæ fit in tota ciuitate, vel oppido: altera verò particularis, quæ fit in vna, vel altera Ecclesia. *Tomo 2. q. 115. art. 1.*

Psalm. 136.

De quo Syluest. verb. cessatio. Iuris periti in *cap. dilectis filijs*, de appellat. & in *cap. irrefragabili §. ceterum*, de officio ordinarij. *cap. si canonicus*, *cap. quoniam eodem titulo in 6. Clement. 1. de sentent. excommunic.* Theologi cum Magistro in 4. dist. 22. vbi Soto quæst. 3. art. 2. *Nauar. in manual. cap. 27. num. 188.* *Couar. cap. alma mater*, 2. p. §. 2. à num. 1. *Suarez de censuris disp. 39. sect. 1.* *Auila de censuris 6. p. Enriq. lib. 3. de interdicto, c. 52. & seq. Tolet. lib. 1. c. 93. P. Miranda tom. 2. manual. quæst. 38. art. 1.* *Portel verb. interdictum*, n. 46. P. Villalobos 1. p. *Summæ tract. 20. diff. 1. à num. 1.*

41 Cessatio dicitur quid facti, quia pro omnibus imponitur non

magis respiciens delinquentem, quam innocentes, neque redditur se ipsum locum interdictum, sed est immediate suspensio diuinarum officiorum. Quare habet se ut negatio, interdictum uero ut privatio in subiecto aponato, idèbque est quid iuris, quia immediate est circa id eum, & interdum ipso iure imponitur, ac prohibet immediate ipsum delinquentem sub pœnis iuris. Vnde cum cessatio in facto constat, etiam si post appellationem decreta sit, non est nulla ipso iure, sed habet suum effectum, & cessatur à Diuinis, quod non fit in interdicto, nam si illud decernatur post appellationem, est ipso iure nullum, ut constat ex *cap. ad hac quoniam, de appellat.* & *cap. is cui, in fine de sentent. excommunicat. in 6.*

Item interdictum est censura, & pœna secundum partem, manentibus communiter Diuinis officijs aliquo modo, & pro aliquo tempore: Cessatio uero non numeratur inter censuras Ecclesiasticas propriè dictas, sed tantum est totalis omisio, seu negatio officiorum. Conuenit tamen cum interdicto in eo, quod quando conceditur aliquod officium, vel sacramentum ex privilegio pro tempore cessationis debet seruari moderatio *cap. alma mater*, praescripta pro interdicto. *Ibidem art. 2.* De quo Henriquez ubi supra *cap. 31.* Soto in 4. dist. 22. quæst. 3. art. 1. & 2. ad 1. princip. Nauar. ubi sup. num. 184. Couar. in d. *cap. alma mater*, §. 2. n. 2.

Idem fere traditis multis docent Suarez de censuris disp. 39. sect. 1. à num. 8. & præcipue num. 14. P. Miranda d. quæst. 38. art. 5. P. Villalobos dicta diff. 1. num. 2. & sequentib. Portel dicta num. 46.

42. Ut iure, & rectè apponatur cessatio à Diuinis septem debent concurrere. Primum, quod imponens habeat ad id auctoritatem à iure, vel consuetudine. Secundum, ut de causa cessandi tractetur diligenter. Tertium, ut offensa ob quam cessatur, sit grauissima, manifesta, & notoria, proportionataque tantis in commodis, quanta resultant ex cessatione. Quartum, ut antea instrumento publico, vel patentibus litteris sigillo munitis exprimaturs causa cessationis. Quintum, ut instrumentum, seu litteræ tradantur ei, contra quem cessatur. Sextum, ut ille moneatur & requiratur, an uellit ante cessationem emendari, & compensare iniuriam. Vltimum, ut intra mensem utraque pars, cum munitis, & actis ad negotium spectantibus, saltem per procuratores vadat ad Sedem Apostolicam, nisi interim per mutuam concordiam finiatur causa. Hæc conditiones colliguntur ex *cap. siccanonici* & *cap. quædam*, ubi Glossa uerb. *omittendo, de officio ordinari. in 6.* Quibus deficientibus cessatio est nulla *cap. irrefragabilis* §. *ceterum extra de officio ordinarij*, & *dist. cap. quædam in fine, ibi*, non ferretur cessatio, sed ea non obstante (ut prius) in ipsa Ecclesia celebretur. Quæ nullitate non obstante adhuc seruanda est à Regularibus sub excommunicatione ipso facto ex *Clement. 1. de sentent. excommunicat.* Auct. *Ibidem art. 3.* De quo Soto ubi supra art. 2. Couar. in *cap. alma mater* §. 2. num. 3.

Idem traditis multis docet Suarez dicta disput. 39. sect. 3. à nu. 7.

vbi num. 13. concludit, supra pōstas conditiones esse de substantia cessationis per dictum *cap. quāuis*, sed hoc non esse extendendum ad cessationes Ordinarium censeri, cum de illis non fiat sermo in dictis iuribus, in quo standum esse consuetudini, tandem resoluit. Qui etiam num. 14. addit, quod quāuis cessatio iustē, & cum omāibus conditionibus posita sit, si pars, quę illam posuit non recurrerit post mensem ad Sedē Apostolicā, iuxta dict. *cap. quāuis*, transacto mense ipsa cessatio ipso iure tollitur, parte in mora culpabili existente. Et idem dicit, si transacto eodem mense partes in concordā venerint, tolli, scilicet, cessatiōem, non expectato mandato Pontificis, ad quē recursus est, vel etiā sine recursu ad Papam, quod inquam docet ibidem num. 12. & sequuntur P. Miranda d. 7. §. 8. art. 8. & P. Villalobos d. tract. 20. dif. 3. n. 3.

430 Quando iniusta est impositio cessationis, nec legitima, & notoria secundum iura, iudex imponens, & actor instans tenentur ad dāna illata clericis, & monasterijs, illisque restituere lucrum cessans, & stipendia debita pro missis, & officijs. Quod si reus dedit causam iustam impositioni cessationis, post monitionem tenetur ad dictam satisfactionem, ac in super mulctandus est ad pecunię quantitatem, qua compensetur debitum diuini cultus. Si verō sic cessans fortē sit Beneficiarius non acquirit sibi fructus beneficij pro eo tempore, sed ad arbitrium superioris debent in utilitatem Ecclesiarum, & diuini cultus, quibus debitum seruitium ablatum est, vel in pauperes expendi, idque Ordinarij tenentur magno cum rigore executioni mandare, sicut eis in dict. *cap. si Canonici, de offic. ordinar. lib. 6. commendatur. ibid. art. 4.* De quo Syluest. verb. cessatio, §. 4. Soto vbi supra dict. 2.

Idem docent Suarez vbi supra num. 15. P. Miranda ea quęst. 38. art. 9. P. Villalob. supra num. 4.

44 Tempore cessationis consuetudo reducēs hoc ad ius antiquius in *cap. non est vobis, de sponsalib.* tenet, quod non liceat sacerdotibus quolibet die celebrare, etiam clam cum vno ministro, sed quod tantū in quauis Ecclesia, vel monasterio dicatur in vna quaq; hebdomada vna missa ad renouandam Eucharistiam cum vno dumtaxat ministro iuxta *ca. permittimus, de sentent. excommunic.* vbi id conceditur pro interdicto. Item non licet plures, quam duo clerici, vel tres simul recitare horas Canonicas, idq; priuatim, & sine cantu, seruata moderatione *cap. alma mater, si cut pro interdicto.* Itē Episcopo licet vbilibet celebrare ex priuilegio iuris antiqui in *cap. final. de priuileg. lib. 6.* Item Religiosis permittitur missam secretō, & horas Canonicas dicere, dummodo non nisi tres adsint simul, iuxta *cap. quod in te, de panis. & remis.* seruata moderatione dicti *cap. alma mater.* Sed cum ex concessione Leonis X. apud Bullarium nulla sit differentia quoad obseruationem inter cessationem, & interdictum apud Religiosos, optimē poterunt officium Diuinum facere, sicut tempore interdicti faciunt, non tamen licebit admittere extraneos sacerdo-

Bullar. Oras.
8. Leon. X.

res ad celebrandū, quemadmodū possunt prafato tempore interdicti
Tomo 1. quest. 116. art. 1. 2. & 3. De quo Syluest. ver. b. missa 1. num. 2. Couar. vbi supra §. 3. num. 6. & §. 4. num. 7.

Idem docent Suarez dicta disp. 39. sect. 2. à num. 14. Enriquez lib. 13. cap. 52. §. 1. & c. 55. §. 2. de excommunicat. & interdicto, Vivald. in Candelabro aureo, tract. de cessatione num. 6. & 14. Sayro lib. 5. ca. 19. n. 2. Nauar. cap. 27. n. 189. quos refert, & sequitur P. Miranda d. q. 38. a. 6. Portel supra n. 47. P. Villalob. dict. tract. 20. diffi. 2. n. 1. 2. 3. & 12.

45 Baptismi, & Cōfirmationis sacramenta conferri licitè possunt tempore cessationis cum solemniritu, & in Hebdomada sancta consecrare Chrysmā, & benedicere Oleum pro vnctione, sicuti tempore interdicti licitum est, iuxta *cap. non est vobis, de sponsalib. & cap. quoniam, de sentent. excommunicat. in 6.* Sacramentum verò Eucharistiæ per modum viatici conceditur infirmis, dum his conceditur pœnitentiæ, dicto *cap. permittimus*, deferentiaque est cum impulsu campanæ, recitando priuatas orationes, & in redditu ostendendo illam populo, sicut pro tempore interdicti diximus supra. Ita sensuit Senatus Salmanticensis scholz. Item Sacramentum Pœnitentiæ potest conferri, etiam sanis: matrimonium etiam contrahi potest, quatenus est contractus, sed cum solemnī benedictione nuptiarum minime. Tandem Ordo, & Extrema vnctio non possunt conferri, cum non sint de necessitate. *Ibidem art. 4.* De quo Couar. vbi supra §. 4. Nauar. cap. 27. num. 188.

Idem tradunt concordēs Suarez citatis multis dict. sect. 1. à num. 20. vsque ad 27. P. Miranda dict. art. 6. concl. 5. vsque ad 10. Portel supra num. 48. & 49. P. Villalobos supra n. 8. 9. & sequentibus.

46 In sola cessatione absque coniuncto interdicto non licet laicis sepulturam Ecclesiasticam dare, etiam ad id habentibus priuilegiū pro tempore interdicti, vt sensuit schola Senatus Salmanticensis. Clericos tamen etiam primæ tonsuræ sub silentio, & absque officio funerali licet sepelire in Ecclesia, etiam specialiter interdicta, quando non esset alia non interdicta, cum *cap. quod in 10, de pœnitent. & remis.* generaliter de clericis loquitur. *Ibidem art. 5.* De quo Couar. vbi supra §. 4. num. 7. Medin. lib. 1. in ff. c. 1. §. 14. Syluest. interdictum 5. §. 8. vers. 4. Tabien. v. interdictum 578. 1. 2.

Idem tradunt Henriquez dicto lib. 1 §. cap. 53. 5. quem refert P. Miranda d. art. 6. concl. 11. Portel supra num. 50. P. Villalob. dicta diffi. 2. num. 15. quidquid dicit Suarez d. sect. 2. à num. 37. contra commatē sententiā tenentis, in sola cessatione absque coniuncto interdicto prohiberi sepulturam Ecclesiasticam, cuius sententiā adhuc mihi non displicet ob eius solidiora fundamenta, primæ tamen ob auctoritatē DD. illam tenentium magis adhaereo.

47 In festiuitatibus, in quibus per *cap. alma mater*, suspenditur interdictum, suspendenda etiam est cessatio à Diuinis, vt consuetudo cum
 sapien-

sapientum auctoritate interpretatur, & ampliat, & Salmanticæ à Theologis, & iuris peritis responsim fuit, & in praxi obseruatur. Vnde Diuina Officia solemniter in illis celebrare licet, Sacramenta tamen non nisi ea, quæ iure communi attentio conferri possunt. *Ibidem art. 6.* De quo Guiter. Canon. cap. 10. Nauar. vbi sup. num. 186. & 188. Couar. §. 4. num. 7. & §. 5. num. 7.

Idem probabile iudicat Suarez dicta sect. 2. numer. 13. & 14. & tenent expresse Enriq. cap. 53. num. 8. A uila de censuris 6. part. disp. 1. dub. 6. quos refert, & sequitur P. Villalobos dicta diffi. 2. num. 5. 22. ad m. 1.

48. Ultra priuilegia Apostolica in superioribus relata pro tempore interdicti, quæ etiam ad tempus Cessationis expressè locuntur, est quoddam indultum pro Confratribus Carmelitarum portantibus intus scapularium, & ferijs quartis, & Sabbatis abstinentibus sicut à carnibus, & visceribus animalium, ut tempore cessationis possint interesse Diuinis, & recipere Sacramenta ab idoneo Sacerdote, vel etiam celebrare Missam; si est sacerdos, ut consulti sapientes responderunt, & Carmelitæ in praxi habent, *Ibidem art. 7.* De quo Nauar. vbi supra n. 187. Henricus vbi supra cap. 53. §. 6.

Idem priuilegium refert P. Villalobos dicto tract. 20. diffi. 7. num. 5. ad quod etiam vide alia quam plura priuilegia, quæ latissimè refert P. Miranda quæst. 39. art. 12. tom. 2. q. 2. n. 1. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

49. Qui potest interdictum imponere, potest & Cessationem, ut Papa, Episcopus, & qui Episcopali fulget dignitate Capitulum verò Se deuacante, si ex consuetudine, aut priuilegio habet ad id potestatem, necesse est conuocare omnes Canonicos, etiam absentes commodè venire potentes, ut maior pars consentiat super hoc; aliter imponentes non percipiunt fructus ex beneficijs, cap. si Canonici, de offic. Ordinari. in 6. Episcopus etiam potest cessationem tanquam in ualidam, reuocare, si Capitulum sine consensu uiuentis Episcopi eam imponat, cap. in resuagabili, §. Caterum, extra de offic. Ordin. Item iure ordinatio eius est relaxare cessationem, cuius est iure ordinario relaxare interdictum, qui etiam ad tempus suspendere potest, vel pro vna Ecclesia, vel Monasterio, aut pro vno officio, ut pro Missa noua, vel Ecclesiastica sepultura, ex sententia doctorum in iure virorum Salmanticensis Scholæ, præsertim si aliqua iusta causa adsit. Tomo 2. quæst. 117. art. 1. & 2. De quo Syluest. interdictum §. 8. versic. 1. A milla, §. 35. Henricus lib. 13. de excommunicatione & interdicto, cap. 4. §. 2. Littera G. Couar. vbi sup. §. 4. num. 1.

Idem tradunt Suarez dicta disp. 39. sect. 3. num. 2. & quantum ad partialem cessationem, idem quod Auctor resolut eadem disput. 39. sect. 9. num. 16. & post eum P. Villalobos, d. tract. 20. diffi. 2. num. 6. P. Miranda tom. 2. q. 78. art. 1.

50. Celebrans tempore cessationis, etiam generalis non fit irregularis, sicut tempore interdicti, quia irregularitas non incurritur, nisi in

casibus iure expressis, ius autem tantum exprimit de violatoris Censuræ Ecclesiasticæ celebrante, de quarum numero non est Cessatio verè & propriè sumpta, nisi sit Religiosus, is enim violans cessationem generalem, non speciale, ipso iure excommunicatur in *Clement. 1. de sentent. excommunic. vel etiam nisi Cessatio sit simul inter dictum strictissimum, in quo olim cessabant omnia officia. Tom. 2. quæst. 118. art. 1. De quo Syluest. verb. cessatio §. 8. Ledesm. in 4. part. cap. 26. art. 2. foliis 367. Nauar. & Cbuar. vbi sup. lib. 2. cap. 8. titulus de ob alio A. B. art. 2. quæst. 1. cap. 27.*

Idem docet Suarez dicta disp. 39. sect. 1. num. 13. & 14. & sect. 2. num. 35. P. Miranda di. quæst. 38. art. 10. & post Syluestrum, Sotum, Nauarrum, Henriquez, Auila, & alios resoluit P. Villalobos dicto tract. 20. difficult. 4. num. 3. in adiutorio q. d. d. h. e. m. a. d. d. i. n. f. i. n. o. q. i. q. i. l. a. b. a. i. s. b. o. c. o. De potestate absoluendi ab his poenis vidè tom. 1. quæst. 20. art. 6. 7. & 8. & nos diximus supra de absolut. quoad Fratres.

RESOLUTIO LXXXI.

De irregularitate.

IRREGULARITAS est impedimentum Canonicum, quod quis ad Ecclesiasticos ordines promoueri, & iam promotus in eis ministrare prohibetur directè, id est, in quantum sunt Ordines Ecclesiastici, non verò in quantum sacramenta. Vnde irregularis ad ordines minores promoueri non potest, quia licet non sint Sacramenta, inter Ordines tamen Ecclesiasticos numerantur. Irregularitas non incurritur, nisi in casibus iure expressis, vt ex *cap. 1. de sentent. excommunic. lib. 6.* colligitur & *cap. is qui de sentent. excommunic. in 6.* expressè habetur. tom. 1. q. 24. art. 1. De quo Nauar. cap. 27. num. 191. vsque ad 194.

Idem ferè tradunt Soto cum Theologis in 4. distinct. 22. articulo. 1. & distinct. 23. quæst. 1. articulo. Ledesm. 2. part. 4. quæst. 26. art. 2. Vigiferius, cap. 16. §. 6. versic. 16. Archidiacon. in *capit. 1. de sentent. & re iudicat.* num. 5. Cardinal. *Clement. 1. de homicidio.* numer. 16. & 17. quos, & alios refert Suarez de censuris disp. 40. sect. 1. num. 2. Vgolinus de irregularit. cap. 1. num. 1. P. Villalobos 1. p. Summa tract. 21. diffi. 1. à num. 1. & diffi. 2. num. 1. & 2.

2. Prælati Regulares possunt dispensare cum homicida voluntario sibi subdito, ex quodam priuilegio singulari Pauli Tertij facto superioribus Ordinis Præmonstratensis relato à Nauarro, quidquid ipse in oppositum sentiat, cum constet de potestate concedentis, & de concessione, & de Litteris id expressè, ac expressis verbis habentibus. *Tom. 2. quæst. 105. art. 1.* De quo Nauarr. lib. 1. conf. 1. titul. de homicidio voluntario, vel carnali, & nos diximus sup. resolut. 52. num. 3. & 24.

Bullar. bulla
9. 10. Pauli 3

Apud Bullarium extat quædam concessio singularis Pauli Tertij in
dulgea-

diligentis singulis annis prima die Lunæ quadragesimæ absolutionem à peccatis, & censuris, & dispensationem super quibusvis irregularitatibus quavis occasione, vel causa contractis, faciendas ab Abbatibus, Prioribus, & Præsidentibus Congregationis S. Benedicti Vallisoleti pro suis Monachis, Donatis, seu oblati, & alijs personis sibi subditis. Quo magno privilegio possunt sui Mendicantes, & alia Religiones per communicationem. De quo supra diximus de dispensat. nu. 25. Vide infra de Mend. Frat. nu. 10.

3 An autem Episcopus, & prælati Regulares possint dispensare in irregularitate contracta ex homicidio voluntario iusto facto in bello, vel per iudicis sententiam? affirmatiuam partem resoluius supra de dispensationibus, nu. 23. & 24. & infra in Retractationibus, retract. 122

Vide Suarez de censuris disput. 47. sect. 1. vsque ad 4. & sect. 5. cum sequentibus, quantum ad homicidia facta in bello, & Sanchez lib. 1. Decalogi cap. 10. n. 50. ubi agit de dubitante, an iuste occiderit in bello iusto.

4 Monachus iuuans chyrurgum ad cindendum aliquod membrum non fit irregularis, tum quia id nullo iure exprimitur, tum quia per mutilationem membri, sanitatis gratia factam non incurritur irregularitas, cap. si quis à medicis 55. dist. etiam si à se ipso quis membrum putridum absciderit. *Ibid.* art. 3.

Idem ferè docent Nauar. cap. 27. nu. 218. Syluest. verb. homicidium, 2. quæst. 13. & 14. & verb. medici, quæst. 8. quos sequitur P. Villalob. d. tract. 2. 1. diff. 1. 2. 2. num. 11. Idemque sentire videtur Couar. *Clemens. p. furiosiss.* 2. part. §. 3. num. 7. Cardinal. *cap. ad aures de arat. & qualnum.* 2. relati à Sanchez lib. 6. Decalog. cap. 14. num. 17. & item expressius dicit Suarez, d. disput. 47. sect. 7. num. 2. 3. & 4.

5 Non fit irregularis prælatus Monasterij, qui conquestus de furore coram iudice cum protestatione, de qua in cap. prælatus de homicidio lib. 6. indicauit locum, vbi capi possit, si fur est peccator fugiendus, argumento *Last. Prator, si si debitorem. ff. qui in fraudem creditorum*, & probabiliter credebatur, quod sententia contra eum data non placeat, nisi detineatur, ex qua captura condemnatus fuit ad mortem, secus si non sit fugitiuus *Ibidem art. 4.* De quo Nauar. lib. 5. conf. 9. num. 4. tit. de Homicidio. *vide* de Suarez de censuris disp. 47. sect. 2. a m. 2. ubi etiam agit de intellectu dicitur *prælatus, & n. 3. & 4.* tradit. uti etiam protestationem exortius factam ad non intellendum in Irregularitate, etiam si accusator in certius de se deoret, vel sententia sanguinis contra accusatum profertur, & pro nō sita sententia est textus ferè expressus in cap. *tuos §. ad vltimum, de homicidio*, ubi qui iudici dedit intelligenti furis, qui eum vulnerauit non fit irregularis, si postea poena capitis placeatur.

6 Sacerdos factus irregularis ex eo, quod abscissum est aliquod membrum violenter absq; culpa sua potest gerere omnia ministeria, quorum exercitio non repugnat talis abscissio, argumento *c. presbyterorum 2. de*

clerico agrotante sed Religiosus ante legitimam ætatem ex culpa sua factus sacerdos, cum ex eo suspensus existat, non solum arceri debet à Missa celebranda, sed etiam ab omnibus alijs actibus ordini sacerdotali deputatis. *Ibidem art. 5. De quo Imola in cap. si celebrat, de clericis excommunicato ministrante.*

Vide tradita à Suarez, quantum ad irregularitatem contractam ex mutilatione membri, de censuris disput. 44. sect. 2. nu. 6. & sequentibus, & quantum ad ordinatum ante legitimam ætatem, disp. 31. sect. 1. à numero. 23.

Non tamen fit irregularis intereffendo cum alijs sacerdotibus in electionibus, & alijs actibus ad sacerdotes pertinentibus, quidquid sit de eius peccato. *Tom. 3. quæst. 23. art. 12. De quo Nauar. cap. 17. num. 242.* Vide tradita à Suarez dicta disput. 31. sect. 2. num. 3. vbi argumento, inquit, *cap. is qui, §. is verò de sentent. excomm. in 6.* nostra sententia probari videtur.

7 Nullus clericus, vel Monachus in sacris constitutus vllam chyrurgie artem exercere potest, quæ ad lisionem, vel incisionem inducat, *cap. sententiam sanguinis, ne clerici, vel Monachi, cap. tua nos de homicidio.* Sed ex concessione Eugenij III. ampliata per Nicolaum V. pro Monasterio B. Mariæ de Guadalupe Religiosi in sacris non constituti dispensantur, vt periti vtantur scientia medicinæ, & chyrurgie ad medicandos infirmos, de licentia superioris, & Gregorius XIII. extendit hoc ad Sacris ordinatos, pro Patribus Iesuitis, citra tamen ad lisionem, vel incisionem perse ipsos faciendam, absque vlllo conscientie scrupulo, & incursum censuræ, vel irregularitatis, & quod possint id exercere, etiam circa extraneos, & sæculares. *Tom. 2. quæst. 102. art. 2. De quo Syluest. verbo, Medicus, num. 8.*

In Bulla, Bul. 19. Gre. III. & Comp. Societ. v. medicus, & Comp. D. Hiero. tit. medicari, §. 1. & 2.

Idem tradit citatis multis Sanchez lib. 6. Decalogi, cap. 14. à num. 17. vsque ad 20. ad quod etiam faciunt tradita à Suarez dicta disput. 47. sect. 2. à num. 2.

8 Irregularis non est qui modo deformat embrionem in animatum, nec qui propinat vtro, aut mulieri potum, quo ei generandi facultas impediatur, nec qui prægnantem abortiri facit ante factum animæ rationali informatum, iuxta terminos iuris Communis, & sacrorum Canonum. *cap. quod verò, cap. Moyses 32. quæst. 2. & cap. sicut ex literarum de homicidio.* Secus qui propinat potum venenosum, ex quo sequitur abortus creaturæ animatæ, in qua irregularitate non dispensant Episcopi, nec prælati Regulares per constitutionem Sixti V. *Tom. 2. quæst. 33. art. 4. §. secundo est notandum, & nos diximus supra de abortu, n. 5. & 6.* Idem docet Suarez d. disp. 44. sect. 2. num. 13. Vbi etiam addit probabilem videri sententiam affirmantem posse dictos prælatos Regulares dispensare super huiusmodi irregularitate cum suis subditis virtute privilegij Martini V. quia quamvis Sixtus V. revocaverit privilegia Regularium quoad

quoad hoc, & Gregorius XIII. non reualidauerit, reualidata tamen sunt postea per Clementem VIII. confirmantem nostra priuilegia ex certa scientia, ac per consequens virtute dicti indulti Martini V. iam reualidari possunt dicti prælati dispensare super tali homicidio factus animati, idque videtur conforme doctrinæ ipsius Auctoris dicto, *artic. 4. §. circa quam constitutionem*, vbi præfatam rationem ponderat, ad affirmandum prælatos posse absolueri ab excommunicatione lata contra procurantes abortum factus animati, licet *ibidem*, §. *secundo notandum*, oppositum teneat quantum ad dispensationem irregularitatis, non enim minus militare videtur dicta ratio adducta ab Auctore in dispensatione irregularitatis, ac in absolutione excommunicationis. Pro quo faciunt adducta supra de absolutione quoad Fratres, nu. 7.

9 Non sunt irregulares Ecclesiastici, aut Regulares habentes iurisdictionem temporalem, si committant causam sanguinis alicui iudici seculari, vt expressè deciditur in *cap. vltimo, ne clerici, vel Monachi in 6.* Imò & posse à Papa dispensari præfatos Ecclesiasticos habentes vassallos, vt sine timore irregularitatis possint per se metipsum ferre sententiam sanguinis, ac executioni mandare, tenent plures: id tamen nec decet, nec conuenit. *Tom. 2. quæst. 62. art. 9.* De quo Couar. in *Clemen. sssuriosus*, 2. p. S. §. num. 8. de Homicidio, Azeuedo in *Addit. ad Curiam Pisan. l. 2. cap. 21. num. 1.* Francus in *cap. final. ne clerici, vel Monachi, lib. 6.* Abb. in *cap. clericis*, num. 13. *ne clerici, vel Monachi.* Idem docet Suarez de censuris disp. 57. sect. 1. à num. 5. & seqq.

10 Probabiliter sentiunt aliqui non incurere irregularitatem Ecclesiasticos, & Religiosos exhortantes milites in bello contra infideles, etiam si exinde oriuntur mortes, & mutilationes membrorum, & ad tollendum omnem scrupulum id concessit Gregorius XIII. Patribus Societatis Iesu exhortantibus apud Indos, ad fortiter dimicandum cum infidelibus milites Lusitanos, dummodò ipsi Patres non ferant arma. *Tom. 1. quæst. 3. 2. art. vnicò.* De quo Nauar. *cap. 27. num. 115.* Couar. in 2. part. Rele&. de Homicid. lib. 3. num. 2. Syluest. verb. Homicidium 3. q. 6. nu. 8. pronunc. 4.

Idem docent cum communi DD. in *cap. penult. de homicidia*, Antonin. 3. part. titul. 28. cap. 2. §. 6. Pelag. de planctu Eccles. lib. 1. cap. 48. Couar. Nauar. & alij quos sequitur Suarez dicta dispu. 57. sect. 7. à numer. 8. & sequentibus.

11 Rebaptizans fit ipso iure irregularis, *cap. 2. de apostat. & reiterant. baptisma*, etiam si occultè faciat, non tamen, qui sine intentione rebaptizat, saltem in foro exteriori, licet quoad exterius pro irregulari habeatur. *Addit. sum. tom. 3. cap. 221. num. 2. & 3.* De quo Nauar. *cap. 27. n. 246.*

Idem docet Suarez vbi sup. dispu. 42. sect. 1. à num. 1. & lib. 4. de legibus *cap. 13. num. 21.* & latius tom. 3. dispu. 31. sect. 6.

Cætera circa istam materiã vidè tom. 1. q. 23. ar. 9. & 10. & q. 24. per to

tam. & nos diximus supra de dispensat. à num. 15. vsque ad 27. & de interdito, num. 15. & 16.

RESOLVTIO. LXXXII.

De Iudicibus.

IVDIX Quidam est Ordinarius, qui ab vniuersitate, vel Collegio electus, & per superiorē confirmatus habet ad iudicandam auctoritatē, *authent. de defensio. ciuim. §. iterum*, vel qui habet vniuersitatē causarū, vt sunt officiales Episcoporum, *c. Romana, de appellat. in 6. item*, & prælati Regulares quoad suos subditos: quidam vero extraordinarius, & hic est etiam duplex: alius habet iurisdictionē ex partiū voluntate, vt iudex arbiter: alius ex cōmissione superioris, vt delegatus ad certam causam. *Tom. 2. quæst. 119. art. 1.* De quo D. Tho. 2. 2. quæst. 67. art. 1. Franc. in *cap. nō aliqui, de hæretic. in 6.* vide ad hoc tradita à P. Miranda ordin. iudiciar. quæst. 2. art. 4.

2. Inquisitores Hæreticæ prauitatis iuxta receptionem sententiam sunt iudices delegati, sicut etiam iudices Conservatores, *c. 1. & c. vltim. de offic. delegati in 6.* illi tamen in alio comparantur iudicibus Ordinarijs, siquidē cognoscunt de causis Ecclesiasticis in prima instantia, quod tantū conceditur iudici Ordinario, ex Tridentino Concilio. *ibidem in fine.* De quo Franc. in *c. nō aliqui, de hæret. in 6.* Nauar. lib. 1. cōf. 1. tit. de potest. & offic. iudic. deleg. Vide P. Miranda tom. 2. q. 47. art. 3.

3. Regulares non possunt cōpelli ad acceptandū aliquam iudicatiā, nisi expressē id per litteras ipsis directas à Sede Apostolica fuerit nō datū, ex Alex. III. pro Ordine SS. Trinitatis, & Sixt. III. pro Minoribus, & alijs, de quibus in Bullario, *ibi. a. 2.* Ad quod vide P. Mir. d. q. 47. a. 2.

*Bull. Bull. 9.
Alex. 4. Bul.
14. Sixt. 4. nu.
15. 16. & 17.
Bull. 6. Hono.
3. Bull. 2. Gregor. 1x. & Bulla 12. Innocentij. 4.*

4. Iudices Regulares in examinandis scriptis à P. p. seu ab alio superiori cōmissis hoc modo se debent habere: si dicatur: *Quod procedant simpliciter, & de plano sine solemnitate iuris*, debent procedere taliter, quod essentialia iuris seruentur, nec aliquid fiat contra ius naturale, vt generalit. apud iuris, & accidentarijs solemnitatibus iudicij omittis. Si autē dicatur: *in iudicent sicut sibi visum fuerit*, denotatur arbitriū boni viri ratione regulatū, ex glossa in *c. 2. de corpore vitiatis*, & probat. *si fides commissā, §. quanquam ff. de legat. 3.* Qua propter tenentur sequi regulas iuris saltem naturalis gentiū, si ueritatis naturalis, quod id est, vt patet ex *Clem. pastoralis, de sentent. & re iudicata*, nō ad suū beneplacitū, & liberā voluntatē absolūtē, & simpliciter, sed ad suū arbitriū, & voluntatē ratione regulatā, & iudicij intellectus bonū, & rectū, *ibi. a. 3.* & nos diximus supra de Correctio. Fratru. nu. 5. De quo Bart. in *l. qui tamen, §. arbiter. ff. de arbit. Panor. in c. 1. & dilecti filij, de iudic. & in c. significauit, de panit. & remis. Idē se dicit P. Miranda ordin. iud. q. 2. art. 14. Si autē cōmittatur examē, & decisio causæ dicendo, *in quo oneramus conscientiam tuam*, cū hæc verba videantur*

videantur potius posita in vim monitionis, quam in vim formæ de legationis, neque per ea electa esse industriam personæ, vt aliqui afferunt, optimo iure poterit subdelegari negotiū cōmissum, per aliumq; expeditū, ex traditis à Rōta. *Ibidem*, §. *ultimo dico*, De quo Naua. lib. 1. conf. 2. tit. de potest. iud. delegati. Rota decif. 14. de offi. delegati in nouis.

5 Ex quo fit, quod Prouincialis non obstante dicta clausula, de *overtose consuetudine*, potest cōmittere alio examen pro egressu monialis à Monasterio ob infirmitatē, vel aliam causam, iuxta datam sibi auctoritatem super eo à Tridentino Concilio, facultatēq; ad licentiam indulgendam dictæ Moniali ex iusta causa delegare. *Ibidem in fine*. De quo supra diximus de clausu. Monial. num. 39. & 40.

*Trid. Sess. 25^a
c. 5. de Regul.*

6 Iudici sæculari non licet cognoscere de causis Regularium, sicut nec de personis, nec de rebus clericorū, gaudent enim priuilegio Canonis, & fori, vt ius Canonicū, & Cæsareum proclamant. *Tom. 2. q. 2. art. 1.* De quo supra resolut. 62. à n. 2. & P. Miran. Ord. iud. q. 4. art. 7. concl. 2.

7 Assumens ordinē Ecclesiasticū, vel ingrediens Religionem post delictū à se cōmissum in fraudē, vt scilicet se eximeret à iurisdictione sæculari, ab ea minimē liberatur, sed per iudicē sæcularē potest contra eū procedi ad punitionē criminis, quantum ad confiscationē bonorum, aut certā aliquam pœnam pecuniariā, non verò quoad personā, si sacris sit insignitus: nā si in Religione iam professus fraudulēter, nec sacris sit iniuriatus, cum eius professio omninō irrita, & nulla existat ex cōstitutione Sixti V. consequenter potest per iudicē sæcularē cōpetentem procedi contra eum ciuilitē, criminalitē, aut mixtim. Fraus autem præsumitur, si post delictum cōmissum, & ante susceptum ordinē, aut ingressum Religionis fuerit accusatus, vel denunciatus, aut saltē infamatus, vt contra Criminosos Religionē ingredientēs, & profitentēs declarauit idē Sixtus V. In alia cōstitutione. *Ibid. ar. 3.* De quo Couar. Pract. qq. c. 3. n. 4. & c. 31. & 32. & lib. 1. variar. c. 1. nu. 9. Gutier. lib. 2. Pract. q. 5. n. 5. Iulius Clar. in Pract. Crim. §. final. q. 6. & q. 26. Valascus 1. tom. consult. 48.

Vidē Sanchez lib. 4. Decalogi, c. 15. nu. 39. & 40. & lib. 5. cap. 10. à n. 9. & nos dicemus infra resolut. 101. n. 9. & ex parte diximus sup. reso. 63. n. 6.

8 Quando laicus simul cū Monacho deliquit nō est conueniendus corām iudice Regulari, sed corām suo iudicē sæculari, Monachus verò corām suo prælato, sicut nec iudex Ecclesiasticus cognoscit de delicto laici cōmissio cum clerico, iuxta veriorē, & magis receptam in praxi sententiā. *Ibid. ar. 4.* De quo Couar. Pract. c. 34. nu. 1. Gom. tom. 3. de delictis c. 10. Padilla l. 5. num. 5. ff. de Diu. rescriptis.

9 Religiosus Conuersus, seu laicus, vel nullo ordine insignitus, qui habitu demisso enormitē grauiā cōmisit delicta, non perdit priuilegiū fori, ac proinde à iudice sæculari nō potest puniri, imò nec eiectus à Religione talitē delinquens, adhuc enim post talem expulsionem manet Religiosus, & persona Ecclesiastica potestati Ecclesiasticæ subiectus

sicut de clerico enormiter etiam delinquente apertissimum est non subijci sæculari potestate. Secus si Religiosus expulsus, & habitu spoliatus sit, eo quod eius professio nulla declarata est, nam eo casu ut merè sæcularis iudici laico subiectus existit, vt supra ex constitutione Sixti V. diximus, *ibid. art. 5. De quo Conar. Pract. quæst. 31.*

10 Clerici in minoribus constituti non gaudent priuilegio fori, nisi qui habitum clericalem, & tonsuram deferentes alicui Ecclesiæ demando Episcopi deferuiunt, vel beneficium Ecclesiasticum obtinent, vel in seminario Clericorum, aut in aliqua Schola, vel vniuersitate de licentia Episcopi, quasi in via ad maiores ordines suscipiendos versantur, ex Decreto Concilij Tridentini, *ibidem, C. d. art. 3. S. tertio est notandũ.*

Trid. sess. 23. c. 6. de Regul.

11 Milites D. Ioannis, seu Maltenes comprehenduntur sub dispositione Concilij Tridentini, quatenus habet, Ordinarium tanquam Sedis Apostolicæ delegatum posse visitare, punire, & corrigere quemcumque clericum cuiusvis Ordinis personalis, vel Regularis extra Mönasterium degentem, & delinquentem, cum huiusmodi equites, seu Commendatarij Militares sint verè, & propriè Religiosi, seu Regulares tria vota essentialia emittentes in manibus superioris sub Regula à Sede Apostolica approbata, *ibid. art. 7. De quo Nauar. lib. 9. cons. 21. titul. de Regul. & Azor tom. 1. inst. moral. lib. 13. cap. 14. quæst. 3. vide supra resolut. 28. num. 10.*

Trid. sess. 6. c. 3. de Reform.

12 Iudex negligens in administratione iustitiæ cum dolo, & fraude, ab officio licitè amoueri potest iuxta notata, *cap. quidquid 1. quæst. 1. cap. pl acuit vniuerso. 11. quæst. 3. cap. sed illud. 45. dist. cap. iustum. 23. quæst. 3. scilicet si ex simplicitate animi processit, tunc enim pœna mitiori ad arbitrium superioris multandus erit. Quod iudices Regulares maxime pendere debent, antequam ad priuationem prælaturæ, seu officij ex negligentia, & remissione accedant, indagando, an ex dolo, & malitia, an verò ex simplicitate animi orta sit? *Tom. 2. quæst. 39. art. 1. De quo Iason in l. eum qui res C. de procurat. Abb. in cap. cum ad Monasterium, §. fin. verb. negligens, vbi glossa, de statu Monachorum, Boscius in pract. crim. titul. de offic. corrup. nu. 36. p. 292. Panormit. in cap. cum dilectus, de accusat.**

13 Iudex malè iudicās ex imperitia, pœnā arbitria puniendus est, *l. final. ff. de extraordin. cognit. etiã si ad pœnā capitis cõdemasset, nisi adit dolo, & fraus, tunc enim eadè pœnā mortis multandũ esse videtur. Ille autem præsumitur cù dolo procedere, qui formam sacrorũ Canonũ, Iuris Ciuilib, vel constitutionũ Religionis transgreditur. Qui quidè dolus esse debet manifestus ex claris, & manifestis præsumptionibus habitus, & non ex apparentijs, & inditijs. Ille verò ex lata culpa præsumitur procedere, qui omisit facere, quæ alij prudentes, docti, & experij iudices in simili casu facere solent, si ex alijs dolus non deprehendatur, vt notatur, *l. late, culpe, ff. de verborum, signification. Ex leui autem culpa ille præsumitur agere, qui indeliberatè deniat ab ea prudentia, quæ in**

est

est diligentibus hominibus eiusdem conditionis, l. ea igitur. ff. de pig-
norat. actione; vel qui in illo tempore suis rebus adhibet, l. haredis. Sa-
non tamen ff. familia hereticorum. Ex leuiori vero, qui deuiat similiter ab his,
qui insuper sunt eiusdem Ordinis, & professionis. Tandemque ex leuissimis
qui deuiat ab ea prudentia, quae inest diligentioribus, & diligentissimis
eiusdem conditionis, & professionis, iuxta l. i. ff. de action. & obligat. Vnde
de in his omnibus, scilicet in dolo, & fraude praesumptis, in culpa latiori,
lata, leui, & leuissima poena arbitraria infligenda est: in dolo autem
claro, & manifesto ad priuationem officij, seu dignitatis duntaxat pro-
cedendum est. Sed aduertant praetati Regulares, quod in iudicio praes-
fatae poenae arbitrariae imponendae, pietati magis, quam rigori debent
adhærere. *Ibidem* art. 2. & 3. De quo Bald. in l. mancipia, C. de seruis fugitiu.
& cons. 115. in fine, volumine 5. & DD. in l. final. C. de panis, Bart. l. quod
Nerna col. 3. ff. de pos. Alexand. item quare, in princip. ff. pro socio.

14. Non licet iudici poenam totam à lege statutam remittere ab
homine scelerato, neque pro eo apud ipsum procedere, nisi forte pars
ipsa offensa roget, non ut delinquens impunitus euadat, sed ut charita-
tem erga ipsum ostendat, & erubescat esse illi inferus: vel nisi adsit spes
de emmenda, tunc enim id licebit, ut mitius, quam lex statuit, puniatur,
praesertim in poena ultimi supplicij. Ex quo consequitur, quod si de cor-
rectione, & emmenda delinquentis nulla sit spes, talis pro illo interces-
sio non erit licita, sicut nec iudicij fas erit tali reo parcere. Item nec li-
cet intercedere, quando ex veniae datione alteri damnum resultat, non
enim sunt faciendae mala, ut inde eueniant bona. Ex his igitur Regula-
res deducere possunt, quando apud praetatos, & iudices interdiciere li-
ceat pro delinquentibus, caueodo, ne ex sperata venia per suam inter-
cessionem delinquentibus occasio praebetur reuerendi delicta, & tra-
dendi se totos suis praetatis desiderijs, & ex impunitate delictorum oria-
tur scandalum, & ruina aliorum, qui ob id ad alia peccanda moueantur.
Tomar. quæst. 4. 2. art. 1. De quo Castro lib. 2. de lege poenal. cap. 13.

Ad quod vide Suarez lib. 5. de legibus cap. 11. num. 8. & 9. & tra-
dunt D. Thom. 2. 2. quæst. 67. art. 2. & Iurista in l. nulla iuris ratio, ff. de
legibus, & in os diximus supra §. soluti. 4. §. à num. 2. *quæst. 4. 2. art. 1. De quo*
15. In principi licet concedere veniam, & remissionem delicti futuri
ex iusta causa nam potest statuere, ne qui illud, vel illud crimen patra-
uerit, pro illo etiam post tale delictum commissum puniatur: sicut etiã
à simili valere rescriptum indulgentias veniam peccato futuro ex iuxta
causa id concedens. *Ibidem* art. 2. De quo Salicet. in l. castitas C. ad l. In-
liam de adulter. Idem ferè docet Suarez dict. cap. 11. num. 9.

16. Iudices Regulares visitantes, seu Syndicantes provincias sibi
commisissas contra ius procedunt admittendo denunciationem, vel ac-
cusationem delicti, cuius iudicium ex defectu plenae probationis tran-
sigit in rem iudicatam, l. si cui §. idem, de accusat. etiam si a legeret, testes

ex metu aulos non fuisse veritatem patefacere, nisi prius per testes idoneos, & omni exceptione maiores manifestum fiat, veram esse causam, ob quam proceditur, alioquin vnicuique liceret contra rem iudicatam ad libitum agere, pro qua semper est præsumptio. *Ibidem art. 4.* De quo Bald. in *l. si quis homicidij de accusat. & in l. ex morte, ad l. Aquilam*, Puteus de *Syndicat. §. officialis functo officio num. 2.*

17 Index pœnam à lege impositam delicto minuire, seu remittere potest, *quid ergo §. pœna grauior, ff. de his, qui notantur infamia*, iusta tamen ad id sua dente causa: veluti si ex ignorantia delinquentem fecisse probetur, aut etiam ipse, vel eius progenitores sint de Republica satis bene meriti: sicut similiter licitum est contra ius rescindere accusationem, ad satisfactionem partis læsæ etiam ordinatam, quando ex eius prosecutione maius damnum Republicæ imminet, maximaque pacis perturbatio, vt sentiant grauissimi viri. *Ibidem art. 5.* De quo Nauar. in rubric. de iudicijs num. 99. Caietan. verb. iudex, & 2. 2. quæst. 68. art. 3. Aragon 2. 2. quæst. 60. art. 5.

Idem traditis multis docet Suarez vbi supra dicto num. 8. & seqq: vbi numerat aliquas causas huius remissionis, nempe, ætas insufficientis ad tolerandam pœnam, ex *l. Diuus Adrianus ff. de termino moto, & hanc illium ff. de minoribus*: paupertas, si pœna pecuniaria infligenda sit, *l. illicitas §. ult. ff. de offic. præsidis*: modus peccandi, vt si ex passione, aut alio simili affectu commissum sit delictum, *l. absentem, ff. de pœnis*. Ad quod videri potest Felin. *cap. qualiter, & quando ei 2. de accusat.* & latissimè Tiracquel. tract. de pœnis temperandis, quos refert idem Suarez, & quæ tradit P. Miranda in ordin. iudiciar. quæst. 27. art. 5.

18 Iudici non licet delinquentem condemnare ex confessione si bi secreto propalata, fraudulenter per promissionem impunitatis ab ipso extorta, quia hoc quoddam genus prodicionis est, nec res est iusta, iudicem decipere quemquam *l. in sine, ff. de his, qui veniam a patris impetrant*, nec mendacijs, & persuasionibus dolosis, vt ait Iustinianus in præmio institut. sed modo licito, & à iure approbato, vt per torturam, veritatem à reo extorquere licitum est. *Ibidem art. 6.* De quo Couar. lib. 1. variarum cap. 3. num. 16. Azeued. in *l. 1. tit. 3. lib. 1. Recop. num. 14.* Decian. tom. 1. Crimin. lib. 1. cap. 75. num. 61. Plaza de delictis lib. 1. cap. 37. num. 5. 6. & 7.

De iudicibus conseruatoribus, vide quæ ex *rom. 1. q. 6. 5.* diximus supra de Conseruatoribus, resolut. 33. & de correctione Fratrum quoad ordinem habendum in causis Regularium resolut. 39. vsque ad 52. & de exemptione Regularium resolut. 53. & passim alijs in locis.

(12.)

Cætera vide supra de testibus resolut. 42. de sumpra ex *quæst. 9. vs. que ad quæst. 15. tom. 3. & quæst. 19. art. 6. 7. & 11. & nos diximus resolut. 44. de citatione, & interrogat. Ræorum num. 9. 10. & 14.*

De dispensatione iuramentorum votiuorum vide *tom. 1. q. 63. art. 3. 4. & 5. & nos supra diximus de Confessarijs quoad dispensandum num. 31. & iterum redibit sermo infra de voto.*

RESOLVTIO LXXXIII.

De Itinerantibus Fratribus.

FRATRES itinerantes non sunt recipiendi; nec hospitali in intra Conuentum sine litteris commendatijs suorum superiorum iuxta sacros Canones, & Nicænam Synodum in cap. 1. dist. 73. relata, & constitutionem Sixti V. nisi ad eam sint noti, vt nullus de eis suspicionis, vel dubitationis locus relinquatur. Prælati verò eos hospitio admittentes non petita, aut ostensa dicta licentia, seu litteris commendatijs priuantur voce actiua, & passiuâ, ac officijs, inhabilitanturque ad alia in posterum per dictam constitutionem Sixti V. Quæ quantum ad dictas pœnas non est in vsu in his Hispaniarum partibus, alijs tamen arbitrarijs condemnandi sunt transgressores tanquam factorum Canonum violatores. Vnde à fortiori dicti Fratres Sacerdotes non sunt ad celebrandum sacrum admittendi sine dictis Commendatijs litteris, vt in Tridentino Concilio definitur, *tom. 2. quæst. 12. art. 1.* Idem tradit cum Auctore Portel verb. itinerantes Fratres num. 1.

Trident. Sess. 23. cap. 16. de Reformat.

2. Fratres Conuenticuales Ordinis Minorum itinerantes in his Hispaniarum partibus non tenentur se præsentare coram prælati Observantiæ quia constitutio Calixti Tertij id præcipiens iam abrogata est per Pium Secundum. At si ad domus, seu Conuentus Observantiæ diuerterint, suas litteras commendatitias debent præsentare iuxta dictam constitutionem Sixti V. quas si non inuenerint veras, & legitimas prælati poterunt contra eos procedere remittendo ipsos ad suos superiores, vel dare notitiam Ordinarijs, vt contra eosdem procedatur iuxta formam in Tridentino Concilio præscriptam. *Ibid. art. 2.*

Trid. Sess. 25. cap. 4. de Regul.

3. Licet omninò est Fratribus Minoribus de Observantia itinerantibus hospitari in domo relicta, seu legata ab aliquo ea conditione, vt in ea recipiantur, & hospitentur Religiosi, eisque prouideatur de vtenilibus, vt declaratum est in quoddam Capitulo Generali. *Ibidem art. 3.*

4. Fratribus Minoribus existentibus per obedientiam extra suos Conuentus concessit Innocentius VIII. indulgentias stationum Ro-

mæ, & alias concessas pro suis Ecclesijs dicendo quocunque in loco quinques Pater postea cum Ave Maria, sed hoc restrictum est à Domino Urbano Octavo, vt fiat ante altare principale Ecclesiæ, vt supra diximus de indulgentijs num. 47. ad finem. Item Fratribus Captiuis concessa est indulgètia plenaria pro articulo mortis per Pium Quintum. *Ibidem art. 4.*

5 Leo X. apud Bullarium concessit dictis Fratribus Minoribus itinerantibus, vt possint transferre ieiunium diei itineris in alium diem, intellige, dummodò non sit ille dies ieiunij ex præcepto, aut voto. Quæ concessio cum absolute, & illimitate loquatur, intelligenda est, siue pedestres, siue equestres incedant. *Ibidem art. 5.*

An possint extra conuentum existentes confiteri presbytero sæculari, vide supra de confess. quoad absoluendum num. 23.

RESOLVTIO LXX XV.

De iure Patronatus.

IVS patronatus est potestas præsentandi instituum ad beneficium Ecclesiasticum. Est autem duplex, aliud Ecclesiasticum, alterum verò sæculare. *Tomo 1. quæst. 122. art. 11.* De quo Hostiens. Ioan. And. & Panormitan. in Rubr. de iure patronatus.

Vide ad idem Cabedo de patronat. Regiæ coronæ cap. 6. num. 1. Gonzalez ad regul. 8. Cancellar. glossa 2. num. 19. Reginald. in praxi fori pœnitent. lib. 30. tract. 3. à num. 208.

2 Patrono monasterium ingresso, ius patronatus annexum vniuersitati bonorum transit in ipsum monasterium tanquam heredem, si est capax bonorum, etiam si ipsum ius patronatus sit personale, vel simpliciter nominetur patronus, cuius personæ industriæ videretur electa. Abbati autem competit ius præsentandi, & non monacho, nisi de eius licentia, nisi aliud in institutione patronatus sit ordinatum, quod non sit contrarium iuri communi. *Ibidem art. 2.* De quo Lambertin. de iure patronat. quæst. 8. art. 9. p. 1. lib. 1. Couar. variar. cap. 18. num. 10. Perez lib. 1. ordinament. tit. 6. l. 1.

Idem ferè traditis multis docet Sanchez lib. 7. decalogi cap. 14. à num. 6. vbi num. 7. notat, ad Abbatem simul cum monasterio pertinere præsentandi ius, cuius maior pars consentire debet, vt præsentatio legitima sit, per cap. ea noscitur, de his, quæ fiunt à prælato. Ad eò quod si præsentatio fieret à solo prælato absque conuentu, esset ipso iure nulla, argumento cap. nouit, eodem titulo. Idque post Gotfredum tenere Lambertin. de iure patronat. lib. 2. p. 1. quæst. 2. art. 12. num. 6. §. hoc sic stante, refert idem Sanchez ibidem num. 8. Sed pro sententia Auctoris facit cap.

Firmatus
Auctoris d
Arina.

ex litteris, de iure patronat. ex quo constat Abbatissam solam præsentasse. Addit tamen ipse Sanchez nom. 11. & 12. quod præsentatione non competente ipsi monacho, si constituatur à patronis, vel electoribus ad præsentandum, vel eligendum, præsentatio, vel electio ab illo facta utique valebit, etiam absque licentia prælati: quia cum faciat nomine eius, qui commisit, non consideratur persona monachi exequentis, sed committentis persona. Quippè is dicitur facere, cuius nomine res fit, *ista tamen* §. geffesse, ff. de administrat. tutorum: ut etiã quia nullo iure irritatur ea nominatio, seu præsentatio sic facta à monacho. Unde concludit n. 13. quod quamvis Religiosus ex illa potestate sibi tradita præsentare, aut eligere nequeat absq; prælati licentia, poterit tamen absque ea id facere, quã do ipsi patroni convenirent, ut i præsentaretur, quoniam Religiosus elegerit. At id intelligit posse quidem validè, sed non posse licitè fieri & benè.

3 Rex Hispaniarum, sicut & Rex Galliæ, habet ius præsentandi Episcopatus, & quædam beneficia Ecclesiastica, ex indulto Apostolico: At in Commendas, & Præceptorias Ordinum Militarium habet ius providendi tanquam administrator perpetuus earundem Militiarum, ex Alexandro, & Adriano Sexto, licet autem dicti Regibus competat præfatum ius præsentandi Abbates, & alios Præpositos Ecclesiarum, etiam Regularium per breve dicti Adriani Sexti, non potest tamen vnius ordinis profectus eligi in prælatum alterius Ordinis, vel habitus, & multo minus sæcularis, iuxta sacros Canones, & Tridentinum Concilium. *ibid. art. 3. & 4.* De quo Navar. in *cap. nullam* 18. quaest. 2. Ad quod vide Sanchez lib. 7. decalogi cap. 4. num. 25. & cap. 29. num. 29.

Trid. Sess. 25.
cap. 21. de Re-
gul.

4 Licet aliqui teneant, ius patronatus solum acquiri ob fundationem ex bonis proprijs iuxta *cap. pia mentis* 16. quaest. 7. *cap. nobis, de iure patronat.* & Trident. Concil. Attamè ex incertis, quæ pauperibus restituenda sunt à fundatore Capellæ, vel Hospitalis tale ius patronatus licet posse acquiri, verius, & probabilius esse existimat melior pars Doctorum, cum nemini fiat præiudicium. *ibidem. art. 5.* De quo Henriquez lib. 7. de indulgent. 1. p. cap. 33. num. 5. Navar. de Oratore, miscellanea 32.

Trid. Sess. 25.
cap. 9. de Re
format.

5 Tria sunt, quorum quodlibet sufficit ad querendum ius patronatus, nempe traditio fundi, ædificatio, & donatio, iuxta illud vulgare glossæ communiter recepte in *cap. pia mentis* 16. quaest. 7. nempe, *Patroni faciunt dos, ædificatio, fundus*, & de traditione fundi extant expressi casus in iure *cap. Abbatem et* 2. 18. quaest. 2. *cap. nobis, de iure patronatus.* Auctor. Tom. 2. quaest. 49. art. 7. §. tertio facti. De quo Rochus à Curte de iure patronat. verb. fundat. quaest. 1. & 2. Idem tradit Reginald. lib. 30. praxis foripœnitent. tract. 3. num. 209.

Trid. Sess. 24.
ca. 18. de Ref.

6 Concilium Tridentinum determinat, quod Ecclesiastici habentes aliquod ius patronatus ad præsentandum in beneficijs, teneantur digniorem præsentare; neque possunt se ipsos, quantumcunque idonei

sint,

sint, præsentare cap. per nostras, de iure patronat. laici verò dignum tantum præsentare adstringuntur. *Ibid.* §. quantum autem.

De quo vide Reginaldum vbi supra num. 221. Azor tom. 2. in sit. moral. lib. 6. cap. 21. quæst. 5. Sanchez lib. 7. decalogi cap. 29. nu. 51. vbi resoluit præsentationem Religiosi Mendicantis, vt valeat, debere esse in concordia omnium patronorum iuxta terminos cap. quorundam, de elect. in 6. & nos tetigimus supra resolut. 58. num. 43.

RESOLVTIO. LXXXVI.

De laicis Fratibus.

LAICI Fratres, seu Conuersi sunt verè, & propriè Religiosi, & personæ Ecclesiasticæ profitentes tria vota essentialia secundum Regulam approbatam à Sede Apostolica, iuxta cap. non dubium, & cap. parochianos, de sentent. excommunicat. differuntque ab oblatis, seu donatis in eo: quia isti absque professione Religionis se ipsos tantum monasterio offerunt. *Tomo 2. quæst. 123. art. 1.* De quo D. Thom. 2. 2. quæst. 186. art. 7. *Comar. in cap. alma mater, 2. p. §. 2. num. 8.*

2 Calixtus Tertius apud Compend. Minorum concessit, vt Fratres laici apud nos Minores possint calices tangere, ac corporalia aliisque Ecclesiastica, cum expedierit, lauare. Idem concessum est pro Fratibus laicis socijs Generalium, vel Prouincialium, quando illis ministrant in missa tractando, & tangendo calices, & corporalia explicando & plicando, sed hoc restrinxit Leo X. ad loca, seu extra Conuentus, vbi non sunt alij Fratres Clerici ad ministrandum. *Ibid. art. 2.*

Comp. Minor. 7. Laici Fratres §. 1.

Sixtus Quartus amplius concessit, quod omnes Fratres Clerici, & Laici possint tangere calices, corporalia, & alia paramenta, cum reuerentia tamen. Idem concessit pro Monialibus sanctæ Claræ, ac Tertiarijs, vt possint lauare sacros pannos, etiam corporalia, & purificatoria, dummodò prius à Fratibus lota extiterint aliquantulum. Ita refertur in Bullario inter viuæ vocis oracula Sixti Quarti. De quo Portel verb. Laici Fratres num. 1.

Bullar. Orac. 49. Leo X. & Cõp. sup. §. 3.

3 Fratibus Laicis in apostasia ordinatis, in pœnam sui delicti non est permittendum ferre consuram, sicut alijs Fratibus Clericis conceditur. Imò & promori ad sacros ordines sine licentia, & extra obedientiam prælatorum Ordinis omni honore clericali priuandi sunt, & ad merum statum laicalem reducendi, ex constitutione Leonis X. Nullus autem Ministro Generali inferior, etiam Commissarius Generalis dictam licentiam ascendendi ad Clericatum dare potest, vt idem Leo X. statuit. *Ibid. art. 3. & Tomo 1. q. 42. art. 19.* Idem tradit Portel verb. horæ canonicæ nu. 4. & nos tetigimus supra resolut. 11. num. 17.

Bullar. Orac. & 46. Six. 49.

RESOLVTIO LXXXVII.

De Legatis à latere.

MONACHVS factus, Canonicus potest esse legatus. Papæ, vel legati à Papa, iuxta *cap. Statutum, de rescriptis in. 6.* Item iudex, & officialis Episcopi, loci tenens legari, vel officialis Episcopi, qualitas enim Monachatus nõ repugnat, nec inhabilem reddit monachũ, vt cognoscat de causis, & iudicet, etiam si in literis non fiat mentio de monachatu, ex decisione Rotæ *Tomo 2. q. 124. art. 1. & 2.* De quo Gambar. de auctoritate legati lib. 8. cap. vlt. num. 29. & 31. decisio Rotæ 209. in antiquis.

Idem tenet Sanchez lib. 6. decalog. cap. 13. n. 83. vsq; ad 89 vbi n. 95. addit, etiam Mendicantes (exceptis Minoribus) posse esse Vicarios Episcopi, nec id illis prohiberi in *Clement. 1. §. ad prioratus, de Regular.* sed Mendicantibus translatis ad aliam Religionem.

2. Sicut legatus quodcunque beneficium liberè potest sine consensu sui Abbatis monacho conferre, ita & monacho licet illud acceptare, quia videtur cum ipso dispensare, *Ibidem art. 3.* De quo Gambar. vbi supra num. 45.

Idem ferè videtur sentire Sanchez lib. 7. decalog. cap. 29. num. 57. in fine, vbi docet, non esse necessarium talem consensum Abbatis, in petrato beneficio à Papa, quia est supremus Religiosorum prælatus, quæ ratio etiam militat in legato Papæ, suo modo.

RESOLVTIO LXXXVIII.

De legatis in testamento relictis.

FRATRES. Prædicatores, & alij Mendicantes (exceptis Minoribus de Obseruantia) quibus permittitur possidere siue per Regulam, siue per Priuilegium, consequenter capere possunt ex testamento, etiam bona immobilia, & legata illis relictã valent, non vt sibi, sed monasterio acquirant. *Tomo 2. quæst. 125. art. 1.* De quo Iul. Clar. lib. 2. Sententiarum §. Religiosus.

Idem de omnibus Religiosis possidentibus bona in communi resoluunt vniversalius Sanchez lib. 7. decalog. cap. 26. à num. 2. idque prebat ex *§. Legati inst. de legatis, & ex l. Regia 1. tit. 9. part. 6.* vbi expressè habetur quod ijs omnibus potest legari, qui possunt hæredes institui.

2. Non valet legatum relictum Religioso sub conditione, vt nihil acquiratur monasterio, debet tamen explicari, vt valeat, quod

Abbas, seu prælatus patitur ipsum habere ad administrationem vel legatarum modo, quo potest, ut scilicet conuertat in pios vsus, vel necessitates proprias, non ad libitum, sed de licentia prælatis. *ibid. art. 2. De quo Barr. in Auth. excipitur. C. de bonis, quæ liberis, Panorm. in cap. Monachi de statu Monachi. num. 8.*

Idem tenet idem Bartol. in *l. si alie num. 49. num. 2. ff. de hered. instit. Abbas cap. 2. num. 8. de statu Monachi & cons. 44. num. 3. & cons. 63. num. 8. lib. 2. Mantica de coniecturis vltim. volunt. lib. 4. tit. 5. art. 10. num. 12. Surdus de aliment. to. 8. priuileg. 79. nu. 4. Molina tom. 1. de iust. disp. 140. col. 9. §. si aliquid testamento, Peregrin. cons. 53. num. 21. 22. & 23. tom. 2. quos, & alios plures, cum nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez d. lib. 7. cap. 17. num. 4. vbi num. 5. & 6. addit, etiam si testator exprimeret, vt nihil iuris acquiratur Monasterio, vel vt ipsi Monacho, & nullo modo acquiratur Monasterio, adhuc valere legatum, quia ea verba intelligi debent, vt acquiratur quoad vsum Monacho, vt illo fruatur ex prælatis permisso, & quoad dominium Monasterio.*

3. Similiter legatum sub conditione relictum, quod Abbas in eo se intromittere, vel de eo disponere non possit, licet explicari possit, vt Monacho perpetua rei legatarum administratio ad pios vsus concedatur, non tamen decet Religiosum virum taliter relictum acceptare, nisi conditio omninò tollatur. *ibid. art. 3. De quo Duranti de Arte testandi titu. 6. de legatis, cautella. 63. Idem ferè docet Sanchez d. num. 5. & 6.*

4. Licitum est Religiosis accipere legata cum licentia expressa, vel tacita prælatorum, non quoad proprietatem, sed quoad vsum, vt conuertantur in suas necessitates absque eo, quod in eorum potestatem Conuentui. Neque id est prohibitum in Concilio Tridentino, cuius mens ibi solidissima est, vt a se quæ præcepta Regularibus imposta, de non habendo proprium, nisi nomine Conuentus, & cum licentia prælatorum, seruentur, vt satis ex alio decreto eiusdem Concilij patet. *ibid. art. 4. Et tom. 3. quæst. 29. art. 4. De quo Abbi in cap. cum ad Monasterium, de statu Monachi. Nauar. in cap. nullam, nu. 32. & 33.*

Idem ferè traditis multis docet Sanchez dicto cap. 17. num. 11. & sequentibus, vbi resoluit legatum relictum ea conditione, vt pertineat ad Monachum quoad dominium, & nullo modo ad Monasterium, adhuc valere, & acquiri Monasterio, reiecta ea conditione tanquam turpi, & num. 14. concludit, quod non placere ei limitatio Cusani in *l. Lucius Titius 78. §. tres heredes, num. 6. ff. ad Trebell. nempe, nisi relictum sit id legatum, quando Abbas non suppeditaret Monachis necessaria ad vitam, quia, inquit, hoc idamnum cauetur, relicto solo vsu illi Religioso, cum si cunq; autem legari capax est Monachus quoad vsum, & nullius quoad proprietatem. Et tandem num. 15. & 16. ait, amitti legatum, relictum sub pœna, quod transeat ad extraneum, si prælatus non consentiat, vt ad Monachum, & nullo modo ad Monasterium pertineat: vnde prælato*

*Trid. ses. 25.
c. 2. de Reg.*

Trid. sup. c. 10.

non consentiente illud pertinet ab substitutum.

5 Quam licentiam ad acceptandum, & expendendum legatum potest concedere prælatus Conuentus, in quo Religiosus habet suum incolatum, si est bonorum capax: secus si est incapax, quales sunt Conuentus Ordinis Minorum de Obseruantia, tunc enim licentia Prouincialis omnino requiritur. *ibid. art. 5. Idē supponit Sanchez. d. c. 17. n. 8. & seqq.*

6 Si legatum est vnicum, etiam si legatarius eo fruatur in distinctis annis, totum acquiritur Monasterio capaci bonorum, in quo ipse Religiosus legatarius tempore acceptationis habitat, & nil acquiritur Monasterio, ad quod postea transferri contigerit: Dominium enim semel acquisitum non perditur ex mutatione, seu translatione Religiosi ad alium locum. Secus si legatum annuatim diuiditur quotannis soluendum Religioso ad vitam ipsius, tunc enim cum reputentur tot esse legata, quot fuerint anni vitæ, *l. si in singulos, ff. de annuis legat.* legatum vnus cuiusque anni pertinebit ad Conuentum, vbi de præsentī habitator est Religiosus. *ibid. d. art. 5.*

Trident. sess.
25. cap. 2. de
Regul.

7 Prælatus potest ad libitum, etiam inuito subdito disponere de tali legato in vtilitatem Conuentus, & solum tenetur ipsi Religioso in necessarijs subuenire, sicut alijs subditis iuxta Decretum Tridentinum, nã relicta Monacho possidenti in communi, statim Monasterio acquiritur, cõtra quod ius testator nihil valuit disponere. Quod si legatum fuit relictum Fratri Minori dedanda certa quantitate pecuniæ, cum eius ordo incapax sit dominij talis rei, expendi debet iuxta dantis voluntatem in necessitates præsentis, vel imminentes ipsius Religiosi, quibus satisfactis, vel cessantibus, residuum poterit à prælato conuerti in vtilitatem Conuentus. Si verò res legata est talis speciei, quod illa possit licite vti Conuentus, cum eius dominium statim transeat in Sedem Apostolicam, prælatus tanquam administrator rerum pertinentium ad eandem Sedem Apostolicam, poterit de ea disponere, nec Fratri legatario quidquam dare tenebitur, sed tantum necessaria sicut alijs subditis ei subministrare, vt de legatis relictis indifferenter alijs Religionibus diximus supra. *ibid. art. 6.*

De quo vide Sanchez lib. 7. Decalogi cap. 18. num. 20. vbi tenet contra nostrum Auctorem, attento iure communi, sed attentis Bullis Pontificijs Martini V. & aliorum Pontificum auocantium dominium rerum donatarum ad Sedem Apostolicam, aliud dicendum esse docet n. 21. At in hoc sensu procedit sententia Auctoris, vt apertè constat ex verbis, & modo dicendi ipsius in dicto articulo.

8 Legata relicta Religiosis particularibus ad sua studia, & ad alias necessitates titulo pietatis inter opera pia connumerantur: secus quando amore sanguinis, aut naturali relinquuntur. *ibid. art. 7.* De quo Bald. in l. 1. col. 4. versicul. circa C. de ss. Eccles. Panormit. in Rub. de testamen. Idem loquens de Fratribus Prædicatoribus tenent Decius, Felin. Rebuffus,

buffus, Menochius, & alij relati à Sanchez d. lib. 7. cap. 29. nu. 45.

9 Idem dicendum est, quando legatum relinquitur Fratri Minori causa studij, quod tanquam ad piam causam, & pro cultu Diuino ualere, etiam casu, quo ipse Frater illud procurasset, tenent Abbas, & Federicus statim citandi. *Tom. 3. quæst. 67. art. 8. De quo Abb. conf. 63. volum. 2. Federic. conf. 12. Bald. in l. si quis ad declinandum, §. in omnibus, nu. m. 7. C. de Episcop. & cleric. Idem docet Sanch. lib. 7. Decalogi cap. 26. num. 45. & 46. plures alios referens.*

10 Sed adhuc superest de hoc magna difficultas, an scilicet huiusmodi legatum annuum, & perpetuum relictum Fratri Minoritæ pro emendis libris, & pro alijs necessitatibus futuris possit procurari, ipsum que sic in testamento relictum acceptari ab ipso Minorita.

Portel in suis dubijs Regularibus verb. testamentum, num. 8. §. nunc petis, & in Addit. verb. legatum, num. 3. constanter tenet contra nostrum Auctorem legatum taliter relictum, etiam pro studio nec posse procurari, nec esse validum, nulloque modo posse acceptari. Probat efficaciter ex Clem. V. in c. exiui de Paradiso, §. cūque annui redditus, ubi inter alia declarat Pontifex, quod cum Fratres Minores sint omnino incapaces possidendi immobilia, ex cōsequenti censentur etiā in capaces habendi annuos redditus, qui inter immobilia reputantur. *l. subemus, C. de sacros. Ecles. si autē neq; Conuentus Fratrum Minorum in cōmuni (ait Portel) est capax habendi huiusmodi annuos redditus, iuxta declarationē Clementis V. multò minus particularis Frater Minorita poterit habere annuū legatū perpetuū in uita sua. Hæc ille. ¶ His tamen nō obstantibus ego cū Auctore omnino censeo, prædictū legatū Minoritæ relictū validum esse, ab ipso q; per uia elemosynæ puræ recipi posse, duobus concurrentibus. Alterū, ut relinquatur causa studij pro emendis libris, & similibus: Alterū, quod quando acceptatur, vel petitur, fiat protestatio expressa de eo non recipiendo ex alicuius debiti ciuilibus obligatione, seu ex vi ipsius legati, sed tantū per modū elemosynæ, ut benè aduertit Corduba super Regulā c. 6. q. 11. punto 4. §. secundū, ubi addit, quod ita per modū elemosynæ benè licitū est petere, vel recurrere ad talia legata, quā tūcunq; perpetua sint, sicut & ad aliā elemosynā pecuniariā, aut nō pecuniariā procurandā possunt Fratres in necessitate recurrere: sicut enim à dante possunt recipere id, quo indigent, ac liberaliter illis offeratur, ita similiter licebit recipere ab hærede, vel testamentario, qui nomine testatoris dat etiā gratis, & liberaliter, legatū enim est quædā donatio à defuncto gratis relicta ab hærede præstanda, §. legatum inst. de legatis, & l. Regia 1. titul. 9. part. 6. nā qui agit de mandato alterius, ad modū mandatū, seu præcipientis agere censetur, sicut is dicitur facere, cuius auctoritate, & nomine res fit. Ita tamen. §. gesuisse. ff. de administr. tutor. sed testator liberaliter dat, ergò hæres vice testatoris dans, liberaliter etiā dare cōsentus est. ¶ Cōfirmatur, quia sicut pauperi licet gratuiā elemosynā, seu dona-*

Propugnatur ac illustratus doctrina Auctoris.

donationē ab aliquo recipere, ita Religiosus, vt pauper poterit hanc liberalem elemosynam à testatore per manus heredis, vel testamentarij admittere, quando necessitas a ierit, ad quam nullam actionem civilem habere, centriuris est (sicut etiam non habet pauperes istius ciuitatis, vel parochiæ v.g. quibus ad singulos annos iubet quidam in suo testamento dare decem pro singulis in laealis) sed tantum ad heredem potest recurrere per modum simplicis petitionis, seu representationis suæ necessitatis, rogando, vt iuxta voluntatem mandantis illi succurratur, cum protestatione expressa quando recipit, quod pure elemosynaliter recipit absque alicuius debiti ciuilibus obligatione, vt etiam tenet Angel. tit. legatum. l. 5. relatus à Corduba vbi supra, p. 194.

Idem tenet Sanchez, lib. 7. Decalogi cap. 26 num. 40. vbi resoluit, supponendo prius tale legatum relictum ad vitam alicuius Fratris Minoris esse validum, non posse dici legatum annuum perpetuum, quia & si sit perpetuum respectu illius Monachi, cui relinquitur, non est perpetuum simpliciter: perpetuitas enim simpliciter debet attendi respectu Religionis, cui immediate id legatum acquiritur, & num. 52. & 53. idem expressius videtur sentire, dum ait, licere Minoribus accipere ab herede elemosynam legatam, non tanquam ab eo debitam, sed sponte datam, & idem dicit de elemosynis annuis, quas Principes liberaliter largire iubent dictis fratribus per exatores Gabellarum.

Neque obstat, quod nos non sumus capaces obligationis ciuilibus, quomodo ergo heres, aut executor tenetur soluere, aut potest ciuilitate cogi per iudicem ex officio, aut per Syndicum nomine Papæ ad tale legatum nobis soluendum? Nam responderetur cum Corduba vbi supra, §. quod si, quod licet nobis non obligetur ciuilitate, potest tamen obligari alijs, scilicet Papæ, aut Ecclesiæ Romanæ, ad cuius dispositionem pertinent talia legata nobis facta, & nomine eius Syndicus ea repetit, quantum ad utilitatem nostram. Item ex obligatione naturali, qua nobis obligatur, potest oriri actio alicui contra talem, vt obligetur ciuilitate, non nobis, sed alijs ad utilitatem nostram, vt habetur in serena conscientia. q. penult. alphabetica. Hæc Corduba.

Hæc igitur sententia sic explicata satis consona videtur traditis ab Auctore dicto, art. 8. quest. 67. tom. 3. & dicto artic. 7. quest. 125. tom. 2. vbi expressè tenet, quod relictum Fratri particulari pro studio, & alijs necessitatibus censetur relictum ad piam causam, & inter pia opera connumerari, ergo licet & valide potest hoc modo relinqui, & recipi à Fratre Minorita per viam elemosynæ, modo superius explicato. Vt etiam probo ex alia doctrina Auctoris, art. 5. dictæ q. 125. quo loci postquam videtur supponere, legatum annuum perpetuum relictum Fratri Minori esse validum, resoluit, quod si relinquitur soluenda certa quantitas ad vitam ipsius Religiosi, cum reputentur tot esse legata, quot fuerint anni vite ipsius, tenet Religiosum, licet in singulis, ff. de annuis legat. non solum requiri licentiam

licentiam Provincialis actualis ad illa expendenda, sed etiam confirmari à successoribus, quia cum pro vnoquoque anno sit vnum legatum (vt in simili tradit Sanchez, lib. 7. Decalogi, cap. 15. num. 28. agens de maioratu, qui, inquit, non consideratur vt legatum annuum, quod acquiratur non ieruo cabiliter, vt vnicum ius, sed sunt plura legata pro singulis annis diuisa, & ad quodlibet recuperandū noua actio quolibet anno nascitur) requiritur, inquā, specialis licentia ad illud expendendum pro vnoquoque anno. Ex quo sic deduco argumentum. Si legatum certæ quantitatis pro vna vice relictum Fratri Minori pro emendis libris est validum, licet & illud petere potest, vt faretur idem Portel vbi supra num. 8. §. supra verbo, ergo idem dicendum videtur de hoc annuo legato perpetuo probatur, quia cum ex dictis reputentur tot esse legata, quot sunt anni vitæ ipsius legatarij, sicut semel potest percipere legatum vnicum, & simplex, illudque petere pro præsentē necessitate librum, ita in vnoquoque anno, eadem existente necessitate, petere poterit quod pro ipso anno relictum fuit, cum in vnoquoque anno censetur vnum legatum. Et confirmatur, quia si relictum ab isto testatore pro hoc anno potest licitè recipere Minorita, necessitate instante, & relictum ab alio testatore pro sequenti anno potest etiam licitè percipere eadem vigente necessitate, & sic de cæteris relictis à diuersis testatoribus pro reliquis alijs annis vitæ ipsius Religiosi, cur non idem iudicium erit delegatis pluribus, & diuersis relictis ab vno, eodemque testatore ad singulos annos vitæ eiusdem legatarij, si eadem virgeat necessitas? Militat enim eadem ratio, & sic debet eadem iuris dispositio, procedere ad illud. ff. ad l. Aquilam.

Ex dictis probat Auctor. Tom. 2. quest. 126. art. 4. §. sed pro contraria parte, tale legatum validum esse, nam secundum ius ciuile in d. l. cum in singulis (inquit Auctor) hoc legatum annuum nihil aliud est, quam multa legata multiplicata, & sic debet considerari capacitas legatarij pro singulis annis. Vnde legitur, quod sicut potest testator quoddam particulare legatum pro vno anno relinquere Fratribus Minoribus, ita poterit disponere, vt in altero, & altero anno, & sic de singulis annuatim soluetur. Et certè videtur durum, quod illud, quod testator potest facere, & quotidiè facit in vita dando quotannis certam elemosinam Fratribus Minoribus, non possit facere, vt post mortem suam id ipsum dictis Fratribus largiatur. Hæc auctor. Et quod possit tale legatum particularibus Fratribus ad vitam relinquere, videtur innuere ipse Auctor dicto art. 4. §. tertium, & probat ex verbis Petri de Palude Ordinis Predicatorum, quæ ibi refert, De quo vide Diuum Bonauenturam in Apologia, questione nona tomo 2. opusculorum pagin. 43 1. Quandus super regulam propositione 19. Patrem Miranda super regulam cap. 86. quos refert Pater Villalobos 2. part. Summæ tractatu 35. difficultate 33. num. 3. & difficult. 30. num. 1. & 2. licet in hoc vltimo loco agat de Religiosis in

communi, sed dicto num. 3. agens de legatis relictis Fratribus particulari-
ribus, id innuere videtur, dum dicit, ea acceptanda esse cum præfata pro-
testatione, & non aliter. Id tamen expresse tenet Sanchez dicto capit.
26. num. 45. & 46. dicens, legatum relictum ad libros, & ad alia studio lite-
rarum necessaria pro dictis Fratribus esse validum, quia non repugnat
mendicitati, & idem iam dixerat num. 10. ubi docet, quod sicut tota com-
munitas Fratrum Minorum capax est legati, sic quilibet Frater Minor
est similiter capax, & in solis illis casibus, quibus illa est incapax, erit
quoque hic.

Tandem, quod talis Frater Minor ita possit inducere consanguineum,
aut amicum, ut sibi tale legatum annuum relinquat ad vitam, patet ex
traditis ab ipso Auctore dicto *artic. 8. quest. 67. tom. 3.* & dicto *art. 4. §. ex
quibus*, ubi resoluit, esse licitum Fratribus Minoribus inducere fideles, ut
annuaria, seu Capellanas in suis Monasterijs constituent, qui, in-
quit, suadent quoddam bonum, seu pium opus, cuius ipsi sunt capaces
per viam eleemosynæ. Nec obstat, quod talis eleemosyna sit certa mor-
raliter, nam civiliter incerta est, cum non habeant Fratres actionem civi-
lem ad illam petendam, eleemosyna autem certa moraliter, seu quæ sol-
ui probabiliter creditur, non repugnat statui altissimæ paupertatis, quæ
profitentur ipsi Fratres Minores, nisi illa sit excessiva, ut probat Cordu-
ba ex Syluestro in d. cap. 6. quest. 10. ad finem, p. 188. sed eadem ratio
pij operis militat in nostro casu, ut probat Auctor dicto *art. 8.* ubi post
quam resoluit, legatum relictum Minoritæ causa studij validum esse,
addit, id habere locum, etiam si ipsi Religiosi procurassent, ergo &c.
Idem innuere videtur locis supra citatis, maxime per totam, *quest. 126.*
ubi specialiter agit de legatis relictis Fratribus Minoribus, & tandem
novissimè id ipsum expressis verbis nobis scriptum reliquit in *Addit.
Summæ. tom. 3. cap. 174. num. 2.* ubi cum Abbate sentit, quod licet in dicta
regula Fratrum Minorum generaliter prohibita esset omnis procuratio
temporalium, adhuc non prohibentur procurare legatum ad studium,
& ad alia necessaria, sed solùm prohibetur sollicitudo in persuadendo noni-
tios ad relinquendum bona sua Fratribus. Ita ex doctina Auctoris, &
ex Corduba citato loco satis colligitur, quantum minus bene contradi-
cat, quantum ad procurationem, seu inductionem relinquenda alia an-
nua legata, Sanchez dicto cap. 26. nu. 55.

Neque obstat fundamentum in oppositum, quo sollicitet, tale lega-
tum annuum perpetuum censetur annuus redditus, ac ideo prohibitus
Minoribus. Nam respondetur, quod annui redditus dictis Fratribus
prohibiti in dicto *cap. exius*, solum dicuntur illi, qui percipiuntur ex fru-
ctibus agrorum, ex censibus, ac iuribus pecuniarijs, seu redditibus, quæ
inter bona immobilia numerantur, non verò quod relinquitur, aut de-
betur tanquam debitum naturale seu stipendium pro missis annalibus,
& alijs officijs, & pijs operibus, quæ per actionem civilem non petun-

tur, sed tantum per modum puræ elemosynæ, implorando officii in iudicis. Ita tradit Auctor citans plures citato loco Addit. summa, numer. 1. Hæc dicta sufficiant pro corroboranda nostra sententia, & aperienda mente Auctoris circa illam, quæ licet probabilis, & tuta in conscientia, ac in praxi sequenda videatur, non tamen decet, nec conuenit, quod prælati eam permittant præctari, nisi raro, & cum magna cautella, & à paucis, ne inde scandalum sæcularibus præbeatur, & aditus, seu porta aperiatur relaxationi.

11 Non licet testamentarijs vltra legatum alicui relictum applicare aliquid amplius ipsi legatario de bonis testatoris expendendis in opera pia, ex quadam lege Regia apud Hispanos, quæ obligat in vtroque foro, ex sententia peritorum. *Ibidem d. quæst. 125. art. 8.* De quo Henric. lib. 7. de indulgentijs, cap. 23. in fine.

12 Prælati Ordinis Minorum concessit Sixtus Quartus, vt possint commutare legata facta ad vnum vsu in alium, secluso scandalo. Similiter pro rebus donatis per viuos concessit Leo X. apud Bullarium inter viuæ vocis oracula. Item possunt alienare, & permutare bona mobilia, & immobilia, non obstantibus vltimis voluntatibus legatarium, seu testatorum, dummodò id in euidentem vtilitatem Conuentus cedere dignoscatur, & de consensu duarum partium Fratrum eiusdem Conuentus fiat, ex eodem Leone X. *Ibid. art. 9.*

*In Bull. orac.
1. Sixti. 4. &
Comp. Min. vj
legatum.*

*Bull. orac. 68;
Leon. X.*

Ad quod vide tradita à Spino in Speculo testamenti. 1. part. Rubric. numer. 24. & Aloyf. Ricci. in collectan. decis. part. 3. collect. 558. per totum, & collect. 1270. decis. 3. Idem docet Portel verbo, legatum, numer. 1. & in addit. ad dubia, n. 1. & non dissentit Sanch. d. c. 26. nu. 43. ad finem.

13 Dicta concessio Leonis X. quod res donata per viuos ad vnum vsu possit per prælatos conuerti in alium vsu, debet intelligi de rebus donatis locis, & Monasterijs Ordinis iuxta indultu Sixti III. quod ampliauit idem Leo X. non verò de rebus donatis Fratribus particularibus ad eorù necessitates subleuandas. Commutatio tamen legatorum in testamento debet fieri de consensu hæredis grauati, & ex causa legitima, verba enim Leonis X. *si tamen non sequatur scandalum*: id denotare videntur. Idemq; dicendum est de legato relicto pro Monasterio constituendo, quod mutari non licet, inuito hærede, præcipuè si ius patronatus ad ipsum pertinet, nisi ipse hæres negligens sit, & Monasterium defacto non potest constitui ex defectu pecuniæ non sufficientis, & inaptitudine loci ad eommodè ædificandum, tunc enim auctoritate Episcopi potest fieri commutatio, non obstante clausula testamenti. *quod in alium vsu non possit conuerti*, quia id fit ex iusta, & necessaria causa, iuxta terminos Concilij Tridentini. *Romo. 1. quæst. 27. art. 5.* De quo Syluester verbo, legatum 4. q. 12. Beja Respons. casuum 4. p. casu 22. relati à Barbosa in Remis. ad distu c. 6. Trid. §. quod Episcopus, vbi resoluit, quod Episcopus ob causam, quæ suo iudicio videatur iusta, potest legatum

*Trid. ses. 22a
c. 6. de Reforj*

quodcunque pium ad certum vsum relictum, in alium pium vsum commutare, quanuis tale legatum de iure, & factio valeat adimpleri.

14 Possunt testamentarij de licetia Episcopi iusta id postulante causa, commutare vnum legatum in aliud. At alterare, seu commutare vltimam testatoris voluntatem solus Papa potest, iusta vrgente causa *elem. quia contingit, de Religiosis demib.* Idque prius quam fiat, debet summarie, & extraiudicialiter ab Episcopo cognosci de veritate supplicæ, ex Decreto Tridentino, quod ita explicari, & intelligi debere asserunt quidam. *Ibidem dicto art. 9.* De quo Spino in Speculo testamen. 1. p. Rub. num. 24. Syluest. & Beja vbi supra, Alexand. Raudens. Pisan. decis. 44. Capella Tholosan. decis. 6. Guido Papa, decis. 476.

Triden. d. c. 6.
de Refor.

15 Legatum pro ædificatione Monasterij relictum apud certum locum, si in illo constitui non potest, arbitrio Episcopi, & executorum testamenti alibi construendum est, argumento, *l. legatum, ff. de vsufructu legat. & Authen. de Ecclesiast. testul. §. si quis in nomine magni Dei, collat. 9.* Imò & Prouincialis, in cuius prouincia ædificandum est, id potest efficere ad modum supra explicatum, per priuilegia Apostolica. *Ibidem art. 10.* De quo Couar. in cap. 3. de testam. num. 8. & DD. in cap. nos quidem, de testam.

16 Fundo legato, vt ex illius fructibus festum Conceptionis v. g. singulis annis celebretur, si simpliciter, & illimitate relinquatur Monasterio capaci bonorum, proprietas fundi pleno iure pertinet ad ipsum Monasterium, ad quod videtur textus ferè expressus in *l. alimentis, ff. de aliment. legat.* Si verò relinquatur Monasterio Ordinis Minorum, cum sit in capax bonorum in communi, id quod pro celebranda tali festiuitate necessarium fuerit tantum debetur, residuo cum proprietate fundi apud hæredem manente. *Ibid. art. 11.* De quo Salazar de vsu, & cõsuetud. cap. 1. num. 27. Bald. & Cinus in *l. si pradium, C. de iure dotium*, Ioannes Lupus de donat. inter virum, & vxorem, §. 7.

17 Legata pecuniaria Fratibus Minoribus Obseruantia relictã valere, non obstante prohibitione suæ Regulæ de non recipiendo denarios, vel pecuniam, declarauit Nicolaus III. *cap. exijt, §. 7. de verb. signifi. car. lib. 6.* dummodò per amicos spirituales in Fratrum necessitates conuertantur, & sint moderatæ quantitatis, nec in fraudem paupertatis, ex Clemente V. in dicto *cap. exius, de paradiso*, cuius quantitatis moderatio secundum præsentem, vel eminentem necessitatem merienda est iudicio Ministrorum, & Custodum, non verò Guardianorum. Residuum tamen pecuniæ legata ad certam causam, putã pro induendis Fratibus, vel finita causa, ob quam legata est, in aliam similem necessitatẽ vel causam commutari, & expendi potest auctoritate Prouincialis per priuilegia Sixti III. & Leonis X. supra relata. *Tom. 2. quæst. 126. art. 1.* De quo Bart. in tract. Minorit. lib. 2. distinct. 1. cap. 2. & 3. Ancbar. in dicta *clm. exius*, Serena Conscientia, quæst. 18.

Idem docent Sorbus in Compend. Mend. verb. legata, in annotat. §. sed

sed si quæras, Bart. di. dist. 1. cap. 1. num. 4. 5. & 6. quos cum nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez dicto cap. 26. num. 13. vbi notat, quod in casu excessiua, & magna legata quantitatis, non irritat Pontifex valorem talis legati, nec liberat hæredes à solutione illius, sed limitat receptionem à Fratribus faciendam, nempe, vt illam partem tantum admittant, quanta sit sufficiens ad necessitates ipsorum præsentis, vel imminetes subleuandas, residuum verò non poterunt recipere, donec alia necessitas superuenerit. Idem etiam tradit P. Villalobos 2. p. Summa. tract. 35. dist. 33. num. 3. & 4.

18 Quod si res legata sit mobilis, & in propria specie ab ipsis Fratribus vtibilis, vt frumentum, oleum, lana, & alia huiusmodi licitè à Fratribus potest acceptari, si ea indigeant. Si verò sit res immobilis, vt domus, ager, aut vinea, relictaque sit modo congruo, vt scilicet per hæredem, vel aliam personam idoneam venundetur, & pretium in Fratrum necessitates conuertatur, licitè etiam potest acceptari. Imò etiam si indifferenter relinquatur sine vlla expressione causæ, seu congrui modis, licito, & congruo modo legata intelligi debet, scilicet vt pretium in necessitates Fratrum conuertatur, ex Nicolao Tertio in dicto cap. exiij. §. ad hac. Secus si modum non congruum, & Fratribus prohibitum exprimat testator, vt si dicat: *Fratres habeant vineam, vel agrum ad excollandum, domum ad locandum*; & similia verba, tunc enim Fratribus non licet tale legatum acceptare, ex eodem Nicolao Tertio. *Ibidem*. De quo Bart. dicto lib. 2. dist. 2. cap. 1. num. 92.

Idem tenent Anchar. in dicto cap. exiij. num. 17. Sorbus vbi supra, §. idem dicendum est, quos cum Auctore refert, & sequitur Sanchez dicto cap. 6. à nu. 15. vsque ad 18. vbi resoluit, legatum modo non permissò relictum esse caducum, nec hæredes teneri æstimationem illius dare Fratribus, nec eam posse recipi à Fratribus.

19 Licet annui redditus Fratribus Minoribus omnino sint prohibiti, nullumque ius, aut civilem actionem habeant ad petendum aliquid annuum: quacunque causa relictum, cum sint incapaces cuiuscunque iuris, aut proprietatis, ex dicto cap. exiij. adhuc tamen legata annalia relicta in stipendium missarum, & officiorum Diuinorum apud monasteria eorundem Fratrum celebrandorum valida sunt, & ad illa soluenda tenentur in conscientia hæres, & testamentorum executores. Quæuis enim dicti Fratres sint incapaces ad petendum in iudicio per civilem actionem, non sunt tamen incapaces ad recipiendum annuatim quod sibi metipsis debetur in foro conscientia, & quod iudex ex officio eisdem solui facere tenetur. Idem iudicium est de legato annuo relicto pro necessitatibus infirmorum Fratrum. *Ibidem* art. 2. 3. & 4. & nos diximus supra num. 10. De quo Syluest. verb. legatum 2. quæst. 3. Corduba super Regul. cap. 6. quæst. 11. & 13.

Idem tenent Angel. verb. legatum 1. num. 5. Anton. Cucus lib. 3.

inst. minor. tit. 1. num. 36. 37. & 38. Tabien. verb. legatum 1. quæst. 4. nu. 5. D. Bouaent. in apolog. quæst. 9. tom. 2. opuscul. quem sequitur Pat. Villalob. dict. diff. 33. num. 3. 5. 6. & 7. quidquid dicant Azor infra citandus quæst. 16. & Sanchez dict. cap. 26. num. 44. loquens de anniuersarijs perpetuis san. Jatis in nostris Ecclesijs.

Defenditur
Auctoris sē
r. n. a.

Quodd autem legatum annuum pro infirmis Fratribus tanquam annualis elemosyna possit relinquere, & peti à Syndico, & ad id soluendum cogi posse hæredes, vel testamentorum executores ex officio iudicis, probabile iudicat P. Villalobos dict. diff. 33. num. 7. ad quod, ait, potest deferuire hæc nostri Auctoris probabilis opinio, quam hoc modo limitat, & tunc in praxi sequi posse affirmat: quidquid in oppositum contendat Sanchez dict. cap. 26. num. 47. Non enim tollitur mendicitas (vt illi videtur) in necessarijs infirmorum alimentis, & medicinis procurandis, quippè quæ semper per viam elemosynæ petuntur, seu medicantur, per quam viam legata, seu relicta fuerunt. Quod confirmo ex traditis ab ipso Sanchez ibidem num. 57. vbi resoluit, quod Pontifex non interdicit nobis Minoribus annuam elemosynam voto promissam recipere, etiam si vouens ille grauet suam hæredem ad illam quottannis dandam: quia recipere, inquit, hanc elemosynam sine aliqua actione, aut iure non repugnat Fratrum Mendicitati. Ergò pari ratione in nostro casu non videtur repugnare mendicitati tale legatum per viam elemosynæ pro infirmis recipere: quia recipitur purè elemosynaliter absque aliqua actione ciuili, vel iure. Accedit, quod ipse Sanchez ibidem num. 53. concedit licere dictis Fratribus Minoribus recipere elemosynas annuas relictas à Principibus, vt quottannis soluantur per Gabellarum ex actores, vel per alios famulos, eo quod, inquit, ea elargitio sit omninò liberalis ex parte Principis id iubentis ab ipsoque ad nutum reuocabilis, quamuis famulus ex eiusdem præcepto teneatur dare. Ergò pariformiter in nostro casu, talis elemosyna cum sit liberalis ex parte dantis potest ad nutum ab illo adhuc superstite reuocari, quidquid grauatus postea ex ipsius dantis, seu legantis mandate eo eam soluere teneatur.

Bullar. bul. 1.
Martini 4. C.
bul. 2. Six. 4.

Syndicus Fratrum potest petere dicta stipendia missarum, seu legata in iudicio nomine Sedis Apostolicæ, ad cuius ius pertinent, ex concessione Martini IIII, Sixti IIII, & Gregorij XIII. apud Bullarium.

Ibid. art. 4. S. ad primum.

20. Similiter valet legatum annuum relictum pro fabrica Ecclesiæ dictorum Fratrum, vino, cera, oleo, & vestimentis ad celebrationem missarum: quia hoc non relinquitur Fratribus, nec eorum cuiquam ad visum, vel vestitum, nec per ipsum tollitur mendicitas commendata in Regula, *ibidem art. 5.* De quo Nauar. lib. 3. consil. 13. Syluest. verb. legatum 2. quæst. 4.

Idem tradunt Corduba in Regula, cap. 6. quæst. 11. p. 1. p. 3. Sorbus

ybi

vbi supra, quos sequitur Sanchez dict. cap. 26. num. 42. Item P. Villalobos vbi supra num. 6. asserit tamē, id non esse in vsu, licet probabiliter teneatur à viris doctis Bartolo, Corduba, Portel, & alijs, quos ibi citat, quidquid dicat Azor tom. 1. inst. moral. lib. 12. cap. 23. quæst. 15.

21 Licet iure communi attento non possint prælati facere aliquā compositionem super prædictis legatis, ex privilegio tamen Clementis Septimi Prouinciales, vel etiam Guardiani cum consilio discretorum Conuentus, & auctoritate Syndici Apostolici possunt cum hæredibus, & testamentarijs huiusmodi compositionem, pactum, seu conventionem facere. *ibid. art. 6.*

*Bullar. bul. 3.
Clement. 7.*

Pro quo aduerte, quod Portel in Addit. ad dubia Regul. verb. legatum num. 2. s. ego verò, tenet nos Minores non posse vti præfata concessione Clementis VII. quoad legatorum perpetuorum, seu annuorum reddituum sub titulo perpetuæ hæreditatis ipsis relictorum compositionem cum hæredibus, vel executoribus testamentorum, id enim, inquit, repugnat puritati nostræ Regulæ, & paupertatis, iuxta declarationes Nicolai Tertij, & Clementis V. in quibus habetur, quod Fratres Minores sunt incapaces talis hæreditatis: in Capitulo autem Generali Toletano anno Domini 1606. Patres Ordinis renunciarunt omnibus concessionibus Apostolicis repugnantibus puritati Regulæ, ac per consequens non possumus vti tali concessione Clementis VII.

*Illustratur
doctrina A
toris, & de
fenditur.*

His tamen non obstantibus mihi quidem videtur (saluo meliori iudicio) hodiè posse nos vti huiusmodi concessione, in illa namque Pontifex attendendo ad mentem testatorum, quæ fuit, penuriam, & necessitates Fratrum releuare, & suorum suffragiorum participes fieri, prouidere voluit de modo congruo, per quem ipsi Fratres fierent capaces utilitatis talium legatorum, & exonerarentur conscientia hæredum, scilicet, quod mediante Syndico Apostolico fiat pactum de certa summa, seu quantitate soluenda semel tantum ad ipsorum Fratrum necessitates releuandas, quæ certa summa, seu quantitas iam induit naturam, & rationem legati non perpetui, cuius perceptio non repugnat statuti altissimæ paupertatis, dummodo recipiatur humiliter per viam elemosynæ, vt superiorum diximus, ac proinde dicta concessio Clementis VII. non repugnat puritati nostræ Regulæ, nec declarationibus Clementis V. & Nicolai III. in quibus annui redditus, seu legata perpetua tantum prohibentur Fratribus, non verò legatum certe summa semel soluendum ad necessitates ipsorum Fratrum subleuandas per modum simplicis elemosynæ. Auctori adhærere videtur, & nobis Sanchez li. 7. decalog. cap. 26. num. 50.

22 Legatum factum filia à patre sub conditione, si nupsisset, debetur integrum Virgini ingredienti Religionem, etiam si excedat dotem solitam dari pro ingredientibus monasterium: vel etiam hæreditatem illi adiudicandam, si nuberet viro nobili, vt in *Antistes, de Episcopi, &*

clericorum

clericis, §. sed hoc presens collat. 9. exprimi videtur, & argumento l. Titia ff. de condit. & demonstrat. satis probatur: matrimonium eam spirituale Religionis præferendum est carnalibus nuptijs, magisque fauendum. Tomo. 2. quæst. 127. art. 1. De quo Panormitan. in cap. in presentia, de probat. Syluest. verb. legatum 1. num. 13. Baza respons. cap. 44. casu ultimo, Bart. l. Titio §. ult. ff. de condit. & demonstrat. Idem docet Portel verb. legatum num. 10.

23 Legatum factum fœminæ, sub conditione ingressus in monasterium, debetur ingredienti cum animo profitendi, licet postea ob aliquam iustam causam superuenientem ab incepto desistat, & exeat: secus si ingreditur animo dumtaxat. consequendi legatum per ingressum. *Ibidem art. 2.* De quo D. Thom. 2. 2. quæst. 189. art. 4. Brunel. desponsal. & matrimon. conc. 31. dub. 4. iuxta finem, Fulgol. & Alexan. in l. si quis heredem, ff. de vulgari.

24 Legatum relictum pauperibus, distribuendum est, cæteris pauperibus, Religiosis Mendicantibus tanquam dignioribus, & maiori virtute præditis, præferendo paupertatem, & Religionem simplicibus alijs pauperibus, maximè si aliqua notabilis quantitas, vel summa relicta est: nam si cibaria, & alia necessaria pro corporis nutrimento distribui iubentur, aut inter omnes est distribuendum arbitrio Episcopi, aut si id fieri non potest, pauperiores eligi, & præferri debent alijs dignioribus, ac maioris meriti. *Ibidem art. 3.* De quo D. Thom. 2. 2. quæst. 32. ar. 3. ante finem, Benincasius de paupert. & eius priuileg. quæst. 8. priuileg. 3. num. 48.

Idem videtur innuere Sanchez lib. 6. decalogi cap. 11. num. 59. ubi tradit monachum executorem testamenti posse suo monasterio pauperi aliquid elargiri ex pecunijs, quas testator iussit inter pauperes distribui, imò & sibi tanquam pauperi etiam licere aliquid retinere, seu applicare, pro quo citat Parisium. consil. 26. num. 24. volum. 4.

25 Legatum in singulos annos relictum pro alimentis alicuius, in gressu illo in monasterium Minorum de Obseruantia, non potest ante professionem de tali legato disponere, nisi de quantitate debita pro illo tantum anno, in quo professionem emittit, quia tale legatum non est vnum purum, & simplex, sed plura legata, legatum pro primo anno est vnum purum, & pro reliquis annis vitæ legata ij sunt plur. legata conditionalia, sub conditione, scilicet, si viuat, l. si in singulos, & l. in singulos, ff. de annuis legat. quarum dies non cedit ante dictam professionem, nec super illis habet ius quæsitum, vt de eis disponere possit, secus si legatarius ingressus est Religionem. capacem honorum in communi, tunc enim dies legatorum cedit in posterum post eius professionem, respectu monasterij, quod est capax: Vel etiam si in plures p̄siones legatum diuisum est à testatore exonerandi heredis gratia, quia cum eo casu sit vnum tantum legatum, eius dies statim cedit, l. si cum p̄sionibus

ff. quoniam

ff. quando dies legati cedit. Auct. Tom. 5. quest. 16. art. 5. De quo Marian. 1. p. consil. 10. num. 6. ver. verum, Nauar. in commentar. de Regularibus num. 38.

Idem in nostris terminis post Auctorem resoluit Sanchez lib. 7. decalogi cap. 13. num. 54. vbi num. 53. præcedenti tenet, vsurnfructum in hoc casu extinguí professione, contra nostrum Auctorem oppositum dicentem dicto artic. 5. paulò post initium, sed de hoc alibi dicemus.

De hac materia vide aliqua. Tom. 2. quest. 78. art. 1. & nos diximus supra de Hæreditatibus à nume. 9. & infra de testament. etiam dicemus num. 12.

RESOLVTIO LXXXIX.

De legitima debita filijs Regularibus.

si **F**RATRIBVS Minoribus Conuentualibus debetur legitima parentum, ac si in sæculo existerent, cum possint succedere ex testamento in bona temporalia, in quæ de iure succederent, si in mundo manerent, ex concessione Sixti Quarti, Leonis X. & Pauli III. quod fallit in Fratre de Obseruantia translato ad Conuentuales, qui nullo modo potest succedere, ex declaratione eiusdem Sixti III. & Alexandri VI. apud Bullarium. Tomo 2. quest. 128. art. 1. & quest. 78. art. 1. De quo Guillelm. Rodan. de spolijs Ecclesiæ quest. 8. numero. 38. & nos diximus supra de Hæreditatibus num. 10.

Bullar. bul. 2.
& 13. Sixti 4.
& bul. 8. Alexand. 6.

Idem docet Sanchez lib. 7. decalogi cap. 25. num. 20. post Cordubam, & nostrum Auctorem.

2 Sicut pater ingrediens Religionem non præiudicat per professionem filijs suis legitimis quantum ad suam partem legitimam, Audent. si qua mulier. C. de sacros. Eccles. ita è conuerso filius, aut filia profitemdo Religionem nullo modo præiudicant parentibus in suis legitimis, respectu illorum bonorum, quæ tempore professionis iam quaesita habebant. Vnde decedente filio monacho, eius parentes monasterio præferuntur in dictis bonis. Ibidem art. 2. De quo Gregor. Lopez in l. 17. tit. 1. part. 6. verb. descendentes, Molin. de primogenijs Hispan. lib. 2. cap. 6. num. 61. & 62. Valasco tom. 1. consult. 27.

Ad quod tradit multa notatu digna Sanchez lib. 7. decalog. cap. 10. à num. 1. & nos diximus latè supra re-

solut. 72. numero 26. §. an

autem.

RESOLVTIO CX.

De legibus, & statutis.

Isidor. lib. 1.
Ethym. c. 20.

LEX est ordinatio rationis in bonum commune ab eo, qui curam gerit communitatis promulgata, ex Isidoro lib. 1. Ethymolog. cap. 20. & habetur *cap. enit autem lex dist. 4.* dum censet, legem nihil aliud esse, quam dictamen rationis in ordine ad tria, scilicet ad Religionem, ad disciplinam, & ad salutem: intelligendo per Religionem, cultum Diuinum, per disciplinam, pacem, ac Reipublicæ concordiam, & per salutem, animæ salutem. Dicitur, ordinatio, quia ordinat, seu dirigit subditorum actiones in bonum Reipublicæ, seu cōmunitatis, quod est proximus legis finis. Dicitur, *ab eo qui curam gerit communitatis promulgata*: quia ad Principem pertinet condere leges, ac ordinare subditos ad Rempublicam, cuius ipse est pars, easdēque promulgare, vt venientes in omniū notitiam obligent. *Tom. 1. q. 66. art. 1.* De quo Soto lib. 7. de iust. quæst. 1. art. 2. colum. 3. post D. Thom. 1. 2. quæst. 90. art. 1. & 4.

Ad quod vide Castro de lege pœnal. cap. 2. Alexand. Alenf. 3. p. q. 26. memb. 4. & latè tradit Suarez de legibus lib. 1. cap. 6. vsque ad cap. 11. agens de conditionibus legis, & cap. 12. vbi approbat nostram definitionem legis num. 3. & sequentibus.

2. Leges inclusæ in corpore iuris (quas vocant Imperiales) deficiēte canone obtinent in foro Ecclesiæ, & ad clericos, ac Regulares extenduntur, sunt enim approbatæ per Pontifices in adiutorium canonum, *cap. si in adiutorium, cap. certum, cap. de capitulis, dist. 10. c. 1. de noui operis nunciatur.* Quod procedit non solū in legibus fauorabilibus, sed etiam in odiosis, quas non reiciunt Canones, quin potius eas admittunt, ad offensionē iustitiæ in ordine ad bonum commune, *ca. cum ad sedem, cap. in luteris, cap. grauis, de restit. spollat.* quæ iustitia non minus reperitur in legibus odiosis quàm in fauorabilibus, *cap. si de 4. dist. 1. ff. de legibus.* At leges extra corpus iuris vagantes, siue communes, siue locales sint (quas vocant inferiorum) minimè obtinent in foro Ecclesiæ, nisi specialiter à Papa sint approbatæ, vel induant aliquod priuilegium in fauorem ciuium, vel cōsuetudine mixta clericorū, monachorū, ac laicorum receptæ sint *libd. art. 2.* De quo Abb. in *cap. 1. num. 8. de noui oper. nunciatur.* & in *cap. Ecclesia num. 17. & 37.* Tiraq. de Primogen. quæst. 44. num. 3. Couar. 2. p. de sponsal. cap. 6. §. 10. num. 18.

Idem tradunt, & approbant post Panorm. & Decium in dicto *cap. Ecclesia sancta Maria*, Marcus Mantuan. ibi num. 23. Petrus Gregor. num. 16. Fortun. Garcia de ultim. sine, illat. 10. principali num. 75. & illat. 11.

num. 223. Maranta disput. 8. nu. 17. & 47. Rebuff. ad constit. Gallican. tom. 1. in proem. glos. 1. num. 62. Valasc. de iure emphyteu. 1. p. q. 20. num. 6. §. item quæro, quos refert, & sequitur Suar. lib. 3. de legibus cap. 34. à num. 1. 3. vbi latè traditis multis rem tractat.

3 Exemptio clericorum, & monachorum à legibus ciuilibus non ita indistinctè illis competit, quin vt ciues potestati sæculari non sub sint aliquando, ac proinde vt tales non præesse, sed subesse debent in his, in quibus non derogant Ecclesiasticæ libertati, ac sacris Canonibus. Ex quo fit, quod omnis lex ciuilibus concernens bonum commune, aut cauens damnum Reipublicæ ligat Ecclesiasticos, non quidem ex vi legis ciuilibus, sed ex directione, seu vi directiua iuris naturalis, quod omnes ciues æqualiter respicit, à quo non dissentiant sacri Canones, imò id maxime confirmant, vt innuitur cap. sollicitæ, de maioritat. & obedient. cap. inferior, cum alijs pluribus 21. dist. cap. 1. de noui oper. nanciat. cap. innotuit, de arbitris, cap. cum ad verum dist. 96. cap. 1. cap. si in adiutorium dist. 10. AuCt. ibidem §. tertia regula, & tomo 1. quæst. 6. art. 14. De quo D. Tho. 2. 2. quæst. 104. art. 1. Soto in 4. dist. 25. quæst. 2. art. 2. Victoria de potestate Ecclesiæ quæst. 97.

Idem ferè docent Medina 1. 2. quæst. 96. art. 5. vbi Vazquez disp. 67. cap. 4. Soto lib. 1. de iust. quæst. 6. art. 7. Castro lib. 1. de lege pœnal. cap. vlt. Syluest. verb. lex quæst. 15. Sayro in clauis regia 1. p. lib. 3. cap. 4. num. 16. Canonistæ cum Panormita. in dist. cap. Ecclesia num. 13. Decius num. 27. Felin. à num. 37. & 81. & 85. Salzedo in pract. crimin. cap. 55. Couar. Pract. cap. 33. Legistæ in l. cunctos populos, vbi Bart. à num. 28. C. de Summa Trinitate, quos & alios plures refert & sequitur Suarez dist. cap. 34. à num. 6. vbi n. 15. id limitat, quoad vim directiuam, non quoad vim coactiuam.

4 At in his, in quibus Ecclesiastici, & Regulares gaudent priuilegio exemptionis, vt in legibus tributorum, nullo modo subsunt Principi sæculari, etiam in quantum ciues, sed soli Pontifici Romano, cui subditi sunt, etiam in temporalibus, meliori, & nobiliori vinculo Clericatus, & Monachatus, cap. quanquam, de censibus, cap. non minus, cap. aduersus, de immunit. Eccles. ac proinde tenentur magis sacris Canonibus in his deferre, quam legibus ciuilibus, iuxta illud: qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit, ca. 97. l. 1. quæst. 3. AuCt. ibidem §. septima regula. De quo Syluest. verb. lex num. 15.

Idem docent Suarez vbi supra num. 2. & 3. Vazquez dict. cap. 4. n. 32. & sequitur P. Villalob. 1. p. Summa tract. 2. diff. 31. num. 3.

5 In causis Clericorum, & Monachorum agitandis coram iudice Ecclesiastico, vel Regulari leges Ciuiles circa determinatoria iudicis non ligant argumento cap. 2. de iudic. secus si agitandæ sunt coram iudice sæculari. Vnde lex decernens, debitum vitra certam summam non posse probari, nisi per scripturam, non habet locum

Ordinat. Russi-
ana lib. 3. tit. 10

46.

in iudicio Ecclesiastico, aut Regulari, nisi clericus, aut monachus agat in foro sæculari, cui se subijcit, vt in praxi ab omnibus receptum est. *Ibidem* §. quinta regula. De quo Abb. in cap. quod Clericis, de foro competent. num. 3. Valasc. de iure emphit. quæst. 7. Ad quod faciunt tradita à Suarez vbi supra num. 18. circa finem.

6 Quod si aliquando reperiantur Ecclesiastici transgressores legum Ciuilium, quibus subduntur, vt alij ciues, non sunt deferendi ad iudices sæculares, cap. 1. de consuet. & cap. 1. de immunit. Eccles. cum similibus, sed remittendi ad suos iudices competentes, à quibus puniendi sunt pœna arbitraria, iuxta mensuram culpæ, non verò pœna à lege ciuili præscripta: secus facientes incurrunt pœnam Bullæ in Cœna Domini eos ad sæcularia tribunalia trahentes. *Ibidem* §. octaua regula, & §. nona regula. De quo Soto lib. 1. de iust. quæst. 6. art. 6. Medin. de restitut. quæst. 49. Castro de lege pœnali lib. 1. cap. vltimo.

Idem docent Couar. pract. cap. 33. in fin. Salzedo in pract. crim. cap. 66. quos refer, & sequitur multis traditis ad idem Suarez vbi supra num. 17. & 18. ad quod etiam P. Miranda tom. 2. manual. quæst. 27. art. 5. concl. 7. Sanchez lib. 7. decal. cap. 3. num. 2 o.

7 In omnibus casibus, in quibus violatur immunitas Ecclesiastica respectu clericorum, violatur etiam respectu monachorum. Vnde cum in quinque potissimum sint exempti clerici à potestate ciuili, scilicet, quoad forum, ita vt nequaquam possint ad tribunal sæculare trahi, ca. si diligenti, de foro compet. Secundo quoad capturam personalem, quæ nullo casu licite fit per laicos, cap. 2. eodem tit. Tertio quoad tributa, quæ à Principe sæculari ip[s]is imponi non possunt, cap. quanquam de consuet. in 6. Quarto quoad regimen laicorum, cui res, & personæ Ecclesiasticæ non subsunt, cap. vltim. de rebus Eccles. Quinto quoad confugiens ad Ecclesiam, cap. inter alia, de immunit. Eccles. in his omnibus etiam parificantur Regulares, ac proinde si in supradictis eorum priuilegia lædantur per leges Principum sæcularium, consequenter Ecclesiasticam libertatem violari certissimi iuris est, cum sint priuilegia ad vniuersitatem Ecclesiæ pertinentia, Ecclesiasticisque omnibus communia, contra quæ facientes non solum pœnis in ipsorum Regularium specialibus priuilegijs contentis, sed etiam pœnis, quibus puniuntur Ecclesiasticam libertatem lædentes, ferri possunt. *Ibidem* art. 3. De quo Syluest. verb. Ecclesiæ 1. num. 6. & verb. immunitas, Victor. de potest. Eccles. cap. 97. Soto in 4. dist. 25. quæst. 2. art. 2. Couar. Pract. quæst. 31. colum. 2. num. 3. Ad quod vide Suarez vbi supra nume. 22. & Pat. Miranda dict. quæst. 27. art. 6.

8 Lex ciuilis prohibens laicis alienare bona immobilia Ecclesijs, monasterijs, & personis Ecclesiasticis, vt de facto cautum est apud Ordinationes Lusitanas, illicita, & inualida omnino iudicanda est, iuxta sententiam grauissimorum viro-
tiant.

tiant. Nam per hanc directam prohibitionem factam sæculatibus, non potest inficiari, indirectè Ecclesiæ immunitatem violari, ac idèd hanc, & alias similes leges Ciuiles Ecclesiasticæ libertati repugnantes irritas, & cassas omnind esse expressè declaratur in *cap. aduersus*, §. *quia verò, de immunit. Ecclesiæ arm.*, & *cap. vltim. de rebus Ecclesiæ*, vbi id expressius habetur *Ibid. art. 4.* De quo Bart. in *l. filius familias*, §. *diuis*, num. 12. ff. *de legat. 1.* vbi Alexand. num. 12. Ripa, num. 81. Felin. in *cap. Ecclesiæ de constitut.* Tiraq. post leges Connubiales, glos. 6. nu. 169. ¶ Idem docet P. Miranda d. q. 27. art. 7. vbi benè notat, dictam legem Portugalliæ pie credendum esse factam fuisse ex consensu, & permisso Pontificis, & idem videtur inuere Auctor hęc, dum ait Christianissimos Reges Lusitanorum (vt credi potest) de iustitia huius statuti præstantissimos, & doctos viros consuluisse: Ad quod videantur Syluest. verb. *immunitas* 1. num. 9. & verb. *statutum*, nu. 2. & Suarez lib. 4. de legibus, cap. 12. nu. 16. ad finem.

9. Lex inhabilitans Monachos ad officia sæcularia strictè est interpretanda, nec extendenda ad eos, qui non promiserunt tria vota substantialia Religionis, quales sunt Tertiarij Franciscani, Iesuati, Mantellati, Hospitalarij portantes vestem certi coloris cum cruce in pectore, & alij similes argumen. *cap. cum dilectus, de consuetud. cap. ad nostram de iure iurand.* nam dispositio hæc est odiosa, ideòque non est extra Regulares ad alios extendenda: *Ibid. art. 5.* De quo Syluest. verb. *statutum*, numer. 39. Bart. in *l. 1. §. prator*, ff. *de damno infecto.*

De extensione, & restrictione legum.

10. Leges quoad extensionem, & restrictionem sunt in quadruplici differentia. Aliæ sunt poenales, quæ imponuntur in vindictam, seu poenam culpæ. Aliæ exorbitantes, quæ deuiant à generalibus iuris regulis, cuius modi sunt privilegia in corpore iuris inclusa, & reliquæ leges limitatorix iuris Communis, contra cuius regulas specialiter sunt constitutæ. Aliæ correctoriæ, quæ pro parte, vel in totum alias leges abrogant. Aliæ sunt diuersæ ab his tribus, quæ de cernunt iuxta iuris metas ea quæ proponuntur, decidendo de nouo, declarando, aut limitando leges antiquas. Differunt autè exorbitantes à limitatorijs in eo, quod illa constituant ius quoad singulares, ob aliquem specialem fauorem: limitatorix verò quoad vniuersos, vt ex *l. ius singulare*, & *l. iura*, ff. *de legibus*, deducitur. *Tom. 1. quæst. 67. art. 1.* De quo Tiraquel. in *l. si vnquam*, verb. *libertis*, nu. 19. Alciat. lib. 2. de verborum significat. num. 46. Gambar. de extensione, num. 89. Vidè tradita à Suarez lib. 6. de legibus, cap. 2. à num. 2.

11. Mens legis longè aliud est à ratione legis, differtq; in eo, quod ratio legis est causa finalis, seu finis à lege prætenfus: mens autem legis est sententia legislatoris ordinans media ad illum finem, quidquid aliqui iuris periti mentem legis cum eius ratione confundant. Vndè sola

rationis identitas non est efficax mentis coniectura ad legis extensionem, iuxta illud vulgatum; *non probat hoc esse, quod ab hoc contingit abesse*, cap. in presentia, de probat. nam quando verba legis nequeunt ad omnes casus eiusdem rationis aptari, eo ipso insurgit vna coniectura mentis contra extensionem legis, nempe quod si legislator voluisset, expressisset, *cap. inter de translat. Episcopi*. Vna autem coniectura tollitur per aliam, vel noti iuris est, & habetur, cap. quia verisimile de presump. & l. Diuus, ff. de in integr. restit. Verum est tamen, quod si alias verba legis, saltem interpretatiuè, hoc est, attentà iurisdictione, seu purificatione, casui omisso adaptari possunt, ex identitate rationis summitur efficax mentis coniectura ad huiusmodi extensionem legis, argument. l. si tam angusta, ff. de seruis, l. verum, 40 ff. de furtis, & in cap. ex parte, de cleric. non resident. cap. mulieres, §; illi verò, de sentent. excommunicat. notatur. Ibidem art. 2. De quo Tiraq. vbi sup. num. 3. Butriu. cap. vltim. num. 58. vers. fallit. secundo de consuetudine. Vidè Suarez dict. lib. 6. cap. 1. num. 17. & seqq. vbi latè probat, rationem legis valdè conducere ad mentem legislatoris indagandam.

12. Legis extensio vel fit ex mente, seu sententia legis, vel præter eius mentem. Prior extensio tunc fit, quando adest sufficiens mentis coniectura, vt quia in identitate rationis verba saltem secundum mentis interpretationem concurrunt, & hæc potius comprehensio, quam extensio dicenda est, l. matres, ff. de verbor. signifi. iuncta glossa in cap. si postquam, verb. mente de elect. in 6. Posterior verò extensio præter mentem legis fit, quando ob solam rationis identitatem, repugnantibus verbis ad casum similem lex extenditur, cessat enim eo casu mens legis, ac proinde hæc extensio hominis, & non legis appellatur in iure, l. non possunt cum l. sequenti, ff. de legibus, l. à Titio, ff. de verb. obligat. Imò & habilis est sufficiens mentis coniectura ad legis extensionem contra eiusdem legis verba, quando scilicet, lex redderetur iniusta, nisi extensio fieret, l. nam absurdum, ff. de bonis libert. l. scire oportet. S. aliud, ff. de excusat. tutorum, Au. Ibidem, §; quarto est notandum. De quo Crotus in l. omnes populi, nu. 136. ff. de iust. Bar. in l. 3. §. final. ff. de legitim. tutoribus. Ad quod vide tradita à Suarez dicto cap. 1. num. 12. 13. & sequentibus, vbi agit, quo modo mens legislatoris possit esse regula interpretandi, & quo sensu verba sunt signa voluntatis legislatoris.

13. His igitur sic præmissis dico primo. Omnis lex extenditur ex identitate rationis ad omnes casus, siuè in communi per viam regulæ siuè etiam in illa materia purificatos, dummodò ex illa extensione, tanquam à causa principali correctio legis alicuius non insurgat, vel aliàs de contraria legislatoris mente non appareat, nam lex ad ea omnia extenditur, quæ veniunt ex eius mente, sicut venit dicta extensio, de qua loquimur. Dicitur, dummodò ex illa extensione tanquam à causa principali legis correctio non insurgat, tum quia correctio legum nimis est perniciosa, cap. ridiculum dist. 12. neu aliter, quam ex euidenti necessitate licita est, l.

in rebus, ff. de constit. Principum, & nequaquam per cōiecturas quantumcunque efficaces inducta cōtetur, nisi aliās iuxta suam naturalem significationem suffragentur, ex glossa in cap. cupientes, §. quod si per viginti, verbo petere, de elect. in 6. Tum etiam, quia dabilis est extensio legis causa alterius correctæ, quæ tamen per se non est causa illius correctionis, quod potest contingere casu, quo ratio illius legis est correctæ, correctio namque rationis est causa principalis, ob quam lex ipsa correctæ cōtetur. Dicitur tandem: *vel aliās de contraria mente legislatoris non appareat*, quia fieri potest, quod lex tacitè, vel expressè casus iure parificatos excludat. Ex quo fit, quod etiam in legibus pœnalibus fit extensio ex identitate rationis ad omnia iure parificata, ut de pœnis Ecclesiasticis constat, quæ hoc modò reperiuntur parificatæ in cap. duo sunt genera, iuncta gloss. verb. conuersi 12. q. 1. & cap. mulieres, §. illi verò de sentent. excommun. & cap. penult. eod. titul. in 6. Idemque in exorbitantibus dari posse, seu dabilem esse, tenent quidam, dum modò ex tali extensione alicuius legis correctio non insurgat, ibidem. §. prima conclusio. De quo Tiraquel. in tractatu, cessante causa, 1. part. num. 127. & 153. Couar. de Sponsal. 2. p. cap. 6. in principio, num. 12. Ad quod tradit multa notatu digna Suarez dicto lib. 6. capit. 3. à num. 16. & cap. 4. num. 2. ubi resoluit, extensionem comprehensiuam ob rationis identitatem etiam ad legem pœnalem extendi, ad quod citat Panorm. cap. nihil, de elect. num. 9. & in Clemen. 1. de rescript. num. 1. Nauar. in cap. pœna, de panit. dist. 1. Couar. in cap. alma, 2. p. §. 4. num. 7. Anton. Gomez 1. variat. cap. 5. num. 1. & cap. 11. num. 12. Gutier. 1. Canon. cap. 10. num. 13.

14. Dico secundò. Nulla lex debet extendi ex identitate rationis ad casus, nec per viam regulæ, nec in illa materia parificatos, nisi casus illi omninò per legislatorem sint omisi. Nam extensio ex identitate rationis cōtra verba non est extensio legis, sed hominis, at homo seu iudex non potest extendere legem ad casus per legislatorem omisos, tenetur enim secundum leges scriptas iudicare, nisi occurrat casus, qui sub nullius legis dispositione continetur, in quo recurrendum est ad leges continentes casus similes, tanquam ad regulas iustitiæ, quæ casui magis conueniant. Vnde in legibus exorbitantibus, & correctorijs sola rationis identitas non sufficit ad earum extensionem, quia casus per eas omisi, vel remanent in dispositione iuris communis, à quo exorbitant, vel à dispositione legis correctæ, iuxta dispositionem, *1. commodissime, ff. de liber. & posthum.* etiam si in casu simili adesset maior ratio, vel expressa esset ratio in lege, vel etiam si per extensionem fiat regressus ad ius antiquum. Secus in legibus pœnalibus, in quibus idèò dabilis est extensio ad casus similes non parificatos, quia respectu pœnarum casus similes sunt omninò per legislatorem omisi, ut colligunt DD. ex cap. de causis, §. illis, & cap. 1. de offic. delegat. Limita tamen quoad pœnam legis arbitriariam, non ordinariam imponendam à iudice non habente

merum, & mixtum imperium, seu potestatem instituenti, & destituenti, iuxta textum in *l. imperium ff. de iurisdic. omnium iudicum*, Auct. *Ibid.* §. *Secunda conclusio*. De quo D. Thom. 2. 2. quæst. 60. artic. 5. Bart. in *l. omnes populi*, num. 6. *ff. de iust. & iure*, & in *l. si constanter*, num. 43. & 44. *ff. solut. matrim.* & conf. 106. Tiraquel. in *l. si vnquam*, verb. reuertatur, num. 249.

Idē quoad casus in lege omisos tradunt Molina lib. 1. de primogen. cap. 5. à num. 7. Couar. cap. *Alma*, 2. p. §. 4. numer. 7. Angel. verb. *Lex*, numer. 6. & 8. Syluest. quæstion. 18. & alij plures, quos refert Suarez d. cap. 3. num. 2. & quantum ad leges poenales, dicto cap. 4. à nu. 2. & loquens de legibus exorbitantibus, & correctorijs, à num. 4. & citat Tiraquel. in *l. si vnquam*, §. *liberis*, num. 44. Matienço lib. 5. Recopilar. titul. 1. cap. 19. glos. 2. num. 5. Gutier. de iurament. 3. part. cap. 2. num. 8. Menoch. de præsumpt. lib. 4. præsum. 89. num. 37.

15 Lex fundata in præsumptione non obligat in foro conscientie, inspecta veritate in contrarium: Tum propter æquitatem, iuxta quā intentio legislatoris est interpretanda, argum. *ex facto*. *ff. de vulg.* tum maxime, quia contra eā legē falsim admittitur probatio, conditionaliter enim tantum obligare censetur dicta lex, nempe si veritas non sit in contrarium, cap. *veritate dist.* 8. Quod procedit, etiam si præsumptio legis sit iuris, & de iure, quæ tam efficax reputatur, vt pro veritate habeatur, vt notent glossa, & DD. in *cap. is qui fidem de sponsalib.* & *cap. tu nos eodem titul.* Id enim non tollit, qui intentio legislatoris secundum æquitatem interpretanda sit, ne præsumptio veritati præferatur, de qua si constet legitime, puta per partis confessionem, lex cessat, etiam in foro exteriori, ex glossa singulari in *l. in contractibus*, C. de numerat. pecun. Idem dicendum, etiam si præsumptio sit suppositiua (vt vocant) seu quæ supponit posse ita esse, vel non esse, quia lex in illa fundata non semper nititur veritate, ac subinde sublato dubio, in quo fundatur per veritatem in contrarium inspectam, omnis præsumptio, & lex illi innixa cessat. *Ibid.* art. 3. De quo D. Thom. 2. 2. quæst. 60. art. 4. ad 3. vbi Caiet. Alciat. de præsumpt. 2. p. Couar. de sponsal. 1. p. cap. 4. §. 1. num. 5. Soto in 4. distinct. 22. quæst. 1. artic. 3. & lib. 3. de iust. quæst. 4. art. 3. conclusi. vltim.

Idem docent Syluest. verb. *lex* q. 9. casu 2. Nauar. in Sum. cap. 17. n. 284. Couar. in *cap. cum esses*, de testamen. num. 9. & in Epitom. 4. p. 1. cap. 4. §. 1. num. 9. Bald. in auth. *ingressi*, de sacros. Eccles. num. 49. & expressius in *l. cum quis*, C. de iur. & facti ignorant. & alij quam plures, quos refert Suarez lib. 3. de legibus cap. 23. num. 1. vbi num. 2. & sequentibus distinguit dicendo, legem fundatam in præsumptione, quæ sine peccato seruari potest, obligare in conscientia: secus si non potest seruari sine peccato, ad quod etiam addit num. 5. vsque ad 9. leges fundatas in præsumptione ratione moralis periculi obligare in conscientia, & habere suos effectus, etiam si in particulari casu, factum non sit consentaneum periculo, nec reuera interueniat, quod timeri poterat, & ponit exemplum in

lege prohibente professionem ante decimum sextum annum expletam, quæ obligat, etiam si puer sit doli capax, & efficit professionem irritari antea factam. At quando lex fundatur in præsumptione facti, seu definitiva non obligat, non subsistente præsumptione, seu veritate facti, iuxta quod, inquit, procedere potest communis sententia à nobis cum Auctoritate tradita. De quo etiam latè lib. 5. cap. 24. per totum, vbi de lege irritante fundata in præsumptione agit.

16 Lex naturalis non obligat in particulari, cessante ratione ipsius legis, etiam in particulari, ipsa enim semper id quod bonum, & æquum est indicat. Idem dicendum est de lege Divina Evangelica, quæ nullo modo obligat cum rigore contra æquitatem. Vnde præceptum de correctione fraternæ non obligat cessante causa ipsius correctionis. *Ibidem* art. 4. De quo D. Thom. 2. 2. quæst. 120. art. 1. Soto 4. de iust. quæst. 5. artic. 3. col. 3. Menchaca Illustriū qq. cap. 87. ¶ Ad quod vide tradita à Suarez lib. 2. de legibus cap. 16. à num. 7. vsque ad 16. vbi resoluit, legem naturalem non per se sumptam, sed vt per legem positivam constitutam admittere posse Episcopiam, præsertim in ordine ad intentionem legislatoris humani, & loquendo de correctionis fraternæ cessatione, cessante eius causa, agit lib. 6. capit. 9. numer. 15. & nos diximus resolut. 36. numer. 2.

17 Item in omnibus casibus, in quibus observantia legis positivæ humanæ, ita deficit à ratione, vt repugnet bono communi, dispositio ipsius legis cessat. Exemplum est in lege cauente, ne in obsidione portæ civitatis aperiantur, tunc enim ciues hostium impetum fugientes, & ad vitæ se recipere volentes contra verba legis apertis valuis admittendi sunt, quia si sibi legislator adesset, aperire vrique faceret. Itaq; vt lex non liget, necesse est quod cesset contrariè, hoc est cum repugnantia ad bonum commune, ita vt illius observantia vitium iuducat: sed cus quædo cessat negativè tantum, id est sine repugnantia ad bonum commune, eo enim casu lex iusta in communi servanda est, quandiu per legislatorum non excipitur ille casus. *Ibidem*, §. *secunda conclusio*. De quo D. Thom. 2. 2. quæstion. 120. art. 1. Soto lib. 1. de iust. quæst. 7. artic. 3. & lib. 3. quæstion. 4. art. 5. ad finem. ¶ Idem docet Suarez dicto cap. 9. à n. 3. vbi numer. 5. refert ex communi cōsensu, cessante ratione legis generaliter, seu frequentius in tota communitate, legem cessare, sicut etiam in particulari cessante ratione legis id concedunt assertores huius sententiæ, etiam quando cessat negativè tantum, ad quod citat Ledesm. 2. p. 4. quæstion. 17. art. 2. dub. 3. ad 4. & quæst. 18. dubio 12. & 14. post. 3. conclusi. Covar. in 4. 2. part. §. 9. num. 8. & *capitulum esset de testamento*. numer. 9. Castro de lege pœnal. libr. 1. capit. 5. documento 3. Caietan. 2. 2. quæstion. 147. articul. 5.

18 An autem cessante ratione legis negativè tantum lex obliget in foro conscientiæ, maius dubium est. Ad quod respondendo dico pri-

mo, quod nemo tenetur in foro animæ obseruare legem positiuam cum periculo mortis, nisi ratione officij ad id teneatur, vt videre est in militibus, qui in bello suis ducibus tenentur obedire, etiam cum vitæ periculo, vt apud omnes tanquã certum est. ¶ Idem ferè docere videtur, licet cum distinctione Suarez eo cap. 9. nu. 9. & 10.

19 Dico secundò, quod subito imminente periculo agere contra legem inconsulto Principe licitum est. Imò talis potest occurrere casus, vt etiã nullo imminente periculo liceat contra legem facere absq; superioris prorsus consensu, quanuis ad illum pateat facilis accessus, quando scilicet, passim liquet, non esse de mente legis, vt seruetur v. g. si in die ieiunij nullus suppetat cibus, nisi carniũ, illas comedere licebit, ne quis fame pereat. At in dubio vtrinque æquali, quando scilicet neutrius partis assensus habetur, ad superiorem, si fieri potest, recurrendum est: si verò repentinum periculum id non permittit, ad vnguem seruanda est lex. Quod si neque certus quis omninò sit, neque prorsus ambiguus, ita vt magis propendeat ad partem asseruantem, posse scilicet facere contra legem, cum formidine tamen de oppositò, tenetur consilere prælatum, nisi subitaneum periculum obster, tunc enim contra legem facere tutò licitũ erit. *Ibid. §. quarta conclusio. De quo D. Thom. 1. 2. quæst. 96. artic. 8. ad 2. Soto in 4. dist. 1. art. 8. ¶ Idem ferè docet traditis multis Suarez dicto num. 9. & cap. præcedenti, num. 9. 10. & seqq.*

20 Dico tertio, non est sufficiens ad faciendum contra legem cessatio rationis ipsius in particulari persona, & casu, nã lex vim suam non amittit, ante quã causa in toto genere cesserit, aut consuetudo illam abroget, est tamen sufficiens causa ad dispensationem impetrandam à prælato, sed non ad vtendum Epicheya. *Ibidem §. quinta conclusio. De quo Soto lib. 1. de iust. q. 7. ar. 3. ¶ Idem ferè docet Suarez d. c. 8. per totum.*

21 Vt lex suam vim fortiatur non est expectandus populi consensus, à quo quidem Princeps habet imperium & potestatem condendi leges, aliàs indirectè maneret hæc potestas penes populum, quæ nunc soli Principi competit ex populi consensu, qui suum imperium, & potestatem illi contulit, *§. sed quod Principi placuit, inst. de iure naturali.* Quod à fortiori procedit in legibus Canonicis, cum Pontifex summus Ecclesiæ Princeps non à populo, sed ab ipso Christo Domino habeat hanc potestatem. *Tom. 1. quæst. 6. art. 4. De quo Couar. lib. 2. variar. cap. 16. num. 6. Syluest. an Sum. v. lex nu. 6. ¶ Idem tenent Syluest. verb. lex q. 6. Gregor. Lopez in l. 16. tit. 1. p. 1. nu. 4. Medina, e. de restitut. quæst. 36. ad 5. Castro lib. 1. de lege pœnal. cap. 1. quos refert, & sequitur Suarez lib. 3. de legibus cap. 19. nu. 4. viq; ad 9. & loquens de legibus Canonicis, lib. 4. cap. 16. sum. 2. & 3.*

22 Pœna legis non ligat ignorantes habentes iustã ignorantie causam. *l. finat. ff. de decret. ab ordin. faciend.* quando scilicet fuerunt absq; dolo & culpa, etiã lata, dummodò non sit lata culpa, quæ dolo æquiparatur omninò,

omnino, *l. quod Nerva. ff. de pofit.* tunc enim ligat, etiã si exprefse declaret lex, fuã intentionis eſſe comprehendere tantũ eos, qui fuerunt in dolo, iuxta *l. magna. ff. de verb. ſignifi.* niſi dolum ſpecificũ, & qualitatiuum requirat. *Ibidem. art. 9.* De quo Bart. in *l. inter omnes. §. veſte, de furto.* Bald. in *l. leges ſacraſſime. c. de legibus.* Alciat. de præſumptionib. regul. 3. præſumptio. 3. 1. n. 5. ¶ Idem docet Suar. lib. 5. de legibus. c. 12. a. n. 3. vbi latè tractat, & eſt comunis ſententia DD. in *cap. 2. de conſtit.* per textum ibi, & videri poteſt Caſt. de lege pœnal. lib. 2. c. 14. Tiraq. lib. 1. de vtroq; retractu. §. 35. & amplius probatur ex *cap. Apoſtolica, de clerico excommunic. miſiſ. c. vt ammarum, de conſtit. in 6. c. ſi vir de cognatio. ſpiritual.* vbi id notat gloſſa.

23 Lex non recepta minimè ligat, quidquid ſit de peccato, primum eam non recipientium, qui quidè adhuc poſſunt excuſari à culpa ex aliqua rationabili, & iuſta cauſa: qualis reputatur, quando ſubditi vident maiores, ſeu illorum maiorem partem, quibus impoſita fuit lex, eam ipſam non ſeruare. Dicitur autem lex non recepta ad effectum non ligandi, quãdo ſicbinus, aut trinus actus contrarius, ſciente Principe, & tacente, ex gloſſa in *c. 1. de treuga, & pace*, vbi Abbas, & gloſ. in *l. rem nouam, §. Patro. c. de iudi.* vel etiam eo ignorante per decennium negligitur, ſeu omittitur, iuxta veriore, & magis communem ſententiã, etiam ſi lex Canonica, & Pontificia ſit, vel etiam ſi deroget omni contrariã conſuetudini, vt tenet communis. Neq; oportet, quod dicti actus cõtrarij ſint iudiciales, imò nec quod fiant in præſentia ipſius legiſlatoris, ſeu eo ipſo ſciente, ſatis enim eſt, quod fiant ſcientibus Magiſtracibus, & Auditoribus Regis, vel Nuncijs Papæ, prælatis, aut ſuperioribus, quibus incumbit executio legis. *Ibid. art. 10. 11. & 12.* De quo D. Thom. 1. 2. q. 96. art. 6. & 2. 2. quæſt. 47. art. 3. Nauar. lib. 1. conf. 1. nu. 23. tit. de conſtit. Coſuar. 2. variar. c. 16. nu. 6. ¶ Idem docet Suarez dict. lib. 3. cap. 19. num. 10. & 13. & lib. 4. cap. 16. num. 9. 10. 11. & 17. Henricus tract. de Synodo, artic. 2. Felin. d. cap. 1. num. 13. Iaſon in *l. rem non nouam, ff. de iudic.* qui dicuntur eo, quod decenniũ ſufficit, vt dicatur conſuetudo, ſeu præſcriptio longi temporis, ex gloſſa in *c. ultim. de conſuetud. in 6.*

24 Lex poſitiua, ſuè Canonica, ſuè Ciuilis iuſta, rationabilis, & vſu hominum recepta poſt eius ſufficientem promulgationem obligat ad mortale, quando clarè conſtat de mente legiſlatoris voluiſſe ad id obligare, & ſit in materia graui, vel etiam, ſi proponatur per verba præceptiua, vel præcepto æquipolentia, quæ regulariter indicant, & deſignant obligationem ad Reatum mortiferũ. Ita gloſſa cõmuniter recepta in *s. qua in Eccleſiarum, de conſtit.* & habetur in *c. exijt, de verb. ſignifi. in 6. & Clem. exijt. god. tit.* Idem iudicium eſt, quando conſtat materiam eſſe præceptiuã, putã de neceſſarijs ad iuſtitiã, & charitatem, vel ad Diuinã reuerentiã, etiam ſi in lege non ponantur verba præceptiua, vt in *c. aduerſus de immunit. Eccleſiar.* habetur, vbi verbum *conſulatur*, præceptum inducit. Itè quando ibi aliqua grauis pœna ſtatuitur contra trans-

gressus, quæ nisi pro culpa mortali infligi non potest *Ibid.* art. 13. De quo D. Thom. 2. 2. quæst. 147. artic. 3. & quæstion. 104. art. 6. & quæstion. 105. art. 1. & 2. quæst. 88. Castro de lege pœn. lib. 1. cap. 5. docum. 4. num. 46. Syluest. verb. pœceptum quæst. 3. Nauar. in Manu. cap. 23. à numer. 50. vlt. que ad 59. & nu. 64. Ad quod vide Couar. regul. peccatum 2. part. 8. §. inum. 2. fin. & cap. quæst. partum, 2. part. 5. 2. num. 7. Antonin. 2. part. titul. 4. cap. 2. §. 3. quibus, & alijs citatis, & multis traditis latè rem tractat Suarez lib. 3. de legibus, cap. 24. 25. 26. & 27. per totum.

25. Temerarium omnino est negare leges Ciuiles posse ad culpam obligare. De præceptis autem Ecclesiasticis, seu Canonibus id inficiare, hæreticum absque dubio esse, certissimum est. *Ibid.* in fine. De quo Soto lib. 1. de iust. quæst. 6. a. 4. ¶ Vide Driedo lib. 2. de libert. Christiana, capit. 1. Médiha C. de pœnit. tract. 4. de ieiun. cap. 7. Nauar. in Summa, capit. 23. numer. 55. & quæ post illos tradit Suarez dict. capit. 24. à numer. 2.

26. Lex pœnalis obligat in conscientia, omnis enim pœna, seu supplicium culpæ correspondet, non tamen obligat ante iudicis sententiã, quando scilicet pœna consistit in actione iudicis, & passione delinquentis qualis est abscisio membri, decapitatio, confiscatio bonorum, priuatio officij, vel beneficij, & similes, de quorum aliquibus extant casus factis expressi in cap. licet de elect. in 6. vbi glossa verb. priuatus, notat, cap. cum secundũ leges, de heretic. in 6. & in Concil. Trid. Secus quando consistit in mera priuatione, nam tales pœnæ si ipso iure, vel ipso facto imponantur, ante iudicis sententiã ligant; cuiusmodi sunt excommunicatio, irregularitas, inhabilitas ad officia, vel beneficia, priuatio vocis actiua, & passiva, vt tenet communis, & praxis Ecclesiæ, & quoad priuatio nom. vocis actiua definitur in cap. cum singula, de prebend. in 6. Auct. *Ibid.* art. 15. & 16. De quo D. Thom. 1. 2. quæst. 87. artic. 3. & 2. quæst. 108. art. 4. & quæst. 62. art. 3. Castro de iusta hæret. punit. lib. 2. cap. 6. Syluest. verb. pœna, numer. 28. Couar. regula, peccatum 2. p. §. 8.

Idem tradunt cum D. Thom. 2. quæst. 186. a. 9. ad 1. & cum communis Theologorum Soto lib. 1. de iust. q. 6. artic. 4. & 5. Driedo lib. 2. de libert. Christiana ca. 1. & lib. 3. cap. 3. ad 5. Henricus quod lib. 3. quæst. 22. & Canonistæ cum glossa in cap. vt animarum, de constitut. in 6. Dominic. in cap. perperand, eodem titulo. Felin. in cap. nam concupiscentiam, de constitut. in 6. Couar. in regul. pœccatum 2. p. §. 5. num. 5. & post eos resoluit Suarez lib. 3. de legibus cap. 3. à numer. 6. & cap. 5. num. 11. vbi pro nostra sententiã citat Caiet. num. 2. 2. quæstione 62. artic. 3. & in Summa verbo, pœna, Simanca de Catholice institution, titul. 9. à numer. 31. Victoria, in relect. de Indis, num. 14. Adrianum, quod libe. 6. quæstion. 1. Corduba lib. 1. quæstion. quæstione, 36. Battul. in l. eius qui delatorem, ff. de iure fisci; Bald. in l. id quod pauperibus, c. de Episcopis & Clericis. Ioannes Aredi. cap. 1. de homicid. in 6. Ancharan. in cap. felix, de panis in 6. licet ipse

Trid. ses. 23. c.
23. de Reform.

ipse Suárez n. 15. & 16. aliud videatur resolvere, modificando sententias Auctorum à se relatas, & pro nostra faciunt tradita à Navar. in cōment. de datis, & promissis num. 44. Vide etiam ipsum Suárez dict. lib. 5. cap. 7. vbi de p̄sensu ipso facto, an obligent ante sententiam, agit.

27 Lex, vel constitutio regulariter respicit tantum futura, cap. cognoscentes, de constitutionibus, nisi in ea nominatim de prateritis caueatur, cap. final. eodem titulo, vel nisi sit declaratoria iuris naturalis, tunc enim extenditur ad praterita, cum nil de nouo inducat, sed tantum declarat, vt in *l. heredes palam. ff. de testament. & cap. nouerit, de sentent. excommunicat.* habetur. *Ibid. art. 17.* De quo Panormitan. in cap. quoniam, de simonia. Idem post Felin. cap. 2. de consuet. Navar. de datis, & promissis, num. 6. resoluit Suarez lib. 3. de leg. cap. 14. à num. 8.

28 Leges Canonice contentæ in iure Pontificio communi (exceptis, quæ extant in libro decretorum compilato à Gratiano, nec sunt extracta ex dictis Sanctorum Patrum, & Conciliorum) obligant, cum habeantur pro legibus auctenticis, & approbatis, & obseruentur tanquam latae ab habente potestatem. Aliæ verò constitutiones extra ius vagantes de nouo editæ, vel quæ in dies eduntur non statim ligant, nisi post lapsum duorum mensium à promulgatione in Curia, *Authent. vt noua constituitur. col. 5.* etiam habita earum noticia: castra utem, quo ligent, ignorantia inculpabilis excusat, etiam ab excommunicatione in ipsis lata, vt tenet communis Theologorum sententia, quamuis de consuetudine, & stylo Curie transgressores legis Papæ publicatæ puniantur, etiam ante dictos duos menses elapsos, non obstante probatione iustæ ignorantie. Quod ad forum tantum, exterius restringi aequitas cōsona menti legislatoris dicitur. *Tomo 1. q. 6. art. 1. vsque ad 4.* De quo D. Bonavent. in 2. dist. 22. art. 2. quæst. 2. ad quartum, Castro de lege poen. lib. 2. cap. 14. Couar. regula, possessor. 2. p. §. 7. num. 7. D. Thom. 1. 2. quæst. 76. art. 2. Soto lib. 1. de iust. quæst. 1. art. 4. ¶ Idem traditis multis post Syluestrum, Nauarrum, Palacios, Bartolum, ac Baldum refert Suarez lib. 4. de legibus cap. 15. à num. 3. vbi num. 11. tandem probabile iudicat, non esse necessarium dictum bimestre tempus, vt lex liget, pro quo citat, cap. cum singula, de prebendis in 6.

29 Lex irritatoria non statim post promulgationem Romæ facta irritat actum in contrarium; secus, si Papa exprimat in litteris, se irritare à tempore legis latæ Romæ, ponendo clausulam: *ex tunc omnia irritamus, vel inhabiles reddimus*: tunc enim ab illa hora omnem actum in oppositum irritum fieri, certius est, & satis colligitur ex cap. cum singula, de prebendis in 6. cap. dudum, & cap. si postquam, eodem titulo, vt in casu constitutionis Sixti Quinti irritantis ex tunc professionem factam non secundum formam ab eo datam, assertum fuit à doctissimis viris. Vnde *Trid. Sess. 24. cap. 1. de refor. in fin.* moranter celebratum non fuit statim nullum post promulgationem

ipsius Concilij, nisi post triginta dies à die primæ promulgationis in parochia factæ numerandos, vt expressè habetur in eodem Concilio. *Ibidem. art. 5.* De quo Soto lib. 1. de iust. quæst. 1. art. 4. Caietan. 2. 2. q. 4. art. 4. Sanchez lib. 3. de matrim. disp. 17. num. 10. ad finem.

Idem docent Felin. Panormic. Decius, & alij in cap. 2. de const. & in cap. nouerit. de sentent. excommunic. Glossa iuncto textu in cap. 1. de concess. præbende in 6. Staphileus de gratijs, & expectatiuis, form. 8. nu. 8. Nauar. in sum. cap. 23. num. 44. & consil. 31. num. 5. de Regular. Cardinal. & Bonifac. cum Glof. in *Element. 2. de hæretic. verb. ex tunc*, quam sequuntur moderni Theologi 1. 2. quæst. 90. art. 4. quibus citatis idem resoluit Sanchez lib. 5. de legibus cap. 33. à num. 5. vsque ad octauum.

30 A lege generali ad conseruationem Reipublicæ Ecclesiasticæ, vel Regularis lata sicut non potest appellari, cap. *consuluit*, cap. *quia non*, de *appellat.* vbi Doctores, l. *ressf. de appellat.* vbi Bart. ita supplicatione interposita non potest eius executio suspendi: secus in rescripto priuato, cap. *si quando*, de *rescriptis*, ibi, *patienter sustinebimus*, & notatur in cap. *significauit*, eodem titulo. Ratio differentiæ est, nam lex generalis respicit bonum commune, & ad omnes personas, loca, ac negotia se extendit, idèdque non est mutanda iuxta diuersitatem hominum, & temporum, licet alij qui ex ea grauatos se esse cognoscant, nè bonum commune cedat particulari: At rescriptum priuatum cum non faciat nisi ius priuatum in negotijs, & in personis, non inconuenit, quod varietur ex circumstantia personæ, vel temporis, ac suspendatur per supplicationem ad tollendum errorem (si fortè interuenit ex sinistra informatione.) Causa autem iusta, & sufficiens ad suspensionem, seu detencionem talis rescripti relinquitur arbitrio docti, & pij viri. Vna ex præcipuis esse potest, quando sine causa tollitur ius tertij, quod Papa nunquam indubio tollere præsumitur in præiudicium alterius. *Ibidem artic. 7. & 8.* De quo Couar. 1. Pract. cap. 35. num. 4. Rebuff. in l. *scuola respondit §. si qua pena*, ff. de *verbor. signific.* Soto lib. 3. de iustit. quæst. 6. art. 3. pag. 244. colum. penultimam.

Idem docet traditis multis Suarez lib. 4. de legibus cap. 16. num. 63 & 7. & lib. 5. cap. 33. num. 9.

De statutis Regularium.

31 Regularia statuta sunt in duplici differentia: quædam sunt velut leges perpetuæ factæ à Diffinitorio cum consensu maioris partis Capituli: Alia sunt facta à Generalibus, vel Prouincialibus cum consilio Patrum, ad instar præceptorum, quæ finito, & absoluto eorum officio, etiam finiuntur, seu cessant. *Tomo 1. quæst. 68. art. 1.* De quo D. Thom. 2. 2. quæst. 90. art. 1. ad tertium, Castro lib. 1. de leg. pœn. cap. 1. Soto de iust. lib. 1. q. 1. ar. 1. col. penult. Vide Syluest. verb. *religio* 6. q. 6. & Sanchez lib. 6. decalog. cap. 2. num. 37.

32. Statutum patenter, seu notoriè iniustum omninò est inualidù, ac per consequens in neutro foro obligat: secus quando eius iniustitia non est patens, & notoria, nam eo ipso adest præsumptio, quod sit iustum, & rationale, ac idè obligans in vtroque foro, iuxta *cap. in istis dist. 4.* Tunc autem dicitur statutum patenter iniustum, ac nullù, quando fuerit contra legem Diuinam, vel contra legem superioris, quæ semper præsumitur iusta *cap. institutionis 25. quæst. 2. cap. quod super. de maiorit. & obed. Clement. ne Romani, de elect. vel contra bonum commune: vel tandem contra æqualitatem distributiua[m] seruandam inter subditos. Vnde statutum Regulare, quod non admittantur ad visitandum, vel denunciandum defectus superiorum Fratres iuuenes, quando sunt sub disciplina Magistrorum, nec ascendunt ad Sacerdotium, est omninò inualidum, & irritum, ut potè contra præceptum Euangelicū de correctione fraterna. *ibidem art. 2.* De quo D. Thom. 1. 2. quæst. 96. art. 4. Abb. in *cap. 1. de const. num. 9.* Nauar. lib. 3. consil. 4. num. 10. tit. de Regularibus in 1. editio. p. 2. 24. Syluest. verb. lex §. 7. ¶ Idem ferè docet Suarez lib. 6. de legibus cap. 26. num. 7. & sequentibus.*

33. Princeps suæ legitime quod vim directiuam, si modo ratio legis in eo non deficit, & summitur ex *cap. cum omnes, de constitut. l. 1. ff. quod quisque iuris, cap. iustum est, dist. 9. cap. non liceat Papa 12. quæst. 1. l. dignitas C. de legibus, l. ex imperfecto, C. de testament.* Vnde Generales Religionum suarum constitutionum transgressores inueniunt ad arbitrium iudicis superioris aliqua pœna multari debent, ac possunt, ad quod faciendum sufficit, ipsos tanquam Principes ex vi directiuæ teneri ad suarum legum obseruantiam, in qua reformatio, ac optima moderatio Regularis disciplinæ consistit, quam ipsi maximè debent zelo zelare, & non dissipare. *ibid. art. 3.* De quo D. Thom. 2. 2. q. 71. art. 6. & 1. 2. q. 96. art. 5. ad tertium, Soto de iust. lib. 1. quæst. 6. art. 7.

Idem tradunt Antonin. 2. partit. 17. num. 5. Syluest. verb. lex, quæst. 14. Couar. in *ca. alma mater, l. p. §. 1. nu. 5.* Nauar. in *cap. si quando, de rescriptis except. 1. & in apolog. de redditibus Ecclesiasticis quæst. 1. numer. 32.* Abulen. in *cap. 23. Matth. quæst. 24.* Canonistæ in *cap. cum omnes, de cost. Guaiacius lib. 1. 5. obseruat. cap. 3. quibus relatis, & multis traditis, idem resoluit Suarez lib. 3. de legibus cap. 35. num. 4. & sequentibus, præcipuè a num. 15.*

34. Sicut peregrini, seu forenses ligantur legibus pertinentibus ad mores quando in aliena prouincia morantur, ex communi sensu interpretum in *l. cum hos populos, C. de Summa Trinitate, & cap. à nobis el. 1. de sentent. excommunicat.* ita similiter Religiosi ad alienam prouinciā diuerrentes, possunt in foro exteriori compelli ad obseruandam statuta ad mores, & commune regimen talis prouinciæ spectantia: At in foro animæ ad id sub mortali non tenentur, maximè si aliqua iusta causa eos excuset. *ibidem art. 4.* De quo Soto de iust. lib. 4. q. 4. §. 1. ¶ Idem tradunt

Suarez dict. lib. 3. cap. 33. à n. 3. P. Villalobos 1. p. Summæ tract. 2. diff. 33. & 34. Portel verb. statutum, num. 5.

35 Regularia statuta confirmata à Papa in forma communi pos- sunt remitti, seu reuocari per Patres congregatos in Capitulo, à quibus condita, seu stabilita sunt: quia talis confirmatio in forma communi, quantumcunque necessaria sit, sustinet vicem causæ accessorix, & non principalis, argumento *l. omnium C. de testament.* & notatur in *cap. cum accessissent, de constitut. & cap. dilecto, de prebendis*: secus si confirmatio facta fuit ex certa scientia, vel de plenitudine potestatis, quæ cum sit concessio de nouo ab ipsomet Pontifice immediatè edita, non potest sine speciali Sedis Apostolicæ auctoritate reuocari. Possunt tamen Generales, & Provinciales cum Capitulo declarare dicta statuta, prout ad cõrectionem, ac subditorum salutem, stabilitatemque Religionis eisdem melius expedire videbitur, ex Eugenio III. & Leone X. apud Bullarium, *ibid.* art. 5. & 6. De quo Bald. in *l. ex placito num. 6. & 7. de rerum permutat.* Syluest. verb. absolutio 2. num. 4. Bald. in *l. explicito, num. 6. & 7. de rerum permutat.* Decius & DD. in dict. *cap. cum accessissent*. ¶ Idè ferè resoluit latè traditis multis Suarez lib. 6. de legibus cap. 26. à num. 14. & sequitur citato nostro Auctore, & P. Miranda tom. 2. quæst. 29. art. 8. Portel verb. statutum, num. 11.

Bullar. Orac.
71. Leon X.
Comp. Cisterc.
tit. constitutio
nes, seu definitio
nes S. I.

36 Statutum Regulare contra sacros Canones nullius est valoris, vt summitur ex *cap. quod super his, de maiorit. & obedient. cap. amputato, & cap. Ecclesiastica 25. quæst. 2.* licet consuetudo contra ius Canonicum toleretur, nam hæc consurgit ex tacito consensu Papæ, statutum verò editum ab inferioribus à Papa præsumitur temerarium, ambitiosum, & fieri æterno contrarium. Verum est tamen, quod ex causa vrgenti, & verò similiter non præuisa à Canone sentiunt aliqui, fieri posse statutum contra Canonem, licet enim id sit contra legis litteram, non tamen est contra legislatoris mentem. Tomo 1. quæst. 69. art. 4. De quo Barr. in *l. omnes populi, ff. de iust. & iurc.* Syluest. verb. consuetudo num. 16. Idem tradit latè Suarez dicto cap. 26. à num. 7. vsque ad 13.

37 Prælati Regulares volentes aliquid arduum statuere, vel præcipere potestate ordinaria, id vtique facere debent de consilio, & assensu Patrum Ordinis matura deliberatione præhabita, nè extra cursum legum iam constitutarum, consuetum ve morem progrediantur: sicut Pontifex volens aliquid arduum statuere, ac ordinare, id vtique facit de assensu, & consilio Patrum Ecclesiæ, seu Cardinalium, vt constat ex *cap. ad Apostolicam, de sentent. & re iudic. in 6. cap. 1. de renunciat. in 6. cap. 1. de schismat. lib. 6.* ne ob multiplices, ac fortuitas circumstantias, fallaces ve attestaciones forsàn veritas inuoluatur, vt in *cap. à nobis, el. 2. de sentent. & excommuni.* habetur. Tomo. 2. quæst. 10. art. 1. & 2. De quo Innocent. in *cap. 2. de non oper. enunciat.*

38 Non valet statutum auctoritate ordinaria editum, quo exclu-

duntur

duntur ab Ingressu Religionis descendentes ex infidelibus, vel qui olim infideles fuerunt, nullus enim inferior à Papa potest aliquid contra ius Canonicum statuere, contra quod videtur esse tale statutum; tùm quia omnes fideles regulariter sunt apti ad ingressum, & professionem in Religione, tùm etiam, quia descendere ex infidelibus non est impedimentum Canonicum ad talem ingressum; imò ius Canonicum à iure Diuino emanans id expressè concedit, & declarauit Alexander III. in *oap. eam te, de rescriptis*, vbi diffinit non debuisse quandam à Canonicatu repelli, eo quod Iudæus extitisset: *pro eo vero* (ait Pontifex) *quod Iudæus extiterit ipsum dedignari non debes*. Verum est tamè, quòd huiusmodi statutum non est simpliciter, & absolutè inualidum, sed tantùm quando expellit, inhabilitans personas ad ingressum Religionis absque auctoritate Papæ. Vnde si non inhabilitat personas, nec fit odio generis, valebit, iustis ad id existentibus causis: nam in meris liberis, & gratis, qualis est admissio ad Religionem, vt procedit à prælatis, & terminatur indeterminatè ad hanc, vel illam personam, si fiat sine scandalo, & sine specie mali, ac absque acceptione personarum, potest quis expellere hos, & admittere illos, nisi necessitas aliqua rationem debiti inducat. *Ibidem art. 3. & Tom. 3. q. 1. art. 1. & 2.* De quo Nauar. lib. 3. consil. 20. & 4. 5. & 8. titulo de Regularibus, Cordub. lib. 1. q. 54. Quando in 3. dist. 13. proposit. 48. & 49. ¶ Idem docent Portel verb. lex num. 10. P. Mirand. to. 1. q. 19. a. 7. §. secundo præmitto, idem Portel v. statutum n. 9.

39 Priuilegia Apostolica impetrata contra Regulâ, cõstitutiones, aut mores Regularium nullius momenti, & pro infectis habenda sunt, ex Leone X. nisi de huiusmodi rescripto de verbo ad verbum, ac consentiente Religione fiat expressa mentio in bulla derogatoria. Idem ferè concesserunt Urbanus III. & Alexander III. apud Comp. Mendic. tit. priuilegia Fratrum §. 14. & Comp. Societat. §. 3. & Cister. §. 7. *Ibid. art. 5.* Ad quod faciunt tradita à Suarez di. cap. 26. num. 7. & sequentibus, & docet in terminis Portel verb. statutum, num. 8.

40 Statuta Religionum præter substantialia Regulæ non obligant ad culpam, sed tantùm ad pœnam, vt apud Prædicatores expressè statuto cauetur. Apud nos verò Minores extat quædam concessio Sixti III. apud Bullarium, qua cauetur, vt nulla statuta, consuetudines, vel declarationes præter regulam quomodolibet, & à quibuscunque edita, etiã Apostolica firmitate roborata obligent transgressores ad aliquam Ecclesiasticã censurã, vel peccati mortalis vinculũ, nisi alias Diuina lege, vel præcepto Ecclesiæ inducant ad mortale. Quod etiam ad declarationes Regulæ factas à Nicolao III. & Clemente V. ac Ioanne XXII. contentas in corpore iuris extèdit mitior, & probabilior sententia, quia priuilegia accipiunt interpretationem à supplicatis, vt noti iuris est apud omnes, in supplica autem facta Sixto III. facta fuit mētio etiam de statutis, & declarationibus Apostolicis, vt constat ex tenore bullæ ab eo-

Comp. Mend.
Comp. Societ.
§. 3. & Cister.
§. 7.

Bullar. bul. 26
Sixti 4.

dem super hoc edita. Verum est tamen, quod tenentur Fratres ad statuta postea facta, & de cætero facienda auctoritate Apostolica. *Ibidem art. 6. & 8.* ¶ Idem docent P. Miranda tom. 2. quaest. 29, art. 10. Portel verb. statutum, à num. 12.

Bullar. Orac.
28. Pij V.

Ad quod etiam est quædam declaratio Pij V. apud Bullarium inter viuar vocis oracula in hunc modum. Per quæcunq; statuta, etiam Apostolica non obligantur Fratres ad aliquas censuras, seu pœnas Ecclesiasticas, vel ad peccatû mortale, sed tantû ad pœnas, seu pœnitentias per prælatos iniungendas, non obstantibus quibuscunq; Apostolicis, seu Regulæ declarationibus, dummodò non sit contempus, vel mandatum non sit impositû sub pœna excommunicationis, vel in virtute sanctæ obedientiæ. Ex quo fit, quod statuta facta auctoritate Apostolica post Piû V. subdictis pœnis obligant in conscientia, sicut supra de faciendis post Sixtum III. diximus. Ad quod D. Thom. 2. 2. q. 86. art. 9. ad 1. & 1. 2. quaest. 96. art. 4. Soto de iust. lib. 1. quaest. 6. art. 5. Cordub. in addit. ad Compend. tit. statuta Ordinis, vbi etiam Collector. Castro de lege pœnali lib. 1. cap. 8.

Bullar. bul. 19
Leon X. & bu
la 17.

41 Moniales sub cura Fratrum Minorû degentes tenentur sub pœna excommunicationis obedire constitutionibus factis, & fiendis in Capitulis Generalibus, vel Prouincialibus, & viuere sub tradita formâ à suis superioribus, ex præcepto Leonis X. apud Bullarium. Qui etiâ confirmauit statutum generale Lugdunense, ne dictæ Moniales possint eligere visitatores, aut confessores extra datos, & assignatos à Prouincialibus in suis capitulis, præcipiendo sub obedientia, & excommunicatio ne ipso facto referuata Sedi Apostolicæ id firmiter, & inuiolabiliter obseruari. *Ibidem art. 2.* De quo apud idem Bullarium.

Trid. Sess. 25
cap. 2. l. de Re
gul.

42 Papa confirmans statuta Regulariû non prædicit eos à stricta obseruantia, vel sub strictiori disciplina degentes à suis institutis amouere, etiam si confirmatio sit ex certa scientia facta, nõ enim verò simile est, voluisse confirmare iniusta, inutilia, & contraria iuri, & Tridentino Concilio asserenti, non esse suæ intentionis Regulares sub arctiori regula, vel statutis viuentes, ab eorum instituto, & obseruantia amouere. *Ibidem art. 9.* De quo Gutier. de iuram. 1. p. cap. 38. n. 6. Socin. consil. 32. n. 43. lib. 4. ¶ Idem docet P. Miranda dicit. q. 29. art. 12.

43 Statutû de repetendo peccata iam legitimè confessa apud prælatum Regularem, ad finem cuiuslibet anni (vt apud aliquas Religiones moris esse affirmant quidam) nõ obligat sub mortali, seu præcepto, sed tantû de consilio, quia iam diu consuetudo sic confitendi prælatis cessauit *Rom. 1. quaest. 62. art. 2.* De quo Henr. lib. 2. d. pœnit. cap. 16. n. 3. & nos diximus supra de confessarijs quoad absolutionem Fratrum n. 19.

44 Statutum, quod elapso certo termino non possint Fratres accusari, vel denunciari de delicto, validum est de iure Ciuili, *quare C. de falsis, l. si non conuicti, vers. si autem rixam, C. de iniurijs, l. 1. tit. 28. part. 3. l. 5. tit. 6.*

part. 7. Non tamen quando prælatus procedit ad correctionem, potest naniq̄ue etiam post elapsum terminum statuti corrigere delinquētem, argumento cuiusdam decreti Trident. non enim crimina præscribuntur secundum ius Canonicum, vt Glossa in cap. admonere, verb. penitentia 33. quæst. 2. probat Auct. Tom. 2. quæst. 5. art. 11. De quo Capella Tolosana decisi. 140. & 188. Baldia l. 1. C. si à non competent. iudice. Innocent. cap. ad nostram de appellat. Caetera in q. crimin. prælud. 2. num. 6. Nauar. in cap. consideret. num. 127. de penit. dist. 2.

Trid. sess. 24.
cap. 10. de Re
format.

De explicatione, seu declaratione legum, & statutorum.

45 Declaratio, & definitio iudicialis factorum Canonū pertinet ad summum Ecclesiæ Pontificē, cui potestas ista reseruata semper esse solet, ac proinde nulli inferiori à Papa id licet, nisi dubium sit super validitate, & subreptione legis, vel circa verba tantūm, quando casus clarus est, & decidibilis de facili: secus si dubius est, nam tunc recurritur est ad Principem, cap. cum venissent, de iudic. cap. sp̄si sunt canones, cap. cuncta per mundum, q. 3. cap. 1. de postulat. prælator. cap. inter alia, de sentent. ex cōm. si facili potest Principis præsentia haberi, argumento l. ex facto §. 1. ff. de vulg. & pupillar. alias ob longam distantiam interpretatio fieri poterit per naturalem, & verosimilem rationē. Item quando intentio legis decidi non potest sine magno dubio, eius interpretatio ad Principem spectat. l. vlt. c. de legibus. Vnde dubia exorta circa Concilium Tridentinum à Sede Apostolica, vel à Congregatione Cardinalium ad id à Pontifice deputatorum deciduntur. Tom. 1. quæst. 11. art. 1. De quo Panormitan. in cap. cum venissent, de iudicij. Innocent. in cap. cum speciali, de appellat.

De triplici legis interpretatione, scilicet, aethetica, vsuali, & doctrinali agit Glossa in l. si de interpretatione, ff. de legibus, Decius, & Panor. in cap. 1. de postulat. prælator. Syluest. verb. interpretatio, quibus relatis idē tradit Suarez lio. 6. de legibus c. 1. n. 1. 2. & 3. P. Miran. to. 2. q. 26. a. 10.

46 Nihilominus tamen licet dicta interpretatio, seu declaratio factorum Canonum, & Tridentini Concilij sup̄remo Ecclesiæ Principi sit reseruata, adhuc tamen iudices, Magistri, ac Doctores possunt illa interpretari, vt habetur in eodē Cōcilio, & seruat praxis. Sicut videmus Iurisperitos interpretari leges Ciuiles, & Regias, ac per sæpe earum rigorem mitigare iuxta præsumptam mentē, seu intentionē legislatoris, nõ obstante quod earū dē legū interpretatio Regi, vel eius sup̄remo Senatui reseruata est, Itaque generaliter certū est, quod Doctores, & Iurisperiti leges, iura, & priuilegia possunt interpretari, non obstante quacūq̄ue prohibitionē, qualis est facta à Pio III. circa Trid. Conc. & facta à Clemente V. in cap. eamini, de verbor. significat. circa Regulam B. P. N. Francisci.

Trid. sess. 25.
cap. 2. de Re
format.

Ibidem art. 3. De quo D. Thom. 1. 2. quæst. 97. & 2. 2. quæst. 60. art. 5. & quæst. 120. Soto de iust. lib. 1. quæst. 7. art. 3. & lib. 3. quæst. 4. art. 5. Co-uar. regula possessor. 2. p. §. 6. num. 2. Cordub. in exposit. Regul. quæst. 5. & 16. & alij plures. Vide Suarez vbi supra num. 5. & 6. & P. Miranda vbi supra dicto art. 10. concl. 2. & art. 12.

47 Theologi præferendi sunt Iurisperitis in interpretatione dubiorum ad forum conscientia spectantium, eorum enim muneris est iudicare de lege Divina positiva, quæ est de fide explicita, de sacramentis, ac de cæteris pertinentibus ad forum animæ, seu peccatum, de charitate, & iustitia erga proximos, de reformatione, & similibus. At circa dubia insurgentia super Canonum, & iurium declaratione, si Theologus non est sufficienter in hac iurisperitia instructus (cuius plura decreta pendent à libera tantum voluntate Principis) videtur quod sit præferendus Canonista, seu Iurisperitis. *Ibidem* art. 4. De quo Soto de iust. lib. 2. Henriquez lib. 7. de indulgent. cap. 29. num. 5. littera L. Vide Suarez vbi supra num. 7. statim in principio.

48 Prælati Regulares in dubijs emergentibus circa Canones, & privilegia Apostolica iudiciales declarationes facere non possunt, prohibendo sub aliqua pœna, ne subditis alia interpretatione uti liceat, eorumque declaratio est omnino nulla, quia id reservatur Papæ, in *cap. cum venissent, de iudicijs*. Vnde Clemens III. apud Bullarium prohibuit Episcopis, & alijs prælati Ecclesiasticis, ne similiter præsumant interpretari privilegia dubia, vel clara Fratrum, pro quo est quidam textus singularis in dicto *cap. cum venissent, de iudicijs*, vbi soli Papæ reservatur cognitio de dubijs privilegiorum Apostolorum. At ex indulto Innocentij VIII. Fratres Prædicatores possunt tuta conscientia stare declarationibus factis à Generali Ordinis simul cum aliqua persona in dignitate constituta, & duobus alijs Iurisperitis super dubijs occurrentibus circa gratias, & privilegia sibi ipsis concessa. Et Leo X. cõcessit Fratribus Minoribus, ut in rebus gravibus dubijs, & scrupulosis conscientias eorum tangentibus possint, & debeant stare secunda conscientia determinationi prælatorum cum consilio aliquorum Patrum, ut expressè habetur in *cap. exijt. de verbo. signific. in 6.* & in Extravaganti *quorundam*. Si verò dubium sit circa incursionem alicuius pœnæ in lege, vel Bulla Apostolica assignatæ poterunt dicti prælati in iudicio sequi opinionem, quæ sibi verior, & probabilior apparuerit. *Ibidem* art. 5. De quo D. Thom. 1. 2. quæst. 96. art. 2. Navar. cap. 21. num. 22. Sylvest. verb. obedientia, nu. 92. Cordub. super Regul. cap. 10. quæst. 2. puncto 7.

49 Ad ritè, ac rectè explicanda iura, & privilegia accipere sequentes regulas. Prima, & principalis, quod ad proceum eorum semper recurrendum est, ex eo enim mens legislatoris conijcitur, contineturque in eo causa finalis legis *l. fin. ff. de hered. instituend.* vbi Bart. num. 3. Bald. Angel. & Imola, Panormit. in *cap. adversus* num. 2. de immunitat. Eccles.

Idem

Bullar. bul. 13
Clement. 4.

Bullar. Orac.
14. Leon. X.

Idem tradit P. Miranda, tom. 2. quæst. 25. art. 26. conclusi. 5.

Secunda regula, quod priuilegia, gratiæ, & concessiones recipiunt in interpretatione à suppl. catis, menti enim supplicantis præsumitur se conformare concedens, cap. inter dilectos, §. cateru de fide instrumen. vbi Felin. column. 2. lafon in l. Gallus, §. idem credendum, ff. de liber. & posthum. & in l. eas. c. de transact. Decius cons. 10. num. 8. & consi. 6. & 403. num. 15.

Tertia regula, quod verba Canonu, legu, & priuilegioru debent intelligi iuxta id, ad quod principaliter proferuntur à legislatore. l. 1. §. non autem, ff. de flumine, nam verba posita ad vnum finem, ad eundem finem sunt interpretanda, cap. final. de verb. signific. sicut etiam actus agentium non operantur ultra eorum intencionem, iuxta Philosophos, & Iurifconsultos. l. non omnes, ff. de rebus creditis l. in agris, ff. de acquirend. rerum domin. cap. intelligentia, de verbor. signific. Estque summe notandum. Vnde quando in Tridentino Concilio dicitur, nos iustificari per gratiam, & charitatem diffusam à Spiritu Sancto in cordibus nostris, non diffinitur nos iustificari per habitus infusos animæ in hærentes, non enim ad id diffiniendum ponuntur illa verba in dicto decreto, sed principaliter ad diffiniendum contra Lutherum, nos non iustificari ab extrinseco per non imputationem peccati, sed ab intrinseco per quandam internam renouationem. ¶ De quo vide Suarez, qui eleganter, & perdoctè retractat lib. 6. de legibus, cap. 1. à num. 7. vbi resoluit, in interpretatione legis expectandam esse proprietatem verborum, id est propriam significationem; ad quod refert plura iurium exempla, l. non aliter, ff. deleg. 3. l. 1. §. si is qui nauem, ff. de exercit. action. l. prospexit, ff. qui & aquibus, cap. 2. §. sed neque de translat. Episcop. cap. ad audientiam, de decimis.

Tri. ses. 6. c. 1.
11. de iustific.

Quarta regula, quod vna scriptura non solum explicatur per alteram partem eius, sed etiam per alias omnino ab ea separatas. Exemplu habes apud l. 1. ff. de rebus dubijs, vbi Vlpianus ait, alteram partem alternatiuè per alteram interpretari, & in l. verum, ff. de petit. hered. l. heredes palam, §. si quid ff. de testament. l. uxoris, §. fin. ff. de legat. 3. & in cap. secundo requiritis, 41. de appellat. vbi habetur, ea quæ in principio, ad medium, & ad finem, illa verò, quæ in medio, ad finem, atque principium sæpè referri, hoc est, per media declarantur extrema, & per vnum extremum declaratur aliud, De quo Bart. in d. l. 1. de rebus dub. Alexand. cons. 69. volum. 6. Decius cons. 15.

Idem post D. Augustin. ab Auctore etiam relatum lib. 3. de doctrin. Christ. cap. 26. & super Genes. ad litteram cap. vltim. & dicto l. b. 3. ca. 2. & post Bald. in dict. cap. secundo requiritis, docet P. Miranda vbi supra conclusionem. 6.

D. Aug. lib. 3.
doctrin. Chris-
tian. cap. 26.
¶ c.

Quinta Regula, & maximè necessaria ad intelligentiam legum est, quod voluntas legislatoris declaratur à verò simili, sicut voluntas hominis à verosimili indagatur, l. non est verisimile, ff. de eo quod metus caus. nam qui arguit à verò simili, arguit à ratione naturali, cum similitudo

fit cognata naturæ, & pro lege habeatur. De quo Bald. conf. 180. num. 3. volum. 3. Oldrad. conf. 13. Ad quod faciunt tradita à Suarez dict. cap. 1. num. 17.

Sexta regula, quod perpenduntur leges, an sint favorabiles, vel odiosæ, nam favorabiles ampliandas, odiosas verò restringendas esse regula vulgaris iuris docet. Quæ autem celsendæ sint favorabiles, vel odiosæ, certa regula non potest definiiri. Illud tamen certò certum est, quod lex pœnalis priuans aliqua re, odiosa iudicari debet, & similiter lex correctoria iuris communis, & exorbitans, non enim credendum est, legislatorem velle leges antiquas per tot annos obseruatas vnico verbo tollere, cum correctio legum maximè debeat vitari, iuxta vulgatam regulam, *qua à iure, de regul. iur. in 6.* Vnde priuilegia licet in quantum beneficia sunt, amplè debeant interpretari, in quantum tamen à terminis iuris egrediuntur, & contemptores pœnis ferunt, strictè interpretanda sunt & solum habent locum in eo casu, in quo loquantur, *l. quod vend. ff. de legibus.* De quo Tiraq. tract. de linag. in præfat. nu. 62. Sarmic. lib. 1. collecta. cap. 12. nu. 5. Decius in cap. 1. de rescript. col. 8. in fine.

Ad quod etiam vidè Bart. & legistas in *l. si is qui emptore. ff. de vsucapion. & in l. omnes populi. ff. de iust. & iur. l. cum exorations. ff. de excusat. tutorum. l. 3. §. hac verba. ff. de negot. gest.* Menoch. lib. 4. præsumpt. 89. num. 36. & nu. 21. & tradit Suarez lib. 6. de legib. c. 2. nu. 3. vsque ad 6.

Septima regula, quod interpretatio ita debet fieri, vt ipsa lex utilis reddatur, & non ridicula. Vnde lex, etiam odiosa contra sui naturam est amplianda, ne inutilis, & ridicula reddatur, *l. 1. §. penult. ff. ad s. c. Maceda.* Idemque dicendum est in lege pœnali, vt in *l. 4. ff. ad Macedon. l. cum quis 126. de regul. iur.* De quo Sarmien. vbi sup. num. 7. Bald. conf. 152. Tiraq. de Conubia. glos. 5. nu. 115. Ad idem Mascard. conclus. 596. nu. 2. & tradit multis reuoluit Suarez dicto cap. 2. nu. 7.

Octaua regula maximè necessaria ad interpretationem statutorum Regularium est, quod in illis non debent in toto rigore apices iuris seruari, sed secundum æquitatem naturalem (quod bonum, & æquum Iurisperiti vocant) interpretari oportet, sæpè sæpius enim perniciosè erratur allegata solum auctoritate scientiæ iuris, ait Iurisconsultus in *l. si seruum, §. sequitur. ff. de verbor. obligat.* Aduertant tamen iudices Regulares, ne in suis causis procedant de bono, & æquo, ad libitum, & beneplacitum suum absolutè, sed iuridicè iuxta terminos iuris naturalis, & gentium. De quo Bald. in rub. c. de constitut. pecun. & in cap. 1. §. qui viduam, de his qui feud. dar. pos. ¶ Idem tradit P. Miranda d. q. 25. ar. 26. conclusi. 16.

Nona regula, quod vbi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus, quod summitur ex *l. 1. §. l. prospexit. ff. de legat. præst. ad. nisi auctoritate alterius legis, nam lex specialis per aliam specialè limitatur. De quo Bart. in *l. vnica in princip. c. quorum legatorum. & l. quæstum, §. fin. nu. 12. ff. de fide instrument. Barbata, conf. 128. num. 11. volum. 4.* Ad quod etiam faciunt*

estunt tradita à Suarez dicto capit. 2. numer. 3. & 4.

Decima regula, quod privilegia Regularium dubia in favorem Religionis interpretanda sunt, ex Leone X. & alijs Pontificibus, & habeantur in Compend. Societ. verb. privilegia, §. 4. & in Compen. S. Benedicti num. 49.

Undecima regula, quod lex non includit illud, ad quod mens, & ratio legislatoris se non extendit. *l. cum pater. §. dolo. ff. de legat. 2. mens autem Principis in dubio semper præsumitur fuisse talis, qualis de iure esse debet.* De quo Panor. in *cap. suggestum & cap. meminimus de appellat. Bald. l. ex facto, in princip. notab. 4. vbi Alexand. de vulg. & pupill. Ad idè optime faciunt tradita à Suarez d. lib. 6. cap. 1. num. 12. & seqq.*

Duodecima regula, quod verba legis debent intelligi secundum substantiam materiam, *cap. intelligentia de verbor. signific. Exempli gratia, cauetur in Religionibus, ut informationes ingredientium fiant coram notario, non specificando qualitatem notarii, sufficit ad hoc notarius Religiosus à prælato creatus, ut moris est apud Regulares, & cõcessit Pius Quintus.* Ad quod vidè Suarez dict. cap. 1. num. 14.

Tertiadecima regula, quod quando proprietas verborum repugnat, & voluntas legislatoris non potest declarari secundum dispositionem legis, nisi per improprietatem, verbis iuxta proprietatè standum est. Undè cessante ordine necessitatis, & charitatis, institutis patre, & eius filijs non censentur vocati ordine successivo iuxta dispositionè legis, sed simul, propter naturam copulæ, et, quæ omnes simul, & eodem tempore vocat, *cap. Raynuntius, & cap. Raynaldus, de testamentis, nisi ex alia coniectura corroboretur præsumptio orta ex proprietate sermonis.* De quo Paul. Castrenf. & Socin. in *l. in his. ff. de condit. & demonstrat.* Ad idem vidè Suarez d. lib. 6. cap. 1. num. 15. & 16.

Quartadecima regula, quod in legibus pœnalibus argumentum à simili, aut ab identitate rationis non valet, rigor namque pœnæ potius debet restringi, & mitigari, quam ampliari, idèoque proprium casum non excedit, ut definitur in iure & sentit glossa in *cap. in penis, 49. de regul. iur. in 6.* Ratio est, quia lex pœnalis non omninò pendet à ratione, sed à sola voluntate legislatoris taxante certam aliquam pœnam, qui licet aliquando nixus sit ratione, ad eam imponendam congruente, non cogit, ut ista potius, quam alia statuatur. De quo Castrio de lege pœnali, lib. 1. cap. 7. document. 3. ¶ Idè tradunt Anton. de Butrio in *cap. vit. de consuetud. n. 57. & 58.* Molin. tract. 2. de iust. disp. 176. §. quarto, Sanch. lib. 1. de matrim. disp. 4. quibus eũ nostro Auctore citatis id ipsum resoluit Suarez lib. 6. de legibus, cap. 3. num. 5. & sequentibus.

Ultima regula est, quod in rescriptis, & privilegijs semper præsumèndum est, Principè velle se conformare iuri cõmuni, & rationi, ita tamen, quod aliquid addatur per privilegium dispositioni iuris communis, ne superfluum reddatur, *l. si quando, C. de in officio restam. vel aliquid dubium*

tollendo confirmet concessionem. Hæ omnes regulæ habentur dicta; *Quæst. 1.1. art. 6.* De quo Bald. in *l. ex factis, ff. de vulgar. & pupillar.* ¶ Idem ferè tradit Suarez dicto lib. 6. cap. 2. num. 7. & ad omnes supradictas regulas multa congerit P. Miranda dicta *quæst. 2.5. art. 26.*

50 Privilegium continens actualem dispensationem legis communis, dato aliquo, quod operetur præter ius commune, quod quidem debet operari, *cap. in his, de privileg. in alijs strictè est interpretandum, ut si dispenseretur ad ordines simpliciter, & absolute, ad minores tantum extenditur, & loquendo in terminis de privilegijs habetur in capit. porrò, de privileg.* Quando autem dispensatio est in lege, vel consuetudine privata stante contra ius commune ample interpretanda est, quia reducit hominem in ius commune, quod est favorabile. Idem dicendum est in concessione indulgentiarum, etiam de iniunctis poenitentijs, quæ amplianda est, eo quod nil continet contra ius commune. Item quando privilegium continet facultatem dispensandi, commutandi, vel absoluendi ample est interpretandum, nisi cedat in præiudicium tertij, quia non est mens Principis auferri alteri ius suum, nisi id exprimat, *l. nec avus, C. de emancip. liberor. cap. licet in corrigendis, de offic. ordina. cap. ex tuarum de auctorit. & vsupallij.* Vnde extenditur ad similes casus, ubi adest eadem, vel maior ratio. Exemplum est in beneficiario Canonista, qui potest frui prouentibus beneficii in absentia, sicut conceditur Theologo, cum scientia sacrorum Canonum maximè sit necessaria ad Ecclesiæ regimen, sicuti necessaria est Theologia. Vnde etiam indultum concedens commutationem votorum potest extendi ad iuramenta votiva. *Ibidem, art. 9.* De quo Syluest. verb. privilegium. §. 3. num. 1. & 4. Nauar. in Apolog. de redditibus *quæst. 3. monit. 6. num. 3. & monit. 20. & in Manu, cap. 2. 2. num. 74. & cap. 27. notab. 178. & 189. Corduba, lib. 5. quæst. 9. conclusi. 4. ad primum, Sarment. s. collectar. lib. 1. cap. 12. num. 7. Mandos, in praxi signatur. grat. titu. licentia.*

Idem ferè tradunt Innocent. in *cap. quod dilectio.* ubi etiam Panormita; *de consanguin. & affinit. & in cap. olim, & in cap. Abbate, de verbor. signi. & in cap. quia circa, de privilegijs, Bart. in l. si finita. §. ex hoc edicto, ff. de damno infecto, num. 5. Nauar. in Summ. cap. 12. num. 79. Sanchez de matrimon. lib. 8. disp. 1. num. 1. & 4. quibus, & alijs multis relatis idem resoluit Suarez lib. 8. de legibus, cap. 27. à num. 5. & loquens de dispensatione, lib. 6. cap. 12. num. 10. & 11.*

Quomodo leges, & privilegia secundum consuetudinem interpretanda sint, vidè *Ibid. art. 7. & 8.* & nos diximus supra de consuetudine,

RESOLVTIO. XCI,

De Lectoribus.

LECTORES Sacræ Theologiæ apud Fratres Minores, qui per duodecim annos legerint, voce astiua, & passiuua gaudent in Capitulis Prouincialibus, ex statuto Ordinis Vallisoleitano, etiam si anni sint interpolati, dummodò interpolatio vergat in vtilitatem Religionis, vel munus docendi agant apud alienam prouinciam de mandato prælati superioris. *Tom. 2. q. 139. art. 1.*

2 In Monasterijs Regulariũ, vbi commodè fieri queat, habenda est lectio Sacræ scripturæ, ex Decreto Tridentino: cui bene satisfit, si lectio sit Theologiæ Scholasticæ, vel Moralis, vt praxis admittit, & in suis doctibus possunt huic muneri legendi satisficere, ex Pio V. & Sixto III. *Trid. ses. 7. c. 1. de Reform. Bull. bull. 14. Sixti 4. m. 4.*

apud Bullarium. *ibidem art. 2.*

RESOLVTIO. XCII.

De librorum prohibitione.

PRIVILEGIUM Gregorij XIII. factum Generali Societatis Iesu ad legendum, vel purgandum libros Hæreticorũ, vel aliàs prohibitos, seu etiam ad facultatem dandum pro his, & similes concessiones reuocatæ sunt, tum per priuilegia amplissima sanctæ Inquisitionis in his Hispaniarum partibus, tum per Bullam in Coena Domini. *Tom. 2. quest. 82. art. 3.* & nos diximus supra, de Hæretica prauitate, num. 9. 10. & 11:

2 Priuilegiatus à supremo Senatu Inquisitionis apud vnum territorium v.g. Portugallia, ad legendum libros prohibitos, potest hoc vti priuilegio in alio territorio v.g. in Regno Castellæ. Auctor in *addit. summe loco infra citando.*

Hæc tamen Auctoris sententia displicuit Suarez lib. 8. de legib. cap. 26. num. 8. Portel in dubijs Regular. verb. libri num. 4. quorum rationes non adeò vrgent, vt ab eadem sententia recedamus. Quæ adhuc ex eo confirmari potest, quod hæc facultas nihil aliud contineat, quam gratiam: gratia autem, quæ personæ confertur, personam sequitur, & cum persona extinguitur, *l. quia tale l. 4. ff. soluto matrimo. cap. 1. San. de priuilegijs, cū vulgaribus.* Deinde hæc sententia ex eo suadet potest, quod facultas ab eo data, qui iurisdictione fungitur, non tantum vim habet in suo territorio, quam in alieno, cum in hac parte iurisdictione, quæ exercetur in facultate data, non ad contentiosam, sed ad voluntariam iurisdictionem pertineat. At qui nemo est, qui nesciat iurisdictionem voluntariam, etiam extra proprium territorium posse exerceri, veluti excommunicare, absolueret, beneficia conferre, litteras dimissorias concedere, & similia, ex regula, *l. 2. ff. de offic. Proconsul. cap. post electionem, de concess. prabend. cap. qua fronte 25, de appellat. sic* limitata regula textus in *l. vltim. ff. de*

Doctrina
Auctoris illustatur, &
propugnatur,

iurisdic. iun&is traditis à Couar. lib. 3. variar. c. 2. à nu. 8. Gonçalez ad regul. 8. glos. 62. à nu. 1. Steph. Grat. 1. tom. disceptat. cap. 127. à nu. 1. Denique hæc nostra sententia expressè probatur à Nauar. tom. 2. conf. tit. de priuilegijs, in nouissima editione, conf. 6. quanquam dissentiat eius additionator, ubi Nauar. id alijs pluribus similibus facultatibus exornat. Hoc tamè non habet locum cum Inquisitores Castellani extra territorium existenti facultatem hanc legendi libros prohibitos præstant, tunc enim verius est, iurisdictione defungi non posse, vt rectè docuit Suarez loco citato. Iuxta quod debet intelligi sententia nostri Auctoris in addit. Summæ, tom. 3. cap. 250. num. 4.

3 Nemi licet libros Hæreticos ad suas manus deuenientes propria auctoritate comburere, sed eos ad Inquisitores deferre tenentur, iuxta constitutionem Iulij III. id præcipientis, aliàs potest procedi contra ipsum ac si esset hæreticus. Quod intelligunt aliqui, nisi ex huiusmodi manifestatione, seu traditione resultat manifestanti, seu tradenti aliquod graue periculum susp. cionis de hæresi, tunc enim posse tales libros per se ipsum comburere affirmant. Id tamen minimè admittendū est, propter damnum, quod ex eo euenire potest Catholicæ fidei, ac Religionis non deferendo huiusmodi libros ad Inquisitores, vt inquirere possint, an ultra traditos, alij similes supersint, & an ipsis malè vsi sint, & à quibus eos acceperunt. At semper pro comperto habendum est, per se ipsum taliter comburentem non incurere excommunicationem (quidquid sit de peccato) qui enim tales libros comburit, iam non potest dici verè retinere: *Ibidem citato loco Addit. summa, num. 5.* ¶ Idem docent Sanchez lib. 2. Decalogi, cap. 10. nu. 56. post Azor tom. 1. inst. moral. lib. 8. c. 16. quæst. 11. quem refert, & sequitur Portel in addit. ad dubia verb. libri prohibiti, num. 13.

4 Poena excommunicationis ipso facto reseruata Papæ per Sixtum V. contra extrahentes libros à Bibliothecis Fratrum Minorum cum cæteris poenis priuationis officiorum, ac vocis actiuae, & passivæ inibi appositæ, eos tantum ligat, qui præfatas Bibliothecas defraudauerint, vel aliquid ex eis furto subriperint, ex moderatione, & declaratione Clementis VIII. & constitutione Pij V. quæ quantum ad hoc non est reuocata, vt refertur in Bullario inter viuæ vocis oracula Clementis VIII. §. fidem facimus. Tom. 2. quæst. 129. artic. vnico. Idem docet Portel verb. libri n. 5. ¶ De impressione librorum vide to. 2. q. 104. & nos resolimus supra resolut. 79.

De Maioribus. Vide tom. 2. quæst. 78. arti. 12. vsque ad 19. & nos resoluimus sup. de hæreditatibus à n. 20. vsq; 23. & de Comédarijs, n. 10.

RESOLVTIO. XCIII.

De Matrimonio.

APVD Græcos tantum licuit vti matrimonio contracto ante sacri Ordinis susceptionem, non tamen post contractum. At apud Latinos nullo pacto licitum est, vt constat ex *cap. cum olim, de clericis coniugatis*. Quod si defacto vxorem ducant clerici in sacris constituti, vel Religiosi professi, siue occulte, siue publice faciant, tanquam de hæresi suspecti iudicantur ab Inquisitoribus Hæreticæ prauitatis, Religiosi insuper incurrunt excommunicationem, item Moniales, & clerici in sacris constituti, *Clem. vnica, de consanguinit. & affinitate*, matrimonium verò irritum omninò est, ex Innocentio II. in Synodo Generali Romana. Ad dirimendum autem matrimonium post contractum illud votum dicendum est solemne, quod solemnizatum fuit per sacri Ordinis susceptionem, vel per professionem expressam, vel tacitam factam in Religione à Sede Apostolica approbata, & in manibus potentis recipere, & incorporare in illa, *c. vnico, de voto lib. 6*. Quod si in primitiua Ecclesia aliter factum est, idèò contingit, quia nec expressè, nec publicè, aut solemniter vota Religionis emittebantur. *Tom. 3. quæst. 1. art. 1. & 2. De quo Simanc. de Cathol. institut. tit. 4. de matrim. conclus. 30. nu. 6. Soto de institut. sacerdot. de matrimonio lectione. 6.*

Vidè ad idem Suarez de censuris disp. 23. sect. 5. à n. 11. Sanchez lib. 7. de matrim. disput. 26. num. 2. & lib. 5. Decalog. c. 1. nu. 6. & 9.

2 Per ingressum, seu susceptionem habitus Regularis non soluitur sponsalia de futuro, nisi post secutam professionem, sicut nec soluitur matrimonium ratum, & non consumatum, *cap. ex publico, de convers. coniugat.* Quod iure tantum Ecclesiastico Concilij Tridentini dirimatur quoad vinculum per professionem in Religione approbata factam, probabilior sententia affirmat, quidquid alij iure naturali, & Diuino dissolui teneant. *Ibidem, art. 3. & 4. De quo Couar. de testam. 1. p. cap. 5. n. 11. Medina de sacror. homin. continen. lib. 5. cap. 90. & 57.*

Tris. ses. 24. c. 6. de matrim.

Idem docent Vazquez 1. 2. quæst. 96. art. 4. disp. 165. Soto cap. 6. & 7. Azor. tom. 1. inst. moral. lib. 12. cap. 6. quæst. 3. Ribadeneira de instituto Societatis capit. 18. Sanchez lib. 7. de matrim. disput. 26. num. 2. & lib. 5. Decal. cap. 1. nu. 9.

3 Votum continentiae annexum ordini sacerdotali ex Ecclesiastica institutione consona iuri Diuino, & naturali posse per Papam dispensari, omnes conueniunt. At votum solemne castitatis in Religione emissum, licet non possit tolli per dispensationem, iuxta sententiam aliquorum, nihilominus tamen ex rationabili, & vrgenti causa posse à Papa tolli obligationem ex voto prouenientem, in toto, aut in parte, faciendo de Religioso non Religiosum (sicut defacto fuisse dispensatum à Sede Apostolica traditur) melior pars Doctorum affirmat. Non tamen potest efficere Papa, quod maneat verus, & perfectus Religiosus in perfecta, & vera Religione Euangelica, & quod simul habeat proprium, vel vxorem, quia id essentiae Religionis, & Monachatus

repugnat, vt in cap. cum ad monasterium, de statu monachor. expressè habetur. *Ibid.* art. 5. De quo Cordub. quæst. 24. Couar. cap. 1. de testam. nu. 11. Nauar. in cap. non dicatis num. 49. Soto de iust. lib. 7. quæst. 4. art. 2. & qu. 5. art. 3. & in 4. dist. 38. quæst. 2. art. 2. ¶ Vide Sanchez de matrim. lib. 8. disp. 18. num. 7. & 8. & lib. 5. decalog. cap. 2. à num. 3. & nos diximus supra resolut. 52. num. 29.

4. Vota simplicia obedientiæ, paupertatis, & castitatis post biennium probationis emissa apud Societatem Iesui, interim dum non expellitur à Religione taliter professus, faciunt verum Religiosum, idèdque matrimonium contractum irritum, nullumque reddunt, ex decreto Gregorij XIII. *Ibid.* art. 6. & tomo 1. quæst. 1. art. 4. & 5. De quo F. Ioannes à Cruce de statu Relig. lib. 1. cap. 2. §. ex dictis, fol. 8.

Vbi constituit differentiam inter Patres Iesuitas, & ceteros Religiosos quoad hoc, quod isti essentialiter, & ex iure Diuino sunt inhabiles ad matrimonium, illi verò ex iure Ecclesiastico præfati Decreti Gregorij. Sed oppositum quantum ad hoc videtur tenere Sanchez lib. 5. decalog. cap. 1. num. 23. & 26.

An autem professio in Religionibus Militaribus emissa soluat matrimonium ratum, & non consumatum, vide *Ibidem* art. 7. & nos diximus supra de Commendatarijs resolut. 29. num. 10.

5. Oblati, qui se ipsos perpetuo monasterio obtulerunt absque Religionis professione, seu voto castitatis, etiam mutato habitu sæculari posse matrimonium contrahere, tenent plurimi, mihi que indubitatum omnino videtur, quia hi non sunt verè, & propriè religiosi, vt tradit glossa in cap. vt priuilegia verb. mutato habitu, & in cap. penult. de priuileg. & tenet Cappella Tolosana. *Ibidem* artic. 8. De quo Couar. in cap. alma mater, 2. p. §. 2. num. 8. Capelli Tolosana decis. 8. num. 33. Ad quod in simili vide Sanchez lib. 7. decalog. cap. 8. num. 42.

6. Religiosus ministrans sacramentum matrimonij eum solemnitate benedictionis nuptialis sine speciali licentia parochi incurrit excommunicationem ipso facto à Papa duntaxat absoluendam; *Clement. 1. de priuilegijs*, itemque suspensus manet ipso iure ad arbitrium Ordinarij, seu quandiu voluerit absoluendus, ex decreto Tridentino. Nec sufficit licentia generalis ad sacramenta ministranda, vt possit Religiosus hoc sacramentum ministrare, nisi in illa fiat mentio specialis ipsius sacramenti matrimonij, licet non fiat de Religiosis. *Tomo 3. quæst. 2. art. 1.* De quo B. Ioannes Capistranus tract. de excommunicat. & Glossa in dicta *Clement. 1. verb. speciali, de priuileg.*

7. Nemini dubium est Episcopis, & à fortiori prælatis Regularibus prohibitum esse dispensare in impedimentis consanguinitatis, & affinitatis ad contrahendum matrimonium. Priuilegium autem Leonis X. super hoc factum Fratribus Augustinis (si quando fuit) iamjam cessauit. Sed Religiosi apud Indias gaudent hoc priuilegio, vt supra diximus

*Trid. Sess. 24. cap. 1. de re-
form. matrim.*

mus de Indorum priuilegijs num. 5. vbi referuntur bullæ Apostolicæ id concedentes *ibidem art. 2.* De quo Syluest. verb. casus, casu 41. Vide Portel in addit. ad dubia verb. matrimonium, num. 1. & seq.

8. Licet sapientissimis viris probabile videatur, sponsam duodecim annorum v. g. post matrimonium ratum, & non consumatum ingredientem Religionem, intra duos menses compellendam esse profiteri, iuxta terminos *cap. ex publico, de conuers. coningat.* etiam nunc stante decreto Concilij Trident. super anno integro probationis, & sexto decimo ætatis, sicut in ipso Concilio in casu particulari admittitur professio post sex menses. Contrarium nihilominus est tenendum, quia ex plano sensu dicti decreti negatiui, & generali ipsius prohibitione constat, non valere professionem præfata puellæ ante impletum annum probationis, & decimum sextum ætatis. *Tomo 3. q. 13. art. 4.* De quo Henriquez 2. tomo lib. 12. de impedim. matrim. cap. 5. num. 8. littera F. Palatius in 4. dist. 27. quæst. 3. art. 2. Vide infra de nouitijs vxoratis à n. 26. vsque ad 28. ¶ Idem docet plures alios allegans Sanchez de matrim. lib. 2. disp. 24. num. 6. & 7. & lib. 5. ad præcepta cap. 4. num. 11. Lessus de iust. lib. 2. cap. 41. num. 59.

RESOLVTIO XCIII.

De Mendicitate Fratrum, seu de Fratribus Mendicantibus.

MENDICATIO Religiosis licita est ad querendum victum, nec ad id tenentur manibus laborare. Imò qui ad exercendum se in humilitatis, & patientiæ virtute habitum pauperis, seu peregrini suscipit, & mendicando aliquem pium locum longinquum visitat, licite, & laudabiliter facit, etiam si nullum paupertatis votum emittat; nec sua pauperibus distinet, *Tomo. 3. quæst. 3. art. 1.* De quo D. Thom. opuscul. 19. cap. 5. & 2. 2. quæst. 187. art. 3. Nauar. in *cap. non dicatis* num. 37. ¶ Idem ferè docet Sanchez lib. 7. decalog. cap. 24. num. 2. & 5. & agens de diuitibus deuotionis, seu peregrinationis causâ ad tempus mendicantibus, num. 12. 13. & 14.

2. Mendicitas Fratrum Minorum, & aliorum Mendicantium licita est, & meritoria, vt declarauit Alexander Papa, dummodò non se extendat ad superflua conquirenda, & recompensatio fiat in spiritualibus putâ in sermonibus, & orationibus, in officio Diuino, & vita Religiosa, approbatur namque mendicitas, vt melioribus exercitijs debite occupentur Fratres, non vt otio vacent. *Ibidem art. 2.* De quo D. Thom. dicta quæst. 187. art. 3. 4. & 5.

Idem docent Castro contra hæreses verb. m. endicitas, Thomas Vvaldens. lib. 4. doctrinal. fidei antiquæ cap. 3. & 4. & tradit Sanchez vbi supra à num. 6. vbi resoluit, id esse diffinitum in Concilio Constantiensi Sessione 8. & in bulla Martini V. & à Leone X. contra articulos Lutheri, & à Nicolao III. in cap. exijt. de verbor. significat.

3 Quia imò Fratres Minores cum nil proprii habere possint, tenentur ex vi regulæ per mendicitatem providere sibi de necessarijs, ex dicto cap. exijt. & ex Clem. exiij. eodem titulo: non tamen licet valent aliquid petere per civilem actionem, etiam debita iure naturali, aut Diuino, puta pro misis, sermionibus, exequijs, aut pro alijs exercitijs spiritualibus, seu corporalibus, aut pro alia quacunque causa, nisi purè per viam elemosynæ, implorando humiliter officium iudicis absque scandali periculo, vt ipse pro debito satisfieri faciat. Vnde dicti Fratres Minores non sunt incapaces dictæ elemosynæ debitæ pro annalibus missarum perpetuis, licet enim sint certa moraliter, non tamen ciuilliter. *ibid. art. 3.* De quo Cordub. super regul. cap. 5. quæst. 3. & cap. 6. quæst. 1. 5. & 10. & nos diximus supra de legatis num. 10. & 19.

4 Mendicantes, alij sunt ex regula, vt Fratres Minores, qui proinde de nihil proprii possident in communi: Alij ex cõstitutionibus, vt Prædicatores, & similes, quibus licet bona in communi possidere. *Tomo 2. quæst. 125. art. 1.* De quo vide Sanchez lib. 6. decalog. cap. 7. à num. 13. & lib. 7. cap. 25. à num. 1.

*Trid. sess. 25.
c. 9. de Refor.*

5 Priuilegia Mendicantium ad petendas elemosynas per Tridicinarum Concilium non sunt abrogata, quippe quod tantum procedit in quæstoribus elemosynarum prædicantibus, seu publicantibus indulgentias concessas porrigentibus manus adiutrices pijs locis. Quin imò contra prohibentes possunt procedere Rectores Ordinum Mendicantium, & Auditor Cameræ Apostolicæ, ac Inquisitores Hæreticæ prauitatis, sicut contra hæreticos, suntque ipso facto excommunicati, ex Bulla Sixti Quarti apud Bullarium. *Tomo 2. quæst. 57. art. 7.* De quo supra diximus de elemosyna num. 5. ¶ Idem post Nauarrum, & nostrum Auditorem docet Sanchez lib. 7. decalog. cap. 24. num. 7.

*Bullar. bulla
20. Sixti 4.
n. 5. & bul. 7.
Pij 5. n. 25.*

6 Mendicantes Fratres dicuntur, quibus Regula, vel constitutio possessiones, seu redditus ad propriam sustentationem interdicit, & in certa mendicitas solet eis victum præbere per publicum quæstum, *cap. 1. §. confirmatos, de Religiosis domibus lib. 6.* Auc. *Tomo 1. quæst. 2. art. 9.* De quo vide Sanchez lib. 6. decalog. cap. 7. num. 114.

7 Iure communi attentio quatuor tantum sunt Ordines Mendicantes, *cap. unico §. sanè, de Relig. domibus in 6.* quæ quidem ab initio propriæ, & principaliter sic appellatur, licet ex eis aliquæ bona stabilia in communi habeant: scilicet Ordo Fratrum Minorum B. P. N. Francisci, Ordo Predicatorum Beati Dominici, Ordo Eremitarum sancti Augustini, & Ordo Carmelitarum. Aliæ sunt, quæ postea ex priuilegio Apostolico

inter

inter Mendicantes relatæ sunt, scilicet Ordo seruorum Beatæ Mariæ, Ordo Minimorum, Ordo S. Hieronymi Iesuatorum, & Ordo Societatis Iesu, omnesque priuilegijs Mendicantium gaudent, vt constat ex Bullis Pij V. Gregorij XIII. Pauli III. & aliorum apud Bullarium. *Tomo 1. quæst. 2. art. 1. & 9. & tomo 3. quæst. 49. art. 1. & 2.* De quo Nauar. in *cap. statumus, 54. quæst. 3. num. 13. in fine.* Idem ferè tradunt Azor institu. moral. tom. 1. lib. 12. cap. 14. quæst. 12. §. quæres, Sanchez vbi proximè num. 117.

Bullar. bullæ 19. 20 & 21. Pij 5. & bul. 13. & 26. Gregor. 13. & bulla 7. & 8. Pauli 3.

8 Alexander Quartus damnauit quendam libellum satis perniciosum, & detestabilem, tanquam magni scandali seminarium, & multæ conturbationis materiam continentem, contra laudabilem statum, & institutum Euangelicum Fratrum Mendicantium, illumque comburendum præcepit. Habetur in Bullario. De quo D. Bonauentura in tractatu pro defensione status Mendicantium. Ad quod vide Sanchez lib. 7. de calog. cap. 24. num. 6.

Bullar. bulla 20. Alex. 4.

9 Mendicantes, & quæ eorum gaudent priuilegijs fruuntur concessis Societati Iesu per plurima priuilegia Apostolica, de quibus infra dicemus de priuilegijs num. 49.

Comp. Societ. tit. dispensat. §. 6.

10 Per quoddam priuilegium S. Hieronymi in Hispania apud Cõpendium Societatis possunt Fratres Mendicantes semel in vita dispensari in foro conscientie à Confessario per superiorem deputato super irregularitate quacunque occasione contracta, quod est valde magnū priuilegium, & notatu dignum. *Tomo 1. quæst. 62. art. 13. §. aduertendum.* Vide supra resolut. 52. num. 25.

RESOLVTIO XCV.

De Minoribus Fratribus.

FRATRVM Minorum Religio proprijsime instituta est ad instar Ecclesiæ Catholicæ Romanæ, sicut enim tota Ecclesiastica Hierarchia ex presbyteris parochialibus; Archiepresbyteris, Episcopis, Archiepiscopis, Patriarchis, & Primatibus compagitur, hiq; omnes Summo Pontifici Romano subsunt ita Hierarchia Minoritarum ordinatur ex confessoribus, qui sunt veluti presbyteri parochiales, ex Guardianis, qui sunt ad instar Archipresbyterorum, ex Custodibus, qui præsumt vt Episcopi, & ex Ministris Provincialibus, qui quasi Archiepiscopi præsumt pluribus Custodibus, ac tandem ex Generalibus, qui ad instar Primatum, seu Patriarcharum habent pro suffraganeis plurimos Provinciales, qui omnes supremo Ecclesiæ Romanæ Pontifici subduntur, non solum ex iure Diuino, vt reliqui fidelium, sed etiam ex speciali Regula præcepto, *Tomo 1. quæst. 72.*

12. art. 5. De quo vidè P. Miranda tom. 2. Manual. quæst. 6. art. 1.

2 Fratres Minores de licentia prælatorum possunt procurare pecuniam pro Bulla Cruciatâ accipiendâ, qua optimè sui possunt ad eligendum confessorum pro non reseruatis, & pro indulgentijs lucrândis: ac vltèrius, per quoddam viuè vocis oraculum Pauli Tertij possunt comedere oua, & lactinia in diebus ieiunij, & omnia alia in illa concessa consequi (excepta absolutione à casibus reseruatis) modò sacerdotes duas missas celebrent, & Choristæ bis. Psalmos Pœnitentiales cum suis Litanijs, & Conuersi, seu laici ducentos Pater noster cum totidem Ave Maria recitent, omnia hæc reiterando in publicatione bullæ, quæ quottannis fieri solet. Quod quantum ad lactinia manducanda in quadragesima non est in vltu, in alijs ieiunijs per annum vsus obtinuit. Tom. 1. quæst. 21 art. 10. & quæst. 52. artic. 11. quoad casus reseruatos, vide supra de absolut. Fratrum quoad reseruata, nu. 24. & 25.

An autem Fratribus Minoribus liceat recipere triticum, ac aliàs res superabundantes, quibus in propria specie non indigent, aut non in tanta quantitate, vt per syndicum vendantur, & pro alijs necessarijs commutentur? vide supra de dispensationibus, nu. 36.

3 Præcepta contenta in Regula Fratrum Minorum (exceptis tribus votis essentialibus) non obligare ratione voti, seu tanquam vota, tenet verior, & receptior sententia, aliàs nec Papa in illis dispensare posset, sicut in paupertate, vel castitate, manente Monachatu, non valet, vt ex cap. cum ad Monasterium, de stat. Monac. constat. Tom. 1. quæst. 26. art. 4. & nos diximus de dispensat. nu. 37. De quo P. Miranda tom. 2. quæst. 31. artic. 2.

De bonis male quæstis, & incertis relictis dispositioni Fratrum Minorum, vide supra de bonis Regularium, num. 1. De bonis, & alijs pertinentijs Monasteriorum, desertorum Fratrum secum ad alia loca transferendis, vide ibid. nu. 7.

Quibus in casibus licitè possint ingredi Fratres Minores clausuram Monialium, vidè supra de clausura Monialium, num. 21. vsque ad 27. item & num. 32.

4 Apud nos Minores extat quædam constitutio contra Fratres recipientes libros à dante reseruante sibi dominium, quia talis dominij reseruatio præsumitur in fraudem fieri, à Fratribusque procurari, vt liberius nulla habita licentia superioris, nominae dantis de illis possint disponere. Tom. 2. quæst. 83. art. 2.

5 Pius Quintus inter viuæ vocis oracula, apud Bullarium declarauit, quod calceamenta de super aperta, quæ vocantur Hispanè (suelas) portata à Fratribus Minoribus non sunt calceamenta in sua Regula prohibita, quibus bona conscientia cum pealibus pannicis, & caligis possunt dicti Fratres uti. De quo Corduba super Regul. cap. 2. quæst. 23. puncto 1. & 2. vbi resoluit, quod nomine calceamentorum in Regula

prohi-

prohibitorum propriè veniunt cooperimenta de corio facta, quæ cooperiant totum pedem, ac idè omnia alia, vt caligæ truncatæ, soleæ, sandalia, sculponeæ, sotulares, calipodia, vdones, & huiusmodi non dicuntur propriè calceamenta secundum quatuor Magistros, & D. Bonaueruram. Portare autem calceamenta propriè dicta est consuetudinariè pedum operimenta de corio facta portare, portare namq; dicit vsus, vt docet noster Ouando in addit. ad 4. de voto.

Sanctissimus D. N. Urbanus VIII. in sua bulla, quæ incipit: *Sacro sanctum Apostolatus ministerium*, sub datis Romæ apud S. Mariam Maiorem, die prima Octobris anni 1625, Pontificatus sui anno 3. dicit: *Quod Fratres cum calepodijs, seu sandalijs apertis dumtaxat incidere teneantur, neque alio pedum operimento, siue panneo, siue alterius cuiuscunque materia existat, absque expressa licentia vti possint.* Nota valde verba Pontificis, non enim sunt contraria ijs, quæ dixerant Pius V. D. Bonauentura, quatuor Magistri, Corduba, & expositores; namq; non dixit D. Urbanus VIII. illud esse contra regulam sed ne fiat sine licentia. Ita semper factum est, & oportet fieri.

Idem Pius V. inter viuæ vocis oracula apud idem Bullariû concessit Fratribus Minoribus sequentia. Primo, quod possint vti Syndico secundum priuilegia, & quod superiores disponere possint de pecunia expendenda per Syndicum, & quod ipsi Syndici nequeant de ea dispo-
nere, nisi in quibus, & quando prælatus voluerit.

Bullar. Orac:
22. vsque ad
31.

Secundo, quod de licentia Ministrorum liceat prælatis, & Fratribus recipere, & petere vinum, & alias elemosynas in sua specie, & per Syndicum venundari, & talis pecunia possit licitè conuerti in vtilitatè Fratrum, Conuentuum reparationem, & in alias extraordinarias vtilitates pro tempore occurrentes.

Tertio, quod de licentiâ prælatorum recurrere possint Fratres ad dictos Syndicos, & amicos spirituales pro emendis quibusdam rebus, licet non sint ad modum necessariz.

Quarto, quod liceat congregare vinum, frumentum, & alia, quando prælatis videbitur, quod in tali Conuentu aliter non possumus commodè, vel decenter sustentari, dummodò tales congregationes non fiant, nisi pro vno anno tantum.

Quinto, quod missas, & elemosynas vni loco, vel aliquibus Fratribus commendatas liceat prælatis, alijs Religiosis, etiam aliorum Ordinum, vel presbyteris sæcularibus commendare, nisi oppositè expresse dixerint qui missas commendauerunt, & pecunias dederunt.

Sexto, quod Fratres iter agentes de licentia prælatorum possint secum ferre famulum cum pecunia, quando alio modo iter agere commodè non possunt.

Septimo, quod per quæcunque statuta, etiam Apostolica non obligentur Fratres ad aliquas censuras, seu pœnas Ecclesiasticas, vel ad peccatum

eatum mortale, sed tantum ad pœnas, seu pœnitentias per prælatos iniungendas, non obstantibus quibuscumque Apostolicis, seu Regulæ declarationibus, dummodo non sit contemptus, vel mandatû non sit impositum sub pœna excommunicationis, vel in virtute sanctæ obedientiæ.

Octavo, quod prælati, aut Religiosi de eorum licentia possint procurare pecunias, non solum pro urgentibus necessitatibus, sed etiam pro his, quæ non ita necessaria sunt: imò pro superfluis, & curiosis v.g. pro ornamentis, & ædificijs sumptuosis. Item non solum pro necessitatibus præsentibus, & eminentibus, sed etiam pro futuris, pro quibus elemosyna procurata apud Syndicum deponatur.

Nono, quod non sint obligati quando petunt pecuniam, explicare necessitatem in particulari, sed quod possunt procurare denarios, vel pecunias pro necessitatibus in generali, & data pro vna particulari necessitate possit in alteram ordine Syndici deputari.

Decimo, quod præterquam in transgressione eorum, quæ sub præcepto in Regula continetur, putà, exceptis tribus votis obedientiæ, paupertatis, & castitatis, & exceptis præceptis de non recipiendo denarios, vel pecuniam, aliter quam concessam est supra, & excepto præcepto de diuino officio, & ieiunijs in regula contentis, & quando calceamenta integra de corio portauerint, quibus omninò pedes cooperiantur sine necessitate, vel dispensatione superioris, & quando iter fecerint equitando, sine manifesta necessitate, vel infirmitate, vel sine licentia prælatorum, vel dispensatione, quam conferre possunt, quanuis non sit acta necessitas: & quando intra clausuram Monialium intrauerint extra casus, & modos in earum regula, & Apostolicis constitutionibus contentos, & quando electores, quibus incumbit, omiserint eligere Ministrû Generalem in festo Penahcostes, aut petere à Domino Papa vnum Cardinalem Protectore Ordinis, & tandem quando à debita obedientia, & reuerentia Dñi Papæ, vel Ecclesiæ Romanæ recesserint: in cæteris autè transgressionibus præceptorû per quasque ordinationes non obligantur Fratres ad censuras, vel pœnas Ecclesiasticas, vel ad aliquod peccatum mortale, sed solû ad pœnitentiam per superiores pro tempore iniungendam, dummodo non adsit contemptus, vel non fuerit in virtute obedientiæ, vel sub pœna excommunicationis mandatû, nisi quatenus aliter ius aliquod, vel præceptum naturale, diuinum, vel humanum mortaliter fuerint transgressi, a hoc in foro conscientiæ tantum.

Pro quo aduerte cum Auctore ibidem, quod nullus Frater potest vti præfatis concessionibus concernentibus paupertatem in toto, vel in parte sine licentia Ministri Generalis, qui præfatum facultatem sine cõsilio Patrum minimè potest impertiri, vt expressè declarauit idè Pius Quintus vbi supra oraculo 21. & aliter concessa non valet, quia habet præfatum potestatem modificatam, scilicet, *de consilio Patrum*, quod petere, & sequi debet, vt notatur in cap. nonis, de his, quæ sunt à prælato, &

Bellar. Orac.

21. Pij V.

tradit

tradit Panormitan. in cap. ex parte, de constitut. Vnde præfata concessio-
nes sic modificata non sunt dissipatiuæ nostræ Regulæ, cum his nullo
modo possint vti Fratres sine licentia Generalis, de consilio Patrum,
qui si eam indulerit, erit cum grano salis ita modificata, vt regula nos-
tra, & noster status non destruat, sed reformetur secundum loca, &
tempora. Hæc Auctor. De quo videatur P. Miranda tom. 2. Manual.
q. 31. art. 6. vbi resoluit, nullo modo posse nos vti dicto indulto Pij V.

7 Gregorius XIII. inter viuæ vocis oracula apud Bullarium con-
cessit Fratribus Minoribus, quod cum aliqui Conuentus nostri, præfer-
tim ex illis, qui fuerunt Amadeorum, & Clarenorū habeant vineas intra
septuaginta Conuentuū, ex quibus colligunt singulis annis vinum, quod non
videtur conuenire puritati Regulæ, & professionis nostræ, possimus il-
las tenere, & illis vti pro serenitate conscientiarum. Itē quod Syndicus po-
test vendere fœnum, quod colligitur in pratis nostris, & cōuertere præ-
tium in alias res Conuentibus, & Fratribus necessarias. Pro quo aduer-
te, quod illa particula, *præsertim*, posita in ista concessione non limitat,
quod id tantum liceat in Conuentibus, qui olim fuerunt Amadeorum,
& Clarenorum, sed ibi præcipuè licere declarat, non tollendo, quod in
alijs eodem priuilegio vti liceat, vt bene aduertit Portel in addit. ad dā
bia verb. redditus annuales §. probo primo, vbi resoluit, idem à simili li-
cere de messe hordeacea intra septuaginta Conuentus collecta pro iumentis,
de oleo ex oliuis, dummodò non colligant ad vendendum, nec ex hor-
tis, seu agris agricolis extra septuaginta monasterij fortè ad colendum tradi-
tis, sed tantum pro vsu, & necessitate Fratrum. Ad quod vide Cordub.
in regul. cap. 6. quæst. 10. puncto 2.

8 Gregorius XV. per suum Breue datū Romæ die 22. Martij 1621
Pontificatus sui anno primo, quod incipit: *Alias à felicis recordationis Pau-
lo VI. ampliauit, & extensit concessione de celebrando festo B. Pascha-
lis Bailon in toto Ordine Fratrum Minorum de communi Confesso-
ris non Pontificis die 17. Maij sub ritu duplici.*

Idē Gregorius XV. per suum Breue datū Romæ die 4. Iulij 1622.
quod incipit: *splendor Paterna gloria, &c.* concessit, quod indulgētia Por-
tunculæ esset perpetua lucranda die 2. Augusti apud Ecclesias totius
Ordinis B. P. N. Francisci de Obseruantia.

Itē S. Dñs noster Vrbanus VIII. anno Dñi 1624. die 18. Aprilis per
suū Breue, quod incipit: *In sede Principis Apostolorū*, concessit, vt in toto
Ordine Seraphico celebretur festū B. Petri de Alcantara, de communi
Confessoris non Pontificis, die 19. Octobris sub ritu duplici.

Item eodem anno die 10. Septembris per suum Breue, incipit: *Demi-
ni nostri Iesu Christi, &c.* idem Pontifex extendit, & ampliauit concessionē
Leonis X. vt in toto Ordine celebraretur festum B. Ioannis de Capistrano
de prædicto communi Confessoris non Pontificis, die 23. Octobris
sub ritu duplici.

Oracula. 7°
Grego. 13^e

Nonæ conces-
siones D. Gre-
gor. 15. & S^o
D. N. Vrbanū
8. circa San-
ctos de noua
canonizatos,
& beatifica-
tos Ordinis M^o
norum.

Item idem S. D. N. Urbanus VIII. per suum Breue datum Romæ die 11. Augusti 1624. Pontificatus sui anno secundo B. Iacobū de Marchia Beatum nuncupari, & haberi concessit, & in Ecclesia Sanctæ Mariæ Nouæ ciuitatis Neapolitanæ eius festū cū officio, & missa celebrari, incipit Breue: *In sede Principis Apostolorum, &c.* quam concessio nem postea per Breue datum Tusculi die 23. Octobris eiusdem anni, ad vniuersum O. dinem extendit, incipit: *Nuper pro parte charissimi in Christo filij nostri Philippi Hispaniarum Regis Catholici, &c.* eius festum celebratur die 28. Nouembris sub ritu duplici.

Idem Pontifex per Breue datum Romæ die prima Octobris 1625. Pontificatus sui anno 3. quod incipit: *In specula Militantis Ecclesie, &c.* seruuum D. I. F. Felicem de Cantalicio Ordinis Minorum, & Congregationis Capuccinorum Beatum nuncupari concessit.

Item in expeditione Capituli Generalis Fratrum Minorum de Observantia die 25. Maij Sanctissimæ Trinitati, & Translationi S. P. N. Francisci sacra, anno Domini 1625. summo orbis, & Urbis applausu, incredibili populi frequentia, tam ob annum SS. Iubilei, quam multorum Capitulorum Generalium celebrationem, apparatu verè sacro, & Regio relata est in numerum Sanctorum B. Elisabeth quondam Portugallie Regina à S. D. N. Urbano Octauo, cuius corpus integrum, & Seraphici P. N. B. Francisci habitu indutum in Regio ab ipsa condito sanctæ Claræ Conimbricensis conuentu Prouinciæ Portugallie, magna miraculorum gloria honorificè asseruatur.

Item die 24. mensis Nouembris eiusdem anni post longam, & firmam testimonium exhibitionem à Procuratore Ordinis P. F. Ioanne de S. Bernardino adductam, in sacra Rituum Congregatione ab illusterrimis, & RR. DD. Cardinalibus determinatum est, eandem S. Elisabeth Portugallie Reginam, Tertiam regulam de Penitentia B. P. N. Francisci fuisse expressè professam, & ad eiusdem Ordinem pertinere, & in toto Ordine missa, & officio, omnique Ecclesiastico ritu esse colendum, & celebrandum eius festum die 4. Iulij censuit.

Item ex concessione eiusdem D. N. Urbani Octauo per suum Breue datum Romæ die 17. Septembris 1625. Pontificatus sui anno 3. incipit: *Domini nostri Iesu Christi, &c.* celebratur in toto Ordine festum Beati Conradi Tertij Ordinis B. P. N. Francisci sub ritu semiduplici, de communi Confessoris non Pontificis, habet lectiones secūdi ordinis proprias ex proprio Sanctorum Ecclesie Placentinæ, die 19. Februarij.

Item ex decreto sacre Congregationis super sacris Ritibus, & beneplicitio piz memoria Gregorij XV. & ex nuperima concessione S. D. N. Urbani Octauo per suam bullam quæ incipit: *Celestis aqua fumentis* &c. datum Romæ anno 1623. tertio Idus Nouembris, Pontificatus sui anno primo, celebratur in toto Ordine, tam à viris, quam à fœminis festum Beate Margaritæ de Cortona Tertij Ordinis, de communi nec Virginis,

Virginis, nec Martyris die 23. Februarij. Hæc omnia habentur in Tabula Capituli Generalis Romæ apud B. Mariam de Araceli celebrati anno Domini 1625. sub Reuerendissimo P. F. Bernardino de Senis Ministri Generalis.

Tandem S. D. N. Urbanus VIII. concessit, vt possimus facere officiu, & Missam die 6. Februarij de 23. Fratribus apud Iaponem Martyrio coronatis, & nos diximus latius supra resol. 24. nu. 38.

De legatis relictis Fratribus Minoribus, & an sint capaces fideicommissi vniuersalis, aut hæreditatis, vide supra de Hæreditatibus à num. 9. vsque ad 14. & de legatis in testamento à num. 9. vsq; ad 21.

Quas indulgentias consequantur hi, qui sepeliuntur in habitu Fratrum Minorum, & qui illum osculantur, vide supra de Habitu Regulari, nu. 9. & 10.

An autem Fratres Minores possint esse executores testamentorum, dicemus infra de testamentis, nu. 17. & 18.

De Missa, vide supra de celebratione Missæ ea quæ resoluimus ex quæst. 47. tom. 1. & ex quæst. 4. tom. 3.

RESOLVTIO XCVI.

De Monasterij Regularium.

FRATRES Minores licite possunt in domibus iam constructis, & ædificijs sumptuosis, inibique morari, itemque alijs quibuscunque ad eorum vsum attinentibus communiter, vel diuisim, vt cellis, officinis, libris, parametis, & vasis pretiosis ad seruitium altaris, necnon alijs vtensilibus, quæ illorum sunt tantum custodes, & non domini, ex declaratione Leonis X. apud Bullarium. Quod intellige de habitis, seu sacris, semelque iam acquisitis, non vero de acquirendis, aut procurandis, vt declarauit Sixtus III. inter viua vocis oracula. Tom. 3. quæst. 5. art. 2. & quæst. 25. art. 1.

Bull. Bull. 5.

Leon. X.

Orac. 8. Six.

2. In Monasterijs Monialium deputatos Fratres Minores in spiritualibus dumtaxat, & non in temporalibus bonorum administratione deservire, declarauit Innocentius Quartus, posteaque confirmauit Clemens VII. apud Bullarium: secus facientes suæ regulæ transgressores habendi, & iudicandi sunt. *Ibid.* art. 2.

Bull. Bull. 156.

Clem. 8.

3. Quauis Deo semel dicata ad prophanos vsus conuerti non possint, iuxta cap. ad hæc. de Religiosis domibus. & cap. quæ semel 19. quæst. 3. ex causa tamen legitima Episcopus potest Monasterium sibi subditum penitus destrueret, illudque totaliter reducere ad vsum prophanum, mutato Ecclesie, & rerum sacrarum statu, ita vt locus desinat esse sacer, & Religiosus. Bona autem Monasterij pertinent ad locum, ad quem monachi, vel

Moniales transferuntur. *ibid.* art. 3. 4. & 6. & tom. 2. quest. 49. art. 6. & 7. & nos diximus supra, num. 7. & 8. resolut. 55.

4. Acquisita à Religioso in vno Monasterio, ad idemmet pertinent; quæ sita post eius translationem ad aliud Monasterium, acquiruntur huic secundo, & non primo Monasterio, à quo translatus fuit, argu-mento, *cap. Statutum 18. quest. 1.* Si verò translatio fiat agendæ poenitentia ergo pro excessibus Monachi, bonorum proprietates apud primū Monasterium remanebit, vsus fructus apud secundum, cui debentur alimēta, *c. de lapsis 16. quest. 6.* qui quidem vsus fructus post reditum Monachi iterum redibit ad primum. *ibidem art. 5.* vide infra de transitu vnus ad aliam Religionem, num. 77.

5. Monasterio instituto competit beneficium restitutionis in integrum aduersus aliud Monasterium substitutum circa alienationem, vel census constitutionē ab ipso factam contra prohibitionē testatoris qui certa bona illi reliquit sub poena amissionis eorundē si talis alienatio, aut census constitutio fieret, quæ inquā restitutio illi competit ad instar minoris, cui æquiparatur Monasteriū, *l. orphanotrophos. c. de Episcop. & Clericis cap. 1. de restit. in integrum*, vbi Bald. minor autem institutus hæres restituitur aduersus substitutum, *l. quod si minor, §. scruola. ff. de minoribus*, & ut hæreditatem sibi relictam consequatur aduersus propriam negligentiam; *l. 3. §. & si hæres. ff. de minoribus*, & in proprijs terminis de Ecclesia læsa, quæ restituitur intra quadriennium, extat textus in *cap. 2. de in integrum restit.* vbi Abbas, & DD. quod ad triginta annos etiam extendit *l. final. tit. fin. part. 6.* apud Hispanos, quia priuilegiatus certans de damno vitando, sicuti est primum Monasterium bene vitatur suo priuilegio contra pariter priuilegiatum certans de lucro captando, quale est secundū Monasterium substitutum. *l. verum, §. final. ff. de minor.* & tenet cōmunis Doctorum sententia in *cap. in presentia, de probat.* & in *auth. quas actiones, c. de sacros. Eccles.* Ad quod est quoddam priuilegium Ioannis XXI. in quo ipso iure rescinditur quæcunq; læsio in bonis, & vsibus Monasteriorum, etiam si culpa Monachorum, aut prælatorum facta fuerit, neq; opus est aliquam in integrum restitutionem super ea impetrare: quod ius, & priuilegiū trahitur ad præterita nondū decisa, præsentia, & futura. Verūm est tamen, quod attentō iure cōmuni talis læsio post quadraginta annos non rescindetur, præscribitur enim post lapsum eorum contra Ecclesiam: at priuilegijs Regularium attentis non nisi post spatium centum annorū, ante quod non datur præscriptio contra Monasteriū, ad instar Ecclesiæ Romanæ, vt infra de præscriptionibus, n. 2. dicemus. *Tom. 3. q. 2. §. 6. art. 2. & q. 35. art. 2. & 3.* De quo Cou. Pract. c. 7. n. 4. & in regula, postessor. 2. p. §. 2. n. 4. Gut. lib. 2. Pract. q. 115. Greg. Lop. in d. l. fin. p. 6.

6. Contrahens cum Monacho absq; licentia prælati tenetur restituere Monasterio rem ex contractu acquisitam, etiam in foro conscientie, sicut qui contrahit cum muliere absq; licentia sui viri tenetur re ex tali

tali cōtractu æquifitam reddere ipfi viro. *Ibid. d. quæst. 56. art. 3.* De quo Couar. regula, peccatum, 2. p. §. 3. in fine, Palat. Rub. in l. 55. Tau. nu. 17.

Vidè in Addit. Summæ Tom. 4. cap. 119. num. 3. & quæ tradit circa cōtractus à Monacho initos absq; superioris licentia Sanchez lib. 7. Decalogi cap. 71. à num. 27. & loquens interminis de recipientibus aliquid à Religioso ad vsus turpes, vanos, aut superfluos, qui tenentur restituere, resoluit d. lib. 7. c. 19. à nu. 29. & expressius à num. 85.

7 Bona incerta nouitiorum, male quæsitæ, & restituenda personis incertis possunt prælati Regulares applicare Monasterijs, conuertereq; in pios vsus ipsorum, ex concessione Clementis, & Sixti III. apud Bullariū. *Ibid. art. 4.* De quo Nau. c. 17. n. 9. & nos diximus sup. resol. 17. n. 6.

8 Ad ædificationem Monasterij requiritur licentia Episcopi Diocæsani, in cuius territorio ædificandum est, vt in sacris Canonibus, & in Tridentino Concilio definitum est. *Tomo 2. quæst. 49. art. 3. & quæst. 59. art. 1. ad finem.* De quo supra diximus de ædificijs, seu Ecclesijs Regularium resol. 55. num. 3.

9 Apud Minores in vnaquaq; Prouincia Observatiæ ad minus duo Monasteria recollecta, vbi Fratres ætiorè vitæ degant, constituenda esse, statuit Pius V. apud Bullarium, ex quibus monasterijs ad alias domus non recollectas non possunt transferri Religiosi absque legitima causa à superiore approbanda. In Constitutionibus verò Toletanis præcipitur, vt ad minus tria loca pro Recollectis habeantur. *Ibid. d. q. 49. art. 11.*

An autem Regulares possint deserere Monasteria ædificata, vel ea transferre ad alia loca cōmodiora sine licentia Episcopi Diocæsani, vt de supra de ædificijs Regul. d. nu. 4. & 4. vbi etiam latè egimus per numeros sequentes de erectione, seu ædificatione Monasteriorum.

Coram quo iudicè conueniri debeat Monasterium, vide supra de exemptione Regularium, resol. 67. num. 10. 11. & 13.

10 Monasteria tam virorum, quam mulierum possidentia bona in cōmuni sunt capacia iurisdictionis temporalis cum potestate vtriusque gladij, exercenda tamen in causis sanguinis per substitutos idoneos seculares. Quod ius, seu potestas residet penes ipsum Monasteriū: sicut etiam Monasterio Monialium competit ius curæ animarum, cuius licet sint in capaces mulieres quoad actuale exercitiū, non tamen quoad habituale, seu quoad habitum potestatum instituēdi viros capaces, quibus hæc cura cōmitatur, vt determinauit Rota. *Tomo 2. quæst. 78. art. 12. §. neque obstat,* & nos diximus ex parte supra de Hæreditatibus, resol. 72. n. 20. De quo Soto lib. 1. de iust. q. 4. ar. 5. Felin. in cap. dilecti, n. 2. de maiorit. & obedientia, Natta conf. 433. num. 11.

11 Seculares prohibentur erigere excessas domos, & ædificia propè Monasteria Monachorum, vel Monialium, taliter quod ab ipsis videantur Religiosi, vel Moniales. Imò nec Religiosis degentibus propè Monasteriū aliorū Religiosorum licitum est sua in altum protendere ædificia

Bull. bull. 140
Sixti 4. n. 300
vbi refert bul
la Clem. 4. Cō
pen. d. in. v. bo
na §. 2. & 4.
Trid. ses. 25.
c. 5. de Regul.
Bull. bul. 25.
p. 7.

vel ianuas aperire, & quibus possint prospicere interiora claustra Conuentus, non obstante regula vulgari iuris, quod priuilegiatus contra pariter priuilegiatum non vitur suo priuilegio, quae fallit in eo, qui priuilegium actu habet, & practicè in eare, & specie, de qua agitur, patiturque damnum, seu læsionem ab habente simile priuilegium, ve tenet communis Doctorum sententia, *Tom. 1. quæst. 19. artic. vltim. & in Addit. Summæ Tom. 3. cap. 146. num. 3. De quo Bart. in l. vlt. ff. quibus ex causis maior. Parlador. lib. 1. Quotidian. cap. 17. num. 208. vide sup. resolut. 55. nu. 5.*

12 Leo X. apud Bullarium concessit, quod Prouinciales Minorum respectiue loca eis minus comoda, ab ipsis non omninò derelicta, post constitutionem Bonifacij VIII. constructa pro sua deuotione possint illa tenere sine Fratibus illa inhabitantibus, ita tamen quod aliquando ea visitent, cum tempus opportunum fuerit, & in eorū Ecclesijs aliquando celebrent, & quidquid ab illis locis ad alia, in quibus modò degunt, transportarunt, licitè, & sine scrupulo conscientie retinere, & illis deinceps vti possint. Vidè d. resol. 55. nu. 4.

Bullar. Orac.

34. Leon X.

13 Duo, aut tria Monasteria, iusta interueniente causa, & de assensu Monasteriorū vniendorū, etiā non vocatis eorū patronis, vniui posse concesserunt Pius II. & Pius III. Priori, & Monasterio S. Benedicti Vallisoleri, ad instantiam Philippi II. Hispaniarum Regis, dummodò onera consueta in dictis Monasterijs vnitis Monachi reportent. Vbi etiam conceditur, quod possint transferre Monasteria de locis sterilibus, & in aquis, vel de terris Dominorū temporalium, qui eorū bona occupant, ad alia loca magis comoda cum suis redditibus, fructibus, & proventibus. Quod est magnum priuilegium concessum dicto Priori, quippè qui non habet iurisdictionem quasi Episcopalem à iure requisitam in capitulo, sicut vnire, de excessibus prelat. Clement. 2. de rebus Eccles. non alienand. ad faciendam huiusmodi vnionem, tùm etiam, quia dat facultatem ad vniendum, non facta mentione reddituum dictorum Monasteriorum, & sine assensu patronorum à iure requisito, *Tom. 3. quæst. 80. art. 1. & tom. 2. quæst. 49. art. 3. & 4. De quo Rochus de iure patron. verb. honori, nu. 4. Abbas in d. cap. sicut vnire, vide sup. resol. 15. à num. 33.*

In Bull. bul. 6

Pg. 29

14 Nullæ litteræ Apostolicæ reuocatorie huiusmodi vnionum, ipsis vnionibus iam factis Monasteriorum in aliquo præiudicare censentur, sed semper in suo robore permanent, ac si dictæ reuocationes, & annulationes non emanassent, nisi de hoc indulto specialis, expressa, ac de verbo ad verbum, & de ipsis Monasterijs, locis, & Religione fiat mentio, ex concessione Eugenij III. pro Congregatione S. Iustinæ de Padua Ordinis S. Benedicti, *ibid. art. 2. De qua apud Bullarium.*

Bullar. bul. 14

Eugen. 4o

15 Imò vniones ex defectu alicuius solemnitatis nullæ, per dictam concessionem ræ, & firmæ sunt, pactaque & conuentiones circa ipsas, etiā illicitæ, & Apostolica firmitate non confirmata, expressè que prohibita inuenta, obseruari licitè posse, concessit Iulius II. pro Congregatio

gatio

gatione Montis Oliueti, ipsaque pacta eo ipso Apostolico robore communita esse determinat Leo. X. pro Camaldulensibus, & Pius II. pro Congregatione Montis Oliueti, *ibidem* art. 3. De quo in Compend. Cister. tit. v. mones. §. 2. & 3. Comp. D. Hiero. tit. Simonia. §. 1. ¶ De accessu & ingressu ad Monasteria Monialium, & de pœnis indebitè ingredientium, vide supra de clausura Monialium resolut. 26. à num. 4. vsque ad 32. & quando licitè egredi possint Moniales à clausura Monasterij, vidè *ibid.* a nu. 36. vsq; ad 42.

Item de ingressu mulierum in Monasteria Monachorum, & de pœnis contra ingredientis, & admittentes, vide supra resolut. 27. de clausura Monachorum à num. 1. vsque ad 16. & de egressu Monachorum à suis Monasterijs, *ibid.* a n. 7.

RESOLVTIO. XCVII.

De Monachis.

MONACHI nomen solitarium, triste vè significat, vt dicit Eugenius Papa in *cap. placuit*, el. 2. 16. *quæst.* 1. idè obque solebant olim Episcopi ob crimen depositionis dignum clericos in Monasteria detrudere, vt ibi tanquam in loco pœnitentiæ peccata propria lugerent, & delinquendi amplius ab ipsis submoueretur occasio, *cap. sicut dignum. §. clericos. de homicidio*, eadè neque pœna reclusionis in Monasterium infligebatur adulteræ in iure Ciuili, *Auth. sed hodie. §. si verò. ad l. iuliam de adulter.* Auctor. Tom. 2. *quæst.* 22. art. 7. ¶ De quo vide Sanchez lib. 5. Decalog. cap. 1. num. 16. circa finem, vbi tradit, nomen Monachij ab vnitatem Summi, quasi vni Deo vacare debeat, nec in alia diuidi, vt habetur *cap. 1. §. d. cap. placuit* 16. *quæst.* 1.

2. Origo, seu fundamentum Monasticæ vitæ cæpit à quibusdam solitarijs, & ab hominum cõsortio separatis viris, qui vitam solitariam, & ab omni consuetudine, & conuersatione sæculari semotam agere cæperunt: sed postea in Congregationes, & Monasteria collecti sub obedientia vnus Abbatis degere cæperunt, à sæculo adhuc semoti, claustrisque inclusi, ob idque nomen Monachorum, seu solitariorum retinerunt, *cap. 1. cap. placuit. cap. interdiximus* 16. *quæst.* 1. Neque tamen in vnum collecti ordinarij sibi iudicem constituere potuerunt, licèt quoad Regulam obseruantiam Abbates, seu superiores suorum Monasteriorum semper in eos potestatem haberent, *cap. nullam* 18. *quæst.* 2. Vnde iure cõmuni Episcopis sicut alij clerici sæculares subdebantur tanquam suis superioribus, seu Generalibus *cap. qui verè* 16. *quæst.* 1. Auctor. Tom. 2. *quæst.* 63. art. 1. De quo glossa in *cap. quanto. de offic. ordinar.* vbi Anchar. nu. 6. Imola n. 12. Abbas in *cap. cum sentiat*, n. 28. Roman. conf. 375. Boer. dec. 271. n. 8.

3 Licet Monachus mortuus sit mundo, & pro mortuo (intellige morte civili) habendus sit, id tamen in casibus iure expressis dumtaxat procedit, ex glossa in *cap. placuit* 16. *quæst.* 1. & in *cap. susceptum, verb. morte, de rescriptis*, idèoque nec perdit ingenitam nobilitatem quoad sæcularia, nec ius successione, etiam in Maioratu, quem ad vitam retinere licitè potest, nomineque in stirutoris, seu fundatoris vocari, armisque & insigniis ipsius in sigillo uti, non tamen in Marchionatu, Comitatu, vel Ducatu potest succedere. *Tom. 2. quæst.* 78. *art.* 12. *S. nec minus obstat, & art.* 13. De quo Greg. Lopez in l. 1. tit. 18. part. 4. gloss. 1. Menchaca lib. 2. v. sussequent. *cap.* 27. num. 15. Bart. in l. cum pater, §. hereditate. ff. de legat. 2. ¶ Vidè quæ ad hoc tradit Sanchez lib. 7. Decalogi, *cap.* 15. à nu. 11. & nos diximus resolut. 72. num. 20. & 21.

4 Monachi ingratitude in patrem ante Religionis ingressum commissa purgatur per ingressum Religionis, ex *cap. non liceat* 19. *quæst.* 3. Auctor. *ibidem* d. §. nec minus. De quo Ripa in l. final. num. 225. C. de revocand. donat. Rubens in l. 49. Taur. num. 12. Patianus in Probat. lib. 2. *cap.* 28. nu. 5. Vidè quæ diximus dicta resolut. 72. nu. 2.

5 Quicumque usus, vel alienatio Monacho per suum prælatu permissa, debet intelligi, modò non sit ad aliquid illicitum, nam neq; illud posset prælatus licitè concedere, neque subditus tali indulgentia, seu licentia uti. Undè recipiens aliquid à Monacho donationis gratia ob turpem causam tenetur illud restituere Monasterio, ad quod dominium rei illius pertinebat. *Tom. 2. quæst.* 125. *art.* 2. ad finem. De quo Sylvest. verbo Religio 6. *quæst.* 7. pronunc. 2. Nauar. lib. 3. tit. de Regularibus conf. 75. nu. 49. ¶ Idem traditis multis docet Sanchez dicto lib. 7. *cap.* 19. nu. 20. vsq; ad 31. & num. 108. cum seqq.

6 Monachus ad prædicandum missus ad aliquod oppidum, certam elemosynam tribuens suo Monasterio de labore prædicationis, licitè potest quod superest expendere pro suis necessitatibus, sciente, & non contra dicente prælato, tacitè enim videtur illi concedere licentiam ad illud expensendum. Idemque pari ratione dicendum est de eo, qui recipit legatum sciente, & consentiente prælato. *ibid.* *art.* 4. De quo Abb. in *cap. cum ad Monasterium de stat. Monach.* Nauar. in *cap. nullam*, num. 32. & 33. ¶ Idem ferè videtur sentire Sanchez dicto *cap.* 19. num. 4. cum sequentibus, dum ait, licentiam tacitam prælati esse sufficientem, ut Religiosus cum illa accipiens, vel expèdens aliquid excusetur à proprietate vitio.

7 Monachis prohibitum est in iure esse compatres virorum, vel mulierum, pueros è fonte baptismatis leuando, *cap. non liceat* 103. *cap. Monachi* 104. *de consecrat. dist.* 4. nè scilicet, osculentur foeminas, iuxta antiquam consuetudinem, qua Compatres osculabantur Cômatries. Quæ etiam ratione (meo videri) Seraphicus P. N. B. Franciscus præcepto Fratibus in sua Regula idem prohibuit, *ne, inquit, inter Fratres, vel de Fratibus scandalum oriantur: alludens* forsitan ad eam consuetudinem osculandi Cômatries;

matres;

matres. Non tamen prohibentur baptismi sacramentum ministrare cum licentia Ordinarij, vel in casu necessitatis, deficiente alio sacerdote, ve declaravit quoddam Capitulum Generale nostræ Religionis, exponens præfatum regulæ præceptum. *Tom. 1. quest. 31. art. 1.* & nos diximus supra resolut. 12. de Baptismo num. 1. & 2. De quo Navar. lib. 3. tit. de Stat. Monachorum, conf. 10.

An autem in partibus Indiarum possint exercere officium parochi extra sua Monasteria, vide supra de Baptismo nu. 3. & dicemus infra de parochis, nu. 1. & 2. & de Sacramentorum administratione, n. 10. & 11.

An verò Monacho possit conferri beneficium Ecclesiasticum? vide supra de beneficijs à nu. 2. & nu. 41. cum seqq.

8 Quilibet Monachus potest agere per se, & constituere procuratorem in his, quæ pertinent ad se solum, vt quia est spoliatus, vel alimeta sibi denegantur. *Tom. 3. q. 38. art. 1.* De quo Navar. in *cap. non discatis 12. quest. 2.* ¶ Idem post glossam *Clementina Religiosus* verb. *constituere de procurat.* vbi Cardin. num. 3. opposit. 3. Abb. nu. 7. Bald. *capit. cum 1. & A. numer. 3. de sentent. & re iudicata*, & post alios resoluit Sanchez lib. 6. De calog. c. 12. nu. 32. ad quod citat textum in *capit. dudum, de conuers. coniugat.*

9 Monachus comparatur filio impuberi: vnde sicut patri conceditur electio sepulturæ pro filio, ratione patriæ potestatis, ita etiam Abbati, respectu Monachi, magis enim militat in illo ratio patriæ potestatis per professionem, nec Monachus habet velle, aut nolle, *cap. fin. de sepul. in 6.* sicut nec habet filius. *Tom. 3. quest. 60. artic. 1.*

De quo vide Sanchez lib. 6. Decalogi. c. 14. nu. 6. vbi recedit cum Petro de Vvaldis à nostra sententia, sed immerito (meo videri) nã licet pater habeat ius eligendæ sepulturæ pro filio impubere, vt ipse vult, ratione consuetudinis, ista consuetudo fundatur in patria potestate, & ab ea totam suam vim hîc habere videtur. Ergo similiter in nostro casu dici potest, ius competens Abbati pro electione sepulturæ sui Monachi, dato, & non concesso, quod illud habeat ratione consuetudinis, ea consuetudo originem trahere videtur à potestate prælatiua, quam habet super subditos. Nec contra nos facit dictum *cap. final de sepul. in 6.* adductum ab ipso Sancio pro sua sententia, imò ratio illius textus fauere videtur nostræ: dicit enim, quod Religiosi, nisi multum à Monasterio remoti decedant, nequeunt sibi eligere sepulturam (cum velle, vel nolle non habeant) vbi id notat gloss. verb. *Sepulturam*, sed sunt apud propria Monasteria tumulandi: quo innuit, ius hoc competere Monasterio ratione domesticitatis, quod monachus in illo habebat, & quia erat filius & alumnus ipsius monasterij, cuius filiationis respectu Abbas habet ius repetendi, & sepeliendi suum monachum, ratione potestatis prælatiue, seu dominatiue, quæ erga sibi subditos in omnibus exercet tâquã pater, & prælatus eorû.

10 Monachi, & Religiosi omnes scire tenentur ea quæ pertinent ad suum statum, sed non æqualiter, nam cum in Religione sint diuersi

Defenditur
sententia Au-
thoris.

gradus, seu Ordines Religiosorum, non omnes tenentur omnia sapere; sed vnusquisque iuxta mensuram sui gradus: Prælati, & Docti tenentur scire omnes ferè difficultates Regulæ concernentes: simplices vero, seu illiterati Religiosi, & Conuersi non sic, sed sufficit habere notitiã explicatam præceptorum Regulæ, admodum, quo in anno probationis instructi fuerunt, indifficilioribus iudicio superiorum, & penitiorum subditi existentes, ac captiuantes intellectum in obsequium Dei ministrorum, à quibus sunt illuminandi, ad instar coelestis Hierarchiæ, in qua Angelus inferioris ordinis illuminatur à superioribus. Vnde culpabilior est ignorantia in Doctis, quam in indoctis, & in prælatis magis, quam in subditis, iuxta personæ conditionem, & gradus dignitatem, à quo culpa summit quandã gravitatis circumstantiam. *Tom. 3. quest. 64. art. 1. De quo D. Thom. 1. 2. q. 76. art. 2. Scotus in 3. dist. 25. q. 1. Couar. regula, possessor 2. p. §. 7. nu. 7. Vide Sanchez lib. 1. Decalogi, cap. 1. num. 35. & 36. vbi ad hoc tradit multa.*

11 Sicut impossibilitas, & necessitas tam Logica, seu Methaphysica (quæ impossibilis absolutè vocatur) quam moralis excusat Religiosos à peccato mortali circa præceptorum Regulæ obseruationem: ita etiam ignorantia, quæ si facti ignorantia est, ferè semper excusat: si verò iuris, etiam excusat, quando est iusta, probabilis, & inuincibilis, siquidè in ea, negligentia voluntaria non deprehenditur, à qua actus peccaminosus dicitur. Secus, si est vincibilis, & affectata, quæ nullo modo excusat, imò ipsam transgressionem reddit grauiorem, qui enim vult ignorare, seu non intelligere legem, per quam retrahi possit à peccato, consequenter censetur velle malè agere, magisque ex contemptu facere videtur, iuxta illud: *Non vult intelligere, vt bene ageret.* At si ignorantia est vincibilis, crassa, & supina, siuè iuris, siuè facti sit, non excusat simpliciter à tota culpa, quia omittit culpabiliter contra legem præcipientem inquirere quæ recta, & necessaria sunt ad salutem, sed tantum excusat pro parte, seu à toto, & per consequens minuit peccatum, nam ratione illius minor est contemptus, quam si scienter fieret, minorq; conatus, & libido est in omissione, in qua est voluntarium interpretatiuè, quam in commissione, in qua est voluntariu formaliter. *Ibid. art. 2. De quo Soto de iust. lib. 1. q. 6. ar. 4. Syluest. verb. scrupulus, n. 4. Nauar. in Man. c. 27. nu. 284. Cordub. lib. 2. q. 1. & 4. ¶ Vide ad hoc quæ latè traditis multis congerit Sanchez dicto cap. 1. num. 26. cum seqq. & cap. 2. à nom. 3.*

12 Litterarium studium maximè decet viros Religiosos triplici ex capite. Primò ratione vitæ contemplatiuæ, cui obsequitur: tum ad illuminandũ intellectum ad contemplationem Diuinorũ, tum etiam ad remouendũ periculũ, seu obstaculũ errorũ, qui in contemplatione circa Diuina insurgere possunt cõtra scripturarũ ignorantes. Secundo, ad exercedum munus prædicationis, & similiũ. Tertio, ad euitandũ carnis lasciuia, & petulantia, Hieronymo testãte ad Rusicũ Monachũ: *ama scripturarũ studium,*

dia, & carnis vitia nō amabis: debent tamē Religiosi omninō fugere inflā-
tē scientiā sine charitate, quam quidam dumtaxat procurant, vt sciant;
& sciatur, aut ad honores humanos conuolent, sed scientiam illam
Sanctorum prætendant addiscere, quæ proximos ædificat, simulque ad
discentes inflammat, & hæc charitas, & prudentia est, ex Bernardo, *ibid.*
art. 4. De quo D. Thom. 2. 2. quæst. 188. art. 5. ad secundum.

D. Bernar. ser.
36. in Cantic.

13. Sicut pietatis gratia de superiorum consensu ad modicum sæ-
cularia tractare monachis licet, ita in obsequium diuinæ scientiæ licitū
est ipsismet vacare philosophiæ naturali, Mathematicæ, & similibus,
vt scilicet errores confutare, diuina misteria penetrare, ac sacram Theo-
logiam percipere valeant: Caueant tamen, ne totum vitæ tempus con-
terant in scientijs secularibus: quæ propter iustissimè prohibentur sub
excommunicatione audire ius Ciuile, aut medicinam, *cap. 2. ne clerici,*
vel Monachi lib. 6. cap. non magnopere extra eodem titulo, vbi etiam eadem pœ-
na feriuntur Doctores, qui dictis scientijs instruant scienter Religio-
sos habitu suo dimisso, aut in scholis suis præsumunt eos retinere: At nullo
iure verentur ius Canonicum, & Theologiam audire. Neque dictam
censuram incurrit Monachus exiens à claustro animo audiendi leges,
vel physicam, si in effectu, & realiter non audit, quidquid sit de pecca-
to exeuntis, pœna enim non incurritur per conatam, sed per effectum.
Ibidem art. 5. & quæst. 67. art. 2. & 3. De quo Caiet. verb. excommunica-
tio, *cap. 61.* Syluest. excommunicatio 9. casu 26. Nauar. *cap. 27. n. 134.*
Ad quod vide quæ latè tradit Sanchez lib. 6. de casog. *cap. 8. à num. 72.*
vbi satis loculenter rem tractat.

14. Dispensare cum Religiosis, vt audiant leges, vel Medicinam
Sedi Apostolicæ reseruatur. Dicta tamen prohibitio tantum procedit,
quando principaliter Monachi, vel Clerici ius Ciuile audiunt: secus si
ad cognitionem iuris Canonici illi studio incumbūt. *Ibidem. art. 4. & 5.*
De quo Abb. in *cap. non magnopere ne clerici, vel monachi.* col. 3. Gomez in
regula, de non tollendo iure quæstio quæst. 3. in fine. Gambar. lib. 2. de
auctoritate legati §. 2. num. 304.

15. Sufficit licentia prælati facta Religioso ad existendum in stu-
dio, nec requiritur consensus Conuentus, sed vt plurimum consilium,
iuxta dictum *cap. 2. ne clerici, vel monachi in 6. ibi, eam consilio conuentus,* quod
quidem non tenetur sequi superior. *Ibidem art. 1.* De quo Bart. in *l. 1. §.*
si plures. ff. de exercit. Capella Tholosan. decis. 271.

Idem docent Francus eo *cap. 2. num. 3. & 5.* Auferius *decis. 271.*
num. 2. Suarez de censuris *disp. 23. sect. 4. num. 37.* quidquid contradi-
cat Sanchez dicto *cap. 8. num. 8.* Nam illa disunctio: *cum consilio conuen-
tus, vel maioris partis:* posita in illo textu, non denotat, necessarium esse
consensum, saltem maioris partis Capituli, vt ipse Sanchez probare cō-
tendit: Imò potius indicat, non esse præcisè necessarium totum conuē-
tum ad consilium vocare, sed satis esse vocare maiorem partem arbitrio

Tuetur Au-
ctoris doctri-
na.

prælati, vt bene explicat Suarez citato num. 82. paulo postinitium. Vbi addit, hoc intelligi debere ex vi iuris communis: Nam in Religionibus, vbi id reseruatam fuerit Generali, vel Prouinciali, ad illum pertinebit dare hanc facultatem, etiam non petito consilio Capituli, quod inquit; non est necessarium ex vi illius textus, qui tantum loquitur de prælato proximo conuentus, ac extenditur ad superiores.

16 Monachus existens in scholis de licentia superioris agere in iudicio, & conueniri potest, nam tunc omnia licet, sine quibus in studio commodè esse non potest, argumento *cap. præterea*, & *cap. prudentiam* §. *sexta nobis*, de officio delegati, & tenet communis Doctorum. Imò & potest agere contra Abbatem, & monasterium, vt sibi necessaria, seu alimenta submissentur, saltem implorando officium iudicis. Præterea etiam potest actionem iniuriarum intentare, prout determinatum est in Capella Tolosana, elemosynamque facere de peculio ad studia concessio, quod in suos, & pios vsus ex tacito consensu prælati expendere licet. *Ibidem art. 6. & 7.* De quo Bart. in l. si longo, §. 1. ff. de iudic. Felin. in *cap. cum dilecta* num. 18. de rescriptis, Nauar. commentar. 2. de Regularibus nu. 65. Idem docet post alios Sanchez lib. 6. de cælogi cap. 12. nu. 14. & 16. Anton. Cucus lib. 3. instit. maior. titulo 3. num. 38. Azor tom. 1. institut. moral. lib. 12. cap. 11. quæst. 9.

RESOLVTIO XCVIII.

De Monialibus.

MONIALES secundæ Regulæ Sanctæ Claræ, quas Vrbanas vocant, gaudent priuilegijs concessis, & concedendis sororibus primæ Regulæ, seu Collectaneis, ex concessione Sixti Quarti, & aliorum Pontificum, qui idem indulserunt vsque ad Clementem Octauum inclusiue. *Tom. 3. q. 6. art. 4.* Idem tradunt Portel verb. Moniales, num. 11. P. Miranda tract. de Monialibus quæst. 10. art. 2.

Bullæ. Bullæ
31. *Eugen. 4.*
& *orac. 11.*

2 Eugenius Quartus concessit præfatis Monialibus primæ Regulæ, seu Collectaneis, vt non teneantur incedere nudis pedibus, sed possint deferre foccos ligneos, seu calepodia, ac sandalia, atque etiam, cum opportunum fuerit, calceamenta. Rursus possunt dispensari per Prouinciales cum consilio Discretorum, tam in cibis, quam in silentio, & alijs perpetuis contentis in eorum Regula. Imò & idem Pontifex declarauit, quod in nullius præceptorum Regulæ transgressione, præterquam in quatuor votis principalibus, scilicet, obedientiæ, paupertatis, castitatis, & clausuræ, ac super electione Abbatis, & eius depositione peccatum mortale incurrant. Quod ad Vrbanas, seu Minorissas secundæ Regulæ

Regulæ etiam extendit idem Eugenius Quartus apud Bullarium inter *Bullar. Orac.*
 viuz vocis oracula. Item ex concessione Sixti Quarti possunt absolui *lo 11.*
 prælati & earum confessoribus ab omnibus peccatis, pœnis, & censu- *Ibid. Orac. 43*
 ris, etiam Papæ referuatis, quoties opus fuerit, & quod ipsæ, & ipsarum *Orac. 44. Sim. 4.*
 nouitiæ lucrentur omnes indulgentias Urbis visitando suas Ecclesias.
Ibidem art. 4. ¶ Idem tradunt P. Miranda tract. de Monialibus quæst. 9.
 art. 4. & 5. Portel ubi supra num. 2. & in addit. verb. Moniales n. 2.

3 Idem Eugenius Quartus absoluit Moniales sanctæ Claræ ab om-
 nibus votis, iuramentis, & promissionibus Deo factis pro quacunque
 causa, & quod promissiones, iuramenta, & vota per ipsas fienda non te-
 neant: nec obligent eas ad peccatum mortale. Item declarauit, quod
 quæ fecerunt professionem cum intentione seruandi Regulam sim-
 pliciter, & non secundum modificationem Eugenij non teneantur ad
 obseruantiam illius, nisi secundum prædictam modificationem Euge-
 nij, non obstante suæ professionis promissionæ, & quod de cætero nul-
 la possit profiteri Regulam sanctæ Claræ, nisi secundum modificatio-
 nem Eugenij, & si secus factum fuerit, non teneantur ad illius obserua-
 tiam, nisi secundum prædictam modificationem Eugenij.

Orac. 4. Orac. 5.
Eugen. 4.

Idem fecit Iulius Secundus apud Bullarium oraculo 2. 3. 4. & 5. &
 tradit etiam quantum ad absolutionem votorum, & iuramentorū, Por-
 tel in addit. ad dubia dict. verb. Moniales num. 4. ubi id limitat, & intel-
 ligit de iuramentis in iudicio dandis, & de promissionibus factis con-
 tra statum paupertatis, & monachatus. Quod quidem mihi non placet,
 quia priuilegium id indistinctè concedit, & cum sit priuilegium Prin-
 cipis amplè est interpretandum, ac ideò omnia, & quæcunque vota, &
 iuramenta comprehendit.

Bullar. Orac.
2. 3. 4. Orac. 5.
Inl. 2.

4 Clemens Septimus concessit Monialibus sanctæ Claræ, vt pos-
 sint in interiori Ecclesia, in loco decenti habere Eucharistiæ Sacramen-
 tum, sicut habent in exteriori. Ita habetur in Compend. Mendic. titulo
 Moniales §. 29. Item ex concessione Leonis X. apud Bullarium satisfa-
 ciunt præcepto suæ Regulæ de percipiendo sanctissimum Eucharistiæ
 Sacramentum certis diebus anteposendo, vel postponendo propter
 peccurrentiam solemnitatum, dum tamen illud in fraudem non faciant.
Ibidem art. 5. ¶ Idem tradit P. Miranda tract. de Monialibus quæst. 10.
 art. 1. circa finem, ubi id priuilegium de sacra Communionis sumptio-
 ne anteposita, vel postposita ex similitudine rationis ad confessiones
 posse extendi, existimat.

Bullar. Orac.
36. Leon X.

5 Iure communi tenentur Moniales dicere officium Diuinum in
 choro, sicut alij Regulares, seu Religiosi, *Clementina 1. de celebrat. missarum*
cap. dolentes, eodem titulo. Clarissæ ex Regula non tenentur priuatim il-
 lud recitare: Aliæ Moniales videant quid circa hoc ex sua Regula ha-
 beant. Quidquid tamen alij in oppositum sentiant, communior, & me-
 lior opinio, quæ & tenenda est, habet, omnes, & quæcunque Moniales

tenent

teneri priuatim ad recitationem horarum Canoniarum ratione status Regularis, seu Ecclesiastici irreuocabilis, quem profitentur. *Ibidem* art. 6. & Tomo 1. *quæst.* 42. art. 20. & nos diximus supra de celebrat. diuin. officij num. 22. De quo Soto lib. 10. de iust. *quæst.* 5. art. 7. Nauar. cap. 2. §. Manual. num. 96. & cap. 27. num. 2. & 5. Syluest. verb. Hora Canonica, *quæst.* 2. Angeli. eodem verb. §. 25. & 26. ¶ *Idem* docet post proximè citatos Doctores Pat. Miranda eodem tract. de Monialibus *quæst.* 9. art. 6.

6 Clemens Septimus apud Compend. Mendic. titulo Moniales §. 30. concessit dictis Monialibus Clarissis sub cura Fratrum Minorum degentibus, quod propter imperitiam iudicio Prælatorum, seu Confessorum, vel Abbatissarum satisfaciant dicendo officium laicorum. Rursus Leo X. indulgit non semper teneri Moniales, etiam sanas officium in choro persoluere, itemque discretioni Abbatissarum commisit, ut quando, & quomodo, sue cum quibus remissio persoluendi officium Diuinum in choro, seu exemptio concedenda sit, diligenter aduertant, ac prudenter indulgeant, ne sub colore pietatis ex nimia indulgentia permittant in aliqua Monialium habitum generari diuinæ offensionis. *Ibidem*. De quo supra de celebrat. Diuini officij num. 23. ¶ *Idem* tradit P. Miranda dicto art. 6. circa finem.

7 Consuetudine receptum est, ut Moniales priuatim habeant paruos redditus vitalitios ad pios, & honestos usus, seu in subsidium suarum necessitatum, eam victus, quam vestitus, quorum proprietates residet penes monasterium, administratio vero, & possessio est penes quandam Monialem, quæ depositaria; seu bursaria dicitur, & à superiore designatur, cui manifestantur necessitates, & causæ ad pecuniam expendendam. Quod est conforme Tridentino Concilio, nam dicta bona quoad proprietatem sunt monasterij, eidemque incorporata, licet ad priuatas necessitates priuarum monialium sint designata. Aduertat tamen Religiosa, quibus hi redditus permittuntur, quod debent esse paratæ animo ad superioris nutum eos relinquere: secus irreuocabiliter possidentes, etiam sciente, & consentiente prælato, voti paupertatis transgressores esse sciant, consequenterque nec licitè retinent, nec licitè à superiore conceduntur. Tomo 3. *quæst.* 29. art. 12. De quo Cordub. de casibus, *quæst.* 54. §. 3. fol. 1147. Nauarra lib. 3. de restit. cap. 1. num. 166. tom. 2. Nauar. comment. 2. de Regul. num. 14. Azor instur. Moral. 1. p. lib. 12. cap. 9. *quæst.* 2. quos refert Barbosa in remissionibus ad Tridentinum dict. cap. 2. de regul. num. 3. ¶ *Idem* docet traditis multis Sanchez loquens de Religiosis in communi, lib. 7. decalogi cap. 22. à num. 14. & in nostris terminis agens de monialibus, cap. 23. num. 5.

An autem Moniales sanctæ Claræ primæ Regulæ possint habere bona in communi, & succedere in hereditate, vide supra de hereditate num. 18. & 19.

Vide in Bulla.
Oraculo. 64.
Leon X.

Trid. Sess. 25.
c. 2. de Regul.

8 Ad validitatem donationis factæ à novitia monasterij Monialis requiritur omnino licentia Episcopi, aut eius Vicarij, etiam si Regularibus sit subiectum monasterium, & aliter facta irrita, & nulla existit, ex decreto Tridentino. *tomo 2. quæst. 47. art. 14.* De quo supra de donationibus num. 14. Vide Azor in *lit. moral. 1. p. lib. 12. cap. 2. quæst. 14.* Molina de *iust. tract. 2. disput. 139. vers. antequam*, Lessius eodem *tract. lib. 2. cap. 41. dub. 4. num. 40.*

*Trid. Sess. 25.
cap. 15. & 16
de Regal.*

Quod decretum non procedere in testamentis, donatione causa mortis, & codicillis resoluit Auctor. *Tom. 3. quæst. 16. art. 1. & to. 2. quæst. 47. ar. 10.* Quem sequitur Aloys. Ricci. in *colle&at. decis. colle&at. 584.* Lessius de *iust. lib. 2. cap. 41. num. 40.* Valasc. de *partit. cap. 16. à num. 15.* Bened. & Egidi. in *repet. l. vnica. p. 4. §. 2. num. 21.* cum sequentibus, & n. *fin. C. de sacrosant. Ecclesijs.*

Idem docent Navar. *comment. 2. de Regularibus num. 51.* & post eum Azor dicta *quæst. 14.* & plenè alijs pluribus citatis Sanchez *lib. 7. decalog. cap. 5. num. 13. & 14.* vbi num. 15. idem tradit de quocunque alio contractu reuocabili, qualis est donatio inter virum, & uxorem, & melioratio in tertia bonorù parte, quâ facit pater filio in regno, Castellæ quæ reuocabilis est vsque ad mortem, quâuis in contractu fiat, exceptis casibus positus in l. 17. Tauri.

9 Monialis de licentia prælati potest dare aliquid cuidam seculari cum censu annui redditus sibi soluendi ad vitam, vt post mortem apud ipsum secularem permaneat, dummodò res in censum constituenda nondum fuerit in monasterium translata: Tunc verò fuisse translata dicendum est, quando ipse secularis rem ipsam Moniali dederit, vt ipsa, cui veller, relinquat: idque verum habet non obstante decreto Tridentino, de non concedendo alicui Regulari bona stabilia, etiam ad vsum fructum, vel vsum, & administrationem, seu commendam. *Ibid. d. q. 47. art. 15.* De quo Navar. in *cap. nullam, 18. quæst. 2. à num. 25. vsque ad 36.* ad quod etiam Beja *respons. casuum conscien. p. 3. casu 36. fol. 380. & p. 4. casu 17. fol. 418. & casu 32. fol. 458.* Lessius de *iust. lib. 2. cap. 41. n. 63.*

*Trid Sess. 25.
c. 2. de Regul.*

Idem docent Corduba in *Summa quæst. 54. dub. vlt. à fol. 159.* Ludouicus Lopez *1. p. instruct. cap. 155. col. penult. & lib. 2. de contractibus cap. 40. col. 3. & 4.* Vega *2. tom. Sum. cap. 32. casu 19.* quos cum Auctore refert, & sequitur Sanchez *lib. 7. decalog. cap. 22. num. 16.*

10 Monialis auctoritate Papæ ad suam instantiam seu voluntariè translata ad aliud monasterium non est delatura secum dotem, nec bona quæ sita post professionem. *Tomo 2. q. 79. art. 2. §. ex quibus, & in addis. Summa cap. 144. num. 12.* De quo Navar. in *comment. de regul. comment. 4. num. 24.* Couar. in *cap. 1. de testament. iuxta finem*, & nos diximus supra de dotibus Monial. num. 7.

11 Monialis renunciâns generaliter cuicunque successioni illi obuenturæ, non censetur renuntiare maioratui. *Tom. 2. quæst. 128.*

artic. 4. & nos diximus supra de Hæreditatibus num. 22.

De dotibus Monialium, vide supra resolut. 54.

An possint succedere in hæreditatē, & in maioratū, vide supra de hæreditatibus à num. 19. vsque ad 22.

De exemptione Monialium à iurisdictione Episcoporum, seu Ordinariorum, vide supra de exemptione quoad Episcopos num. 16.

12. Ingrediens portas clausuræ Monialium sanctæ Claræ, & Prædicatorum sine dispensatione Papæ ipso facto excommunicantur, quātunuis ob monasterij deformationem, & desolationem, ac prælatorum permissionem, negligentiam, & dissimulationē consuetudo obtinuerit aperienti dictæ portas, liberamque introeundi facultatem concedēdi.
Tomo 1. quæst. 8. art. 5. De quo Castro de lege penal. lib. 2. c. 11. fol. 216.

Cætera circa ingressum ad clausuram Monialium, & egressum eandem a clausura, vide supra de clausura Monialium à num. 1. vsque ad 32. & à num. 35. vsque ad 41.

An Moniales possint esse testes contra alias Moniales, vide supra de correctione Fratrum, resolutione de testibus num. 14.

13. Moniales sub cura Fratrum Minorum degentes tenentur ad statuta facta in Capitulis Generalibus, seu Provincialibus sub pœna excommunicationis, ex præcepto Leonis X. Tomo 1. quæst. 10. art. 7. & nos diximus supra de legibus, & statutis Regularium num. 41.

14. Item nulla egent dispensatione circa illegitimitatem, ut sint Abbatisæ, vel Priorisæ, attento iure communi. Tomo 3. quæst. 13. art. 21. & 22. & nos diximus supra de Abbatissis num. 4.

15. Moniales S. Claræ, Tertiariæ, & aliæ sub cura Fratrum Minorū degentes gaudent priuilegijs ipsorum Fratrum concessis, & concedēdis, ex Bonifacio VIII. & alijs Pontificibus apud Compēd. Minorum.
Comp. Minor. tit. Moniales, §. 3. & 4. Ibidem dist. art. 22. & quæst. 20. art. 22. eodem tom. 1. De quo infra de communicatione priuilegiorum num. 45. & 46.

16. Dictæ Moniales sub cura Fratrum Minorum degentes possunt semel eligere Ecclesiam Ordinis, qui eas absoluat ab omnibus peccatis, & censuris Ecclesiasticis, eisdemque plenariam, & generalem peccatū omnium remissionē impartiri valeat, ex Sixto III. Item quater in anno possunt absolui plenariè auctoritate Papæ, & confessor eis benedictionē nomine suæ Sanctitatis largire, ex Leone X. Tomo 1. quæst. 20. art. 22. & nos diximus supra de absolutione Fratrum plenaria n. 30. & 31.

17. Item nouitiæ, & seruitrices Monialium possunt absolui, sicut absoluntur ipsæ Moniales, & Fratres. Aduerte tamen, quod seruitrices ut possint absolui à prælatis, & confessoribus Ordinis, oportet, ut sint eiusdem Regulæ professæ intra clausuram in Monialium seruitio actua-
liter degentes, ut in simili diffinitur in Tridentino Concilio de seruitoribus Regularium. Nisi sint de seruitricibus professis, vel non professis (quæ conuerstæ, vel oblatæ vocantur) sub obedientia superiorum Ordinis.

dinis degentibus extra claustra in domibus cōtiguīs mōnasterijs, quas extra clausuram degere pro colligendis elemosynis permittit Pius V. Bullar. bul. 6. apud Bullarium, ne passim septa monasterij ingrediantur, & egrediantur contra ipsius Concilij decretum; quapropter non sunt priuandæ exemptionibus, & immunitatibus concessis seruitricibus intra clausuram degentibus. *Ibidem art. 24.* iuxta quod debet intelligi quod diximus supra de absolutione quoad Fratres n. 11. De quo Nauar. in cap. *st. tuimus 9. quæst. 3. dist. 56.*

Bullar. bul. 6.

Pij V. num. 3.

18 Dictæ seruitrices extra claustra viuentes non possunt ingredi clausuram Monialium, nisi in casibus ex earū constitutionibus permittis, nec ipsis permittitur profiteri, nisi quadragesimum ætatis annum agant, ex eodem decreto Pij V. *Ibidem.* Vide pro istis seruitricibus sup. de clausura Monialium num. 3. & Tomo. 1. quæst. 44. art. 4. ¶ De quo etiam Nauar. comment. 4. num. 56. §. ex quibus colligo, Sanchez lib. 6. decalog. cap. 15. a num. 54.

Bull. d. bul. 6.

Pij V.

RESOLVTIO XCIX.

De Mulieribus.

QUÆCUNQUE mulieres honestæ, & idoneæ possunt admitti ad habitum Regularem Eremitarum S. Augustini, ad instar Tertiariarum Ordinis Minorum, & Prædicatorum viuentium priuatim in suis domibus (quas in Hispania vulgus appellat Beatas) ex concessione Eugenij Quarti, & Martini V. Apud Minores verò tales non admittuntur sine licentia Ministri, aut Commissarij Generalis, ex statuto Ordinis Tolerano. Tomo 3. quæst. 7. art. 1. De quo Collector Mendicant. tit. mulieres §. 1. & titulo oblati Fratrum §. 2.

2 Leo X. in Concilio Lateranensi declarauit huiusmodi Mantelatas; seu Tertiarias priuatim in suis domibus viuentes non gaudere priuilegijs Fratrum quoad exemptionem, sed ad onera laicis imposita teneri, & coram iudice seculari conueniri posse, nisi votum castitatis emittant, vt infra de Tertiarijs num. 5. dicemus. *Ibidem art. 2.*

3 In contractu mulieris consensus, & licentia viri est de substantia actus, & sine illa contractus nullus valoris existit, teneturq; contrahens rem ex ipso contractu acquisitã restituere, etiã in foro conscientie, quia lex iusta non fundata principaliter in præsumptione seruanda est in vtroque foro, Tomo 3. quæst. 56. art. 3. De quo Couar. regula peccatum, 2. p. §. 3. in fine, Palatius Rubius l. 55. Tau. n. 17. vide supra resolue. 96. n. 6.

4 Mulieres de iure Canonico non sunt testes idonei in criminalibus, & secundum aliquos, etiam de iure Ciuili, nisi aliter veritas haberi non possit. In casibus verò, in quibus de iure admittitur illarum tes-

timonium, minus fidei eis adhibetur, quam viris. *Tomo 2. quest. 20. art. 3.*
De quo Tiraquel. tract. de legibus connubial. l. 9. num. 49. Maranta de
ordine iudic. p. 4. num. 43. Speculator tit. de testibus § postquam, ve. f.
porro. Vide supra de testibus num. 14.

RESOLVTIO C.

De Notarijs.

GENERALES, Prouinciales, ac alij superiores Regularium, quibus processus fulminare incumbit, iuridicè creati ex suis Religiosis notarios ad certas causas, quos secretarios vocant, sed non possunt perpetuos, præcipuè ad causas extra Religionem decidendas. Ad quod est quoddam priuilegium Pij V factum Prædicatoribus apud Bullarium quo possunt Menoicantes, & alij communicantes in priuilegijs instituire sui Ordinis Fratres idoneos in notarios publicos pro iuramentis mandatis, & rescriptis Apostolicis publicam, vel priuam Religionis vtilitatem concernentibus, quibus plena, & indubitata fides adhibenda est in iudicio, & extra, seu vbiq; ac alijs quibuscunque publicis, & authenticis rogatis notarijs, *Tomo 3. quest. 8. art. 1.* ¶ Idem tradit Portel verb. Notarius num. 1. vbi notat cum nostro Auctore, hos notarios esse perpetuos pro negotijs priuilegio nostro etiam extra ordinem. At nullibi inueni id dixisse Auctorem.

2 Notarium factum Monachum posse compelli ad edendum instrumenta de protocolis suis ad resumendum illa, ad partium instanciam, conueniriq; coram iudice seculari, cuius olim erat notarius, tenent aliqui. Sed alij melius affirmant conueniri debere monasterium ad hanc editionem coram proprio iudice, seu prælato. Cui sententiæ inuirit, seu se inclinare videtur Auctor, eamq; sequitur absque dubio, opposita tantum referens Auctores, quidquid illam ipsi Auctori tribuere contendant Portel verb. Notarius, num. 4. Non tamen cogi potest monachus, qui fuit notarius, ad conficiendum de nouo instrumenta. *ibid. art. 3.* De quo Bart. in l. 1. ff. de iudic. & in l. 1. ff. de pænis, & in cap. si diligenti, de foro competenti. & in l. locum habet §. si penas, num. 3. & 4. ff. de tabulis exhibendis.

Idem tradunt Bernard. Diaz in præct. canonic. cap. 58. num. 3. Syluest. verb. tabellio, quest. 3. dicto 4. Nauar. comment. 2. num. 42. de regular. Couar. præct. cap. 19. num. 8. verb. Monachus, quibus, & alijs pluribus cum Auctore (cui tribuit eam sententiam) relatis resoluit Sanchez lib. 6. decalog. cap. 12. num. 49. & sequentibus.

3 Consuetudo Religionum de inquirendo, & manu propria acta scribendo, non adhibito notario, seu secretario, ex duplici capite potest saluari: primo, ex renunciatone sui iuris, cui in aliquibus Religiosi per-

Bullar. bulla
12. Pij V.

Explicatur
mens Aucto-
ris.

professionem renunciare videntur: secundo, quia vt in plurimum de minimis, & ad correctionem inter eos agitur. Vnde in grauibus præsentia No tarij omninò requiri mihi absq; dubio videtur, ex mente, *cap. quoniam contra, de probat.* vbi tanquam quid essenziale iudicij id requiri videtur. *Tomo 2. quæst. 13. artic. 2. & 3;* cui innuit Auctor in *Addit. Summæ. Tom. 4. cap. 58. num. 9. in fine.*

4 Notarius Regularis in processu faciendo contra aliquem Religiosum, vltra descriptionem testium ipse debet subscribere proprio nomine in vnoquoque eorum dicto, vt habetur expressè in Authentica, de instrument. cautio. & fide, vbi glossa. §. sed si instrumentum. *Addit. summæ tom. 4. cap. 58. num. 10.* De quo Couar. *Pract. qq. c. 20. num. 5.* & nos diximus *resolut. 42. nu. 28.*

5 Danda est fides libris ratiocinij, vel similibus obligationibus scriptis manu Notarij Monachi, vel Monialis depuratorum à Capitulo ad scribendum bonis, & redditus Monasterij, etiam in foro sæculari, vt vsus obtinuit, argumento, *cap. cum dilectus, de fide instrument.* & ita iudicatum fuisse, refertur. *Addit. summæ vbi supra num. 11.* De quo Valascus lib. 1. Consultat. latenti. admonens, num. 112. ff. de iure iurand. vbi Bart. nu. 28. & in l. quadam. §. numeralius, de edendo.

RESOLVTIO CI.

De Nouitijs.

RECEPTIO Nouitiorum apud Minores reseruatur solis Ministris Generalibus, & Prouincialibus, ex declaratione Nicolai III. *cap. exius, de verbor. signific. lib. 6.* Vicarij autè Prouincialium ex officio hanc facultatem non habent, nisi id expressè illis commissum fuerit. Idem ex iure communi habent alie Religiones, nisi aliud statuto caueatur. *Tom. 3. quæst. 9. art. 1.*

Idem docet P. Miranda tom. 1. Manu. quæst. 15. art. 1. vbi in principio ait, potestatem recipiendi Nouitios penes Abbates, seu prælatos immediatos conueniunt residere ex iure communi. *cap. ad Apostolicam, cap. porrectum de Regul. cap. final. eadem tituli. in 6.* vbi Panormitanus cum glossa ibi. verb. pertinere, & ex multis alijs iuris probat Nauar. lib. 3. conf. 62. de Regular. & lib. 1. conf. 9. de conflict.

2 Apud Ordinem S. Clare nulla fœmina admittitur ad habitum, vel ad professionem, nisi de Prouincialis, vel Visitatoris licentia, ex Nicolao V. Apud Moniales aliarum Religionum id ad tuos superiores pertinere indubitati iuris est. *ibid. art. 1.* Idem tradit P. Miranda tract. de Monialibus quæst. 8. art. 1.

3 Olim præceperat Sixtus V. fieri informationem ad Ordinem recipiendo:

piendorum ante vestitionem habitus Regularis, sed postea Gregorius XIII. pro Monachalibus, in quibus est perpetua filiiati, summariam tantum sufficere ordinavit. Nunc autem ex Bulla Clementis Octavi in favorem Conventus S. Stephani Salmaticensis, Ordinis Prædicatorum edita, ne deterrerentur iuvenes ab ingressu Religionis ob præviã informationem faciendam, sufficit iuramentum summere à recipiendo, quod non sit criminofus, ære alieno onustus, & alijs defectibus, seu impedimentis notatus, de quibus in Bulla Sixti V. dummodò postea ante professionem exacta informatio de supradictis fiat, & à Patribus, seu discretis Conventus approbetur. Quo privilegio fruuntur aliæ Religionæ communicantes, etiã Monachales. *tom. 3. quæst. 10. art. 1. §. De quo vide P. Villalob. 2. p. summæ tract. 35. diffi. 9. num. 7. & 8. & diffi. 10. num. 1. 2. & 3. P. Miranda dicto tom. 1. quæst. 2. 1. art. 1. P. Portel verbo, Nouitius à num. 1. qui idem tradunt.*

4 Nouitiorum informationes examinandæ, & approbandæ sunt à superioribus, vel ab inferioribus prælatis facultatem habentibus recipiendi Nouitios, cum quatuor Patribus ex dignioribus, seu antiquioribus Conventus in vnum congregatis, de quorum consensu ad habitum admisi sunt, iuxta formam constitutionis Clementis VIII. vel eorã duobus superioribus in vnum congregatis, iuxta Bullam Sixti V. Receptio autem nouitiorum potest fieri à superioribus quocunq; tempore extra Capitulum de consensu quatuor definitorum, vel quatuor Patrum de antiquioribus Conventus, sed hoc in Hispania tantum, ex dicta Bulla Clementis Octavi *ibid. art. 2. §. Idem docent P. Miranda d. q. 2. 1. a. 3. & 4. Portel vbi sup. n. 3. & 4. Villalob. sup. n. 4. & diffi. 10. n. 14.*

5 Quatuor debent necessario inuestigari in informatione nouitiorum, ex Bulla Sixti V. Primo de eorum parentibus, an scilicet sint legitimi, nec ne. Secundò, an aliquod crimen commiserint. Tertiò, an sint grauati ingenti ære alieno supra vires facultatum suarum. Quartò, an reddendis ratiocinijs sint obnoxij, ita vt ex huiusmodi causa lis, vel molestia illis sit illata, vel inferri timeatur, de quibus sigillatim dicemus infra. *ibid. art. 3. §. Idem tradunt P. Miranda ea quæst. 2. 1. art. 2. Portel à nu. 10. P. Villalobos ea diffi. 10. à num. 6.*

6 Hodie quicunque illegitimi ex quocunque illicito coitu nati habiles sunt ad Religionem, dummodò eorum merita, & virtutes suppleant defectum natalium, ex Gregorio XIV. Sic moderantè constitutionem Sixti V. Inò his etiam non suffragantibus meritis adhuc eorũ professio non irritatur, nec admittentes excommunicantur, non habita circa id matura deliberatione. At filius Monachi nullo modo admitti potest in Religione, vbi eius pater adhuc superstes est, etiam si merita eius, & virtutes suffragentur, ex eodem Gregor. XIV. qui tamen professionem illius expressè non irritat. *ibid. art. 4. §. 5. & nos diximus supra de illegitimis, à nu. 10. De quo P. Villalob. supra num. 8. & 9. & diffi. 9. nu. 3.*

7 Cum sacrilegis tamen non est tam facile dispensandum, quam cum naturalibus. *Ibid. art. 6. De quo dict. resolut. 76. de illegitimis, n. 11.*

8 Homicida, & criminosi ad habitum Regularem admitti non possunt, admissorumque professio irrita omnino est, si eorum delictum est deductum in iudicium ante habitus susceptionem, ex Sixti V. constitutione: secus si post ingressum, vel post absolutionem à crimine per sententiam definitiuam, tunc enim licite intrat, & valide proficitur. *Ibid. art. 7. De quo Couar. Pract. q. 3. num. 2. Nauar. in cap. non dicatis, num. 92. Vidè Sanchez ad præcepta lib. 4. cap. 16. nu. 39. Portel in addit. ad dubia verb. Nouitius n. 4. P. Villalobos d. diffi. 9. n. 2. ad finè, qui idè ferè docet.*

9 Qui votum emisit Clericatus, vel Religionis ante patratum crimen, nec votum potuit adimplere, potest ingredi Religionem, nec à iudice seculari puniri potest, dummodo id in fraudem factum fuisse non præsumatur, & veritas emissi voti patefiat per iuramentum ipsius uouentis, cui standum est. Sed hoc non habet locum in eo, qui uouit intrare ordinem Terriorum B. Francisci in suis domibus extra Congregationem degentium. *Ibid. art. 8. De quo Bald. in l. 1. c. an seruus ex facto suo, Iason in l. cum quedam puella, num. 11. ff. de iurisd. omnium iudicum, Plaçatrat. de delictis, lib. 1. cap. 25. nu. 61. ¶ Vidè Sanchez eo cap. 16. d. nu. 39. & 40. Portel vbi sup. n. 6. P. Mirand. d. tom. 1. quæst. 19. art. 8.*

10 Receptio, & professio debitoris ære alieno grauati supra vires facultatū suarū est nulla, ex præfata constitutione Sixti V. quæ etiā procedit in eo, qui est condemnatus ad soluendā aliquam magnā pœnā pecuniariā, nec eam soluit. Debitor autē incerta ex eo, quod ignoratur, cui faciendā est restitutio eorū, post factā diligentē inquisitionem non impediunt debitorē ab ingressu Religionis. Nec rursus quando de consensu creditorū ingreditur debitor, vel cedit bonis, faciendū quod in se est ad soluendū, & non potest, nec in futurū posse speratur, vel probabile est manendo in sæculo lucrifacere non valere ad satisfaciendū creditoribus, tunc enim secluso omni dolo, & fraude, etiā nulla præmissa bonorū cessione licite ingredi poterit, relinquendo debitoribus bona, quæ habet. *Ibid. art. 9. De quo D. Thon. 2. q. fin. art. 6. ad 3. Soto de iust. lib. 4. q. 7. art. vltim. ¶ Vidè Azor tom. 1. in sumoral. lib. 12. cap. 1. q. 5. Leonard. lib. 2. de iust. c. 41. n. 3. Port. vbi sup. à nu. 19. & in addit. ad dubia à n. 8. vlt. ad 12. Sanch. lib. 4. decalogi c. 19. à nu. 4. & n. 21. 24. & 25. cum seqq.*

11 Qui Virgine sub spe futuri matrimonij carnaliter cognouit, ob idq; mansit in famiæ labe notata, tenetur illā prius dotare, iuxta suæ cõditionē personæ, quā Religionē ingrediatur; aliās professio nulla iudicanda erit, si probetur tale debitū esse supra vires facultatū suarū, iuxta dictā Bullā Sixti V. *Ibid. §. notandū est etiā. De quo Nauar. in c. non potio 12. q. 1. n. 8. & lib. 4. conf. 21. de sponsalibus p. 377. col. 2. ¶ Idem docet Portel in addit. v. Nouitius, n. 13. Les. de iust. lib. 2. c. 10. dubit. 4. vbi resolut. eū qui antè vouerat ingredi Religionē, si postea puellā sub promissione ma-*
trimo-

matrimonij deceperit, non posse intrare, si ipsa votum ipsius ignorauit, non tamen, si sciuit, & c. 41. dubio. 7. inter eos, qui non possunt ingredi Religionem, numerat eum, qui Virginem sub sp̄e matrimonij deflorauit.

Defenden-
tur Auctoris
sententia.

Neq; supradictis obstat, quod non potest dici reuera ære alieno grauat, qui ratione stuprata Virginis manet obligatus ad constituendum illi sufficientem dotem, vt contra Auctorem hic vult probare Sanchez lib. 4. Decalogi cap. 19. num. 26. in fine. Nam respondetur, quod si puellæ constituenda est magna dos, quia est non infimæ conditionis, iam ea dos soluenda dici potest ingens æs alienum supra vires facultatum debitoris plebæi non diuitis. Vndè si puella sit infimæ, vel mediæ conditionis, & deflorator habet ad constituendum illi sufficientem dotem, professio vtique tenebit, ex sententia Auctoris, quia Pontifex tantum inhabilitat eum, qui ingenti ære alieno supra vires facultatum suarum grauatus existit. Itaque Auctor non indistinctè tenet, omnem defloratorem Virginis dici ære alieno grauatum supra vires facultatum suarum, sed eum dumtaxat, qui considerata sui, & puellæ defloratæ conditione, non potest ei debitam dotem, ad nubendum alteri, constituere: tunc enim ipse tenetur eam ducere vxorem, nec potest ad Religionem admitti: sicut ad idem tenetur qui virginem sub sp̄e futuri matrimonij cognouit, nec potest propter generis eiusdem claritatem aliter decori, & honori ipsius consulere, nisi eam ducendo in vxorem, etiam posito voto Religionis, & data potentia ad dotandam puellam. Atque ita Auctori adhæret Portel in Addit. ad dubia verb. Nouitius, num. 13. vbi tradit, ingens debitum, censeri illud, quod est notabile, & magnum debitum attenta persona debitoris, & summa debiti, qualis censetur dos debita defloratæ Virgini, saltem respectu hominis plebæi. Accedit, quod si talis stuprator iuridicè iam accusatus, vel inquisitus sit, tanquam criminofus impeditur ab ingressu Religionis, quia commisit crimen, cui in seculo poena vltimi supplicij infligitur, quando scilicet paratum fuit in domo parentum ipsius stuprata Virginis, vt bene obseruat idè Portel loco proxime citato. Idem dicendum iudico de eo, qui mulctatus est ad soluendum ingentem pecuniæ summam, nam si magna est, & supra vires facultatum suarum, reuera dici potest ingenti ære alieno grauatus, iuxta constitutionem Sixti V. quidquid contradicat. idem Sanchez loco supra allegato.

12. Hiberni, seu Irlandenses residentes apud Collegia Romæ, & Hispaniæ pro ipsis constructa possunt ingredi Religionem, non obstante iuramento, quod faciunt de eundè in Angliam, vel Irlandiam ad prædicandum ibi, & defensurum Catholicam fidem apud hæreticos, nam tale iuramentum, etiam votium est commutabile in Religionem. Ita Salmanticiæ in praxi admissum est de consilio doctissimorum virorum, quidquid aliqui in oppositum sentiant. *ibid. art. 10. De quo Soto lib. 8. de iust. q. 1. art. 9.*

13 Ex eadem constitutione Sixti V. qui reddendis ratiocinijs ita obnoxius est, vt ex huiusmodi causa lis, vel molestia ei iam sit illata, vel in ferri timeatur, nec licitè intrat, nec validè profitetur Religionem, siuè ratiocinium sit publicum ratione administrationis rerum ad Rempublicam pertinentium, siuè priuatum ratione administrationis rerum priuatarum, ad quod tenentur tutores, Curatores, Procuratores, actores, ac executores, qui similiter prohibentur sacris Ordinarij, *cap. 1. de obligat. ad ratiocinia*, Auctor. *Ibidem art. 11.* De quo Syluest. verb. ratiocinium. ¶ Vidè Azor tom. 1. inst. Moral. lib. 12. cap. 3. quæst. 8. Sanchez eo cap. 19. numer. 2. vbi notat valere hodie professionem grauatorum ære alieno, & obnoxiorum reddendis ratiocinijs, quia Clemens VIII. reduxit Bullam Sixti V. ad terminos iuris communis.

14 Facta diligenti informatione de supradictis, si postea appareat de illius falsitate, non idèb facta professio statim nulla iudicanda est, si bona fide, & simpliciter factum est à prælatis fraudulenter decæptis, nam Sixtus V. tantum annullauit professionem eorum, qui temerè contra suam constitutionem admittuntur. *Ibid. art. 12.* & nos infra dicemus iterùm de professis post constitutionem Sixti V. num. 89. & 91. Idem docet Portel verb. Nouitij informationes, num. 5. P. Villalobos d. tract. 35. diffi. 9. num. 5. & 6.

15 Hæc solemnitas informationis, & examen super prædictis non requiritur in Nouitijs minoribus sexdecim annis, nec in his, qui sunt ex longuissimis prouincijs, ad quas intra annum probationis difficiliter potest recurri, vel quorum patria ab hæreticis, vel infidelibus detinetur: nec item in Religiosis translatis de vna ad aliam Religionem, nec tandem in Nouitijs Monialium, ex dicta constitutione Sixti V. *Ibid. art. 13.* De quo P. Villalob. 2. p. summæ tract. 35. diffi. 10. nu. 12. & 13. Portel vbi sup. num. 7. & 8.

16 Descendentes à Iudæis, Mauris, & alijs infidelibus nouiter ad fidem conuersis non possunt excludi per statutum Ordinis à receptione habitus Regularis, ita quod eorù professio annulletur, nisi id auctoritate Apostolica specialiter id ipsum indulgente fiat: nã Iure Canonico omnes fideles sunt idonei ad Religionem. Vndè statutum non annullans professionem iustis de causis factam, etiam sine auctoritate Apostolica valere à sapientissimis iudicatur, dummodò non fiat odio generis, eritque professio eorù de facto peracta valida. *Tom. 3. quæst. 11. art. 1. & tom. 1. quæst. 10. artic. 3. & quæst. 14. artic. 1. & 2.* De quo Nauarrus. lib. 3. cons. 26. num. 4. & 5. de Regularibus Couar. in *Clem. siforsius*, 1. p. n. 7. ¶ Idem docet post nostrum Auctorem, & Nauar. P. Villalob. eo tract. 35. diffi. 11. nu. 5. & 6. & nos diximus resol. 90. nu. 58.

17 Præfatum statutum arcens à Religione descendentes à Iudæis, & Sarracenis, eorumque annullans professionem non sufficit fieri à Capitulo habente auctoritatè à Papa ad cõdenda statuta, sed necessario ad

id requiritur speciale rescriptum, & confirmatio Apostolica, quia confirmatio statutorum facta à Papa intelligitur, quatenus ipsa non sunt contraria iuri communi, & sacris Canonibus, cuiusmodi est istud. Unde nullus eijci potest à Religione ob id solum, quod professus sit contra præfatum statutum, poterit tamen expelli ex defectu consensus recipientium, quando scilicet professio facta fuit sub conditione, & protestatione expressa, quod non descendisset à tali genere maculato, taliter enim professus non est habendus pro professo, etiam in foro conscientie, habitumque demittere licite poterit, declarata prius nullitate suæ professionis, nec potest talis professio à principio nulla tractu temporis conualescere, seu rata, ac valida reddi per delationem habitus, aut voce in capitulo per multos annos exercitam inter Fratres, & apud Fratres. *Ibid. d. q. 11. art. 2. De quo Nauar. cap. 12. nu. 31. & lib. 3. conf. 5. nu. 15. de Regularibus & in cap. statutum, num. 15. & sequitur Portel verbo Nouitij qualitates, nu. 30. & verb. electio, n. 11. Simanc. de Catholicis instit. tit. 47. n. 84. & in defensione statuti Toletani, Did. Per. in l. 9. tit. 1. lib. 1. ordin. & l. 1. tit. 1. lib. 4. idem Nauar. dict. lib. 3. conf. 26. de Regularibus, quos, & alios refert, & sequitur P. Miranda 1. tom. sui Manualis prælatorum q. 19 art. 7. §. secundo præmitto, & tom. 2. q. 1. art. 1. §. secundo præmitto, & q. 19. art. 6. P. Villalob. supra nu. 5. & 6.*

18 Taliter professus, vel de nouo debet profiteri peracto prius anno integro probationis, vel potest permanere in Monasterio post annu de consensu recipientiu aliquantulum antequam profiteatur, eritque tunc tacite professus, non à die primæ, sed posterioris professionis. Vel tandem post est Dominus Papa de consensu recipientiu, & recepti annu probationis habere pro legitime cõpleto, non obstante Tridentino Concilio, eiusque professionem ratam habere, vt ipse gaudeat gradu, & honore, quibus gauderet à die, quo fuerat primu professus, ad tollendu scandalum, & inquietudinem, quæ ex eo oriri potest. Quod vt remedium valde cõmodum est amplectendum, & à Domino Papa supplicandũ. *Ibid. art. 3. De quo Nauar. lib. 3. conf. 5. n. 19. & 20. de Regularibus.*

Vidè Sanch. lib. 7. de mat. disp. 37. nu. 47. & 48. vbi resoluit, non esse repetendu nouitiatum, quantum publicè constaret professionem, & nouitiatu fuisse irrita, vbi late dubiu tractat, & tandem asserit, tutius esse pro foro conscientie secretò impetrare dispensationem Pontificis eũ nouitiu suppletis, idè repetit lib. 5. ad præcepta c. 4. n. 14. vbi tenet, & defendit id ipsum, etiã quando nouitiatu, & professio essent irrita ratione inhabilitatis perpetuæ profitentis, vel etiã ex defectu veri cõsensu ipsius.

19 Apud nos Minores de Obseruantia, & idem apud Minimõs, non possunt ad habitum Regularem recipi descendentes ex Iudæis, Sarracenis, & Hæreticis, quorum corpora, ossa, vel statua ex parte patris, vel matris vsque ad quartam generationem inclusiuè in vindictam fidei concremata fuerunt, eorumque professio annullatur per Bullas Pau-
li

*Ibid. seß. 25.
6. 15. de Reg.*

IIIII. & Greg. XIII. & idem est de conuersis nouiter ad fidē in nostro Ordine Minorum, ex eodem Paulo III. apud Bullarium. Vnde qui descendunt ex dicto genere infidelium, & hæreticorum, quorum corpora, ossa, seu statua non fuerunt igni tradita licite recipiuntur ad habitū, & valide proficiuntur, & ad honores, & dignitates recte admittuntur in præfatis Religionibus, vt expressè habetur in dicta Bulla Gregorij XIII. pro Minimis, cum post susceptum (ait Pontifex) baptismā Iudæi, & Græci distinctio esse non debeat, vt ad Romanos cap. 10. Auctor est D. Paulus. Quæ opinio, etiam apud nos Minores tanquam magis probabilis, pia, ac iuri Canonico conformior amplecti potest, quid quid in oppositum dicant alij, iuxta quod potest, & debet fieri protestatio quæ apud nos solet fieri ante professionem. *Ibidem art. 4. & Tom. 1. quas. 14. art. 4. & 5. & in summa tom. 2. cap. 14.* De quo Portel vbi supra; Pat. Miranda locis supra citatis, qui quanuis oppositam sententiam multis rationibus stabilit, non negat tamen nostram tanquam piam, ac benignam posse tueri, & teneri. Vide eundem Portel in Addit. ad dubia verb. Nouitius à n. 19. vbi plura ad hoc congerit perdocte, & P. Villal. vbi sup. n. 3. 20. Dicitur constitutiones Apostolicæ (dato, & non concessio) quod cõprehendant omnes descendentes ex dictis infidelibus, etiã si eorum corpora non sint igni tradita, seu cõbusta, non tamen habent locū, nec extenduntur ad eos, qui extra quartū gradū, seu generationē descendūt à dicto genere maculato per lineā rectā, quia sic expressè restringunt ibi præfati Pontifices suū decretum ad descendentes tantūmodo intra quartā generationē, in expressis verbis non est locus coniecturis, *l. communus. §. cū ita, ff. de verb. oblig.* Ex quorū verborum tenore etiã clarè deducitur, non extendi dictū decretū ad gradus collaterales, de quibus nulla ibi fit mentio, sed tantū de descendentibus intra quartū gradū per lineā rectam, vt patet ex dictis Bullis. *Ibid. d. q. 14. art. 6.* De quo P. Miranda loc. cit. 2. q. 1. art. 1. conc. 4. qui idē tenet post Nau. lib. 5. cõf. 22. tit. de heret. n. 5.

21 Pius III. apud Bullariū extendit supradictum decretū ad descendentes à Mauris, & pro Cõgregatione S. Benedicti Vallisoleti amplius statuit, quod nullus descendens ex Mauris, Turcis, vel hæreticis vsq; ad quartū gradū, vel qui aliquādo per Inquisitores inquisitus, punitus, vel confessus esset, possit admitti ad habitū Regularem, & qui iam admittus, & professus esset, ad nullū officiū, dignitatē, vel administrationem ordinis assummi, & eligi posset. Vbi vides, quod non requirit hic Pontifex, vt proanorū corpora, vel ossa fuerint cõbusta, sicut Paulus III. requirit pro Minoritis. Sed hoc seruari tantū debet apud Ordinē S. Benedicti, pro quo decretū est, nec extenditur ad alias Religiones, qui nō cõmunicāt in pœnis, sed tantū in fauoribus, & priuilegijs, vt bene notat Portel d. v. Nouitius, n. 21. De quo etiã Nau. lib. 5. cõf. 22. tit. de hæreticis in 2. edit. & toto cõf. 1. tit. de Iudæis in 5. edit. Anjla de cõiuris 7. p. disp. 4. dub. 3. Sâch. lib. 2. Decal. c. 7. n. 3. qui ibi refert dictā cõstitutionē

Bullar. bulla
2. Pauli 4. &
bull. 36. Gre-
gorij 13.

Roman. c. 104

Bull. bul. 3. Pij
4. & bull. 4.

Pauli III. non esse in usu apud Minoritas. Sed contrarium videmus in praxi seruari apud nos, nam semper ante habitus susceptionem interrogantur nouitij recipiendi, & fit iuridica protestatio iuxta dictam Bullam Pauli III. Patres verò Ordinis Minorum obseruent circa hoc, quod dictus Gregorius XIII. pro sua Religione decreuit apud Bullarium.

Bull. d. Bulla
36. Greg. 13.

22 Quauis iuxta iuris rigorem, ac probabiliorem, & magis piam sententiam filij, & descendentes ex hæreticis combustis antè patratum crimen apostaliæ à fide concepti, aut nati non comprehendantur in dictis constitutionibus Apostolicis quantum ad prælaturas, & dignitates in ordine obtinendas: tales tamen non debent admitti, quando notoriè id constat eligentibus. Nam vilibus, & infamibus portæ dignitatum patere non debet, prout capit. inter dilectos, de excessibus prælatorum, habetur: hi autem, saltem infamia facti reputantur infames. Ita Auctor. Tom. 1. quæst. 14. art. 3. Ex cuius mente satis colligitur, idem à fortiori dicendum esse quantum ad admissionem huiusmodi infamiæ labe infectorum ad habitum Religionis, quippè qui sunt inhabiles ad Religionem, & irregulares, vt expressè decreuit Bonifacius VIII. in capit. statutum felicis de hæretic. in 6. & resoluit Auctor. Tom. 1. quæst. 24. art. 7. Si filij præterea hæreticorum, ex dicta cõstitutione Sixti Quinti & expressè cauetur in statutis Ordinis Segouiensibus. Atque ita de infami, siue infamia fit iuris, siue facti, qui non potest eligi in Abbate, docet Sanchez libr. 5. Decalogi, capit. 5. num. 24. post Maiolum libr. 1. de irregularit. cap. 29. num. 12. & 13. Vivald. in candelabro Sacrament. part. 3. cap. 5. num. 11. in 2. edit. Idque confirmari potest ex traditis ab eodem Sancio libr. 2. Decalogi, capit. 27. à num. 10. vbi loquendo de hæreticis quæstionem pro vtraque parte disputat, & tandem parti neganti, tanquam probabiliori adheret. Idem expressius in nostris terminis affirmant Portel in addit. ad dubia verbo, Nouitius, num. 23. P. Villalobos dicta difficult. 11. nu. 4. qui notat, in dubio tales præsumi fuisse natos ante patratum crimen hæresis, quia poenæ debent restringi. Hæc sententia mihi probabilis multum videtur, & in praxi amplectendam omnino iudico, licet opposita speculatiuè sit probabilior. Debet tamen limitari ad nondum admissos ad habitum, qui omnino repellendi sunt, semel namque admissi validè professi ab omnibus iudicantur,

23 Nullum ius, vel præceptum Regulæ determinat ætatem recipiendorum ad Ordinem, etiam apud nos Minores. Vndè iuuenes adhuc impubères, & sine ætate ad profitendum posse ad Religionem admitti, communior sententia, & praxis tenet, quidquid alij in oppositum contendunt. Verum est tamen, quod ingrediens Religionem ante annos pubertatis (qui in viris sunt quatuordecim, & in fœminis duodecim anni completi) potest à parentibus, & tutoribus extrahi, vt definitur, capit. 2. capit. ad nostram de Regularibus, capit. si in qualibet.

cap.

Statutis ordin.
Segouiensib.
ca. 1. de recep.
tione nouitio-
rum, inquisi-
tione 7.

cap. puella 20. quæst. 2. dummodo fiat intra annum post susceptum habitum, seu ingressum. Quapropter Tridentino decreto habetur, quod puella volens habitum Regularem suscipere, si maior duodecim annis sit, non antea eum suscipiat, quam exploretur eius voluntas ab ordinario, an coacta, vel seducta sit. Vnde minor duodecim annis non prohibetur in dicto decreto ingredi, de consensu parentum, vel curatorum, ut statim probabimus. *Tomo 3. quæst. 12. art. 1. et 2. De quo D. Thom. 2. 2. quæst. ult. art. 5. Pisa super Regula Fratrum Minorum cap. 2. Zerola in praxi Episcop. l. p. verb. Moniales, pag. 232. & 258.*

24 Sed hæc sententia, & intellectus Auctoris non placet Sancio ad præcepta decalogi lib. 4. cap. 18. num. 33. & 34. ubi resoluit, in dicto decreto Tridentino non prohiberi, puellas 12. annis minores ingredi Religionem: Imò ait, in eo supponi, recipi posse, alias non loqueretur Concilium sub conditione: *si maior duodecim annis fuerit.* Conditionalis autem nihil ponit in esse: ac proinde nil alienius à factæ Synodi mente ex cogitari posse asserit, quam illum sensum datam ab Auctore, quem contextus eius decreti, nescio (ait) qualiter pati valeat, quippe quod ibi nihil de ætate puellæ ad Religionem admittendæ decernitur, sed de examine voluntatis præmittendo, quando ingrediens fuerit maior duodecim annis. Tandemque concludit, duo in eo decreto statui: Alterum, ut puella maior duodecim annis, quantæcunque ætatis sit, duplex examē Episcopi subeat: aliud ante habitus susceptionem: & aliud postea ante professionem. Alterum verò quod in eo decreto statuitur, est, ut puella minor duodecim annis ingrediens vnicum examen subeat, nempe ante professionem: quoniam, inquit, ante ætatem duodenariam vanum existimavit Tridentinum id examen præmitti, ob tenerum rationis usum puellæ. Hæc Sanchez.

Fateor quidem hanc expositionem Sancij genuinam, & adaptam videri contextui dicti decreti Tridentini: ex eo tamen, quod Auctor illam non approbat, non rectè infertur, ipsum sentisse, prohiberi in dicto decreto puellis duodecim annis minoribus ingressum Religionis, non enim id absolute affirmat, sed duntaxat, quod ipsæ non admittantur ante dictam ætatem, iuxta antiqui iuris terminos, ne a parentibus, vel tutoribus extrahi possint. Vnde de eorundem consensu posse ingredi, idque in Tridentino non prohiberi aperte fatetur: quod, inquit, nil aliud disponit, quam id, quod iura antiqua disponebant. Ex quibus concluditur argumentum, & instantiam Sancij omninò non convincere contra sententiam Auctoris: quæ modo præfata intellecta non repugnare contextui Tridentini, imò ex eo aperte colligitur, posse dictas puellas minores, seu impuberes ad Religionem admitti, nempe consentientibus parentibus, vel tutoribus, iuxta iuris antiqui dispositionem, in *cap. significatum, de Regular.* cuius correctio omninò fugienda est, si aliàs cum iure nouo Tridentini compatitur, vel in eo expressè non reuocatur.

*Trid. sess. 25.
c. 17. de Reg.*

Elucidatur
& tuetur sententia Auct.

Vide P. Miranda tract. de monialibus quæst. 8. art. 2. Portel verb. nouitia num. 1. P. Villalob. 2. p. tract. 35. difficul. 12. nu. 2. F. Ioan. de la Cruz de statu relig. lib. 1. cap. 8. in fine.

25 Senes ob infirmitatem ætatis, quæ pro morbo reputatur, ad habitum Regularem non sunt admittendi, cum asperitates Ordinis non valeant experiri, & subleuare. Dispensatiuè tamen aliqui possunt admitti, quando ex eo magna populi ædificatio sequi speratur ob eminentiã personæ. *Ibid. art. 3.* De quo D. Bonauent. super Regula Fratrum Minorum quæst. 195. Abb. in *cap. magna num. 2. de voto*, per text. ibi.

Idem ferè docet Sanchez lib. 5. decalog. cap. 4. num. 52. vbi resoluit, senes valide, & licitè profiteri, quia obligatio ad Religionis substantialia, nempe tria vota essentialia nullis corporis viribus eget, sed solo voluntatis affectu, reliqua autem regulæ præcepta non obligant semper, & pro semper, sed eo modo, quo regula obligat, nempe dum iusta causa ea seruandi non excusat, vt benè docet noster Auctor allegatus ab ipso Saricio tom. 2. Summæ cap. 6. num. 13. & tradit etiam P. Villalobos dicta difficul. 12. num. 3.

De Nouitijs vxoratis.

26 Maritus sine vxoris licentia ingrediens Religionem potest ab illa reuocari, nisi ipse obijciat, & probat adulterium, *cap. constitutus, de conuers. coniugat.* Item potest reuocari, si vi, vel metu consentiat mulier, *cap. accedens, eodem titulo.* Vnde si sponte consensum dedit, illaque sit anus, nō potest à Religione maritum reuocare, etiam ipsa non promittente castitatem: si verò sit iuuenis, neque castitatem promissit, potest vir compelli ad cohabitandum cum ea, *cap. 1. cap. quidam, de conuers. coniugator. cap. Agathosa, cap. quia Agatho, cap. si quis coniugatus 27. quæst. 2.* cum alijs multis. Illi tamen, qui se, & sua tradidit monasterio sine licentia vxoris, si reuocetur, restituenda sunt ipsa bona, quæ donauit. *Tom. 3. quæst. 15. art. 1.* De quo Gregor. Lopez l. 1. tit. 7. part. 1. verb. *orne à viuir con ella.*

Vide quæ tradunt Lesius de iust. lib. 2. cap. 41. dub. 3. à n. 25. Azor tom. 1. lib. 12. cap. 1. quæst. 6. in fine, relatus à P. Villalob. 2. p. tract. 35. diffic. 7. num. 17. qui tenent, quod si mulier nec consentiat, nec contradicat, sed tantum taceat, seu dissimulet adhuc potest maritum reuocare per *cap. consuluit, de conuers. coniugat.* sed ibi tantum habetur, quod vir mortua dicta vxore ad sæculum redire non potest, sed debet in Religione permanere, idque statim firmat idem Azor, rationemque reddit, quia eo ipso, quod vxor, dum viueret, virum non repetiuit, cum posset, consensisse videtur, vt in Religione permaneret, & ratam habuit eius professionem.

27 Vxor concedens licentiam marito ad ingrediendum Religionem non censetur tacitè continentiam vouisse, quia præsumitur inficia iuris

iuris, *cap. 1. de conuers. coniug. l. 11. tit. 7. part. 1.* Vnde si conscia, & certificata concessit, videtur tale votum vouere, votum tamen tanquam conditionale habendum est, donec vir professionem faciat, quia vxori illi expressè vouenti castitatem adhuc ius competit repetendi illum, si intra annum probationis Religionem deserat. *Ibidem art. 4.* De quo Abb. in dict. *cap. 1. de conuersat. coniugat.* Gregorius Lopez ubi supra verb. *saliesse de la orden.* Vide Azor supra §. si quæras, ad finem. P. Villalob. 2. p. sum. tract. 25. diffic. 7. num. 17. qui ferè idem docent.

28 Vir sine licentia vxoris ingrediens Religionem, & ab ea reuocatus post emissam professionem, mortua vxore ad ordinem redire debet, nec licitè contrahere potest, matrimonium tamen de facto contractum tenebit, quidquid sit de peccato contrahentis, nec potest compelli ad regressum, *cap. quidam 3. cap. placet 12. de conuers. coniug.* Item vxor potest ingredi Religionem, etiam inuito, & contradicente marito, qui sine consensu ipsius ingressus est monasterium, nisi ante ingressum mulieris vir exeat de claustro, & cohabitare cum illa, tunc enim non licet eo inuito ingredi, *id. cap. quidam, cap. placet, de conuers. coniugat. l. 12. tit. 7. part. 1.* Secus si ingrediente viro de licentia vxoris, ipsa expressè, vel tacitè continentiam vouit: quia tamen illa erat iuuenis, & reuult intrare, vir de monasterio fuit reuocatus, iuxta terminos dicti *cap. 1. de conuers. coniugat.* nam eo casu post mortem ipsius vxoris iterum contrahens vir, nõ tenebit quidem contractum matrimonium, *cap. ex parte, eodem titul.* quia professio viri tenuit, supposito quod fuit facta de consensu vxoris. *Ibidem art. 3.* De quo Hostiens. in *summa de conuers. coniugat. §. qualiter,* vers. *sed quid si quis,* Gregorius Lopez in dicta l. 12.

Sententia Auctoris, de qua hoc num. 28. dum habet, maritum sine licentia vxoris Religionem ingredientem, & ab ea reuocatum, mortua vxore ad monasterium redire debere, nisi explicetur, admitti non potest, pugnat enim expressè cum *cap. quidam 3. cap. placet 12. de conuers. coniug.* ab Auctore citatis, ubi disertis verbis proditum est, maritum ratione voti ad monasterium redire non teneri, licet quoad debiti exactione votum tenuerit, & vt ulterius aliam vxorem accipiat. Ergò nõ in re tã aperta lapsum videamus Auctorem nostrum, sic meo videri accipiendus est, quasi docere videatur, maritum non cogendum ad monasterium redire, sed tamen consultius, & congruentius ad salutem facere, si ad monasterium redeat, vt ait dict. *cap. placet,* in fin. non enim aliter verbũ, *debet,* quo vsus est Auctor, accipi potest, alioquin si ad necessitatem referamus, vt frequenter solet verbum hoc in iure accipit, falsa certè Auctoris sententia redderetur. Videatur de hac re Lessius lib. 2. de iust. cap. 41. dub. 3. à num. 25.

An verò sponsa duodecim annorum post matrimonium ratum, & non consummatum ingrediens Religionem compellenda sit intra duos menses professionem emittere iuxta terminos iuris antiqui? Vide

supra

Exponitur
sententia Au-
toris.

supra de matrimonio num. 8. & Lessum de iust. lib. 2. cap. 41. dub. 7. nu. 50. §. septimo, annum.

De libertate, & educatione monitiorum.

29 Iuvenes ad habitum Regularem admittendi debent de bono spiritu, & affectu examinari, an scilicet amore Dei ducti accedant, animi sui constantiam, fiduciam, corporis validitatem, status congruentiam, personarum qualitatem, internam vocationem, & operis scopum, ac finem mature præmeditando, exacteque discutendo, ne cum robore ab incepto resiliant, & adspiciant retrò post missionem manus ad aratrum, fiatque non apti regno Dei. Nemo tamen Religionis perfectionem affectans deterrendus est; Dominus enim suis athletis à dextris adest, præsto suam opem conferens *Tom. 3. quæst. 14. art. 1.* De quo Laurentius Iustinianus de disciplina, & perfect. monast. conuers. cap. 5. D. Basilus Magnus interogat. 10. Caiet. 2. 2. quæst. 189. art. 10. ad quintum.

30 Quauis laudabile sit inducere quemquam ad Religionem reformatam, non tamen ad vouendum Religionis ingressum, ne coacti fiat quod liberè, & spontaneè ob amorem, & imitationem Christi Domini, fugamque sæculi fieri debet, ob idque in laxam vitam declinet, aut retrocedat professus. *Ibidem art. 2.* De quo Caietan. 2. 2. quæst. 189. art. 2. Azor inst. moral. 1. p. lib. 12. quæst. 2. cap. 1.

31 Ex decreto Tridentini Concilij anathematizantur cogentes foeminam ad ingrediendum monasterium, vel ad suscipiendum habitum, vel ad professionem emittendam, similiterque dantes consilium, auxilium, vel fauorem, interponentesque scienter præsentiam, consensum, vel auctoritatem susceptioni habitus, vel professioni huiusmodi. Eadem etiam poena feriuntur qui sanctam Virginum, vel aliarum mulierum voluntatè veli accipiendi, vel voti emittendi quoquo modo sine iusta causa impediunt. Sed hoc debet intelligi secuto effectu. At verò cogentes adolescentem ad ingrediendum Religionem licet peccent, non tamen incidunt in dictam excommunicationem Concilij Tridentini, sed benè incurrunt aliam Papæ reseruatam impedièntes illorum ingressum, qui Religionem ingredi non prohibentur, seu de iure non sunt inhabiles ad Religionem, violentijs, & iniurijs molestantes recipientes ad habitum, aut iam habitu Regulari indutos extrahentes, dum modò non destiterint à prædictis, postquam Bullæ Eugenij Quarti factæ Benedictinis notitiam habuerint, in qua ipso facto anathematizantur, & habetur in Bullario, *ibid. art. 3.* De quo Nayar, cap. 14. num. 17. & lib. 7. consil. 55. tit. de sententia excommunicationis. Idem docent Suarez tom. 5. de censuris disp. 24. sect. 7. num. 8. Sanchez in præcepta decalog. lib. 4. cap. 4. per totam, Azor instit. moral. 2. p. lib. 2. cap. 11. quæst. 15. Say 10

*Luc. 9. refer-
tur in Regul.
B. P. N. Franc.
cap. 2.*

*Trid. sess. 25.
c. 8. de Regul.*

*Bullar. bul. 7.
Eugen. 4. nu.
14. & 15.*

Sayro decisio. 57. sub titulo de sententia excommunicat. Portel in addit. ad dubia verb. Nouitius, num. 2. & 3.

32 Non incurrit præfatam excommunicationem Concilij cogēs puellam ad ingrediendum monasterium, non causa induendi habitum Regularem, vel faciendi professionem, sed vt ibi honeste educetur vsque ad nubendi annos. *Tomo 3. quæst. 17. art. 19.* & nos infra iterum dicemus de professione num. 79. Idem docet post alios Sanchez dicto cap. 4. num. 12.

33 Extrahens, seu retrahens aliquem vi, metu, vel fraude à vita monastica tenetur detecta fraude veritatem aperire, vimque amouere, vt liberè possit redire, & forsan ob illatam iniuriam procurare, vt iterum monasterio restitatur: eo tamen non redeunte nullum superest restitutionis ligamen, quidquid aliqui in oppositum sentiant, etiamsi iniquissimo animo à professione faciēda ipsum persuaserit resilere, qui Religionis esset frugi. *Ibidem art. 4.* De quo Soto de iust. lib. 4. quæst. 6. art. 3. Nauar. in Manual. cap. 14. num. 32. ¶ Idem post Sotum, & nostrum Auctorem docet Portel dict. num. 3. ad finem.

34 Nouitij educandi sunt in monasterijs, apud quæ maximè viget obseruantia, & disciplina Regularis, vt ipsi semel benè imbuti in vita reformata tota die vitæ suæ seruent bonum odorem virtutis, & similes illis fiant, quorum consortio committuntur. *Ibidem art. 5.* De quo Caietan. 2. 2. quæst. 89. art. 5. Hugo super Regul. Fratrum Minorum cap. 6. iuxta finem.

35 Apud nos Minores habitus nouitiorum patenter distinguendus est ab habitu professorum, ita vt dissurura caputij non sufficiat, sed vel caparone vti debent iuxta Regulam, vel alia peccia panni ante pettus, nisi qualitas personæ aliud expedire videatur, vt in quoddam Capituli Generali cautum est, & in presbyteris tantùm admittit consuetudo. Aliæ Religiones consulant super hoc suas constitutiones, & laudabiles consuetudines. *Ibidem art. 6.* Ad quod vide Sanchez lib. 5. decalogi cap. 3. num. 13.

De anno probationis.

30 In omni Religione tam virorum, quàm mulierum requiritur annus integer probationis post susceptum habitum, & antea facta professio, vel non expleto decimo sexto ætatis anno nulla est, nullamque inducit obligationem ad alicuius Regulæ, aut Religionis, vel Ordinis obseruationem, aut ad alios quoscunque effectus, vt diffinitur in Tridentino Concilio. Quod spatium temporis datur, tum in fauorem nouitij, vt experiatur, & probet asperitates, & difficultates Religionis, tum in fauorem ipsius Religionis, vt per conuersationem annuam eius mores, & inclinationes dignoscantur, & idoneus iudicetur, vel non,

*Trid. sess. 25.
c. 15. de Reg.*

Tomo 3. *quæst.* 15. *art.* 1. & 2. De quo Nauar lib. 3. *conf.* 30. *titul.* de Regularibus, Zerola in *praxi* Episcop. 1. p. *verb.* Moniales, §. 2. *pag.* 233. Azor in *stit. moral.* p. 1. lib. 12. *cap.* 4. *quæst.* 9. Sanchez de *matrimon.* lib. 2. *disp.* 24. *num.* 22. Fr. Ioan. de la Cruz de *stat. Relig.* lib. 1. *cap.* 8. *dub.* 2. post quos, & alios plures idem docet Sanchez ad *præcepta* lib. 5. *cap.* 4. *num.* 4. & sequentibus, vbi *num.* 7. *bit.* dictum decretum Tridentinum comprehendere vota simplicia biennij emissa in Societate Iesu, ac idè si fiant ante 16. ætatis annum irrita reddi, & *nu.* 15. ponit casum, in quo quis tenetur intra bimestre profiteri, nempe quando illi datur Abbatia in commendam, iuxta idem Concilium Tridentinum *Sessione* 25. *cap.* 21. de Regular. & tradit etiam Auctor *tomo* 2. *quæst.* 52. *artic.* 9. Cordub. in *summa* *quæst.* 38. Henriquez lib. 13. de *excommunicat.* *cap.* 40. *nu.* 2. in *comment.* *lit.* O.

37 Nec malia supplet dictam ætatem sexdecim annorum requiritam ad profitendam, ac idè antea facta professio nulla est, & irrita ex dicto decreto Tridentini Concilij, nos enim potest suppleri ætas aliquo modo, vbi à iure certus, & determinatus numerus annorum requiritur. *Ibidem art.* 3. De quo Hostiens. in *cap. postlasti.* de Regularibus.

Idem docent Aloyfi. Ricci. Curia Archiepiscop. Neapolitan. *decisione* 122. Sanchez lib. 5. ad *præcepta* *cap.* 4. *num.* 2. vbi ex Glossa in dicto *cap. postlasti.* & ex D. Thom. *recepto* à Theologis *secunda, secunda* *quæstio.* 88. *art.* 9. in *corporis* *fine,* & *quæst.* *vlt.* *art.* 5. idem tenet, & probat.

38 Annus probationis computadus est à momento in momentū, id est ab hora diei, in quo habitum quis suscepit vsque ad eandem horam vltimi diei eiusdem anni. *Ibidem art.* 4. De quo Henriquez *tomo* 2. lib. 13. *cap.* 40. Palatin. in 4. *dist.* 38. *quæst.* 1. *pag.* 823. ¶ Idem docet Sanchez ad *præcepta* lib. 5. *cap.* 4. *num.* 4. Lesius de *iustit.* lib. 2. *cap.* 41. *dub.* 7. *num.* 59.

39 In anno autem bisexto duo dies debent pro vno computari ad annum probationis peragendum, non enim præcisè debet esse annus solaris, sed sufficit, quod sit politicus, & civilis in República vt talis habitus, & declaratus. *Ibid. art.* 5. De quo Couar. lib. 4. *variarum* *cap.* 18. Sanchez de *matrimon.* lib. 2. *disp.* 24. *num.* 18. ¶ Idem docent Lesius & Sanchez *locis* *citatis* *num.* *præcedenti.*

40 Nouitiæ Ordinis sancti Dominici habentes legitimam ætatem ad profitendum in articulo mortis constitutæ possunt professionem emittere non completo anno probationis, ex Pio Quinto apud Bullarium: sed hoc ad consolationem spiritualem in foro tantum interiori concessum est, scilicet ad consequendam indulgentiam plenariam. Vnde virtute huius professionis non potest peti hæreditas nouitiæ defunctæ, sed ad suos hæredes ab intestato pertinet. Nec hoc privilegium est reuocatum per Gregorium Tertium decimum in re-

Trid. Sess. 25.
cap. 21. de Regu.

Bullar. bulla
11. Pij V.

uocacione Generali eorum, quæ sunt concessa à Pio Quinto contra ius & Concilium Tridentinum, quia tantùm reuocauit in sua Constitutione indulta pertinentia ad forum conscientia, quale est supra dictum priuilegium. Quo quidem gaudent per communicationem nouitij, & nouitiæ aliarum Religionum. Aduerte tamen, quod nouitius, vel nouitia conualefcens de infirmitate tenetur continuare, seu complere residuum anni inegri probationis, ac iterum profiteri. *Ibidem art. 6. & Tomo 1. quæst. 8. art. 9. & Addit. Summar. tomo 4. cap. 63. num. 4. & 5.*

Idem docent Henriquez lib. 13. de excommunicat. cap. 40. numer. 2. in comment. litera R. Sanchez ubi supra num. 16. ubi existinat contra nostrum Auctorem monasterium succedere tali nouitiæ defunctæ eodem prorsus modo, quo succedit in bonâ profitentium legitimo anno nouitiatus peracto.

Sed immeritò, quia nullo nititur sufficienti fundamento. Nam vt constat ex tenore dictæ concessionis, ea fuit facta ob solatium, & fructum spiritualem nouitiæ, nempe ad consequendum meritum professionis, & indulgentias: neque vnquam Pontifices suis priuilegijs intendunt præiudicare iuri alterius, nisi expressè id declarant, quod hic non fit, vt benè notat Pat. Miranda tomo primo Manual. quæst. 22. articulo 10. Vnde professio sic emissa non est simpliciter, & verè professio, nisi tantùm quo ad dictum effectum expressum in Bulla Pontificis, aliàs si de infirmitate conualesceret nouitia, non egeret noua professione, quod est contra mentem, & verba Papæ concedentis, qui expressè restringit suum priuilegiũ ad effectum consequendi meritum professionis, & fructum indulgentiarum. Atque ita communiter sentiunt omnes super hac rescribentes, Portel in dubijs Regularibus verb. nouitia, num. 5. Barbosa in collectan. ad Decretales lib. 3. tit. 31. in notis ad cap. ad Apostolicam, de Regular. num. 4. P. Miranda ubi supra, & alij plures, quos breuitatis causa omitto.

41 Nemini licet renuntiare iuri annuæ probationis, & antea profiteri, cum sit ius publicum, cui nemo renuntiare potest, non enim solum ad ius priuatum nouitij spectat huiusmodi annuæ probatio, sed etiam ad utilitatem, & ius publicum Religionum, ne intra paucos menses, vel hebdomadas professio fieret ad obtinendas dignitates, cui iuri publico consuluit dictum decretum Tridentini Concilij vetando, & annullando professiones ante completum annum faciendas, per quod derogatũ est cap. ad Apostolicam, de Regular. Auct. *Ibid. a. 7.* De quo Nauar. lib. 3. consil. 33. num. 3. titulo de Regularibus, Beja respons. casuum conscient. p. 4. casu finali.

Idem docent Sanchez ubi supra num. 19. cum Nauar. lib. 3. consil. 33. num. 5. de Regularibus 1. edit. Azor instit. moral. lib. 2. cap. 4. q. 9. additque idem Sanchez num. 20. posse Generalem Societatis dispen-

Defenditur
Auctoris sē
tentiā,

fare in vno ex duobus annis probationis ad omittenda vōta simplicitia, per quæ quis Societati incorporetur, dummodò integer annus probationis à Tridentino requisitus præcedat, validaque erit talis professio non obstante constitutione ipsius Societatis.

42. Amento iure communi annus probationis debet esse cōtinuus, & non interpolatus, eo modo, quo solent austeritates, seu asperitates in Religione contineri, quas omnes præcipit dictum *cap. ad Apostolicam*, experiri, & non possunt benè experiiri sine continuatione. Ita declarauerunt Cardinales super Tridentinum apud Marzilla lib. 1. tit. 12. cap. 16. §. tam virorum, prope finem. At ex priuilegio Iulij Secundi apud Bullarium factò pro Minoribus conceditur prælati vt super eo possint dispensare, si id iudicent expedire. Neque id videtur abstulisse Tridentinum Concilium in dicto decreto, etiam stante statuto Generali Toletano disponente, vt nouitij per annum continuum in probatione permaneant ad maiorem dicti Concilij obseruationem, quia in eo non intenditur tollere vsus dicti priuilegij. Vnde iusta existente causa poterit Prouincialis super hoc dispensare, rarissimè tamen, aut certè nunquam omnidò fiat, nisi in maxima, & vrgenti necessitate, quæ nulla possit tergiversatione negari. Apud alias Religiones, vbi non est similis constitutio, benè potest vt dictò priuilegio per communicationem, cum non sit à Concilio sublatum. *Ibidem art. 8. De quo Nauar. lib. 3. consil. 2. num. 2. de Regularibus, & consil. 34. num. 2. & consil. 36. num. 1. & consil. 42. num. 2. & 4. & consil. 34. num. 3. in antiq. aliàs consil. 9. num. 2. & consil. 3. 2. nu. 4. in nouis. Henriquez in summa lib. 13. ca. 40. §. 2. in medio, Flaminius de resignat. lib. 3. quæst. 13. num. 11.*

Vide Lesium vbi supra dict. num. 59. vbi tradit paucorum dierum interpolationem non impedire, quia ea non censetur impedire moralem continuationem, itè & Azor tom. 1. instit. moral. lib. 12. cap. 2. quæst. 8. P. Villalob. 2. p. summæ tract. 35. diff. 15. num. 8. & 9. vbi sentit, dictum priuilegium Iulij Secundi sublatum esse à Tridentino Concilio, ita declarante sacra Congregatione apud Marzilla vbi supra, ver. per annū, & in facti contingentia ita Romæ declaratum fuisse refert ex Nauarro: ac idè iudicat, nullo pacto debere prælatos aliter ad professionem admittere, nisi post annum probationis continuum expletum. Idem firmat Sanchez ad præcepta tomo 2. lib. 5. cap. 4. à nu. 30. vbi latè, & elegantè rem & nodum dissoluit, & tandem num. 35. concludit, dictum priuilegium Iulij Secundi esse reuocatum.

Quid si nouitius in furorem, seu amentiam incidat, interrumpet nē annum nouitiatus, ita vt si ferè toto anno duret, possit sui compios effectus post eum transactum validè profiteri? Sancius vbi supra numero 54. postquam rationes pro vtraque parte ponderat, quæ satis anxièntem reddunt quæstionem, tandem resoluit, furorem citò tran-

scun-

Bullar. bul. 9.
Iulij 2. n. 20.

Trid. d. c. 15.
de Regular.

Ampliat
doctrina Au
& oris.

señntem, vt cōtingit in phrenesi ex morbo graui superueniēte, per octo, vel quindecim dierum spatium durante, non impeditur cursum nouitiatus, statimque transactō eo anno professionem factam legitimam esse. Ducitur, quod ita tenet praxis communis Religionum, nec iura annum nouitiatus poscentia tempus hoc non computandum decernant, sed quasi pro nihilo id reputant. & tanquam partem temporis morbi, quo quidem non impeditur cursus illius anni. At quando dementia est extraordinaria ex nullo alio morbo resultans, diuque durans, vt per integrum mensem, existimat, id tempus in anno probationis non esse computandum, sed transactō furorē suppleendum; quia, inquit, sicut tempus, quo quis ante pubertatis annos in Religione uiuit, non computatur in Nouitiatus anno, eō quod impubes non pleno rationis vsu poleat, quo Religionis asperitates experiatur, nec malitia in hoc casu supplet aetatem. Ita pariter, in dō multò fortius id infurioso locum habebit, qui omnino rationis vsu caret. Cūque casus hīc rarò contingat, non oportuit, vt iura illum exciperent, vt non excipiēdo videantur censere computari. In hoc tamen casu non est iterū inchoandus nouitiatus, sed tantū suppleendum est tempus furoris, quia eo medio tempore non fuit interruptus annus probationis, cum furiosus ille in Religione manserit, sed suspensus. Tandemque citat pro hac sententia Syluestrum, Armilla & Tabiena, mihi que vera, & probabilis videtur, sed non omnino.

Vndē eam limitandam censeo, quando per maiorem, seu magnam partem anni nouitiatus durauit amentia, tunc enim tolli integritatem illius annuæ probationis, foreque suppleendam benè fateor, non verò quando per integrum tantū mensem Nouitiatus mente alienus exitit, vt vult Sanchez. Nam post eum mensem ad mentem rediens iudicatur tanquā si in phrenesim incidisset ad effectum admittendi eum ad professionem statim à disceptati anni probationis, absque eo quòd suppleat tempus, quo fuit in amentia, vt ipse Sanchez cōcedit in phrenetico, & supradiximus. Vndē existimo in priori casu suppleendam esse eam dumtaxat partem temporis, quo durauit furor, seu amentia, idque sufficere; argumento, *cap. sicut tenor, de Regular.* vbi idē professio furiosi, non tenuit, quia tempore quo fuit indutus habitu Monachali extra mentem positus erat; ergò à contrario sensu valeret, si lux amentis compos tunc reperiretur, & constat ex illis verbis, ibi: *Nisi postquam mentis sua factus est compos spontanea voluntate professionem fecerit Monachalem.* Quæ ratio etiam militare videtur in anno nouitiatus quoad eius validitatem, nam si tempore quo indutus est habitu Monachali mentis suæ compos erat Nouitiatus, spontanea voluntate creditur id fecisse, ac idē Nouitiatus non interruptur per superuenientem amentiam, & consequenter sufficit supplere id tempus, vt postea, validè profiteatur. Atque ita huic sententiæ innuere videtur Azor lib. 12. in st. moral. cap. 2. quæst. 5. ad finem, & faciunt tradita à P. Miranda tom. 1. Manu. quæst. 17. artic. 5. concl. 2.

43 Apud nos Minores est de substantias vt Nouitijs probet Religionem in habitu Regulari, cum in Regula assignetur Nouitijs certa forma habitus. Idemque in alijs Religionibus dicendum esse iuri communi conforme est, *cap. super eo*, vbi glossa, verbo, *in eadem veste. de Regularibus*. Sufficit autem quod deferatur habitus Regularis partim in Monasterio, partim extra, cum licentia tamen prælati, quam existente iusta causa possant dare etiam prælati locales cum consilio Discretorum Obuentus, quando ad Prouinciatalem non est facilis recursus, non obstante dicto Ordinis statuto Toletano: Ordo enim non habet potestatem su-

Statu. Toleta.
cap. 1. de no-
uit. recept.

per nouitijs ante professionem, nec illis potest auferre, quod ius commune concedit, scilicet quod peracto anno continuo probationis ad professionem admittantur, nec factam annullare, nisi solua Papa. Prædicta tamen minimè confulerem practicanda in nouitijs Monialium, non enim extra Monasterium experire possunt asperitatem clausuræ, quam postea vouendæ sunt. Verùm est tamen, quod si peracto anno probationis cum licentia superioris nouicia egrediatur, dum dos constituitur, & procuratur, ac de graui curatur infirmitate, postea reuerfa licitè potest statim ad professionem admitti, cum iam iam per integrum annum in probatione steterit, expertaque sit asperitatem clausuræ, non obstante Tridentino Decreto, quod tantum loquitur de nouitijs in Monasterijs virorum educatis, quos præcipit finito anno probationis ad professionem fore statim admittendos, aut expellendos, non autem de Nouitijs Monialium, vt ex contextu, & litera dicti Concilij patet. *Ibid. art. 9. & 10.* De quo Naua. lib. 3. cons. 41. nu. 3. de Regularibus, & in *cap. statumus*, 19. *quest.* 3. num. 74. Syluest. verb. Religio 3. *quæst.* 19. vers. 9. Flamin. d. *quæst.* 13. nu. 12. Beja respons. p. 4. casu final. in fine. Idem docet Sanchez lib. 5. ad præcepta, cap. 4. num. 21.

Trid. ses. 25.
c. 16. de Reg.

Explicatur,
& propug-
natur mens,
& sententia
Auctoris.

44 Aduerte quod Auctor dicto articulo 10. §. *aduertendum denique;* non negat, quod nouicia exiens à Monasterio cum habitu, & licentia prælati causa morbi curandi continuat annum probationis, sed tantum consulit nè fiat, ob rationem supra positam, quo innuere videtur, quod si de facto exeat, cum præfata licentia, validè continuaret nouitiatù, quid illi falso imputent Sanchez ad præcepta tom. 2. lib. 5. cap. 4. nu. 8. Portel verb. Nouitia, n. 4. sed Portel se aliquo modò corrigès, addit, nõ id negare omninò dictum nostrum Auctorem, sed tantù confulere, nè fiat. Ad tollendam verò omnem dubij occasionem Congregatio sacra Cardinalium declarauit circa Nouitias idem, quod de Nouitijs Prætribus omnes concedunt, in hunc modum: *Anno probationis durante nouitia curanda valetudinis causa de licentia superiorum à Monasterio exierit, & postea reuertatur, eodem tempore professionem emittet, perinde, ac si nunquam egressa fuisset.* Ita refert Marzili lib. 1. declarat. Concilij Tridentini, titu. 12. de statu Regularium, cap. 16. §. ante decimum sextum, in fine. De quo P.

Villas

Villalob. vbi sup. num. 10.

Circa supra tradita adhuc nota, quod Auctor. *Tom. 2. Summa cap. 8. num. 4. §. 1. aum digo mas*, tenet, Nouitium extra Monasterium de licentia superioris per modicum tempus, nempe per vnum, vel duos menses posse demorari apud domos parentum, vel consanguineorum, morbi curandi causa, non tamen per longius temporis spatium, putâ per maiorem partem anni Nouitiatu: quia, inquit, hic introductus est, non solum vt Nouitius asperitates Religionis experiatur, sed vt Religio quoque morum ipsius experimentum sumat. At neque ille satis Religionis austeritates experire potest manens diutius extra claustrum, nec Religio morum ipsius.

Quam sententiam, & rationem impugnare contendit Sanchez dict. cap. 4. num. 28. ex eo, inquit, quia satis censetur Nouitius in Monasterio degens, qui extra illud de prælati licentia commoratur. Nec opus est, addit, vt Nouitius omnes in specie Religionis asperitates, nec vt Religio omnes eius mores in specie experiatur: satis enim experire censetur, dum extra Religionem ita sub prælati obedientia permanet, vt animo paratus sit, ipso iubente ad claustrum redire. Et pro sua sententia adducit vltra alios Doctores idem indistincte tenentes, Nauarr. libr. 3. consilio 42. à numer. 2. in prima edit. titul. de Regularibus, Azor libr. 12. institution. moral. capit. 2. quæstion. 8. in fine, quorum prior loquitur expressè de Nouitio, qui decem menses, & semimensẽ extra Religionem demoratus est, & residuum tantum apud illam permansit: Posterior verò de eo, qui toto probationis anno extra conuentum apud sæculares commoratus est de superioris licentia.

Adhuc tamen eo non obstante ratio tradita ab Auctore satis firma, ac iuri, & bono publico consona, & commoda mihi videtur. Iuri, inquam, quia in *capit. ad Apostolicam, de Regularibus*, citatum ad marginem dicti capitul. 15. de Regularibus apud Concilium Tridentinum, hac ratione nititur ad cauendum, nè aliquis ad professionem ante expletum tempus probationis admittatur: *Tempus, inquit, probationis à sanctis Patribus fuit indultum, non solum in fauorem conuersi, sed etiam Monasterij, vt ille asperitates illius, & istud mores illius valeat experire. Quod licet ad annum probationis explendum ante professionem tantum referri videatur, id tamen pari ratione nostro casui adaptari potest: nam si anni probationis maior pars, vel totum extra claustrum consumitur, quomodo potest Nouitius asperitates Religionis, nec Religio mores Nouitij experiri? nec fauori Nouitij, nec Religionis consulitur contra dictum Decretum Tridentinum: nam quantum adhuc effectum idem est nõ experiri asperitates Religionis à nouitio, vel mores nouitij à Religione, ac nusquam sub probatione esse, portatio nãq; habitus Regularis licet inter asperitates Religionis computetur, in hoc casu*

casu hic, & nūc parum, aut nihil austeritatis, & regularis, ac strictæ obseruantix præfert, quia habitus dumtaxat sine Monachalis vitæ rigore non facit Monachum, vt constat ex *capit. porrectum* 13. de Regularibus. Bono item publico Religionis conuenit, quod præuia probatione experiantur mores nouitij, ne postea professus suis prauis moribus alios Fratres inficiat, & ad obuiandum litibus, & controuersijs ex talibus professionibus felicitis oriiri.

Confirmatur, quia sicut annus probationis, etiam ex consensu Monasterij, & Nouitij non potest remitti, seu renunciari, vt probant DD. in dicto *capit. ad Apostolicam*, Nauar. cons. 32. num. 5. in antiq. & cons. 62. num. 6. in nouis, titul. de Regularibus, Azor inst. moral. 1. p. lib. 12. cap. 4. quæstion. 9. Beja respons. casuum conscient. part. 4. casu final. verfic. 3. Bartholomæus à S. Faustino in Thesau. Religios. lib. 5. quæst. 170. P. Miranda in Manua. tom. 1. quæstion. 22. artic. 7. Sanchez ad præcepta libr. 5. cap. 4. num. 19. & alij relati à Barbosa in Collectanea ad Decretal. ad dictum *capit. ad Apostolicam*. nu. 3. Ita quoque post habitum probationis susceptum non potest omninò hæc annua probatio facienda omitti, permitendo nouitium extra claustrum solo habitu retento inter sæcula res sæcularem vitam gerere, id enim esset in maximum Religionis præiudicium, quæ extra Regularem disciplinam Monasterij constitutum non potest commodè probare, ac eius mores experiri, imò & ipsius Nouitij, cui non datur ibidem commoranti Regularis vitæ austeritates per omnia tentare. Nec Azor relatus à Sancio pro sua sententia, à nostra dissentire videtur. Afferit enim, quod nouitius extra Monasterium de superioris consensu per annum gestans habitum, si omnia probationis onera perferat, ad probationem prodesse, & valere: ergò à contrario sensu, si labores, & onera nouitatus non perfert, nihil ad probationem prodest, nec valet, etiam si cum habitu extra claustrum de licentia prælati commoretur. Quæ ob rationem, & ad maiorem, & puriorem Concilij Tridentini obseruantiam, sancitum est in nostris Constitutionibus generalibus: *Vt Nouitij per annum continuum in probatione permaneant, ita quod si ex aliqua causa Conuentum exeant cum habitu, vel sine illo (nisi ratione translationis ad alium conuentum) & postea redierint, non computetur eis tempus, quod antea in probatione steterunt, sed de nouo annum probationis incipiant.* Cum autem in hoc statuto expressè declaretur id factum esse ad maiorem, & puriorem Tridentini obseruantiam, & in eius decreto præcittato decidatur, quod non minori tempore, quam qui per annum in probatione steterint, ad professionem admittantur, irritando professionem antea factam (nota verbum, *per annum in probatione*: quod denotare videtur non nudam portationem habitus per annum, sed debere esse in probatione) vtiq; videtur innuere, nõ tantum esse necessarium ad validitatem professionis per annum continuum portare habitum Religionis, sed in illo probari, quod commodè, & vt oportet, fieri non potest extra Monasterium

*Trid. d. c. 15.
de Regul.*

*In statutis Se
gouiens. c. 1.
de receps. no.
ust. tit. de ap.
probatione no
uiss. fol. 12.*

rium commorando per maiorem anni partem, idèoque clausulam irritantem pro professione emissa non peracto anno nouitiatus positam à Tridentino videtur extendi ad eum qui extra conuentum, etiam ex causa, cum habitu, vel sine illo commoratus est, quia in probatione non stetit, tollendo potestatem prælati tales ad professionem validè admittendi, & declarando non facere legitimum annum probationis, sed de nouo nouitiatum teneri incipere. Nec obstat quod oppositæ sententiæ assertores dicunt, nempe præfatum statutum non posse, nec habere auctoritatem irritandi professionem, id enim soli Sedi Apostolicæ, vel Concilio reseruatur: nam hoc in casu minimè irritat, sed tantum declarat, ad maiorem Tridentini obseruantiam taliter professos comprehendì sub præfato ipsius decreto, ac si nūquā in probatione steterissent, id enim innuitur in illis verbis: *Non computetur eis tempus, quod antea in probatione steterunt*, quod est idem, ac statuere, seu declarare, per huiusmodi commorationem extra Monasterium, etiam ex causa, seu de licentia superioris, & cum habitu interrumpi annum nouitiatus, idèoque addit: *sed de nouo annum probationis incipiant*: Vndè quemadmodum in dicto Decreto Tridentino annullatur professio ante peractum dictum annum probationis facta, ita etiam irrita debet censeri professio illius, qui extra claustrum per maiorem partem anni vitam gessit, quia id tempus non ei computatur ab Ordine ad legitimum annum nouitiatus peragendum, eo quod in probatione non steterit, vt petit dictum Tridentinum decretum, in quo id ponitur tanquam quid necessario requisitum, & substantiale ad legitimum annum nouitiatus, & ad professionem legitime emittendā, probatio, inquam, non tantum actiua ex parte nouitij ad experiendum austeritates, & rigorem Regularis vitæ, sed etiam passiuæ, ad experiendos, & probandos mores, & conditiones illius ex parte Religionis, vtrūque enim designare videtur illud verbum, *in probatione steterit*, positum in dicto Decreto Tridentino, idemque expressius requirit (meo videri) *capit. 1. de statu Regul. in 6. ibi: Si per totum sequentem annum in Monasterio permanserit*, quæ verba denotare videntur, quod si per aliquam anni partem (maximè si illa sit maior pars anni probationis) fors extra Monasterium manserit, interrumpi nouitiatum. Ex quibus hanc partem tenet Ancharranus, & Panormit. in dicto *capit. ad Apostolicam, de Regularibus*, quam prædicant esse communem.

Quod & amplius confirmo ex *Clemen. eos, de Regularibus*, vbi dicitur, quod delatio habitus extra Monasterium nunquam inducit professionem tacitam: ergo à fortiori nunquam deseruit ad professionem expresse. Idque consuetudo omnium Religionum (quæ est optima legum interpret, *l. si de interpretatione. ff. de legibus*) obseruat, & tenet. Super quo consule Syluestrum verb. Religio. 1. quæst. 1. & 5. quæst. 5. vbi ad propositum plura congerit, eaque notatu dignissima, circa aliquas antiquas consuetudines emittendi professionem sine vlla fere probatione, & quæ

doq; absq; susceptione habitus, quæ iam abrogatæ penitus existunt, & resolutæ, probatione debere fieri in habitu regulari ex gloss. in c. *super eo, v. in eadem veste, de Regularibus*, alioquin nõ posset nouitius probare austeritatẽ Monachalẽ, quæ magna ex parte in vestibus cõsistit. Quod pari ratione ad probatione in Monasterio faciendã trahi potest, austeritatẽ enim regularẽ nõ tantũ in vestitũ viliũ rigore, sed etiã in clausura Monasterij cõsistere, quis negabit? Vidẽ P. Mirad. d. q. 22. a. 5. vbi quannis resoluat, nouitij existẽtia partim in Monasterio, partim extra illud, iuxta de causa, & cũ licentia superioris exequendõ eius præcepta, & obediẽtiæ onera sustinendo sufficere ad aneũ probationis validũ, & legitimũ faciendũ (quod nos etiã non negamus, quando per modicum tempus sit) nullum tamen verbum facit de eo, qui per totum, vel maiorem partem anni extra clausuram degit, imõ talem non legitimũ annum probationis facere innuit, quia non sufficienter probatus est, & in hoc sensu locuti sunt, & debent intelligi super hac re scribentes, qualis est Portel verb. Nouitij annus in probatione, num. 49. & in Addit. ad dubia verb. Nouitius, num. 19. vbi asserit, nõstram Religionem renunciaße per supradictũ statutum priuilegio Iulij Secundi, quo superioribus conceditur potestas ad dispensandum super interpolatione anni Nouitiatu, sed in eo nõ irritari professionem secus factam, quando Nouitius extra Monasterium ex causa, & cum licentia per aliquod modicum tempus demoratus est. Et in hanc sententiam videntur inclinare Nauar. conf. 52. num. 2. de Regularibus, Henriquez in summa, lib. 13. cap. 14. §. 2.

Bal. oracu. 2.
Pauli 32

45 Paulus III. apud Bullarium viæ vocis Oraculo cõcessit, quod puella, vel mulier ingressura Ordinem S. Claræ, antequam induatur habitu Regulari, possint Moniales eam per decẽ, vel quindecim dies in habitu sæculari intra clausurã, etiã ad pernoctadũ secũ retinere vt experi ri possint, an sit bonæ cõuersationis, & naturæ, & ad Monasteriũ idonea.

46 Religiosus transiens ad aliam Religionem tenetur in ea facere annum integrum, & continuum probationis, vt scilicet experiatur obseruantias strictioris Religionis, ad quam translatus est, & in qua profitendus est, & ita vsus, & praxis obtinuit, non obstante quoddam priuilegio Leonis X. iam per non vsum abrogato. *Ibidem art. 11. De quo Nauar. lib. 3. conf. 3. de Regularibus. Idem docet alios referens Sanchez ad præcepta lib. 5. cap. 4. num. 12. & 13.*

47 Excommunicantur prælati, qui ante annum probationis elapsum quemquam ad professionem recipiunt, vel intra eundem annum impediunt transitum ipsius ad aliam Religionem, nisi maior sexdecim annis iuxta Concilium Tridentinum, tacitè, vel expressè professus sit, aliter recepti professio est nulla, & recipientes sunt ipso iure suspensi, & subiecti alijs pœnis cõsuetis dari pro culpis grauioribus. Ita in c. *non solum, de Regularibus lib. 6. statuit Alexander III. Ibidem art. 12. De quo Nauar. cap. 27. num. 157. Syluest. verb. Religio 5. num. 8.*

ses. 25. cap.
15. de Regn.

Idem docet Lesius lib. 2. de iust. cap. 41. num. 59. vbi addit. in alijs Ordinibus extra Mendicantes (ad quas omnes extenditur prohibitio facta Prædicatoribus, & Minoribus in *cap. constitutione, de Regul. in 6.* subsequenter) taliter admitentes mortiferè quidè peccare, nō tamen esse suspensos quia id iure non est statutum. Et post Tridentinū Decretū ablatam esse hanc suspensionis pœnam docet Sanchez ad præcepta lib. 5. c. 4. n. 10.

De bonorum dispensatione à Nouitijs faciendâ.

48 Ante Religionis ingressum cuiuslibet est libera facultas testandi; *cap. quia ingredientibus, cap. si qua mulier 19. quest. 3.* & tenent vnanimiter omnes. Nec id prohibetur in Concilio Tridentino, in eo namq; tantum annullantur donationes inter viuos, & renunciaciones bonorum intuitu Religionis factæ ante ingressum, vel post ingressum ante duos menses à professione, non verò testamentum, aut donationes causa mortis. *Tom. 3. quest. 16. art. 1.* De quo Nauar. comentar. 2. de Regularibus, num. 50. Azor inst. Moral. 1. p. lib. 12. cap. 2. quæst. 14. Lesius lib. 2. de iust. cap. 41. nu. 40. ¶ Vidè Sanchez lib. 7. Decalogi cap. 1. & 2. vbi latè, & perdoctè agit de donatione, ac renunciacione propriorū bonorū à nouitio faciendâ, & de facultate testandi, quâ habet, vide eod. lib. 7. c. 3. per totū.

Trid. ses. 25^a
c. 16. de Reg.

49 Testamentū factum ante Religionis ingressum ab eo, qui non cogitabat de tali ingressu, professione secuta rumpitur tantū quoad legitimam portionem cōpetentem, & non relictam Monasterio; secus si cogitauit de Monasterio, & nihil illi reliquit, tunc enim non rumpitur: in quo standum est, saltem in foro conscientie dicto ipsius Religiosi iuramento firmato, intenderit ne reuocare antiquum testamentū, an nō. Si verò testator se, suaq; omnia expressè, & non tacitè Monasterio dedit, in ipso Religionis ingressu, tunc rumpitur in totum testamentum. *ibid. art. 2.* De quo Bart. in *Authen. si qua mulier*, num. 7. de sacrosan. Eccles. Couar. cap. 2. num. 5. de test. Nauar. *cap. non dicatis*, num. 81. & 82. Molina 2. p. tract. 2. disp. 139. conc. 753.

Idè docent Rosella in *auth. ingreßi, c. de sacros. Eccles.* nu. 25. Couar. in *cap. quannus pactum*, 3. p. §. 2. n. 5. Alu. de coniect. mente testator. lib. 2. c. 1. n. 5. Mench. de succes. creat. lib. 2. §. 20. n. 29. Per. lib. 5. ordin. tit. 2. l. 1. fol. 67. §. sed in quæst. proposita, Valaf. de partit. c. 16. nu. 17. Crafs. de succes. ab intestato, §. testamentū q. 34. n. 3. Gut. lib. 2. Canon. c. 1. à n. 9. vsq; ad 16. Zeual. cōmun. q. 121. à n. 2. Spin. in Speculo testam. glo. 6. Rubricæ, n. 3. & alij quāplures, quos cū nostro Auctore refert Sanch. lib. 7. Decal. c. 3. n. 28. qui ratione nostræ sententiæ assignat, quia, inquit, quando quis non cogitans de Religionis ingressu testatus est, censetur mutare priorē voluntatē, & testamentū. eo ipso quod se & omnia sua Monasterio dedit *authentic. ingreßi, c. de sacrosanct. Ecclesijs.* At cogitans ingressum, nulla noua voluntas confurgit ex professione, cum tempore sa-

Et testamenti ad fuerit cogitatio professionis, qua non obstante testamentum præterito Monasterio in fauorem extranei conditum fuit. Sic Sanchez nostram confirmans sententiam. At ille oppositæ adheret tanquam multò veriori, vt inquit, resoluitque testamentum illud firmum manere, siue tempore testamenti cogitatum sit de ingressu, siue non. Ducitur, quia id testamentum reuocatur triplici ex capite, vel ex agnatione posthumi, vel ex capitis minutione, vel ex contraria voluntate præsumpta. Non ex agnatione posthumi, quia multò verius est, Monasterium loco filij minime haberi, & estò loco filij haberetur, id tamè procedere in solis casibus iure expressis, concedunt omnes: nullibi verò in iure reperitur Monasterium loco filij reputari ad rumpendum, seu reuocandum prius testamentum. Non rumpitur ex capitis minutione, quia falsum est professionem esse capitis minutionem, vt optimè probat Cuiacius in expositione novellæ quintæ, non enim omnis mutatio status est capitis diminutio, vt manumissio, senatus motio, nam quamuis Monachus statum mutat, libertatemque amittit, mutat tamen in melius, nec seruus efficitur, sed Deo per obedientiæ votum spontaneum se dedicans priuat seipsum sua libertate. Tandemque non reuocatur contraria voluntate, quæ quidem ex eo solo præsumitur, quod profitemis tacite dedicat omnia sua Religioni: at huiusmodi dedicatio solum habet locum quando testatus non fuerat: *authent. nunc autem C. de Episcop. & cleric. ibi, si prius testatus non fuit*, qui textus, & alia iura de hoc loquentia non distinguunt, an tempore testamenti cogitatum sit de ingressu Religionis, necne. Ergò, & c. Rursus, quia tacita hæreditatis ademptio nunquam præsumitur, vbi potest alia coniectura capi, *l. final. ff. de his qua in testamento delent*. At in hoc casu potest summi alia coniectura, nempe professum nõ denuò de suis bonis disposuisse, quia iam de illis disposuerat: ergò non est capienda coniectura hæreditatis ademptæ. His, & alijs rationibus, probat Sanchez suam sententiam, quæ quidem mihi satis probabilis videtur, quanuis opposita nostri Auctoris, non incongrua nitatur ratione. Limitat tamen suam sententiam ipse Sanchez, num. 38. nisi testator quando Monasterium est ingressus, contulerit ei omnia sua, tunc enim censetur prius testamentum reuocatum: sicut si omnia bona sua expressè alteri donasset, aut alteri alienasset, in quo conuenit cum nostro Auctore hic.

50 Testamentum à nouitio ante professionem conditum non potest post ipsam mutari, aut reuocari, etiam si id fiat in fauorem, & vtilitatem Monasterij, *ibid. art. 3. De quo Cou. d. c. 2. n. 9. Abb. in c. in presentiam. 61. de probationibus. Vidè Sanch. lib. 7. Decal. c. 11. n. 1. & seqq. vbi nu. 16. resoluit, posse professum declarare testamētum à se factum ante professionem.*

51 Nouitius habens bona, seu peculium aduentitium, quorum vsus fructus pertinet ad patrem, non habet de eo testandi, seu disponendi potestatem, quia talis vsus fructus est patris pro vita ipsius, nemini autem

autem licet de re aliena testare, vel disponere: bene tamen poterit relinquendo patri proprietatem ultra legitimam ipsi debitam, grauatamen in illa imponere. *ibid. art. 4.* De quo Nauar. in *cap. non dicatis* num. 38. Gomez in l. 6. Taur. cap. 11. Couar. cap. 2. num. 8. de testament. Molina de primogenijs lib. 9. num. 22. cum sequentibus. ¶ Idem docent Spino in speculo testament. Glossa 9. princip. num. vlt. Gutier. lib. 2. Pract. q. 40. num. 3. Matienzo lib. 5. recopil. tit. 4. l. 4. glof. 3. nu. 4. Benedict. Ægid. l. 1. p. 1. §. 7. num. 6. vsque ad 9. Azor tom. 1. inst. moral. lib. 12. cap. 8. q. 9. quos refert & sequitur Sanchez lib. 7. decalog. cap. 13. num. 40. & sequentibus.

An autem apud Fratres Minores nouitius possit disponere de legato in singulos annos sibi relicto? Vide supra de legatis in testamento num. 25.

52 Nouitij volentes Ordinem, & Regulam Fratrum Minorum profiteri non tenentur ex vi Regulæ prius sua pauperibus distribuere, nec ad id arctiori vinculo obligantur, quam alij fideles, verba enim Evangelica in dicta Regula posita consilium tantum, & non præceptum important, quidquid in oppositum dicant aliqui. *ibidem art. 6.*

Idem docet cum nostro Auctore Sanchez lib. 7. decalog. cap. 3. num. 4. allegans Nauar. comment. 2. de Regularibus num. 49. Francum in rubr. de testament. in 6. num. 67. quidquid dicat Corduba super regulâ cap. 2. quæst. 8. puncto 2. Vbi resoluit nouitios in Ordine Minorum saltem ante professionem teneri bona sua in pauperes distribuere.

Nouitij non subduntur reservationi casuum intra Ordinem constitutorum, non enim sunt propriè, & irrevocabiliter Religiosi, licet in famorabilibus pro talibus habeantur. *Tom. 1. quæst. 21. art. 11.*

De professione post completum annum, probationis.

53 Professio alia est expressa, alia tacita: expressa est, quæ post completum annum probationis fit in manibus prælati secundum Regulam à Sede Apostolica approbatam, promittendo tria vota essentialia. Tacita est, quæ non verbo tenus, sed actibus fit: ad quam tria requiruntur. Primum, quod nouitius deferat indistinctum habitum ab habitu professorum intra monasterium, *cap. 1. §. qui vero, de Regularibus lib. 6.* vel extra illud de licentia superioris, & per annum continuum. Secundum, quod sciat per talem gestationem habitus fieri professionem tacitam ab his, qui putant non esse professos. Tertium, quod deferat habitum scientibus, & consentientibus illis, qui possunt recipere, & incorporare Religioni. *Tom. 3. quæst. 17. art. 1.* De quo Nauar. lib. 3. consil. 41. de Regularibus, Caietan. 2. 2. quæst. 109. art. 1. & 2. Idem docet plures alios alle-

gans Sanchez ad præcepta lib. 5. cap. 3. à num. 14. vsque ad 18.

*Trid. sess. 25.
c. 16. de Reg.*

Nec hæc tacita professio est sublata per Tridentinum Concilium, quia in illo tantum præcipitur, quod finito anno probationis nouitius statim ad professionem admittatur, aut expellatur, sed non declarat, quod si permanferit, non sit tacite professus; casus autem omisus remanet in dispositione iuris communis, *cap. susceptum, de rescriptis in 6. vbi Doctores. Ibidem in fine.* De quo Nauar. lib. 3. consil. 35. num. 5. de Regularibus, Azor instit. moral. 2. p. lib. 12. cap. 4. quæst. 6.

Idem docent Lessius vbi supra dicto nu. 59. §. quinto, per hoc, Menoch. consil. 306. num. 12. volum. 1. Palacios 4. dist. 38. disp. 1. col. 3. 2. §. porro autem, Sorbo in Compend. Mendic. verb. Nouitius post not. 3. §. primo aliquid, Humad. l. 7. tit. 7. p. 1. §. glof. 3. num. 1. & alij quos refert & sequitur Sanchez vbi supra num. 36. & sequentibus, vbi num. 39. resoluit, non esse opus assummi, vel deferri habitum post 16. annos, sed satis esse eam annuam habitus delationem, per quam professio tacita inducitur, expleri completo 16. ætatis anno, quia in Tridentino tantum cauetur, ne professio valeat ante sexdecim annos expletos. At professio tunc incipit valorem suum sortiri, cum annus ille delationis habitus impletur: ergo satis est, tunc habere 16. annos: quod si impleto eo anno nondum illos habeat, quia statim impleta pubertate assumpsit, satis erit, si continuetur vsque ad 16. annum, & statim quando ille completur, incipiat professio valere.

54 Sacerdos, cui ob sacerdotale meritum conceditur habitus professorum in anno probationis, si per annum, & tres dies illum deferat videtur, & consentientibus prælatis, tacite professus iudicatur, concurrentibus conditionibus ad tacitam professionem requisitis, & supra à nobis constitutis, non obstante dicto decreto Tridentino: quia differentia habitus cum caputio dissuta, quo induuntur nouitij sacerdotes apud nos Minores, cum non sit patenter distinctus ab habitu professorum, videtur non impedire tacitam professionem, iuxta *Clementinam, eos, qui, de Regularibus. Auct. ibid. ars. 2.* Sed de hoc se retrahat Auctor *Addit. Summa tomo 4. cap. 64. num. 1.* & nos dicemus infra de retract. Auctoris, retract. 13. De quo Pertel verb. professio quotuplex num. 4.

55 Quando nullitas professionis oritur ex inuiti, seu inualido consensu Conuentus, & profitentis, puta: quia ante finitum probationis annum professus est, requiritur ad tacitam professionem, saltem tacitus vtriusque consensus. At si nullitas procedit ex inuiti consensu profitentis tantum, scilicet, quia ante legitimam ætatem professus est, sufficit, quod ipse de nouo consentiat tacite, vel expresse. Idemque iudicium erit, si nullitas ex inuiti consensu Conuentus oritur, quia, scilicet, maior pars non consensit, tunc enim accedente legitimo consensu Conuentus reualidatur professio, etiam sine noua ratificatione profitentis. Professio verò nulla de nouo ratificata incipit esse valida à tempore ra-

tifi-

*Trid. di. c. 16.
de Regular.*

ificationis, & non antea. *Ibid.* art. 3. De quo Nauar. lib. 3. consil. 46. de Regularibus. Idem ferè tenet Sanchez lib. 7. de matrimo. disp. 37. n. 50. 56. & 59. vsque ad 66. & idem remissiuè tradit lib. 5. decalogi cap. 4. num. 14. & in nostris terminis id resoluit num. 81.

56 Monialis professæ ante legitimam ætatem, & completa ætate velo virginitatis ab Episcopo insignita, quam expressè vouit in manibus ipsius Episcopi, non cõsetur tacitam professionem emisisse per actus professæ, quos postea fecit, non obstante dispositione, *cap. viduam, de Regularibus*, si quidem ignorans nullitatem suæ professionis fecit. Nec per receptionem veli, & votum virginitatis expressè emisum professæ iudicanda est, nam tale votum fuit ordinatum ad veli receptionem, vel autem ad professionem iam emissam: quæ nulla (vt supponitur) existente, nulli etiam censetur veli receptio, & votum virginitatis, quod enim nullum est nullum operare potest effectum, *l. si seruum 4. §. 1. ff. de actio. emp.* Ex quo consequitur, quod dicta Monialis reclamare potest intra quinquennium, iuxta terminos Tridentini Concilij, declarataque nullitate professionis libere, & licitè nubere. Ad tollendum tamen, seu vincendum scrupulum, ac dubium de validitate voti, quam forsã autumnare quis potest ob solemnizatam professionem, & votum virginitatis publicè emisum, consultius erit, ac securius à Romano Pontifice huiusmodi voti dispensationem petere. *Ibidem art. 4.* De quo Nauar. lib. 3. consil. 25. num. 4. titulo de Regularibus. Ad quod faciunt traditæ à Sanchez lib. 5. decalog. cap. 3. à num. 20. vsque ad 24.

*Trid. Sess. 25.
c. 19. de Reg.*

57 Professio ante completum annum probationis facta absque dubio est ipso iure nulla, vt ex verbis Tridentini satis constat, ac idè non est necessarium, vt per sententiam iudicis eius nullitas declaretur. *Ibid.* art. 5. De quo Beja respons. casuum p. 4. casu 7. Sanchez de matrimonio lib. 2. disp. 24. num. 6. & lib. 7. disp. 37. nu. 45. & 46. quos refert Barbofa in remissionibus ad Tridentinum dict. cap. 15. de Regularibus num. 9. Vide eundem Sanchez lib. 5. decalogi cap. 4. num. 8. & 9. vbi latè per totum caput rem tractat.

*Trid. Sess. 25.
c. 15. de Reg.*

58 Professio emissæ cum pacto, seu conditione expressæ de acquirendo bona liberè, & vt propria retinendo, etiam inuito prælato, est nulla: quia tale pactum est contra substantiam Religionis, seu voti paupertatis, vitiatque professionem, ex glossa *cap. 2. & cap. cum ad monasterium, de statu monachor.* & videtur probari à contrario sensu in *cap. dudum, vers. insuper, de conuers. conjugat.* Secus si paciscatur, vt sibi liceat habere aliquid pro suis necessitatibus ad nutum prælati, tunc enim censetur habere tanquam obedientiarius, ac idè non vitiat professionem. *Ibidem art. 6.* De quo Couar. in 4. 2. p. cap. 3. §. 1. num. 18. Salzedo in addit. ad Regulam 5. r. Bernard. Diaz.

Idem docent cum Auctore Menchac. de success. creatione lib. 3. §. 21. num. 177. Anton. Cucus lib. 5. instit. maiorat. tit. 1. num. 128. Spino

in specul. testament. glos. 12. princ. num. 12. Gratian regul. 320. nu. 2. Zeual. in pract. quæst. 85. num. 2. Azor instit. moral. lib. 11. cap. 15. q. 9. & alij plures, quos plena manu, & eleganter refert, & sequitur Sanchez ad præcepta lib. 5. cap. 5. à num. 91.

59 Iure communij ad professionem faciendam requiritur consensus prælati, & maioris partis Conuentus, in quo nouitius educatus est, cap. *infirmante* 9. qui clerici vel vouentes, cap. *porreclū* 13. de regularib. vbi glos. verb. *non faciat*, ibi, ab Abbate & fratribus: quo consensu deficiente, licet non sit ipso iure nulla professio, erit tamen nulla declaranda, si constiterit maiorē partem Conuentus iustē non cōsensisse, & hoc etiam si recipiēs ad professionē sit Generalis Ordinis, nā obligatio inter Conuentū, & professum debet esse reciproca, quod si ex altera parte deficiat, deficit etiam talis obligatio. *Ibidem* art. 7. De quo Bart. in l. 1. §. *plures* num. 7. de exercisoria. Nauar. lib. 1. consil. 9. à num. 19. titulo de constit. & lib. 3. consil. 62. tit. de Regularibus. ¶ Idē notant Cucus lib. 3. instit. mora. tit. 1. num. 56. Spino de testam. Glossa 12. à num. 2. Azorius tom. 1. moral. lib. 12. cap. 20. quæst. vlt. Menoch. lib. 6. præsumptione 83. num. 9. & sequentibus, Lessius lib. 2. de iusticia cap. 41. num. 61. Sanchez lib. 5. ad præcepta cap. 4. num. 65.

Propugnatur
sententia
Auctoris,

Supra dictam tamen sententiam Auctoris immerito improbat idem Sanchez dicto 4. num. 66. & sequentibus. Nam Auctor non asserit, professionem à solo Abbate receptam inconsulto omninō Conuentu non esse ipso iure nullam, vt sibi Sancius persuadet, esset enim turpis lapsus in re notissima, sed cautē scripsit: *si iustē maiorem partem Conuentus suum denegasse consensum consiterit*, eam esse irritam declarandam: contingere namque potest, quod iniustē maior pars conuentus non consentiat professioni, quæ non obstante, si ipso iure eam irritam esse concedere remus, id certē cederet in magnum nouitij præiudicium, idēdūque Auctor ad obuiandum tali malo, & ad consulendum bono nouitij consultō dixit, non esse talem professionem ipso iure nullam, sed probata, & manifestata rei veritate, nempe legitimo dissensu conuentus fore irritā declarandam, idque ex mente, & ex dictis verbis Auctoris manifestē deducitur.

Confirmatur, quia quanuis omnes concedant, professionem inconsulto Conuentu esse omninō irritam, ex defectu consensus illius, adhuc non potest dici ipso iure nulla. Non enim in toto iure Canonico scriptū reperi, quod professio sic emissa irritetur cum clausula irritante, quæ clausula licet non sit necessaria, quando lex præcipit formam, & dat simul potestatem ad efficiendum actum seruata ea forma, illa enim non seruata statim is actus corrui, & ipso facto nullus redditur, eo quod excedit potestatem datam, & sine potestate fit, vt resoluit Suarez lib. 5. de legibus cap. 31. num. 9. At quando supponitur potestas, & præcipitur forma vt in nostro casu, si non addatur speciale verbum irritans, omise

si illius formæ non censetur irritare actum, vt ex Glossa in *Clementina*,
1. verb. inhibentes, de iure patr. rat. & Felin. cum alijs in *cap. ex parte, de consi-*
tit. limitat, 2. & alijs adductis probat idem Suarez ibidem, *num. 189.*
 & fortassis, vt ipse addit, ita factum esse in *cap. nouit, de his, qua sunt a*
prelato sine consen. capit. vbi expressè irritantur institutiones, seu de-
 stitutiones Abbatum ab Episcopis factæ sine suorum fratrum con-
 silio, & assensu: quam clausulam appositam esse ibi, ipse Suarez ibi-
 dem *cap. 3. num. 4.* dicit cum glossa, ad denotandum illas irritaciones
 reddere actus ipso iure nullos, qui fortasse non essent, si talis clausula ir-
 ritans non adderetur. Ex quibus deducitur, quod cum in nostro casu ad
 Abbatem tota potestas pertineat, *cap. nullam 18. quest. 2.* vbi glossa verb.
totæ, explicat, ita pertinere ad Abbatem, vt non ad monachos pertineat,
 idemq; significari videtur, *cap. ad Apostolicam, de Regularibus,* ibi, *Abbate,*
per se, vel per alium recipientis: ex quibus iuribus sunt qui existunt, Ab-
 batem non teneri consilium Fratrum sequi, sed satis esse illud audire, vt
 ex multis probat præ citatus Sanchez de matrimo. lib. 1. disp. 34. num.
 24. & dicto *cap. 4. ad præcepta num. 64.* vbi ait, hanc partem sustinere
 Abbatem dicto *cap. ad Apostolicam, n. 11. & 12.* Felin. *cap. quoniam num. 3.*
de simonia, Boerium decis. 260. num. 29. Syluest. verb. religio, 3. quaest.
 13. & alios ibi citatos: ex his, inquam, sequitur omissionem talis formæ,
 nempe consilij conuentus non vitare actum professionis eo in consulto
 factæ.

Concesso autem, quod opposita sententiâ sit xerior, ac probabilior,
 nempe exigi consensum maioris partis Conuentus, quæ est nostri Au-
 ctoris, ex supra traditis saltem probatur, eo consensu deficiente profes-
 sionem non esse ipso iure nullam, sed tantum vt irritam declarandam,
 quando scilicet consiterit, iuste maiorem partem Conuentus dissensisse,
 vt limitat Auctor. Dato autem, & non concesso, quod sit ipso iure
 nulla, adhuc expectanda est sententiâ declaratoriâ defectus consensus
 ex parte Conuentus. Nam sicut irritatio pœnalis à lege imposta non
 incurritur ante sententiâ declaratoriâ, etiam si ipso iure lata sit, vt in
 lege pœnali docet cum communi Sanchez vbi supra dicto num. 24. ita
 pari ratione videtur dicendum in nostro casu, nempe talem profes-
 sionis nullitatem non induci ipso iure, sed expectandam esse sententiâ
 declaratoriâ talis defectus, nempe iusti dissensus maioris partis Capi-
 tuli fieri enim potest, quod iniuste denegatus sit consensus, ex odio, vel
 ex alia simili passione, & donec constet de iustitia dissensus, ac deneg-
 ationis suffragiorum, nulla ratio suadet, imò ipsa æquitas & iustitiæ
 rectitudo viger, vt professio ista non irritetur, vt in simili inuitur in
cap. quia propter, de elect. vbi glossa verb. *sanior,* notat circa formam ele-
 ctionis, de qua ibi, quod quædam sunt ita obseruanda, vt si contra factû
 fuerit, electio aliquando est irrita, vt in *cap. Ecclesia vestra, & cap. in genesi,*
 eodem titulo, aliquando est irritanda, vt in *cap. post petram, & cap. Cumana,*

In Statutis Se
goniens. ca. 1.
de novitiornm
votis sol. 13.

eodem titulo, si viro que tamen casu non valet electio, ecce quomodo in isto textu, & in citatis ad idem datur electio, quae quamuis sit ex se invalida, adhuc ex causa aliquando est irritanda, aliquando verb est ipsa iure irritata. Vnde in nostra Seraphica Religione statuto cauetur: *Quod si tertia pars Conuentus non fuerit pro nouitio suffragata, repositi si inter triginta Fratres decem nouitio refragentur, eius receptio pro suspecta habeatur, & Minister Provincialis certior fiat. Minister verò habita ratione zeli, & qualitate suffragatorum (vt iura disponunt) secundum Deum prouideat.* Et ita in facti contingentia vidi in hoc insigni Salmanticensi cenobio admissum fuisse ad professionem a P. Provinciali quendam novitium, cui tertia pars suffragiorum Capituli refragata est, qualificatis prius votis, qui pro eo, & contra eum publice & verbaliter ante secretum scrutinium per albos, & nigros calculos factum, suffragati, vel refragati sunt, quod est idem, quod dicitur in dicto cap. quia propter. (quod in fauorem talis receptionis adductum est) ubi: *vt is collatione habitus eligatur, in quem omnes, vel maior & sanior pars capituli consentit: ex quo dicta electio, seu receptio per maiorem & sanioerem partem Fratrum ad professionem facta, legitima & sufficiens declarata est ad eum effectum, & virtute illius nouitus Religionem solemniter professus est.* Vnde si ante talem declarationem, seu dispensationem factam a Provinciali de facto admitteretur ad professionem, adhuc professio non erat ipso iure nulla, sed vel annullanda, vel confirmanda foret (vt existimo) pensata prius conditione suffragiorum, & habita ratione zeli, & qualitate suffragantium, vt dicitur in dicto statuto Ordinis.

Ad quod vide Barbosa in Collectanea ad decretal. dicto cap. quia propter nu. 27. ubi ad finem asserit quod in electione a duabus partibus facta, licet non fiat collatio meritis & zeli capiti, quando de electio. in 6. Abb. dict. cap. quia. num. 10. vers. nam maioritas, Franc. Mar. decis. 924. ante nu. 6. lib. 1. nihilominus sit numeri, licet non ad numerum. Vide etiam Perez l. 3. glof. 7. post principia. l. 2. lib. 2. ordinament. Surd. consil. 188. n. 9. Abb. consil. 23. num. 4. lib. 3. P. Miranda tom. 2. quaest. 27. art. 27. quos refert idem Barbosa dicto num. 27.

Ad rem igitur deueniendo, ex dictis libenter concedit Suarez in casu dicti cap. nouit. idem esse dicendum, in quo irritationem illam fuisse poenalem probat in dicto num. 4. ex integra, ex qua constat, in odium, & poenam inobedientiae, & transgressionis latam fuisse, ac proinde non incurrere sententiam declaratoriam. Quod pariter non potest applicari nostro casui, & dicto cap. porrectum, ex cuius integra constat, aliquam culpam interuenisse ex parte admissorum ad Religionem, id enim innunt illa verba: *alij quoque in sua absentia in sacerdotum manibus monachos se fieri deuotentes, iam fulti, ad vomitum redierunt: nota verbum, ad vomitum, quod culpam demonstrat.* Ex quo fit, irritationem praesertim profectionis emissa in consulto conuictu, fundatam in dicto cap. porrectum, esse

esse poenalem, ac poenale, quens non induci ante sententiam declaratoriam talis defectus. Idque in terminis nostri casus maxime habebit locum, si Abbas ex nactis, inconsultiis Fratribus, ad professionem eam, & monachatum nouitium admisit, tunc enim in poenam delicti professio ab eo data nulla declaranda est, ne ex culpa sua commodum reportet. Huic sententiae ante Auctorem adhaerit doctissimus Nauarrus lib. 1. consil. 9. in sum. 19. de constitutionibus, & lib. 3. consil. 62. de Regularibus, & P. Miranda eam probabilem inuit, dicendo contrariam esse probabiliorem tomo 1. Manual. quærit. 16. art. 2. ad finem.

60 Monachus professus ad aliam Religionem translatus tenetur in ea de nouo profiteri præmissa nouitiatus anno, frequenter enim Religio, ad quam translatus sit, strictioris obseruantiae est, ad quam professio prioris non extenditur, aliter enim in alterius profectum non transiret, nisi per nouam professionem auctoritate Papæ à priori potestate liberaretur. *Ibid. art. 8.* De quo Nauar. lib. 3. consil. 3. titul. de Regularibus. ¶ Idem docet Sanchez plures alios referens ad præcepta lib. 5. cap. 4. num. 12. & 13.

61 Attento iure communi non est irrita professio morbo Gallico, vel alia contagiosa infirmitate laborantis, nisi statuto Apostolico, vel à Papa confirmato annullatur. Ex concessione tamen Leonis X. facta Minoribus apud Bullarium, grauisissimis, & scandalosis delictis notati, & diffamati, fraudulenterque, ac dolose ad professionem admissi, ut potè qui interrogatione super his præmissa tacuerunt, à Religione expelli possunt, probata prius prædicta infamia, & vehementi suspicione, etiam si talia delicta in iudicium non sint deducta. *Ibidem art. 9.* De quo Nauar. lib. 3. consil. 5. titulo de Regularibus, Saà in Aphorismis verb. religio, num. 74. Portel. in addit. ad dubia, verb. eijcere ab ordine n. 10.

Pro quo, & sententia Auctoris illustranda, & tenenda aduertendum quod idem Portel. citato loco Addit. ad dubia, insurgit contra eundem nostrum Auctorem, arguitque contra ipsum ex traditis ab eodè. *Tom. 3. quæst. 11. art. 2. ad finem.* Vbi resoluit ex sententia Nauarri, quod licet non possit expelli à Religione descendens ex Iudæis ex vi iuramenti confirmati à Papa prohibentis eius ingressum, & admissionem ad habitum Regularem, optimo tamen iure, posset expelli ex defectu consensus Religionis, quæ si sciret talem Religiosum huiusmodi macula generis esse infectum, non utique eum admitteret ad professionem, ac proinde ipsam professionem posse annullari ex tali defectu consensus. Quod, inquit, potest applicari ad rem, de qua agimus, nam etiam si non extet statutum confirmatum à Papa annullans professionem factam ab infecto morbo Gallico, adhuc præmissa interrogatione, & protestatione super eo, si postea inueniatur quis tali morbo laborans, poterit expelli, & annullari eius professio ex defectu consensus Conuentus, seu Religionis, quæ expressè per interrogationem, & protestationem

Bullar. bul. 10
Leon. X.

Sententia, &
doctrina Auctoris illustratur, & tueretur.

extortam à nouitio protestata est, nolle eum ad professionem aliter admittere. Hæc Portel contra nos.

Sed huic obstantia facile fit satis, distinguendo, nam in dict. *quest. in art. 2.* loquitur Auctor de professione facta per consensum conditionalem, si non descendisset ex infidelibus, quod est idem, ac fieri sub protestatione: dispositio autem conditionalis non existente conditione nihil operatur, c. si pro te, de rescriptis lib. 6. cap. prater ea et secundo de appellat. At in dicto articulo 9. non fuit facta professio ab infecto morbo contagioso sub conditione, seu protestatione expressa, si eo infectus non esset, sed tantum de illo interrogatus simpliciter fuit nouitius, vt constabilem legenti, interrogatio verò simplex non inducit, seu induit naturam protestationis expressæ, sed tantum tacitæ, quæ protestatio expressa omnino requiritur ad annullandam professionem nouitij, qui fuit ad Religionem admissus cum defectu occulto, alias non admittendus, vt in terminis tenet noster Auctor *Tomo 4. Add. Summa cap. 4. numero 12.* Ex quo fit, quod si professio emissa fuit sub tali conditione, seu protestatione, vt præcipitur fieri apud Minores per statutum Generale Tolletanum in Generali Congregatione Segouiciensi sub Reuerendissimo Patre Fratre Benigno à Genoua confirmatum, & approbatum, extra dubium est, huiusmodi professionem esse omnino nullam, & irritam ex defectu consensus Religionis, quæ aliter nolle admittere ad suam Societatem, & Fraternitatem expressè, & protestata est. Et in his terminis dictum, & instantiam doctissimi Portel habere locum non inficior: At noster Auctor non loquitur, nisi de eo, qui fuit admissus ad professionem sub interrogazione, seu protestatione expressa, an esset aliqua infirmitate contagiosa infectus, qui licet grauis culpæ reus sit celando, ac negando veritatem in re grauis, non propterea videtur spoliandus habitu Regulati, vt ipse Auctor expressè contra Nauarrum tenet dicto articulo 9. *S. verum est tamen*, & sequitur Sanchez infra citandus numero 58. vbi addit, apud Societatem lesu hanc esse sufficientem causam expellendi ligatur solis simplicibus votis post biennium emissis: secus si præuia tali protestatione professionem emissus esset, tunc enim nulla, & irrita omnino iudicanda est, vt in dicto statuto Segouiciensi expressè declaratur. De quo Corduba in regul. cap. 1. *quest. 21. puncto 4.*

Pro quorum confirmatione faciunt tradita à Sanchez de matrimonio lib. 10. disput. 9. num. 20. vbi resoluit non esse irritam professionem quamuis ex dolo, & errore causæ finalis fiat, alias minime faciendæ, & probat ex cap. finali 20. *quest. 3.* vbi habetur, professionem dolo monachorum factam esse validam, at in doli præuentione priuandos esse successione hereditatis ipsius professi, & ex cap. ex parte el 2. de conuersione coniug. vbi indistinctè dicitur, validam fuisse professionem mulieris, qua falso existimâs posse à viro leproso recedere, ingressa est in monasterium ante cõ-

summa.

In Statut. Segouiciensi. ca. 1. de recept. monastior. fol. 71

et

de Annot. 1701.

Julii 1701.

1701.

1701.

1701.

sumationem matrimonij, redditque rationem, constituendo differentiã inter votum simplex, & professionem solemnem: nam votum simplex comparatur sponsalibus, quæ non ob solum errorem personæ, sed ob plures alios errores irrita sunt. At professio comparatur matrimonio, quod non irritatur ex quocunque errore dante causam contractui, modo non sit error personæ, vel conditionis: cum enim sit status omninò fixus, & indissolubilis, voluntas eligit illum absolutè, & nulla apposita conditione, secundum modum congruentem statui permanenti, cui valdè congruit non dependere ab accidentalibus, nisi tantum ab his, quæ sunt de substantia ipsius status, alias ex huiusmodi dependentia sequeretur, multas professiones, & pleraque matrimonia censenda esse irrita, quod cederet in graue damnum, & scandalum Reipublicæ. Quod minimè contingit ex eo, quod sponsalis, & votum simplex, tanquam status non fixus, & dissolubilis ex tali dependentia irritentur. Hæc Sanchez dicto nu. 20. vbi latè, & perdocte id probat. Quod maximè facit ad rem, de qua agimus, & in terminis expressè idem firmat ipse Sanchez ad præcepta lib. 5. cap. 4. num. 57. & seqq. Vidè P. Villalobos 2. p. summæ tract. 35. diffi. 10. nu. 6. §. fin.

62 Adhuc post annum probationis expletum licet superiori differre professionem Nouitij, iusta aliqua ad id existente causa, non obstantè Tridentino Decreto, nam Congregatio Cardinalium auctoritate *Trid. sess. 25. c. 16. de Rego.* Pij V. declarauit, præfatum Decretum Concilij tantum procedere in nouitijs, qui elapso anno probationis habiles inuenti fuerint, non verò in inhabilibus, quorum professio vsque ad sex menses potest prolongari, dummodò intra id temporis spes habeatur, quod efficiantur habiles, ita refert Paras. lib. 6. priuileg. fol. 130. p. 21. Quod in Nouitijs Fratrum tantum procedit, nam in Monialibus diutius licet professionem differre. *Ibidem art. 10.* Vidè supra num. 43. 44. & 56.

De quo Nauar. lib. 3. conf. 29. de Regularibus P. Villalob. 2. p. summæ tract. 35. diffi. 15. num. 6. vbi resoluit, nouitium peracto anno probationis quatuor, vel sex mensibus ante annum 16. expletum, posse post eum completum admitti ad professionem, etiam si extra conuentum, vel à Conuentu egressus sit per id temporis, nempe illis quatuor, vel sex mensibus ante 16. annum ætatis expletum, & Sanch. lib. 5. ad præcepta cap. 4. num. 34. amplius addit, quod si expleto anno Nouitiatus ille deseruisset Religionem, non egeret postea ad illam rediens nouo nouitiatu ad profitendum, nisi conditio personæ, aut Religionis sit ita mutata, vt nõ censentur eius difficultates moraliter exploratæ, & citat pro hac sententia Lapum Franc. D. Anton. Angelum Syluest. Tabien. Aim. Greg. Lopez idem tenentes, idem scribit dicto cap. 4. nu. 21.

63 Professio necessario emitenda est in manibus prælati potentis incorporare Religionem *d. cap. porrectum, & cap. ad Apostolicam, de Regular.* ac proinde non valet, si fiat in manibus Episcopi, cum non habeat po-

potestatem incorporandi, seu admittendi ad Religionem exemptam à sua iurisdictione. *Ibid. art. 11.*

Idem docent Abbas in *cap. porrectum*, numer. 12. de *Regular.* Nauar. conf. 6. in antiquis, à num. 2. de *Regular.* & conf. 40. à nu. 2. vsque ad 6. in nouis, Azor tom. 1. inst. *Moral.* lib. 12. cap. 5. quæst. 4. Cucus lib. 3. inst. maior. tit. 1. num. 62. & citato nostro Auctore, & alijs pluribus resoluit Sanchez lib. 5. Decalogi cap. 4. num. 62. & num. 74. Tamen si Innocent. in d. *cap. porrectum*, num. 5. Hostiens. num. 14. Ioann. Andræas, num. 4. Anchar. num. 7. doceant posse Monachum profireri in manibus Episcopi, moti ex *cap. si vir.* 27. q. 2. cui non male satisfacit Auctor hic d. a. 11.

64 Receptus ad professionem ab inferiore non habente ad id facultatem à superiore non est validè professus ante ratihabitionem ipsius superioris, nec erit votum solemnè dirimens matrimonium. Idem iudiciù est de receptione ad habitum sine licentia, & auctoritate Prouincialis, à cuius ratihabitionis tempore incipit annus probationis. *Ibid. ar. 12.* De quo Cardin. in *cap. insinuante, qui clerici, vel vouentes.* Innocent. in *cap. porrectum, extra de Regularibus*, num. 5. vbi Hostiens. & Ioan. Andr. num. 4.

Idem docent Syluest. verb. *Religio* 3. quæst. 16. & q. 18. d. 2. Nauar. lib. 3. conf. 6. nu. 7. de *Regularibus* in 1. editio. & in 2. conf. 40. nu. 7. Anton. Cucus lib. 3. inst. maior. tit. 1. num. 56. & 77. Azor lib. 12. inst. *moral.* cap. 5. quæst. 7. & alij plures, quos refert, & sequitur Sanch. d. cap. 4. num. 80.

65 Validè professio fit per procuratorem ad id specialiter deputatum, qui ad hoc non poterit alium substituere, sicut de matrimonio definitur in *cap. finali, de procuratoribus* lib. 6. Quod si ante emissam professionem reuocetur procuratio, non valebit postea facta professio, etiam ignorante procuratore tale in reuocationem. *Ibidem art. 13.* De quo glossa in *cap. qui ad agendum de procurat.* lib. 6. ¶ Idem docent Syluest. verb. *Religio* 3. quæst. 15. Anton. Cucus lib. 3. inst. maior. tit. 1. num. 76. Azor tom. 1. inst. *moral.* cap. 5. quæst. 5. Sanch. d. lib. 5. cap. 3. à nu. 7.

66 Professio facta ab excommunicato valet, vt supponitur, *cap. cum illorum de sentent. excommunic.* quidquid sit de peccato eum scienter recipientis, nisi fiat per rescriptum Papæ. Tunc enim professio virtute talis rescripti facta est inualida sicut ipsum rescriptum impetratum ab excommunicato irritum, ac nullius valoris est *cap. 1. de rescript. in 6. accessorium enim sequitur naturam principalis.* Hoc tamen est limitandum, nisi in rescripto concedatur absolutio ab omni censura ad effectum professionis emittendæ, & rescripti illius validè obtinendi, vt concedi solet, nam eo casu valida erit professio, sicut validum est rescriptum. *Ibid. art. 14.* De quo Abbas in *cap. cum illorum*, nu. 4. vers. 5. de *sentent. excommunic.* vbi Innocent. verb. *pælati*, Felin. ver. nota nu. 2. & 3. Rebus. in *cap. postulat. si*, notab. 1. num. 16. de *clerico excommunic. minist.*

Idem docent Sanch. ad præcepta lib. 5. cap. 4. nu. 36. 37. & 38. Ludou. Gom. c. 1. nu. 32. de *rescrip. in 6. Nauar. lib. 3. conf. 26. nu. 1. de Regulari-*

bus in Tredit. & in 1. edit. cons. 3. nu. 1. & comment. 4. de Regularibus n. 25. Couar. 4. decret. 2. p. c. 6. nu. 3. & cap. alma mat. 1. p. s. 1. nu. 9. Enriquez de excommunic. lib. 3. cap. 7. nu. 7. Azor inst. mor. cap. 3. quæst. 9. & alij plures quos plena manu refert idem Sanchez ibidem.

67. Professus ex metu sufficiente ad irritandū, de quo in cap. 1. de his que vi, metu, & qui semper protestatus est nolle esse monachum, nec tacite professionē ratificare censetur, etiā si per longi temporis spatium, seu per multos annos habitū gestauerit, faciens actus professorum, ac etiā si fructus beneficij Regularis perciperit cū Fratribus vitam agens, ac Fratres se nominans, quia semper præsumitur in sua nollitione perseverare, qui pluries eā protestatus est: scus si nullā fecit protestationē, nā tunc tales actus professorū signa fortassis sunt tacite professionis. Erit autē metus iustus, seu sufficiens ad irritandā professionē, si dure conditionis pater professi iuravit, filiū minorē septemdecim annis futurū esse Monachū, siue velit, siue nollit, alioquin ipsum in carcerem detruendū facere, vel si à pueritia parentes illi suaserunt, vt Monachus fieret, præcipiendo famulis, & ancillis, vt eum reluctantem Monachatum verberarent. *Ibid. art. 15.* De quo Rebuf. cons. 69. p. 125. col. 1. DD. in cap. ex parte de Regularibus, Barbatia cons. 60. num. 8. volumin. 1.

Idem colligitur ex traditis à Sanchez lib. 4. Decalogi cap. 3. nu. 13. & præcipuè n. 35. vbi in terminis supradictæ protestationis, idem resoluit, q. Auct. & lib. 5. c. 3. n. 14. & 18. vbi resoluit, ex eisdē causis, ex quibus professio expressa redditur irrita, à fortiori irrita reddetur professio tacita.

68. Ex Decreto Tridentini Concilij nulliter professus debet intra quinquennium reclamare, quo elapso ad allegandam quamcunque causam nullatenus admittitur. Sed hoc debet intelligi, vt non admittatur ad allegandum quamcunque causam annullantē professionem, non tamē est repellendus allegans causas, quibus intra quinquennium non reclamauit. Deficiente itaq; reclamatione intra quinquennium, si eo elapso nō ratificet professionē, non fiet rata, nec valida in foro conscientia, etiā si intra id tēpus sacris initiatur, ac proinde ad huc reclamationi locus erit, in foro tamē fori pro professio habendus est. *Ibid. art. 16. §.* De quo Nauar. in cap. statumus, & cōment. 4. de Regularibus num. 37. nu. 71. & 72. Azor inst. Moral. 1. p. lib. 12. cap. 4. q. 10. §. postremū, Portel verb. Professio- nis nullæ reclamatio nu. 44. P. Villalob. statim citandus, nu. 4. Espino in Specu. testam. glos. 12. princip. à nu. 62. Beja Respons. casuum p. 4. casu 18. & alij relati à Barbosa in Remissionibus ad Trident. d. c. 19. de Regularibus nu. 5. vbi resoluit, præfatū Decretum Tridentinū non procedere, quando illud quinquennium semper currisset tēpore inhabili, vt potē vel durante pupillari ætate, aut durante metu, & eius causa, aut verò durante aliqua causa nullitatis irremissibilis alicuius inhabilitatis personæ. Vide Adh. sum. Tom. 4. cap. 65. n. 2. & Sanch. lib. 7. de matr. disp. 37. p. 2. rorsū, dub. 1. n. 33. & 34. & resoluit P. Villal. 2. p. sum. tra. 35. dif. 25. n. 8.

Trid. sess. 25. c. 19. de Regol.

69 Imò cessante scandalo, & præiudicio tertij, qui certò scit nullitatem suæ professionis potest in foro conscientie ante reclamationem demisso habitu è carcere fugere, nec deducere causas nullitatis coram superiore, & Ordinario. Ex quo fit, quod nec ad Monasterium redire tenetur, nec apostata iudicandus est, non obstante dicto Decreto Concilij, in quo oppositum exprimi videtur, dummodò ex iusta causa id faciat, scilicet, quia commodè non potuit accedere ad reclamandum, nec nisi demisso habitu causas nullitatis proponere coram prælato, & Ordinario. Imò etiam qui temerè habitum demisit, eo reassumpto adhuc de bono, & æquo audiri debet, ne inuitus cogatur per totam vitam seruire Religioni, vel Religio eum fortè ineptum, & inhabilem sustinere. Qui etiam vt minor, & læsus per vim, aut metum restitui potest quoad ipsum quinquennium iam lapsum. *Ibid. art. 17. De quo Nauar. in cap. statumus, num. 7. Menoch. de testam. l. p. §. 10. num. 45. §. tertio pondero, Coar. lib. 1. variarum, cap. 5. nu. 5. & 6. & in Regula, pæfessor, 3. p. §. 3. nu. 3. vbi ait, beneficium restitutionis ad reclamandum, etiam extra quinquennium competere sic professio, durante ignorantia probabili, vel impedimento reclamandi. Vide *Addit. summæ tom. 4. cap. 65. num. 6. & Azor d. quæstion. 10. §. ad extremum, in fine. ¶ Idem docent Nauar. conf. 21. num. 5. & conf. 89. num. 6. & 7. de Regular. lib. 3. & d. comment. 4. nu. penult. Henriquez lib. 11. de matrim. cap. 6. in comen. fin. & cap. 8. nu. 9. quos refert, & sequitur P. Villalob. vbi sup. num. 5. 8. & 9. & resoluit etiã Portel supra, num. 45.**

70 Professus nulliter ob non seruata formam in informatione præscriptam à Sixto V. potest etiam post quinquennium reclamare, nam ex eius constitutione constat, non induci tacitam professionem, nisi in receptione seruata fuerit præfata forma. Sed hoc debet intelligi in professio ante constitutionem Clementis VIII. qui anno Domini 1602. abstatit huiusmodi impedimentum irritans professionem sine præuia informatione. *Ibidem infine, & Addit. sum. vbi proximè, nu. 8.* Idem docet post Sanchez d. nu. 33. & nostrum Auctorem P. Villalobus vbi sup. nu. 8.

71 Hodie vt quis possit audiri post quinquennium debet impetrare resciptum à Papa, sine quo nec superior, nec Episcopus possunt audire reclamantem, seu allegantem causas nullitatis suæ professionis, quod est petere à sua Sanctitate restitutionem quinquennij, alias censentur contra ire dicto Decreto Tridentino. Ita testatur vidisse in factis contingentia, putatque esse in praxi, Portel verb. professionis nullæ resclamatio, nu. 44. §. circa quod.

72 Ad probandam præfata ignorantiam, vel impedimentum reclamandi intra quinquennium non sufficit iuramentum ipsius ignorantis, vel impediti, licet in alijs causis sufficiat, quia transacto quinquennio ius præsumit scientiam habere talis decreti. *Addit. summæ vbi supra num. 6. De quo Menochi. de arbitra. lib. 2. centur. 2. casu 186. num. 78.*

& de recuperand. possess. remedio 16 num. 36. ¶ Idem docent Sanchez vbi sup. num. 14. Portel sup. num. 49. & videtur sentire P. Villalob. vbi sup. nu. 3. circa finem.

73 Minor ætate, qui in foro conscientia suæ professionis nullitate sciuit, nec illam ratam fecit intra quinquennium, transacto illo adhuc in foro exteriori potest reclamare allegando iustæ ignorantia causam. Quod si sub iuramento interrogetur, aut ignorauerit ius, quo poterat intra quinquennium reclamare, licite poterit iurare, se ignorasse, intelligens apud se, habuisse ignorantiam, & non scientiam, cum qua ratificauerit professionem suam, quam præsummit Concilium ratificasse intra quinquennium, ex quo præcipit, vt non audiatur post illud elapsum. Si cut qui rogatur à iudice sub iuramento iuridico, an transferit per locum, vbi iacebat homo occisus, vt inde iudex inferat, an sit talis criminis reus, nec nê, potest vtique licite iurare nullo modo transisse, etiam si a parte rei per talem locum ipse transitus sit, intelligens intra se, non transisse culpabiliter, sed innocenter, *ibi. num. 7.* De quo Sanchez lib. 7. de matrimon. disp. 37. num. 18. Idem docet Portel vbi sup. num. 50.

74 Perpetuo inhabiles ad profitendum non comprehenduntur in dicto Decreto Tridentino, quia isti ratione inhabilitatis nunquam præsumuntur tacite professi, siquidem durante illa nunquam potuerunt expressam professionem facere, idèdque quocunque tempore illis licet reclamare. Idem iudicium est de habentibus impedimentum temporale, seu ad tempus irritans professionem, durante tali impedimento intra quinquennium. Vndè professi per metum, vel defectum ætatis, duratibus his impedimentis intra quinquennium non præsumuntur tacitam professionem emissi, quia durantibus ipsis non potuerunt expressè profiteri, vt etiam de nulliter professis ante constitutionem Clementis VII. ex defectu informationis iuxta formam præscriptam à Sixto V. faciendæ, diximus supra nu. 70. & per consequens in vtroque casu datur locus reclamationi, etiam post quinquennium. *Ibidem nu. 8.* De quo Sanchez dicta disp. 37. num. 32. Nauar. lib. 3. conf. 5. num. 2. & conf. 25. num. 2. in fine titul. de Regularibus, in 1. editione. ¶ Idem docent Portel vbi sup. num. 51. P. Villalob. d. num. 8.

75 Professus absque legitima ætate, vel sine præuia informatione, iuxta constitutionem Sixti V. vel ex metu inculpabili ex parte sua non tenetur ad ratificandum professionem, sed potest in Religione persistere, vsquequo commoda occasio egrediendi se offerat, quantum enim peccet non ratificata professione suffragando in Capitulo sicut professus, ac alios actus professorum exercendo, alimenta que percipiendo à Monasterio, adhuc non est ob hanc culpam compellendus ad profitendum inuoluntarius, seu inuitus: Aded, quod etiam ex culpa sua nulliter professus, quia scilicet, ficto animo professus est, adhuc non tenetur verè profiteri. Nendè enim, etiam propter grauissimam culpam cõ-

pellendus est ad Religionis statum altissimum vouendum, sed tantum admonendus est, ac exhortandus, vt professionem denuo emittat, quod si id renuat, nec à Religione velit exire, data opportunitate, compellendus est ad profitendum, vel exeundum à Monasterio. *Ibidem art. 9.* De quo Sanchez vbi supra numer. 38. Henriquez lib. 11. de mat. im. cap. 11. num. 11. Littera V.

Idem ferè docet P. Villalobos vbi supra num. 6. qui addit num. 7. in dubio intentionis de ratificanda professione intra quinquennium, eo transacto præsumi illam ratificasse, in dubio enim in fauorem Religionis, quæ possidet, præsumendum est, vt tradit Naua. lib. 3. conf. 13. num. 10. de Regular.

76 Ratificans professionem irritam causa metus, vel ex defectu ætatis non indiget alio anno probationis, quia nec Concilium Tridentinum, nec ius irritat, nisi tantum professionem, & non receptionem habitus. Imò & aliqui probabiliter sentiunt, adhuc anno probationis pro nullo dato, non opus esse de nouo incipere nouitiatum, quia iam expectus est Religionis asperitates in dicto anno, & Monasterium expertum est talis professi conditionem, & habilitatem, maximè cum iure antiquo hinc non requirebatur annus nouitiatu, vt deducitur ex cap. *significatum capit. cum virum, & melius ex cap. porrectum, de Regular. & ex cap. 1. eodem tit. in 6.* Sed hoc in foro tantum interiori, & non in exteriori habet locum *Ibid. art. 11. & 12.*

De quo Sanch. vbi sup. disp. 37. nu. 43. 47. & 48. qui lib. 5. ad præcepta, cap. 4. nu. 14. iterum idem constanter sustinet, etiam in casu nullæ probationis anuæ, & professionis, vbi etiam addit, ad maiorem conscientie securitatem, & ad vitandas opiniones, quod potest talis Religiosus detegere superiori sub sigillo confessionis vitium suæ professionis, & nouitiatu, petendo, vt ipsum denuo admittat ad Nouitiatum peragendum inter reliquos professos, eorum habitu retento. Et ad supplendū consensum Conuentus necessariū illi admisioni, poterit superior illius suffragia petere, tacito nomine professi, & explicatæ prioris professionis nullitate. Vel tandè potest secretò impetrari Pontificis dispensatio supplendo eum Nouitiatum, & idem ferè resoluunt Portel vbi sup. n. 52. P. Villalob. d. tract. 35. diffi. 24. nu. 5. 6. & 8. qui etiam nu. 4. cum Nau. Graffis, & Sanch. tenet non esse necessarium consensum Monasterij ad ratificandam professionem nullam ex defectu ætatis, vel anni integri probationis, sed sufficere consensum ratificantis eam professionem.

77 Puella educata in Monasterio honestatis causa, posteaq; per suam Abbatisse Monialis facta, si extra Monasterium in loco tuto constituta, corâ Cõmissario ad id deputato cum iuramento affirmatiue, nunquam suæ intentionis fuisse Monialè fieri, standum est huic confessioni, licet antea corâ prælato, vel Ordinario in Monasterio constituta confessio sit se esse professam, quia illa confessio facta fuit in loco libero extra Monasterium.

nasterium, iuxta terminos *cap. cum locum, de sponsalib.* coram iudice, & cū iuramento, quod loco torture spiritualis habetur, confessioni autem factæ per torram standum est *l. si postulauerit 27. §. sed & si negauerint, ff. ad l. Iuliam de adulter.* alia uero fuit facta in loco non tuto, & ob timorem reuerentialem Abbatissæ cupientis succedere in bona eiusdem puellæ per professionem. Neq; illi obstat tempore opportuno non fuisse protestata, sufficit enim, quod pater eius pro ea fuerit protestatus, quod multum ad hoc facit, *ibidem dicta quæstion. 17. artic. 18.* De quo Nauar. lib. 2. conf. 1. tit. de confesiss, & in Manua. cap. 22. nu. 51. Panorm. *capit. per suas num. 11. de probation.*

78 An autem metus reuerentialis annullat professionem, controuersum est inter Doctores. Auctor in *d. q. 17. artic. 15.* Videtur innuere, solum metum reuerentialem parentum annullare, & ad alios consanguineos id non extendi. At in dict. *artic. 18.* proximè citato absolutè uidetur oppositum affirmare, dum resoluit, non ualere professionem factam à puella educata in Monasterio ob timorem reuerentialem Abbatissæ, & citat textum cum glossa in *capit. presens 20. quæst. 3.* ubi in simili professione inuita cuiusdam Monachi id expressè decidit Nicolaus Papa. Vtraque opinio est probabilis: De quo Nauar. lib. 1. conf. 3. num. 6. tit. de renunciatione, & lib. 4. conf. 26. nu. 4. tit. de Sponsalibus, & in Manua. c. 22. nu. 51. Sanch. de mari. lib. 4. disp. 6. nu. 17. Henric. 2. p. lib. 11. cap. 9. n. 5. Farin. to. 4. fol. 106. col. 1. qui refert quandam declarationem Cardinaliū, qua per latam sententiam Romæ declaratum est, fuisse nullam professionem cuiusdam fœminæ factam ob solum metum reuerentialem. Mihi quidè (liceat inter tantos viros proferre quod sentio) uidetur, pensandam esse prudenter qualitatem metus, nam si cadens in constantem virum, seu grauis metus est, sicut annullat contractum naturalem, quia tollit consensum liberum, ut cõmunis Doctorum tenet, ita & professionem, *capit. 1. & cap. cum dilectus de his, qua vi, metus rē causa,* quæ quidè genus quoddam contractus est inter Religionem, & profitentem. Secus si non est grauis metus, nec cadens in constantem virum, iuxta *cap. final. qui clericis, vel uouentes,* quod prudentis viri arbitrio iudicandum relinqui debet, minor enim metus sufficiens erit ad annullandam professionem fœminæ, quam viri, & sic de cæteris intra spheram grauis metus, ut benè notat Portel verb. professio nulla ex natura contractus nu. 12. per totum. De quo etiã Sayro decif. 91. de Regularibus, Aloyf. Ricci, in Colle&. decif. p. 4. colle. 932. propè finem relati à Barbosa in Remif. ad Triden. d. cap. 19. de Regularibus, nu. 4. qui professionem ob metum reuerentialem parentum factam ualere, negant.

Idem docet traditis multis Sanchez lib. 4. Decalog. cap. 3. num. 26. & lib. 4. de matrimonio disput. 6. à num. 1. usque ad 35. & loquens de metu leui, asserit non irritare professionem d. cap. 3. n. 24. & idem tenet Azor lib. 11. in st. moral. cap. 15. quæst. 7. tom. 1.

Refertur sè
tèria Aucto
ris.

ses. 25 cap.
18. de Regul.

79 Licet in Concilio Tridentino excommunicentur cogentes quamcunque aliquam foeminam ad ingrediendum Monasterium, aut habitum suscipiendum, vel professionem faciendam praeterquam in casibus iure expressis, quique consilium, auxilium, vel fauorem dederint, vel scientes eam non sponte ingredi Monasterium, aut habitum suscipere, aut professionem emittere, quoquo modo eidem aduipraesentiam vel consensum, vel auctoritatem interposuerint, eam tan en censuram non incurrunt cogentes puellam minore ingredi Monasterium, vt ibi honeste eductur vsque ad aetatem nubendi, non verò vt ad suscipiendum habitum Religionis, ac professionem emittendam cogatur, quidquid in oppositum dicant aliqui. *ibidem art. 19.* & nos supra hac resolutione, num. 31.

De quo Suarez tom. 5. de censuris disp. 23. sect. 7. num. 9. Sanchez in praepcepta Decalogi lib. 4. cap. 4. num. 13. Zerola in praxi Episcop. 2. part. verb. Moniales versic. 13. pag. 73. Nauar. lib. 5. conf. 56. num. 3. titul. de sentent. excommunic. quos pro opposita opinione citat Barbosa in remission. ad Tridentinum dicto cap. 18. de Regularibus, num. 5. Sed Sanchez ibi absolute non tenet oppositam sententiam, sed eam limitari eum nostro Auctore. Tom. 2. *summa cap. 8. num. 10.* quando scilicet, coactio illa est in ordine ad suscipiendum postea Religionis habitum, siue suasionibus Monialium, siue alia ratione, non autem quando nullo modo hoc intenditur. Vnde incurreret cogens ad solum ingressum, habitu retento, animo principali, vt postea habitum summat: vel post ingressum liberam cogens ad suscipiendum habitum: vel post hunc sponte susceptum cogens ad professionem, & idem tenet sequens Auctorem cum praefata limitatione Portel in addit. ad dubia verb. Moniales, num. 14.

Ampliat,
& elucida-
tur doctrina
Auctoris.

80 An autem meatus reuerentialis parentum incusus ex eo, quod manifestant puellae statum Monachalem illi conuenire ob iustas causas v. g. non sufficientis dotis pro matrimonio, & similibus, inducat dictam excommunicationem illum incurientibus? maius dubium est. Portel in Addit. ad dubia verb. Moniales, num. 12. tenet partem negatiuam, quia, inquit, parentes, vel consanguinei in illo timore incuriendo non se habent actiue, sed ipsa puella merum concipit ob reuerentiã patris, hæcque esse praxim in tota ferè Ecclesia asserit, per quam nemò iudicat, parentes, vel consanguineos tale suadentes, & facientes dictam excommunicationem incurere. Inò etiam (addit idem Portel) si parentes, vel alij importunis precibus suaderent puellæ, vt ingrederetur, vel non ingrederetur, non incurrerent, quia suasio etiam importuna, nno est coactio. Quod quidè mihi non displicet, casu quo talis metus reuerentialis incusus nõ excedat limites simplicis persuasionis, nã si metus grauis sit, & cadens in vñũ constantè iuxta superior dictam. 78. omninò, & absq; dubio praefatã excommunicationem incurere suadentes, seu metũ incurientes existimò, vt ex doctrina nostri Auctoris supra tradita satis constat, & fateatur idem.

idem Postel vbi supra num. 13. & expressè tenet Sanchez lib. 4. de ma-
trimon. disp. 7. à num. 7. & lib. 6. decalog. cap. 4. num. 8. vbi idem resol-
uit de metu graui, secus de leui, vt ibidem num. 4. & 5. tradit.

81. In eodem Tridentino Concilio habetur, quod Episcopus, vel
eius vicarius exploret voluntatem virginis Deo sacrandæ, an coacta,
vel seducta sit, ante professionē. Quod declarauit Pius Quintus apud
Bullarium in hunc modum: *Volumus etiam, quod puellarum Deo dicandarum,
an scilicet coactæ, vel seductæ fuerint, ex amen faciendum, non nisi infra quindecim
dies, postquam iuxta Concilium Tridentinum Episcopi, vel eorum vicarij requi-
sitifuerint, fieri possit, quibus elapsis amplius in hoc se illis intrromittere non liceat,
cuius occasione, nec Episcopus, nec eius Vicarius intra septa monasterij ingredian-
tur, sed stent ante cratem ferream, & interrogationes alias, quam eas, quæ præ-
fatum Concilium Tridentinum iubet eis fieri, omninò prohibemus, ac similiter vo-
lumus, quod puellæ, seu nouitiæ ipsa ad alias interrogationes respondere minimè te-
neantur.* Hæc Pius Quintus in præfata bulla. Ad quod etiam facit quæ-
dam declaratio Cardinalium apud Marzilla lib. 1. de statu Regularium
titulo 12. cap. 20. super dicto cap. 17. de Regularibus in hunc modum:
*Virgines, quibus faciendæ est professio, si clausura Monialium facta sit, ex animam-
de sunt ab Ordinario intra monasterium, ad cancellos seu crates ipsarum Monia-
lium.* Ex quarum declarationum verbis, ibi, stent ante cratem ferream, &
ibi, ante cancellos, seu crates: colligitur dictas nouitiæ non posse extrahi à
clausura ad talem explorationem voluntatis, idque ad omne dubium
vincendum, & ad maiorem cautellam expressè auctoritate Apostoli-
ca declaratum, & mandatum est per Nuncium Apostolicum Hispaniæ,
cuius bulla extat in Conuentu sancti Antonij Salmanticensis. P. Villa-
lobos 2. p. Summæ tract. 35. diff. 8. num. 3. refert, tria breuia expedita
per tres successiue Apostolicos Nuncios in Hispania, quibus id ipsum
præcipiebatur obseruari ab Ordinarijs, sub grauibuspœnis excommuni-
cationis, interdicti ab ingressu Ecclesiæ, ac quingentorum aureorum
soluendorum. Vide Sanchez ad præcepta lib. 4. cap. 18. num. 34. ad fi-
nem, & lib. 5. cap. 4. num. 84. vbi addit, non reddi irritam professionem
ex defectu huius examinis, quidquid sit de peccato eam sic admittentis
ad professionem.

82. An autem examinandæ sint dictæ nouitiæ, semel ante ingres-
sum Religionis, & iterùm ante emissionem professionis res dubia est?
Auctor *romo 3. quæst. 12. art. 2.* Exponens dictum decretum Tridentinũ
asserit, duo præcepta distincta in eo contineri, primum, quod puella nõ
recipiat habitum Regularem, nisi sit maior duodecim annis: secun-
dum, quod ista maior duodecim annis, antequam eum suscipiat,
examinetur ab Episcopo: quæ nimirum dispositio, inquit, non est vsu
recepta, nam puellæ, quæ suscipiunt Religionis habitum, siue sint mino-
res, siue maiores duodecim annis, semel tantum ante professionem exa-
minantur ab Episcopis, & nunquam ante susceptum habitum. Quæ sen-

*Trid. sess. 25
cap. 18. de Re-
gular.
Bullar. bul. 7.
Pij V. nu. 17.
& 18.*

tentia vsu, & communi praxi Ecclesiæ confirmata est, & tenenda, quæ in
uis Concilium Tridentinum videatur innuere, bis fore examinandas;
quia quantum ad hoc non fuit receptum tale decretum, saltem in His-
pania, vt bene aduertit Portel verb. Nouitia num. 3. De quo P. Miranda
latè in tractatu de Monialibus quæst. 8. art. 4. Zerola in praxi Episcop.
1. p. verb. Moniales, pag. 232. & 258. Azor in tit. moral. 1. p. lib. 12. c. 1.
quæst. 2. Sanchez in præcepta decalog. lib. 5. cap. 4. num. 84. F. Ioannes
de la Cruz de statu Relig. lib. 1. cap. 8. in fine, ex quibus P. Miranda, &
Sanchez idem docet in nostris terminis, & sequitur P. Villalob. vbi pro-
ximè num. 2.

83 Non obstante Regula Ordinis Minimorum requirente decem,
& octo annos ad professionem, facta ante dictam ætatem valet, com-
pleto tamen decimo sexto ætatis anno, & probationis tempore iuxta
Concilij Tridentini decretum, etiam si in dicta Regula, vel statuto Or-
dinis auctoritate Papæ etiam condito irritarentur professiones factæ
ante dictum decimum octauum ætatis annum, quia statutum contra ius
commune, vel Concilium generale non valet. Dato autem, quod va-
leat, & confirmetur per aliud decretum eiusdem Concilij, quo diffini-
tur, non esse suæ intentionis amouere ab eorum instituto, & obseruan-
tia eos, qui sub arctiori Regula, vel statutis viuunt, adhuc professiones
præfatæ ante dictam ætatem celebratæ valent, quia licet statutum, &
Regula id prohibeat, non tamen irritat, si quidem multa prohibentur,
quæ tamen facta tenent, vt vulgatum iuris est. Vnde decretum eiusdè
Concilij, quo præcipitur, vt post decimum sextum ætatis annum com-
pletum, & finitum probationis annum statim ad professionem admit-
tantur nouitij, aut expellantur, fallit in præfato Ordine Minimorum, in
quo vsque ad decimum octauum potest dilatari professio iuxta eorum
Regulam, quæ causa sufficiens, & iusta videtur ad differendam profes-
sionem. *Ibidem. art. 20.* ¶ Idem docet, & tuetur Sanchez ad præcepta
lib. 5. cap. 4. num. 6. referens, & citans nostrum Auctorem, & recedens à
Nauarro.

84 Filius de facto ingrediens Religionem relictis parentibus in
maxima, & extrema necessitate, licet mortaliter profitendo peccet, eius
tamen professio valet, quia nullum extat ius professionem talem impe-
diens. Nec constitutio Sixti V. irritans professionem eorum, qui debitis
obnoxij sunt, obstat, quia non loquitur de grauatis debito naturali, qua-
le est istud erga parentes, sed de grauatis debito ciuili supra vires facul-
tatum suarum, vt patet ex tenore dictæ constitutionis. *Romo 3. quæst. 13.
art. 5.* De quo D. Thom. 2. 2. quæst. 101. art. 4. ad primum, & quæst. 189.
art. 6. Syluest. verb. Religio, 2. quæst. 7. Nauar. lib. 3. consil. 26. titul. de
Regularibus, Angelus verb. Religio, num. 11. Azor 1. p. lib. 12. cap. 1.
q. 8. Lessius de iust. lib. 2. cap. 41. n. 34. Sanchez ad præcepta lib. 4. ca. 20.
num. 10. & sequentibus, vbi latè per totum caput, & loculenter quæ-
tionem

*Trid. seß. 25.
c. 15. de Reg.*

*Trid. 2. seß. c.
22. de Regni.*

*Trid. di. seß.
25. cap. 16. de
Regul.*

tionem resoluit, & nos latius dicemus infra resoluit. 108. num. 1. & 2.

85 Professio simoniacè facta valida quidem est licet iniusta, quia mutatio status de seculari in Regularem non impeditur per simoniam, sicut nec per excommunicationem, *cap. de Regularibus, cap. dilectus* et 2. *cap. quoniam de simonia*, ubi monachi per simoniam recepti ad arctiora monasteria in pœnam criminis transferri iubentur, locoque, quem adepti sunt taliter, omninò priuantur, ac suspenduntur ab executione ordinû factorum, si fortè clerici in sacris constituti sunt. Verum est tamè, quod per talem simoniacam professionem non acquiratur ius ad victum, seu portionem vitualem, quam in communi percipiunt alij Monachi, aut Canonici Regulares professi, quæ cum sit ad instar cuiusdam beneficij Regularis impeditur per simoniam, vel excommunicationem, donec subsequatur absolutio, & dispensatio. *Tomo 3. quest. 63. art. 3.* De quo Nauar. in *cap. non dicatis* num. 67. & comment. 4. de Regular. num. 25. Idem docet post nostrum Auctorem Sanchez lib. 5. decalog. cap. 4. n. 39.

86 Fœmina fingens se esse virum, professionemq; emittens in monasterio virorum intendens se obligare per tria vota essentialia, verè professa, ac Religiosa iudicanda est, reponique debet à prælato apud monasterium Monialium sub habitu fœmineo Regulari, & clausura. Secus, si post fictionem virilis sexus, fictè, & fraudulèter professionem emisit, quia eo casu in foro conscientie nulliter professa habenda est, manetque excommunicatione. Papa reseruata ligata, eo quod temerè intrauit monasterium virorum contra prohibitiones, seu constitutiones Apostolicas. Idem pariter dicendum est, si professionem fecit tempore, quo vigeat constitutio Sixti V. annullans professiones sine præuia informatione factas, quia ea non potuit ritè ac rectè fieri cum tali fictione, & mendacio grauissimò habitus, & sexus virilis. *Addit. Summa tom. 4. cap. 64. num. 11.* De quo D. Antonin. 3. p. tit. 16. c. 3. §. 1. Syluest. Religio, 1. tit. 3. q. 9. Angel. verb. professio §. 3. Comitol. lib. 2. respon. moral. quest. 8.

At Sanchez lib. 5. ad præcepta cap. 4. num. 40. tenet talem professionem factam à viro, mentito sexu in monasterio monialium, vel factam à fœmina in monasterio virorum esse omninò irritam, ex defectu consensus, saltem ex parte admittentis ad Religionem, seu professionem, qui utique si sciret talem defectum, illum non admitteret, sed ex dicendis infra num. 87. & ex dictis sup. n. 61. hoc debet limitari.

Portel in *Addit. ad additiones dubiorum verb. professio hermafroditæ* num. 3. in fine, refert quendam casum singularem cuiusdam hermaphroditæ, qui tempore nouitiatus fœmineum tantum sexum habebat, & post professionem duobus annis, humeros supponens cuidam graui oneri, erupit in illa sexus masculinus, sicque inuenta fuit hermaphrodita; & tandem concludit, talem professionem esse omninò validam, non obstante eruptione subsequenti sexus masculini, addit tamen

quod

quod si sexus masculinus præualeat, extrahi debet omninò à monasterio Monialium: si præualeat sexus femineus: si verò æquè præualeat vterque sexus, etiam extrahenda est à clausura Monialium, ne incitata à concupiscentia carnis periclitetur castitas ipsarum Monacharum. Et eadem ratione non est etiam transferenda ad monasterium virorum ob idem periculum, occasiones enim peccandi omninò amputandæ sunt vt ibidem optimè probat idem Portel num. 7. ¶ Vide P. Villalob. 2. p. summæ tract. 35. diffi. 7. num. 19. vbi resoluit, hermaphroditam vtroque sexu parem nullo modo posse esse Monachum, aut Monialem, ex Nauarro, & Henriquez, & addit quod licet præualeat altero sexu, valida esset professio in monasterio virorum, vel mulierum, adhuc excludendus foret ob scandalum: quod posse fieri à prælatis superioribus Ordinibus absque auctoritate Papæ, casu quo in professione hunc defectum subticuit, tenet noster Auctor in Summa 2. p. cap. 6. ad finem, assentit Sanchez vbi supra nu. 41. additque, quod in dubio vter sexus prædominetur, & consultis medicis adhuc res sit dubia, censendus est ac si vterque sexus sit æqualis, ac proinde fore irritam professionem huius in vtrovis monasterio factam concludit.

87 Valida est professio illius, qui cum defectu occulto admissus est ad Religionem, qui si sciretur, nullo modo illo notatusmitteretur: dummodò non præceperit expressa protestatio, quod inuento tali defectu, eo ipso expellatur à Religione, sitque statutum à Papa confirmatum annullans talem professionem, tunc enim tam ex defectu consensu Religionis, quam ex statuto annullante professionem, nulla omninò erit. *Ibidem dicto cap. 64. Addit. num. 12.* & nos diximus supra hac resolut. num. 61. De quo Sanchez lib. 10. de matrimon. disp. 11. num. 4. & disput. 9. num. 20. Syluest. verb. Religio, 3. num. 12. Nauar. commentar. 2. de Regularibus num. 3. Idem ferè videtur sentire idem Sanchez lib. 5. decalog. cap. 4. num. 57.

De professis post constitutionem Sixti V.

88 Non omnes criminosi sunt ad professionem inhabiles, sed hi tantum, qui temerè à superioribus admittuntur, nulla præhabita diligentia, & examine super eo. Vnde si forma præscripta à Sixto V. fuerit in eorum receptione, & ante professionem diligenter adhibita, & informatio bona fide, & modo ordinario sine fraude facta, & approbata, professio eorundem tenebit, etiam si post ipsam constiterit de huiusmodi impedimento: ac proinde causæ ipsorum ad iudices sæculares non pertinent, constitutio enim præfata Sixti non absolutè inhabilitat omnes criminosos, sed tantum temerè (id est nulla præhabita diligentia) admissos, quæ cum sit lex pœnalis, & à regulis iuris exorbitans restringenda est, vt communis Doctorum in cap. 1. de rescriptis, tenet, Tomo 3. quest.

84 art. 1. ¶ Idem docent Portel verb. Nouitius, num. 6, & 12. vsque ad 18. & in addit. num. 4. & 5. P. Villalob. 2. p. Summæ tract. 3. §. diff. 10. n. 11. Sanchez lib. 4. decalog. cap. 16. num. 39. & nos diximus supra n. 4.

89 Rurſus non omnes debitis, & ratiocinijs obnoxij ad Religionem inhabiles iudicandi ſunt, ſed tantum illi, qui ingenti ære alieno ſupra vires facultatum ſuarum ſunt grauati. Quod autem ſit ingens æs alienum in hac materia arbitrio boni, & prudentis iudicis relinquitur, qui potius in fauorem Religionis debet arbitrari, penſata qualitate debitoris, & creditoris. Quantum autem ad ratiocinijs obligatos, illi tantum inhabiles iudicandi ſunt, quibus ex huiusmodi cauſa lis, vel moleſtia ſit illata, vel inferenda verosiſimiliter timeatur, non timore leui fundato in aliqua leui ſuſpitione: quod tunc fieri ſperatur, quando manifeſtum eſt, dictos ratiocinijs obnoxios teneri de dolo, vt de his, qui volunt ſacris initiari diſponit ius in *cap. tantis* 18. *diſt.* ſecus ſi non ſit manifeſtum. Vnde facta diligenti inquisitione, & informatione de his, ſic admiſſi verè profeſſi iudicandi ſunt, nec à Religionem exire, aut expelli poſſunt, vel habitu Regulari ſpoliari, nec admittentes incidunt in dictarum Conſtitutionum pœnas. *Ibidem art. 2.* & nos ex parte diximus ſup. num. 10. De quo Portel dicit. verb. Nouitius, num. 19. & 20. & in addit. ad dubia num. 11. Sanchez lib. 4. decalog. cap. 19. num. 21. qui idem docent.

90 Vnde etiam ſit, quod iudices Eccleſiaſtici non poſſunt procedere cõtra clericos criminoſos, vel debitis, & ratiocinijs obnoxios profeſſos in aliqua Religionem, niſi eorum delictum ante ſuſceptionem habitus fuerit deductum ad eorum forum per viam accuſationis, aut inquisitionis, ac proinde ſi eorum fiat acurata, & diligens inquisitio, poſſunt ad Religionem admitti, validèque profeſſionem emittent: iudices verò de facto contra eos procedentes incidunt in excommunicationem ipſo facto, ſi Eccleſiaſtici ſint, laici autem in excommunicationem in Cœna Domini, vt colligitur ex mente eiufdem Sixti Quinti in ſua ſecunda conſtitutione. *Ibidem art. 3.* ¶ Idem ferè videntur ſentire Sanchez d. *cap. 19.* num. 29. & dicit. *cap. 16.* num. 39. Portel & noſter P. Villalob. locis citatis ſupra.

91 Pœnæ appoſitæ à Sixto Quinto in dicta conſtitutione contra ſuperiores admittentes ad habitum, & profeſſionem maiores ſexdecim annis criminoſos, & debitis, vel ratiocinijs impeditos, non comprehendunt, niſi tantum temerè tales admittentes, id eſt abſque vlla inquisitione, vel informatione. Vnde ſi recipiant immunès ab his impedimentis, & habiles ad profitendum, etiam ſine debita, & ſufficienti informatione in dicta conſtitutione præſcrita, non incurrunt dictas pœnas, ſinis enim legis præcipientis talem fieri informationem præuiam eſt, vt non admittantur, niſi tantum habiles, ipſa verò informatio eſt quid accellerium, ſeu requiſitum ad conſequendum talem finem, quo conſecuto, vt

principaliter intēto, non oportet, quod accessorium omittatur. Quod autem iste sit finis prætenſus à Sixto Quinto patet ex præmio dictæ constitutionis, iuxta quam intelligenda, & limitanda est cōstitutio Clementis VIII. quæ fuit expedita ad declarationem, & robur Sixtianæ bullæ, nam cōstitutio declarans, & roborans aliam, explicanda & limitanda est iuxta terminos constitutionis declaratæ, & roboratæ, vt habetur, Authentica, *constitutio, qua innotat §. vnde, ver. in illis, collat. 3.* Auctor *ibid. art. 4.* De quo Portel verb. Nouitij informationes num. 6. & noſter Villalob. dicto num. 11. qui idem ferè sentiunt.

92 Religioſi profeſſi tam poſt promulgationem primæ, quam ſecondæ constitutionis Sixti Quinti nullo ex dictis impedimentis ibidē appoſitis irretiti ſunt verè & proprie profeſſi in foro interiori, & exteriori, etiam ſi de eorum moribus, & vita, deque alijs contentis in præſatis constitutionibus nulla penitus facta fuerit inquiſitio, ſeu informatio, nam receptio, & profeſſio iſtorum non fuit à Pontifice irritata, ſeu annullata, ſicut fuit profeſſio eorum, qui aliquo ex dictis impedimentis ligati ſunt, quidquid ſit de peccato hoc præceptum Apoſtolicum non adimplentium, idque conſtat ex tenore primæ constitutionis, ſecundū quam debet intelligi, & limitari ſecunda, vt ſupra diximus de cōſtitutione Clementis Octaui reſpectu bullæ Sixti Quinti, quam declarauit, & ita ſenſerunt, ac ſubſcriperunt viri doctiſſimi viri uſque iuris periti, & grauiffimi Religioſi apud Salmanticēſes. *Ibidem art. 5.* Vide Portel vbi ſupra num. 18. & 11.

93 Imò etiam ſi dictorum Religioſorum profeſſio in dictis cōſtitutionibus annullaretur (quod firmiſſimè negamus) adhuc verè eſſe Religioſos profeſſos, ſaltem in foro animæ, conſtanter aſſerimus, ac aſſirmamus. Vnde petere apud tribunalia Eccleſiaſtica, vel ſecularia irritas declarari huiuſmodi profeſſiones non ſolum eſt contra honeſtatē, ſed etiam contra conſcientiam, quia actus, in quo præmittitur ſolemnitas iuris poſitiui valet in foro animæ, modo adſit conſenſus de iure naturali requiſitus, ex communi doctrina tradita à Felino in *cap. 1. de conſtitut.* num. 11. & 39. quod habere locum in cōſtitutionibus etiam habentibus decretum irritans, maximè quando ſunt fundatæ in præſumptione, quales ſunt iſtæ, tenet Abbas in *cap. 1. in fine, de reſtitut. integram*, per textum ibi in *cap. quia propter, de elect.* vbi valet electio in foro conſcientiæ, non obſtante, quod irritatur, eo quod non fuit ſeruata forma ibi præſcripta, dum modo interpeniant in ea requiſita de iure naturali. *Ibidem art. 6.* Vbi ad calcem refert, ſeu tranſcribit literam, & tenorem dictarum cōſtitutionum Sixti Quinti, Gregorij Decimi quarti, & Clementis Octaui.

Vbi circa Bullam vltimam eiſdem Clementis VIII. aduertere oportet, quod in ea, caſus expreſſi in cōſtitutionibus Sixti Quinti in quibus profeſſio receptorum ſine præſata forma nulla declaratur, ad termi

nōs iuris communis, & sacrorum Canonum redacti sunt, perinde, ac si præfatæ constitutiones in illa parte editæ non fuissent, & per consequens professio illorum, in qua hodie seruata nō fuerit forma assignata à Sixto Quinto est valida, si nullo ex impedimentis, quæ assignatæ fuerint ligati. Imò, si qui ante promulgationem constitutionis Clementis aliquo ex dictis defectibus impediti, ad Religionem admissi inuenti fuerunt, & post promulgationem eiusdem professionem emissi sunt, validè professi iudicandi erunt, attentè mente, & voluntate Pontificis declaratis, se reducere decreta à Sixto Quinto edita ad terminos iuris, ac factorum Canonum, perinde ac si in ea parte edita non fuissent, susceptio enim habitus tractu temporis conualescit, argumento *l. si codicillos, C. de testament. manomisissis*, pœnæ tamen contra admittentes, non seruata præfata formâ, à Clemente VIII. non tolluntur, vt patet ex littera, & tenore suæ bullæ, quando scilicet, admittunt temerè inhabiles, non vero habiles, vt supra iam resoluius. *Ibidem §. circa quam*, in fine bullæ vltimæ Clementis Octauæ.

Neque supradictis obstat, quod decretum Concilij Tridentini irritans matrimonium clandestinū etiã fundatur in præsumptione propter fraudes solitas euenire in clandestinis desponsationibus, nihilominus tamen, etiã cesante hac præsumptione, præfatū matrimoniū clandestinū est nullū, etiã in foro conscientiæ. Nam respōdetur, quod in tali matrimonio non solū annullatur contractus, sed etiã inhabiles redduntur personæ ad sic clandestinè contrahendū: At in nostro casu solū inhabiles redduntur ad profitendum in Religione criminiosi, illegitimi, ære alieno onusti, &c. non verò sine præiudicio super his informatione admitti sine talibus impedimentis, tunc enim veritas præualet præsumptioni, in qua fundata erat lex. Nec tandem dicta solemnitas informationis dicenda est substantialis ex eo, quod Pontifex procedit in secunda constitutione irritando (quod nos etiã negamus) nam iuxta Tridentinum Concilium in matrimonio vltra duos testes etiã requiritur assistentiâ parochi, quo non assistente matrimonium est nullum, & tamē nemo est, qui affirmare audeat, quod assistentiâ parochi, & testium sit forma substantialis ipsius matrimonij, ergo à simili idem dicendum videtur in solemnitate informationis requisita à Sixto Quinto: dato enim, quod sine illa irritetur professio (quod nos iterum firmiter negamus) adhuc non probat, esse formam substantialem professionis. *Ibidem §. præ-*

*Trid. sess. 24^a
cap. 1. de Reformatione
form. matrimo.*

*Trid. sess. 24^a
cap. 1. de mat.*

nonni argumentum, & §. nec contra. De quo Portel vbi supra verb.

Nouitius, num. 6. & verb. professio nulla post num. 19.

§. de hoc, & §. sequenti, Sanchez, & P. Vi-

llalobos locis sup. citatis.

(112)

RESOLVTIO CII.

De Obedientia.

OBEDIENTIA est virtus moralis promptam reddens voluntatem ad implendum voluntatem præcipientis. Est autè duplex. Primò summitur largo modo pro executione cuiuscunque, quod potest cadere sub præcepto ex quacunque intentione. Alio modo summitur propriè secundù quod respicit intentionem formalem, rationemque præcepti, sicque est virtus specialis habens pro formali obiecto præceptum superioris, etiam tacitum, vt est voluntas eius nota. *Tomo 3. quæst. 19. art. 1.* De quo D. Thom. 2. 2. quæst. 104. art. 2. vbi Caietanus.

Vide de hac materia Nauar. in Summa cap. 23. num. 35. Valentia 2. 2. quæst. 3. disp. 7. puncto 1. columna 2. & disput. 10. quæst. 4. puncto 3. Azor tom. 1. instit. moral. lib. 12. cap. 13. quæst. 6. Lefiù de iustit. lib. 2. cap. 46. dub. 4. num. 23. Sanchez lib. 6. decalog. cap. 1. à num. 1.

2 Possunt prælati legem ponere actibus interioribus subditorum, quatenus subsunt exterioribus, aliàs minimè: subditi verò tenentur obedire v. g. si præcipiant, vt celebrans applicet missam pro eorum intentione. *ibid. art. 2.* De quo D. Thom. 2. 2. quæst. 104. art. 5. & quæst. 91. art. 4. ¶ Idem docent Azor dict. cap. 13. quæst. 4. Sanchez dicto cap. 1. num. 6. in fine, & cap. 2. num. 6. Portel verb. Obedientia num. 1.

3 Religiosus applicans missam pro sua particulari intentione contra intentionem prælati manet applicata pro intentione subditi, quidquid sit de eiusdem peccato, quia ibi prælatus non est minister missæ, sed subditus celebrans, ac proinde eius applicatio præualet intentioni, & præcepto superioris. Ita Suarez de Eucharistia disp. 79. sect. 9. n. 1. S. alij nihilominus. Auctor 1. p. summa verb. Missa num. 10. tenet, quod potest prælatus, antequam missa celebretur, irritare intentionem subditi, suæ contrariam, licet non possit eam applicare pro aliquo particulari. Portel verb. Obedientia num. 1. sequitur sententiam Suarez, quæ mihi certa omninò videtur, Sanchez dicto cap. 2. num. 6. ait, subditum iustum facere sacrum pro aliquo teneri habere intentionem applicandi illi sacrificium, sed expressè non declarat, an si defacto applicet pro alio, maneat applicatum: id tamen meo videri supponere videtur.

4 Subditi tenentur obedire suis prælatis in omnibus pertinètibz ad eorum superioritatem, quæ non sint contraria præcepto Dei, aut alterius superioris, vel salutis animæ, seu etiam quæ non sint extra Regulæ obseruantie meras. Nollètes autem obedire ex contemptu, scienter, & sine rationabili causa in re graui peccant mortaliter: Imò & in leui-

bus, quando non obediunt, nolentes subiectionem præstare superiori-
bus, hoc enim includit manifestum prælati præcipientis contemptum,
quod semper est mortale. *Ibidem art. 3.* De quo D. Thom. in 2. dist. 44.
quæst. 2. art. 3. & 2. 2. quæst. 104. art. 5. Caietan. verb. in obedientia, Na-
uar. cap. 23. num. 37. aliás 39. in Summa Latina, & comment. de Re-
gular. num. 23.

Idem docent noster Seraphicus Doctor S. Bonaventura in 2. dist.
44. art. 3. quæst. 2. Durand. quæst. 4. art. 4. Richard. art. 3. quæst. 2. ad pri-
mum, Glossa in cap. relatum, verb. eis electis, ne clerici, vel monachi, & cap. in-
tegritas, verb. voti, 2. quæst. 1. & cap. gesta, verb. crescere dist. 74. ubi Tur-
cremata in fine, D. Antonin. 3. p. tit. 16. cap. 14. §. 9. Syluest. verb. Religio
6. quæst. 6. Soto de iust. lib. 7. quæst. 3. artic. 1. dub. 2. Cordub. in regul.
cap. 10. quæst. 2. puncto 6. Lessius lib. 2. de iustit. cap. 41. dub. 9. num. 76.
& alij quam plures, quos cum nostro Auctore refert, & sequitur Sánchez
lib. 6. decalog. cap. 2. num. 15. & sequentibus.

5. In qualicumque dubio, siue illud sit practicum, siue speculatiuum,
rationabile, aut irrationabile tenetur subditus obedire prælato, nisi in-
dè periculum, aut præiudicium graue spirituale, aut temporale in per-
sona, rebus, vel honore sibi, vel alteri imminet, tunc enim licitè potest
non obedire, quousque de tali dubio sit sufficienter edoctus, vel de ab-
sentia talis periculi, seu præiudicii certior factus. *Ibidem art. 4.* De quo Cor-
dub. lib. 3. quæstion. conscient. quæst. 6. & 8. colum. 5. Soto de regen-
secreto memb. 3. quæst. 2. col. 5.

Idem docent Molina tomo 1. de iustit. disput. 113. colum. penult.
§. illud circa rem, Sayro in clauis Regia sacerdot. lib. 1. cap. 13. num. 39. Sa-
las 1. 2. quæst. 21. tract. 8. disput. vnica, sect. 26. num. 268. Ludouic. Lo-
pez 1. p. instructor. cap. 56. Henriquez lib. 14. de irregularitat. cap. 3. n.
3. comment. littera X. Lessius de iust. lib. 2. cap. 41. dub. 9. num. 77. quos
cum nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez dicto lib. 6. cap. 3. num.
2. & 24. Idem tenet noster Portel in addit. ad dubia m. 23. & 5.

6. Peccat mortaliter subditus obediens præcepto superioris in his,
quæ scit, vel valde probabiliter dubitat esse peccatum mortale, certus
interim, quod abstinens se à tali re præcepta non peccabit, v. g. Religio-
so Minoritæ præcipit prælatus pecuniam accipere, dubitat ipse subdi-
tus probabiliter, se peccare mortaliter, quia scilicet super eo prælatus
ille dispensare non potest, peccat mortaliter obediendo, nam nemini li-
cet se exponere periculo, aut dubio peccati mortalis sine rationabili
causa urgente, quicumque sit, qui illud præcipiat. *Ibidem art. 5.* De quo
Corduba lib. 3. quæst. 5. proposit. 2. & quæst. 7. proposit. vnica. Idem
docent Salas 1. 2. quæst. 21. tract. 8. disp. vnica, sect. 11. n. 156. Cordu-
ba loco proximè citato quæst. 7. proposit. vnica, quos cum nostro Aucto-
re refert, & sequitur Sanchez dicto cap. 3. num. 14.

7. Stante verò ex vtraque parte æquali dubio, & periculo peccati.

in cuius alterum necessario incidendum est, deposita conscientia obediendum est, quia sic obediendo subditus non peccat, ex eo quod in duobus tenetur stare iudicio superiorum cum tuta conscientia, ut declaravit Leo X. pro Minoribus, & in quodam nostri Ordinis statuto habetur. *Ibidem art. 6.* De quo D. Bonauent. in 2. dist. 39. art. 1. quæst. 3. ad ultimum, D. Thom. in 4. dist. 19. quæst. 4. Sylvest. verb. Obedientia, & verb. conscientia quæst. 2. Corduba lib. 3. quæst. 1. & quæst. 6. statim in princip.

Idem tenet Glossa in cap. *delecta in fine*, de maiorit. & obedient. & cap. *ad aures*, verb. *obediencia*, de tempor. ordinand. & cap. *ex tenore*, verb. *mandato*, de sentent. excommuni. & cap. *quid culpatur*, verb. *iniquitas* 23. quæst. 1. & cap. *nermi*, verb. *formidas*, dist. 13. Nauar. cap. *si quis autem*, num. 114. de penit. dist. 7. & in summ. cap. 23. num. 37. Azor tom. 1. inst. moral. lib. 2. cap. 19. quæst. 9. Ledesm. tom. 2. Summaz, tract. 3. cap. 13. concl. 19. quos, & alios plures cum nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez dict. cap. 3. num. 3. & sequentibus, idemque sentire videtur Portel ubi supra n. 5. 6. & 7.

8 Non possunt Religiosi à suis prælatis constringi, ut de Hispania ad Indos pro conuersione infidelium proficiscantur, nisi prius ipsi consentiant, ut vsus tenet apud Prædicatores, nam apud nos Minores ex Regula non possumus cogi ad eundem, vel commorandum inter infideles, idque declaratur in quodam Ordinis statuto. Aliud est inter Iesuitas, qui ad id, & ad alias similes peregrinationes longinquas peragenda speciali voto in professione adstringuntur. *Ibidem art. 7.* De quo Soto de regen. secret. memb. 3. quæst. 2. concl. 2. Ludou. Lopez ca. 2. de obligat. erga prox. p. 149. & 1. p. instructor. cap. 59. colu. 1. §. & an prælatus Ordinum. ¶ Idem docent Cordub. in Regul. cap. 12. quæst. 1. Leonard. lib. 2. de iust. cap. 41. dub. 9. num. 77. D. Bonauent. in dict. cap. 12. Regulæ B. P. N. Francisci, quos cum nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez lib. 6. decalog. cap. 2. num. 47.

9 Prælati non possunt per obedientiam indicere suis subditis ad acceptandum Episcopatum, ille enim status est maioris perfectionis, exceditque votum, seu obseruantiam promissam, bene tamé ad id possunt à Summo Pontifice compelli, ut potè cui cura vniuersalis Ecclesiæ incumbit. *Ibidem art. 8.* & *Tomo 2. quæst. 55. art. 2.* Vbi refertur quoddam indultum Alexandri Tertij super hoc concessum Fratribus Minoribus.

Idem docent Ludouic. Lopez 1. p. instructor. cap. 56. colu. 2. Lessius dicto dub. 9. num. 16. Valencia secunda secundæ disput. 10. quæst. 3. puncto 3. col. 5. concl. 6. quos cum nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez dicto cap. 2. num. 49. vbi addit num. 51. non posse Prælatum Regularem cogere suos subditos ad acceptanda beneficia secularia, vel etiam Regularia alterius Ordinis: quia id est præter regulam, nec ordinatur ad commune bonum Religionis, aut sui monasterij, secus si sit beneficium consuetum regi per Religiosos suæ Religionis, vel mo-

nafterij, vt benè docent Nauar. comment. 4. de Regularib. num. 23. & noster Auctor *Tomo 1. q. 34. art. 8.* & nos diximus supra resol. 15. n. 11.

RESOLVTIO CIII.

De Oblationibus.

EPISCOPIS non licet sibi, aut clericis applicare oblationes factas Religiosis apud suas Ecclesias, easque recipere impediens excommunicantur ipso facto à Bonifacio Octauo apud Bullarium. *Tomo 3. quæst. 20. art. 1.* Vide supra resolu. 18. numero 13.

*Bullar. bul. 2^a
Bonif. 8.*

2 Habito respectu ad virtutem Religionis, quæ Dei reuerentiam pro obiecto habet, certæ veritatis est, sacras oblationes, ac sacrificia reliquis elemosynis longè præstare. At si ad virtutem charitatis, seu misericordiæ attendamus (quæ alijs semper succurrere satagit) certissimè etiam est, quod necessitatis pondus, vnde virtus, & præcipuè pietas incrementum suscipit, aliquando possit efficere, vt ad diuinum cultum sit multò præstantius, ac optatius opem ferre miseris, quam oblationes, & sacrificia facere, pensatis circumstantijs loci, temporis, & necessitatum. Idedquæ vbi diuinus cultus satis celebris est, consultius erit egenorum calamitates subleuare. *ibidem art. 2.* De quo D. Thom. 2. 2. quæst. 86. art. 2. ad secundum, vbi Aragon art. 3. vide Panormitan. in *cap. final. de verborum significat.* Syluest. verb. decima quæst. 2. num. 4. vbi circa consuetudinem faciendi oblationes in Ecclesia multa notatu digna tradit:

RESOLVTIO CIIII.

De Oblatis, seu Donatis Regularium.

OBLATI, seu Conuersi apud Regulares dicuntur, qui se, suaque perpetuò offerunt, donantque monasterio, sed non profitentur Regulam, nec suscipiunt habitum Ordinis, ac proinde non sunt verè Religiosi. *Tomo 3. quæst. 21. art. 1.* De quo Nauar. lib. 7. consil. 49. tit. de Regularibus, Syluest. verb. oblat. Vide ad idem Sanchez lib. 7. decalog. cap. 8. num. 42. & 43. vbi resoluit, hos Cõuersos, seu Oblatos posse testari, & si omnia bona profusè Religionis obtulerint.

2 Vnde Donati sancti Benedicti emittentes solemniter tria vota essentialia in manu prælati secundum Regulam Monachalem à Sede Apostolica approbatam sunt verè Religiosi, eorumque professio duri-

mit matrimonium, ac fruuntur omnibus priuilegijs concessis dictæ Religioni. *Tom. 3. quæst. 78. artic. 2.* Vide quæ ad hoc tradit Sanchez lib. 5. decalog. cap. 5. num. 15. & lib. 2. de matrimon. disp. 19. à num. 2.

3 Prædicti oblato licet se, suaque offerant monasterio, possunt tamen ad aliam transire arctiorem Religionem, etiã inuito superiore, iuxta *cap. licet, de Regularibus*, non enim sua intentionis fuit taliter se obligare, quin ad meliorem frugem anhelare non possint, quidquid aliqui in oppositum contendunt. *dict. quæst. 21. art. 2.* De quo Gregor. Lopez in l. 9. titulo 17. part. 1. verb. *Religiosos*. ¶ Idem tenent Abb. in *capit. non est, num. 3. de Regular. cum Glossa* ibi, quauis de hoc aliquantulum dubitet in *cap. quod à se, num. 5. de clerico coniugato*, Barbatia *cap. in presentia, num. 18. de probat. vbi Beronius num. 55. Mantica num. 8. Felin. num. 4. in fine*, quos, & alios cum nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez lib. 6. decalog. cap. 7. num. 9.

4 Rursum possunt absolui à suis prælatis, sicut alij Religiosi, cum sint personæ Ecclesiasticæ, gaudeantque priuilegijs Ordinis, cui donantur, ex concessione Eugenij Quarti. *ibidem art. 7.* & nos diximus resolu. 3. à num. 1. & num. 26.

5 Oblati in habitu Regulari, aut Clericali incedentes, qui se, suaque Ecclesiæ seculari, vel monasterio obtulerunt, honestè viuentes sub obedientia superioris, ac diuinis obsequijs insistentes, etiam dum cum vxoribus habitant, gaudent priuilegio Canonis ad instar acolythorū, & clericorum coniugatorum, decens enim est, vt eorum gaudeant priuilegio, quorum vitam, & Religionem sequuntur. *ibidem art. 4.* De quo Hostiens. in *cap. non est dubium, de sentent. excommuni. B. Capistran. de exco. munic. §. 13. extra de conuers.*

RESOLVTIO CV.

De officijs Ordinis.

APVD Minores de Obseruantia non possunt eligi in prælatos descendentes ex Iudæis, Hæreticis, ac Sarraenis, quorum corpora, ossa, vel statua combusta sunt, illique condemnati, declaratique sunt hæretici, seu apostatæ à fide vsque ad quartam generationem inclusiue, ipsosque temerè in prælatos eligentes incidunt in excommunicationem, manentque priuati suis officijs, & inhabiles ad alia in posterum obtinenda. Ita decreuit Paulus Quartus, & confirmauit Gregorius XIII. apud Bullarium. Quæ constitutio non comprehendit omnes descendentes ex genere maculato hæresi, sed tantum eos, qui originem trahunt ab his, qui in sua hæretica prauitate pertinaciter decedentes, tanquam hæretici ignis combustioni, seu

Bullar. bul. 2.

Pauli 4. & bu

la 36. Grego.

13.

seu pœnâ traditi sunt, iuxta veriore, & magis piâ sententiam, cui assensum dederunt doctissimi viri apud scholam Salmanticensem, & Generalis Ordinjs F. Franciscus Zamora, qui præfatam bullam impetrauit, cum Procuratoris Curix munere fungeretur apud eûdem: Paulum Quartum, ita declarauit. Idque probatur argumento, *cap. statutum, de Hæreticis lib. 6.* vbi Pontifex postquam determinat Hæreticos, & eorum filios non esse admittendos ad beneficia Ecclesiastica, seu publica officia, addit, hoc procedere in illis, qui tales esse, seu decidisse probantur, non autem de his, quos emmendatos esse constiterit, reincorporatosque Ecclesiæ vnitati, & pœnitentiam pro culpa recipisse: ergo à simili idem dicendum videtur in nostro casu, scilicet quod tantum excludendi sunt à prælationibus, & officijs per dictam Bullam Pauli III. descendentes à Iudæis, vel Mauris, qui in sua hæretica prauitate persistentes ab hac vita decesserunt, ac tanquam Hæretici condemnati, combusti que fuerunt, *Tomo 1. quæst. 14. art. 1. & 2.* De quo Nauar. lib. 5. consil. 1. titulo de Iudæis, & Sarracenis pag. 482. in 1. editione, & titulo de Hæreticis, lib. 5. consil. 22. in 2. edit. Portel verb. electio num. 11. qui expressè tenet cum nostro Auctore.

Idem ferè videtur sentire Auila de censuris p. 7. disp. 4. dub. 3. dum ait, ex iuris æquitate dictas constitutiones Apostolicas non habere locum in descendantibus ex Hæreticis, Iudæis, vel Mauris, qui spõte propria, nulloque metu coacti cõuersi sunt, quod etiam tradit Sanchez lib. 2. decalog. cap. 27. num. 2. & 3. & agens de filijs Hæreticorum, qui Ecclesiæ reincorporati sunt, num. 21. & sequentibus, vbi resoluit, filios, & nepotes eorum, qui catholici obeunt, ac traduntur brachio sæculari cõburendi, eo quod relapsi sunt, incurrere pœnas hæreticorum, & citat Glossam in dict. *cap. statutum, verb. re incorporatos*, qui textus petit parentes hæreticos reincorporari Ecclesiæ, paratos pœnitentiam iniunctam subire. Quod iuxta communem loquendi modum intelligitur de reincorporatione per absolutionem solemnem, ac iuridicam, qua ad pœnitentiam implendam iuridicè admittuntur, & pro hac sententia adducit Simancas, Rojas, Peña, Auila, Suarez, Molina, & alios plures.

2 Religiosus, cuius tritaua fuit pœna ignis tradita ob crimen hæresis non potest esse prælatus in nostro Ordine Minorum, si pro certo habeatur ab illa descendere post hæresim commissam, & electores admittentes incurrun pœnas supra positas in bulla Pauli III. secus si notorium est, fuisse conceptum ante patratum crimen, tunc enim non cõprehendi in dicta constitutione, nec incurrere pœnas in illa constitutas tam electum, quàm electores communis opinio, & in praxi sæpe sæpius seruata tenet, argumento dicti *cap. statutum, de Hæreticis in 6.* Ex quo inferunt Doctores, ad incurrendas pœnas iuris contra descendentes ab hæreticis positas opus esse, vt nati sint post hæresim commissam, & non sufficit ante ipsam crimen ab eis descendere.

Imò probabiliter sentiunt aliqui, etiam quando edest dubium, vel ignorantia, an præfactus Religiosus descendat à tali tritaua antè, vel post commissum crimen, electores non incurrere pœnas contra illos lãtas, si simplicitate animi talem Religiosum in prælatum elegerunt, putantes id sibi licere in tali dubio, nam dictæ pœnæ solum feruntur contra temerè, & cum præsumptione, seu audacia eligentes, verba enim dictæ bullæ, *audeant, vel præsumant* id denotant: quando autem dubium est facti, an scilicet, quis sit verè excommunicatus, vel irregularis, negatiua pars tanquam mirior est amplectenda, odia namque sunt restringenda, fauores autem ampliandi, ad quod facit *cap. 2. de filijs presbyterorũ* vbi nemo præsumitur ex sacerdote genitus, etiam si proberur, seu constet esse sacerdotis filium, quia fieri potuit, natum fuisse antequàm pater sacris initiaretur: ita similiter non præsumitur quis in dicta constitutione comprehensus ex eo, quod proberur eius tritauam fuisse creatam, cum potuerit ab illa descendere ante commissum crimen, sed vt repellatur, debet probari post patrationẽ hæresis natum fuisse. *ibi. art. 3.*

Vide Sanchez dict. cap. 27. à num. 9. vbi hanc quaestionem latissimè pro vtraque parte disputat, & tandem num. 14. opinioni magis piæ adhaeret, pro qua citat Nauarrum, Iulium Clarum, Antonium Gomez, & alios ferè innumeros, idque expressè habetur in *cap. non imputantur, & cap. iam itaque 1. q. 4. cap. quaris 129. de consecrat. dist. 4.* qui textus sunt desumpti ex magno Augustino epistol. 75. ad Auxentium, & epistol. 23. ad Bonifacium.

Licet tamen hæc opinio attento rigore iuris cõmunis (iuxta quod dicta constitutio Pauli Quarti interpretanda venit) vera, & probabilis iudicetur à viris doctissimis, & talis Religiosus possit per eam elegi, ac prælaturam tuta conscientia acceptare, non tamen conuenit, nec decès est tali infamiæ labe notatum eligi ratione boni regiminis, & ob decorem Religionis: nã vilibus, & infamibus, maximè si notoriè tales sunt, porcæ dignitatum debent recludi vt in *cap. inter ditellos, de excessibus prælatorum* habetur. *ibidem. crt. 3.* De quo supra de nouitijs num. 22. Gomez in l. 9. Tauri num. 51. Couar. 2. variar. cap. 8. num. 5. vers. quarto solet, & in 4. 2. p. cap. 8. §. 3. num. 1.

Idem tradit Portel vbi supra, & verb. Nouitijs num. 28. & in addit. ad dub. num. 20. qui adhaeret nostro Auctori. Ad quod etiam vide Sanchez dict. lib. 2. cap. 28. num. 4. vbi tradit ex sententia *cap. 2. §. hæretici, de hæret. in 6.* & ex Couar. Castro, Antonio Gomez, Simancas, Azevedo, Henriquez, & alijs pluribus, filios hæreticorum esse infames, ac proinde inhabiles ad officia, & beneficia, licet ipse oppositũ teneat *ibid. n. 5.*

3 Adhuc tamen præfatus Religiosus non tenetur credere, habere suum originẽ à tali tritaua cõbusta post commissum crimen, sicut filius non tenetur credere matri dicenti esse conceptũ ex adulterio, vt notatur in *l. miles §. defuncto. ff. ad l. Iuliam, de adulterijs, etiam si coniecta sit de*
adul-

D. Aug. Epif.
75. & Epif.
23.

adulterio, Optime enim stat cum hoc, quod natus fuerit ex proprio ma-
 rito: sic similiter etiam si dicta tritaua fuisset tanquam hæretica cõbust-
 ta, bene potuit talis Religiosus ab ea descendere ante cõmissum crimẽ,
 & in dubio non tenetur se iudicare inhabilẽ, & incapacem, si quidem
 est in possessione capacitatis, nec est illa spoliandus, nisi oppositum ma-
 nifestẽ probetur, licet enim speculatiuẽ dubitet, an comprehendatur in
 dicta constitutione, practicẽ tamen potest credere non esse comprehẽ-
 sum ad effectum acceptandi tale officium: nam bene stare potest cum
 dubio speculatio certitudo practica. argumento cap. *inquisitioni*, de *sen-
 tent. excomm.* Auct. *ibidem art. 4.* De quo Syluest. verb. *dubium* q. 4. So-
 to de iust. quæst. 5. art. 4. & in 4. dist. 27. quæst. 1. art. 3. Cordub. lib. 3. q.
 8. Veracruz in speculo coniugat. 5. p. art. 18.

4 Nouiter conuersi ex Iudæis, Mauris, vel Hæreticis à prælationi-
 bus, & officijs etiam excluduntur apud Minores, per dictas bullas Pauli
 & Pij III. & Gregorij XIII. vt aliqui conijciunt ex verbis illis Pauli 4.
 in sua constitutione: *qui olim Iudæi, seu hæretici fuerint*: aduerbiũ enim, *olim*,
 denotat, inquit, etiam post multũ temporis conuersos esse repellẽ-
 dos. Nouiter tamen conuersi ex Gentilitate non comprehenduntur in
 dictis bullis, quia in eis nulla fit mentio de Neophitis Gentium, & lex
 exorbitans, & pœnalis non extenditur de vno ad aliũ casum, nec de per-
 sona ad personam, ex similitudine rationis. De alijs verò Conuersis Iu-
 dæorum, quos vulgus Christianos novos appellat, certi iuris est, non
 comprehendĩ in dictis constitutionibus, si eorum maiores extra quar-
 tam generationem fidem susceperunt, nam Pontifices ibi se restrin-
 gunt ad prædictũ tantũ gradum, nec extendendæ sunt ad colateral
 les, quia de descendentiis per rectam lineam tantũ in illis fit men-
 tio. *ibid. art. 5. & 6.* De quo Couar. in *Clement. sifuriosus* 1. p. §. 2. num. 8.
 col. 6. Nauar. lib. 5. conf. 22. num. 5. de hæreticis in 2. edit.

Idem docent Oratoria de nobilit. 2. p. tertiæ partis principalis toto
 cap. 7. Salzedo in pract. Bernard. Diaz cap. 22. n. 8. Suarez to. 5. disp. 4;
 sect. 3. n. 8. Spino speculo testam. Glossa 3. principali n. 48. Auila de cen-
 suris p. 7. disp. 4. dub. 4. quos cum nostro Auctore refert, & sequitur San-
 chez d. cap. 28. à n. 11. & resoluit etiam P. Miranda tom. 2. manual. q. 1.
 art. 1. concl. 4. & 5. qui quidem Sanchez num. 16. addit, posse testes iu-
 rare, promouendum ad ordines, aut ad officia, vel beneficia esse Chris-
 tianum veteranum, & si à Iudæis, vel Mauris, vel ab Hæreticis descēdat,
 quãdõ non est neophitus ex Iudæis, vel Mauris, sed ab infantia bap-
 tizatus, & quãdõ non est filius, aut nepos per viam masculinã, aut filius
 tantũ per viam maternã eorum, qui tanquam hæretici sunt damnati, vel
 tales notoriẽ fuere, nec sunt Ecclesiæ recõciliati: & filij geniti sunt post
 id parentum delictũ: dummodõ tamen non adsit speciale statutũ legiti-
 mum, & confirmatũ à Papa arcens omninõ descendentes à Iudæis, Sar-
 racenis, aut Hæreticis quocunque modo, & in quocunque gradu, tunc

enim tenentur testes deponere iuxta iudicis interrogationem, & declarare quod in rei veritate scierint, & huic sententia subscribit Portel in addit. ad dubia verb. Nouitius num. 27.

5 Descendentes ex dicto genere maculato intra quartum gradum, quorum progenitores condemnati sunt ob crimen hæresis, recõciliati tamen sunt Ecclesiæ non sunt priuati dictis officijs, nec ad illa inhabiles per dictas bullas, quia verba illa Pauli III. *condemnati, ac eorũ corpora igni tradita*: denotant, & declarat duo simul esse necessaria, scilicet quod sint condemnati vt hæretici, & simul eorum corpora, ossa, vel statua concremata, dictio enim, ac, non est disiunctiua, sed copulatiua, vnde non sufficit condemnatio sola, si non fuerunt igni traditi, iuxta dispositionem dicti *cap. statutum, de hæreticis in 6. Auct. Ibidem art. 7.* De quo Nauar. in *cap. Statutus 19. quæst. 3. num. 44.* ¶ Idem tradit Sanchez d. lib. 2. ca. 27. num. 26. in fine, vbi sic intelligit dictum *cap. statutum*, nimirum vt ea verba intelligantur copulatiue, id est quando parentes condemnati sunt, & traditi simul brachio seculari ad comburendum, ad quod citat Molina tom. 3. de iust. 1. p. disp. 658. num. 19. in fine, Azeuedo, quanuis non ita clarè in l. 3. tit. 3. lib. 8. nouæ recopilat. num. 28.

6 Licet Pontifices in dictis suis Constitutionibus expressè declararent supradictos descendentes ex hæreticis cõdønatis, & cõbustis vsq; ad quartã generationẽ inclusiuè ipso iure esse priuatos officijs, & dignitatibus, & inhabiles ad illa, consuetudo tamen, quæ est optima legũ interpretis, interpretatur quod non sint priuati, nisi post latã iudicis iententiam, sicq; dum tolerantur ab Ecclesia, eorũ gesta, & acta valent, argumento *l. Barbarius Philippus, ff. de offic. Prætoris*, peccant tamen moralitèr sua officia exercentes, extra casum necessitatis; vnde vel debent renunciare, si possunt cõmodè sine præiudicio suæ famæ, vel petere occultam dispensationẽ, quã citius potuerint. Verum est tamen, quod electi tantũ ad dicta officia ante eorum possessionẽ, & suæ inhabilitatis conscij tenentur omninò renunciare, quia ex eo nullũ infamiæ periculum illis potest superuenire. Vnde fit, quod Fratres non tenentur statim recedere ab obedientia dictorum prælatorũ, etiam si sciant ipsos esse cõprehensos in dictis constitutionibus, sed debent expectare sententiã declaratoriã suæ inhabilitatis à superiore, aliã vniciq; liceret suo prælato ad libitum non obedire ob similem causam, quod maximã confusionem patet in Religione. *Ibidem art. 8. & 9.* De quo Corduba lib. 1. q. 36. c. 2. pag. 296. Aragón 2. 2. q. 11. a. 3. pag. 349. Soto lib. 1. de iust. q. 6. a. 4. & lib. 5. quæst. 6. art. 2. Castro de lege pœnali cap. 15. Syluest. verb. pœna n. 28. Nauar. in Manual. cap. 23. num. 63. & cap. 27. num. 5. & 239.

7 Prædicti descendentes ab hæreticis cõbustis, & condemnatis si validè professi sunt apud nos Minores ante constitutionem Clementis VII. quam Paulus, & Pius III. innouarunt, in qua eorũ professio annullabatur, scilicet ab anno 1559. die 10. Octobris vsq; ad 24. Aprilis anni

1558. quo temporis spatio durauit constitutio Iulij III. de qua in Bulla-
rio, qui moderauit Bullam Clementis Septimi, & ab anno 1571. vsque *Bull. Bull. 12*
ad annum 1573. quo temporis durauit constitutio Pij V. qui moderauit *Iulij 3.*
constitutionem Pauli III. & eam tantum extendit ad dictos descen-
dentes ex genere maculato vsque ad secundam generationem ex parte
patris, & vsque ad primam ex parte matris quantum ad annullationem
professionis, hi, inquam, valide professi optimo iure possunt esse defini-
tores, Discreti Capitulares, Magistri Nouitiorum, Vicarij Conuentuum,
Confessores Monialium, Prædicatoresque Conuenticuales instituti, quia
huiusmodi officia nõ habent annexam iurisdictionem Ordinariam pro-
hibitam exerceri à talibus personis in præfatis Constitutionibus: leges
autem poenales tanquam odiosæ debent restringi ad ea, de quibus ex-
pressè locuntur. Imò & possunt eligi Custodes ad Capitulum Genera-
le, hi enim non habent aliqualem iurisdictionem, nec in potentia, vt su-
pra resolimus de Custodibus, num. 3. & quantum ad institutionem
Prædicatorum, quam diximus, non obstat hoc specialiter dictis Fratri-
bus maculatis esse interdictum in dictis Bullis, quia quantum ad hoc nõ
quam fuere à Patribus Ordinis receptæ, & Pius III. apud Bullarium
dedit facultatem, vt possint institui Prædicatores. *Ibidem art. 11. & 12.*
¶ Idem quoad institutionem prædicatorum præfaram docet Nauar. in
Manu. cap. 23. num. 41. quem refert, & sequitur P. Miranda dict. quæst.
1. art. 8.

Bull. Oraculo
1. Pij 4.

8. Prælati admittentes ad officia, & prælationes prædictos Fratres
comprehensos in dictis constitutionibus temerè, & intrepidè, quos de
hac macula infamatos sciunt, ipso facto excommunicati existant per di-
ctas Bullas, sed non statim censentur priuati suis officijs, & inhabiles ad
ea ante sententiam declaratoriam sui criminis. Vnde eligentes descen-
dentes ex genere maculato, infamia tamen combustionis propter hære-
sim minime infecto, nec peccant, nec incurrunt dictas poenas, quia non
temerè faciunt eligendo iuxta opinionem certiorum, & magis confor-
mem iuri communi, de qua supra. *Ibid. art. 10.* De quo Corduba lib. 1.
quæst. 36. Nauar. in Manual. cap. 13. num. 63. Soto de iust. lib. 1. quæst.
6. art. 4. Idem docent P. Miranda d. quæst. 1. art. 6. & 7. Portel verb. ele-
ctio, num. 11.

9. Dictæ constitutiones non comprehendunt Moniales descenden-
tes ex dicto genere maculato, etiã infamia combustionis infecto, nec
admittentes eas ad prælationes, & alia officia incidunt in prædictas poe-
nas, nam lex odiosa loquens de viris non extenditur ad foeminas, & in
dictis Bullis tantum fit mentio de Fratribus, sic declarat Pio III. quoad
Moniales Ordinis D. Hieronymi apud eius Compendum verb. statutu-
rum pag. 517. qui confirmauit Bullam Alexandri Sexti apud idem Com-
pend. dicto verb. statutum. §. 1. & 2. decernentis, vt Fratres descenden-
tes ex Iudæis, vel Sarracenis intra quartum gradum in dicto Ordine.

Compè. verb.
statutum §. 3

Hieronymi non possint recipi ad habitum sine licentia Capituli Generalis, nec sic professi ad officia, & dignitates, nec etiam ad sacros ordines promoueri. *Ibid. art. 13. & 14.* Idem docent noster P. Miranda tract. de monialibus quæst. 6. art. 2. & 3. Portel verb. Abbatissa, num. 6. & nos supra diximus resolut. 2. nu. 8.

10 Non est priuandus Religiosus sua prælatione, seu officio, nisi ob aliquod delictum adeo graue, vt iudicio bonorum, & grauium Religiosorum sit tali poena priuationis dignum, licet non sit in iure expressum. *Tom. 2. quæst. 25. art. 2.* De quo Abb. in *cap. tua, de penis*, & in l. 1. nu. 2. *de iudic.* Rebus. in Pract. Benef. 3. p. de modo amittendi beneficia. Vidè quæ super hoc diximus resolut. 48. nu. 14.

11 Apud nos Minores qui procurant prælationes, & officia per intercessionem secularium perse, vel per alios priuantur voce actiua, & passiuâ, & fiunt inhabiles ad alia in posterum obtinenda, ac excommunicantur per Bullas Pij V. & Gregorij XIII. Pro Prædicatoribus verò sunt alia similes poenæ appositæ ab eodem Gregorio XIII. & Clemente VIII. *Tom. 2. quæst. 57. art. 2.* De quo vidè Portel verb. officia Ordinis num. 1. & 2.

Quas constitutiones quantum ad Minores innouauit Dominus Paulus V. vt in superioribus diximus de electione prælatorum, num. 46. & nouissimè nunc etiam ad complices & simpliciter scientes, & non reuelantes, supradictas poenas contra procurantes secularium fauores, aut emendicata suffragia extendit sacra Congregatio Regularium per suum Decretum à sanctissimo D. N. Urbano Papa VIII. confirmatum sub datis Romæ die 21. Mensis Septembris, anni 1624. vt testatur P. Fr. Ioannes Etin Nifio, in suis Aphorismis super cap. 6. nu. 49. fol. 86. De quo latè Portel in Addit. ad Dubia verb. officia Ordinis à nu. 7.

RESOLVTIO. CVI.

De Ordinibus sacris,

1 **O**RDO Ex Magistro sententiarum, est sacramentum, quo potestas spiritalis significatur, & traditur in ordine ad sacrosanctum Christi Corpus consecrandum. Triplex verò est ordo sacer, scilicet, Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus. De quatuor verò ordinibus minoribus etiam aliqua dicemus. *Tom. 3. quæst. 23. art. 1.* De quo Magist. in 3. dist. 24. vbi D. Thom. Scotus, D. Bonauent. Sotus q. 1. Vvaldens, to. 2. de Sacramētis à c. 116. F. Bartholomæus à Ledesma in Summario de Sacramētis titul. de Ordine, P. Petrus à Ledesma 1. p. sum. de hoc Sacram. c. 1. Toletus in summa ad finē de Sacramento Ordinis, P. Villalobos 1. p. sum. tract. 11. diff. 1. à n. 1.

2 Abbates Regulares possunt intra sua monasteria ordines minores conferre suis subditis Monachis, *cap. Abbates, de privileg. in 6. cap. quoniam 69. dist. & ex cōcessione Innocētij VIII. non tamen alijs intra fines alicuius Dioecesis consistentibus, etiam si nullius Dioecesis, vel exempti esse dicantur, ex Decreto Tridentini Concilij. Vnde non possunt ordinare suos Novitios intra annum probationis, cum non sint propriè sui subditi Regulares, ex quadam constitutione Pij V. *ibidem. art. 2. De quo Nauar. cap. 27. numer. 158. & nos diximus supra de Abbatibus, numer. 4. & 5.**

In Bull. Bull. 5. Innoc. 8.

Trid. sess. 25. c. 10. de resid. pralat.

3 Hoc privilegio conferendi ordines minores non gaudent Priores Ordinum Militarium per communicationem, quia & si habeant iurisdictionem quasi Episcopalem, id tamen nunquam fuit in usu apud illos. Possunt tamen iuxta probabilem quorundam sententiam litteras dimissorias clericis sæcularibus sibi subditis concedere. *Tom. 1. quæst. 36. art. 6. De quo Francus in cap. 3. §. final. de tempor. ordinat. Mandos. Regul. 24. & nos diximus supra resolut. 1. nu. 25. & 26. cùm P. Villalob. d. tract. 11. diffin. nu. 4.*

4 Religiosi Societatis Iesu post biennium emittentes tria vota simplicia ad ordines minores admittendi sunt, sicut alij Religiosi absque titulo beneficij, vel patrimonij, non obstante Decreto Tridentino, sunt enim verè Religiosi, licet reuocabiliter. Et ad omne dubium tollendum sic declarauit Gregorius XIII. apud Compendium Societatis. titulus. ordo. §. 2. *ibid. art. 3. dist. quæst. 23. De quo Garcia de beneficijs 2. part. cap. 5. numer. 13. Idem docet P. Miranda tom. 1. quæst. 39. art. 5. P. Villalob. sup. diffin. 15. numer. 13.*

Trid. sess. 21. c. 2. de Refor.

Comp. Societ. tit. ordo. §. 2.

5 Privilegium Eugenij III. pro Monachis S. Benedicti, vt vna die possint recipere omnes ordines Sacros, reuocatum est per Tridentinū Concilium. Verū est tamen quod possunt licitè eadem die recipere ordines minores, & Subdiaconatum, vbi talis viget consuetudo, quam Concilium non tollit *ibid. art. 4. De quo Nauar. cap. 25. num. 7. & cap. 27. num. 241. Hentiquez in summa lib. 6. capit. 10. §. 3. Littera Q. & lib. 15. capit. 36. in fine. Valer. Rignald. in praxi fori pœnitent. lib. 30. tract. 2. n. 189. Idem docet P. Villalob. d. tract. 11. diffin. 2. numer. 7.*

Trid. sess. 23. c. 13. de Refor.

6 Imò nec Episcopus potest super hoc dispensare, nempe quod duo sacri ordines eodem die alicui conferantur, iuxta *cap. dilectus filius, de tempor. ordinat.* etiam grauissima, & urgente causa intercedente, nisi ad id habeat specialem à Sede Apostolica facultatem. *Tom. 3. quæst. 24. art. 5. De quo Syluest. verb. Ordo. §. 7. & noster Villalobos dicto num. 7. vbi docet posse duo ordines maiores simul conferri, vbi talis consuetudo viget.*

7 Religiosos extra tempora ordinari posse, cōcessit Eugenius III. in proximè citato privilegio pro Benedictinis, & Alexander VI. pro Ordine S. Hieronymi apud Compendium Mendicantium, dummodo

Cōp. Mēd. tit. Ordines sacri §. final.

fiat

*Trid. ses. 23.
c. 8. de Refor.
& ses. 25. c.
12. de Regul.*

*Bull. Bul. 25.
Greg. 13.*

fiat tribus Dominicis, vel festis continuis, vel interpollatis. Quo fruuntur Mendicantes, & alia Religiones communicantes in priuilegijs. Ne c. id est reuocatum per Tridentinū Concilium, nec per Gregorium XIII. aut Sixtum V. confirmantes priuilegia Regularium, quæ non sunt contra Concilium, nec per aliam constitutionem eiusdem Sixti V. contra male promotos, quia postea ad tollendum omne dubium id de nouo concessit Patribus Iesuitis Gregorius XIII. apud Bullarium, & per communicationem idem habent alij Mendicantes, maximè Fratres Minorum, quorum priuilegia confirmauit ex certa scientia, & de plenitudine potestatis, & de nouo concessit Clemens VIII. & Paulus V. per suam Bullam datam Romæ Kalendis Decembris anni 1609. etiam concessa alijs Ordinibus per viam communicationis, quæ confirmatio ex certa scientia habet vim inuocandi concessiones, & indulta à Sede Apostolica reuocata. *ibid. dicta quæst. 23. art. 5.* ¶ Idem tenent, Ioannes à Cruce de stat. Relig. lib. 2. cap. 3. dub. 3. conclus. 3. §. tandem, fol. 118, & cap. 8. dub. 1. Portel verb. Ordines sacri, num. 4. vbi refert, ac vidisse testatur quoddam aliud simile priuilegium Clementis VIII. concessum Congregationi S. Ioannis Euangelistæ in Portugallia Anno Domini 1596. die 13. Nouembris & nouissimè idem resoluit cum nostro Auctore P. Villalobos sup. dif. 13. num. 6.

*Trid. ses. 23. c.
12. de Refor.*

8 Religiosi non possunt ordinari ante legitimam ætatem virtute suorum antiquorum priuilegiorum, quæ quantum ad hoc expressè derogata sunt à Concilio Tridentino in illis verbis: *priuilegijs quibuscunque quoad hoc penitus exclusis.* Nec priuilegium post dictam Concilium concessum Religiosis, vt in minore ætate ad Presbyteratum possint ascendere, valet, est enim reuocatum per constitutionem Sixti V. contra male promotos: nec in foro conscientia vt potest tali indulto vigore viuz vocis Oraculi Pij V. quo conceditur nobis Minoribus, vt possimus vt in foro conscientia omnibus gratis concessis per antecessores, etiã derogatis per Concilium Tridentinum, quia post Pium V. Sixtus V. & Clemens VIII. declarauerunt, quod quantum ad hoc Concilij Tridentini Decretum obseruaretur, non obstantibus quibuscunque, & idem Clemens VIII. & D. Paulus V. in confirmatione nostrorum priuilegiorum semper exceperunt: dummodò non sint contraria decretis Tridentini Concilij. *ibid. art. 6.* ¶ Idem docent Henric. in summa lib. 10. cap. 19. §. 2. Gutier. lib. 1. Canonic. cap. 26. à num. 8. P. Mirand. tom. 1. quæst. 39. art. 1. Portel verb. Ordines sacri, numer. 1. noster Villalob. d. tract. 11. diff. 11. num. 8.

*In Bull. Gra.
ch. 15. Pij V.*

Pro quo aduertere oportet, quod proximè à nobis dicta non opponuntur reuolutis infra de priuilegijs, num. 17. quia ibi generaliter dicitur, esse renouata priuilegia Regularium per præfatum viuz vocis Oraculum Pij V. in foro conscientia tantum: hic verò specialiter agimus de priuilegio suscipiendi ordines ante legitimam ætatem, quod quã

tum ad hoc Sixtus V. & Clemens VIII. præceperunt obseruari præfatū Tridentinum decretum, non obstantibus quibuscunq; Vnde quoad alia bene possumus vti nostris priuilegijs contra dictum Concilium in foro conscientie tantum: sicq; debent concordari resoluta ab Auctore d. ar. 6. cum resolutis *Tom. 1. q. 8. art. 10.* cessabitq; scrupulus Portel, eiusq; argumentum ad hominē contra ipsum Auctorem in suis dubijs Regularibus verb. priuilegij cessatio per non vsum nu. 64. eius tamen opinio mihi omninō non displicet, eo quod securior, & magis conformis videtur menti Pontificum, qui post Pium V. omnes semper exceperunt in confirmatione priuilegiorum, *Dummodo non sint contraria Decretis Tridentini Concilij.*

9 Sufficit annus inceptus ad sacros ordines recipiendos, iuxta illud vulgatum: annus inceptus habetur pro completo, *l. qua atate. ff. de testamen.* Vnde ad subdiaconatum potest quis ascendere post 22. annum inchoatum, & ad Diaconatum post 23. & ad Presbyteratum post completum 24. seu 25. inceptum, tūm quia hic agitur de fauore, tūm quia verba Concilij: *ante vigesimum secundum, &c.* Id satis indicant. *Ibid. art. 7.* De quo Henricus d. §. 2. & lib. 13. capit. 38. §. 1. Reginald. in praxi fori poenit. lib. 30. tract. 3. num. 166. ¶ Idem docent Sotus in 4. dist. 25. q. 1. art. 2. Nauar. in manu. c. 25. nu. 30. & c. 27. nu. 155. Gutier. lib. 1. Canon. quæst. 27. nu. 8. P. Miranda d. quæst. 39. art. 2. P. Villalob. dict. diff. 11. num. 2.

10 Regulares recipientes sacros ordines ante legitimam ætatem, vel sine litteris dimissorijs suorum superiorum ipso facto suspensi existunt per Extrauagantem Pij II. apud Bullarium, incipit, *cum ex sacrorum.* quæ tam sæculares, quam Regulares clericos comprehendit, idq; Sixtus V. in sua constitutione contra malè promotos satis expressè, & clarè extendit ad Regulares, quos etiam voce actiua, & passiua priuat. Eademq; poena suspensionis feriuntur clerici sæculares, qui extra tempora ab Ecclesia statuta ordines recipiunt, ex eodem Pio II. nisi bona fide taliter sacris fueriat insigniti, Pontifex enim contra præsumptos tantū dictā suspensionis poenam imponit, quod verbū dolum designat, & bonā fidem, probabilemq; ignorantiam excludit. *Ibid. art. 8. & 11.* De quo Cardin. in *Clem. 1. q. 28. de priuilegijs,* Nauar. c. 27. num. 155. & in lib. conf. ad tit. de tempor. ordinand. conf. 50. fol. 642. ¶ Idem resoluit post glossam in *cap. vel non est compos.* per textum ibi, *de tempor. ordin.* & *Clem. genera lem. de ætat & qualit. ordin.* P. Mirand. d. q. 39. art. 6. & sequitur P. Villalob. dict. diff. 11. num. 4.

Bullar. 1. Bul. 8.
Pij 2.

11 Prælati Regularis habens facultatē ad dispensandum cum subdito ad omnes ordines, habilans ad minores, & ad subdiaconatū recipiendos, ad omnes sacros ordines dispensasse censeri probabiliter enim sic intendisse facere credendū est, ne exponeret subditū periculo iterum recurrendi ad Papā, si interim moreretur. *Ibid. art. 10.* De quo Nau. lib. 1. conf. 1. tit. de ætat, & qualit. ordinan. Cuius oppositum tenet Sanch. lib.

8. de mat. disp. 1. nu. 26. & tanquam probabilius (vr inquit) sequitur Portel verb. Ordines sacri. nu. 10. sed P. Mirand. d. q. 39. art. 8. adhæret cum Nauarro nostræ sententiæ.

12 Regularis ante legitimam ætatē ordinatus fit suspensus, vt deducitur ex cap. *vel non est compos de tempor. ordin.* Item & irregularis exercēdo actus specialiter ordini sacro deputatos, vt cū sacerdos celebrat, Diaconus cantat Euangelium, & subdiaconus Epistolā solemniter, Secus si faciat alios actus ad solos sacerdotes pertinentes, quales sunt electio actiua, & passiua, statio, aut sessio inter sacerdotes, vel etiā actus aliorū Diuinorum officiorū, qui à laicis solent, aut possunt fieri, peccat tamen exercendo huiusmodi actus, quia suspensio sunt prohibiti. *Ibi. art. 12.* De quo Naua. in Manu. c. 17. nu. 242. Innoc. & Panor. in c. *fin. de excessibus pralatorū.* Idem docent Suar. de censuris disp. 31. sect. 1. à n. 22. P. Mirand. d. q. 39. ar. 6. & 9. P. Portel vbi sup. n. 13. P. Villalob. dict. diffi. 11. nu. 6.

13 Subdiaconus à Religione expulsus cū licentia sui Episcopi ad alios sacros ordines promoueri potest, si non est impeditus aliqua irregularitate ab Episcopo non dispensabili, nec ante electionē fuit super eā cū ipso dispensatū per Ordinis priuilegia. Vndē si habet sufficiens patrimoniu ad honestē viuendū, ac idoneus ætate, litteris, & moribus existit, facta prius fide autentica de alijs ordinibus in Religione ritē susceptis, ad sacerdotiū ascendere nullo iure prohibetur. *Ibid. art. 13.* De quo Nauar. lib. 1. conf. 9. titul. de ætate, & qualitate ordinandorum. Idem post nostrum Auctorem docet Portel vbi sup. num. 11.

14 Ante legitimam ætatem temerē ordinatus à suspensione absolui prius necesse est, quā ordinū exercitio se immisceat. Nec sufficit attingere, seu peruenire ad ætatē requisitā, vt sine præfata dispensatione solemniter administret. At si bona fide, & probabili ignoratiā ductus ordines suscepit, nec incurrit suspensionē, nec celebrando cū eadē bona fide, & probabili ignorantia irregularitatē. Adueniente tamen mala fide peccabit mortaliter celebrando, sed non fit irregularis, nisi per iudicē iam fuerit suspensus. *Ibid. art. 14.* De quo Nau. in Addit. ad consilia, tit. de tempor. ordin. conf. 50. Medin. in sum. fol. 45. Cucus lib. 4. Maio. in fl. tit. 12. n. 18.

Idē docent Suar. d. disp. 31. n. 26. quē sequitur relato etiā nostro Auctore P. Villalob. d. diffi. 11. n. 7. P. Mirand. d. arr. 6. & agens de absolutio ne suspensionis prius faciēda, art. 10. Aduerte etiā cū eodē Suar. vbi sup. disp. 23. sect. 3. n. 4. quē sequitur Portel vbi sup. nu. 12. quod iste talis ante ætatē ordinatus incurrit duas suspensiones, vnā ob delictū, alterā verò ob defectū ætatis, ac proinde absolutus à prima, nō cēsetur absolutus ab alia, nec potest ministrare donec attingat legitimam ætatem.

15 Regulares ordinandi tenentur præsentare Episcopis litteras dimissorias suorū Prouincialiu, qui sunt verē ordinarij respectu sibi subditoiū, ac proinde cū ipsorū testimonio de moribus, probitate, & sufficiētia rectē possunt ab ipsis Episcopis ordinari, iuxta Tridē, Conc. Idq; ex alio.

Trid. sess. 23.
c. 8. de Refor.
Trid. sup. c. 10

alio decreto eiusdē Concilij confirmatur, in quo à contrario sensu diffinitur, Abbates exēptos posse darē litteras dimissorias suis subditis Regularibus, prohibet enim nē eas concedant clericis sæcularibus: ergò id concedere videtur quoad clericos Regulares sibi subditos. Et ita declaratū fuisse à Clem. VIII. scilicet nō esse sublatā præfatā facultatē dandi dimissorias à prælatis Regularibus per Trident. Concil. refertur in libro priuilegiōrū monasterij de Alcobaça apud Portugalliam p. 56. *Tom. 1. q. 18. art. 5.* De quo Nau. lib. 1. cons. 21. tit. de tempor. ordinan. Henricq. lib. 7. de indulg. c. 27. Idē tradunt cū communi P. Miranda. d. q. 39. art. 3. P. Villalobos d. tract. 11. diffi. 9. num. 7.

16 Priores Ordinū Militariū habentes iurisdictionē quasi Episcopale, & Abbates similes posse dare Reuerendas, seu dimissorias clericis sæcularibus sibi subditis, quidā probabiliter sentiunt. *Tom. 1. q. 36. art. 6. & nos diximus sup. nu. 3. & latius resolut. 1. n. 25. & 26.* De quo Azor in st. Moral. 1. p. lib. 12. c. 20. q. 7. vers. cæterū, Zerol. in praxi Episcop. 1. p. v. Abbas p. 10. Tho. Valasc. to. 1. allegat. 3. n. 6. Cened. ad Decret. coll. 103.

17 Præsentati verò Religiosi cū dictis dimissorijs examinandi sunt ab Episcopis antequam ordinentur, ex Trid. Decreto, in quo penitus excluduntur, & reuocantur quoad hoc priuilegia Regulariū in contrariū *Ibid. d. q. 18. art. 6.* Vidē infra, n. 24. Idē docent P. Miran. d. q. 39. art. 4. P. Villal. sup. diffi. 14. nu. 5. qui benē addunt, posse Episcopos super hoc omnimodā fidem dare, seu stare prælatis testantibus in suis litteris dimissorijs de sufficientia suorum subditorum ordinandorum.

18 Religiosi possunt à quocunq; Catholico Episcopo ordinari, ex concessione Clem. III. & Alexand. III. apud Bullariū. Nec hoc est reuocatum per Trident. Concil. cuius decretū de non ordinando, nisi à proprio Episcopo non extenditur ad Regulares, ex declaratione Pij V. Episcopis tamen non licet ordinare dictos Religiosos sine litteris, & licentia suorum superiorum, nulla alia adhibita diligentia, nisi super idoneitate, & litteratura eorum: idque sufficere colligitur ex alio decreto eiusdē Concilij, in quo agitur de examine morum, & probitatis ordinandorū, quæ in dictis litteris à superioribus commendari, & de eis testificari sufficit. *Ibid. tom. 3. q. 24. art. 1.* De quo Capuccin. in Addit. ad Comp. Mend. tit. ordines sacri p. 283. littera, C. Cenedo ad decretū collect. 15. & ad decretales collect. 56. n. 5. & collect. 77. nu. 2. Sanch. in præcep. Decalogi, lib. 2. c. 28. nu. 15. Portel vbi sup. nu. 2. & noster Villalob. di. tract. 11. difficul. 9. nu. 7. qui idem ferē docent.

19 Alieno Episcopo non licet ordinare Religiosos in suis monasterijs, nisi de licentia expressa Episcopi, in cuius Diocesi Põtificalia vult exercere, ex decreto Tridentino, per quod priuilegia in contrariū abrogantur. Quod nō solū ad Religiosos eiusdē monasterij, sed etiā ad forēs alterius Diocesis ordinandos extenditur, qui admittēdi sunt, si per litteras dimissorias suorū superiorū de eorū idoneitate, & facultate ad ordi-

*Trid. sess. 23^a
c. 12. de refoꝛm^a*

*Bull. Bull. 11^a
Alexand. 4°
Trid. sess. 23^a
cap. 8°*

*Trid. d. sess. 23^a
cap. 7°*

*Trid. sess. 6. c.
5. de Refoꝛm^a*

dines recipiendos ipsi Episcopo ordinatori constet. *Ibid.* art. 2. De quo Naua. de sentent. excōmun. cōf. 69. Gutier. Canon. lib. 3. c. 26. nu. 26. Flamin. de resignat. lib. 1. q. 17. n. 17. Zerol. in praxi Episcop. 1. p. verb. Archiepisc. n. 2. p. 16. & 2. p. verb. Episcopus. p. 45. ¶ Idē docent Portel vbi sup. nu. 3. & P. Villalob. d. diffi. 9. nu. 9. vbi refert quasdam declarationes Cardinalium circa supradicta.

*Trid. sess. 23.
c. 11. 13 & 14
de Reform.*

20 Decretum Tridentinum de non ordinando, nisi seruatis temporū interstitijs, etiam in Regularibus locū habere, indubitati iuris est, sed eorum dispensatio ad Episcopū ordinantem nō verò ad superiores Regulares pertinet, ex Cardinalium declaratione. Vnde Domini Episcopi rogati in dimissorijs à dictis prælatis, vt in interstitijs cum suis subditis dispensent, absq; alia vtilitatis, seu necessitatis Ecclesiæ inquisitione id debent sufficiens ad dispensandum iudicare. *Ibidem* art. 3.

De quo Prosper August. in Addit. ad Quaranta in Summa Bullarij verb. Ordo propè finem. p. 395. Aloyf. Ricci. Neapo. Archiep. decis. 81. Barbosa in Remiss. ad Trid. c. 11. nu. 5. vbi circa hoc refert eandem Cardinalium declarationem. Idem docent Portel sup. nu. 5. P. Villalob. d. tract. 11. diffi. 12. n. 4. & seqq. vbi n. 8. refert quodam priuilegiū concessum Societati, cuius etiā meminit noster Auctor Tom. 2. quæst. 23. art. 5. nēpè vt possint Religiosi promoueri ad sacros ordines, etiam presbyteratus absq; vlla functione in ipsis ordinibus, aut obseruatione interstitiorum. Quo priuilegio frui possunt aliæ Religiones communicantes, nō obstante prohibitionis communicationis huius gratiæ expressè facta à Gregorio XIII in dicta constitutione, vt probat latè Auctor d. cit. 5. circa finem. Sed P. Villalobos sentit in hoc debere Religiosos se conformare consuetudini propter constitutiones contra male promotos. Quod quidem mihi tutius, ac consultius videtur, licitum tamen & tutum erit vti dicto priuilegio, quod non est reuocatū, sed potius confirmatū, vt late probat Auctor vbi proximè. De quo aliquid diximus ref. 1. n. 22. & 23.

Trid. d. c. 11.

Trid. d. c. 13.

21 Ad dispensandum in interstitijs ordinum minorū quæcunq; causa sufficit, cum id iudicio Episcopi remittat Concilium. Ad dispensandū verò in interstitijs ordinum sacrorum omninò requiritur, quod adsit necessitas, aut vtilitas Ecclesiæ, ex eodem Concilio, quod iudicio Episcopi relinquatur quoad ascēsum à subdiaconatu ad Diaconatū. Pro quo aduertè, quod in Episcopatibus, vbi vigeat cōsuetudo conferendi ordines minores simul cū subdiaconatu, possunt nunc post Conciliū absque dispensatione in diebus Dominicis, vel festiuis conferri. *Ibid.* art. 4. De quo Nauar. in Manu. cap. 25. nom. 71. Armilla verb. Ordo §. 6. Idem docent Portel sup. nu. 5. P. Villalob. d. diffi. 12. nu. 3. vsque ad 7.

Trid. d. c. 14.

22 In interstitio anni requisito ad ascendendū a Diaconatu ad presbyteratum non licet Episcopo dispensare, nisi necessitas simul, & Ecclesiæ vtilitas concurrat, nam verba Concilij coniunctiua: *Nisi ob Ecclesiæ vtilitatem, ac necessitatem.* id apertè insinuant. *Ibidem* articulo. 6. De

quo Nauar. vbi supra. Idem docet P. Villalob. dicit. num. 3.

23 Tunc autem erit vtilitas Ecclesiæ sufficiens iudicanda ad dispensandum, quando pauci ministri existunt; tunc verò aderit necessitas, quando non solum habentur pauci Ecclesiæ ministri, sed etiam quando deficiunt idonei, & non idonei. Rursum hæc necessitas, & vtilitas moraliter debent pensari, non enim in puncto indiuisibili consistunt, sed recipere debent eam latitudinem, quæ in alijs rebus moralibus ad arbitrium boni viri attendi solet. Quod & prælati Regulares debent pensare, & obseruare, quando ab Episcopis dispensationes interstitiorum pro suis subditis petunt, vtpotè qui sciunt, & cognoscunt tanquam Patres monasteriorum, an sit illis vtile, aut necesse aliquos sacris initiari. *Ibidem. art. 7.* De quo Syluest. verb. Ordo 3. §. 10. in fine, D. Antonin. 3. p. titul. 14. de tempor. & loco ordin. §. 18. Idem docent Portel dicit. n. 5. P. Villalobos dicit. num. 3.

24 In Religiosis non requiritur tanta litterarum peritiâ, quanta in clericis sæcularibus; nam Religiosi regulariter loquendo non ordinantur ad curam animarum habendam, sicut clerici. Vnde bene possunt Domini Episcopi sacris initiare monachos ritè legentes, & cantantes, dummodò sciant, & intelligant necessaria, & essentialia, quæ communitè scire solent sacerdotes celebrantes, præsertim cum à suis superioribus idonei iudicantur, quorum testimonio non minus stari debet, quàm Episcoporum, quando in suis dimissorijs testificantur de idoneitate, & sufficientia suorum subditorum ordinandorum apud alienum Episcopum. Id quæ sufficere iuxta decretum Tridentinum de examine ordinandorum, satis probabile iudicant plures. *Tomo 1. quest. 24. art. 7.* De quo Syluest. verb. clericus 2. num. 1. vbi Angel. num. 2. Soto in 4. dist. 25. q. 1. art. vltimo. Idem docent Portel addit. ad dubia verb. ordines sacri n. 11. P. Villalob. 1. tom. Summæ tract. 11. difficul. 11. num. 5.

*Trid. sess. 23.
cap. 7. & 12.
de Reformato.*

25 Qui sciens se fecisse professionem irritam permittit se ipsum sacris initiari reus est peccati mortalis, quia facit contra ius commune recipiendo sacra sine titulo patrimonij, vel Religionis. *Tomo 4. Addit. Summæ cap. 65 num. 10.* & præterea manet suspensus ex sententia Sayri lib. 4. de censuris cap. 13. num. 14. & tradit Portel in dubijs dicit. verb. ordines sacri num. 8.

26 An autem prælati Regulares possint absoluerè à suspensione contracta ob susceptionem ordinum ante legitimam ætatem, vel absque licentia, vel per saltum, ac etiam dispensare cum suis subditis in irregularitate contracta ob ministracionem in aliquo ordine, durante suspensione, res est controuersa inter Doctores. Auctor noster *Tom. 1. q. 20. ar. 14. ad finem tenet;* posse Prouinciales absoluerè subditum à suspensione à diuinis contracta ob delictum occultum, dummodò non sit Papæ reseruata iuxta facultatem concessam Episcopis à Tridentino Concilio, & communicatam dictis prælatis Regularibus per Pium V. Quod autè

*Doctrina
Auctorum
plurium, & illustratur.*

*Trid. sess. 24.
c. 6. de Reformato.*

hæc suspensio non sit referuata, patet, quia nequæ in Concilio Tridentino, nec in alio iure (quod sciam) reperitur talis referuatio. Neque obstat, quod Sixtus Quintus in sua Constitutione contra male promotos reuocauit priuilegia Regularium ad absoluen- dum subditos sic male promotos, quia postea reuadidata sunt per Clementem VIII. confirmantem nostra priuilegia ex certa scientia, quæ forma confirmationis reuadidat inualida, & reuocata per suos antecessores, vt sæpe iam diximus; & dicemus infra de priuilegijs num. 9. Vnde videtur omnino dicendum posse saltem Prouinciales, & fortè prælatos locales absoluerè suos subditos sic suspensos, & consequenter cum eis dispensare in irregularitate ob id contracta. Huic sententiæ annuit Portel verb. Ordines sacri suspensio num. 14. qui latè dubium tractat, & soluit argumenta in oppositum, vbi videre poteris ad longum.

Idem sentire videtur Suarez de censuris disput. 3. sect. 1. num. 32. dum ait, huiusmodi suspensionem tolli posse ab Episcopo post sufficientem punitionem, & emendationem, Episcopis autem sunt similes prælati Regulares iurisdictione Episcopali polentes, & possunt circa sibi subditos, quidquid Episcopi erga suos. Idem tenent Henriquez tom. 2. lib. 14. cap. 20. num. 3. Beja in respons. moral. 4. p. casu 37. §. aduertendum.

27 Qui post factam diligentem inquisitionem ad vincendum dubium, quod habet de ætate legitima ordines suscipit, non incurrit suspensionem positam à Pio Secundo contra promotos sine dicta legitima ætate, quia ista solum comprehendit eos, qui temerè, & cum præsumptione sic ordinantur. Secus si cum tali dubio suscepit ordines putans se peccare mortaliter, tunc enim absque dubio incurrit suspensionem, & ministrando in ordine suscepto fit irregularis. Tom. 3. *Addit. summa* cap. 25. num. 7. Idem docent Sanchez de matrim lib. 2. disp. 41. nu. 38. Portel in addit. ad dubia verb. Ordines sacri num. 2. & innuere videtur P. Villalobos tract. 11. difficul. 11. num. 6. & nos ex parte diximus supra num. 10.

De Ornamentis Ecclesiasticis, vide supra de monasterijs Regularium num. 1.

De Oraculis viuæ vocis vide infra de priuilegijs, à num. 30.

RESOLVTIO CVII.

De Pactis Regularium.

PRÆLATVS successor tenetur ex contractu sui prædecessoris, vt colligitur ex cap. dilecti filij, de foro competent. & tradunt communiter Doctores. Vnde Papa, qui est supremus prælatus seruat contractum

Etum sui prædecessoris, saltem ex æquitate, & vrbanitate. *Tomo 3. quæst. 26. art. 1.* De quo Abb. in dicto *cap. dilecti* num. 2. & in *cap. 1.* vbi Bald. & Cardinal. notab. 2. *de probat.* Cinus in *l. digna vox*, vbi Bald. & Castrenf. *c. de legibus*, Roman. conf. 116. col. 2. Odrad. conf. 94. in fine. ¶ Idem docet cum nostro Auctore Sanchez lib. 7. de decalog. cap. 31. num. 41. & nos diximus resolut. 35. num. 1.

2 Fideiussores in solidum obligati cum Monacho cum iuramento obligantur in fauorem ipsius monachi, etiam si res gesta sit sine licentia prælati, non obstante quod obligatio quoad monachum nõ teneat, vt in simili contractu cuiusdam minoris decisum fuit in Rota Placentina, tùm ratione iuramenti, quod firmat contractum, tùm etiam quia fideiussores se obligant vt principales, & in solidum, vt hodie fieri solet, ac proinde veluti principales iudicandi sunt. *Ibidem art. 2.* De quo Mandosius de ætate minor. quæst. 133. Alexand. consil. 39. col. penult. vers. tertio principaliter, volum. 4. & consil. 38. colum. penult. Jason consil. 58. lib. 3.

3 Prælati potest obligari monacho sibi subdito ex pacto inter ipsos inito, ex iure naturali: sicut inter seruum, & Dominum potest interuenire simile pactum obligans ipsum Dominum, *l. naturaliter 13. l. si quod dominus, 64. ff. de condict. indebitis.* Nec poterit tale pactum reuocari per prælatum concedentem aliquod v. g. peculium dicto monacho cum pacto, & lege aliquid oneris ad implendi, in quo fecit impensas sua industria quæ sitas, nisi ad taliter reuocandum iusta aliqua, & rationabilis causa adsit: sine ea tamen reuocans tenetur in conscientia præstare summam promissam, ad quod etiam obligatur eius successor. Vnde monacho licebit opponere quærellam prælato sine dicta iusta causa reuocanti. *Tomo 3. quæst. 29. art. 9.* De quo Nauar. in *cap. non dicatis* num. 42. & lib. 3. consil. 20. num. 12. 13. & 14. in 1. edition. & in 2. consil. 14. num. 12. 13. & 14. de statu monachorum, quidquid cõtradicat Sanchez lib. 7. decalog. cap. 29. num. 125. vbi à num. 110. latè rem tractat.

4 Alexander Quartus apud Bullarium decreuit, conuentiones, & pacta in præiudicium Ordinis Minorum facta absque licentia, & assensu Generalis, vel Prouincialium, quæcunque illa sint, omninõ irrita esse, & nullius existere firmitatis. An autem pacta, & conuentiones facta super iuribus Parochialibus, seu quarta funeralium à prælatis Conuentualibus cum clericis, & Rectoribus Ecclesiarum Parochialium sint valida, vide supra de Canonica portione num. 9. & 14. §. secundo respondetur, vbi resoluimus, non valere.

ex quadam bulla Sixti

Quarti.

RESOLVTIO CVIII.

De Parentibus Fratrum.

FILIVS ad Religionem confugiens relictis parentibus in magna necessitate constitutis licet peccet, post professionem tamen non est adstringendus ad deserendam obedientiam debitam praelato, pro eorum subleuandis necessitatibus, nisi sit extrema, & non sit alius, qui subueniat, tunc enim ad id tenetur modis omnibus possibilibus, & suo statui magis accomodis, licentia prius ad id humiliter petita, etiam non obrenta. *Tomo 2. quest. 57. art. 3. & 4.* De quo Nauar. in Summa cap. 14. num. 14. Cordub. super Regul. cap. 2. quest. 6. Medina in Summa lib. 1. cap. 14. ¶ Vide Lesium de iustitia lib. 2. cap. 41. dub. 3. à num. 34. Sanchez lib. 4. decalogi cap. 20. num. 10. qui idem ferè docent.

2 Non qualis qualis necessitas parentum liberat filium à voto Religionis emisso, vel sufficit, vt non possit licitè ingredi, sed debet esse vrgens, & magna, velut si ingresso filio Religionem, eius parentes ad mendicandum, vel seruiendum contra sui status decorem adstringerentur. *Tom. 3. q. 13. art. 5. ¶ Idem docent D. Antonin. citato Ioan. de Neapoli 3. p. tit. 16. cap. 2. §. 1. Angel. verb. religiosus num. 11. Syluest. verb. religio 2. quest. 7. Cordub. in Summa quest. 141. art. 1. & super Regul. B. Franc. cap. 2. quest. 8. art. 1. initio, Parassel. in priuileg. Minimorum ca. 41. Sanchez prædictos referens lib. 4. ad præcepta cap. 20. nu. 3. & 4. vbi latè, & eruditè satis rem tractat, adens num. 5. id extendi etiam ad parètum necessitatem probabiliter euenturam. Item num. 7. ait, idem esse dicendum, etiam si tempore nouitatus filij dicta magna necessitas parentum accidat, ad quam subueniendam teneri à religione egredi affirmat, & num. 8. docet consequenter, teneri non ingredi etiam voto facto religionis, donec ea parètum necessitas cesset. De quo vide supra de nouit. profes. num. 84.*

3 Quid si è conuerso filij in maxima necessitate sint, erit se integrum parentibus Religionem ingredi, desertis ipsis filijs, vel tenebuntur iam professi egredi ad illis subueniendum? Sanchez lib. 4. ad præcepta cap. 20. num. 34. affirmat non licere parentibus religionem ingredi omiffa filiorum cura, idest non prouidendo prius qualiter educari valeant. Nam, inquit, parentibus tanquam habentibus rationem principij per se conuenit filiorum cura, & subuenire illis, non tantum ad tempus, sed per totum vitæ curriculum. Ex quo deducit, non licere parentibus ingredi, quanuis filij non sint in magna necessitate, sed tantum careant rebus ad educationem necessarijs. Quod si voto Religionis adstri-

adstricti sint parentes, illud exequi non possunt, nisi prius prouideant educationi, & necessitati filiorum. Quod si pater reli&is filijs absque prædicta cura iniquè ad religionem transeat, adhuc professio ab eo emissã erit valida, quia nullo iure illa irritatur. Idemque addit, dicendum esse de alijs ascendentibus, vt auis, & proavis, quando descendentes parentibus orbatifunt.

4 An autem pro succurrenda graui sororum necessitate idem liceat? Sanchez ibidem num. 29. & sequentibus existimat, esse iustam differendi ingressus causam, & si votum Religionis ad sit, & illi voto tempus præfixum sit, quando magna sororum vrget necessitas, & impudicitia periculum imminet ratione paupertatis. At citra id periculum, aut ratione subueniendi fratribus, aut alijs fœminis consanguineis (quæ sorores non sint) patientibus idem periculum, non audeat id asserere, nec ego audeo: quia aliarum consanguinearum cura non ita incumbit vouenti illi, sicut sororum. Nec item respectu fratrum, qui sibi multò facilius, & cum minore periculo, quam fœminæ prospicere possunt. Quod limitandum iudico, nisi fratres ita minoris ætatis sint, & omnibus destituti, vt nullum aliud subsidium habeant, præter talem vouentem fratrem maiorem, qui loco parentum sit, tunc enim charitas, & tam propinqua consanguinitatis ratio, seu naturæ obligatio ad illis subueniendum postposito voto, & religione vrget maximè, cuius ingressum suspendere poterit, donec fratres prouectæ ætatis sint, & fratris maioris cura, & opera non egeant, vt ipse Sanchez sentire videtur num. 31. id limitans ad magnam fratrum necessitatem, cuius subsidio vouens necessarius esset in sæculo, & quando tempus non est præfixû voto implendo.

5 Parentes Fratrum in Purgatorio existentes habent indulgentiam plenariam concessam à Calixto Tertio, & Clemente Octauo apud Bullarium, quam consecuntur, etiam si ipsi Fratres iam defuncti sæculo sint. Imò dicti parentes adhuc superstites in hac vita illam possunt lucrari, si semel complacent de filiorum Monachatu, & professione, in Purgatorio verò existentes per modum suffragij. Quæ indulgentia non est sublata per Paulum Quintum in sua generali reuocatione indulgentiarum, quia non fuit directè concessa Fratribus, sed intuitu Fratrum. *Tomo 3. quest. 21. ars. 2. & in Addis. Sum.*

ma. somo 3. cap. 11. num. 1. De quo vide supra de indulgentijs num. 45. §. his in confirmationem, &

num. 55.

Ampliat
Auctorido
Grina.

Bullar. bul. 84
Clement. 8.

RESOLVTIO CIX.

De Parochis, & Parochianis.

RELIGIOSI etiam non Mendicantes in partibus India-
rum de licentia Capituli Prouincialis possunt Patochi of-
ficium exercere intra, & extra monasteria in locis assignatis per Ministros Regis Hispaniæ, nulla Ordinarij li-
centia requisita, ibique exequi omnia prædictum officium concernen-
tia, scilicet sacramenta ministrare, Euangelium prædicare, mortuos cū
elevatione crucis sepelire, etiam transeundo per terminos alienæ paro-
chiæ Clericorum, habere scholas ad docendum pueros, & tandem col-
ligere oblationes factas à fidelibus in eorum Ecclesijs. Ita concessit
Pius Quintus ad instantiam Philippi Secundi Hispaniarum Regis, &
habetur in Bullario. Pro quo aduerte, quod Ministri assignati pro po-
pulis Indorum debent esse periti in lingua, & idiomatè illius gentis,
aliàs non reputantur habiles ad curam animarum per se ipsos exercen-
dam, ex Concilio Tridentino. *Tom. 1. quæst. 35. artic. 1.* De quo infra de
Sacrament. ministran. latius dicemus n. 10. & 11. & tradit Portel verb.
Sacramentorum administratio n. 1. & 2.

*Bullar. bul. 4.
Pij 5. & bul.
19. Innocent.
4. & bulla 2.
Nicolaï 3.
Trident. sess.
7. capit. 3. de
reformat.*

2 Reges Hispaniarum possunt assignare ministros pro populis In-
dorum sine licentia Episcoporum virtute bullæ Adriani Sexti, & Pij
Quinti, quia prouident vt delegati Papæ mandantur, vt destinent viros
timentes Deum, doctos, peritos, & expertos ad instruendum Indos in
fide Catholica. Facta autem hac assignatione populorū simul cum licē-
tia Capituli Prouincialis possunt Religiosi assignati sacramenta minis-
trare Indis absque alio consensu Episcoporum. Quod etiam committi
potest Fratribus alterius Prouinciæ virtute cuiusdam Breuis Pauli III.
Ibidem art. 2. vsque ad art. 4. ¶ Idem ferè docet Portel in addit ad dubia
verb. matrimonium num. 9. vbi ad finem addit, Sixtum V. idem concessisse, & extendisse indulgum Pij V. ad Minoritas in Brasilia, ac in India
Orientali (vt arbitratur) degentes. Ad quod etiam vide Sanchez lib. 3.
de matrimon. disp. 31. num. 18.

*Bullar. bul. 2.
Adrian. 6.*

3 Dicit Religiosi assignati verè non sunt Parochi curati, hanc en-
nim curam semper renuerunt accipere, seu exercere, fugientes graue
onus suis humeris imponere: imò nec Papa eos creat Curatos, sed
tantum concedit, vt officium parochi exerceant, sicuti antea con-
sueuerant facere rogati ab Episcopis. Verum licet ex charitate cæ-
perint sacramenta Indis ministrare, post acceptatam tamen hanc Papæ
commissionem, tenentur ex iustitia facere omnia, quæ Curati de officio
facere tenentur. Ex quo fit, quod Episcopi semper manent veri pas-

tores

tores populorum Fratribus assignatorum, possuntque in illis suam ordinariam iurisdictionem exercere, quæ per dictum Breue illis non tollitur. Sed hoc taliter fieri debet, quod non perturbentur Fratres in conuersione, & manutenentia Indorum iuxta priuilegium Apostolicum. *Ibid. art. 5.* ¶ Idem ferè tradit P. Miranda tom. 1. Manual. quæst. 42. art. 6. & quæst. 43. art. 5. & faciunt tradita à Sanchez dicto lib. 3. disput. 26. num. 7. & Portel vbi proximè num. 8.

4 Episcopi post intimationem Breuis Pij V. non possunt auferre à Fratribus populos assignatos tempore datæ ipsius Breuis. Vnde si defacto auferant, tunc possunt Religiosi ibidem officium parochi exercere, id enim faciunt auctoritate Papæ mandantis, ne vbi Fratres conuersioni Indorum assistunt, Episcopi aliquid innouare valeant. Idemque erit dicendum, si Episcopus ignoret, vel ei non fuisset Breue Apostolicum intimatedum, quia ligat à tempore datæ, sententia autem lata contra priuilegium Papæ non valet *cap. ex parte*, iuncta Glossa, *de verborum significat.* & confirmat indultum Alexandri Quarti factum Prædicatoribus. *Ibid. art. 6.* De quo Panormitan. in *cap. nisi specialis, de officio delegati.* Idem tradit P. Miranda dict. art. 5. dicto ultimo.

5 Licentia data à Parocho, vt à quocunque Sacerdote liceat recipere Eucharistiam, comprehendit Religiosos ex idèitate rationis, imò ex maiori ratione, quia vt in plurimum sunt magis idonei ad id munus peragendum. Deinde quia in generali concessione veniunt ea, quæ specialiter quis esset concessurus, si ab eo peterentur, vt notè iuris est, neque obstat ratio maioris prohibitionis circa administrationem sacramentorum in Religiosis, quam in clericis sæcularibus, ex *Clementina Religios.* *de priuilegijs*, quæ in nostro casu cessat, cum adsit generalis licentia parochi ad ea ministranda, & ad tollendum omne dubium ita declarauit Eugenius Quartus apud Bullarium. *Tom. 1. quæst. 56. art. 1.* Idem docet P. Miranda dict. quæst. 42. art. 1.

*Bullar. bul. 14
Sixti 4. m. 47e*

6 Religiosi liberè possunt parochianos ad Diuina in suis Ecclesijs admittere, saluo tamen iure Parochiali quoad oblationes, decimas, & primitias. Nec Parochis licet hoc impedire compellendo Parochianos in suis Ecclesijs missas audire, ex indulto Alexandri Quarti, & declaratione Gregorij IX. & Sixti Quarti apud Bullarium. *Tom. 3. q. 28. art. 1.* De quo Syluest. verb. Parochia n. 1. ¶ Idem docet Azor tom. 1. instit. moral. lib. 7. cap. 6. quæst. 4. 5. & 6. citans Nauar. in Manual. cap. 21. nu. 5. quos refert, & sequitur Portel in addit. ad dubia verb. Missa, num. 1. & 2. & hoc non obstantibus *cap. vt Dominici, de parochis, & Extrauagant. vices illius, de treuga, & pace*, nec non Tridentino decreto.

*Bullar. bul. 22
& 3. Alex. 4*

*Trid. sess. 24
c. 4. de Refor.*

7 Religiosi non possunt cum cruce intrare Parochias ad leuanda corpora defunctorum apud suas Ecclesias sepelienda, nisi præmonito prius, & requisito Parocho, cuius recusatione non obstante id possunt facere siue eiusdem Parochi, vel Ordinarij præiudicio, nisi super hoc

antiqua consuetudo, quæ sit in viridi obseruantia, & cum pacifica possessione (quæ sufficit esse 40. annorum) ipsis Religiosis suffragetur, ex Leone X. in Concilio Lateranensi. *Ibidem art. 2.* Ad quod vide P. Villalobos 2. p. Summæ tract. 31. diff. 5. num. 3.

8 Episcopus potest præficere Ecclesiæ Parochiali sæculari Monachum de licentia sui Abbatis, seu Prælati. *Ibidem art. 3.* De quo Couar. de testament. §. 2. num. 2. Syluest. verb. Religio 7. §. 8. & 9. & nos diximus supra de beneficijs num. 7. & 9. & iterum num. 57. & 58.

RESOLVTIO CX.

De Paupertate, & peculio Religiosorum.

PAUPER TAS alia est necessaria, eorum scilicet, qui inuiti temporalibus bonis carent: Alia est voluntaria, quæ à profitentium voluntate profiscicitur, vt fit à Religiosis, præcipuè à Minoribus, qui altissimam paupertatem in communi, & in particulari per suam Regulam profitentur, quæ etiam dicitur Euangelica, qua quis relictis omnibus Christum Dominum sequitur, iuxta illud Mathæi 19. *Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te.* Paupertas igitur requisita ad constituendum verum Religiosum est renunciatio omnium rerum possessorum, & omnis iuris possidendi per votum solemne facta in Religione approbata, in manibus prælati potentis ad eam admittere secundum regulam Ordinis à Sede Apostolica approbatam, vt in cap. 1. de voto lib. 6. habetur. *Tomo 3. quæst. 29. art. 1. & 2.* De quo D. Th. 2. 2. quæst. 186. art. 3. & 6. ¶ Vide Nauar. comment. 1. num. 19. vers. 23 de Regular. Azor tomo 1. inst. moral. lib. 12. cap. 12. quæst. 8. Lesium de iust. cap. 41. dub. 5. num. 21. in fine, Sanchez lib. 7. decalog. cap. 18. num. 23. vbi resoluunt, votum paupertatis solemne impedire dominij acquisitionem, reddens in capacem vouentem illius acquirendi, at votum simplex tantum impedire eam dominij acquisitionem, absque eo quod reddat in capacem vouentem ad acquirendum.

2 Nulli Religioso, etiam Canonico Regulari licet habere aliquod dominium, vel ius in pecunia, vel in re pretio æstimabili, nec possessionem eiusdem sibi, vel nomine suo. Vnde quidquid acquirit monachus, acquirit quoad dominium soli Deo, & Domino nostro Iesu Christo (cui etiam acquiruntur omnia bona Ecclesiastica, seu Ecclesiæ, & Deo oblata) ius autem administrandi supremum, & generale acquiritur Summo Pontifici, & Ecclesiæ Romanæ vniuersali, ius verò priuatum, seu particulare acquiritur Religioni, seu monasterio capaci huiusmodi iuris, alioquin si est incapax remanet apud Papam, & solus vsus, & administratio facti conceditur ei, vt nobis Minoribus de Obseruantia cō-

cedis

ceditur à Nicolao III. in *cap. exijt. §. porro, & §. ad hac & §. praterea de verborum significatione*. Vndè ius, quod habent Monasteria ad bona temporalia est tantum administratorium sibi ab Ecclesia concessum, *ibid. art. 4. & 5.* De quo Innocent. in *cap. cum super, de causa possess.* Nauar. de redditibus Ecclesiast. monit. 10. quæst. 2.

Idem tradunt Nauar. comment. 2. de Regular. num. 3. Maioris in 4. dist. 38. quæst. 13. col. 1. §. sed quia, Azor tom. 1. in tit. moral. lib. 12. cap. 10. quæst. 5. quos refert, quanuis non sequatur Sanch. lib. 7. Decalogi capit. 18. num. 9. vbi per numeros seqq. plura tradit circa paupertatem Fratrum Minorum. Idem tradit P. Mirand. tom. 1. quæst. 28. art. 5.

3. Religiosus factus ex causa per dispensationem non Religiosus ad vxorem ducendam. ex eadem causa ad habendum proprium licitè poterit dispensari, vt si occurrat casus, in quo omninò opus sit, quod Papa dispense cum Monacho ad succedendum in regnù, & vxorem ducendam (vt aliquoties fuisse per Martinum V. & Eugenium III. dispensatum fertur) causa enim tunc militans vt possit vxorem ducere, eadem militat, vt possit habere regnum, & proprium. *ibid. art. 6.* De quo Nauar. in *cap. non dicatis 12. quæst. 1. nu. 17.* Cordub. lib. 1. quæst. 24. ad finem. Idè docent Vazquez 1. 2. quæst. 96. art. 4. disp. 165. cap. 9. num. 104. Azor tom. 1. in tit. moral. ca. 7. quæst. 2. quos refert, & sequitur Sanch. lib. 5. Decalog. cap. 2. num. 9. P. Mirand. d. quæst. 28. art. 3.

4. Licita est concessio facta à Generali Ordinis de consensu Monasterij cuidam monacho ad habendam Ecclesiam ipsi Monasterio vnitam cum hortu, & alijs ad vitam, & victum ipsius Monachi, ea lege vt soluat certos redditus, & celebret certum numerum missarum, ac faciat quædam alia pia, dummodò ad id iusta aliqua sit causa, hoc enim non est habere proprium, sed tantùm habere quoddam peculium de superioris licentia pro sibi iniuncta administratione, quod in iure permittitur Religioso, *cap. 2. de statu monachorum*, nec in Tridentino Concilio id prohibetur, iuxta communem Doctorum explanationem. Vndè non potest sine iusta causa prædicta concessio reuocari. *ibidem art. 8. & 9.* De quo Nauar. *cap. non dicatis*, nu. 42. & 48. & in *cap. nullam 18. quæst. 2. à nu. 3.* Beja Respons. casuum 3. p. casu 36. fol. 380. & 4. p. casu 17. fol. 418. & casu 32. fol. 458. F. Ioannes de la Cruz late de stat. Religio. lib. 1. cap. 3. Reginald. in praxi fori Peniten. lib. 18. num. 397. cum sequentibus. Vidè supra de pactis, num. 3. ¶ Idem in nostris terminis docet P. Miranda dicta quæst. 28. artic. 7. vbi conclu. 2. reuocationem debere fieri ex causa eadem cum Nau. docet. Confule ad idem Sanch. lib. 7. Decalog. ca. 29. à nu. 124. qui tenet, nò peccare per ælatù, etià si absq; iusta causa reuocet.

5. Religiosis non licet habere peculia, nisi de licentia prælati ad certos vsus expendendum, nullo tamen modò quoad ius, & verum dominium, aut proprietatem ad instar sæcularium, imò nec ad vsum fructuum, vel ad administrationem, aut commendam nomine suo, ex dicto.

Decreto Tridentino, Vnde procuratores, seu æco nomi bonorum Conuentus, seu alij quicunq; administratores ea ex pendentes in alios vsus, quam à superiore deputata sunt in notabili quantitate, etiam in vsus licitos sui, vel alterius Fratris, mortalis culpæ rei sunt, aded quod nec præ lato Conuentus licet eadem bona ad libitum in quo suis vsus expende re, extra eos, in quos destinata sunt, nisi vbi consuetudo aliquid modicum permiserit expendere, vel donare. *Ibid. art. 10.* De quo D. Thom. 2. 2. quæst. 32. art. 8. Nauar. in d. cap. nullam num. 6. Fr. Ioan. de la Cruz vbi su pra dub. 2. Syluest. verb. Religio 6. num. 7. versic. Tertium, Corduba tra ctar. casuum conscient. quæst. 54. vide sup. de Monialibus, nu. 7.

Idem docent idem Nauar. comment. 2. num. 15. & 18. de Regular. & lib. 3. conf. 20. num. 6. de Regular. in 1. edit. & in 2. conf. 14. num. 6. de statu Monach. Graffis 1. part. decif. lib. 3. capit. 5. num. 53. Saa in Summa verb. Religio, num. 48. Vega 2. tom. summæ cap. 86. casu 9. quos, & alios cum nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez lib. 7. Decalogi cap. 2. 2. num. 11. & seqq. vbi resoluit dictum Decretum Tridentinum nil noui inducere, sed confirmari in eo ius antiquum in cap. Monachi, & cap. cum ad Monasterium de Statu Monach. quæ Regularibus peculia permittebant ex Abbatis permissu, & ad eius nutum reuocabilia,

6 Religiosus dispendens rem notabilis quantitatis ex deputatis ad proprius vsus sine licentia prælati, voti paupertatis transgressor est. Ex tra claustrum tamen existens licitè potest facere moderatam elemosy nam ex assignatis ad sui sustentationem. Rursum nec pecuniam ad cer tos vsus à prælato sibi de putatam potest in alios expendere, maximè si sit Frater Minorita de Obseruantia, cui non licet expèdere concessa ad suas necessitates præsentis, vel eminentes in alios vsus, ad quos verosi milititer existimat non esse dandam licentiam à prælato, etiam si expen dat nomine dantis, & de ipsius expressa, vel præsumpta voluntate, *Ibid. §. tertia conclusio, & §. quarta conclusio.* ¶ Idem docet Mendoça in suis quodlibetis quæst. 8. conclu. 3. in fine, quem cum nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez lib. 7. Decalog. capit. 19. num. 68,

7 Minoritis prohibetur peculium ex vi Regulæ, dicitur namque in ea cap. 4. *Præcipio firmiter Fratribus vniuersis, vt nullo modò denarios, vel pecuniam recipiant per se, vel per interpositam personam.* Aliud autem est, recipere pecuniam, aliud verò recurrere ad pecuniam. De licentia prælati quan do res in propria specie inueniri non potest, recurrere valent Fratres ad pecuniam pro necessitatibus suis, quin transgressores sint regulæ. Vi deantur quæ dicit Corduba quæst. 6. introductoria, & cap. 10. quæst. 3. conclusio. 4. Ouando in additione, ad dist. 38. de voto, proposuit. 4. & 27. D. Bonauentura in Apilogerico, quæst. 13. & super regulam cap. 4. & in quæstionibus super regul. quæst. 25. cuius sunt sequentia verba: *cùm ite rum regula dicat, quod nec per vos nec per alios, debeatis recipere denarios, vel pecuniam, videmini per contrarium hoc facere, tam petendo pecuniam, tam reponen do,*

do, quam etiam dispensando, quia & si personaliter eam non contrahatis, tamen per alios eam seruari, & recipi facitis, & distribui sicut vultis, & tamen inibetur sicut per preceptum, ut non habeatis super hoc potestatem dispensandi, nisi quomodo hanc transgressionem excusare potestis? Si autem non possit hoc preceptum seruari, non deberetis vouere, & potius esset à regula recedendum, quam laqueus esset vouentibus, cum seruari non posset. Respondeo. Multa putantur mala quando non intelliguntur, quae intellecta, rationabilia, & iusta videntur. Sic & in ista quaestione apparet. Regula prohibet, nec per nos, nec per interpositam personam, nos recipere pecuniam, ut nostra sit, & nos Domini, & possessores pecunia simus, quasi rei propria. Sed concedit, ut per amicos spirituales, qui pro Deo nos spiritualiter diligunt, id est castè, & iustè, necessaria procuremus, quae tali modo viraque congruè observantur, quod ea, quae sine pecunia non possunt procurari, aut per ipsos procuretur, qui Fratibus dant elemosynam, aut per eorum nuncios, ut cum aliquis procurat Fratibus librum scribi, vel vestem fieri, vel domum, vel aliud suis laboribus, & expensis, aut si Fratres ista procurant, illi soluunt pecuniam illis qui Fratibus commodauerunt, vnde ista sunt procuranda, ut cum Fratres faciunt librum scribi, alius soluat expensas per se, vel per nuncium suum, aut si aliqui volunt dare Fratibus elemosynam pecunia, possunt committere alicui, qui nomine suo eam seruet, pro utilitate tamen Fratrum, ut vice illorum, qui sibi commiserunt pecuniam, procurat inde Fratibus, secundum, quod voluerit, secundum quod à Fratibus instruitur, per se, vel per alios, qui aptius ea promouent, quae sibi fuerunt commissa. Et per omnes istos non recipiunt Fratres pecuniam, sed illi per se, pro illis qui sibi commiserunt pecuniam, conuertunt eam in utilitatem Fratrum, vicem illorum gerentes in eo, quod seruant, & distribuunt ipsam pecuniam, quae adhuc illorum est, qui dederunt, etiam si nesciant eam adhuc seruari, gerentes autem vicem Fratrum in eo, quod eorum utilitatem promouent de pecunia aliorum. Fratres enim quando pecunia non est redacta in rem aliam, quam eis vti licet, non habent eam pro sua, sed illius qui deposuit eam, licet fecerint eam pro sua utilitate ibi repositam. Sicut cum Dominus committit seruo suo pecuniam suam, ut mihi inde emat tunicam, interim est Domini, sed empti tunica, mea erit. Secundum hanc viam, & cautelam Fratres & per amicos speciales, & quoslibet procuratores, & mediatores procurant necessaria, nec tamen recipiunt pecuniam per illos procuratores, sed illi seruant illam nomine dantium, & vice ipsorum vertunt eam in utilitatem Fratrum, ut Dominium pecuniae non transeat in proprietatem Fratrum. Vnde conditor Regulae magis intendit Fratibus praecedere viam auaritia in possessione pecuniae, per quam omnis Religio suffocatur, quam obstruere eis oportuit autem necessaria procurandi. Sedes etiam Apostolica, cuius acta toti Ecclesiae diiudicanda exponuntur, & veneranda: ipsam regulam confirmando, non approbasset, si in ea aliquid incongruum, & inobservabile prospexisset. Ideo vouentibus eam non est laqueus perplexitatis, licet indigeant diligentis cautela, ne offendant contra eam, qui debent aliqua necessaria per pecuniam procurare, quae tamen cautela magni est meriti, quamuis illi tutius ambulent, qui se subtrahunt à talibus negotijs, quod ad ea ex officio non coguntur. **Hæc Seraphicus Doctor, & capit. 4. Regula**

la inquit: sicut nullus dat aliquid, nisi intendat se prouare dominio suo, quod dat, & ipsum transferre in aliam: sic nec recipit propriè aliquid secundum quod receptio opponitur donationi, nisi qui res dominium acquirat. Nec Summi Pontifices Nicolaus III. & Clémentis V. aliud dicunt, quam D. Bonauentura dixerat, nec noua addunt præcepta Fratribus, ac propterea in suis expositionibus non dicunt. *Præcipimus, mandamus, prohibemus, sed, dicimus, declaramus* & qui declarat nihil de nouo inducit, ut habes à Rosella verb. lex, §. 12. ratio est à glossa in *cap. statuto, de decimis in 6.* quia si lex, aut regula volebant id, quod dixit declarans, nihil ipse de nouo addidit: si uolebāt aliud, ipse declarans nihil fecit addendo. Diffinitum namque putat homo, non habet aliam interpretationem, nisi propriam diffinitionem, idè diffiniens nihil facit, nisi dicere clarius, quod diffinitum obscurius: si addit, nihil facit, quod pertineat ad diffinitum, dicitur enim in regula iuris 61. lib. 6. *Quod ob gratiam alicuius conceditur, non est in eius dispendium retorquendum.* Notanda sunt uerba Auctoris tom. 1. quæst. 10. art. 8. *Omnes sum moperè pretendere debemus fragilitati humanae compati, quod non facit Collector in explicationibus, quas ad reliqua privilegia concernentia nostram Regulam adducit, alia uia diuersa progrediens, xelo scilicet obseruantia dictæ regulæ, quem ego in hoc non sequor: licet enim debeam esse xelator Regule respectu eorum qui eam ad litteram cum omnibus suis declarationibus uolunt obseruare, respectu tamen eorum qui non simili spiritu aguntur, xelator sum suarum animarum, & sic omnibus modis possibilibus eos à varijs obligationibus, & præceptis liberabo, ut iugum Christi Domini suauè, magis suauè ipsis reddatur. Et licet mihi aliqui xelatores dicant quod per suam uiam (scilicet dicendo quod sunt præcepta & obligatio sub mortali) euitantur multa relaxationes & peccata: ipsis tamen respondeo, quod hæc causa non est sufficiens ad ponendum præceptum, ubi re uera nullum est. Undè multo melius est dicere clarè ueritatem, affirmando nullum esse præceptum, licet ex tali dicto aliqua relaxatio oriatur, quam dicere esse præceptum, ubi re uera nullum est, non enim uult Deus quod sua Ecclesia, quæ est columna & fundamentum ueritatis, medijs præsertim in spiritualibus regatur, prout traditur iniure, & tractant Diuus Thomas, & Couarrubias. Hæc Auctor,*

8 Possunt syndici Minorum dare licentiam religioso imprimenti libros, ut de lucro impressionis, prædicationum, missarum, &c. Aliquid det parietibus pauperibus, uel personis benemeritis de Religione, talis enim syndicus, cū sit procurator Papæ habet potestatem alienandi, etiam in utilitatem Ordinis: Dare uero tunc illis personis redundat saltem indirectè in utilitatem ordinis. *Auctor tom. 1. quæst. 27. art. 6. & in addit. ad sum. tom. 3. cap. 198. nu. 10. alia in ultim. impres. verb. Exagenar cap. 190. nu. 10. Portel v. Syndicus. nu. 6. P. Villal. 2. p. sum. tract. 3. diff. 32. per totam, & præcipuè nu. 3. Sanchez de matrim. tom. 1. lib. 6. disp. 4. nu. 7. & 2. tom. ad præcepta decalog. lib. 7. cap. 19. nu. 37. cum Nauar. Ludouic. Lopez, & alijs.*

9 Retinere aliquod notabile animo illud occultandi prælato aperte est transgressio uoti paupertatis, si ob id facit, quia sibi auferendum pu-

Nota da ver
ba Auctoris.

cap. qui scan
dali xauerit,
extra de re
gul. iur.
D. Tho. 2. 2.
quæst. 43. a.
ad 2. Couar.
in regul. pecca
tum 1. p. n. 4.
pers. 1.

tar: secus si occultat, quia præsumit à prælato reprehendendum fore, eo quod eo in consulto rem tenet, dummodò animo paratus sit illam tradere, nec contra eius voluntatem retinere. Idem iudicium est de eo, qui recipit, vel acquirit rem notabilem sine superioris licentia. *Ibid. d. quæst. 29. art. 10. §. 5. conclusio, & §. 6. conclusio.* De quo Nauar. in *cap. non dicatis* nu. 5. & 16. Syluest. verb. Religio 6. quæst. 7. dict. 1.

Idem docent D. Bonaventura in speculo discipulæ ad nouitios p. 1. cap. 4. paulò ante finem, aliàs tom. 7. in nouis D. Antonin. 3. p. tit. 16. cap. 1. §. 11. notab. 1. & 2. Corduba in regulam cap. 7. quæst. 4. puncto 2. Lessius lib. 2. de iust. cap. 4. dub. 5. num. 25. & cap. 41. dub. 9. nu. 79. vers. 8. quos, & alios plures cum nostro Auctore hîc refert & sequitur Sanchez d. cap. 19. nu. 60. & 61. & agens de licentia requisita ad aliquid accipiendum, ibidem à num. 4.

10 Licitum tamen est Monacho recipere rem, etiam mediocris valoris, vel eam tradere alicui Fratri, aut cum illo commutare, vel etiam extraneo, dummodò promptum habeat animum illam tradendi prælato, quoties ipse uoluerit, de eius consensu saltem præsumpto habens certitudinem, vel probabilitatem, nisi aliud præcepto obedientiæ sit prohibitum. *Ibid. §. 7. conclusio.* ¶ Idem ferè docent Nauar. comment. 2. nu. 20. de Regular. Lessius lib. 2. de iust. cap. 41. dub. 9. num. 80. Rebel. de iust. p. 1. lib. 3. quæst. 15. sect. 3. num. 22. quos, & alios refert Sanchez d. cap. 19. num. 13. ubi latè, qui num. 15. id limitat, quandò probabiliter creditur prælatum per virtualem voluntatem actu uelle, & si mallet licentiam peti aliquantulum tamen inuitus, eo quod non petatur.

11 Quantitatem requisitam ad constituendum furtum culpæ mortalis, requiri etiam ad peccatum proprietatis in Religione probabilius, & uerius iudicatur. Quam quantitatem aliqui ad quatuor Iulios, seu argenteos, vel Regales Hispanos extendunt, idque probabilius existimo considerata horum temporum abundantia numeratæ pecuniæ. *Ibid. con. elu. 8.* De quo Cord. de casibus q. 109 punct. 2. Soto lib. 5. de iust. quæst. 3. ar. 3. ¶ Idem docent Corduba in summa quæst. 109. Nau. lib. 3. conf. 75. num. 18. de Regular. in 1. edit. & in 2. conf. 3. num. 18. de statu Monach. Graffs decis. 1. p. lib. 3. cap. 5. nu. 49. Rebellus l. b. 3. de iustit. 1. part. quæst. 15. sect. 3. num. 22. Azor tom. 1. in fit. moral. lib. 12. cap. 12. quæst. 6. quos refert, & sequitur Sanchez lib. 7. Decalogi cap. 21. à num. 3.

12 Religioso licitum esse accipere, vel retinere rem sibi necessariam de bonis destinatis vsui Religiosorum, quam prælatus rogatus de negauit, probabile quidam existimant, hic enim non est actus proprietatis, sed sibi applicare, quod prælatus ex iustitia, & Ordinis statuto tanquam bonus, & fidelis dispensator tenebatur concedere. *Ibidem §. aduere.* Idem uidetur sentire Sanchez d. cap. 21. num. 31. dum ait, modica à Monasterio subrepta ad proprios Religiosi vsus, etiam vsque ad notabilem quantitatem non esse mortale.

13 Prælati non potest licitè dare licentiam subdito expendendi res sibi ad vtendum destinatas in quoscunque vsus, nec subdito licet tali facultate vti, adeò quod etiam superior simul cum Capitulo non potest distam licentiam facere, vt scilicet subditus expendat pecuniam in ludos, luxus, & similia. *Ibid. art. 11. De quo Nauar. cap. non dicatis, nu. 53. vsque ad 55. corol. 12. Syluest. verb. Religio 6. quæst. 7. §. 7. Caiet. in Summa verb. furtum. ¶ Idem docent Mendoza in suis quodlibet. quæst. 8. cap. 6. Nauar. lib. 3. de restitut. cap. 1. in noua edit. 3. p. dub. 1. nu. 108. corol. 3. quos refert, & sequitur Sanchez d. lib. 7. cap. 19. num. 23. & 24. qui subdit num. 22. præcedenti, prælatum sic expendentem in vsus vanos peccare contra votum paupertatis.*

14 Non dicitur subditus expendere contra voluntatem prælati, quando probabiliter credit, quod ægrè ferret, ita expensum esse contingere enim potest, quod displicentia illa prælati non tam proueniat ex re expensa accepta, vel retenta, quam ex modò clandestino illam expendendi, aut retinendi, ex quo multæ acceptiones modestè monachorum possunt excusari à peccato, dum præ verecundia, aut alio simili respectu rem recipiant, vel expendunt inconsultis prælati. *Ibid. §. demque. De quo Caiet. supra, & Nauar. citato loco, nu. 52. ¶ Idem docent Mendoza d. quæst. 8. post 7. conclus. Nauar. loquens de monialibus, cõment. 2. num. 20. de Regular. Grafs 1. p. decif. lib. 3. cap. 5. num. 34. quos refert, & sequitur Sanchez d. cap. 19. num. 13. & 15.*

15 Moniales primæ Regulæ S. Claræ possunt nunc post Tridentinum Concilium habere possessiones, & bona immobilia incommuni, ex decreto eiusdem Concilij. Imò tam ista, quam alia sanctimonialia de superioris licentia licitè possunt vti certis moderatis redditibus vitalitij ad suas priuatim necessitates, & pias causas, quia sic vsus obtinuit, & est conforme Tridentino Concilio. *Ibidem art. 12. & 14. ¶ Idem docet Sanchez d. lib. 7. cap. 12. num. 2. & cap. 23. num. 5. post Nauar. de redditibus Ecclesiasticis, quæst. 1. num. 100. in 1. edit. & in nouissima quæst. 1. monito 62. n. 2. & nos diximus supra resolut. 72. n. 19. & resol. 98. n. 7.*

16 Peccat mortaliter contra votum paupertatis Religiosus recipiens stipendium pro missis, vel prædicationibus cõtra statutum sui Ordinis, etiam si non obliget ad peccatum, quia dum quis vouet paupertatem non est capax dominij, nec alicuius actus dominij, & consequenter eodem actu vouit non modo abstinere à pecunia recipienda absolute, sed ab hoc genere, seu modò recipiendi pro missis, & sermonibus. *Ibid. art. 13. De quo Nauara lib. 3. de rest. cap. 1. 3. p. dub. 2. n. 157. & 170. in noua edit. ¶ Idem docet traditis multis, & citato nostro Auctore Sanchez lib. 7. Decalog. c. 28. à nu. 6. vbi nu. 15. & 16. idem resoluit, quando pactum inicitur cum aliquo, vt stipendium det alteri pro missis dicendis: secus si liberè largiatur elemosynâ, & liberaliter etiam promittat sacerdos sacra facere, vt ibidem tradit num. 17.*

Trid. sess. 25
c. 3. de Refor.

17 Paupertas altissima Fratrum Minorum, quæ abdicat proprietatem omnium rerum in particulari, & in cōmuni propter Deum est meritoria, & sancta, quam Christus Dominus viam perfectionis ostendens verbo docuit, & exēplo firmavit, vt declarauit Nicolaus III. in *cap. exijt.* & Clemens V. in *c. exini de paradiso*. Vndē proprietates bonorum inobilit, & monasteriorum Ordinis Seraphici residet penes Apostolicam Sedē, manente vsu simplici apud Fratres, ex concessione, & declaratione Martini III. & V. Sixti III. & aliorum Pontificum *Tom. 3. quæst. 30. art. 1.*

In Bull. Bulli
1. Martini. 4.

De quo Azor tom. 1. inst. Moral. lib. 12. cap. 32. quæst. 5. & 6. vbi quæst. 12. latē agit de paupertate Fratrum Minorum, ac concordare nititur constitutiones Ioannis 22. cum *cap. exijt. & cap. exini*, Nicolai III. & Clementis V. circa paupertatem Christi Domini, & Apostolorum, quos ex sacris literis constat aliquando habuisse proprium incommuni aliquandō verō nō habuisse pro temporum diuersitate, vt perfectis, & minus perfectis viam perfectionis ostenderet. Vndē Fratres Minores, eo ipso, quod nihil incommuni, nec priuatim possident, magis à temporarijs bonis semotos perfectiori vitæ studere, definit Nicolaus III. At verō Ioannes XXII. oppositum videtur definire voluisse, in eo quod tradit Prædicatores, & Minores in artissima viuere paupertate, nec proprietatem rerum incommuni quicquam de perfectione vitæ Christianæ detrahere. Vidē ad hoc Sanch. lib. 7. Decalog. c. 18. n. 15. & seqq. vbi num. 22. agit de dicta cōstitutione Ioan. XXII. cōcluditq; eū nihil tāquā certū statuisse in illa, sed solum disputando in eam partem magis inclinasse.

18 Poena proprietarij, quæ aliquando exprimitur in constitutionibus Ordinis, est priuatio actū legitimorū, & Canonice sepulturæ, ex decreto Trident. sess. 25. c. 2. in fine de Regul. & *cap. Monachi, cum alijs de Stat. Monach.* pro laicis verō Fratribus est priuatio vocis actiue, & passiuæ, ac visitationū in iudicio ultra negationē Ecclesiasticæ sepulturæ. Super quo vnaquæq; Religio cōsultat suas cōstitutiones. *Ibi. art. 2.* De quo infra de sepulturis num. 1. & Syluest. verb. Religio 11. quæstio. 7. num. 13. Idem docet Sanch. lib. 7. cap. 20. à num. 11.

Trid. sess. 25
c. 2. de Regul.

19 Cū Fratribus Minoribus Cōuentualibus legitima ex causa fuisse dispensatū à Sede Apostolica, vt bona in cōmuni, & redditus annuales licitē habere possint, nemini fas est dubitare, vt patet ex dispensatione Martini III. & V. & aliorū plurimorū Pontificū, quorū indulta nō est, cur censeantur subreptitia, cum in eis causa vera, & legitima proposita inueniatur, quin & dispensatio Sixti III. fuit motu proprio facta. Vndē errant manifestē asserētes, professores Regalæ B. P. N. Fracisci iuxta Ecclesiæ dispensationē per Sūmos Pontifices factā esse in statu dānationis, ex hoc nāq; sequeretur Ecclesiā errare posse in his, quæ ad animæ salutē spectant, quod plusquam absurdum (ne dicā temerariū, & erroneum) videtur. *Ibid. art. 4.* De quo Rodolphus lib. 2. Historiæ Seraphicæ capit. 49. p. 2. Nauar. Commentar. 3. de Regularibus num. 17.

In Bull. Bulli
Sixti 4.

De poenis, vide supra de Correctione Fratrum quoad pœnas resolutione 48.

RESOLVTIO. CXI.

De Peste, seu Epidemia.

PESTIS Est idem quod Epidemia, de quo supra diximus de clausura Monialium, num. 36. quo loci resoluimus tempore pestis posse Moniales à clausura exire, dummodò sit vera, & probata pestis, quando scilicet aër est corruptus, & multi moriuntur. *Tom. 3. q. 3. art. 1.*

2. Prælati locales, vt Guardiani, & similes cum sint Curati suorum Fratrum tenentur sibi præparare antidota præseruatia, & alia remedia ad euitandum infectionem pestis, aliaq; conducentia ad leuandos Fratres infirmos opere complere, vt & vitam suam tueri, & muneri suo valeant satisfacere, remouentes omnia impedimenta, quibus ipsi possint ab executione sui officij arceri. Vndè non est licitum ipsos inseruire secularibus contagio pestis infectis, nec illis sacramenta ministrare, ne deficiant in his, quæ ex sui officij iure, & iustitia facere tenentur propter id, quod supererogatorium tantùm est, & debitum Charitati. *Ibid. art. 2.* De quo Bañez 2.2. quæst. 25. art. 5. & quæst. 3. 2. art. 7. dubio vlt. & quæst. 33. art. 3. concl. 4. in corollario. Vidè ad hoc Sanchez lib. 6. Decalog. cap. 2. à nu. 54. vbi num. 55. docet cum nostro Auctore non licere prælato Conuentus fugere tempore pestis, deserto monasterio.

3. Licet valde honestum, & laudabile sit vitam propriam pro salute proximi exponere, cum sit opus summæ Charitatis, ad id tamen non omnes tenentur, maxime qui ex instituto suæ Regulæ soli contemplatiuæ vitæ vacant, non habentes pro obiecto exercitium operum pietatis, hi namque nunquam ad id adstringi possunt, quidquid eis præcipiatur, cum tale præceptum nec ad obseruantiam Regulæ, nec ad generale communitatis bonum spectet: sed illi tantùm ad illud tenentur, qui ex officio, vel ex voto suæ professionis ministrant infirmis, hi enim non solum ex debito Charitatis, sed etiam ex iustitia tempore pestis obligantur assistere, & huiusmodi ministerium extra Monasteriũ exercere: nam intra illud, deficiente prælato, semper tenentur Fratres suis subditiis infirmis ministrare, maxime nos Minores, qui ad id ex præcepto Regulæ obligamur, specialiter verbò qui ad id muneris fuerint per obedientiam deputati *ibidem articulo 3.* De quo D. Thom. opuscu. 18. cap. 15. in princip. Caiet. 2.2. quæst. 26. artic. 5. Armilla verb. Episcopus num. 6. ¶ Idem latè tradit Sanchez lib. 6. Decalog. cap. 2. nu. 56. vsque ad 59.

4 Fratres Mendicantes, quibus ex instituto incumbit aſſiua v. tæ vacare, ſalutiſque animarum aſſiſtere tanquam Epiſcoporum coadiutores (vt de Minoribus, & Prædicatoribus loquens Clemens V. declarauit in *cap. Dudum, de ſepulturis*) tempore peſtis, deficientibus Parochis, vel non ſufficientibus numero ob multitudinem populi, moniti ab Epiſcopo tenentur infirmis miniſtrare ſacramenta: ſecus facientes mortalis culpæ reatum tanquam transgreſſores ſui inſtituti ſe incurſuros ſciant, idque probabiliffimum iudico ex D. Thom. *ibidem art. 4.* De quo D. Thom. 2. 2. quæſt. 186. art. 2. & 9. & quæſt. 187. art. 1. ad tertium, & quæſt. 188. art. 2. & 4. ad ſecundum, & art. 5. & opuſcul. 19. cap. 4. Bañez 2. 2. quæſt. 33. art. 3. dubio 3. ¶ Idem probat Rutili. de fuga tempore peſtis lib. 1. diſp. 1. quæſt. 1. concl. 10. maxime in ſolut. ad quintum, quæ cum noſtro Auctore reſert, & ſequitur Sanchez vbi ſupra num. 60. ſed id limitat num. 62. quando deſſent alijs Sacerdotes, qui Epiſcopi ſumptibus vellent parochis auxilio eſſe.

5 Prælatuſ tamen debet prudenter, & circumſpectè ſegerere in imponenda obedientia, ſeu præcepto circa hoc, nam egregiæ conditionis viſis, qui alias Religioni pertuiles, ac neceſſarij ſunt, non decet tale miniſterium præcipere. Quapropter prælatuſ cum periculo vitæ ſuæ non tenetur ſubditum peſte infectum inuiſere, vel alium quemcunque exiſtentibus alijs, qui id valeant perficere, & libenter ſe offerunt miniſtrare, ne fortè in tam graui neceſſitate deſiciat in Conuentu præſectuſ, & corruente eiſ regimine non ſit qui neceſſaria miniſtret infirmis. *Ibidem art. 5.* quidquid dicat Nauar. cap. 14. num. 10. in fine. ¶ Idem docet poſt Rutilium proximè citatum, & noſtrum Auctorem Sanchez vbi ſupra num. 57. & 62.

Vnde Parochuſ, ſeu curatuſ tempore peſtis non poteſt licitè relinquere ſuâs oueſ, vt alienis alteriuſ oppidi, ſeu Parochiæ ſuccurrat, & miniſtret in ſpiritualibus, & corporalibus, hoc enim eſſet manifeſto periculo ſe exponere, cauſamque dare, vt propriæ oueſ deſiciant, ac pereant. *Ibidem in fine.* Idem docere videtur Sanchez vbi ſupra n. 55.

RESOLVTIO CXII.

De Prædicatoribus.

QVAMVIS prædicatio verbi Dei ſit proprium Epiſcoporum munuſ ex Tridentino Concilio, ex commiſſione tamen Sedis Apoſtolicæ, vel etiam ex proprio inſtituto poteſt id ipſum Religioſis conuenire. Vnde bene affirmare auſi ſunt quidam, quod propriuſ aſtuſ Fratrum Prædicatorum, & aliorum Religioſorum non eſt prædicare, ſed ſubuenire Epiſcopiſ in

Prædicationis ministerio, quibus non incumbit prædicare, nisi ministerialiter. *Tomo 3. quæst. 51. art. 4. ad secundum argumentum.* De quo Caiet. 2. 2. quæst. 186. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 18. à num. 118. Frat. Ioan Crucius de statu Relig. lib. 1. cap. 7. dub. 2. Stephan. Gratian. discept. foren. cap. 393. à num. 9.

*Trid. Sess. 5.
ca. 2. §. si quis
vero.*

2 Nemini licet sine superiorum facultate prædicare, ut constat ex multis Conciliorum decretis, præcipue ex Tridentino, ubi præcipitur, quod Regulares non prædicent in Ecclesijs suorum Ordinum sine superiorum suorum licentia, & benedictione Episcopi, in Ecclesijs verò quæ suorum Ordinum non sunt, ultra licentiam suorum superiorum etiam requiritur Episcopi licentia. Et iuxta aliud decretum eiusdem Concilij etiam in suis Ecclesijs prædicare non licet ipso Episcopo contradicente, quod iuxta terminos Clementinæ, *Dudum, de sepulturis*, debet intelligi, quando scilicet Episcopus vult prædicare, aut coram se prædicari solènter facit, & ita declaratum est in quodam Capitulo Generali nostri Ordinis. *Tomo 3. quæst. 32. art. 1.* & nos dicemus infra latius num. 9. De quo Castro de iusta Hæret. punit. cap. 2. & 3. verb. Prædicare, Brucard. lib. 1. Decretorum cap. 97. vsque 99. Simancas de instit. Catholicis tit. 49. August. de Ancona de potest. Ecclesiæ quæst. 64. Brunus lib. 6. de Hæreticis cap. 4. Henriquez in Summa 1. p. lib. 7. cap. 28. Zerola in praxi Episcop. 1. p. verb. Prædicatio §. 3. quos duos posteriores refert Barbosa in remis, ad dictum cap. 4. num. 5.

*Trid. Sess. 24
c. 4. de Refor.*

*Ordinat. To-
losan. fol. 20.*

Vide P. Miranda tom. 1. quæst. 50. ar. 2. ubi resoluit probabile esse, quod prædicatores Regulares, etiam iuxta Concil. Trident. nõ debent ab Episcopis examinari, quia in superiori eiusdem decreto tantum requiritur ipsorum licentia ad prædicandum extra suas Ecclesias, & nulum fit verbum de examine, ut patebit legenti textum Concilij. Neq; oppositum, inquit, tenere Nauar. in manual. cap. 25. num. 141. & 143.

3 Regulares absque licentia Episcopi prædicantes in Ecclesijs, quæ suorum Ordinum non sunt à suis superioribus Regularibus, non verò ab Episcopo puniendi sunt, ex declaratione Cardinalium relata in Bullario apud Clementem VIII. in principio, ubi refert quasdam declarationem Cardinalium, §. Congregatio item. Idem docet Portel verb. Prædicatores num. 1.

4 Parochum, seu Curatum posse dare licentiam viro docto, & noto, etiam Regulari, ut his, vel ter concionetur in sua Ecclesia sine Episcopi approbatione, probabiliter opinantur aliqui viri docti Imò & Concionatores semel approbati in vno Episcopatu possunt itinerantes prædicare ubi voverint, non contradicente Parocho, & non adstante proprio Episcopo loci, ex concessione Gregorij XIII. facta Societati, qua per communicationem frui possunt Mendicantes, & alij communicantes in privilegij Societatis. *Ibidem in fine.* De quo Henriquez lib. 7. de indulgent. cap. 26. iuxta finem, Peña in director. Inquisit. pag. 179. nu. 8. impref.

impres. Venetiæ. ¶ Idem docent P. Miranda tom. 1. quæst. 50. art. 4. P. Villalob. 2. p. Summæ tract. 35. diff. 5. num. 2. Portel verb. Prædicatores num. 16. Cruz lib. 1. cap. 6. dub. 2. concl. 3.

5 Apud nos Minores, Prouinciales cum diffinitoribus capitulariter congregatis prædicatores instituere possunt ex Alexandro Quarto, & Gregorio Nono. Idem concessit Prædicatoribus Martinus Quartus, & Sixtus Quartus, vt habetur in Bullario, statuto tamen Ordinis prohibetur, ne instituantur prædicatores generales. *Tomo 1. quæst. 27. art. 3.*

6 Clemens V. in Concilio Vieniensi, & refertur in *Clementina* 1. §. 1. de priuilegijs, inhihet Religiosis in virtute sanctæ obedientiæ, & sub maledictionis æternæ interminatione, ne in sermonibus, seu prædicatibus ad populum detrahant Ecclesiarum prælatis, & id ipsum in Concilio Lateranensi sub Leone X. omnibus & singulis tam sæcularibus, quam Regularibus prædicatoribus præcipitur. Quod debet intelligi de detractiōe nominum, vel per circumlocutionem, quæ vicem habeat proprii nominis, nam in genere bene licet prælatorum vitia arguere, dummodò metas iustæ reprehensionis, & redargutionis vitiorum prædicatores non excedant. *Ibidem art. 2.* De quo Glossa verb. *destrahere*, in dict. *Clement. 1.*

Idem docent Simanc. de Catholic. instit. tit. 49. de prædicatoribus num. 9. & 10. P. Miranda supra art. 6. concl. 3. Portel vbi supra num. 3. qui idem docet, extendens dictam prohibitionem ad detrahentes in concionibus Regularium prælatis. De quo tamen multum dubito, quia in dict. *Clement. 1.* tantum fit sermo de Episcopis, quos vocat Ecclesiarum prælatos, prælati autem Regularis estō sint verè prælati Ecclesiastici, propriè non dicuntur Ecclesiarum prælati, sed Episcopi, qui in iure hoc titulo solent insigniri, & manifestè colligitur ex tenore verborum, quibus vtitur dicta *Clementina*.

7 Prædicatores Euangelici ad exemplum Christi Domini, & Apostolorum palam, & non in occulto sermocinandi sunt, maximè apud infideles. Quapropter Episcopi nullo modo consentiant oportet, verbum Dei incubilibus secretis prædicari, ne inde aliquis audeat ea, quæ non decent sanam doctrinam, prædicare. *Ibidem art. 3.* De quo Michael Aninion de vnitae ouilis, & pastoris cap. 29. num. 13.

8 Licet possit Prædicatores Euangelicos apud Indos, & alios Infideles militibus associari, sunt qui intrepidè affirmant, non vt cogantur ad fidem suscipiendam, sed vt Euangelij prædicatio non impediatur, nouiterque conuersi à manibus infidelium defendantur, ac vt eximant eos (si opus fuerit) à potestate Principis Pagani ipsos à fide suscepta auellere nitentis, ex quo alij Pagani tali fauore, & auxilio allecti melius in fide instruantur, iamamque baptismi optatius, & facilius ingrediantur. Hoc tamen licet speculatiuè specimen veri habere videatur.

*Bulla bul. 14
Alexan. 4. &
bul. 4. Greg. 9
n. 6. & bul. 2.
Martin. 4. &
bul. 14. Sixt;
4. num. 5.
Ordin. Tolet;
cap. 5. de modo
exterioris com-
uersandi folo
38.*

tur, in praxi sequi minimè gentium decet, tum quia Christus Dominus; & Apostoli non potentia, & strepitu armorum, & militum, sed in persuasione spiritus, & suavi virtute Evangelicæ veritatis pugnabant aduersus Principes, & Potestates huius sæculi, sicque suauiter omnia disponendo omnia ad Deum traxerunt, mundumque vniuersum conuerterunt; nemo namque per vim, seu in voluntarius compellendus est ad fidem, sed voluntarius tantùm admittitur, *cap. ad fidem 27. quæst. 5. cap. maiores S. stem quaritur, de baptismo, cap. sicut Iudas, de Iudeis*, vbi omnes: tum etiam quia ipsi milites associantes prædicatores suis furcis, rapinis, & facinoribus maioris sunt impedimenti, quam adiumenti ad conuersionem infidelium, faciuntque verbum Dei blasphemari, doctrinamque sanctam Euangelij à paganis sperni, qui Religiosos prædicantes ob id reputant similes illis, quibus associantur. *Ibid. art. 4.* De quo D. Thom. 2. 2. quæst. 10. art. 8. Mascard. de Sufanis tract. de Indis, & alijs infidelibus cap. 14. qui habetur tomo 14. in acta diuersorùm DD. 1. p. vide apud Bullarium Nicolai III. & Benedicti XII. bullas, vbi etiam Innocentius Quartus multa priuilegia concedit euntibus ad prædicandum in terris infidelium.

Bullar. bul. 2.

Nicolai. 3. &

bul. 2. Benedi-

cti 12. & bul.

20. Innoc. 4.

Bullar. bul. 7.

Pij 5. num. 1.

Bul. 38. Gre-

gor. 13.

9 Declaratio Pij V. de qua in Bullario, quod possunt Mendicantes etiam contradicente Episcopo (ipso tamen non prædicante) in suis Ecclesijs prædicare, non obstante decreto Tridétino, iam reuocata est per Gregorium XIII. & ad terminos juris communis, & Concilij Tridentini redacta. Vnde nec etiam in plateis communibus, ac locis publicis licet Regularibus contradicente Episcopo prædicare. In Ecclesijs autem Parochialibus, nisi de Curatorum, seu Parochorum beneplacito, & assensu, nisi Episcopus, vel prælatus superior eosdem Fratres prædicare mandauerit. *Ibidem art. 5.* vide supra num. 2.

Idem docent P. Miranda dicta quæst. 50. art. 4. conclus. 2. vbi refert priuilegia Alexandri, Clementis, & Sixti Quarti, in Compend. verbo prædicatores §. 4. & 5. quibus Regulares cum licentia Legati Apostolici, vel Episcopi possunt prædicare in Ecclesijs parochialibus, etiam absque consensu parochorum. Sed id à nobis Minoribus non debet fieri, nec decet, & P. Villalob. supra num. 2. resoluit, non posse ab Episcopo prohiberi huiusmodi prædicatio, ex supra citato priuilegio Pauli III. confirmato per Gregorium XIII.

10 Prædicatores in Ordine Minorum, & Prædicatorum non habent immediatè à Papa potestatem, seu iurisdictionem ad prædicandùm ex Clementina, Dudum, sed tantùm quandam approbationem, quam semper ab Episcopis mendicari (apud quos residet munus prædicandi ex Tridétino Concilio) Pontifices voluerunt. Vnde sicut ab ipsis Episcopis dimanat talis potestas, ita potest ex causa legitima ab eisdem reuocari, vel suspendi. *Ibid. art. 6.* De quo Portel verb. prædicatores num. 8. vbi refert quandam declarationem Cardinalium circa hoc, quæ talis est.

Trid. sess. 24.

dist. cap. 4.

Congregatio censuit, hos, & quoscumque alios (intellige prædicatores) ab antecessore suo approbatos à prædicatione poterit suspendere Episcopus attendant tamen Episcopi, propter quas causas id imperent. Volumus namq; quod si illicitè iusserint, ad ius lis deferatur, & interim cessent. Sic ibi. Vide apud Villalob. supra num. 3. aliam similem declarationem Cardinalium, ubi etiam refert quandam aliam ex Marzilla lib. 1. tit. 4. cap. 3. in hunc modum: Si presentatus fuerit prædicatur idoneus Ordinario iuxta hoc decretum, non est ei deneganda licentia.

11 Prælati Ecclesiarum, seu alij quicumque impediētes, nè parochiani audiant prædicationes Regularium incurrunt excommunicationem ipso facto, ex Bonifacio Nono. *Ibidem art. 7.* De quo Cordub. in addit. ad Compendium, titulo Prædicatores §. 3. P. Mirand. sup. art. 8. Suarez de Relig. tomo 1. lib. 2. cap. 16. num. 1. Zerol. verb. prædicatione §. 4. & p. 2. verb. parochia, pag. 82. Vbi dicit sacram Congregationem disposuisse, non posse Ordinarium multis, & pœnis cogere ire ad audiendum sacram concionem, & missam in Ecclesia parochiali. Sic refert Barbosa in remis. ad Trident. de quo vide Henriquez 7. de indulg. cap. 25. num. 7.

12 Ex decreto Tridentino prædicatores errores, aut scandala diffeminantes per Episcopum à prædicatione interdiciantur: si autem hæreses prædicauerint, contra eos, etiam quomodolibet exemptos tanquã Sedis Apostolicæ delegatus secundum iuris dispositionem, & loci consuetudinem procedat, curando tamen, ne falsis informationibus, vel aliâs calumniosè aliquis vexetur. Sed hoc iam sancto fidei Tribunali reservatum esse omnibus notum est. *Ibidem art. 8.* De quo Porcel verb. prædicatores num. 12. P. Miranda sup. art. 7.

13 In eodem Concilio præcipitur Episcopis, ne permittant Regulares extra Ordinis obedientiam viuentes in sua diœcesi prædicare quorumlibet priuilegiorum prætextu nisi ipsis noti sint, moribusque ac doctrina probati, donec ab ipsis Episcopis super ea res sancta Sedes Apostolica consulatur. Idem possunt præfati Episcopi circa expulsos à Religione pro suis culpis, impediendo eos à prædicandi officio, vel etiam castigando quos sciuerint prædicationem exercere, cum à Sede Apostolica hoc officium illis sit interdictum, ex decreto Clementis IIII. & aliorum Pontificum apud Bullarium. *Ibidem art. 9.* De quo P. Miranda supra art. 7. ad finem.

14 Prædicantes miracula falsa, aut incerta, vel prophetias, quæ ex sacra Scriptura non constant, aut reuelationes antequam Sedis Apostolicæ examini subdantur, vel ab Episcopo (si ad sit periculum in mora) cum tribus, vel quatuor grauib; viris in huiusmodi re exercitatis examinentur, vltra pœnas à iure constitutas, excommunicationem Papæ reservatam incurrunt, & à prædicationis officio perpetuò inedicuntur, ex Leone Decimo in Concilio Lateranensi. *Ibidem art. 10.* Idem

Trid. sess. 5. c. 2. §. si verò.

Trid. d. c. 2. §. caueant præterea.

*Bullar. bul. 14
Sext. 4. vbi n. 24. refertur
bul. Clem. 4.
bul. 8. Innoc. 4. bul. 8. Alexand. 4. & bul. 27. eiusdem.*

tradunt P. Miranda art. 7. Portel supra num. 14.

15 Quæstiones eleemosynarum (Quæstuarij vulgò nuncupati) cuiuscunque conditionis existant, nec per se, nec per alium prædicare præsumant: & contrafacientes ab Episcopis, & Ordinarijs locorum, priuilegijs quibuscunq; non obstantibus, opportunitis remedijs arceantur. Ita diffinitur in Tridentino Concilio. Sed hoc non extenditur ad Religiosos Mendicantes quæstuanes, & prædicantes, ex declaratione Pij V. apud Bullarium. *ibidem* art. 11. & Tom. 2. quæst. 57. art. 7. & nos supra diximus resolut. 59. num. 5. vbi refertur bulla eiusdem Pij V. reuocantis omnes, & quascunque indulgentias quæstuarijs, quæ extat in Bullario.

Trid. Sess. 5. c.

2. in fine.

Bullar. bul. 7.

Pij 5. nu. 25.

Bul. 14. Pij 5.

Bullar. Orac.

44. Leon. 10.

16 Leo Decimus apud Bullarium concessit Fratribus Minoribus actum prædicantibus, vt officium de vno die in alium recitandum possint transferre, vt studio, & consolationi spiritali fidelium sint expeditiores. *ibidem* art. 12. De quo supra diximus resolu. 24. num. 5. Et tradit P. Miranda supra artic. 11.

17 Regulares actum prædicantes possunt sine scrupulo, & seruatō ieiunio anticipare, & retardare horas comestionis, & serotinæ collationis iuxta suam collationem, ex concessione Leonis X. apud Bullarium. Quod debet intelligi, etiam nulla urgente necessitate ob suam tantum consolationem, alias nullum contineret priuilegium talis concessio: nam si ob id impediuntur ab studio, & prædicatione, possunt vtrique anticipare, vel retardare horas comestionis, & collationis omni secluso priuilegio, cum in eo casu à ieiunio excusentur, iuxta communem Doctorum. *ibidem* articulo 13. De quo Nauar. in Manual. cap. 7. numero 16. & cap. 25. num. 201. & nos diximus supra de ieiunio n. 2.

Bullar. Orac.

57. Leon. 10.

Bullar. bul. 16

Clement. 8.

18 Clemens Octauus præcepit prælatis superioribus Ordinis Minorum de Obseruantia in virtute sanctæ obedientiæ, & sub sua indignatione, vt ipsi opportune prouideant, ne ad monasteria Monialium sub eorum cura dependentium aliquis concionaturus accedat, nisi sit ab ipsis superioribus approbatus, & missus, idq; sub censuris, & alijs ad arbitrium suum pœnis prohibeant, super quo amplam, & plenam illis facultatem tribuit Pontifex. Qua concessione possunt vti per communicationem omnes illæ Ordinis Prouinciæ, & Conuentus, hæc pro Prouincijs tantum Portugalliæ sit facta. Pro quo aduerte, non posse dari huiusmodi prædicandi licentiam apud dictas Moniales Confessoras, seu Vicarios illarum, vel Abbatissas, nec etiam Guardianos locorum, vbi sunt sita earum monasteria, sed tantum superiores ipsarum Monialium, qui sunt Prouinciales, vt bene notat Portel in addit. ad dubia Regularia verb. prædicatores num. 10.

Trid. Sess. 24.

cap. 4. de Ref.

Trid. Sess. 24.

cap. 4. de Ref.

19 Prædicatores, etiam Minorita in instante Prætorē, seu Corregere Ciuitatis, in executionem Tridentini decreti, quo præcipitur, omnibus diebus Dominicis, & Festis saltem solemnibus populo prædicari, licitè potest concionari, etiam contradicente Vicario foraneo

Episcopi

pi, quia in sua Regula tantum prohibetur Fratribus Minoribus predicare contradicente Episcopo, Vicarius autem foraneus non est Episcopus, nec habet iurisdictionem quasi Episcopalem delegatam. *Tomo 2. quæst. 62. art. 19.* & nos supra diximus de exemptione Regularium, numero 12. De quo Bobadilla in politic. lib. 2. cap. 18. numero 194. littera K.

2 Prædicatores Regulares possunt concedere in concionibus suis auditoribus certas indulgentias, de quibus supra de indulgentijs numero 58. debent tamen expressè illas concedere nomine suæ Sanctitatis, aliàs à fidelibus non lucrari innuit Collector in Compendio titulo indulgentiæ quoad sæculares §. 5. *Tomo 2. quæst. 95. articulo 1.* De quo P. Miranda vbi supra art. 10. Portel supra num. 15.

De pœnis quas incurrunt prædicatores audentes predicare ad populum, Beatam Virginem Mariam fuisse conceptam in labe originalis culpæ, vide supra de Conceptione Virginis num. 1. 2. & 3.

RESOLVTIO CXIII.

De Permutationibus.

MONACHOS in diuersis Cœnobijs professos pro iure Monachatus, etiam de suorum Abbatum venia, seu licentia in nullam permutationis pactionem vltro, citroque inter se faciendæ, regulariter loquendo posse conuenire, tenent plures: quia hoc voto paupertatis repugnare videtur. Rursus, quia æqui, iustique ratio non patitur, vt hoc animo migrantes Monachi, adipiscendi scilicet, ex causa permutationis alio in cœnobio beneficij, vllum ex dicta causa apud aliud Monasterium adipisci valeant beneficium, argumento *capit. cum singula, de præbendis lib. sexto*, semper tamen excipitur Romani Pontificis potestas, qui huiusmodi permutationes iusta ad id suadente causa potest permittere. *Tomo 3. quæst. 33. art. 1.* De quo Rufin. tract. de beneficijs capit. 36. num. 9. Belamera de permutationibus 2. p. quæst. 11. num. 2. Idem ferè tradit Sanchez lib. 7. decalog. cap. 29. num. 31.

2 Cum in statutis nomine emptionis veniat permutatio, *cap. primo, de his qua sunt à prelato*, non est dubium, quin Regulares vendere prohibiti, permutare etiam prohibeantur propter dominium quod in permutatione, sicut in venditione transfertur. *Ibidem art. 2.* Ad quod vide Sanchez lib. 7. decalog. cap. 19. num. 67.

3 Qui dat fundum monasterio per contractum permutationis, vel aliter sub pacto, quod alatur in vita, habebit huiusmodi alimenta,

etiam si fundus casu fortuito pereat, quia eius proprietates tranſiit in dictum monasterium, quapropter damnum cedit ipsi, & non alii. *ibi*. De quo Syluest. verb. permutatio in fine.

RESOLVTIO CXIII.

De Prælatiſ Regularibus.

REGIMEN Monarchicum ab initio mundi post diluuium habuit initium, & inter omnia regimina principatû tenet, quo Ecclesia Dei vitur, & Religiones gubernantur, habens vnaquæque vnum Generalem prælatum, à quo inferiores dependent. *Tomo 3. quæst. 34. art. 1.* De quo D. Thom. de Regimine Principû lib. 1. cap. 2. Casaneus de gloria mundi 2. p. conf. 5. in princip. Bart. in tract. de Regimine ciuitatum.

2 Senes sapientia, & experientia ornatu licet aptiores vt plurimum sint ad gubernandum, non sunt tamen eligendi in prælatos superiores adeo prouecti ætate, vt non valeant pondus diei, & astus portare, & super regem suum diu, noſtuque vt ſpeculatores vigilare, deficientes propter eorum continuas infirmitates in necessarijs ad suum munus exercendum: sed illi debent a summi qui mediæ ætatis sunt, quinqueagesimum scilicet annum attingentes, qui & viribus corporis ad gubernandum poleant, & peritiam agendorum habeant, nisi virtus, aut nobilitas suppleat ætatem. *ibidem art. 2.* De quo Menchaca lib. 1. controuers. illust. cap. 44. num. 13. Heredia de iudic. quæst. 9. fol. 36.

3 Literati illiteratis præferendi sunt ad regimen, seu munus Generalatus, & Prouincialatus, quod simile est Episcopali dignitate, ad quam requiritur scientiam, seu gradum Doctoris, seu Magistri, vel Licentiatum in Theologia, vel iure Canonico Tridentinum Concilium, licet non sit necessarium præferendus Theologus Iurisperito, sicut ad munus Episcopale, vt tenent grauissimi Theologi, quia præcipuum munus Episcoporum est prædicare, vt in dicto Concilio habetur; non sic in Generalatu. At vbi concurrunt minus literati, & docti cum alijs non tanta scientia polentibus, sed astutia, & sagacitate præstantioribus, præferendi sunt isti minus literati, cum habeant aliqualem, licet non tantam scientiam, quæ simul cum sagacitate, & astutia (quæ sæpe sæpius experientia comparatur) est accommodatior ad gubernandum. Secus si sint omninè illiterati, & idiotæ. *ibidem art. 3.* De quo D. Thom. vbi sup. cap. 15. D. Chrysoſt. in epist. vlt. ad Corinth. serm. 15.

4 Generaliû, & Prouincialiû Secretarij oportet quod sint doctissimi, & in causis Regularium maximè versati, vt prælati cum ipsis negotia comunicata facilius, & suauius expediant, nam qui coadiutor è

sibi

*Trid. Sess. 22
c. 2. de Refor.*

*Trid. Sess. 5.
c. 2. de Refor.*

ſibi ad gubernandum aſſumit, debet eſſe illi in ſcientia, prudentia, & virtute æqualis, vt dicunt Iuriſtæ. *ibid. art. 4.* De quo Bart. in l. 3. per tex. ibi, C. de præp. agend. in rebus lib. 12.

5 Prælati proprij commodi oblitū bonum commune Religionis ſemper affectate tenentur, pro Regulari obſervantia vitam (ſi opus fuerit) in periculo conſtituentes, & iuſtitiam ſemper præ oculis habentes, ipſa enim eſt pax Religionis, tutamentum obſervantiæ Regularis, immunitas communis, nutrimentum ſpirituale Monachorum, gaudiū, ſilentium, & ſecuritas in pulchritudine pacis, & in tabernaculis fiducia, & in requie opulenta. *ibidem. art. 5.* De quo Soto lib. 1. de iuſt. quæſt. 5. artic. 1.

6 Fortitudinis virtus in prælatiſ maximè eſt neceſſaria, iuſtitia enim ſine fortitudine terga nonnunquam vertit, atq; eos deſerit, quos tueri deberet, ſicut fortitudo ſine iuſtitia iniquitatis fomes eſt. Ad quam pertinet virtute, & valore irumpere iniquitates non extimeſcendo faciem potentum, innocentes contra malignantes validos protegere, eorum neceſſitatibus annuere, ius ſuum vnicuique tribuere, & tandem cum aliquibus aliquando delicta prudenter diſſimulare, ne inde maiora incommoda, grauioraque mala ſuſcitantur: qua propter delicta magnorum, & potentum quandoque celare, impunitaque relinquere oportet. *ibid. art. 6.* De quo Plati. de ſtatu Relig. cap. 8. D. Anton. 4. p. titul. 14. cap. 2. Azeuedo. l. 1. num. 22. titul. 9. lib. 3. Recop.

7 Vnde in prælatiſ nec nimia pietas, & miſericordiã, nec nimia iuſtitia, & ſeueritas debet ineſſe, ſed miſcenda eſt lenitas miſericordiæ cum ſeueritate iuſtitia, & rigor iuſtitia cum oleo miſericordiæ, faciendo quoddam ex vtroque temperamentum, vt neque multa alperitate exulcerentur ſubditi, nec nimia benignitate ſoluantur, dicit enim D. Gregorius relatus in cap. diſciplina diſt. 45. loquens de prælatiſ: *Diſciplina, vel miſericordia multum deſtituitur ſi vna ſine altera teneatur. Sed circa ſubditos ſuos in eſſe Reſtoribus debet, & iuſte conſolans miſericordia, & pie ſauiens diſciplina.* Vt in plurimum tamen in pietatem, & benignitatem debent eſſe procliuiorẽs prælati, maximè in paruiſ, & vulgaribus culpiſ, nam in grauiubus, & enormiubus multò rigore, ac ſeueritate procedere oportet, vt vindicta de ipſiſ aſſumpta ſit aliſ in exemplum, *ibid. art. 7.* De quo Palat. Rubiſ in allegat. hæreſiſ, §. 1. ad finem, Simancas lib. 1. de Republica cap. 17. n. 2. p. 281.

D. Gregor. lib.
20. Moral. c.
6. part. 4.

8 Caueant autem maximè prælati ſuperiores, à muneribus, & doniſ acceptandiſ, ſunt enim ſua Religionis reformatoreſ, ac officiorum munerumque diſpenſatoreſ, ſeu prouiſoreſ. Qua propter Viſitatores, ſeu Commiſſarij miſi à Generaliſ debent ſeuerè caſtigare de hoc crimine conuictos, procedendo vſque ad priuationem officiorum (ſi id deſiſti grauitas, & circumſtantiæ poſtulent) iuxta iuriſ rigorem olim diſpoſentis, vt in ciuilibuſ poena priuationiſ officij pleſterentur, & triplum

pro accepto munere restituerent: in Criminalibus verò confiscatio bonorum, exilium, & infamia cum flagellatione irrogabatur, quin & Imperatores Valentinianus, & valens eos viuos concremari lege præceperunt, *Authen. vt iudices sine quoquo suffragio fiant. 9. si quis autem.* Auctor, *ibid. art. 8.* De quo Menochius de arbitrarijs lib. 2. centur. 4. casu 343. Iu. lius Clar. in Practica, §. final. quæst. 73. nu. 2.

De poenis contra subornantes in electionibus Regularium vide *tom. 2. q. 56. ar. 1.* & nos diximus supra de electione prælatorum, nu. 44.

9 Munus prælatorum est expurgare suam Congregationem à vitijs, & peccatis, vt boni quiete ad opus suum exire, & ad operationem suam vsque ad vesperam mortis, & beatam illam spem consequi valeat, & ne morbida, & scabiola oues inficiant sanas, modicum enim fermenti totam massam corrumpit, teste Apostolo. Prius tamen correctio fraterna commendata in Tridentino Concilio debet præcedere, à qua doctor, & verecundia peccatorum aliquando originatur, quæ à Sacris Canonibus pro non parua poena reputatur. *ibid. art. 9.* De quo D. Hieron. relatus in *cap. rescanda 24. quæst. 3.* Aualos in Directorio iudicum 2. part. num. 10. & 15.

10 Iuvenes præ cæteris à prælatis multò rigore coercendi sunt, nimia enim licentia in iuuenili ætate constitutis concessa graue damnum Religioni solet adducere, & eorum bona educatio, & instructio est fundamentum, & causa profectus virtutum, & bonorum morum. Unde Magistri nouitiorum debent à prælatis in hoc, verbo, & opere foueri, ne iuvenes maiorum fauoribus elati relaxentur, & post modum prælati effecti lacte relaxationis, & libertatis alios enutrient in obseruantia Regularis perniciem. *ibidem art. 10.* De quo Simancas de Republica, lib. 2.

11 Ex Tridentino Decreto omnes Regulares vtriusq; sexus ad Regulam, quam professi sunt, præscriptam tenentur vitam instituire, & componere, maxime quæ ad vota obedientie, paupertatis, & Castitatis, ac aliorum præceptorum in Regula contentorum obseruantiam, necnon ad communem vitam, victum, & vestitum pertinent. Super quibus Concilium monet superiores, vt omnem curam, ac diligentiam adhibeant in Capitulis, & in eorum visitationibus. Hoc tamen debet intelligi, non vt status Religionum ad primam omnino formam reducat, præsertim si iure communi, aut auctoritate Apostolica relaxata, vel mutata sit, sed tantum vt tria substantialia vota seruentur, & vt nullus Religiosus habeat proprium quoad dominium, nec quoad vsum aliter, quam Regula permittit, vt ex eodem Concilio satis colligitur: quoad alia verò sufficit reformare ad præscriptum eorum, qui à sapientibus, & timoratis Religiosis satis iudicantur reformati, pensatis circumstantijs temporis, loci, ac personarum, alijsque necessitatibus. Hæc autem componere, & instituire pertinet ad prælatos, qui tenentur sibi subditos de victu, & vestitu, & alijs necessarijs providere, ne ex defectu pauci quotidiani cogantur

1. Corinth. 5.
Trid. sess. 13.
c. 1. de Refor.

Trid. sess. 25.
c. 1. de Refor.

Trid. vbi sup.
c. 2. de Regu.

tur procurare illa contra votum paupertatis, & suam Regulam; secus facientes, exhibendo se negligentes circa ea, quæ pertinent ad obseruantiam Regularem, & reformationem, ac prouisionem subditorum; grauis culpa rei iudicandi sunt; sanguinem autem eorum de manibus ipsorum prælatorum requirit Dominus, vt ait Ezechiel. Ne igitur excusentur prælati ex penuria, & defectu eleemosynarum, præcipit idem Conciliū, vt in Monasterijs sit tantum numerus Religiosorum constitutur, ac in posterum conseruetur, qui vel ex redditibus proprijs, vel ex conuictis elemosynis omnimodè possit sustentari. Tom. 2. quæst. 73. art. 3. & 4. De quo Nauar. in c. nullā 18. quæst. 2. num. 7. & 32. vsq; ad 34. Vide Sanchez lib. 7. Decalog. cap. 23. à num. 1.

12 Superiores Regularium habent iurisdictionem ordinariam in suas Moniales, vt apud nos Minores habent Ministri Prouinciales in Moniales S. Claræ, licet enim hæc potestas sit ex priuilegio, & commissione Apostolica Urbani III. & Iulij II. cum sit priuilegium perpetuū, confert ordinariam auctoritatem, ac idèd optimo iure possunt dicti prælati constituere commissarios pro ipsis Monialibus visitandis ex vi suæ potestatis, seu commissionis, quantum id non sit specialiter ipsis concessum. Tom. 1. quæst. 17. art. 8. & 10. De quo Collector in Comp. Mend. titul. Moniales. §. 21.

13 Nec hæc auctoritas ordinaria super Moniales sublata est per Tridentinum Conciliū, imò per ipsum confirmantur omnia priuilegia eidem non contraria, & specialiter in quodam Decreto habetur, Moniales, quæ à Regularibus reguntur, subleorum cura, & custodia esse relinquendas. Quod etiam extenditur ad Moniales Conceptionis, nam ex sua Regula confirmata per Iulium II. tenentur sub esse gubernationi Fratrum Minorum. Vndè Leo X. post vnionem Ordinis, & translationem sigilli, & Ministerij Generalis ad Obseruantes, præcepit, vt omnes Moniales subditæ ipsis Fratribus subijciantur statutis in Capitulis Generalibus, aut Prouincialibus factis. *Ibid. art. 9.* Ad quod vidè quæ tradidit Sanchez lib. 6. Decalogi cap. 1. à num. 23; Henriquez lib. 6. de poenit. cap. 2. à num. 4. in comment. ltrera Q.

14 Itè iurisdicatio prælatorū super nouitios est ordinaria, quia manat ex priuilegio perpetuo concessio à Papa. Idèq; dicendū est de iurisdictione quoad seculares, quam habent prælati apud Indias Occidentales ex priuilegio Adriani VI. quæ possunt communicare, seu committere suis Fratribus, vt expressè declarat ipse Pontifex, quæ commissio non expirat per mortem prælatorum committentium, quia fuit facta auctoritate Papæ, seu Sedis Apostolicæ, quæ semper durat in priuilegio perpetuo. *Ibid. art. 11.* De quo Bart. in l. pluribus, ff. de procurat. glos. in cap. final. de offic. ordinarij, ibi: Cum concessum sit in priuilegio perpetuum. Nau. cap. 27. num. 42. Syluest. verb. Gratiæ, & verb. Indulgentia, p. 7.

15 Commissio facta Religioso à suo Prouinciali ad dispensandum

in Bull. Bul. 3.

Trid. sup. c. 30.
de Regul.

In Bull. Bul. 3.
Iulij 2.

Trid. sess. 25.
c. 10. de Reg.
Ibid. c. 9. de Reg.
gul.

In Bull. bul. 19.
& 21. Leo 4.

Bull. oraculo,
& 12. Pij V.

cum coniugatis impeditis ad petendum debitum ob incestum, vel ob votum simplex castitatis, non expirat mortuo ipso committente, vel finito eius officio, quia fuit facta nomine, & auctoritate Papæ scilicet Pij V. apud Bullarium. Nec dicta facultas potest ab eo auferri, nisi ex iusta causa, aliàs peccabit superior tollens, factum tamen tenebit. *Ibidem. §. eo quo inferitur.* De quo Panormit. in cap. cum ad hoc, de clerico non residente. Syluester verb. priuilegiū. §. 5. ¶ Idem in nostris terminis docet Porrel verbo, confessor erga sæculares num. 2. 3. ad quod etiam tradit multa in addit. ad dubia verb. confessor dispensans à num. 7. Vidè Sanchez lib. 4. De calog. cap. 43. à num. 10. ubi latè agit de hoc priuilegio, & num. 17. addit. posse Regulares ea facultate dispensandi vti extra Sacramentum confessionis, & latè etiam rem tractat lib. 8. de matrim. disp. 16. à num. 3.

De iurisdictione prælatorum Generalium, seu Regularium vide supra, de Generalibus Ordinum.

De potestate ad absoluendum vide supra de absolutione quoad Fratres, & de confessoribus quoad dispensandum, & resolutione de dispensationibus per totam.

RESOLVTIO CXIII.

De Præscriptionibus.

PRÆSCRIPTIO Est exceptio, quæ datur à iure propter lapsum temporis à lege diffiniti. Differt autem ab vsucapione, nam ista est acquisitio dominij per vsum, & per possessionem, præscriptio verò est exceptio, quæ oritur ab ipsa vsucapione, hoc est ab ipsa dominij acquisitione, ac à longa possessione per tempus à lege diffinitum. *Tom. 3. quæst. 35. art. 1.* De quo Couar. in Regula, possessor, 1. part. in principio num. 1. Alciat. in *l. si quis, C. de pactis*, & lib. 4. disput. cap. vltimo, Parlador, quotidianarum, cap. 1. §. 1. num. 4. 5. & 6. vide auctores infra citandos num. 3. & Reginal. tom. 1. fori pœnit. lib. 10. à num. 291.

2. Contra Ecclesiam Romanam non nisi centennaria currit præscriptio, cap. ad audiendam, cap. cum à vobis de præscript. quod debet intelligi in rebus spectantibus principaliter, & non secundariò ad illam. Contra aliàs Ecclesias inferiores sufficit quadraginta annorum spatium, cap. de quarta, cap. ad aures, de præscript. At ex priuilegio Eugenij III. pro Congregatione S. Benedicti in Portugallia contra Regulares, & eorum Ecclesias, ac bona non currit præscriptio, nisi post lapsum sexaginta annorum. Imò ex alio priuilegio eiusdem Eugenij III. facto pro Monasterio S. Pauli extramuros Romæ Ordinis S. Benedicti, non minus quam cētum annorum decursus requiritur ad instar Ecclesiæ Romanæ, Quo magno

In Bulla. Bul.
17. Eng. 4. m.
§ 5.

magno priuilegio gaudent Mendicantes, & aliæ Religionès per communicationem. *bid. articulo 2. Idem tradit Portel verb. præscribere, n. 2.*

3 Monasterium, si sine sui negligentia præscriptio completa est, & legitimo impedimento detentum fuit, potest petere restitutionem in integrum vsq; ad quatuor annos sequentes incipientes à die scientiæ post cessationem impedimenti, vt communis Doctõrum tenet per textũ in *cap. 1. de restit. in integrum lib. 6.* Imò ex quodam magno priuilegio Ioannis XXIII. pro Congregatione Montis Oliueti, de quo apud Compend. Societ. non est opus pro huiusmodi læsione restitutionem petere; quia acta in contrarium sunt ipso iure nulla: cui extat aliud simile indultum Eugenij IIII. pro Congregatione S. Benedicti in Portugallia. *Ibid. art. 3. & tom. 3. quæst. 56. art. 2.* Ad quod vide Couar. regula, possessor. 3. p. S. 3. Molina lib. 2. de iustit. qui latè disp. 88. per totam, Lessium de iustit. lib. 2. cap. 6. dub. 8. & seqq. Rignald. tom. 1. fori pœniten. lib. 10. num. 301.

Comp. Societ.
tit. priuilegia,
§. 6.

4 Canonico iure attento crimina non præscribuntur, glos. in *cap. ad monere 33. dist. benè* tamen de iure Ciuili accusatio criminalis præscribitur per spatium viginti annorum, per quod temporis excluditur agens. *l. quarela, ad l. Corneliam, de falsis, l. 1. tit. 28. part. 5.* Item post annum præscribitur actio iniuriarum, *l. si non conuissij, verb. Si autem in rixam, C. de iniurijs, l. 22. tit. 9. part. 6.* Sicque potest præscribi tempus ad accusandum, vel denunciandum, per quod fiat exclusio ab accusatione, vel denunciatione, vt determinat Capella Tholosana. *Tom. 2. q. 5. art. 11.* De quo Capella Tholos. decis. 140. & 188. & nos diximus supra de inquisitione num. 9. vide ad hoc Iulium Clarum in pract. quæst. 51. num. 4. & Portel verb. præscriptio quoad crimina à num. 2.

5 Non est alienum à iure laicos posse præscribere ius spirituale percipiendi decimas, sicut etiam ex titulo per certi temporis lapsum possunt retinere exemptionem non soluendi decimas ex suis agris proprijs, sed facere integre fructus eorum suos, vt deducitur ex *cap. ad Apostolica, cap. prohibemus, c. ad hæc, & alijs, de decimis.* Et ita refertur Urbanum, & Gregorium Pontifices dedisse laicis ius accipiendi decimas ab alijs, idemque priuilegium à Sede Apostolica fuit concessum Regi Catholico Fernando pro Regno Granatæ. *Tom. 2. quæst. 44. art. 3.* De quo Couar. lib. 1. variar. cap. 17. num. 4. Balbo 1. part. præscript. 5. p. princip. q. 7. num. 21. D. Thom. 2. 2. quæst. 77. art. 3. Vidè quæ diximus supra resol. 50. nu. 2.

6 Præscriptio exemptionis debet probari, & pendente probatione nullo modo in iure suæ præscriptionis turbari debet is, qui se ita defendit. Vndè si non exhibet saltèm priuilegium, quod causam præbeat præscribendi, Episcopus, vel alius, à cuius iurisdictione vult se eximerè, iure suo vti potest *cap. cum persona, de priuilegijs, lib. 6.* Auctor. *Tom. 2. quæst. 63. art. 7.* De quo Panormit. in *cap. 1. vt li-*

tè pendente, §. quod si tale.

(. 2.)

RESOLVTIO, CXV.

De Priuilegijs.

PRIVILEGIUM est singulare, seu priuatum ius contra, vel præter ius commune indultum, *cap. Abbate de verbor. significat. capit. priuilegia 3. distinct.* Vnde semper contra ius commune aliquid operatur. Quod si aliquando aliquid indulget in iure communi contentum, adhuc censetur retinere nomen priuilegij, quia declarat, & facilius, seu expressius cõcedit quod apud ius commune non tam aperte concedebatur, qualia sunt multa priuilegia à Regularibus impetrata. *Tom. 1. quæst. 7. art. 1. De quo Abb. in cap. 1. num. 1. de Commodat. Barbatia tract. de Commodato in principio.* ¶ De hac materia vide Nauar. in *Manual. cap. 25. à num. 89. & in Enchirid. de oratione cap. 3. num. 53. & cap. 19. num. 84. D. Antonin. 1. p. tit. 19. cap. 1. Panor. mit. in cap. olim, de verborum significat. à num. 7. & in cap. 1. de rescriptis, à numer. 4. vbi Decius, Hostiensis, & Felin. num. 4. & latè tradit Suarez lib. 8. de legibus cap. 1. per totum, Portel verb. priuilegium à num. 4.*

2 Priuilegium aliud est reale, seu locale aliud personale. Reale cõceditur directè alicui rei, loco, vel officio, seu dignitati, aut respectu eorum, & hoc est perpetuum, quia semper durat res, vel locus, quibus conceditur, vt Ecclesiæ, Monasterium, prædià, & bona Ecclesiæ, vel Monasterij, officium, seu munus Episcopi, vel Vicarij Generalis, quæ omnia eum sint perpetua, & firma, priuilegia illis concessa dicenda sunt etiam realia, perpetua, & firma. Aliud priuilegium est personale, quod datur in tuitu personæ, ac personæ directè conceditur, & hoc personam sequitur, & non extenditur ad aliam personam, seu extinguitur cum persona *cap. priuilegium, de Regulis iuris lib. 6.* Rursum priuilegium reale diuiditur in generale, & speciale. Generale dicitur, quod pluribus, vel omnibus conceditur, vt omni Religioni, vel omni loco: vel plures, aut omnes articulos complectitur, prout sumitur ex *cap. veniens, de prescript. cap. ex tua, de filijs presbyter.* Speciale est, quod vni tantum loco, vel Monasterio cõceditur, quod aliter iuxta ius commune nõ communicatur. Iterum, priuilegium personale aliud est generale, quod pluribus personis super pluribus articulis conceditur. Aliud speciale, quod vni tantum personæ suæ per aliquare tantum conceditur. *Ibidem art. 2.* De quo Ruinus cons. 18. num. 2. Vidè Barboza in *l. quia tale, à num. 3. ad 14. ff. soluto matrim. Lasium in l. maritum, eodem titu. num. 32. Bartol. in l. 1. ff. de constit. Principum, à num. 2. & quæ latè tradit Suarez d. lib. 8. cap. 3. per totum, vbi num. 3. summit dictas diuisiones ex *cap. mandata de presumpt. l. priuilegia 157. ff. de regul. iuris, & clarius ex l. forma, §. quanquam, ff. de censibus.**

3 Appellatione priuilegij venit etiam consuetudo immemoralis, *cap. nouis*, iuncta glossa verb. *consuetudo, de iudicijs, l. hoc iure, §. ductus aqua & ff. de aqua quotidian. & æstua*, talis enim temporis præscriptio priuilegij vicem ac vim habere dicitur, & pro solēni, quantum ficto, priuilegio Principis solet æstimari, *cap. super quibusdam §. præterea, de verborum significatio ne*. Auctor. *Ibidem artic. 3.* De quo Decius *conf. 496. colum. 17.* Vidē Innocent. in *cap. cum contingat, de foro compet. & ibi Abb. à num. 9. & in cap. nouit, vbi glos. de iudic. & glos. in cap. super quibusdam*, vbi Decius, & Crauentata, *de verborum significat.* & latē tradit Suarez lib. 8. de legibus *cap. 7. à num. 5. & præcipuē num. 16. 17. & 18.* vbi citat Bald. tit. quæ sint regalia *cap. 2. num. 3. & 4. & resoluūt etiam P. Miranda tom. 2. manu. quæ st. 41. art. 5.*

4 Maremagnum est quædam compilatio multorum priuilegiorum ibi mixtim, confusèque contentorum, quod peractum est per diuersos Pontifices pro diuersis Religionibus, & temporibus colligentes in vñ priuilegia prædecessorum, & addentes sua, vt fecit Sixtus III. pro Minoribus. *Ibid. art. 4.* De quo vide P. Mirand. quæ st. 42. art. 2. tom. 2.

5 Scriptura, seu Bullatio non est de essentia priuilegij ex sententia Canonistarum, & sumitur ex *cap. institutionis 25. quæ st. 2.* vbi gloss. notat, & ex *Clement. dudum, de sepultur.* vbi etiam gloss. & DD. quia tamen sine litteris auctenticis non potest priuilegium probari, idē ad faciendam fidem in iudicio omninō necessaria est dicta scriptura. Quapropter Leo X. apud Bullarium concessit Fratibus Minoribus, vt possint in foro conscientie vti omnibus concessis à Sede Apostolica, siuē per Bullas, aut breuia, aut viuæ vocis oracula, prout in libris Ordinis reperiuntur, ac si omnia specificè fuissent tunc expressa, quæ omnia pro maiori conscientiarum securitate de nouo concessit. Idē verbō Pontifex declarat viuæ vocis oracula valere in foro conscientie tantum, quia licēt ipsa in se valeant, si probentur, illis tamen vti in foro exteriori non posse declarauit, ad vitandas fraudes, & dolos in illis forstan contingentes. Præterea Iulius II. & idē Leo X. concesserunt, vt omnia priuilegia facta Ordinibus Mendicantibus, & illis, qui suis gaudent priuilegijs per se, vel per communicationem, siuē sint facta in forma Breuis, siuē per supplicationes expedita, in quibus placuit, vt signatura sola sufficeret, eandem omninō vim, & efficaciam habeant, tam in iudicio, quàm extra iudiciū, ac haberent si plumbeo sigillo essent consignata. *Ibidem art. 5.* De quo Medices de legibus, & statutis 3. p. quæstio. 11. ¶ Idem docent Innocent. in *cap. constitutum, de rescriptis*, num. 2. Panorm. in *cap. nostra cod. tit. Nauar. conf. 1.* de priuileg. Felin. in rubric. de constitut. num. 5. Decius numer. 26. Syluest. verb. priuilegium num. 14. & latē tradit Suarez d. lib. 8. *cap. 2. à num. 2. vbi num. 6. explicat*, qualiter debeant intelligi dicta in dulta Apostolica Leonis X. & Iulij II.

6 Priuilegium in fauorem priuilegiati metum priuilegium continens, nec respiciens præiudicium alterius, vt suū effectum operetur,

Bull. orac. 40
& 22. Leo, 100

In Bul. bul. 26
Iulij. 20

sufficit sola scientia ipsius privilegiati, statimq; ligat ignorantes ad hoc, ut ipsi privilegiato ius quaesitum esse dicatur, ut tenet Communis Doctorum. At ut omnem suum effectum producat non ligat ante illius notitiam, in cuius favorem est impetratum, seu ante ipsius privilegij promulgationem. *Ibid. art. 6.* De quo Bart. in *l. omnes populi*, quaest. 15. p. princip. num. 17. ff. de inst. & iure, & idem cum communi in *l. penult. c. de Decurion lib. 10.* & in *l. rito*, ff. de furtis. ¶ Idem docent Suar. d. cap. 2. num. 5. P. Miranda d. quaest. 4. art. 6. citans Sylvest. verb. privilegium quaest. 16.

De confirmatione, innovatione, & usu privilegiorum.

7 Privilegia Fratrum Minorum de obseruantia à pluribus Pontificibus sunt confirmata: *Ex certa scientia, motu proprio, & de plenitudine potestatis.* Primus est Paulus II. qui cum clausula. *Ex certa scientia*, tantum confirmat. Secundus est Sixtus III. qui ultra clausulam. *Ex certa scientia*, addit etiam, *ex motu proprio*, innovatque omnia, & singula Ordinis privilegia. Tertius est Leo X. qui etiam. *Motu proprio, & ex certa scientia*, confirmat, & innovat, ac communicat dictis Fratribus omnia privilegia aliorum Ordinum Mendicantium. Quartus est Clemens VII. qui ultra clausulas. *Motu proprio, & ex certa scientia*, addit, ac de *Apostolica potestatis plenitudine*. Quintus est Iulius II. qui omnia privilegia, etiam per viam communicationis, & extensionis alijs Ordinibus concessa pro nostro Ordine confirmat, & innovat. *Ex certa scientia, ac de Apostolica potestatis plenitudine*, sed limitat dicens: *Quatenus sunt in viridi usu*. Sextus est Paulus III. dicens: *Ex certa scientia, ac de Apostolica potestatis plenitudine approbamus, & innovamus, etiam per modum communicationis, & extensionis*. Septimus est Pius III. qui easdem similiter clausulas. *Ex certa scientia, ac de plenitudine potestatis* exprimit, addens etiam. *Per modum communicationis, & c.* Octavus est Gregorius XIII. ponens easdem omnino clausulas, sed limitat: *Quatenus sunt in usu, & sacris Canonibus, ac decretis Tridentini Concilij non adversantur*. Nonus est Sixtus V. qui similiter etiam confirmat, subiacet tamen illa verba: *Quatenus sunt in usu*. Decimus est Clemens VIII. qui ponit clausulam. *Ex certa scientia, tantum, & limitat. In omnibus, in quibus decretis Tridentini Concilij non adversantur, & salvis etiam decretis in favorem Fratrum Reformatorum concessis*. Hæ omnes confirmationes privilegiorum nostrorum, in quibus ferè omnibus fit mentio, & extensio ad Ordinem Sanctæ Clare, & Tertium de Pœnitentia, extant apud Bullarium Bullis supra citatis in margine, quarum aliqua referuntur. Tomo 1. question. 8. articul. 1.

Tandem Paulus V. eadem privilegia nobis confirmavit Anno Domini 1609. Sed expressè non posuit clausulam. *Ex certa scientia, & de plenitudine potestatis*, dicit tamen se confirmare cum eisdem clausulis, decretis, declarationibus, & formis contentis in Bulla Confirmatoria Clementis

toria Clementis VIII. ac si de verbo ad verbum nihil penitus omisso ibi infererentur: vna autem ex principalibus clausulis dicti Clementis est, confirmare *ex certa scientia*, abstinuit tamen ipse Paulus Quintus à clausula, *quatenus sunt in vsu*, cuius confirmatoriam bullam vidi sub sigillo autentico apud Conuentum sancti Antonij Salmanticensis, in cuius archiuo extat.

8 Aliorum Religionum bullas confirmatorias suorum priuilegiorum prolixum esset ad longum recensere, aliquas tamen, licet mixtium ex Bullario adducam.

Prima est, Benedicti XII. qua confirmantur priuilegia Congregationis sancti Benedicti Vallisoleti in forma communi. Secunda est, Ioannis XXIII. pro Cisterciensibus, qui confirmat etiam in forma communi. Tertia est, Sixti IIII. pro Prædicatoribus, qui eorum priuilegia confirmat *Motu proprio, & ex certa scientia*. Quarta est, eiusdem Sixti IIII. pro Ordine sancti Augustini, qui confirmat *Motu proprio, & ex certa scientia*. Quinta est, pro Carmelitis eiusdem Sixti IIII. *Motu proprio, & ex certa scientia*. Sexta est, eiusdem Sixti IIII. pro Ordine Sanctissimæ Trinitatis in forma communi. Septima est Innocentij VIII. pro Prædicatoribus facta in forma communi. Octaua est, Iulij II. pro Augustinensibus in forma communi. Nona est, Leonis X. pro Minimis in forma communi. Decima est, Adriani VI. pro Trinitarijs, qui litteras Leonis X. expeditas eundem clausula, *ex certa scientia*, pro eodem Ordine confirmat. Vndecima est, Clementis Septimi pro Ordine sancti Iacobi de la Spatha in forma communi, qui *quatenus sunt in vsu*, confirmat priuilegia. Duodecima est, Pauli III. pro Minoribus Conuentualibus in forma communi. Tertiadecima est, Iulij III. pro Prædicatoribus cum clausula, *ex certa scientia*. Decimaquarta est, eiusdem Iulij III. post Minimis in forma communi. Decimaquinta est, Pij IIII. pro Societate Iesu, confirmat *ex certa scientia*. Decimaseptima est, Pij V. pro Ordinibus Mendicantibus *Motu proprio* expedita. Decimaseptima est, pro Ordine sancti Iohannis Ierosolymitani facta ab eodem Pio V. *ex certa scientia, & de Apostolica potestatis plenitudine*. Decima octaua est, eiusdem Pij V. pro Societate Crucifiguratorum in forma communi, *quatenus priuilegia sunt in vsu, & decretis Tridentinis non repugnant*. Decimanona est, Gregorij XIII. pro Cisterciensibus *Motu proprio, & ex certa scientia* confirmantis, etiam si in vsu esse desierint priuilegia, dummodo non sint contraria Tridentino Concilio. Vigesima est eiusdem Gregorij XIII. pro Congregatione sancti Hieronymi Iesuatorum *ex certa scientia, dummodo priuilegia sint in vsu, & Tridentino Concilio non opposita*. Vigesima prima est eiusdem Gregorij XIII. pro Militia, & Hospitali sancti Iohannis Ierosolymitani *Motu proprio, & ex certa scientia* expedita. Vigesima secunda est eiusdem Gregorij XIII. pro Præmonstratensibus in forma communi, quatenus priuilegia sunt in vsu, nec reuocata, aut Tridentino Concilio non contraria. Vigesima tertia eiusdem

Bullar. bul. 7.

Benedict. 12.

Bull. 2. Ioan.

23.

Bul. 32. Sixti

4. n. 37. et 38.

Bull. 34. Sixti

4. num. 33.

Bul. 37. Six. 4

Bul. 48. Six. 4

Bul. 3. Inno. 8.

Bul. 9. Iulij 2.

Bul. 41. Leo. 20

Bul. 4. Adr. 6

Bul. 9. Cle. 7.

Bul. 5. Paul. 4

Bul. 3. Iul. 3.

Bul. 6. Iul. 3.

Bul. 5. Pij 4.

Bul. 7. Pij 5.

Bul. 28. Pij 5.

Bul. 10. Grego

13. n. 3. & 9.

Bul. 13. Grego

gor. 13.

Bul 14. Grego

gor. 13.

Bul. 15. Grego

gor. 13.

- Bul. 27. Gre.* Gregorij XIII. pro Societate Iesu *Motu proprio, & ex certa scientia, & de*
gor. 13. *Apostolica potestatis plenitudine.* Vigesima quarta est, eiusdem Gregorij
Bul. 30. Gre. pro Trinitatis in forma communi, quatenus priuilegia sunt in vsu, &
gor. 13. decretis Tridentini Concilij non repugnant. Vigesima quinta est, Sixti
Bxl. 3. Sixt. 5. V. in qua confirmantur Ordo, & priuilegia Fratrum Minorum Con-
 uentualium Reformatorum in forma communi. Vigesima sexta est, e-
Bul. 18. Sixti
5. num. 2. iusdem Sixti V. pro Militia sancti Ioannis Ierosolymitani, confirman-
Bul. 20. Sixt. 5
 tur eius priuilegia *ex certa scientia, & de mera liberalitate, & Apostolica po-*
Bul. 21. Sixt. 5
5. num. 2. *testatis plenitudine.* Vigesima septima est, eiusdem Sixti pro Ordine Car-
Bulla 2. Gre-
gor. 14. thusiensi, confirmantur eius priuilegia *ex certa scientia, Tridentino Conci-*
Bulla 3. Gre-
gor. 14. *lio non repugnantia.* Vigesima octaua est eiusdem Sixti pro Congrega-
 tione sancti Benedicti in Portugallia *ex certa scientia.* Vigesima nona est,
 Gregorij XIII. pro Societate Iesu, *Motu proprio, & ex certa scientia, ac de*
Bulla 3. Gre-
gor. 14. *Apostolica potestatis plenitudine expedita.* Trigesima est, eiusdem Grego-
 rij pro Congregatione sancti Bernardi Hispaniæ, confirmantur eius
 priuilegia, *ex certa scientia, quatenus sunt in vsu, & Tridentino Concilio non re-*
Bull. 19. Cle-
ment. 8. *pugnant.* Trigesima prima est, Clementis VIII. pro Ordine sancti Hiero-
 nymi Hispaniarum, confirmat priuilegia, *Motu proprio, ex certa scientia, ac de*
Bulla 20. Cle-
ment. 8. *Apostolica potestatis plenitudine quatenus sunt in vsu, & Tridentino non ad-*
 uersantur. Trigesima secunda est, eiusdem Clementis pro Ordine Præ-
 monstratensi confirmans *ex certa scientia,* priuilegia non reuocata, *quate-*
Bul. 21. & 22
Clement. 8. *nus sunt in vsu, & Tridentino non repugnant.* Trigesima tertia est, eiusdem
 Clementis pro Congregatione sancti Benedicti Vallisoleti *ex certa sci-*
Bulla 22. Cle-
ment. 8. *tia, quatenus priuilegia sunt in vsu, & non reuocata, decretisq; Tridentini Concilij*
 non contraria. Trigesima quarta est, eiusdem Clementis pro tota Con-
 gregatione Benedictina facta in forma communi. Hæc apud Bullariū
 habentur, quorum quædam referuntur dicto art. 1.

9 Ad horum igitur priuilegiorum intelligentiam, & effectus ex
 eis productos penetrandos scire oportet, quod confirmatio priuile-
 giorum (idem dic de inuouatione) duobus modis solet fieri: *ex certa*
scientia, & in forma communi, vt satis colligitur ex *cap. postulasti, de res-*
criptis. Confirmatio *ex certa scientia* fit, quando Papa dicit se habere clarā
 notitiam priuilegiorum, quæ confirmat: vel quando in bulla inserit te-
 norem priuilegij confirmati: vel utitur verbis, *ex certa scientia, aut de ple-*
nitudine potestatis, vel etiam, *non obstantibus reuocationibus Apostolicis.* Con-
 firmatio autem in forma communi fit, quando simpliciter confirmat,
 sine præuio examine, & notitia rei confirmatæ: Glossa in *cap. quia diuersi-*
tasem, de concess. prebenda, tria singularia dicit operari confirmationem
ex certa scientia Primum, quod res confirmata redditur firmioris aucto-
 ritatis, & roboris. Secundum, quod facit validam rem minus validam,
 seu etiam inuolidam, hoc est habet vim nouæ concessionis, Glossa in
cap. 1. & cap. veniens, de transactionibus, cap. 2. de pactis. Tertium, quod nul-
 lus inferior à Papa confirmante potest de illa cognoscere. At confirma-

tio in forma communi parum, aut nihil operatur, quia nullum ius nouum creat, seu confert, nec dat valorem priuilegio inualido, nec tollit cognitionem à iudice inferiori, sed solum roborat, & conseruat rem in statu, in quo erat ante confirmationem, vt ex dict. *cap. quia diuersitates*, colligitur, & ex *cap. 1. & cap. examinata, de concess. prabende*, sumitur. *ibidem art. 4.* De quo Panormit. in *cap. ad hac num. 7.* Decius num. 14. de rescriptis, Baptista Salis in summa verb. absolutio fol. 9. col. 2.

Idem tradunt Innocent. Imola, & Butrius in *cap. dudum, de decimis*, Bald. in feud. titulo, per quos fiat inuestitura, *cap. 1. num. 2.* Felin. in *ca. inter dilectos, de fide instru. num. 13. & in cap. cum venisset, de testib. num. 2.* Decius in Rubric. de confirmat. vtil. vel in vtil. Tuschus verb. confirmatio ex certa scientia, per totum, quibus, & alijs citatis latè resoluit Suarez lib. 8. de legibus *cap. 18. à num. 8. & præcipuè num. 12. & sequentibus*, vide quæ ad hoc diximus resolut. 77. num. 45. §. secundo probatur.

10 Ex quo veniunt resoluenda plarima. Primum, quod confirmatis priuilegijs alicuius Religionis *ex certa scientia*, censentur etiam confirmata priuilegia ad illius instar alteri Religionis concessa, si talis Religio participans habet communicationem priuilegiorum alijs concessorum, & concedendorum, tunc enim huiusmodi confirmatio censetur quasi noua priuilegiorum concessio, quam quidem alij vocant gratiam. Vnde ea frui possunt Religiones, quibus conceduntur etiam fauores, & gratiæ, sicuti Societati Iesu conceditur. Ex quo fit, quod si confirmatio facta fuit in forma communi, non censentur confirmata priuilegia ad instar vnus Religionis alteri concessa: sicut nec per reuocationem priuilegiorum alicuius Ordinis censentur reuocata priuilegia ad instar alterius Ordinis. *ibidem art. 2.* De quo Mandof. de priuilegijs ad instar quæst. 7. art. 2. Suarez de legibus dict. lib. 8. *cap. 19. num. 9. & 10. cum sequentibus*, P. Miranda dict. quæst. 42. art. 5. sed Suarez id etiam extendit ad confirmationem factam in forma communi.

11 Secundum, quod venit resoluendum est, quod licet confirmatio priuilegiorum facta sit *ex certa scientia*, si additur clausula, *quatenus sunt in vsu*, vt apponitur in bulla Gregorij XIII. & aliorum Pontificum non extenditur ad abrogata per contrarium vsu spatio sexaginta annorum præscriptum, iuxta priuilegium Eugenij III. vel etiam per decursum centum annorum, ex eodem Eugenio Quarto, de quo supra de præscriptionibus diximus. Vnde si per huiusmodi temporis præscripti vsus non inualuit, non obstat dicta clausula, *quatenus sunt in vsu*, quominus confirmatio præfata, *ex certa scientia*, habeat suum effectum roborandi, & approbandi dicta priuilegia. Imò idem Eugenius in alio priuilegio concessio Congregationi S. Iustinae Ordinis sancti Benedicti apud Bullarium, sine restrictione temporis præscripti concedit, vt possint vti suis priuilegijs, etiam si contra illa habuerint contrarium vsu igno-

Bulla. bnl. 17
Eug. 4. n. 170

Bulla. bnl. 18
Eugen. 4.

nerere vult, & declarat. Dicta autē priuilegia modo innouata sunt quoad nos Minores per Sixtum Quintum, & Clementem VIII. confirmantes, & innouantes nostra priuilegia, etiam per modum communicationis, & extensionis concessa cum clausula, *ex certa scientia, & de plenitudine potestatis*, abstinentes verò se à dicta clausula limitante: *quatenus sunt in vsu*. Vnde cum ab anno Domini 1587. in quo expedita fuit dicta bulla confirmatoria Sixti Quinti, vsque ad annum anteriorem 1561. in quo Paulus Quartus confirmauit eadem priuilegia *ex certa scientia*, & sine clausula: *quatenus sunt in vsu*, non decurrerint, nisi viginti sex tantum anni, non potuit legitima præscriptio contra dicta priuilegia currere. Casu verò quòd essent abrogata per non vsum (quod negamus) vix, aut nunquam potest talis non vsus priuilegiorum probari, quia vt in plurimum apud secretum sacramentale pœnitentiæ circa absolutiones, dispensationes, & commutationes votorum ipsis vti solet. *Ibid. art. 3. & 4.* De quo Cordub. in addit. ad Compend. titulo, absolutio quoad sæculares 1. §. 15. vers. quoad, Collector Comp. Mendic. tit. priuilegia Fratrum, §. 15. Panormitanus in *cap. cum super, de causa poss. & propriet.* ¶ Idem docet Suarez dict. *cap. 18. num. 16. & 17.* & citat ad id Mandosium, qui plures alios refert, tractat. de priuilegijs ad instar, glos. 15. in principio.

12 Ex quo venit tertium resoluendum, scilicet quod priuilegium perditum per non vsum quoad Religionem, cui directè est concessum non perditur quoad alias Religiones, quibus per extensionem est communicatum. Vnde non potest abrogari nisi per non vsum legitimo tempore apud tales Religiones præscriptum, quia tale priuilegium iam factum est proprium ipsarum Religionum communicantium, ac si eisde fuisset specialiter concessum per confirmationes, & innouationes priuilegiorum supra relatas. Imò vt talis præscriptio currat, oportet habere scientiam priuilegij, & voluntatem expressam illo non vtendi ad hoc, vt per non vsum deperdatur *cap. si de terra verb. detrahere noluit, de præscriptionibus*, vbi notant DD. *Ibid. art. 5.* De quo Cordub. in addit. ad Compend. dicto §. 15. Panormit. in *cap. cum accessissent, in fine, de constituto Syluest. verb. priuilegium, num. 11.* ¶ Idem post Baldum, Mandosium Nauarrum, & alios docet Suarez dict. *lib. 8. cap. 15. num. 5.* & tradit etiam P. Miranda tom. 2. quæst. 42. art. 5.

13 Pro quo aduerte, quod priuilegium, vel lex imponens pœnam ipso facto non derogatur per contrariam consuetudinem. Exemplum est in pœna excommunicationis ipso facto imposta contra iniicientes in clericum manus violentas, nulla enim consuetudine potest impediri, quin taliter delinquens statim post percussorem clericum incidat in dictam excommunicationem, quæ secum trahit annexam executionem, *cap. pastoralis, §. verum, de sentent. excommunicat.* Idem ius est de excommunicatione lata contra ingredientes clausuram Monialium indebitè. Verum est tamen, quod sublata priuilegij, vel legis principalis vi per contrariam

contrariam

erariam consuetudinem, etiam pœnæ accessoria obligatio tollitur, ut sunt plures excommunicationes positæ in aliquibus Extrauagantibus, & alijs constitutionibus Pontificijs, quæ penitus per non usum abrogatae sunt. *Ibidem art. 6.* De quo Castro de lege pœnali lib. 2. cap. 11. folio 216. vide quæ latè tradit Suarez lib. 7. de legibus cap. 19. à num. 2. vbi num. 5. vsque ad 8. limitat nostram sententiam, quando consuetudo contraria est irrationabilis, quia ista non potest abrogare legem. *cap. vltimo. de consuetudine.*

14 Quartum resoluendum est, quod clausula posita à Gregorio XII. & alijs Pontificibus in suis priuilegiorum bullis confirmatorijs, scilicet: *quatenus decretis Concilij Tridentini non aduersantur*: non comprehendit, nec reuocat omnia priuilegia quouis modo contraria ipsi Concilio, sed tantùm ea, quæ expressè in illo reuocantur. Exemplum aptum habemus Sessione 23. eiusdem Concilij, vbi vnum absolute diffinitur sine derogatione priuilegiorum, & alterum cum expressâ derogatione eorumdem. Primum, quod sacri Ordines non conferantur extra tempora à iure statuta, & quantùm ad hoc non reuocat priuilegia Regularium in contrarium. Vnde post Tridentini Concilij promulgationem posse Regulares extra tempora ordinari virtute suorum priuilegiorum responsum olim dederunt apud Salmanticenses viri doctissimi, ut nos supra resoluitus de ordinibus sacris num. 7. eo quod non sunt expressè reuocata quoad hoc præfata sua priuilegia in dicto decreto. Alterum quod diffinitur est, ut vnusquisque à proprio Episcopo ordinetur, nec ab alio promoueri permittatur prætextu cuiusvis generalis, aut specialis rescripti, vel priuilegij: vbi manifestè apparet, quomodo respectu huius secundi decreti derogantur priuilegia in contrarium, quod non fit in primo. Neque obstat quoddam decretum eiusdem Concilij, in eo enim solùm reuocantur priuilegia Regularium in contrariũ quantum ad decreta illius Sessionis de Regularibus, non verò quantum ad decreta aliorum Sessionum. Iuxta quam distinctionem debent intelligi plura decreta eiusdem Concilij, qualia sunt, de usu, & editione librorum sacrorum de licentia superiorum quoad Regulares, & approbatione Ordinarij. Item de lectione Sacræ Scripturæ apud monasteria monachorum habenda. Rursum de voce non habenda in actibus Capitularibus, nisi à constituto saltem in ordine subdiaconatus. Tandem de qualitate ordinandorum, & quod non ordinentur, nisi transactis interstitijs. In quibus omnibus decretis cum non derogentur expressè priuilegia Regularium in contrarium, non impedit, quin possint vti dictis priuilegijs quoad superiora, si fortè illa habent. *Ibidem art. 7.* De quo Suarez lib. 8. de legibus cap. 18. num. 17. ad finem, P. Miranda tomo 2. quæst. 42. art. 3. §. sed alij, qui idem vt probabile tenent, ac iudicant, & sequitur Portel verb. priuilegij confirmatio num. 31.

15 Decreta Tridentina, in quibus specialiter, & expressè reuocata-

*Trid. Sess. 23.
c. 8. de Reform.*

*Trid. Sess. 25.
c. 22. de Reg.*

*Trid. Sess. 4.
de usu sacror.
libror.*

*Sess. 5. cap. 1.
de Reform.*

*Sess. 22. c. 4.
de Reform.*

*Sess. 23. cap.
11. de Reform.*

- Trid. Sess. 5. c. 2. de refor.* canitur priuilegia Regularium summatim sunt hæc. Primū habetur Sessione 5. vbi datur facultas Episcopis tanquā Sedis Apostolicæ delegatis procedendi cōtra prædicatores errores, aut scandala seminantes in populo, de quo supra de Prædicatoribus n. 11. Secundū habetur in eadem Sessione, quod Regularis nō prædicent in suis Ecclesijs, nisi à suis superioribus sine approbati, & cū benedictione Episcopi, & extra suas Ecclesias cū licentiā, & approbatione Ordinarij. Imò nec apud suas Ecclesias contradicente Episcopo prædicare posse, habetur in alio decreto eiusdē Concil. de quo supra de prædicatoribus n. 2. & 8. diximus. Tertium extat Sessione 24. quod Regularis de vno Ordine ad aliū translati sub obedientia sui superioris maneant. Quartū extat Sessione 22. decreto de obseruandis, & euitandis in celebratione missæ; quod Ordinarij omninō prohibeant quicquid pro missis nouis datur, & nē cuiusvis: v. g. aut ignoto sacerdoti missas celebrare permittatur, neque in priuatis domibus extra Ecclesiam, vel oratoria ab Ordinario designata, de quo supra de celebratione missæ num. 16. & de altaribus num. 7. diximus. Quintum decretum extat Sessione 23, vbi interdicitur Abbatibus, & alijs quibuscuq; exemptis conferre ordines minores, nisi tantū in suis subditis Regularibus, de quo supra de Abbatibus num. 4. Sextum extat eadem Sessione, quod nullus, etiam Regularis ante vigesimū secundum annum ad Subdiaconatum, & ante vigesimum tertium ad Diaconatum, & ante vigesimum quantum ætatis annum ad Presbyteratum promoueatur, de quo supra de ordinibus num. 7. & 8. Septimum extat eadem Sessione, vbi habetur, nē duo sacri ordines eodem die, etiam Regulari conferantur, nec promoti ad Subdiaconatus ordinem ad altiorē gradum promoueantur, nisi saltem per annum in eo sint cursati, ad arbitrium tamen Episcopi, de quo vbi supra num. 4. & 5. Octauum extat eadem Sessione, vbi interdicitur, ne quis, etiam Regularis possit secularium confessiones audire, nisi parochiale habeat beneficium, aut ab Episcopo per examen, aut alias idoneus reputatus approbationem obtineat, de quo supra de Confessarijs quoad præsentationē num. 1. Nonum extat Sessione 25. vbi diffinitur, omnia ad Regulares pertinentia in illa Sessione posita debere obseruari, priuilegijs quibuscuque non obstantibus, de quo supra num. 14. Decimum extat eadem Sessione, vbi prohibetur, locationes bonorum Ecclesiæ, & solutiones anticipatas fieri. Vndecimum extat eadem Sessione, vbi statuitur, quartam funeralem soluendam esse Ecclesijs Cathedralibus, & Parochialibus cum conditione ibi posita, de quo supra de Canonica portione n. 16. & 2. diximus. *Ibidem art. 7.*

16. Quartum resoluo, quod priuilegia contra sacros Canones extra decreta Tridentina non sunt reuocata per Gregorium Decimum tertium, nam clausula: *Quatenus decretis Concilij Tridentini, & sacris Canonibus non contradicunt*: non intelligitur, nisi de Canonibus, & decretis

ip[s]ius

ipſius Concilij, illa namque copula, & coniuſgit verba, *ſacris Canonibus*, cum illis: *Decretis Concilij*: Quapropter Sixtus Quiatus ad tollendũ omne dubium ſubſtulit dicta verba, *ſacris Canonibus*, in confirmatione priuilegiorum noſtri Ordinis, & idem fecit Gregorius XIII. quoad Ciſterciennes, & idem Gregorius apud Compendium Societatis, titulo, concilium, confirmauit priuilegia eiufdem Societatis ſine aliqua limitatione, quo poſſunt per communicationem frui Mendicantes, & alie Religiones communicantes.

Imò & in foro conſcientiæ ſunt reuadata priuilegia Regularium per Pium Quintum viuz vocis oraculo factõ Fratribus Minoribus apud Bullarium, etiam ſi ſint contra Tridentinum Conciliũ, quod poſtea non fuit reuocatum per Gregorium XIII. in ſua reuocatione generali priuilegiorum Mendicantium contra idem Conciliũ à Pio Quinto conſeſſorum, quia ex tantũ reuocauit in foro exteriori ad vitandas lites, & diſcordias, de quo ſupra de ordinibus ſacris n. 7. ſicut ſimiliter fecit Leo X. circa priuilegia Mendicantium moderata, ſeu reuocata in Concilio Lateranenſi, quæ omnia reuolidauit in foro conſcientiæ, vt reſert Collector Mendicantium titulo, concilium, §. 7. qui addit, idem eſſe confirmatum ab eodem Leone X. etiam in foro exteriori pro Prædicatoribus, poſt dictũ Conciliũ, & melius à Paulo Quarto apud Bullarium, expreſſè reuocando dictũ Conciliũ Lateranenſe, & alia Concilia: vtrã quod clauſula, *Dummodo decretis Tridentini Concilij non ſint contraria*: fuit appoſita à Gregorio XIII. & eius ſucceſſoribus in ſuis bullis conſtitutorijs ad firmendam regulam in contrarium, ſcilicet ad reuocanda decreta alterius cuiuſuis Concilij generalis. *Ibid. art. 9. & 10.*

Idem ſentire videntur Henriquez lib. 7. de pœnitent. tom. 1. cap. 24. ad finem, litera K. Capuccin. ad Compend. x. p. fol. 86. & non condemnat Portel vbi ſupra num. 64. quamuis oppoſitum tutius putet, & quantum ad dictã clauſulam, *dummodo ſacris Canonibus, & Tridentino, &c.* expreſſè teneat ibidem num. 65. & tradit etiam P. Miranda dict. art. 3. ad finem. Quibus videtur annuere, licet poſtea dubitet, ſeu potius reuatur Suarez dict. lib. 8. cap. 19. num. 5. 6. & 7.

17 Imò etiam probable videtur non adſtringi Papam ipſius Concilij Tridentini ſpeciale facere mentionem, quando in ali quo priuilegio, vel conſtitutione ipſum reuocare intendit, verba enim ipſius Concilij declarantis: *Omnia decreta, & conſtituta in eo itã eſſe, vt in his ſalua ſemper auctoritas ſedis Apoſtolice ſit, & eſſe intelligatur*: id videntur innuere, & ad id appoſita. Vnde cum Papa ſit ſupra Conciliũ, & quodcunque ius poſitiuum poſſit de plenitudine poteſtatis reuocare, vt declaratum fuit in Cancellaria Apoſtolica, & per ſacram Congregationem Concilij, ſufficiens videtur ad reuocationem illius, ipſum reuocare voluiſſe. *romo 3. quaſti. 37. art. 4.* De quo Gernonius de ſacr. immun. lib. 1. cap. 52. num. 1. Vide quæ tradit Suarez dict. lib. 8. cap. 38. num. 2.

Comp. Societatis. concilium.

Bullar. Orac. 15. Pij 5. foli 981.

Bullar. bul. X. Pauli 49

Trid. ſeſſ. 252 c. 21. de Reſol

Pröpugnatur, & tunc sententia, & doctrina Auctoris.

18 Idem tenet Auctor *Tomo 3. quæst. 46. art. 1. §. secunda conclusio.* Vbi agens de quoddam priuilegio Ioannis XXII. facti Prædicatoribus circa quartam funeralem contra dispositionem *Clementina Dudum*, in Concilio Viennensi edita, resoluit, quod in omni materia, si per verba derogatoria etiam generaliter prolata appareat de voluntate potestatis habentis, omnibus generaliter derogare voluisse, illi standum est, argumento *cap. nonnulli, de rescriptis, & cap. ex parte, de capellis monachorum*, ac per consequens dictum priuilegium subsequens derogasse dicta *Clementina Dudum*, licet de ea non sit facta mentio expressa, nam eius notiam habere præsumebatur Pontifex, tanquam qui habet ius in pectoris serinio, vt dicitur *cap. 1. de constitut. in 6.* idèdque illi ex certa scientia derogauit. Neque obstat quod ex Auctore dicto *art. 4. quæst. 37. §. circa quam*, adducit Portel in additionibus ad dubia, verb. Tridentinum Concilium, n. 2. pro opposita sententia, scilicet quod ad derogationem Concilij Generalis necessarium requiritur, vt de illo fiat expressa mentio in litteris, seu bulla priuilegij, nam ibi vel loquitur ex sententia aliorum, vel fortè iuxta regulas generales iuris, in quibus habetur, quod ea, quæ maxima consideratione fiant, & multorum consilio deciduntur (vt fit in Concilijs) specialem, & expressam requirunt de eis fieri mentionem ad eorum derogationem, si enim in generali reuocatione non veniunt priuilegia inserta in corpore iuris, vt cum Henriquez ex sententia plurimorum resoluit Auctor *Tomo 1. quæst. 8. art. 7. §. quarto inferitur*, à fortiori nec veniunt Concilia generalia, quæ sunt ius commune edita cum maturo totius Ecclesiæ consilio in fauorem, & bonum commune. Vnde statim post dictam communem doctrinam traditam in principio dicti §. *circum quam*, quasi proferens suam resolutiuam sententiam, subdit Auctor, propterea in Concilio Tridentino apposta esse dicta verba: *Vt in his saluo semper auctoritas Sedis Apostolica sit, & esse intelligatur*: vt non adstringeretur Papa ipsius Concilij specialem facere mentionem, sed sufficere quod constet de voluntate ipsius volentis reuocare de plenitudine potestatis, vel ex certa scientia, quod est idem, cui derogare posse nemini dubitare fas est, argumento *cap. innotuit, de electione*, & admittit praxis, & stylus Curie, & hoc modo debent explicari, & intelligi supra tradita ab ipso Auctore dicto *art. 4. §. circa quam*, ne sibi oppositus, aut problematice locutus iudicaretur. Quod tandem confirmo ex dicta clausula: *Dum modo decretis Tridentini Concilij non sint contrariata* solita apponi in bullis confirmatorijs priuilegiorum præ Regularibus, quæ videtur denotare, clausulas generales non obstantium, etiam Concilia generalia, imò & ipsum Concilium Tridentinum comprehendere, nisi expressè excipiantur, vt expressè excipitur ipsum met Concilium Tridentinum, quidquid de hoc dubitet Sanchez dict. *cap. 19. num. 6.*

Idem viderur sentire Florez de Mena in suis varijs quæst. 10. num. 50. vbi docet, intelligi derogatum Tridentino, si ex verbis priuilegij constet.

cōstet, eam fuisse Pontificis mentem: atque in dubio dicit, eam esse pre-
sumendam, eo quod Tridentini decreta satis notoria sint, cui ad hæ-
ret etiam Sanch. lib. 8. de Matrim. disp. 35. num. 17. & lib. 7. Decalog. cap.
29. num. vltim. ad fin. vbi docet, eam regulam, vt desideretur specifica
Concilij mentio ad eius derogationem, fallit, quando Pontifex dispen-
sat in specia, & certò casu contra generalis Concilij prohibitionem, &
expressius tenet Gratian. tom. 4. disceptat. capit. 724. num. 6. & cap. 742.
num. 24.

19 Clausula generalis: *non obstantibus Statutis, & consuetudinibus, etiam
iuramento, ac confirmatione Apostolica roboratis*, posita in priuilegijs tollit le-
gem iuratam glossa in *cap. cum non deceat, verb. effectus, de electione lib. 6. Au-
ctor. lbi. art. 12.* De quo Couar. de test. men. 2. p. nu. 19.

20 Clausula solita apponi in priuilegijs: *Contradictores quoscumque, &
rebelles, etiam per quascumque censuras, & penas Ecclesiasticas compellendo*, de-
bet intelligi de contradictoribus defacto tantum contradicentibus, non
verò de iure, glossa in *cap. pro illorum, verb. contradictores, de prebendis.* Ver-
ba autem illa: *sciatis contemptores, & inobedientes indignationem Petri, & Pau-
li se incururos;* & nam arbitriam tantum designant, seu denotant. *lbi.
art. 13.* De quo Panormit. in *cap. audita, de resist. stipulator. Nauar. in cap. cum
contingat, in septima causa nullitatis, num. 3. de Rescriptis, Alciat. in cap.
quod sedem, nu. 6. de officio ordinarij. Idem docet P. Miranda tom. 2. quaest.
45. art. 3.*

21 Clausula illa solita apponi in priuilegijs: *Omni appellatione remo-
tardebet intelligi de omni appellatione siue triuole, siue legitima, sic di-
cente Sixto V. in sua Bulla confirmatoria: Quod iudices procedant appellatio-
ne quacunque post posita, & aperte confirmatur ex cap. pastoralis, de appellat.*
Ex quo fit, quod iudex potest ad executionem procedere non obstante
appellatione, nisi hæc facta sit in casu in iure expresso, vel inhibitorio fiat,
vel nisi ex certa scientia Papa commiserit appellationem, poterit tamen
supplicari Princeps, qui talem appellationem (si ipse videbitur) admittere,
vel non admittere potest, dicto *cap. pastoralis, l. 1. c. de sentent. Prefecti præ-
torij. Authent. qua supplica, c. de precibus Imperatori offerendis*, quo non obs-
tante adhuc sententia potest executiõni mandari, in vtroque enim ca-
su appellatio effectum tantum deuolutiuum, & non suspensiuum ope-
ratur. *Ibid. art. 14.* De quo Imola in *l. 1. §. final. ff. à quibus appellat. & in
cap. pastoralis*, vbi Innocent. & Hostiens. de officio deleg. Baldus in *l. 2. c. de
appellationibus.* Idem docet P. Mirand. vbi sup. art. 2. & nos diximus resol.
no. num. 7. & 17.

22 Clausula priuilegiorum: *inuocato etiam ad hoc auxilio brachij sacula-
ris operatur*, vt iudices Ecclesiastici delegati à Papa virtute dictorum
priuilegiorum possint per censuras compellere iudicem sæcularem ad
præstandum huiusmodi auxilium, quando opus fuerit, quod ipse iudex
præstare tenetur sine aliqua præuia causa, super qua agitur, se uero ces-
sus.

ius examinatione. *Ibid.* art. 15. De quo Aualos in Director. Iudicium Ecclesiæ. 2. p. cap. 15. num. 3. & cap. 13. num. 13. & DD. in cap. 1. de officio ordinarij. Idem post Innocent. in cap. significasti, nu. 5. de offic. delegat. & Nauar. in cap. cum contingat, de rescript. remedio 1. tradit P. Miranda vbi supra articulo. 4.

23 Clausula: *supplentes omnem defectum iuris, & facti*: posita in Bullis confirmatorijs. *Ex certa scientia, & de plenitudine potestatis*, comprehendit non solum defectum iuris positivi, sed etiam defectum partis impetrantis, veluti si est excommunicatus, supplet etiam omnes, & singulos iuris, & facti, ac solemnitarum, etiam iuris, & de necessitate, aut alias quomodolibet requisitarum fortè omisrarum, & alios quoscumq; defectus. Ita amplissimè confirmavit Sixtus V. priuilegia Minorum in sua Bulla supra citata: *Motu proprio, ex certa scientia, & de plenitudine potestatis*, per quod manent etiam confirmata priuilegia in valida, & abrogata. Verū est tamen, quod non supplet Pontifex dolum in impetratione ex parte impetrantis, nisi expressè id exprimat, sicuti fecit Leo X. concedens Fratibus Minoribus vti suis priuilegijs, licet fuerint impetrata malitiosè, mendaciter, & dolosè, tanquam si debitè, ac legitime impetrata fuissent. *Ibidem.* art. 16. De quo Hostien. & DD. in cap. 1. de transactionibus. Idem docet P. Miranda d. q. 45. art. 5.

24 Clausula posita in priuilegijs. *Quod presentium transumptis manu notarij publici subscriptis, & sigillo persona indignitate Ecclesiastica constituta munitis eadem fides adhibeatur, quæ adhibetur originalibus litteris, si esse exhibita, vel ostensa*, hæc, inquam, clausula operatur, ad priuilegij transumpti robur, ac validitatem nullam requirit citationem partis, aut generale edictum iuxta terminos iuris communis requisita. Iulius II. amplius concessit, quod sufficit transumpta signari, siue manu alicuius prælati, vel notarij publici, siue Generalis Ordinis sigillo disunctiue, ac si plumbeū sigillum haberent, quod est, magnum priuilegium vsque huc non reuocatum, Et Leo X. magis ampliando concessit Minoribus, quod clausula, seu clausulis ex litteris originalibus, vel ex earum transumptis auctenticis emanato iudicis, coram quo fuerint producta, per notarium publicum ex tractis eadem fides adhibeatur in iudicio, quæ toto litterarū tenori adhiberetur. *Ibid.* art. 17. De quo Couar. Pract. qq. cap. 2. versic. final DD. in Authent. si quis C. de edendo, vbi Bartolus.

In Bul. oraculo 22, Leo X.

De Cessatione, & reuocatione priuilegiorum.

25 Priuilegium, vel rescriptum Papæ expirat morte ipsius, quando conceditur gratia nomine personæ dicendo: *ad nostrū voluntatis beneplacitū habetur, cap. si gratiose de rescript. an. 6.* sicut edictū Episcopi, vel excommunicatio ab homine expirat eum eo. Secus quando concessio gratiæ sit nomine dignitatis, & officij dicendo: *ad beneplacitum Romanis Pontificis*

visis, aut sedis Apostolica, tunc enim non expirat. Vndè ordinaria iurisdic-
 ctio concessa à Papa, vel Episcopo non expirat morte concedentis, ex-
 pirat tamen potestas delegata, vt Visitatoris, vel alterius iudicis delega-
 ti, nisi res, seu causa sit incæpta, & nondum integrâ, illam nanq; potest
 tunc perducere ad plenum effectum: sicut etiam officium, executoris
 non expirat morte mandantis, *e. si super gratia, de officio deleg. lib. 6.* etiam
 si commissio fiat cum aliquâ causâ cognitione v.g. vt dispenset Episcopus
 cum consanguineis ad matrimonium contrahendum, nomine Pa-
 pæ, verificata prius informatione. *Tom. 1. quæst. 9. arr. 1.* De quo Cou. lib.
 3. variar. c. 15. Nauar. c. 27. n. 2. & 47. Syluest. verb. gratia, §. 2. Armilla. §. 5.
 Vidè quæ ad hoc latè tradunt Anton. Gabriel lib. 6. titul. de præben-
 dis conclus. 1. Nauar. §. in *Leuitico*, notab. 28. num. 28. Perez in lib. 2. Or-
 din. tit. 2. l. 2. post quos multa ad idem congerit Suarez lib. 8. de legibus
 cap. 32. à num. 2. vbi num. 10. addit, priuilegium Papæ ad beneplacitum
 suum pro vno anno concessum non extingui, etiam si Papa moriatur
 intra annum, donec id tempus præfixum finiatur, & citat Gabriel vbi su-
 pra num. 53. Sanchez lib. 8. de matrim. disp. 28. num. 51. Henriq. 7. de in-
 dulg. cap. 17. num. 4.

26 Superiores Ordinum, & capitula habètia auctoritatè Aposto-
 licam specialem possunt limitare, vel omninò tollere à Fratribus vsum
 priuilegiorum Apostolicorum. Ita concessum est Minoribus à Leone
 X. apud Bullarium, & Iesuitis à Gregorio XIII. apud Compend. Societa-
 tis titul. gratiarum vsus §. 2. Quod possunt limitare ad vsum vnus, vel
 alterius priuilegij, seu cõcessionis, prohibendo vsum reliquorù, dummo-
 dò id, quod tollitur, nõ sit contra vsum sacrorum Canonù. Idem ius erit
 in Religionibus nõ habentibus hanc specialem auctoritatè Apostolicam,
 quidquid aliqui cõtradicant, nã secluso præfato priuilegio (quo per cõ-
 municationè vti possant aliæ Religiones) adhuc apud superiores cum
 suis Capitulis residet interpretatiua volùtas totius Ordinis, vel Provin-
 ciæ ad renunciandù vsum suorù priuilegiorù, priuilegiù enim non con-
 fertur in inuitù, ex regulâ vulgari iuris, quod vsus, & praxis approbat, ac
 obseruat. *ibid. arr. 2.* Vidè quæ ad hoc tradit Suar. de lib. 8. c. 33. à n. 4. & in
 nostris terminis idè docet P. Mirad. to. 2. q. 43. a. 4. Port. v. priuileg. n. 78.

27 Primù priuilegium tollitur, seu reuocatur per posterius de prio-
 ri faciens mentionè, vt sumitur, cap. *ueniens de præscript.* vbi glos. notat, &
 ex cap. *Abbatem, de rescriptis*, & tradit glos. vltim. in cap. 1. eod. tit. quod si nõ
 faciat mentionè, licet sit speciale, non idè derogare censetur priori ge-
 nerali, ratione cuius est iã quæ sit ius tertio, quod non censetur Prin-
 ceptis auferre velle sine illius notitia, glos. in d. *exrensions*, & glos. in sum. 25.
 q. 2. Item mentionè facere debet clausulæ derogatoriæ, & de derogato-
 riarù derogatorijs positis in priori priuilegio, nisi priuilegiù legis formâ,
 nomenq; teneat, tunc enim primù clausula derogatoria munitù tollit, seu
 reuocat. *ibid. art. 3.* De quo Abb. in c. 1. de rescriptis, & in c. *ueniens*, vbi glos.

Bull. orac. 783
 Leon X.
 Comp. Societ.
 §. 2.

de præscrip. Felin. in cap. *accidentibus*, de privilegijs. Idem ferè traditis multis docet Suarez d. lib. 8. cap. 39. à num. 5.

28 Priuilegium speciale derogat generali, si generale contineat ius ad rem, non verò ius in re, siue istud præcedat, siue sequatur d. cap. *Abbatem*, de rescriptis. Si verò vtrunque priuilegium est generale, vel vtrūque speciale, si vtrunque est clausum in corpore iuris, posterius tollit prius. At si prius tantum est inclusum in corpore iuris non inclusio posteriori, istud posterius derogat priori, licet de eo non faciat mentionem: quia Princeps concedendo tale priuilegium videtur habere voluntatē tollendi legem in contrarium, ac per consequens aliud priuilegium contrarium in corpore iuris insertum. Si verò vtrunque priuilegium non est clausum in corpore iuris, est d. sint cōtraria, vnū non tollitur ab alio, sed attenditur primum, cap. *veniens* de rescriptis. siue vtrunque impetretur ab eodem, siue à diuersis, siue ambo sint specialia, siue generalia, siue etiam prius sit generale, & continens ius, nisi de illo facta esset mentio in posteriori priuilegio. *Ibidem*, §. *sed vt supradicta*, vsque ad finem articuli. De quo Bald. in *l. item lapilli*, col. 2. ff. de rerum diuisa. Abb. in dict. cap. 1. de rescriptis. ¶ Idem ferè sentire videtur Suarez vbi sup. numer. 6, & 7. vbi probabile censet, posse priuilegio generali tacitè derogari per posterius speciale, idque tenere ait Syluest. post Hostiensem, verb. Priuilegium, quæst. 10, videtur què probati in cap. *dudum*, §. *nos igitur*, & cap. *quannus tibi*, de præbend. in 6.

29 Priuilegium ad tempus concessum cessat elapso præfixo tempore, ac ipso iure expirat. cap. *de causis*, de officio delegati. Item concessum ex certa causa, illa cessante cessat, cap. *cessante*, de appellati. cap. *suggestum*, de deoimis. Priuilegium autem consistens in facto tollitur per non usum decem annorum, l. 1. ff. de mundanis: Contra Ecclesiam tamen non currit præscriptio, nisi spatio quadraginta annorum, iuxta ius commune, & sexaginta, si Ecclesia sit Regularium, ex quoddam priuilegio Benedictinorum, imò & centum annorum ex alio priuilegio Monasterij S. Pauli extra muros Romæ, de quibus supra de præscriptionibus, num. 2. diximus. Quando verò priuilegium conceditur in liberam voluntatem alicuius, quæ respicit ipsum priuilegium, & non tempus, est perpetuum: vt cum dicitur: *Concedimus tibi hoc, vel illud quando volueris, vel quando tibi libebit*, & similia verba. Tandem priuilegium consistens in non faciendo tollitur vnico actu contrario, nisi fiat protestatio in contrarium. Contrauentio autem debet esse directa, quæ fit quando concessum est vnum priuilegium tantum, & quis facit actum contrarium illo, cap. *cum accessissent*, de constitutionibus. Aduerte tamen, quod si è priuilegium consistat in faciendo, siue non, nunquam perditur, quando capi potest alia coniectura, quæ non sit indicatiua renunciationis ipsius priuilegij. *Ibidem*, art. 4. De quo Baldus in *l. omnes populi*, ff. de iurisdi. omni iudic. & in *l. generaliter*, C. de Episcop. & cleric. num. 5. Bart. in *l. l. C. de his, qui spon. mun.*, & c. lib. 10. Bosius in Pract. Crim.

Crimin. titul. de Princip. & priuilegijs eius, num. 320. DD. in l. final. de constitut. Principum, & in dicto cap. cum accessissent, vbi Panormitan.

Idem docet quoad priuilegium ad tempus concessum, Suarez d. lib. 8. cap. 29. num. 4. & quoad priuilegium, cessante causa, cap. 30. à num. 1. vbi dicit communem ex Felino in cap. quæ in Ecclesiarum de constit. num. 29. Tiraquel in tract. cessante causa, num. 19. & à num. 210. vsq; ad 220. & tota limit. 23. Couar. lib. 1. variar. cap. 20. Gutier. lib. 2. Canonic. cap. 15. num. 30. Barbof. in l. 1. ff. soluto matrim. 1. part. à num. 83. & tandem probat. ex cap. Abbate, in fine, de verb. signific. vbi glossa, & cap. generaliter 16. quæst. 1. verb. non diuagantes, & cap. tua, de cleric. non resid. & ex l. ex factio, in princip. ff. de vulgar. & pupill. An autem necessaria sit causæ cessatio contrarie, & non tantum negatiuè, vt cesset priuilegium habens tractum successuum, etiam quoad futuros effectus; ostendit idem Suarez ibidem latè à num. 6. & quoad non vsum decem annorum, multa tradit d. lib. 8. cap. 34. à num. 19. & quomodo priuilegium amittatur per vnum actum vtendi illo contrarium, cap. 35. à num. 2. & agens de protesta- tione faciendi à priuilegiario, num. 24.

30 Clausulæ solitæ poni in priuilegijs. Quod non censentur reuocata, nisi de eis fiat mentio de verbo ad verbum: sufficienter derogatur dicendo: Volumus tales litteras haberi pro expressis, ac si de verbo ad verbum insererentur, vel non obstantibus priuilegijs sub quacunq; forma verborum concessis, vt habetur in Clem. 1. & 2. de sepulchris, & stylus Curie obseruat, nam Pontifices non possunt sibi, aut successoribus ligare manus, vt non valeant abrogare à se, vel à prædecessoribus concessa, nisi litteræ inserantur, cum id aliquando impossibile iudicetur ob multitudinem, ac ignorantiam tantorum, & peculiariorum priuilegiorum. Aduertere tamen oportet, quod in reuocatione generali priuilegiorum non censentur reuocata priuilegia Regularium, quia sunt ob merita concessa, quæ priuilegia ob merita nunquam in dubio reuocari censentur, etiam per reuocationis verba quantumuis generalia, & geminata. Ibidem art. 6. De quo Mandos. in regul. Cæcell. 13. quæst. 8. num. 6. & regula 11. de reuocat. quæst. 13. nu. 6. & 7.

Idem docet Suarez d. lib. 8. cap. 38. n. 2. ad quod etiam videri possunt Felin. in cap. non nulli, de rescript. à num. 6. Panorm. in cap. cum instantia, de censib. num. 5.

Aduerte tamen circa supra tradita, quod Autor in fine d. ar. 6. dum docet, in generali priuilegiorum reuocatione non censeri reuocata priuilegia Regularium, quantumuis in ea apponantur verba generalia, & geminata, consequenter loquutus est. Nam id proposuit (licet transuerso ordine doctrinæ) tanquam regulam vniuersalem in hac materia. In corpore verò articuli accedens ad explanationem cuiusdam indulti facti nobis Minoribus, vt non teneamur ad procuracionem legatorum Sedis Apostolicæ, nisi in litteris eorundem legatorum de eo fiat expressa, & specifica mentio de verbo ad verbum, resoluit, illud indultum censeri re-

Exponitur
actuetur Au-
toris doctri-
na.

uocatum, si in literis legati Apostolici posterioribus habeatur clausula *Quauis alia habeant, priuilegia, quod de eis sit facienda mentio de verbo ad verbum, quae volumus haberi pro expressis*, quod idem dixit, quia ea verba eundem effectum operantur, ac si de indulto illo fieret expressa, & specifica mentio, & de verbo ad verbum infereretur, quod sufficere satis ostendimus supra. Unde sic explicata, & intellecta sententia Auctoris optimè concordat, nec sibi oppositus iudicandus est, quidquid Eusebius Herrera in suis decisionibus moralibus status Religionis dec. 9. §. 6. leui ductus fundamēto obloquatur, qui certè si Auctoris sensum introspiceret, eum non imitaret.

31 Non obstantiæ positæ in priuilegijs explicandæ, & limitandæ sunt iuxta terminos concessionis, seu concessionum, quibus apponuntur ad earum bonam executionem seu expeditionem, vt quando in Bulla Cruciatæ suspenduntur generaliter omnia priuilegia, non censentur suspensa, nisi tantum similia, seu eadē cum indultis concessis in ipsa Bulla, & impediētia bonam expeditionem ipsius: non verò alia diuersa, vel non contenta in Bulla. *Ibid. art. 7.* De quo Syluest. verb. emptio q. 11. Idem docet Collect. quæst. 2. ad Comp. verb. priuilegia fratrum. §. 33. & sequitur P. Miranda tom. 2. quæst. 45. art. 7.

32 Regulares possunt vti suis priuilegijs contra inferiores à Papa, non obstante contraditione ipsorum, qui nisi desiterint, excommunicationem incurrunt, & quidquid per eos contra factum fuerit irritum, & inane est, ex indulto Iulij II. pro Congregatione Montis Oliueti, qui etiā addit, posse tales contradictores tanquā excommunicatos publicari. Item ex Leon. X. apud Comp. Soc. possunt priuari beneficijs, & dignitatibus Ecclesiasticis. Iuxta quod debet explicari clausula solita apponi in priuilegijs, scilicet: *Contradictores quoslibet, & rebelles per quas unque censuras, de quibus videbitur, & pœnas Ecclesiasticas, alia vè opportuna inris remedia, appellatione post posita compescendo.* Ex quo fit, quod iudices non possunt punire contradictores, quando non obediunt priuilegijs, moti aliqua magna, seu quasi extrema necessitate, quia tēpore necessitatis non solū præcepta humana infringi, sed & Diuina limitari solent, *cap. Discipulos, de consecrat. dist. 5.* Auctor *Ibid. art. 8.* De quo Roman. in l. si verò, num. 9. §. 2. fallētia 54. ff. soluto matrim. Azueu. lib. 1. Noua Compilat. tit. 3. lib. 11. p. 54. col. 21. Idem post glossam communiter receptam in *cap. pro illorum v. contradictores, de prob.* docent P. Mirand. d. q. 45. art. 3. & alij citati sup. n. 20.

33 Priuilegijs alicuius Religionis, vel Monasterij sublatis non censentur sublata priuilegia alteri concessa ad instar, quia non pendunt ab alijs in conseruatione, sed tantum quoad productionem, iamq; facta sunt propria Religionis, cui ad instar concessa sunt. *Ibid. art. 9.* ¶ Idem post Bald. in l. omnia, c. de Epsic. & cler. Mandos. de priuileg. ad instar q. 6. Nau. cōm. de iubileo not. 26. n. 8. docet Suar. d. lib. 8. c. 15. à n. 5. & c. 17. n. 17.

34 Regulares irreligiosè viuentes possunt vti suis priuilegijs, saltē in foro exteriori, quia regula, cessante causa cessat effectus; intelligitur quā-

Comp. Societ.
§. 1.

de causa cessat in cōmuni, non verò in particulari persona, vel personis, argumento *l. nam ad ea. ff. de legatis*. Vndè licet in aliquibus Religiosis cesset ratio privilegij, quæ est ob merita, non tamen cessat in alijs Religiosis in communi, quibus merita maximè suffragantur. In foro tamen conscientiæ dicti Religiosi malè viuentes in periculo versari considerent. *Ibid. art. 10.* De quo Syluest. tit. privilegium q. 10. Couar. in *cap. cum esses, de testamen. nu. 9.* & de sponsalibus 2. p. sub §. 9. num. 8. Soto lib. 4. de iustit. quæst. 5. art. 3. col. 3. Idem docet P. Mirand. tom. 2. quæst. 43. art. 3. ad quod vide quæ tradit Suarez d. lib. 8. cap. 30. à num. 7.

35 Scholares Salmantini sæcularibus negotijs insistentes, scholares rard ingredients, nec studijs incumbentes, sed ad libitū consummètes, & dispantes bona Ecclesiæ illis concessa viuendo luxuriosè non gaudent Eugeniã, quæ fructus beneficij absentibus causa studij concedit: percipientes autè illos non sunt tuti in conscientia, quia in eis cessat causa privilegij, scilicet studiū, sicque ipsum privilegiū cessare consequens est. *Ibidem in principio.* De quo Perez lib. 8. tit. 2. lib. 1. Ordinamen. Idè cum cōmuni Iurisperitorum tradit P. Miranda d. art. 5. in princip.

36 Licet habens privilegium non possit illo vti contra pariter in eodem privilegiatū *l. verum, §. ultimo cum l. sequenti. ff. de minoribus*, is tamè præferendus est alteri, qui privilegium actu habet, & practicè in ea re, & specie, de qua agitur, *l. vltima. ff. quibus ex causis maiores*. Exempli gratia, duo habent privilegium ad petendam restitutionè, si læsus vterq; fuerit, & alter eorum Reipublicæ causa absuit, iste alter contra alium pariter absentem restituendus est in damno, quod patitur, quia pro tunc indiget auxilio restitutionis ad reparationem ipsius damni, sicq; habet privilegium in specie, de qua agitur, & in exercito, quia læditur, quod privilegiū alter non habet, quia in eadem re, seu causa læsus non inuenitur. Regula igitur, quod privilegiatus non vtitur suo privilegio contra pariter privilegiatū, debet intelligi, quando ex parte vtriusq; concurrit duplex privilegium v. g. dux cum suis militibus habet privilegium Regale, quo possunt compellere oppidanos, seu ciues ad eos hospitio excipiendos, non possunt vti hoc privilegio contra recipientes in suis domibus Fratres Minores (Germani vulgò nuncupati) qui etiam habent privilegiū Regale tales milites non recipiendi. *Ibid. art. 11.* De quo Bart. in *l. vltima ff. quibus ex causis maior.* Parlad. lib. 1. quotidian. cap. 17. num. 28. Couar. regula, possessor. 2. p. §. 2. n. 4. ¶ Idè citato nostro Auctore, & traditis multis docet Suar. d. lib. 8. c. 23. à num. 2. P. Mirand. tom. 2. q. 42. art. 7.

37 Privilegia Regulariū quoad absoluendū sæculares à referuatis Papæ, & dispensandū, seu cōmutadū eorū vota nō suspēduntur per Bullā Cruciatæ, quia in illa nō suspēduntur, nisi privilegia personalia singularibus personis immediatè concessa, non verò realia, qualia sunt, quæ cōceduntur Religionibus, idèdq; optimè possunt Religioni absolute omnes ad eos accedentes ab omnibus casibus sibi cōcessis per sua privilegia, etiã

si poenitentes non habeant Bullam Cruciatæ in locis, vbi publicatur, iuxta sententiam doctissimorum virorum. *Tom. I. quæst. 61. art. 14.* & nos supra resolimus de absolutione quoad sæculares, num. 24. Quomodo priuilegia Regularium debeant interpretari, seu declarari, vide supra de legibus à nu. 47. vsq; ad 63. & de consuetudine à num. 1.

De communicatione priuilegiorum.

38 Mendicantes habent inter se communicationem priuilegiorum;

*Bul. bul. 9. In
lij 2. n. 11. &
12. Bul. 8. &
18. Leo x. bul.
2. & 3. Jul.
3 bul. 1. Pau.
4. bul. 7. Pij
V. n. 31. &
bul. 19 nu. 5.
Bul. 33. Leo x*

ut declaratum est per Iulium II. Leonem X. Iulium III. Paulum III. & Pium V. apud Bullarium. Præcipue inter Fratres Prædicatores, & Minores est amplissima priuilegiorum cõmunicatio, de quibus omnes ferè citati Pontifices in suis Bullis sermonem faciunt. Pro Ordine Prædicatorum extat quædam specialis Bulla Leonis X. in qua illi cõmunicat amplissimè motu proprio, ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine omnes gratias, indulgentias, ac alia quæcunq; priuilegia, & indulta concessa, & concedenda alijs Ordinibus Mendicantibus, Pro Ordine verò B. P. N. Francisci est alia similis, sed non tam ampla cõmunicatio priuilegiorum concessorum Ordinibus Mendicantibus facta per Alexandrũ VI. & alia per Leonem X. & alia amplissima per Clementem VIII. in qua motu proprio, & ex certa scientia tribus Ordinibus S. Francisci cõmunicat omnia indulta, gratias, indulgentias, & alia quæcunq; priuilegia concessa, & concedenda alijs quibuscunq; Ordinibus tam Mendicantibus, quàm non Mendicantibus, decernens etiam regulam Fratrum Minorum esse obseruabilem, meritoriam, ac fundatam in Euangelio. Quæ Bulla confirmata est à Paulo III. Pio III. Pio V. Gregorio XIII. Sixto V. & alijs Pontificibus supra relatis, cù de confirmatione nostrorum priuilegiorum egimus. Item gaudent priuilegijs Monialium S. Claræ, vt habetur in Comp. Minor. v. cõmunicatio priuilegiorum §. 14. omittò aliàs duas Bullas cõmunicatorias priuilegiorum inter Minores, & Prædicatores Sixti III. de quibus in Bullario. *Tom. I. quæst. 55. art. 1.* Idè tradit P. Miranda latè tom. 2. q. 46. art. 1. De quo latè Suar. d. lib. 8. c. 16. per totum.

*In Bul. bul. 9.
Alex. 6. bull.
8. Leo. x. bul.
2. Clem. 7.*

39 Pro Ordine S. Augustini est quædam magna concessio Alexandri VII. apud Bullarium, in qua motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine cõmunicat dicto Ordini omnia, & singula priuilegia omnium Ordinum, & Religionum, quibus sua propria cõmunicata sunt priuilegia. Idem fecit Iulius II. qui etiã confirmauit cõmunicationem priuilegiorum, quàm Sixtus III. fecerat inter Augustinieneses, & alios Mendicantes, & in alia Bulla declarauit cõmunicationem prædictam cù alijs Ordinibus, & Congregationibus debere intelligi, & ad eam extendi, quæ viue vocis oraculo ab illis impetrata sunt, & tã in forma Breuis, quàm per supplicationes expedita sunt, in quibus placuit, vt sola signatura sufficeret. Tandem pro Ordine Carmelitarum est quædam alia Bulla eiusdem Sixti III. in qua motu proprio, & ex certa scientia

*Bul. bul. 14. n.
51. & bul. 20
quæ dicitur an
tea num. 9.
Bul. 12. Alex.
6.
Bul. 19. Iulij
2. & bul. 22.
Bul. 34. Sixti
4. nu. 52.
Bul. 37. Sixti
4. num. 105.*

ita comunicat illi omnia indulta, & privilegia concessa Ordinibus Prædicatorum, Minorum, & Eremitarum sancti Augustini, ac si ipsi Ordini essent specialiter concessa. *Ibidem art. 1.* Idem tradit P. Miranda d. q. 46. art. 3. & 4.

40 Pro alijs Ordinibus, qui ex privilegio inter Mendicantes numerantur, idem concessit Pius Quintus pro Ordine Minorum, qui declaravit gaudere privilegij Mendicantium, eiusdemque Fratres verè esse Mendicantes, ac per consequens iste Ordo gaudet privilegij concessis, & concedendis alijs Ordinibus Mendicantibus, & non Mendicantibus, ut proximè diximus de quatuor Ordinibus Mendicantibus. Idem statuit idem Pius Quintus pro Ordine servorum Beatæ Mariæ, qui postquam numeravit quatuor Ordines Mendicantes, videlicet S. Dominici, sancti Francisci, sancti Augustini, & Carmelitarum, præfatos Fratres Servos Beatæ Mariæ inter eosdem Mendicantes recenset. Idem fecit prædictus Pontifex pro Ordine sancti Hieronymi Iesuatorum, & confirmavit Gregorius XIII. qui ambo Pontifices idem decreverunt pro Societate Iesu, omnibus personis, domibus, ac Collegijs dicti Ordinis privilegia Mendicantium communicantes, ad beneplacitum tamè & voluntatem Præpositi Generalis, seu deputatarum personarum, & quatenus in Instituto Societatis non contrariantur, ut advertit Collector privilegiorum eiusdem Societatis. *Ibidem art. 2. 3. 4. & 5.* De quo Collector in Compend. §. 4. & 5. Idem tradit P. Miranda dist. art. 4.

41 Pro Ordinibus non Mendicantibus, seu Monachalibus est etiã amplissima communicatio privilegiorum. Pro Ordine sancti Benedicti ultra concessiones Eugenij Quarti, Iulij Secundi, & Pij Quinti, est quædam magna concessio Gregorij XIII. in qua illi communicat omnia privilegia concessa, & concedenda Ordini Cisterciensi, qui quidem Ordo Cistercij cum habeat communicationem privilegiorum omnium Ordinum Mendicantium, & non Mendicantium, ut statim videbimus, consequenter eodem privilegio communicationis fruetur præfatus Ordo sancti Benedicti. Item est alia bulla amplissima Sixti Quinti pro Congregatione sancti Benedicti in Portugallia, & alia Clementis VIII. pro Congregatione sancti Benedicti Vallisoleri, & alia Leonis X. pro toto Ordine Benedictinorum, quæ omnes extant in Bullario. Pro Cisterciensibus verò est quædam magna ampliatio, & communicatio privilegiorum facta à Gregorio XIII. tam concessorum, quam concedendorum omnibus Ordinibus, & Pij locis, dummodò tamen sint in usu, & Tridentinis decretis non aduersentur. Item pro Ordine Carthusiensi extant duæ concessiones Gregorij XI. & Pij II. quos refert Collector Mendicantium, in quibus omnia privilegia domus Carthusiæ, & aliorum domorum, ad alias domus Ordinis, etiam in posterum edificandas extenduntur. Rursus est alia Sixti Quinti, in qua confirmat dicta privilegia, etiam per modum communicationis inter se, aut cum alijs quibusvis

Bul. 20. Pij 5.

Bul. 19. Pij 5.

Bul. 21. Pij 5.

Bul. 13. Grego.

13. & bul. 6.

Comp. Socier.

tit. communi-

catio gratia-

rum §. 2.

Bullar. bul. 5.

Eug. 4. Comp.

Mend. tit. com-

municatio præ-

villegiorum S.

34. & 53.

Bul. 21. & 23.

Sixt. 5. bulla

22. & 23. Cle-

ment. 8. & bul.

37. Leon. X.

Bul. 3. Grego-

gor. 13.

- Ordinibus. Item pro Ordine D. Hieronymi in Hispania Pius III. Pius V. & Sixtus V. amplissimam fecerunt communicationem privilegiorum alijs quibuscunque Ordinibus, & Congregationibus tam virorum, quam mulierum concessorū, ut habetur in Compend. D. Hiero. quam Clemens VIII. confirmavit (sicut antea fecerat Julius III.) quatenus tamen privilegia sunt in usu, & decretis Tridentinis, ac Regularibus institutis ipsius Ordinis contraria non existunt. *Ibid. a. 6. vsque ad 9.*
- 42 Pro Ordine Sanctissimæ Trinitatis Redemptionis Captiuorum est etiam quædam alia amplissima communicatio privilegiorum facta per Leonem X. & Adrianum Sextum, qua conceduntur Fratribus, & Monialibus ipsius Ordinis concessa omnia, & concedenda Fratribus Mendicantibus, & Sixtus Quartus antea confirmauerat donationes Regum factas pro Redemptione Captiuorum, ut habetur in Bullario, quæ omnia confirmata sunt postea per Gregorium XIII. qui extendit dicta privilegia, etiam per modum communicationis, & extensionis inter se; & cum alijs Ordinibus Mendicantibus, & non Mendicantibus, ad Conuentus postea erigendos, & in posterum recipiendos de Apostolica potestatis plenitudine, quatenus sunt in usu, & decretis Tridentinis non aduersantur. *Ibidem art. 10.* Vide pro Ordinibus non Mendicantibus P. Miranda dict. quæst. 46. art. 5.
- 43 Item pro Ordine Crucigerorum extat quædam bulla Pij V. apud Bullarium, in qua confirmatur institutum, & privilegia dictæ Societatis, & alia Gregorij XIII. in qua illi communicantur omnia privilegia concessa tam Mendicantibus, quam non Mendicantibus, teste Capuccino in Addit. ad Compen. Mendicant. Idem fecit Sixtus V. pro Fratribus ministrantibus infirmis, quorum institutum, & libertatem, seu facultatem colligendi elemosinas pro infirmis confirmavit apud Bullarium. Item pro Ordine Sanctæ Mariæ à Mercede est etiam quædam concessio Leonis X. & alia Sixti V. qui illi communicat omnia privilegia concessa, & concedenda Mendicantibus Ordinibus, & non Mendicantibus. *Ibidem art. 11. & 12.*
- 44 Item Ordinis Præmonstratensis privilegia, etiam per modum communicationis confirmavit Gregorius XII. apud Bullarium, quatenus sunt in usu, & non sunt reuocata, nec contraria Tridentino Concilio, & Clemens VIII. illi communicavit omnia privilegia Ordinis Cisterciensis concessa, & concedenda, & consequenter ea, quæ sunt propria Ordinum Mendicantium, & non Mendicantium, quæ dicto Ordini Cisterciensi taliter esse concessa, diximus supra num. 40. vbi vide. *Ibidem;* apud Bullarium.
- 45 Item pro Ordine sancti Basilij Provinciæ Hispaniæ extat apud idem Bullarium duæ bullæ Gregorij XIII. in quibus confirmat eius institutum, & communicat dictæ Congregationi omnia privilegia Ordini sancti Basilij, & Congregationi montis Cassini, seu S. Iustiniæ de Padua

Padua Ordinis sancti Benedicti concessa, & concedenda, quatenus sunt in usu, & decretis Tridentinis, ac ipsius Ordinis sancti Basilij non aduertantur institutis. Quod pro expresso haberi debet, etiam si non exprimeretur, vt infra num. 53. dicemus.

46 Quantum verò attinet ad Moniales, Sixtus Quartus communicauit fororibus sanctæ Claræ, & B. Dominici, earumque monasterijs, procuratoribus, Syndicis, oblati, & alijs personis omnia indulta, gratias, & priuilegia concessa, & concedenda Fratrum Minorum, & Prædicatorum Ordinibus, & personis, domibus, procuratoribus, Syndicis, & Conuersis, seu oblati, quatenus earum sexui, & statui non contradicunt. Idem, sed magis amplè concessit Bonifacius Octauus, & amplissimè Clemens VII. apud Bullarium, addens concessionem, & communicationem omnium concessorum, & concedendorum quibuscumque Ordinibus Mendicantibus, & non Mendicantibus, sicut Fratribus Minoribus concesserat, ad dictas Moniales Clarissas se extendere. Idem pariter quantum ad Dominicanas fecit Leo X. sed non tam amplè, concedens tantum illis concessa, & concedenda Mendicantibus motu proprio, ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine. Item idem Leo X. extendit dicta priuilegia Monialibus sanctæ Claræ concessa, & concedenda ad Tertiarias Franciscanas in congregatione sub obedientia Fratrum Minorum degentes, quod amplissimè confirmauit Clemens Septimus, communicans dictis Tertiarijs Ordinis de Poëtentia vtriusque sexus tam in communitate, quam in suis domibus priuatim degentibus, eorumque personis, domibus, & rebus omnia priuilegia Mendicantibus concessa, & concedenda, non solum ad instar, sed æquè principaliter atque vlla prorsus differentia, ac si dicto Ordini essent specialiter concessa: & Innocentius Octauus multo antea concesserat, vt Tertiarij vtriusque sexus in particulari viuentes fruerentur gratis, & indultis concessis Tertiarijs in communi viuentibus, quæ omnia confirmata sunt per Paulum Quartum, Pium Quartum, Pium Quintum, Gregorium XIII. Sixtum Quintum, Clementem VIII. ac Paulum Quintum in bullis supra citatis, cum de confirmatione priuilegiorum egimus. Idem tradit P. Miranda dict. quæst. 46. art. 2.

Pro quo aduerte, quod non omnes Tertiarij in particulari viuentes gaudent priuilegijs dictorum Fratrum, sed tantum sorores continentiam virginalem, aut vidualem promittentes, & habitum Tertij Ordinis sub obedientia prælatorum Ordinis Minorum gestantes. Cæteri autem, vt coniugati, & alij extra supradictos tantum habent spiritualia, scilicet indulgentias, ex Leone X. in Concilio Lateranensi, & refertur in Bullario, de quo infra de Tertiarijs iterum redibit sermo.

Rursum aduerte oportet, quod Moniales Tertiariæ sub clausura degentes, & ab obedientia prælatorum Ordinis Minorum abstractæ non gaudent dictis priuilegijs, nisi super huc habeant aliquod specialis

Bulla. bul. 14.
Sixt. 4. n. 52.
& bulla. 20.
num. 4.

Bul. 5. Bonif.
8. & bulla 2.
Clemen. 7.

Bul. 37. Leo. x

Bul. 21. Leo. x

Bul. 5. Cle. 7.

Bulla. Bul. 32
Pg 5.

Bulla. 16. &
44. Leon. 7.

cialis

ciale indulguntium Apostolicum, quia in supradictis bullis tantum conceduntur priuilegia supra dicta Monialibus praefatis sub obedientia Fratrum Minorum degentibus. *Ibidem art. 13. & 14.* Vide infra de Tertiarijs num. 10.

Comp. Mendicant. communit. priuileg. §. 18.

Bulla. 5. Gregor. 13.

Bul. 1. Urb. 4.

47 Eisdem priuilegijs gaudent Moniales Conceptionis sub cura eorum Fratrum Minorum viuentes, ex Leone X. apud Compend. Mendicant. & refertur ex parte in quadam bulla Gregorij XIII. apud Bullarium. Pro Monialibus vero Cisterciensibus extat apud idem Bullarium quaedam bulla Urbani Quarti qua illis communicat priuilegia Ordinis. Quaedam ex dictis bullis referuntur vbi supra cirtatis articulis. *Ibidem art. 15.*

Comp. Minor. verb. communicat. priuileg. §. 14.

Pro quo adhuc aduerte, quod Moniales quaecunque fuerint commissae regimini, & curae Fratrum Minorum, etiam si diuersi Ordinis, & instituti sunt à Clarissis, & Tertiarijs gaudent priuilegijs dictorum Fratrum Minorum, vt habetur in Compendio Minorum. Vnde Moniales Conceptionis in Hispania, de quibus proximè diximus, & Moniales S. Ioannis apud insigne oppidum de Estremoz mea patria, quae Ordinem Militiae sancti Ioannis Ierosolymitani (vulgus appellat de Malta) profitentur, quarum illustre monasterium fundauit serenissimis Infans Portugalliae DD. Ludouicus inuictissimi, ac Christianissimi Emanuelis Lusitanorum Regis filius, quia tamen sub cura, & regimine praefatorum prouinciae Algarbiorum Ordinis Minorum sunt, eorundem priuilegijs fruuntur, quibus etiam gaudebunt aliae similes (si quae fuerint) etiam si diuersi instituti, & Ordinis sint. *Ibidem art. 15.* De quo Portel verb. communicatio priuilegiorum num. 4. qui idem docet.

Bul. 34. Gregor. 13.

Bul. 2. Adr. 6.

48 Ordo Militaris de Aujs, & aliae Militiae Portugalliae fruuntur eisdem priuilegijs concessis, & concedendis Ordinibus Militaribus Castellae, ex concessione Gregorij XIII. relata apud Bullarium, quorum aliqua referuntur in quadam bulla Adriani Sexti pro eisdem Militijs Castellae.

Bul. 3. & 4. Adrian 6.

Trid. sess. 24. c. 11. de Reformatione.

Bulla 44. Leonis & bulla 8. Sixti 5.

49 Fratres saeculares vtriusque sexus (Germani vulgo nuncupati) Ordinis Sanctissimi Trinitatis de Redemptione Captiuorum, vel scapularium dicti Ordinis de manu alicuius praefati deferentes, seu etiam aliquid de bonis suis pro redemptione captiuorum erogantes gaudent priuilegijs ipsorum Fratrum quoad indulgentias, & peccatorum remissiones, ac participationem suffragiorum Ordinis tantum, ex Leone X. & Adriano Sexto apud Bullarium: sed quoad alia à iurisdictione ordinum non sunt exempti, ne eorum iurisdictionem perturbent, & occasionem laxioris vitae ex dictis priuilegijs sumant, contra mentem Concilij Tridentini. Eodem priuilegio gaudent Chordigeri Franciscani, & Corrigiati Augustinenses, ex Leone X. & Sixto V. apud Bullarium, sicut & fratres, seu Germani hospites Religiosos in suis domibus, vt supra de Hospitalibus num. 5. ex parte diximus, vbi de hospitibus

Fratres

Frātres Minores resoluimus habere multa priuilegia à Regibus Hispaniæ concessa. *Ibidem art. 6.*

50 Mendicantes, & qui eorum gaudent priuilegijs communicant etiam in concessis Societati Iesu, non obstante clausula, nè alijs Ordinibus communicentur sua priuilegia, quia Gregorius XIII. absolutè concessit Cisterciensibus, & Crucigeris in bullis superius relatis n. 40. & 42. vt fruantur omnibus concessis alijs Ordinibus, etiam Societati Iesu, & Pontifices successores sine aliqua limitatione nostra priuilegia, etiam per vjam communicationis concessa confirmarunt, vt patet ex superioribus. Verum est tamen, quod per dictam cōmunicationem priuilegiorum Societatis factam alijs Ordinibus non communicatur illis restrictio vsus dictorum priuilegiorum per dispensationem, & beneplacitum Generalis Præpositi, sicut ipsi Societati concessit Gregorius 13. in bulla supra relata num. 39. quia hæc limitatio facta ad bonum regimen Societatis non extenditur ad alias Religiones participantes, in quibus est diuersa regiminis ratio, non enim communicant in pœnis, sed in fauoribus, & priuilegijs: odia namque restringi, fauores conuenit ampliari, vt vulgaris iuris regula habet. Vnde alij Religiosi à Iesuitis optimo iure possunt vt dictis priuilegijs per communicationem absq; dispensatione, seu beneplacito suorum Generalium. *Ibidem art. 17.* De quo Suarez de legibus lib. 8. cap. 17. à num. 5. quidquid neget, F. Ioannes Crucius in epitom. lib. 2. cap. 4. §. secundo sequitur, Portel verb. cōmunicatio priuilegiorum num. 5.

51 Priuilegia, & indulta concessa vni monasterio Mendicantium sunt communia omnibus vtriusque sexus monasterijs illius Religionis, & ad instar communicant aliæ Religiones participantes. Ita Iulius II. & Leo X. concessit Mendicantibus apud Bullarium, & Compend. Mendicant. titulo, communicatio priuilegiorum §. 22. & Pius Quartus Ordini Diui Hieronymi apud eius Compend. titulo, extensio priuilegiorum. Vnde illud magnum indultum indulgentiæ concessum Conuentui Beatæ Mariæ de Portiuncula apud Assisium omnibus vtriusq; sexus monasterijs Ordinis Minorum fit commune. Itaque priuilegia concessa vni, vel pluribus monasterijs, omnibus alijs eiusdem Ordinis sunt communia, non tamen concessa Religiosis priuatis communicantur alijs Religiosis Ordinis, ex declaratione Leonis X. secus tota Religio non obseruantia funditus euerteretur. *Ibidem art. 18.*

52 Communicatio dictorum priuilegiorum debet fieri de prælatis Generalibus vnus Ordinis ad prælatos Generales alterius, & de prælatis localibus, & eorum Vicarijs ad prælatos locales, & eorum Vicarios quoad potestatem absoluendi, & dispensandi, & similiter de Congregationibus vnus ad Congregationes alterius Ordinis, & de Religiosis non prælatis ad Religiosos non prælatos, & de festiuitatibus ad festiuitates, ita quod concessa Congregationibus, vel Fratribus, ac festiui-

Bul. 18. Iul. 2
Comp. Mend.
tit. commun.
priuil. §. 22.
Compend. D.
Hec. tit. ex-
tens. priuil.

tatibus v.g. sancti Dominici, respicijē concessa videantur familijs, locis, ac festiuitatibus sancti Francisci, & aliorum Sanctorum Ordinis Minorum, licet sint in maiori numero, quam festa Ordinis Prædicatorum sunt. Ita declarauit Iulius Secundus in bulla supra relata, & in alia bulla, quod familia Cisterciota apud nos Minores gaudeat concessis familiæ Ultramontanæ. Vnde indulgentia plenaria concessa à Sixto Quinto visitantibus Ecclesijs Fratrum Minorum in festis suorum Sanctorum, eadem censetur concessa pro Ecclesijs Prædicatorum in festis suorum Sanctorum, & è contra. Idem est quoad suspensionem interdicti, de quo supra de interdicto num. 25. & 26. dictum est à nobis. *Ibid. art. 20.* Vide apud Bullarium duas bullas Sixti Quarti.

*Bull. 14. & 20.
Sixti 4.*

53 Religio participans, seu communicans in priuilegijs cum alijs Ordinibus, ac si illi specialiter concessa fuissent, potest vti dictis priuilegijs contra illum Ordinem, cui primum fuerunt concessa, & per quorum communicationem ipsa participat, quia iam facta sunt propria ipsius Religionis communicantis, eademque habet independentem ab alijs, ac si illi specialiter concessa fuissent. Nec obstat regula, quod priuilegiatus non potest vti suo priuilegio, seu agere contra pariter priuilegiatum, quia hic non militat ex ratione supradicta num. 36. At illi, qui dependentem communicant priuilegia Religiosorum, vt sunt familiares & Donati, ac similes non possunt vti dictis priuilegijs contra ipsos Religiosos, à quibus ea dependentem habent, non enim æquum est, vt quod in fauorem Religiosorum principaliter fuit concessum, contra ipsos, seu in eorum dispendium retorqueatur. Verum est tamen, quod post Tridentinum Concilium dicti familiares, & seruitores priuantur omnibus priuilegijs iurisdictionem Episcopalem perturbantibus, nisi dicamus dicta priuilegia Regularium, etiam si sint cōtra Tridentinum Concilium esse reualidata in foro conscientie per Pium Quintum, vt in superioribus diximus, ac per consequens posse illis frui dictos seruitores, & familiares, saltem in foro conscientie. *Ibid. art. 21.* De quo vide Cordub. in Compend. verb. communicatio priuilegiorum in fine, Suarez dict. lib. 8. cap. 23. num. 4. qui idem docent.

*Grind. sess. 24.
c. 11. de Refo.*

Explicatur,
& elucidatur doctrina
Auctoris.

Sed ego adhuc de hoc multum dubito, & non obstante dicto Auctoris existimo, non posse dictos seruitores, & familiares vti dictis priuilegijs contra Religiosos, etiam in foro anime, tum quia hic agitur de foro externo, & non interno, tum etiam, quia talis reualidatio priuilegiorum pro foro conscientie in fauorem Religionum facta fuit, ac pro inde non debet contra ipsorum personas, & in earum dispendium pro his, qui ea dependentem, & intuitu Religiosorum participant, retorqueri, iuxta vulgatam iuris regulam 41. in 6. & cap. quid per nouale, iuncta Glossa de verborum significatione, vt supra perpendimus. Ita debet intelligi, & explicari sententia Auctoris, dict. art. 21. Et tenent in nostris ferè terminis P. Miranda tom. 2. quest. 46. art. 9. & Suarez dict. lib. 8. cap. 16.

num.

num. 11. & 12. & generalius idem docent Panormitan. in cap. ex parte
 15. de foro competent. num. 14. Bartol. in l. donatioe 26. C. de donat. inter vi-
 rum & uxor. & probari potest ex l. si sindex 14. ff. de minorib.

54 Priuilegia repugnantia obseruantia Religionis, cui sit commu-
 nicatio, non veniunt communicāda, nec illis frui potest talis Ordo par-
 ticipans, etiam si id non exprimat in bulla communicationis, semper
 enim intelligitur appositum, & expressum, alias cederet non in fauorē,
 sed in odium, non in ædificationem, sed in destructionem, & dissipā-
 tionem Religionum, quod est maximè alienum à mente Pontificum;
Ibidem articulo 22. ¶ Idem docet Suarez dict. lib. 8. cap. 17. à num. 3. id-
 que confirmat bene argumento cap. vii. de obseruat. ieiun.

55 In generali communicatione priuilegiōrum non censentur cō-
 cessa futura priuilegia, seu in posterum concedenda, nisi id a pertis ver-
 bis exprimat Pontifex in suis litteris: est communis sententia Docto-
 rum. *Tomo 3. quæst. 51. artic. 1.* De quo Bald. in l. omnia 25. C. de Episcop. &
 cleric. Abb. in cap. super specula, num. 5. de cleric. vel monachis. ¶ Idem docent
 Suarez lib. 8. de legibus cap. 17. num. 16. P. Miranda dicta quæst. 46.
 art. 5.

56 Non communicatur Religioni communicanti in priuilegijs
 alterius Religionis non vsus alicuius priuilegij, maximè si ex ignoran-
 tia talis priuilegij huiusmodi non vsus ortum habuit (ut sæpissimè, nè
 dicam semper solet contingere:) sicut è contrariō non communicatur
 vsus priuilegij alteri Religioni, vbi contrariō priuilegij vsus sufficiens
 ad inducendam præscriptionem viget. *Dicta q. 55. art. 19. tom. 1.* De quo
 Panormitan. in cap. cum accessissent, de constit. in fine, Syluest. verb. priuile-
 gium quæst. 11. Idem tradunt Mandos. in tract. de priuilegijs ad instar
 quæst. 6. Suarez citatis eo, & nostro Auctore dict. cap. 17. num. 17. Pat.
 Miranda quæst. 46. art. 8.

57 Quando communicantur alicui Religioni priuilegia aliarum
 Religionum, ac quibus illæ vtuntur, potiuntur, & gaudent, illa censentur
 concessa, & communicata, quæ concessionis tempore erant in vsu,
 non verò quæ non erant in vsu, vel per non vsum erant amissa, quia ho-
 rum, tanquam non entium (quorum nullæ sunt qualitates) nulla potuit
 fieri communicatio. Item per talem clausulam censentur communi-
 cata priuilegia per præscriptam consuetudinem acquisita, quæ habet vim
 priuilegij. *l. 1. in fine, ff. de aqua pluuiā arcenda,* licet de his nulla apud alias
 Religiones sit specialis concessio à Sede Apostolica emanata: At non
 veniunt communicanda consuetudine postea acquirenda in futurum,
 nisi id specialiter concedatur. *Dicta quæst. 51. art. 2. & Tomo. 1. quæst. 11.
 art. 8.* De quo Glossa in l. 2. & Bald. in Rubric. C. quæ sit long. consuetud. Me-
 noch. de arbitrarijs lib. 2. casu 83.

58 Huiusmodi autem vsus non requiritur, quod sit actualis, sed
 sufficit, quod sit in potentia, seu quod dictis priuilegijs vti potuerint

tempore concessionis Religiones, cum quibus communicatur in ipsi privilegii, quia hæc potentia propinqua a sui haberetur pro actu, & vix inueniri poterit aliquod privilegium, quod aequaliter sit in usu apud aliquam Religionem: non tamen sufficit, quod iste usus sit in potentia remota, seu possit acquiri in futurum: iuxta quod supra diximus posse ut privilegii consuetudine acquisitis, non vero in posterum acquirendis. *Ibidem art. 13.* De quo Bald. consil. 130. Oldrad. consil. 118. vers. quoniam ad inueſtigandum num. 12. Ruin. consil. 8. lib. 5.

Idem ferè docet Suarez dict. lib. 8. cap. 34. num. 4. & 5. ubi usum in potentia, quem nos vocamus, dicit usum merè negativum, qui non destruit privilegium, & ad hoc citat *l. in filijs, C. de decurion. lib. 10.* ibi, & si necessitas non exigat, tamen patria non remittit: ubi Glossa ait: *quadam enim habere possumus, & si nobis utilia non sunt*, & notat etiam ibi Bart. & Glossa in cap. ut privilegia, verb. *senel in anno, de privileg.* ubi Panormita. Mendos. de privileg. ad instar gloss. 1. 1. num. 9. Balbo tract. de præscript. 4. p. quintæ part. principal. quæst. 4. num. 5.

59 Privilegium præsumitur esse actum in usu ad hoc, ut Religio communicans illo frui possit, si apparet fuisse in usu apud Religionem, cum qua communicat eo tempore, quo concessio facta fuit, quia qui hodie suo utitur privilegio, illo usum fuisse olim præsumitur. Quod si non apparet nunc in usu non esse, sed tantum constat aliquando fuisse in usu ante concessionem factam Religioni communicanti, in usu fuisse tempore concessionis etiam præsumitur, cum de præterito infuturum præsumatur, *l. ex persona, C. de probationibus*. Si vero apparet, privilegium nunquam in usu fuisse, etiam tempore concessionis talis non usus præsumitur: unde ut communicans illo uti possit, oportet probare ipsum in usu fuisse tempore præfatæ concessionis, quia usus, cum sit quid facti, non præsumitur, nisi probetur. *Ibid. art. 4.* De quo Bertrand. consil. 199. volum. 2. num. 3. in antiquis; Rauena de consuetud. nu. 49. Rochus de Curte de consuetudine 1. p. num. 19.

De amissione privilegiorum in Religionibus.

60 Primo privilegium ad faciendum aliquid amittitur per non usum decennii *l. 1. ff. de nundinis*, nisi sit Ecclesia, aut monasterium, quæ non perdunt privilegium, nisi per non usum quadraginta annorum, iuxta ius commune, & sexaginta quoad Regulares, ex Eugenio Quarto, imò & centum ex alio indulto eiusdem Eugenii in superioribus sæpe relato, de præscriptionibus num. 2. vel nisi veniat casus non utendi privilegio, Glossa in cap. *Abbate s. Siluani*, verb. *donec, de verbor. signific. vel etiã nisi ad sit impedimentum inculpabile non utendi, l. & Attilianus, ff. de servitut. prædior. rusticorum*, Glossa in dict. cap. *Abbate verb. donec*. Vel nisi privileg.

priuilegium sit ad exceptionem, vt si concedat, quod super aliquo faciendo molestia non inferatur, tunc enim priuilegiatus semper poterit op exceptionis molestiam repellere, quauis priuilegio per decennium vsus non fuerit, *l. pure, §. final. ff. de dol. except.* vel tandem nisi priuilegiū remunerationis gratia sit concessum, quia tunc induit naturam contractus, estque irreuocabile, extradictis à Doctoribus mox citandis: *Ibid. d. quæst. 51. art. 5.* De quo Roman. conf. 436. num. 14. Alexan. conf. 216. col. 1. lib. 1. Mandos. de priuilegijs ad instar glos. 15. num. 20.

Idem ferè docent Bart. in d. l. 1. ff. de nundinis, Cinus, Salicetus, & Iason in l. falsè, c. de diuers. rescrip. Natta conf. 636. num. 37. DD. in cap. accedentibus, de priuileg. Bofus de Princip. & eius priuilegijs. Vide ad hoc auctores à nobis citatos supra, num. 29. præcipuè Suarez d. lib. 8. cap. 34. à num. 19. & cap. 35. præcipuè à num. 11. & 21.

61 Secundò, priuilegium non faciendū ex contrario vsu, seu acti vnico contrario ipsi priuilegio amittitur, & priuilegiatus renunciaffe videtur suo priuilegio, glos. in ca. ex ore, verb. renunciaffe, per textū ibi: *de his, qua fiunt à maior. part.* nisi priuilegium habeat effectum successiuum, & reuerabile, vt est exemptio à solutione annua, nam tunc requiritur continuatio plurimum actuum contrariorum per triginta, vel quadraginta annos, cap. si de terra, cap. accedentibus, de priuileg. Vel nisi contrauentio fiat per eum, qui priuilegio renunciare non potest, vt per monachum facientem contra priuilegium Religionis, quia tunc non perditur, nisi per lapsus temporis ad præscribendam requisiti. *Ibidem dict. art. 5.* De quo Bart. & DD. in l. fin. ff. de constitut. & in cap. cum accessissent, de constitut. Bald. conf. 337. lib. 4. Iason in l. fin. ff. de constit. Principum, Mandosius vbi supra num. 2. ¶ Idem post multos textus, & auctores tradit latè Suarez d. c. 35. à nu. 2. & præcipuè à num. 11. & 21.

62 Priuilegio prohibitio continenti decretum irritans nullo temporis spatio per actus contrarios potest renunciari, ex decisione Rotæ, nisi totum concernat solum priuilegiati fauorè, tunc enim per actus contrarios illi renunciari posse, tenent plures. *Ibid. art. 6.* De quo Mandos. de priuilegijs ad instar glos. 15. num. 3. post alios. ¶ Idem post multa ante à se tradita resoluit Suarez d. c. 35. n. 23. ad finem.

Rota dec. 263.
in antiquis

63 Sicut consuetudini non censetur derogatum vnico actu contrario, imò nec bina contrauentione, ex glossa communiter approbata in l. nemo 123. §. temporaria, ff. de Regul. iur. ita à fortiori non censetur derogatum priuilegio non faciendū consuetudine quæsito per vnicum actū, ex communi DD. in cap. accedentibus de priuilegijs, & in cap. cum accessissent de constitutionibus, nisi actus contrauentionis sit collegialiter factus, nam eò casu censetur derogatum consuetudini ex vnico actu, nisi protestatio in forma publica præcesserit. *Ibid. art. 7.* De quo Bart. & Bald. in l. 1. c. de his qui spontè muner. public. lib. 10. Mandos. vbi sup. nu. 33. Nata cōf. 636. lib. 3. Idem ferè docet Suarez lib. 7. de legibus c. 20. num. 20, & 21.

De extensione priuilegiorum.

64 Priuilegia concessa Religioni censentur etiam per extēsiōnem concessa prælatis Religionis. eum per electionem in prælatos non desinant esse de corpore Capituli, seu communitatis. *Ibid.*, art. 8. De quo Bart. in l. quod constat, ff. de Milit. testamen. Mandos. vbi sup. glot. 5. num. 8. & 9. Vide ad hoc Suarez dict. lib. 8. cap. 9. num. 8. vbi agit, an idem sibi met cōcedere possit priuilegium, & c. 10. per totum, an priuilegium comprehendat alios extra eos, qui in ipso exprimūtur, & c. 11. tractat, an priuilegiū extendatur ad coniuncta, seu correlatiua.

65 Non tamen concessa Abbati, ad commendatarium, etiam perpetuum, cui Abbatia est commendata, protrahuntur, quia in eo cessat ratio finalis priuilegij, quod gratia, ac intuitu Ordinis, & Regulæ conceditur, quàm ipse commendatarius non proficitur, ac per consequens, nec priuilegijs Religioni concessis, in qua extat cōmenda, fruitur. *Ibid.*, art. 9. De quo Bart. in d. l. quod constat, de Milit. testamen. Vide ad hoc Sanchez lib. 6. Decalog. cap. 8. num. 84. & quæ diximus resol. 1. nu. 16.

66 Quando priuilegia, nisi per singulares personas exerceri, & prædicari nequeunt, vt sunt apud Religiones concessa pro prædicationibus, confessionibus, sacramentorum administratione, indulgentiarum, lucretatione, & similibus, quorum exercitium non ad communitatem, sed ad singulares personas pertinet, concessa corpori, seu communitati quorū ipsa cōmunitas collegialiter sumpta non est capax, ad singulos protrahi, & extendi ex præsumpta concedentis mente interpretatur: se cus priuilegiū frustratorium redderetur argu mento cap. si sententia, de sentent. excommunicat. lib. 6. & cap. per exemptionem, de priuilegijs, eodem lib. 6. Au ctor *Ibid.*, art. 10. De quo D. Thom. in 4. dist. 25. quæst. 2. Ludou. Gomez in regula de idiomat. quæst. 2. num. 4. Alciat. lib. 3. de præsumptionibus, præsumpt. 34.

67 Priuilegia singularibus personis Religionis concessa ad Prouinciales, & Generales eiusdem, etiam si à concedente non exprimat, extendi certissimi iuris est, nisi aliud ex mente eiusdem concedentis conijciatur, nam in fauorabilibus, & in materia proportionabili Abbas venit appellatione Monachorū, ex glot. in cap. finali, vbi DD. de simonia, nec dicti prælatis per adeptiōnem suorū officiorū desinunt esse Religiosi, nec debēt esse deterioris conditionis, quā alij sibi subditi. *Ibid.*, art. 11. De quo Armilla verb. Abbas, Mandos. vbi supra glossa 6. num. 29. de priuilegijs ad instar. Vidē ad hoc Sanch. vbi sup. num. 84.

68 Priuilegia Religioni, vel eius singularibus personis cōcessa, ad nouitios non extenduntur, nisi id expressē declaretur, vt solet fieri, quia hi neq; verē, neq; eum esse & Religiosi dici queunt cap. Religioso, §. quamuis de sentent. excom. lib. 6. Au ctor *Ibid.*, art. 12. De quo Tirag. de vtroq; retract. tit. 1. §. 1. gl. 8. n. 2. v. l. q; ad 41. Idē docet Sua. d. lib. 2. c. 17. n. 14. ad fin.

RESOLVTIO. CXVI.

De viua vocis Oraculis.

GRATIA solo viua vocis oraculo facta quoad se perfecta est, & valida, sed ad probationem indiget scriptura. Leo. X. apud Bullariū concessit Fratribus Minoribus, vt possint *Bull. orac. 4. & 22. Leo. 8.* secura conscientia vti omnibus concessis á Sede Apostolica, prout in libris Ordinis reperiuntur, quæ omnia de nouo cõcessit pro maiori securitate. Item etiam concessit, quod viua vocis oracula non sint minoris efficacis, & valoris, quam si per Bullam, aut Breue essent cõcessa in foro conscientis tantum. *Tom. 7. quæst. 22. art. 1. & 2.* Vide supra de priuilegijs, num. 5.

2 Idem Leo. X. concessit distis Fratribus Minoribus, vt non solum *Bull. orac. 71. Leon. X.* Generalis in Capitulo generali, sed etiam Prouincialis de consensu Capituli Prouincialis possint limitare, vel omninõ tollere vsum alicuius viua vocis oraculi, quo deinceps non poterunt Fratres vti, ac si per suã Sanctitatẽ suspensum, aut reuocatum fuerit, *ibid. ar. 3.* De quo supra de priuilegijs, num. 25.

RESOLVTIO CXVII.

De Processionibus.

CONCILIUM Tridentinum decernit, quod Regulares *Trid. sess. 25. c. 13. de Regul.* compelli possunt accedere ad publicas processiones, his tantum exceptis, qui in strictiori clausura perpetuõ viuunt. Aduertẽ tamen, quod nisi vocentur, non tenentur ire, nec vocandi sunt, nisi ex causa publica, & magna fiant processiones, ad quas secundum consuetudinem antiquam locorũ soliti sunt Fratres accedere, ex *Bull. bull. 573. Pij V.* declaratione Pij V. apud Bullariū, quæ quantum ad hoc non est reuocata per Gregoriũ XIII. qui tantum reuocauit concessa à Pio V. contra Concilium Tridentinũ, non verõ contra declarationes eiusdem Concilij, cuiusmodi est ista. Nec per excõmunicationem possunt compelli ab Episcopis dicti Regulares super eo, nisi ad id existat aliqua declaratio Cardinaliũ, cui standum est. *Tom. 3. quæst. 36. ar. 1. & in Addit. summa tom. 4. cap. 105. nu. 1. ad fin.* De quo Zar. in praxi Episcop. 1. p. v. Processiones, §. 2. P. Villalo. 2. p. sum. tract. 35. diffi. 5. nu. 17. Portel v. Processiones, nu. 2. Quaranta in summa Bullarij v. Præcedentia in fine refert, pluries per sacrã Cardinaliũ Congregationem fuisse decisum non posse compelli per censuras ab Episcopo dictos Regulares ad processiones, & refertur à Barbosa in Remissio.

missionibus ad dictum cap. 13. de Regularibus, num. 5. & resoluit Sanchez de matrim. lib. 7. disp. 33. nu. 23. & nos diximus supra de excōmuni-
 catione, no. 5. & infra in Retractionibus Auctoris dicemus retract. 8.

2 Pro quo advertere oportet, quod Priores, vel Archipresbyteri Ecclesiarum Collegatarum, aut Parochialium in oppidis, vbi non resident Episcopi, non possunt compellere Religiosos ad processiones prædicto modo, vt resoluit Auctor citato loco *Add. summa dicto num. 1. ad finem*. De quo P. Villalobos infra citandus, nu. 4. qui idem docet.

3 Monachi Benedictini, & Cistercienses sunt exempti à præfata lege eundi ad processiones. Quia in strictiori clausura viuunt, iuxta dictū Decretum Tridentinum. Item Monachi D. Hieronymi in Hispania per Pium V. apud Compend. D. Hieron. Item Religiosi Societatis Iesu per Gregorium XIII. apud Compend. Societatis: eadem exemptione gaudent Collegia Mendicantium studij tantum, & lectioibus vacantia per quandam Bullam Pij V. apud Bullarium, quæ non est abrogata per Concilium Tridentinum. Religiosi tandem, quorum Monasteria sunt remota vltra vnam milliarem à locis, seu oppidis, vbi facienda est processio, non possunt ad id compelli, ex Leone X. in Concilio Lateranensi, quod non est reuocatum à dicto Concilio. Imò ex duplici declaratione, seu decisione Cardinalium sufficit distantia dimidij milliarij, vt non teneantur Regulares accedere ad processiones. *Ibid. art. 2.* Idem testatur Marzilla lib. 1. declarat. Cardin. tit. 12. cap. 14. §. exempti, & refert etiam Barbosa in Remissionibus ad dictum cap. 13. de Regularibus num. 7. & habetur in Bullario inter viuæ vocis oracula Clementis VIII. §. Congregatio Concilij censuit 3. in ordine. De quo Syluest. verb. Episcopus, num. 9. versic. quoniam potest, Felin. in *cap. dilecti*, col. penult. verb. circa, de offic. ordin. Calder. conf. 80. Aloysius Riccius Curie Archiep. Neap. decis. 131. vide etiam *cap. nimis iniqua*, & *cap. nimis praua*, de excessibus prælat. vbi Gregorius IX. eximit Religiosos à grauamine veniendi processionaliter cum prælatis Ecclesiarum, à quibus coguntur funus primò ad Ecclesias suas deferri. Vide P. Villalob. 2. p. summæ tract. 35. diffic. 5. nu. 8. qui rem latè tractat.

4 Monasteria, quorum Religiosi ex legitima præscriptione quadraginta annorum post Tridentinum Concilium non sunt consueti accedere ad processiones, non possunt ad id compelli, etiam si nullo ad præscribendum muniantur titulo, quem ad huiusmodi tam longi temporis præscriptionem non requiri, tenet communis Doctorum, dummodò tamen fuerint aliquando vocati, & illi ire renuerint. Quod maiori ratione procedit in Monasterijs existentibus in possessione non eundi ad processiones ante dictum Concilium, iuxta priuilegium Sixti Quarti, quo fruebantur, quia tali priuilegio absolute non derogat Concilium, nec efficaciter illi resistit. Ita resoluit Auctor ex sententia plurimorum in *Addit. summa vbi supra num. 2.* De quo Couar. in regula

Comp. D. Hie.
 tit. processio-
 nes.

Comp. societ.
 tit. processio.
 Bul. bul. 7. Pij
 V.

Bul. apud Cle.
 B. in princip.

In bul. bul. 14
 sexti 4. n. 33.
 & bul. 33. nu.
 30.

la, possessor, 2. part. §. 5. num. 2. versicul. 2. & lib. 1. variarum cap. 17. nu. 17. infine, Innocent. & Abb. in cap. si diligenti, num. 34. de prescript. ¶ Idem docet P. Villalobos vbi supra, quo loci resoluit, Religiosos ad eas tantum processiones teneri accedere, quibus assisitit Episcopus. Itaque in Ecclesijs duntaxat Cathedralibus, vel in locis, vbi Episcopus ad esse cōtingerit, & non extra illa possunt compelli Prædicatores & Minores Fratres ad processiones, etiam si fiant pro re graui, & publica, & citat Abbatem in cap. nimis praua, num. 3. de excess. pralat. & Fuscum in pract. Episcop. verb. Processiones §. 1. fol. 139.

5 Dicti autem Religiosi exempti à lege eundi ad processiones, si spontè accedant ad funeralia, vel ad processiones ob grauem, & publicam necessitatem, aut honorem debitum Principi defuncto, non idèb censentur renunciare suo priuilegio, oportet tamen, quod de eo fiat protestatio iuridica coram notario, & cum publico instrumento in forma Collegij se accedere, saluo iure sui priuilegij. Vel etiam dic, quod etiam si per vnum, vel plures actus contraueniant suis priuilegijs scienter, vel ignoranter, adhuc non fit præiudicium priuilegio in bonum totius Religionis concessio, ex quodam indulto pro Canonicis Regularibus Lateranenibus. *Ibid. art. 3.* De quo Batt. in l. 2. c. de accusat. tutorum. Menoch. conf. 75. num. 70. & 74. lib. 1. & P. Villalob. supra diff. 4. num. 2. in casu simili resoluit. Vidè sup. resol. 115. num. 29. & num. 60.

6 In processionibus primum locum obtinent cleri sæculares, & inter istos primò Canonici Ecclesiarum Cathedralium, deinde Collegiarum, Rectores Parochiales, & tandem reliquus clerus. Secundò loco constituuntur Regulares, inter quos primas tenent Canonici Regulares S. Augustini, deinde monachi Benedictini, Cistercienses, & cæteri Monachales iuxta præscriptum sæ antiquitatis. Postremo veniunt Fratres Mendicantes, primò Prædicatores, deinde Minores, Eremitæ sancti Augustini, & tandem Carmelitæ. Inter omnes autem competentū est, quod nulla facta distinctiōe antiquitatis, vel Religionis Episcopi, & superiores debent præcedere, deinde Abbates Monasteriorum iuxta antiquitatem suarum Religionum. *Tom. 3. quæst. 37. art. 1.* De quo Nauar. in cap. statumus, 19. quæst. 9. n. 4.

7 Præcedentiæ, & maioritates apud Religiones licita sunt, expeditq; vt seruentur iuxta ordinè, gradū, & dignitatem vniuscuiusq; ad instar Angelorum, quorum alij sunt alijs maiores, & excellentiores secundū suas Hierarchias, & differunt in gradibus, & dignitatibus. Vndè has præcedentias apud Regulares statutis, & consuetudinibus approbatas videmus. *Ibid. art. 2.* De quo Tiraq. de Prim. in præfatione n. 13. Lara in l. si quis à liberis, nu. 21 ff. de liberis agnoscendis.

8 Circa præcedentias inter Regulares in processionibus, & funeralibus præcipit Tridentinum Concilium, vt Episcopus amota omni appellatione, & quibuscunque non obstantibus id componat, iuxta quod

Trid. ses. 25. c. 13. de Regu.

Episcopus præcipere debet partibus litigantibus, ut unusquisque sine mora ius suum exhibeat, ad quod non requiruntur exactæ probationes, nec aliqua rela iudicialia. Quod si non potest in breui de iure partiũ cõf rare, Religio habens de iure communi præcedentiam, præferenda est habenti illam de privilegio, vel consuetudine, salvo semper iure alterius partis. Si autem magna seditio orta fuerit, & contentio, nec possit pro tunc aliter sedari, utriusque contententes repellantur à processione pro illa vice, omni appellatione remota. *Ibid. art. 3.* De quo Innocent. in *cap. in præsentia, de probat.* Villadiego de legatis. 1. part. quæst. 7. num. 15. Vidè Barbosa de offic. & potest. Episcopi p. 3. allegat. 78. nu. 26.

9 Fratres Minores de Observantia præcedunt Fratres Conventuales eiusdem Ordinis in quibuscunque processionibus, & alijs actibus publicis, ex declaratione Leonis X. in Bulla vnionis, quæ habetur in Bullaio. Constitutio autem Gregorij XIII. ut non secundum antiquitatem Religionis, sed iuxta foundationem Monasteriorum antiquiorem in locis præcedant inter se Mendicantes, in his Hispaniarum partibus non est vsu recepta *ibid. art. 4.* De quo Capuccinus titul. processio 2. tom. p. 333. Vidè Barbosa vbi sup. num. 32. 33, & 34.

10 Iure communi attento Regulares non possunt facere processiones extra suos Conuentus, non enim habent territorium extra illos, & ita praxim obtinere, affirmat Zerola in praxi Episcop. 1. p. titul. processiones, fol. 140. versic. ad quartum. Sed in hoc standum esse consuetudini locorum existimo. In Portugallia vsu receptum est, ut Religiosi faciant processiones extra suos Conuentus absque aliqua Episcopi licentia *Addit. summa sup. num. 5.* De quo Portel verb. Processiones num. 8. & P. Villalob. 2. p. tract. 35. diffi. 5. num. 9. Barbosa vbi sup. num. 7. vbi per triginta passus extra ambitum Monasterij id licere ait, per *cap. sicut antequitus 17. quæst. 4.*

RESOLVTIO. CXVII.

De Procuratoribus Fratrum.

CONVENTVS In pertinentibus separatim ad ipsum potest procuratorem absque vilo prælati consensu constituere. *Clement. nē in agro. S. si quis autem,* vbi glossa verb. *Abbate, de statu Monachor.* ac per consequens se, & sua bona potest obligare, vel quatenus pertinent ad illum in constitutione. sui procuratoris, quem legitime constitutum non potest Prouincialis reuocare, argumento *cap. 1. de regul. iur.* Ad constituendum autem huiusmodi procuratorem debet Conuentus totus ad sonum campanæ conuocari, congregatusque Fratribus Præsidents debet proponere, & petere à quolibet eo-

rum suffragium, & in instrumento procurationis debent exprimi nomi-
na singulorum, nisi ob multitudinem omnes describi non possint. Hoc
tamen non habet locum in procuratore, seu Syndico Fratrum Mino-
rum, qui non constituitur à Conuentu, sed à Papa, seu à Prouinciali no-
mine Papæ, vt statim videbimus. *Tom. 3. quest. 38. art. 1. & 2. & tom. 4. Ad-
dit. summe, cap. 106. num. 6.* De quo Innocent. in *cap. edoceri, num. 6. de rescrip-
tis, Nauar. in cap. non dicatis 12. quest. 2.* & in addit. ad lib. 1. conf. tit. de ele-
ctione, conf. 12. Speculator, titulo, de Syndicis. Aretin. in *cap. de testib. co-
lum 3. de testib. cogend.* ¶ Idem docet Sanchez lib. 6. *De calog. cap. 13. n. 2.*
ad quod citat *cap. olim, de accusat. cap. cum 1. & A. de sentent. & re iudicat.*
& *Clemen. Religiosus, vbi glof. verb. consorte de procurator.* & tradit ibi Car-
din. num. 13. quest. 10. Innocent. d. *cap. cum 1. & A. num. 4.* Hostiens. nu-
2. Ioan. Andr. nam 2. Abbas num. 29. Imò & Monachus potest constitue-
re procuratorem ad se defendendum quoties ei integrum est agere, tradit
idem Sanchez d. lib. 6. cap. 12. nu. 3. & 32.

De Procuratore, seu Syndico Fratrum Minorum.

2 Apud Minores procurator, seu Syndicus constituitur à Genera-
li, Prouinciali, vel Custode, qui ad id habent facultatem à Martino IIII.
Martino V. Eugenio IIII. & alijs Pontificibus apud Bullarium. Et ita per
ipsum aliquem nominatus, eo ipso manet institutus Syndicus, seu pro-
curator nomine Papæ, & Ecclesiæ Romanæ, ad quam pertinent res cõ-
cessæ Fratribus, ac earum dispensatio, non verò est procurator, vel ad-
ministratores ipsorum Fratrum, vt sit apud Religiones possidentes bona
in communi, nec potest nominari à Guardiano, nisi ex speciali commis-
sione Prouincialis. Est autem huiusmodi Syndici vsus valde vtilis, & ap-
tus pro obseruatione regulæ, & paupertatis, ob idque fuit assignatus à
Domino Papa, & sine illo vix posse seruari puritatem Regulæ ob con-
tinuas necessitates recurrendi ad pecuniam existimo. Vnde adhuc su-
perstite P. N. B. Francisco vsus illius incæpit in Religione, ex Innocen-
tio IIII. contemporaneo ipsius Seraphici Patris. *Tom. 3. quest. 39. art. 1.*
& 2. De quo Compen. Minorum verb. Procurator. §. 3. vbi Colle&or. §.
sciendum. Vidè Cordub. in regul. cap. 4. quest. 16. puncto 1. Portel verb.
Syndicus num. 2. & 4.

3 Præfatus Syndicus sic constitutus à Prouinciali habet faculta-
tem ad recipiendum omnia tam mobilia, quam immobilia, quorũ vsus
licitus est Fratribus, & ad conuertenda ea, seu eorum pretium in vtilita-
tem, seu necessitates ipsorum Fratrum. Item ad agendum in iudicio, seu
ad procurandum in omnibus causis pro locis, & rebus ad Romanam Ec-
clesiam spectantibus, & ipsorum Fratrum vsui concessis, nec non pro
immunitatibus, iuribus, ac priuilegijs ipsorum, & suorum Conuentuũ.
Rursus possunt alienare, permutare, vendere, in vsumque Fratrum
conuertere, ceteraque agere tanquam veri administratores, & eco-

Bul. 7. Martij
4. & Bull. 2.
Sixti 4. & bul
la 4. Iulij 29

In bul. bul. 6.
Innocent. 4.

nomi rerum vsui Fratrum deputatum nomine ipsius Sedis Apostolicæ, cuius procuratores sunt, & ad quam pertinet eorum dominium. Ita concesserunt Martinus III. & Sixtus III. in Bullis superius relatis. Aduerte tamen, quod licet dicitur Syndicus petere possit nomine Papæ quodcumque ius ad Ordinem pertinens, non potest tamen ipse eueniri in iudicio vt Reus pro aliquo Religioso, qui magnis debitis pecuniarijs se innodauit, etiam si talia debita nomine Conuentus contraxerit, quia Papa non se constituit dominum rerum, & iurium pertinentium ad Ordinem, vt sentiret commoda, & incommoda, sed tantum, vt hoc remedio subleuaret summam paupertatem Fratrum incapacium habendi, vel administrandi aliquid. Rursus aduerte, quod non potest etiã Syndicus agere super rebus concessis Fratribus, quarum dominium dantes sibi referuauerunt, aut quarum vsus non est licitus Fratribus. *Ibid. art. 3. De quo Collector citato loco Compend. §. 3. Idem tradunt Corduba vbi supra punct. 2. Portel num. 3.*

4 Non est contra Regulam Fratrum Minorum vti Syndico ad pecuniam deponendam, iuxta Martini V. & Pauli III. constitutiones, imò nulli Fratrum licet nisi apud ipsum tanquam nomine Papæ constitutum denarios deponere: nam dominium pecuniæ simpliciter oblatae sine speciali ipsius dominij reseruatione apud dantem minimè remanet, sed trãsit in dominium Sedis Apostolicæ, iuxta determinationem præfatorum Pontificum iam iam receptam, etiam à Cismontana familia in Capitulo Generali Romano anno Domini 1600. & consequenter secundum voluntatem Domini Papæ, cuius est talis pecunia, pro necessitatibus tantum præsentibus, & eminentibus recipi, ac consummi potest. Vnde licet dans reseruet sibi dominium pecuniæ oblatae, ac ideò non transeat in Ecclesiam Romanam, adhuc Fratribus non licet illam consummere, nisi iuxta voluntatem, & dispositionem Papæ, qui pro necessitatibus, præsentibus, & eminentibus tantum vult, vt consummatur. *Ibid. art. 4. De quo Cordub. super Regul. cap. 4. quæst. 16. puncto 3. & 4. Ordinatio Toletana titulo, de Syndico, Portel vbi supra num. 4. qui addit cum Collectore in Compen. v. procurator, §. sciendum, quod Fratrum Conuentus non vtens syndico exponunt se periculo frangendi regulam, ob continuas occurrentes necessitates, quibus vix potest subueniri, nisi recurriendo ad pecuniam.*

5 Syndici Fratrum Minorum per priuilegiũ Sanctij V. Regis Castellæ confirmatum per suos successores Reges Hispaniarum sunt exempti à contributione vulgò dicta apud Hispanos, *Pecho*, iuxta quod latae sunt tres sententiæ diffinitiuæ, & prouisiones executoriales, vna in Cancellaria Vallisolerana pro Syndico Conuentus Sancti Francisci Taurensis, alia in Tribunali Granatensi pro Syndico Sancti Francisci Vvedensis, & altera pro Syndico Conuentus Salmanticensis in Curia Vallisolerana. Plura alia conceduntur in dicto priuilegio Domini

Domini Sanctij Regis Fratribus Minoribus Obseruantia, ipseque Rex se constituit defensorem ac protectorem Ordinis pro conseruatione suorum priuilegiorum, & inter alia concedit, vt nullum tributum à dictis Fratribus exquiratur respectu eorum, quæ sibi pro rebus necessarijs, ac pro ædificatione, & reparatione suorum Conuentuum adducuntur. Refertur hoc priuilegium ad longum. *Tomo 3. quæst. 40. art. 1.* ¶ Idem priuilegium refert Portel vbi supra num. 7. ad finem, quod addit non esse in vsu in Regno Portugallia, nec mirum, quia fuit factum pro sola Castella, nec confirmatum per Reges Lusitania.

6 Item Procuratores, seu Syndici Monialium sanctæ Claræ, & Tertiariorum vtriusque sexus in Congregatione viuentium gaudent omnibus priuilegijs, immunitatibus, gratijs, & indultis spiritualibus, & temporalibus Syndicis Fratrum Minorum, & procuratoribus Prædicatorum concessis, & concedendis per Sixtum Quartum in bulla Aurea supra relata apud Bullarium. Syndici autem Fratrum Minorum, eorumque substituti, liberi, parentes, fratres, sorores, & vxores eorum. lucrantur indulgentias concessas eisdem Fratribus, dicendo in eorum Ecclesijs quinquies Pater noster cum totidem Aue Maria pro statu Ecclesiæ, ex indulto Innocentij Octaui apud Compend. verb. Procurator. *ibidem art. 3.* Idem tradit Portel di& num. 7. §. de priuilegijs, & verb. interdicitum num. 71.

*Bullar. bulla
20. Sixti 4.*

*Compen verbo
Procurator §.
12.*

7 Imò dicti Syndici Fratrum Minorum in causis tam Ciuilibus, quam Criminalibus, & mixtis ipsos tangentibus sunt exempti à potestate sæculari, nec possunt conueniri, nisi coram iudice conseruatore ipsorum Fratrum, ex indulto Clementis VII. apud Bullarium. Sicut etiã familiares sanctæ Inquisitionis in prædictis casibus à iurisdictione sæculari esse exemptos per Apostolica diplomata compertum est. Nec dubitare licet, Summum Pontificem in ordine ad spiritualem finem, in fauorem videlicet Religionis, laicis prædictam exemptione in concedere posse, præcipuè illis, qui sunt deputati à Sede Apostolica pro seruitio Fratrum, & nomine ipsius sunt constituti tanquam procuratores rerum, & iurium Ecclesiæ Romanæ, quorum ipsi Fratres habent vsu, quales sunt dicti Syndici. Vnde sicut qui Religiosis adhærent, religiosa sunt *l. quæ Religiosis, ff. de reuindicat.* & ex tali coherentia sortiuntur suam naturam, argumento *cap. super eo, de parochijs*, non est mirum, quod huiusmodi Syndici Fratrum adhærentes Religiosis, naturam Religiosorum fortiantur, ac immediatè suæ Sanctitati subdantur quoad omnia. Ita tenent grauissimi Doctores infra citandi. Neque obstat non vsus huius priuilegij ad inducendam præscriptionem, quia à Clemente Septimo vsque ad hunc diem non sunt transacti centum anni requisiti ex priuilegio Eugenij Quarti in superioribus relato ad præscribendum contra res, & iura Ordinis Minorum, præterquam quod hoc indultum, & reliqua

*Bullar. bul. 13
Clem. 7. Cõp.
Mendic. 110.
Procurat. seu
Syndic. §. 13.*

*Roboratur
sententia Au
ctoris.*

*Bullar. bulla
17. Eugen. 40*

liqua num. 15.

liqua non sunt priuilegia sunt confirmata à pluribus Pontificibus pò st di-
ctum Clementem VII. ex certa scientia, & de plenitudine potestatis,
quæ confirmatio ex certa scientia habet vim nouæ concessionis, vt su-
pra depriuilegijs num. 9. resoluiimus. *Ibid. art. 4.* De quo Victoria de po-
teitate Ecclesiæ quæst. 5. vers. 8. Maranta de ordine iudic. 4. p. dist. 1. n.
4. Nauar. in cap. nouit, notab. 5. num. 29. de iudicijs, Suarez lib. 8. de legib.
cap. 18. à num. 12. E. Ioan. Cræcius in epitom. lib. 2. cap. 3. n. 2. concl. 6.

Idem docet in nostris terminis Portel verb. priuilegij confirmatio
num. 29. & verb. priuilegij cessatio per non usum num. 63. & expressè
verb. Syndicus num. 5. §. & fortè, in fine, & sentire etiam uidetur, P. Mi-
randa tom. 2. Manu. quæst. 47. art. 7. concl. 2. dum ait, Papam omnes cau-
sas Ecclesiasticas iure aduocare ad se posse, & determinandas, cui vol-
uerit committere, respectu quarum, addit concl. 3. integrum esse con-
seruatoribus Religionum procedere contra laicos.

8 Aliqua est differentia inter Syndicum, & procuratorè, nam pro-
curator aliena negotia mandato sibi à Domino facto gerenda gratui-
to suscipit. l. 3. §. hac actione, de negot. gestis, cap. saluator 1. quæst. 3. Syndicus
autem, seu actor est, qui instituitur ab vniuersitate, seu à fisco Domino
ad sui defensionem, ac suorum priuilegiolorum, seu immunitatum obser-
uationem, cap. unico de syndico. Vnde Syndicus Fratrum Minorum pro-
priè debet procurator appellari, quia instituitur à vero Domino, qui est
Papa, licet à prelati nominetur, ex ea tamè parte, qua est defensor Fra-
trum, & priuilegiolorum Ordinis per viam iudicam propugnator, seu
protector, optimo iure potest Syndicus nuncupari ex l. si defensores, ff.
de munic. & honoribus. Auct. Tomo 3. quæst. 41. art. 1. De quo vide Gi-
llelm. Durand. in speculo iuris lib. 1. part. 3. sub titul. de procuratore,
& sub titulo de Syndico, Donel. comment. iuris ciuilib. lib. 18. cap. 11.
Mantica de tacitis, & ambig. conuent. lib. 7. tit. 1. cum sequentib. Aze-
ued. ad turiam Pisan. lib. 2. cap. 18. num. 14. & 43. Auilez ad capit. 22.
Prætorum.

9 Religiosi non possunt esse procuratores, nisi in causa sui monas-
terij de mandato prælati, cap. monachi, el 2. 16. quæst. 1 cap. 2. de postulando,
& colligitur ex Clementina, Religiosus, de procuratoribus, exceptis Fratribus
Minoribus Obseruantia, quibus neque de mandato superioris licet tale
manus exquiri, cum illis sit interdictum aliquem in iudicio conuenire,
nec suo nomine, nec alieno, ex cap. exijt, & Clement. exiui, de verbor. sig-
nificat. Vnde eo ipso, quo quis ingreditur, & proficitur in Religione ex-
pirat mandatum à creditore ad conueniendum debitorem, seu officium
procuratoris, quia sicut Religioso procuratoriam suscipere non licet,
ita susceptam ante professionem retinere prohibetur. *Ibidem art. 2. & 3.*

Idem tradunt Guillelm. Reduan. de spolijs Ecclesiasticorum q. 2.
num. 27. tom. 14. tract. Sayro in clauis Regia lib. 12. cap. 22. num. 5. Ful-
uius Pacian. coal. 162. num. 192. & 197. quibus citatis, & alijs multis

congestis idem late resoluit Sanchez lib. 6. decalog. cap. 17. à n. 1. præcipue à num. 7. & agens de Fratibus Minoribus num. 11. & de ingresso Religionem post litem contestatam, qui non potest causam professi, sed reuocandum esse procuratorem, resoluit num. 26. per textum, in *l. aut religionis*, iuncta *l. procedent. ff. de procurat.* vbi inter casus, in quibus potest procurator post litem contestatam reuocari, proponitur hic, & docet ibi glos. verb. *aut Religionis.*

10 Quapropter Clemens Octauus apud Bullarium optimo iure prohibuit Fratibus Minoribus esse procuratores suarum Monialium in temporalibus, in colligendis scilicet redditibus, & alijs negotijs ad monasteria spectantibus tractandis. Ad quod vide Sanchez dict. c. 17. num. 20. & 1. Portel verb. procurator Monialium num. 1.

11 Prouincialis potest amouere procuratorem, seu æconomum secularem Monialium constitutum pro redditibus, iuribus, & causis ipsarum peragendis, etiam si sit constitutus à fundatore monasterij sub conditione, vt si amoueat ab Abbatisa ipse, vel eius successor in officio perpetuæ administrationis ipsius monasterij ab ipso fundatore perpetuo concessio, ipsamet Abbatisa soluat mille ducatos: quia hæc conditio onerosa apposta in fundatione sine consensu, & beneplacito superioris Monialium requisito à iure in *cap. prætere a el. 2. de iure patronat.* non valet, pro quo facit quædam bulla Iulij Secundi supra relata apud Bullarium. *Addit. Summa tomo 4. cap. 106. num. 3.* De quo Gama r. p. decis. 108. Idem tradit Portel vbi supra num. 2.

De professione in Religione vide supra de nouitijs à n. 52.

RESOLVTIO CXIX.

De Protectore Ordinis Minorum.

CARDINALIS Protector in nostra Seraphica Religione licet sit gubernator, Corrector, & Protector Fratrum ex Regula cap. 12. Gregorius tamen Nonus relatus à Sixto Quarto in bulla infra mox citanda (qui adhuc in monasterijs constitutus hoc officio sanctus fuerat) determinauit, & declarauit, Fratres in nullo esse subiectos præfato Protectori, nisi dumtaxat in casu, quo ipsorum Fratrum communitas, vel generale Capitulum ab unitate fidei (quod absit) vel ab obedientia Romane Ecclesiæ, aut ab obseruantia suæ Regulæ deuiarent, & addit Pontifex, Fratres recurrentes ad Protectorem tanquam ad prælatum pro licentijs, & alijs consimilibus grauiter esse puniendos, & ipso facto manere suspensos ab actibus legitimis, & ab officijs Ordinis. Quod & approbavit Sixtus Quartus apud Bullarium, declarans, quod nec in dictis tribus casibus habeat aucto-

Bullar. bulla

15. Clem. 8.

Bullar. bul. 46

Iulij 2.

¶ Jud. illud

et ibidem

Bullar. bul. 9.

Sixti 4.

aucto.

auctoritatem Protector, quando non vniuersi, sed tantum aliqui Fratrum in quouis numero à fidei vnitare, vel Romanæ Ecclesiæ obedientia, vel obseruatione Regulæ deuiarent, & id ipsum confirmarunt Iulius Secundus, & Gregorius XIII. apud idem Bullarium. *Tom. 3. quæst. 42. artic. 1.* De quo Cordub. in addit. ad Compend. titulo, Protector, & super regul. cap. 1. 2. quæst. 2.

Bull. 4. Greg. 13. vbi refer- tur bul. Iulij 2. & Sixt. 4.

2. Prouinciales Ministri apud nos Minores habent eandem potestatem circa Moniales sanctæ Claræ eorum curæ commissas, quam Urbanus Quartus concessit Protectori Ordinis ex bulla Iulij Secundi apud Bullarium. Vnde iam tota iurisdicctio, quam in ipsas Moniales exercebat præfatus Ordinis Protector, translata est ad prælatos superiores eiusdem Ordinis. *Ibidem art. 2. & Tomo 1. quæst. 17 art. 8.* & nos diximus supra de prælatis num. 14.

Bulla. 8. Iulij 2.

RESOLVTIO CXX.

De Prouincia, & Prouincialibus.

APVD Minores Fratres non potest erigi de nouo Prouincia, aut iam erecta extingui, mutari, diuidi, aut vniui absque speciali Sedis Apostolicæ auctoritate, & quod quid in contrarium factum fuerit est irritum, & inane, ex decreto Nicolai Quarti apud Bullarium: sicut à simili non potest fieri noua constitutio Sedis Episcopalis, neque diuisio, neque subiectio absque Papæ facultate, cap. Felix 16. quæst. 1. cap. nisi specialis cap. quod translatione, de officio legati. Auct. Tomo 1. quæst. 23. art. 8. & Tomo 3. quæst. 42. art. 1. De quo Syluest. verb. casus, casu 9. & 10. P. Miranda tom. 2. quæst. 7. ar. 11. Si quis vero per personam aliquam extra Ordinem procuret, vt vniatur, aut diuidatur aliqua prouincia, excommunicatus manet, ac priuatus actibus legitimis per statuta generalia Salmantina anno Domini 1553. teste Portel verb. Prouincia num. 1.

Bulla. bul. 3. Nicolai 4.

2. Licet Generalis de potestate plenitudine possit in incorporare Religiosum vnius Prouinciæ in alia eiusdem Ordinis, cum habeat in omnibus sui Ordinis prouincias summam potestatem, eius tamen potestas, & facultas debet iuxta iuris metas regulari, quod enim omnes tangit, ab omnibus debet approbari, vt est vulgatum in iure, idedque requiritur consensus Prouinciæ adiuuentis, quod & statuta Toletana nostræ Religionis requirunt, ibi tamen permittitur Generali, vt de potestate absoluta possit incorporare pro graui, & notoria causa. *Tom. 3. quæst. 52. art. 23. ad finem.* De quo Portel vbi supra num. 2. An autem possit Generalis transferre Prouincialem de vna in alteram Prouinciam? Negat P. Miranda dict. quæst. 7. art. 5. nisi de speciali licentia Pontificis, argumento cap. 1. & 2. de translat. Episcop.

3 Prouincialis non potest omninò eximere Religiosum ab obedientia sui prælati Conuentualis v.g. Guardiani, nec Generalis potest similiter Guardianum eximere à suo Prouinciali, id enim rectæ rationi, & consuetudini refragari videtur, benè tamen poterunt quoad aliquid particulare id efficere. *Tom. 13. quæst. 23. ar. 3. De quo Syluest. verb. casus, casu 5. quæst. 1. P. Miranda dict. quæst. 7. art. 6.*

4 Religiosus professus apud Indias Orientales, & incorporatus in quadam Prouincia Hispaniæ virtute cuiusdam specialis indulti Apostolici non potest expelli à dicta Prouincia, nec Prouinciali licet per obedientiam eum compellere, vt ad easdem partes orientales iterum se conferat, ex eo solùm, quod ibi professionem emisit. *Ibidem §. ex quo inferitur.*

5 Prouinciales habent iurisdictionem quasi Episcopalem in suos subditos, & ita tantum potestatis habent circa ipsos, quantum habent Episcopi erga suos, per quandam glossam singularem ab omnibus receptam in *Clementina 1. verb. propriè, de rebus Eccles. non alienan.* per sua autem priuilegia multo maiorem habent auctoritatem, & potestatem, de quo iam prius diximus supra de prælatis, & de absolutione. & de dispensat. *Ibidem dict. quæst. 45. art. 2. De quo Abb. in cap. 1. de rebus Eccles. non alienan. Nauar. lib. 5. consil. 23. de priuileg. Pat. Miranda tomo 2. quæst. 16. art. 6.*

6 Prouinciales licet possint suspendere prælatos Conuentuales, v. g. Guardianos, aut Priores iusta ad id existente causa, non tamen possunt eos omninò ab officio priuare, nisi causa priuationis ad dispenatorium deferatur, & consilio, & assensu Patrum legitima, & iusta censeatur, vt iustè, ac iuridicè est ordinatum in nostra sacra Religione in Constitutionibus Toletanis fol. 44. Imò in Religionibus, vbi solent Guardiani, seu prælati locales (& solet fieri apud nos Minores) renunciare in Congregatione intermedia sua officia, non licet eos amouere, nec admittere renunciationem, nisi iusta ad id causa accedat. *Tomo 3. quæst. 19. art. 9. ad finem. De quo vide P. Miranda dict. art. 6.*

7 Prouincia sancti Ioseph fuit diuisa auctoritate Clementis VIII. anno Domini 1594. & ex ea de nouo erecta Prouincia sancti Pauli, communicando illi omnes concessiones, indulta, gratias, & priuilegia Apostolica concessa, & concedenda Prouincia sancti Ioseph, & vt possit gubernari, & vt constitutionibus, & ordinationibus eiusdem Prouinciæ tanquam magis accommodis statui Discalceatorum, non quod ad id possit adstringi, & obligari, sed tantùm vt non teneatur ad alia Ordinis generalia statuta, sicut non tenentur Prouincia sancti Ioseph, & ita debet intelligi prædicta bulla Clementis VIII. ex sententia, & subscriptione Salmanicensium Iurisperitorum doctissimorum. *Tomo 3. quæst. 47. art. 4.*

8 Bulla erectionis Prouinciæ Sæcti Georgij apud Philippinas cum

communicatione priuilegiorum aliarum Prouinciarum Indiarum, & commissione facta Prouinciali ipsius Prouinciæ ad erigendas domus in quibuscunque locis, etiam in Regno Chiæ, habetur in Bullario apud Sixtum V. cuius auctoritate erecta est dicta Prouincia.

Bull. bul. 11.

Sixti 5.

Bull. G. Iul. 2.

9. Iulius Secundus apud idem Bullarium prohibet Fratribus Minoribus se transferre de vna Prouincia, seu Custodia in aliam, etiam prætextu litterarum Apostolicarum sine licentiâ in scriptis Generalis, vel sui Prouincialis. Ad quod videatur Portel verb. Prouincia, n. 2.

Bull. Clem. 8.

10. Clemens VIII. apud idem Bullarium prohibet prælatis Minorum in partibus Indiarum Occidentalium in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœna priuationis ab officijs, ne eligant in Prouincialem, & ad alia officia, nisi Fratres, qui sunt filij, aut in corporati in illis Prouincijs. Super quo consulendæ sunt Constitutiones Segouienfes, & Portel in addit. ad dubia verb. Prouincialis, num. 6.

Quomoddò eligendi sint Prouinciales, vide supra de electione prælatorum num. 20. & 21.

RESOLVTIO CXXI.

De Purgatorio.

Feb. 4. & Machabæor. 12.

PURGATORIVM esse post hanc vitam, vbi animæ fidelium in gratia decedentium pœnas de commissis culpis luunt, & ab earum sordibus purgantur, fides Catholica docet, & ex sacra Scriptura Tobia cap. 4. & Machabæorum colligitur, licet id expressè sub nomine Purgatorij in ea non inueniatur. Tomo 3. quæst. 44. art. 1. De quo Castro contra hæreses verb. Purgatorium, Cordub. lib. 5. quæst. 1. de indulgentijs.

2. Clemens Septimus concessit domui SS. Trinitatis de Vrbe Ordinis Minorum, & superioribus, ac alijs prælatis eiusdem Ordinis, ac etiam vni seniori, seu antiquiori Conuentus Fratri, vt celebrando singulis secundis, & quartis ferijs pro animabus Purgatorij eisdem consequantur indulgentias pro eis, ac si in Ecclesijs sancti Sebastiani, sancti Laurentij, Scalarum Cœli, sancti Gregorij, & Potentianæ, ac in alijs quibuscunque, & qualitercunque priuilegiatis Ecclesijs intra, & extra muros celebrassent. Ita refert Parassellus in Compend. fol. 136. Quod ad alias Religiones communicantes non extenditur, nisi tantum ad prælatos in dictis diebus celebrantes pro animabus Purgatorij, vt vltus obseruat. Ibsidem art. 2.

Quæ magnâ Indulgentia non est reuocata per D. Paulum Quintum, quia illa non conceditur Fratribus, sed animabus Purgatorij, si quid autem conceditur Fratribus non est Indulgentia, sed priuilegium

celebrandi tali die, & applicandi indulgentias tali die concessas Ecclesijs Romæ, pro fidelibus existentibus in Purgatorio. De quo vide supra de indulgentijs per modum suffragij à num. 62.

De quarta funerali vide supra de Canonica portione, & quæ ibi resoluimus ex tomo 1. quæst. 39. & ex tomo 3. quæst. 46.

RESOLVTIO CXXII.

De Religionibus, & Religioso statu.

RELIGIONIS institutum in lege veteri fuit designatum per Nazaræos consecratos Deo: in lege autem noua fluxit ab ipso Filio Dei Domino nostro Iesu Christo, qui verbo, & exemplo hanc vitæ perfectæ normam docuit, ac monstrauit, vt constat ex illo Matthæi 19. *Si vis perfectus esse, uado, & vende omnia, & da pauperibus, & sequero me.* Tempore Apostolorum cœpit hæc vita Religiosa propagari, fidelibus enim tunc erant omnia cõmunia, vt potè qui pretia omnium suorum ponebant ante pedes Apostolorum, teste D. Luca apud Acta Apostolorum cap. 4. in quo D. Hieronymus solemne aliquod uotum, & promissionem intercessisse suspicatur. *Tomo 1. quæst. 1. ars. 1. De quo D. Thom. 2. 2. q. 186. art. 6. Plat. de bono stat. Relig. lib. 2. cap. 2. 1. D. Hieron. de Scriptoribus Ecclesiasticis in fine, & epist. 1. ad Heliodor. circa princip. & epist. 22. ad Eustochium, versus finem, D. Dionys. de Cœlesti Hierarchia cap. 10. Medina de sacrorum hominum continentia cap. 35. ¶ Vide quæ ad hoc latè congerit Suarez tom. 3. de Religione lib. 2. cap. 1. & 2. cum seqq. & ultra Patres iam citatos uideri possunt D. Basil. serm. 1. & 2. de instit. Monachor. Gregor. Nazianz. orat. 16. August. in regul. ad Sanctimoniales, epistola 109. & de communi uita cleric. serm. 49. & 50. in 1. p. & lib. 17. de Ciuit. cap. 4. versus finem, Gregor. 3. Dialog. cap. 35.*

2 Religio igitur, de qua hic nobis est sermo, propriè summitur pro uniuersitate, seu Collegio hominum colentium Deum, & est status pœnitentiæ, exercitium, & schola perfectionis, tellè D. Thom. institutamque fuisse à Christo Domino cum tribus uotis substantialibus, obedientiæ scilicet, paupertatis, & castitatis, tenent plures ex Patribus infra citandis. Tres gradus, seu species monasticæ vitæ sunt apud Religiones, iuxta triplicem rationem vitæ actiuæ, contemplatiuæ, & mixtæ. Quæ autem ex istis tribus sit perfectior, dissentiant Theologi. Maior & melior pars Doctorum vitam mixtam ex actiua simul, & contemplatiua præcellere alijs affirmat, vt potè quæ sit Christi Domini vitæ, & Apostolorum professioni conformior. Vt cumque autem sit, perfectio Religionis non summitur absolutè ex asperitatibus vitæ, &

alijs rigidis obseruantijs, sed ex meliore, & proximo fine, quando medijs aptioribus, & efficacioribus ordinatur ad charitatē Dei, & proximi, in quo vnanimes consentiunt Theologi. Vnde Religio, quæ magis accesserit ad actiones vitæ actiua, & contemplatiua simul, ordinādo media dicto fini assequendo, charitati scilicet Dei, & proximi magis congrua, illa iudicabitur magis perfecta. *Tom. 3. quæst. 48. art. 1.*

De quo D. Ambros. lib. 1. de Virgini, D. August. lib. 19. de Ciuitat. cap. 15. D. Chrysof. Homil. 17. ad Populum, Nazianzen. exhortat. ad Virgines, D. Thom. 2. 2. quæst. 184. & quæst. 188. art. 6. & quæst. 186. art. 6. & 7. & 3. p. quæst. 40. art. 1. ad secundum, & opusculo 19. contra impugnantes Religion. cap. 1. ad finem. D. Bonauent. in vita Christi cap. 46. & super Regul. quæst. 18. Corduba super Regul. in introduct. quæst. 2. Suarez 3. p. tomo 2. quæst. 41. disput. 28. sect. 1. & dict. lib. 2. c. 2. & 3. & cap. 4. num. 1. vbi tradit primam religionis formam à Christo Domino fuisse datam, & suo exemplo inductam, iuxta sententiam Basilij de constit. monast. cap. 19. & iterum lib. 3. cap. 2. à num. 3. Idem latius probat ex auctoritate plurimorum Patrum, & Doctorum, & num. 10. docet Apostolos habuisse pro fine particulari vitam mixtam, & to. 4. de Religione tract. 9. lib. 1. cap. 6. à num. 8. resoluit, Religionem quæ simul contemplatiua vitam cum actiua proficitur, ad spiritualia opera circa proximos descendendo, præferendam esse quoad perfectionē, & dignitatem.

3 Quatuor sunt Regulæ ab Ecclesia approbatæ sub quibus militant omnes Religiones. Prima est D. Basilij, secunda D. Benedicti, tertia D. Augustini, quarta B. P. N. Francisci. Sub regula S. Basilij, quæ fuit prima in Ecclesia Dei, militant omnes Monachi Orientales, & Occidentales, sub qua etiam aliquando fuerunt Carmelitæ. Sub Regula S. Benedicti, quæ obrinet secundum locum, militant Cistercienses, & alij Monachi. Sub Diuo Augustino militant Canonici Regulares, Eremitæ Augustinienfes, Fratres Prædicatores, & plures aliæ Religiones, & sub neutra istarum militant Carthusienses, sed habent sua statuta pro Regula. Tandem sub B. P. N. Francisco militant Conuentuales regulam cum suis dispensationibus profitentes, Fratres de Obseruantia cum S. Clara, & Tertio de Pœnitentia Ordinibus, & Capuccini. His autem nouissimis temporibus instituta fuit quinta quadam Regula Societatis Iesu sub quibusdam constitutionibus à Sede Apostolica approbatis. *Ibidem art. 2.* De quo D. Antonin. 3. p. tit. 16. cap. 1. §. 5. Boerius tractatu de vita Eremitica num. 2. Vide quæ de varietate religionum in particulari latè tradit Suarez dict. tom. 4. tract. 9. lib. 2. ca. 1. cum sequentibus.

4 Ad solam Pontificem Romanum pertinet confirmare Religiones, earumque regulas, & instituta, vt potè quæ propendantur toti Ecclesie quasi lex, & regula perfectionis, vt supponit in cap. vnico, de voto lib. 6. Bonifacius VIII. & est concursus Theologorum sententia, Pontifex autem

antem, vel Concilium approbans Religiones, in quibus fit vera professio cum tribus votis essentialibus non potest errare, vt resoluunt Theologi, oppositumque affirmare est erroneum, quia vt Ecclesia non potest errare circa bonos mores, & legem de moribus, ita nec in confirmatione Religionum, cum ad bonos mores pertineat confirmare Regulas, & constitutiones, quæ proponuntur toti Ecclesiæ, vt iuxta eas alij fideles vitam suam instituant, ac dirigant. Sed nemo etiam sine expressa Papæ approbatione potest Religionem instituire sub excommunicationis lata sententiæ pœna, ex Innocentio III. in *cap. ne nimia, de Religiosis domibus*, & *cap. 1. eodem titul. in 6.* etiam habetur. *Ibid. art. 3.*

Pro quo aduertere oportet, quod in dicto *cap. ne nimia*, nulla ponitur censura contra instituentes nouam Religionem sine approbatione Romani Pontificis, sed tantum simplex prohibitio. Imò nec in toto illo titulo, de Religiosis domibus, nec in toto titulo de statu Monachorum, nec in sexto Decretalium talis inuenitur excommunicatio, vt patebit euoluenti, seu legenti. Solum inueni apud Clementinas *cap. 1. eodem titulo de Relig. domibus*, quod mulieres statum Beguinarum sectantes, & de nouo assumptas, ac Religiosi in hoc dantes consilium, vel fauorem ipso facto sunt excommunicati. De quo Cano de locis lib. 5. cap. 5. ad finem Bañez 2. 2. quæst. 1. artic. 10. dub. 8. Belamin. lib. 4. de Monach. capit. 4. Valentia lib. 8. Anafils de fide cap. 5. D. Thom. opusculo contra impugnatores Monasticæ vitæ, & in 4. dist. 38. quæst. 1. art. 2. quæst. in corp. & ad 3. Ad quod vide quæ latè, & per egregiè tradit Suarez tom. 3. de Religione, lib. 2. cap. 17. & cap. 16. à num. 8. vbi resoluit Innocentium 3. in d. *cap. ne nimia*, non solum prohibere fieri Religionem sine auctoritate Pontificis, sed etiam irritare Religionem sic factam, vel potius attentatam, & idem affirmat num. 24. de prohibitione Gregorij X. in d. *cap. vnico in 6.*

Illustratur
Auctoris do
ctrina.

5 Dicta prohibitio Innocentij III. non comprehendit instituentes statum cum votis simplicibus, vt est modus viuendi Beataram, quia hic non est Religio, sed modus viuendi honestus, & ita Episcopus potest recipere ad obedientiam non sub certâ regula, sed sub certò modo viuendi. *Ibid. art. 4.* De quo Syluest. verb. Regula 3. num. 4. & verb. Religio, 1. num. 1. Nauar. de oratione notab. 7. numer. 24. & in *cap. non dicatis*, num. 15. Soto lib. 7. de iust. quæst. 5. art. 7. Idem ferè videtur sentire Suarez vbi sup. num. 22. Spectata prohibitione Innocentij III. sed nõ attenda prohibitione Gregorij X.

6 Pius V. apud Bullarium excommunicat habitantes in Congregatione more Religiosorum cum votis simplicibus, eorumque congregationes penitus extingui præcipit, nisi eligentes aliquam ex regulis approbatis tria vota substantialia emittant solemniter intra mensem post decursum anni spatium in ipsa Congregatione morati. Vide infra de voto num. 11. De quo Porrel in *Addit. ad dubia verb. Tertiarij num. 2. & 3.*

ad quod videatur Suárez di. num. 22. & seqq. qui tales congregationes reprobat etiam attempta prohibitione præfata Gregorij X.

De Origine Religionum Monachalium.

7 Ordo Canonorum Regularium (qui verè sunt Religiosi, vep̄e et profitentes Regulam certam, & determinatam à Sede Apostolica approbatam, scilicet D. Augustini) trahit suam originem ab ipsis Apostolis, & dictus est primùm Canonorum Regularium Lateranensium, qui postea fuerunt à B. Augustino regulariter ordinati, cum quibus ipse vixit aliquandiu iuxta Regulam ab Apostolis traditam. Deinde decursu temporis varias passi sunt reformationes à viris laudabilibus, à quibus varia sortiti sunt nomina. A tempore Gelasij discipuli S. Augustini vsque ad Bonifacium Octauum per octingentos annos in Ecclesia Lateranensi habitauerunt, à qua tandem sub Sixto III. translati sunt ad Monasterium S. Mariæ Pacis, vbi vsque adhuc Romæ perseverant retinentes nomen, & priuilegia antiqua. Alij sunt Canonici S. Saluatoris sic appellati, quia tandem ad Ecclesiam Saluatoris translati sunt, quorum institutum confirmauit Gregorius XII. & Martinus V. & Benedictus XII. gratis, ac priuilegijs nobilitauit. Hi Canonici non sunt de numero eorum, de quibus fit mentio apud Pontificum iura, sed sunt alij minus antiqui originem ducentes à S. Arnulpho Episcopo Leonis in Francia, quibus regulam S. Augustini tradidit. Huic Congregationi fuerunt vnita in Hispania Monasteria S. Isidori Legionensis, & S. Crucis Conimbricensis in Lusitania, vbi B. P. N. Antonij aliquandiu vixit, dum adhuc esset sub habitu Regularium Canonorum, qui maxime in illo Regno sunt reformati, & communiter nuncupantur Canonici Regulares S. Augustini propter regulam ipsius sancti Doctoris, quam profitentur *Tom. 1. quest. 1. art. 3. & q. 3. art. 1.* De quo Plati de bono status Relig. li. 2. c. 23. pa. 4. 25. Hieron. Roman. lib. 6. de Republica Christiana cap. 4. & 16. Vidè etiam tradunt Azor Inst. Mor. tom. 1. lib. 12. cap. 22. & Suar. tom. 4. de Religione lib. 1. cap. 9. à num. 9.

8 Canonici Regulares Cathedralium Ecclesiarum sunt eiusdem Ordinis, & conditionis cum reliquis Canonis Regularibus, tum quia eorum Ecclesiam vocat Monasterium S. Augustinus in sua Regula, tum etiam quia eundem habitum cum alijs Canonis Regularibus gestant, eandemque professionem emittunt, quod plura iuris Canonici loca confirmant, in quibus huiusmodi Canonici Cathedralium vocantur Regulares, professi, & Monachati, vt constat ex capit. *innotuit, & capit. cum Vniuersitatis, de electione, & alijs*, idèdque veniant appellatione Monachi sicut alij Regulares Canonici. *Ibidem dicta questio. 1. art. 1. 3. & tomo 3. quest. 49. art. 3.* De quo D. Antonij. 3. p. Histor. tit. 23. cap. 4. August. Ticinens. in propug. Canon. Ordin. cap. 5. Panor. in cap. quod

quod Dei timorem, num. 2. de statu Monachorum. D. hom. 2. 2. quæst. 189. art. 8. ad 2. Idem tradit Suarez dict. cap. 9. num. 12.

9 Ordo S. Benedicti fuit primus omnium in occidente sequens institutum antiquorum Monachorum, sicut in Oriente ante eum fuit. Ordo S. Basilij: primum in Sublaco, & post modum in Monte Casinate ab ipso sanctissimo Patriarcha sumpsit primordia anno Domini circiter 330. reformatusque postea fuit ab Odone in Abbacia Lunæ S. Iustinæ civitatis Paduæ anno 1410. fundatore quondam Congregationis Cluniensis, à quo observantia apud Benedictinos habuit initium. Inter approbatas ab Ecclesia extat in cap. perniciosam 18. quæst. 2. Ab hoc Ordine exierunt Congregationes Montis Oliueti, Vallis Umbrosæ, Cisterciensium, Carthusiensium, Celestinorum, Camaldulensium, S. Hieronymi, & Fratrum Militiæ Iesu Christi reformatorem apud Portugalliam. Diuiditur in Claustrales, & Observantes, & in Hispaniâ Monasterium Vallisoletii à Ioanne Primo Rege Castellæ fundatum totius Observantiæ est caput. Tom. 1. quæst. 3. art. 2. & quæst. 4. art. 3. Ad quod vide quæ tradunt Azor vbi supra capit. 21. & Suarez tomo 4. de Religione lib. 2. capit. 7. agens de Ordine S. Basilij, & cap. 2. quo ex professo tractat de instituto Religionis Benedictinorum, ibi tamen num. 4. tradit S. Benedictum anno Domini circiter 500. suam Religionem instituisse, & refert ad id D. Gregor. lib. 2. Dialog. cap. 1.

10 Congregatio Montis Oliueti fuit fundata à Bernardo Ptolomæo cum duobus alijs socijs senensibus in Monte Oliueto propè ipsam civitatem Senas anno Domini 1319. sub Ioanne XXII. cuius iussu Guido Petramala Episcopus Aretij, visione B. Mariæ Dei genitricis præhabita, & habitum quo nunc utuntur dedit, & Regulam S. Benedicti obseruandam præscripsit. Ibidem. dict. quæst. 3. art. 3. De quo Azor dict. capit. 21. quæstion. 2. §. final. qui tradit, initium habuisse hunc Ordinem anno Domini 1320. & postea anno 1371. à Gregor. II. approbatum.

11 Congregatio Vallis Umbrosæ exordium habuit à sancto Ioanne Gualberto nobili Florentino in quadam parte Montis Apinini dicta, Vallis Umbrosa, propè Florentiam circa annum Domini 1040. vel secundum alios 1060. Hic Ordo iam quasi defecisse fertur. Ibidem art. 4. De quo Florentinus 2. part. Histor. titul. 25. capit. 23. §. 2. Vidè Suarez dict. libr. 2. capit. 3. numer. 8. vbi tradit, fuisse approbatam hanc congregationem ab Alexand. II. anno 1070. & idem refert Azor d. cap. 21. quæst. 2. §. simili.

12 Congregatio, seu Ordo Cisterciensis initium habuit à quodam Stephano Abbate anno Domini 1098. vel iuxta alios à Roberto Abbate Molisnensi. Nomen sumpsit à quodam Monasterio primitus ædificato in loco dicto, Cistercio, Paulo post à S. Bernardo Abbate Clara Vallensi

Bull. bul. 70.
Gregor. 13.

Vallensita fuit sanctis statutis illustratus, vt merito eius fundator dicitur, S. Benedicti tamen regulam obseruat, quam Gregorius XIII. apud Bullarium reformandam curauit anno Domini 1574. eiusque priuilegia confirmauit, & ampliauit. *Ibidem art. 5.* De hoc illustri Ordine fit mentio specialis in *cap. non est*, & in *cap. licet*, de Regular. & in *cap. in singulis*, de stat. Monach. & plura de illo tradit Suarez dict. cap. 3. num. 3.

13 Congregatio Camaldulensium fuit instituta à S. Romualdo anno Domini 1030. sub regula S. Benedicti, sic dicta ab insigni Conuentu Camalduli in Prouincia Tuscia erecto ab ipso S. Romualdo. *Ibid. art. 6.* De quo vide Suar. dict. lib. 2. cap. 3. num. 7. qui tradit, hanc congregationem cepisse anno 967. & ab Alexandro II. approbatam.

14 Congregatio, seu Ordo Celestinorum initium, & nomen habuit à Celestino V. qui post renunciatum Pontificatum hoc institutum inuauit in monte Mogella propè ciuitatem Sulmonam, sub regula S. Benedicti, & confirmationem illius obtinuit à Gregorio X. mortuusque est anno Domini 1296. & Canonizatus à Clemente V. anno decimo septimo à suo transitu. Apud Bullariū extat quædam Bulla Eugenij III. de exemptione huius Congregationis. *Ibid. art. 7.* De quo Azor d. quæst. 2. §. penult. vbi tradit, fuisse approbatam anno 1274.

Bull. bull. 48.
Eug. 4.

15 Carthusiensium Ordo habuit auctorem S. Brunonem nobilem ciuem Urbis Agrippæ, seu Colonia in quodam loco dicto, Certosa, in territorio Grabona, anno Domini 1084. à quo Carthusiani postea nuncupati sunt. Habetur in Ecclesia in magna veneratione, & vtitur suis statutis pro Regula, & in obseruatione eorum laudabiliter vsque in hunc diem perseuerat, eius priuilegia confirmauit Sixtus V. apud Bullarium; *Ibid. art. 8.* De quo Florentin. 3. p. Histor. titul. 16. cap. 1. §. 6. & 2. p. titul. 14. cap. 2. §. 1. Vide Azor d. quæst. 2. §. Carthusiensium, qui tradit fuisse hanc Religionem incaptam anno 1085. sed cum nostro Auctore concordat Suarez d. lib. 2. cap. 4. num. 1. vbi latè per totū caput agit de hoc illustri Ordine, qui inter Monachales arctior omnibus reputatur.

Bull. bul. 20.
Sixti V.

16 Congregatio Eremitarū S. Hieronymi à Pifa initiata est à B. Petro de Pifa viro nobilissimo anno Dñi 1380. vocantur eius professores Eremitæ S. Hieronymi ob singularem deuotionem in sanctum Doctorem. *Ibid. art. 9.* De quo Suarez dicto lib. 2. capit. 5. numer. 12. circa finem, qui tamen dicit, hanc congregationem ex institutione sua non esse veram Religionem, quia nec vora substantialia in ea siebant, nec regula aliqua approbata seruabatur.

17 Ordo S. Hieronymi in Hispania habuit fundatorem, seu potius reformatorem quendam Lupum de Osmedo Hispanum, qui quædam regulam ab operibus ipsius sanctissimi Doctoris collectam Fratribus obseruandam tradidit, vt sentiunt quidam. Sed alij Eusebium Cremonensem faciunt huius instituti auctorem, qui eiusdem B. Hieronymi Discipulus fuit, cuius vestigia sequi creduntur Monachi B. Mariæ de Guada

lupe apud Hispaniam. Alij quendam F. Thomam probatæ sanctitatis vi-
rum dicunt, cuius socij ex reuelatione Hispaniam venerunt anno Do-
mini 1370. & in quodam deserto ad Regnum Toleti, Lupiana, vocato
habitarunt. Gregorius XI. approbavit eorum institutum ex regula Ere-
mitarum S. Augustini desumptum anno 1375. quod multi nobiles pro-
fessi sunt. *ibid. art. 10.* De quo Hieron. Roman. lib. 6. de Repu. Christ. ca-
pit. 27. Vide quæ de hoc Ordine tradit Suarez dist. cap. 5. à num. 7.

18 Ordo Crucigerorum sumpsit originem à Sidiaco Episcopo Ie-
rosolymitano, qui fuit ille Iudas, qui crucem Christi Domini S. Helena
præmonstravit, anno Domini 365. vt constat ex Bullis Alexandri III. &
Alexandri VI. vel iuxta Chronicam Martinianam, & Sabellam à Cle-
to Papa II. post Petrum. Fratres huius Ordinis gestant habitum colo-
ris cærulei azurini crucem semper præ manibus portantes, ex decreto
Pij II. ex quo semper crucem argenteam in anteriori parte pectoris
cum tali habitu deferre consueverunt, fuit postea approbatus à Pio V.
cuius Bulla extat apud Bullarium. Huius Congregationis sunt Fratres
Hospitalium S. Antonij Abbatis in Hispania. *ibid. art. 11.* Ad quod vide
Azor tom. 1. moral. lib. 13. cap. 11. quæst. 8. §. in Dicecesi.

Bull. bul. 28.

Pij V.

De Ordine Humiliatorum non est, cur agamus, extinctus enim om-
nino est à Pio V. *ibidem.*

19 Ordo Sanctissima Trinitatis de Redemptione Captiuorum cæ-
pit in Gallia tempore Anastasij III. & Adriani III. à Guillelmo Duce
Aquitania, ab Innocentio Tertio fuit approbatus anno Domini 1197.
Ex hac Religione manauit apud Regnum Portugalie illustrissima Con-
fratria Misericordiae plena pietatis operibus anno 1498. à quodam F. Mi-
chaele de Contreras sacrae Theologiae Magistro, & à confessionibus Do-
minæ Leonoræ Reginae instituta, in qua primitiui confratres fuerunt
D. Emanuel Rex Portugalie, & Regina eius charissima coniux cum
D. Beatrice Matre eius, & alia sorore ipsius Regis D. Leonora Regina.
ibid. art. 12. De quo Hieron. Roman. vbi supra cap. 18. Idem ferè tradit
Azor tom. 1. inst. moral. lib. 13. cap. 11. quæst. 8.

20 Ordo S. Mariae de Mercede fuit institutus à S. Raymundo de
Peñaforti Ordinis Prædicatorum à confessionibus D. Iacobi Regis Ara-
goniae, quibus, & alio deuoto, ac nobili viro Petro Nolasco primo huius
instituti professore fuit super eorundem hora facta reuelatio. Habuit
initium Barchinone in Hispania anno Domini 1218. & fuit confirma-
tus à Clemente III. anno 1264. officium gerit redimendi captiuos è
Turcarum manibus, & votum quartum emittunt eius alumni manen-
di obsides pro liberatione captiuorum, si timor, & periculum adsit deficien-
di in fide. *ibid. art. 13.*

Circa quod notandum oportet, quod hæc sacra Religio cepit tem-
pore Honorij Tertij Romani Pontificis, quandois non ab eo, sed à Gre-
gorio IX. confirmationem obtinuerit anno tertio sui Pontificatus, Pe-
rusij.

Illustratur
doctrina A
toris.

rufij 17. die Ianuarij anno salutis 1230. post vndecim annos, & sex menses à primæua Ordinis institutione, vt latè, & eruditè satis pluribus adductis testimonijs Historiographorum, & temporum computis probat P. F. Alphonfus Remon in Chronica huius Religionis lib. 1. c. 8. per totum, vbi etiam ad finem fol. 23. refert ad litteram bullam confirmationis præfati Greg. IX. ex proprio originali transumptam, quod extat in archiuo Conuentus Barchinonenfis huius Ordinis, in quo decepti sunt Auctores adducti à nostro Auctore hic, asserentes fuisse obtentam dictam confirmationem à Clemente III. anno 1264. Cui sententiæ subscribunt Azor tom. 1. inst. moral. lib. 13. cap. 11. quæst. 8. §. ipso anno, & expressius agens de præfata confirmatione eo anno facta P. Miranda tom. 1. Manu. quæst. 4. art. 9. Refert etiam præcitatùs P. Remon dicto lib. 1. cap. 9. fol. 30. præfatum Petrum Nolascum, qui fuit natione Gallus, coram Rege Iacobo, & proceribus regni, de manu Beati Raymundi de Peñasforti, qui tunc regi à confessionibus erat, & postea Generalis magister Ordinis Prædicatorù fuit, solèmnì ceremoniâ veste alba, & cucullo cum S. Crucis signo insignitù fuisse die 10. Augusti in clyto Martyri Hispano B. Laurentio sicra, vt constat ex bulla Canonizationis eiusdè B. Raymundi facta à Clemente VIII. anno 1601. 3. Kalendaris Maij. Quidquid alij velint hoc solènzatum fuisse ab Episcopo Barchinonenfi, ad quem ob Episcopalem dignitatem spectabat habitu Regulari initiare primù Ordinis auctore, eumq; monachù, & alumnù noui instituti creare. Huius sacre Congregationis professores militâr sub regula B. Augustini, & portari vestem albam, & cucullum cum insignijs Regijs Aragoniæ, & signo albæ Crucis in campo rubeo. Qui plura de hac sacra familia desiderat, consulat Hieronymù Roman lib. 6. Reip. Christian. cap. 22. Pineda 2. p. Monarch. lib. 22. c. 23. §. 4. Garibay lib. 12. Chron. general. Hispaniæ cap. 51. Zurita in annalib. lib. 2. cap. 71. Alphonf. Chacon de vitis, & gestis Pontificù 1. p. in vita Gregorij IX. F. Ferdinad. à Castillo lib. 2. Chron. Ordin. Prædicatorù c. 17.

21 Congregatio Clericorum Regularium, seu Theatinorum initium habuit à Domino Petro Carrasa, postquâ Episcopatum cessit, & ab alijs tribus nobilissimis viris anno 1528. tempore Clemètis VII. qui Romæ in Ecclesia Principis Apostolorum ante eius altare tria vota Religionis emisit. Theatini vulgò nuncupantur ab ipso Episcopo Theatini eorum fundatore. Vnde per errorem in Hispania Patres Iesuitæ vocantur Theatini *ibidem* art. 4. Vide de clericis Regularibus. Suarez tom. 4. de Religione lib. 1. cap. 9. à num. 1. & Azor tom. 1. moral. lib. 13. cap. 11. quæst. 8. §. anno 1524. quo dicit incipisse.

22 Congregatio Clericorù Minorum, seu ministrantium infirmis cœpit anno Domini 1584. auctore P. Camillo de Celis Doctore, qui approbationem sui Ordinis obtinuit à Sixto V. anno 1586. & à Gregorio XIII. fuit postea multis decorata priuilegijs, eius bulla extat apud

Bulla;

Bullarium. *Ibidem* art. 15. Vide Suarez dicto cap. 9. num. 13. & 14.

23 Ordo Præmonstratensis fuit instituta à S. Nerberto apud S. Ioannem de Præmôstrato in Gallia diœcesis Laudunensis, qui postea fuit confirmatus à Paschali II. & Innocentio II. anno Domini 1120. Gregorius XIII. confirmavit priuilegia huius Ordinis apud Bullarij. *Ibidem* art. 16. De quo D. Antonin. 2. p. Histor. tit. 15. cap. 19. & tit. 17. cap. 2. §. 3. Idem ferè tradit Suarez dict. cap. 5. num. 6.

Bull. bul. 15.
16. & 17.
Gregor. 13.

24 Congregatio S. Georgij in Alga incœpta fuit Venetijs à quodam Gabriele Codulmerio viro illustri, filio cuiusdam fororis Gregorij Papæ, ad reformationem clericorum, in similitudinem Canonicoꝝ Regulariũ S. Augustini. Eam approbauit Bonifacius VIII. anno 1444. eius alumnus fuit Eugenius III. qui eam priuilegijs, & redditibus ampliauit per totam Italiam. In regno Portugallia vocatur hæc Congregatio S. Ioannis Euangelistæ, & cœpit à quodam Ioanne Olyssiponensi medico, & postea Episcopo Lamecensi, tempore Ioannis Primi Regis Portugallia, eius professores sibi vocantur Loyos, seu de S. Eloy, & viuunt in magna obseruantia. *Ibid.* art. 17. De quo Hieron. Roman ubi supra c. 30. Vide quæ tradit de hoc Ordine Suarez tom. 4. de Religione lib. 1. cap. 9. num. 4.

De origine Ordinum Mendicantium.

25 Inter alias Religiones sunt aliquæ ad charitatem Dei, & proximi maximè accedentes, quæ Mendicantes à mendicando vocantur, vtpotè quod ex mendicatis elemosynis viuere permittuntur. Hæ autem ex arte communi in cap. vnico, §. sanè, de Relig. domib. lib. 6. quatuor tantum sunt, scilicet Ordo Prædicatorũ, Ordo Minorũ B. P. N. Francisci, Ordo Eremitarũ S. Augustini, & Ordo Carmelitarum. Sed ex priuilegio inter Mendicantes numerati sunt Ordo Seruorũ B. Mariæ, Ordo Minorum, & Congregatio S. Hieronymi Iesuatorũ per Pium V. apud Bullarium, & tandem Societas Iesu, quod & confirmauit Greg. XIII. quoad Iesuatos S. Hieronymi. Tomo 1. q. 2. art. 1. & Tom. 3. quest. 49. ar. 1.

Bull. bul. 19.
20. & 21.
Pij 5. bul. 13.
Gregor. 13.
Bull. bul. 20.
Alexand. 4.

26 Alexander VI. damnauit quendam libellum valde perniciosum, detestabilem, ac scandalis plenè editum contra laudabilem Mendicantium statum à Sede Apostolica approbatum, eumq; sub grauius pœnis cõburi præcepit. Habetur in Bullario. De Ordinibus Medicantibus, vide Azor to. 1. inst. inor. lib. 12. c. 23. Sanch. lib. 7. Decalog. c. 24. n. 6. vbi contra Lutheri articulos refert decretum Leonis X. pro laudabili statu Mendicantium, idemq; difinitũ esse in Concil. Constantiensi Sess. 8. & in bulla Martini V. & à Nicolao III. in cap. exijt qui seminat, de verbor. significat. in 6. tradit. Ad quod videatur Castro cõtra Hæreses v. Mendicitas, qui id eruditè probat ex multis, & soluit contraria, & Tho. Vvaldenfis lib. 4. doctrinal. fidei antiquæ c. 31. & 4. P. Mir. to. 1. ma. q. 11. a. 1. 6. & 7.

1 27 Ordo Prædicatorum originem ducit à B. P. Dominico Hispano nobilissimo de familia Gufmanorum, cuius Ordo, & regula fuit confirmata ab Honorio Tertio anno salutis 1216. regnante in Hispania Alphonfo Neno, qui victoriam illam per celebrem apud Nauas Tolofa contra Mauros obtinuit; ex quo plurimi in Ecclesia Dei & sanctitate, & scientia floruerunt; diuiditurque in Conuenticales, & obseruantes, sub quo etiam militant Moniales, quas Beatus Dominicus de mandato Domini Papæ reformauit. *Ibidem d. quæst. 2. art. 2.* De quo D. Antonin. 3. p. tit. 2. §. cap. 1. Hierony. Roman de Republ. Christian. lib. 6. cap. 23. Suarez tom. 4. de Relig. lib. 2. cap. 6. à num. 2.

28 Ordo Fratrum Minorum habet auctorem, & institutorem B. P. N. Franciscum Assisij, qui duas Regulas pro Fratribus composuit, quarum primam confirmauit Innocentius Tertius anno Domini 1209. Secundâ vero approbauit Honorius Tertius anno circiter 1224. Magna est, & amplissima hæc sacra familia ad instar sanctæ Dei Ecclesiæ, pulcherrima varietate Congregationum, diuersisque exercitijs ad vnum finem tendentium decorata, quæ ipsam maximè pulchram, ac decoram, terribilemque vr̄ castro rum aeternam reddit præ cæteris Religionibus, propter quod modo reperitur in Conuenticales, Obseruantes, & Capuccinos diuisa. Apud Obseruantes residet sigillum Ordinis, eorūque Minister Generalis est verus, ac legitimus successor B. P. N. Francisci, sub qua etiam familia Obseruantia militant Ordo Pauperum Dominicanarum, seu Monialium S. Claræ, & tertius de Pœnitentia, quibus sanctissimus Pater suas regulas obseruandas instituit, & composuit. *Ibidem art. 3.* De quo D. Antonin. 3. p. tit. 23. cap. 1. P. Miranda tom. 1. man. 9. 4. art. 4. ¶ De hac sacra familia, & de sacro Ordine Prædicatorum fit mentio in cap. in hys, de priuileg. cap. nimis, de excess. Prælator. cap. cum ex eo, eodem titulo in 6. cap. quorundam, de elect. in 6. cap. constitutionem, de Regular. in 6. Clementina, dudum, de sepulturis, cap. exijt, de verbor. significat. in 6. Clementina, ex ini, eodem titul. Ad quod erudit multa Suarez dict. lib. 2. cap. 7. per totum, præcipue num. 7.

29 Hæc igitur sacra Minorum Religio, & Regula Apostolica à Christo Domino tanquam à suo vero conditore emanauit, ac proinde iure diuino instituta esse, valde probabile iudicatur à viris doctissimis. tum quia B. Pater Francisco præceptum Diuinum de eiusdem institutione impositum fuisse, testantur illa verba Domini ad Sanctum Patrem directa: *Vade Franciscus, repara domum meam, quæ labitur*: quæ reuelatio vt autentica est à Sede Apostolica approbata, facitque fidem ex Diuino robore, & vi sub pœna læthalisnoxæ, vr̄ apud Theologos, quos refert Doctissimus Corduba lib. 6. quæst. 44. pag. 162. & sequenti competum est: imò & sub erroris, seu hæresis pœna, vt etiam præstantissimi theologi, noster Vega, & Catherinus sentiunt. Tum etiam, quiq̄

quia hæc regula est tota Evangelica, & ex consilijs Evangelij compo-
 sita: *Regula* & *vita Fratrum Minorum* hæc est, *sicut Domini nostri Jesu Christi san-
 ctum Evangelium observare*: inquit Regulator. Ad quod fatid quod
 tradit Pisanus lib. 1. conform. fructu 2. fol. 17. in antiq. colum. 4. ad me-
 dium, ubi ex D. Bonaventura in 2. part. legenda maioris, in principio
 ait, quod B. Franciscus audita forma vivendi. A postolorum, eam assump-
 sit, & hanc ipsam Christus dictavit, instituit, & sic esse voluit, prout ip-
 se Christus eloquio suo in mente Rainerio multis Ministris expressit,
 & Fratribus. Ex quo concludit, quod per Beatum Franciscum, & suos
 vita Christi, & Apostolorum sit re novata, approbata, & obsecurata. Quod
 & confirmatur ex verbis Nicolai III. in cap. exyt. de verbor. significat. in 6.
 qui loquens de nostra Regula instituto sic ait. *Hæc est apud Deum, & Pa-
 trem nuda, & immaculata religio, quæ descendens à patre, in unum per eius filii
 exemplariter, & verbaliter tradita Apostolis, & deinde per spiritum sanctum
 B. Franciscum, & eum sequentibus asserata totius in se quasi continet testimonium
 Trinitatis.* Hæc Nicolaus; & refert Pisanus lib. 3. Conform. 3. fol. 206.
 columna 3. littera T. ad medium. Hanc sententiam multis alijs probat
 noster Auctor *tom. 1. quæst. 4. art. 1. eamque, ait, tenuisse, & publicè præ-
 dicasse in Conventu Toletano S. Ioannis Regum doctissimum P. Fr.
 Ioannem à Bobadilla Provincia Castellæ dignissimum Patrem: quam
 quidem olim probabilem Auctor ipse iudicavit. A nunc totum sub-
 mitto censura Ecclesiæ Romanæ, quæ est Sedes veritatis, & censori-
 bus sancti fidei Tribunalis de eautè illud legendo,*

30 *Conventualitas apud Minores orta est à magnificis & sumptu-
 osis Conventibus, & amplis ædificijs, ac claustris, eredis ex dispensa-
 tione Apostolica, à quibus etiam dicti sunt fratrum Fratres Clausuales
 cum magnis possessionibus, & redditibus, quos in communi habebant.
 Intellexerunt namque Patres Ordinis statum, & modum primitivum
 Religionis in summa paupertate admissum, non esse satis commodum
 cultui Divino, & studio litterarum, quibus possent Ecclesiam Dei ad-
 iuvare, ac animarum salutem incumberè, ideoque dispensationem à Sede
 Apostolica impetrarunt ad possidendum bona in communi, ita ut ab
 anno 10. institutionis Ordinis vsque ad annum salutis 1480. nulla esset
 domus, quæ non haberet prædialia, ac possessiones.* *ibid.* De quo B. Miran-
 da tom. 1. quæst. 12. art. 1. & Suarez supra num. 6.

31 *Observantia Regularis Fratrum Minorum, qui aliàs de fami-
 lia, seu Reformati dicebantur, cepit industria, & zelo cuiusdam F. Pauli
 de Francis Laici, in diesque crescente numero, & propagata reforma-
 tione ubique status observantia vigeat, propter quod curam fuit in
 Concilio Constantiensi, cuius decretum referunt apud Bullarium, &
 confirmavit Gregorius XI. ut ex ipsis Fratibus Reformatis eligerentur
 vicarii Provinciales, qui vocarentur Regularis observantia, in om-
 nibus subditi Ministris Conventualibus vsque ad Eugenium Quartum*

*Bullar. bul. 40.
 Greg. 11. &
 bulla 1. F. 2.
 & bul. 3. &
 10. Sixti 4o.*

anno 1430. qui eis Vicariam Generalem, ac Provinciales omninò exēptos ab obedientia Conuentu alium eligendos concessit, nisi quoad Vicariatus Generalis confirmationem, quo officio primus insignitus est B. Bernardinus Senensis. Tandem anno 1517. in Capitulo Generalissimo Conuentualium, & Obseruantium simul Romæ celebrato sigillum Ordinis à Conuentualibus ad Obseruantes transtulit Leo X. in bulla Vnionis, præcepitque ut eorum supremus prelatus vocaretur: *Minister Generalis Ordinis, secundum Regulam*, & præfeti Provinciarum, Ministri Provinciales, Conuentualium verò Magister Generalis. Hispaniæ cœpit Obseruantia tempore Regum Catholicorum Ferdinandi, & Isabelle ad eorum instantiam: Philippo vero Secundo instante omninò extincta est Conuentualitas iussu Pij V. anno Domini 1566. *Ibidem art. 2.* Idē tradunt P. Mirand. d. quæst. 12. art. 2. concl. 3. Suarez d. n. 6.

Bullar. bulla

15. P. 59

32 Ab Obseruantia exierunt Capuccini, sic dicti, qui obtinuerunt à Clemente Septimo portare habitum cum Caputio acuto, habent Generalem Vicarium, diuisi ab Ordine ex Apostolica dispensatione, anno Domini 1526. eorumque Congregationem confirmauit idem Clemēs Septimus, Paulus Tertius, alijque Pontifices. *Ibidem dict. quæst. 1. art. 3.* De quo Suarez dict. num. 6. ad finem, & num. 6. in fine.

33 Sub Instituto etiam Obseruantie militantijs Fratres dicti Recollegi, Discalceati, seu alijs Reformati subditi in omnibus Generali Ordinis, habentes tamen suas constitutiones concernentes suæ Reformationis modum, quas nimio zelo zelantes aliqui a suo capite (tunicam incōsuetilem Francisci diuidere procurantes) multoties prætextu libertatis spiritualis, seu maioris, & strictioris obseruantie Regulæ penitus segregari anhelarunt. *Ibidem.*

34 Ordo Eremitarum sancti Augustini originem trahit ab ipso met sancto Doctore, qui postea fuit reparatus à quodam Guillemo Duce Guasconiæ in Gallia professore huius Religionis, anno Domini circiter 1157. ac post modum per quendam Ioannem Bonum reformatus, & ab Alexandro Quarto sub vno nomine, habitu, & Instituto coadunatus, Diuiditur in Conuentuales, & Obseruantes. Obseruantia autem cœpit à S. Vvillmo, cui præclarissimi alij viri adhæserunt, & in Hispania tempore Ioannis II. Regis Castellæ, à quodam licentiate Alarcon cōsiliario Regio, qui habitum huius Religionis assumpsit. *Ibidem art. 4. & quæst. 4. art. 3.* De quo vide Aluarum Pelag. de planctu Ecclesiæ ca. 23. & 51. Antonin. 3. p. tit. 24. cap. 31. & multa ad idem congerit Suarez d. lib. 2. cap. 8. per totum, & cap. 9. præcipuè à num. 9.

35 Ordo Carmelitarum nomen, & originem trahit à Carmelo monte, in quo eius primi professores habitauerunt in quadam Ecclesia Virginis Deiparæ dicata vsque ad annum Domini 412. quo regulæ quædam eis primitus data fuit à Ioanne Patriarcha Ierosolymitano, quousq; Albertus etiam eiusdem sedis Ierosolymitanæ Patriarcha aliam eis

confer-

conscriptis commodiorem, anno circiter 1110, confirmatam ab Honorio Tertio tandemque reformati fuerunt à Magistro F. Ioanne Sereth, & diuisi in Conuentuales, & Observantes, Honorius III. Eugenius III. & alij Pontifices eum carniū eis concesserunt. Sed in Hispania quidam Fratres verè zelatores obseruantie primæ Regulæ industria B. Matris Theresæ de Iesu aliqua monasteria tam viroꝝ, quàm mulierum fundare cœperunt, in quibus primitiua Regula obseruaretur, qui vulgò Carmelitæ Discalceati dicuntur. Primam sui instituti obseruantiam impetrarunt à Gregorio XIII. anno Domini 1587. cum subiectione tamen, ac dependentia à prælatis Ordinis, sed tandem Dominus Clemens VIII. eis Generalem omninò exemptam, & Sedi Apostolicæ immediatam concessit. *Ibidem art. 5.* *Bullar. bulla vlt. Clem. 8.*

Ad quod vide Nicephor. lib. 8. Histor. cap. 3. Baron. in Scholijs ad Martyrologium Romanum die 20. Iulij, & plura ad idem congerit Suarez dict. lib. 2. cap. 10. præcipuè à num. 11. vbi etiam à num. 1. multis probat, hanc sacram Religionem originem duxisse à tēporibus Prophetarum, & signatim ab Helia institutione in Monte Carmelo, à quo nomen accepit, idque confirmat ex bullis Sixti III. Ioannis XXII. Iulij III. Pij V. Gregorij XIII. Sixti V. & Clementis VIII. qui de professoribus huius sacri instituti ita loquuntur.

Idem Clemens VIII. declarauit dictos Carmelitas Discalceatos, & eorum Congregationem esse vnum ex quatuor Mendicantibus Ordinibus, Ordinem scilicet, Beatæ Mariæ de Monte Carmelo, cuius professoribus strictius regulam ab Alberto Patriarcha Ierosolymitano traditā, & ab Innocentio Quarto confirmatam obseruant. Habetur in Bullario *Bullar. d. bull. vlt. Clem. 8.* apud Clement. VIII.

36 Ordo Seruorum Beatæ Mariæ à septem nobilissimis viris Florentinis instituta fuit in Monte Senario prope Florentiam, monitu B. Virginis, anno Domini 1233. sub Gregorio IX. virgineoque monitu habitum, ac Regulam sancti Augustini obseruare cœperunt. Postea fuit consummatus ab Alexandro III. & inter Mendicantes anumeratus anno salutis circiter 1255. idemque declarauit Pius V. apud Bullarium *Bullar. bulla 19. Pij 5.* & tandem à P. Nicolao Penesiano Ordinis Generali fuit diuisus in Conuentuales, & Observantes. Hoc nomine Seruorum B. Mariæ insignitos fuisse miraculosè ferunt ab infantibus, & lætentibus, qui voce miraculosè edita, videntes eos quæritantes elemosam, nam exclamarunt: *En serui B. Mariæ veniunt, date elemosynam.* Auct. *Ibidem art. 6.*

Pius Quintus hunc Ordinem reformauit, ac præcipit, vnitantūm Priori Generali veluti supremo Religionis capiti, supremamque potestatem, ac auctoritatem habenti omnes Fratres, & monasteria Ordinis subijci, extincto, ac penitus suppresso nomine Vicarij cuiusdam Generalis pro noua familia electi à quibusdam Fratribus arctiorem vitam *Bullar. bulla 26. Pij 5.* ducere volentibus. Habetur in Bullario apud Pium Quintum.

37 Ordinis Minimorum institutor inclitus fuit Beatus Franciscus à Paula anno Domini 1450. tres Regulas instituit, vnam pro Fratribus, alteram pro Monialibus, & tertiam pro Mantelatis, quas confirmauit Sixtus Quartus, Innocentius VIII. & Alexander V. Computatur inter Mendicantes, vt supra diximus. *Ibid. art. 7.* De quo videantur F. Hieronymus Roman lib. 6. de Republic. Christiana. cap. 3. Illeceas 2. p. lib. 6. cap. 26. P. Miranda tom. 1. quaest. 4. art. 11.

38 Ordinis sancti Hieronymi Iesuatorum, seu Clericorum Apostolicorum auctor fuit B. Ioannes Columbini nobilis inter Senatum ciues, anno Domini 1355. fuit approbatus ab Urbano V. anno 1367. sub D. Augustini instituto militat, & sub quadam Regula à quodam fraatre postea Episcopo Ferrariensi conscripta. Iesuatae vocantur ob frequentem appellationem huius sanctissimi nominis, quod in ore semper gerebant, & dicuntur etiam sancti Hieronymi, quia vnanimis Sanctum Doctorem sibi patronum, ac protectorem elegerunt, quo nomine, vt in perpetuum vtantur, concessit Alexander VI. & inter Mendicantes numeratur, vt supra iam diximus. *Ibidem art. 8.* De quo vide Suarez to. 4. de Religione lib. 2. cap. 5. n. 12. vbi etiam tradit, hanc sacram Religionem fuisse approbatam ab Urbano V. anno 1367. quidquid (per incuriam fortè typografi) in codicibus impressis Lugdani habeatur, anno 1467.

39 Ordinis Societatis Iesu caput, & auctor illustris est S. Ignatius de Loyola Hispanus Cantabrensis, genere clarus, sed virtutibus, & litteris clarior, qui cum nonem alijs sanctissimis Socijs Italia in sanctis operibus in augmentum fidei, & salutem animarum se exercens Ordinem suum instituit sub titulo Societatis Iesu, quem Paulus Tertius confirmauit anno Domini 1545. & post modum magnis priuilegijs locupletauit Gregorius XIII. apud Bullarium, statuens tam coadutores formatos ipsius Societatis, quam alios post biennium professos cum tribus votis simplicibus obedientiae, paupertatis, & castitatis esse verè Religiosos, eorumque matrimonium esse irritum, ac nullum, si contrahant, antequam demittantur, efficiendo eorum personas inhabiles ad contrahendum. Rursus praecipit sub obedientia, & alijs penis non licere disputare, & in dubium adducere, an Societatis institutum, Constitutiones, ac decreta Pontificum circa ipsum contineant veritatem. Quod tamen debet intelligi, quando sinistra intentione sit. Hic Ordo inter Mendicantes numeratur à Pio Quinto apud Bullarium, non solum quantum ad solemniter professos, sed etiam quantum ad scholares, qui non sunt inopocabiliter Religiosi. *Ibid. art. 9. & Tomo 1. quaest. 1. art. 4. & 5. & Tomo 3. quaest. 4. art. 2.* De quo Azor in summa tom. 1. lib. 12. cap. 7. multa congerit, & latissime Suarez 4. tom. de Religione tract. 10. per nouè integra capita, & praecipue cap. 4. vbi de Societatis institutione, & approbatione specialiter agit: dicit tamen fuisse approbatam anno 1540. & institutam tanquam ad finem, ad profectum animarum in vita, &

*Bullar. bul. 8.
Paul. 3. & bu
la 18. Grego.
13. vsque ad
bullam 28.*

*Bullar. bul. 5.
P. 5.*

doctri-

doctrina Christiana, & ad fidei propagationem, ac defensionem ex bullis Pontificijs, præsertim Gregorij XIII. in bulla, *quantofructuosius*.

De origine Ordinum Militarium.

40 Iam supra de Comendarijs num. 9. resoluimus, esse verè Religiosos, non absolutè, & simpliciter, sed Religiosos Militares, scilicet destinatos vt milites ad pugnandum contra infideles, cum suis obseruantijs, & constitutionibus Militaribus. Cõmendarios verò S. Ioannis, seu Maltenfes nulli dubium est, etiam seculares, & milites esse verè Religiosos, ac gaudere priuilegio fori, & Canonis, & per eorum professionem dirimi matrimonium ratum, & non consummatum, licet nõ comprehendantur sub nomine Religiosorum quantum ad odia, & rigores, ex Tridentino Concilio, loquendo de contributione pro seminario. *Tomo 1. quæst. 1. art. 6.* De quo Cordub. in summa quæst. 148. & 168. in fine, Nauar. de Regularibus lib. 3. consil. 21. pag. 242. Azor tom. 1. inst. moral. lib. 12. cap. 3. vbi latè agit de Ordinibus Militaribus, & laetius Suarez dict. tom. 4. de Religion. lib. 1. cap. 4. à num. 8.

*Trid. sess. 23
ca. 18. de ref.*

41 Templariorum Ordo cœpit à Balduino Rege, sub quo Christiani repeterunt Ierosolymam anno Domini 1118. qui cum quibusdã alijs nobilissimis viris ex iunctione Ierosolymitani Patriarchæ proficiebantur defendere, & custodire vias, & itinera pro peregrinis euntibus ad Terram Sanctam. Nono anno post eius institutionem assignatus est eis habitus candidus ab Honorio Papa, & tempore Eugenij Papæ cœperunt cruces rubeas in pallijs gestare. Fratres Militiæ Templi fuerunt appellati, & creuerunt numero, ac diuitijs per totum orbem, ita vt Regias opes excederent, & tandem perierunt propter iniquitatem suam, ob crimen scilicet conspirationis cum Sarracenis in Christianum nomen, eorumque Ordo fuit funditus extinctus. *Tomo 1. quæst. 5. art. 1.* De quo Platina in Clementis VII. vita. Vide Azor tom. 1. inst. moral. lib. 13. cap. 5. quæst. 3. & cap. 6. quæst. 1. vbi plura ad id congerit.

42 Ordo Militaris Sãcti Ioannis Baptistæ cœpit Ierosolymis anno Domini 1099. in quodam Hospitali eiusdem sancti nomini dicato, vbi excipiebantur hospites, & peregrini Latini, cuius ministerio se deuouerunt quidam nobiles, ac pij viri, qui peregrinos à latronum, seu Agarenorum incurfu defendebant, primique fuerunt huius Militiæ sanctæ auctores: Profitentur tria vota solemnia obedientiæ, paupertatis, ac castitatis absolutè. Primus in hoc Ordine Archimagister, seu magnus Magister fuit quidam Gerardus, qui crucem candidam in veste nigra sibi, ac socijs affixit, magnis priuilegijs à Sede Apostolica est decoratus, vt patet ex Extrauaganti Ioannis XXII. & ex Pio V. ac Sixto V. apud Bullarium. Vocantur Milites Hospitalis Ierosolymitani ab hospitali præfato ibi constructo: dicti etiam sunt aliquando equites Rhodienses.

*Bullar. bulla
24. p. 5. &
bul. 18. Six.
115.*

Bullar. bulla
14. Greg. 15.

ses ab insula Rhodo, quam possederunt: modò verò nuncupantur Mal-
tenses ab insula Malta, quam incolunt, vbi habent propugnaculù per-
petuum contra Turcas. Gregorius XIII. confirmavit priuilegia huius
Ordinis Militaris apud Bullarium. *Ibidem art. 2.* De quo Azor vbi supra
cap. 5. quæst. 3. & cap. 6. quæst. 2. Suarez dict. cap. 4. num. 5. & 6.

43 Ordo Militaris de Calatraua habet auctorem, & institutorem
Dominum Sanctium Tertium Regem Castellæ, & Legionis, cogno-
mento, desideratum, anno salutis 1158. in quodam Cœnobio, quod prius
Templariorum fuerat, fuitque confirmatus ab Alexandro Tercio. *Ibid.*
art. 3. De quo Hieron. Roman lib. 2. Repub. Christianæ cap. 8. Azor
vbi supra dict. quæst. 3. §. sunt & milites Calatraua, & cap. 6. quæst. 2. §.
anno item.

44 Ordo Militaris de Alcantara fuit initiatus à D. Gomezio Fer-
nandez tempore Ferdinandi Secundi Regis Legionis, anno 1176. vo-
cabaturque eius institutio del Pereiro, fuit approbatus ab Alexandro
III. anno Domini 1183. & à Lucio III. anno 1187. & ab Innocentio
III. postea fuit translatus à Pereiro (qui est nunc iuxta fluuium Coa
in Portugallia, vicinum Ciuitatensi diœcesi) in oppidum Alcantara, à
quo nomen accepit tempore Alphonfi Regis Legionis, & Galeciæ, an-
no Domini 1203. qui ipsùm oppidum à Mauris obtinuerat. *Ibidem art.*
4. De quo Azor vbi supra dict. cap. 5. §. sunt item milites, & cap. 6. q. 2.
§. anno Domini 1176.

Bull. bul. mica
Alex. 3.

Bulla. bul. 10
Clem. 7.

45 Ordo Militiæ sancti Iacobi cœpit in Hispania tempore Rami-
ri Primi, qui victoriam insignem manu exigua contra Mauros in gē-
tes copias obtinuit ope Dei, & B. Iacobi Apostoli, qui visus est in præ-
lio equo candido, & cum vexillo niueo, tæbea cruce signato cõspicuis,
& pugnans contra Mauros, circa annum Domini 1160. secundum quos-
dam. Huius Militiæ confirmatio facta fuit ab Alexandro III. anno Do-
mini 1175. cuius bulla extat apud Bullarium nostri Auctoris. *Ibidem art. 5.*
De quo Hier. Roman vbi supra. Vide apud idẽ Bullariũ quendam bul-
lam Clementis VIII. pro isto Ordine, & Azor vbi supra dict. quæst. 3. §.
sunt præterea, & cap. 6. quæst. 2. §. anno 1175.

Bull. bul. 34.
Gregor. 13.

46 Ordo Militaris de Auis cœpit in Portugallia tempore Henrici
Primi Regis, anno Domini 1147. postea fuit Ordo Eboræ nuncupatus
ab insigni illius nominis vrbe, vbi ædificatus fuit Conuentus pro Mili-
tibus Ordinis. Nunc vero Ordo, seu militia de Auis communiter nunc-
cupatur, quia ad oppidum talis nominis fuit translatus anno 1261. ser-
uat regulam sancti Benedicti ex iussu, ac approbatione Innocentij III.
Gregorius XIII. confirmauit, & ampliavit eius priuilegia apud Bulla-
rium. *Ibidem art. 6.* De quo vide in signe opus de institutione huius Or-
dinis editum à D. Francisco de Auela magno Priori dicti Ordinis Mili-
taris Auisensis, & missum ad nostrum Auctorem extat ad calcem. *Tom.*
1. 99. Regul. à fol. 679. & Azor vbi sup. d. q. 3. §. alij sunt Milites.

47 Ordo Militaris Iesu Christi apud Lusitaniam institutus est à Domino Dionisio Rege Portugallia, & à Ioanne XXI. approbatus circa annum Domini 1326. cuius caput esse nescitur nobilissimum illud Cænobium apud oppidum de Tomar, quo translatus est ex oppido Castromarin, vbi nascens prima nouit initia, eiq; omnia bona, quæ in Portugallia habebant Templarij, sunt applicata, vt vicinorum Saracenorum incursionibus resisterent, de quo meminit Vولاتerran. in Antropologia lib. 2. titulo, Ordines Militares. Cassanæus in Cathalogogloria mundi p. 9. considerat. 8. F. Hieronymus Roman lib. 7. Reipub. Christian. cap. 12. Petrus Mariz varia Histor. Dialogo 3. fol. 90. & Azor vbi supra ad finem capitis 5. & cap. 6. quæst. 2. §. anno Domini 1320. vbi ait, confirmatum esse hunc Ordine anno præfato 1320. Omniaque priuilegia, quibus gaudebant Templarij, dictis Christi Militibus communicata esse constat ex cap. 11. Regule, & reformationis factæ à Ioanne Vicensi Episcopo, ad instantiam D. Henrici Infantis Magistri, & perpetui administratoris ipsius Christi Ordinis, ex auctoritate Apostolica, & potestate ab Eugenio Quarto eidem Episcopo concessa circa annum 1434. vbi expressè habetur, quod Ordo hic fruatur omnibus consuetudinibus, & statutis, priuilegijs, ac libertatibus, quibus semper vsi sunt, & olim utebantur, & in priuilegijs Templi continetur. Vnde rectè hanc priuilegiorum communicationem factam esse, refert idem F. Hieronymus Roman vbi proximè, licèt modum, & tempus, quo facta est, non explicet. Huius Militiæ primordia omisit scribenda noster Auctor. Vide sup. num. 9.

48 Ordo Militaris de Montesa cœpit in Valentino Regno auspicijs Regis Aragonia, confirmationemque obtinuit à Ione XXII. anno Domini 1317. eius institutionis finis fuit dimicare aduersus Saracenos Valentina littora infestantes. Censu quidem, & opibus fuit tenuior cæteris sacris Militijs in Hispania fundatis, sed virtute bellica non inferior. De hac sacra Militia nullum alium inueni Auctorem, qui de ea ex recentioribus speciale faceret mentionem, nisi P. Azor tom. 1. instit. moral. lib. 13. cap. 6. quæst. 2. §. Montesa sacra Militia, noster vero Auctor, nec verbum de illa scriptum nobis reliquit.

49 Nouissimè hinc nostris temporibus instituta est quædam alia Religio Militaris, cuius titulus est: *Militia Christiana Immaculata Conceptionis Virginis Mariae*: & Diuino numine inspirantè ita factum esse pie credendum est, quando pia opinio priuilegium præseruatiuum Immaculatae Conceptionis ab omni labe originis B. Dnæ nostræ Deiparæ concessum vniuersali fidelium affectu, ac applausu, non obstante quorundam sublatrantium oppositione piè prædicat, & exultat, nixa inquam, pijs, magnisque fauoribus Sedis Apostolicæ Romanæ, quibus hoc piû mysterium exaltari, ac prædicari semper, ac vbique posse libenti, ac pio animo, ad exaltationem Deiparæ Virginis, & confusionem oppugnan-

tium indulſit. Hæc igitur ſacra Militia cœpit Romæ, anno ſalutis 1624. auctoribus tribus magnis Principibus Catholicis, Comite Altano apud Alemaniam magno, & opulentiffimo Domino, Duce Mantuæ magno Potenti Italiæ, & Duce de Niuers in Francia potentiffimo Domino. Habet pro inſignijs Crucem de ſerico raſo cæruleo ad formam Crucis, ſeu habitus Alcataræ, ſed amplioris latitudinis eformatam, è cuius centro conſurgunt quidam radij aurei, & in ſuperiori culmine extat imago B. Virginis, ad inſtar mulieris apud Apocalypſim amiſtæ Sole, & Luna ſub pedibus eius, & in capite corona duodecim Stellarum, cum amiſtu, ſeu clamyde cærulea, & infante Ieſu in brachijs, & aureo ceptro in manu dextera, in cuius circumferentiam extat Chorda B. P. N. Franciſci circumtenſa, ſub cuius Ordine militat hæc ſacra militia. Huius inſtitutum ac Regularis profeſſio eſt: *Votum ſeu ius iurandum obedientiæ ad ſedem Apoſtolicam* (cui in omnibus ſubect) *exaltatio Sancta, ac Catholica fidei, extirpatio hæreſum, Homagium, fides, & obedientia ad ſuos Principes ſuperiores, procuratio vniõnis inter Chriſtianos Principes ſimul cum ſui dedicatione ad perſequendum, & oppugnandum per mare Turcas, Mauros, Piratas, & alios hoſtes Chriſtiani nominis, & recuperandam Sanctam Ciuitatem Ieruſalem.* Dominus Papa Urbanus VIII. confirmauit hanc ſacram Militiam, & Dominus Dux de Niuers, qui fuit principalis actor, & motor huius ſancti inſtituti electus eſt Magnus Magiſter Religionis, cui larga, & Regia verè manu triginta millia ducatorum ad ſingulos annos largitus eſt, qui quidem ſolemne emiſit votum vigeſima prima die Ianuarij S. Agneti Virgini, & Martyri dicata præfati anni 1624. coram Domino Papa, qui propria manu eum habitu Religionis inſigniuit: quo etiam induti, & inſigniti poſtea fuerunt aliquot nobiliſſimi equites, & in dies plurimi recipient (vt certò ſperatur) in honorem Dei, & Deiparæ Virginis. Utinam creſcas in millia millium? creſcere te faciat Deus ſicut ſtellas cœli, & ſicut arenam, quæ eſt in litore maris. Protektor huius ſacræ Religionis Militaris eſt ad beneplacitum ſuæ Sæctitatis, & de applauſu omnium Principum Catholicorum inuictiſſimus, ac Catholicus Rex Hiſpaniarum Dominus noſter Philippus huius nominis Quartus.

De reformatione Religionum.

40 Apud nos Minores nulla poteſt fieri Reformatio abſque licentia Generalis, & aſſenſu Prouincialium, ita vt per omnia ipſis prælatis iuxta Regulam reformationes faciendæ ſubijciantur, ex Leonis X. cõceſſione. *Tomo 3. quaſt. 41. art. 1. & Tomo 2. quaſt. 73. art. 2. & 3.* & nos diximus ſupra de prælatis à num. 11. ¶ Vide Sanchez lib. 6. decalog. cap. 2. à num. 3. ubi tractat, an ſuperior cum maiori parte Capituli Generalis poſſit Regulam iam ſerè colapſam, & relaxatam ad priſtinum ſtatũ

restituere, ita vt ad eam sic reformatam obsequendam teneantur ceteri iam professi, & partem affirmantem sequitur num. 35. & pro ea citat Syluestrum, Cordubam, Vazquez, Azor, & alios plures.

51 Cum Generales Religionum, & Prouinciales sint vocati in partem sollicitudinis Apostolicæ curare debent debitis temporibus congregare Capitula, vt de reformatione Religionis, motum correctione, ac Regularis Observantiæ reparatione, & conseruatione agatur: secus negligenter se habentes circa id, à reatu mortalis culpæ non possunt excusari: sicut etiam Metropolitanis ob eandem negligentiam ab hac noxa non liberantur, præcipitur enim illis in Concilio Tridentino, vt singulis triennijs Synodos prouinciales celebrare faciant pro morum correctione, præceptorumque Dei obseruatione, ac controuersiarum determinatione, item vt videatur, quomodo Episcopi in suo munere exercendo se gerant, ac villicationis suæ reddant rationem, vt in eodem Concilio satis innuitur. Vbi etiam præcipitur, vt defectus in Concilij Prouincialibus proponantur, & strictè syndicentur in ratiocinijs præstandis. Rationes autem quæ militant, & utilitates quæ proueniunt ex celebratione Conciliorum prouincialium ab Episcopis cum suo Metropolitano de triennio in triennium ad minus peragenda, eadè ferè militant in Religionibus, vt in eis capitula generalia celebrentur: præcipua autè est, vt obseruantia Regularis conseruetur, labefactata reparetur, vitia expurgentur, virtutes, & virtutis sectatores augmententur, fauoribusque opportunis ad profectum properent, atque ita Religio & reformetur, & reformata proficiat. *Ibid. d. quest. 47. art. 2. & 3.* De quo Victoria in relectione de potestate Papæ, & Concilij.

*Trid. ses. 24.
c. 2. de refor.*

*Trid. d. ses. 24
c. 11. de refor.
& ses. 25. c.
14. de reform.*

52 Fratres Minores Reformati, seu vt vulgus appellat, Discalciati Prouinciæ S. Iosephi in Hispania non possunt visitari, nisi per commissarios eiusdem instituti, & reformationis: prælati autè superiores Observantiæ prohibentur sub poena excommunicationis latæ sententiæ eos molestare circa suum viuendi modum, aut circa id aliquid innouare, ex indulto Gregorij XIII. *Ibidem art. 4. & dist. quest. 73. art. 2. tom. 2.*

De Religione quoad obseruantiam Regula.

53 Regulariter non tenentur Religiosi sub mortali ad omnia contenta in Regula ex vi ipsius Regulæ, sed tantum ad tria vota essentialia, & ad præcepta in illa contenta, & ad non agendum ex contemptu, ac tandem ad non contemnendam perfectionem, quam saltem debent intendere, eamque anhelando procurare tanquam suæ professionis scopum, seu finem, ac necessario requisitam ad finem. Vnde Religiosos non habentes animum, saltem virtualem tendendi ad perfectionem, licet actu non tendant, esse in statu culpæ læthalis, tenet D. Thomas infra citandus. Quæ omnia habent locum specialiter in professoribus regulæ

S. Basilij, Benedicti, Augustini, & B. P. N. Francisci, ex cuius regulæ vi non tenentur Fratres, nisi tantum ad ea, quæ de præcepto in illa expresse habentur, ex determinatione Clementis V. in c. *exiit de paradiso*. Auct. tom. 3. *quæst.* 50. *art.* 1. De quo D. Tho. 2. 2. *quæst.* 184. a. 5. ad 3. & *quæst.* 186. *art.* 9. ad primum, ubi Caietanus.

Idem tradunt Syluest. verb. Religio 1. *quæst.* 12. *dict.* 1. Castro lib. 1. de lege pœnal. cap. 8. §. secundo principaliter, & cap. 4. docum. 4. initio, & lib. 2. cap. 8. §. sed citra, Soto lib. 1. de iust. *quæst.* 6. *art.* 4. Cordub. in regul. cap. 10. *quæst.* 3. Azor tom. 1. inst. moral. lib. 5. cap. 2. *quæst.* vlt. §. quæ res deinde, Sanchez lib. 6. Decalog. cap. 4. à nu. 8. & cap. 5. à num. 1. ¶ An autem consuetudo transgrediendi regulas, seu regularia statuta sit mortalis: affirmat idem Sanchez d. cap. 4. num. 18. quando scilicet adest propositum non seruandi principalia Religionis statuta, etiam ad culpam non obligantia, sed frequenter ea transgrediendi, ob probabilissimum, inquit, contemnendi regulas periculum, quo quis se exponit: idque tenere ait, D. Antonin. 3. part. tit. 16. cap. 1. §. 9. Syluest. d. *quæst.* 12. *dict.* 4. Valentia 2. 2. disp. 10. *quæst.* 4. punct. 5. Ad ditque num. 20. esse peccatum mortale in Religioso decretum nunquam se continendi ab vilo actu, eò quod prohibeatur in regula, aut à prælato, nisi prohibeatur sub mortali, quia obligatio orta ex præcipua votorum obligatione obligat ad perseverandum in Religione absq; notabili detrimento, & ruina illius, & periculo transgressionis votorum, cui probabiliter se exponit qui taliter propositum habet non se continendi ab vilo actu.

54 Religiosi non tenentur sub mortali ad singula leuiora, frangendo Regulam in minimis, sicut nec promissio iurata, nec votum de re leui, etiã totali obligant sub tali pœna, ex sententia Doctorum Salmantiensis. *Ibid.* *art.* 2. De quo Syluest. v. iuramentum 2. §. 7. Soto lib. 7. de iust. q. 2. *art.* 1. & lib. 8. q. 1. *art.* 7. dubio 1. & q. 2. *art.* 3. Nauar. c. 23. n. 49. & 62. in fine, & c. 12. nu. 10. Idem tradunt Cord. in sum. q. 188. punct. 1. Azor tom. 1. inst. moral. lib. 5. c. 6. q. 5. Medin. 1. 2. q. 96. *art.* 4. in 1. regul. Sanchez ad præcepta Decalog. lib. 1. c. 4. n. 4. & lib. 6. c. 4. nu. 24.

De transitu vnus ad aliam Religionem.

55 Transitus de vna ad aliam Religionem, nisi ob magnam causam, ut licet scilicet, aut necessitate, nec decens est, nec laudabilis, tum quia ex eo plerumq; scandalizantur illi, à quibus disceditur, tum quia cæteris paribus facilius proficit quis in Religione, in qua primum natus est, & quam habet in assuetudine, quam in ea, in qua non est assuetus, nec educatus: tum deniq; quia ut in plurimum hæc mutatio magis ex leuitate animi, quam ex stabilitate, & deuotione spiritus procedit, & ab omnibus vt non mutatio dexteræ Excelsi iudicatur, Qua propter Pius V. reuocauit omnes facultates, & priuilegia quibuscunq; Ordinibus concessa (præter iuris cõmunis dispositionem) recipiendi, vel retinendi alios Religiosos, etiam

laxioris

laxioris Ordinis. Vnde non concedatur licentia concessa in *cap. licet, de Regularibus*, transeundi ad strictiorem Religionem, petita prius, etiã non obtenta licentia superioris. *Tom. 3. quæst. 52. art. 1.* De quo D. Tho. 2. 2. q. 189. art. 8. Ad quod vide Nauar. lib. 3. conf. 88. n. 1. de Regular. in 2. edit. Azor tom. 1. inst. moral. lib. 12. cap. 14. quæst. 1. Sayto in clau. Regia lib. 6. cap. 10. à num. 9. Sanch. lib. 6. Decalogi c. 7. à nu. 1. nouissimè Suar. tom. 4. de Religione lib. 3. c. 9. à nu. 2. P. Miranda tom. 1. Manual q. 31. art. 1. P. Portel v. Religionis transſus à n. 7. P. Villal. 2. p. sum. tra. 35. diffi. 13. à n. 1.

56 Vt autem Religiosi in sua vocatione persistant, debent circa sibi subditos, maximè teneros in Religione iuuenes prælati se exhibere benignos patres in spiritu lenitatis eos monentes, ne institutum, in quod vocati sunt, deserant, & ad aliud prætextu maioris perfectionis transire procurent, nam facilius adolescentuli, præceptè nobiles, & bonæ indolis amore fleſcuntur, quam rigore compelluntur, ad quod facit quædam Epistola S. Bernardi ad Robertum Monachum sibi secundum carnè propinquum, qui deserto suo instituto ad aliud se contulerat, quorundam persuasione deceptus: ex qua prælati discere possunt, quo spiritu feruore, quo charitatis ardore, qua humilitatis mansuetudine, & dulcedine, quo prudentiæ sale condire debent teneros in Religione animos, ne deficiant in via, in dè ne retrocedant à via, vt deducti per semitas iustitiæ in loco pascuæ collocati, in perfectione radices emittant, & ascensiones in corde suo de die in diem in hac lacrymarum valle ponant. *Ibid. art. 2.*

57 Ius cõmune in *d. cap. licet*, cõcedit facultatè Regularibus transeundi ad strictiorè Religionem, petita licentia, licet non obtenta. Idè habetur *cap. sanè, cap. non est vobis, cap. significatum, de Regular.* Iuxta quod decretum limitanda est constitutio *cap. statuimus 19. quæst. 3.* Igitur tenentur prælati superiores huiusmodi licentiã Religioso ad perfectiorem Ordinem transire volenti præstare, vt deducitur ex dict. *cap. licet*, dumodò tamen cõstet de recto animo, & spiritu petentis, & de maiore perfectione Religionis, ad quã vult transire: quod si concedere renuerit, ius id illi concedit, suppleto negligentia negantis prælati. Vnde Religiosus cù tali licentia petita, etiã non obtenta, licitè & sine scrupulo conscientiæ potest liberè ad aliam strictiorè transuolare, quidquid aliqui absq; fundamento dicat. Aduerte tamen non sufficere petere talè licentiã post transiitum factum, sed petitio omninò præcedere debet: scus extrahi à Religione, ad quã transiit, potest Religiosus trãslatus, & professio in illa emissa nulla est, quia facta fuit contra iust quã licentiã facere non possunt prælati inferiores, vt Guardianus, vel Prior, sed tantù superiores, vt Generales, vel Prouinciales. *Ibid. art. 3. & tom. 4. Addit. sum. c. 113. nu. 2.* De quo D. Tho. 2. 2. q. 183. art. 4. Cucus lib. 4. Maiorù instit. tit. de Regularibus nu. 1399. Port. v. Religionis transſus n. 7. Azor lib. 12. inst. moral. c. 14. quæst. 5. 6. & 7. Idem ferè docet Sanch. lib. 6. Decalog. c. 7. à nu. 32.

Scio ipsum Sanchez dict. capit. 7. à numer. 59. tenere contra nostrum

Defenditur
sententia Au-
ctoris.

Auctorem, quod prælatus immediatus possit licentiarè Re-
ligiosum sibi subditum ad transeundum ad strictiorem Religionem ex
eo (inquit) quia *cap. licet de Regularib. indistinctè* loquitur de prælato Re-
ligionis, à quo petenda est licentia, ne bonum obedientiæ videatur con-
temni: Nomine autem prælati veniunt absque dubio prælati locales, seu
immediati, & petita ab eis licentia non censetur contemni eius obedi-
entia, sed recognosci, & æstimari. Nihilominus tamen vera mihi videtur,
& omninò certa sententia Auctoris. Nam dictum *cap. licet*, licet in distin-
ctè loquatur de prælato, id tamen debet intelligi iuxta aliud ius anti-
quius, & consuetudinem Religionum (quæ est optima legum inter-
pres, *l. si de interpretatione 37. ff. de legib.*) ac iuxta statuta earundem, in
quibus solis Generalibus, & Provincialibus reseruatæ potestas ad-
mittendi ad habitum Regularem, ergò eisdem duntaxat reseruatæ
auctoritas demittendi à Religione Religiosos in ea iam professos: par-
enim videtur in utroque ratio. Rursus, quia per professionem in Reli-
gione acquiritur ius Religionis super professum, ergò non poterit alie-
nari in præiudicium Religionis, nisi ab illo, qui Religionis toti, aut sal-
tem provinciæ alicui præest. Tandem, quia immediatus prælatus con-
uentus nequit sua sola auctoritate subditum ad aliud eiusdem Religio-
nis Monasterium transferre, ergò multò minus poterit eum à Religio-
ne penitus alienare, concedendo facultatem transeundi ad alteram, ut
idem Sanchez fatetur de transeunte ad æquè strictam Religionem, quæ
asserit num. 65. posse ex legitima causa à Generali, vel Provinciali dis-
pensari ad transeundum, & nullo modo à prælato locali, idque probat
ex duplici ea ratione à nobis proximè tradita, quam ex Antonio Cuco
lib. 3. inst. maior. tit. 1. num. 137. refert idem et nu. 58. quæ etiam militat
in nostro casu. Atque ideò hanc partem sustinent Lessius de iust. lib. 2.
cap. 41. dub. 13. num. 103. & nouissimè Suarez tom. 4. de Religione lib.
3. c. 10. n. 30. ubi docet in Religionibus, in quibus maiora negotia refer-
uantur prælatis maioribus iuxta mores, & statuta Ordinis, ab eis peten-
dam esse dictam facultatem transeundi ad aliam Religionem, idque cen-
set securius, & in praxi seruandum.

58 Perfectio Religionis, ad quam iure communi transitus concedi
tur, consistit in maiori austeritate, & rigore, quia cum hoc fiat in foro ex-
teriori non potest aliter probari maior perfectio, nisi ex maiori asperita-
te, & strictiori obseruantia Religionis: ideòque Ecclesia decreuit in Ex-
trauaganti, *vi am ambitiosa, de Regularibus*, quæ est Martini VIII. ad Carthu-
sianos posse transire quoscunque alios Religiosos, petita prius licentia,
etiam non obtenta, ut potè cum hæc Religio sit asperioris, & strictioris
disciplinæ in abstinentia carniū, cilicio, clausura, & alijs exterioribus,
ex quibus supponit quantum ad hoc maiorem perfectionem. Hæc opi-
nio est Canonistarum, quæ tanquam verior tenenda est, *ibid. art. 4.* De
quo Greg. Lop. in l. 9. tit. 7. part. 1.

Oppositam tamen sententiam defendunt cum D. Tho. 2. 2. q. 189. ar. 8. Theologi, & sequuntur Nauar. commen. 4. de Regular. super cap. statum. num. 2. & 3. P. Miranda to. 1. q. 3. art. 3. & cōstanter impugnās nostrum Auctorem Suar. tom. 4. de Religione, lib. 3. c. 9. nu. 10. qui quidem intrepidè affirmant, non esse attendendam maiorem Religionis arctitudinem, & austeritatem exteriorem ad huiusmodi transitum licitè faciendum, sed maiorem excellentiam, & perfectionem secundum rei veritatem. Pro quo enodando, & tuenda sententia Auctoris scire oportet, Religionē, vt sic, habere duos fines, alterum intrinsecum, & vt ita dicā, essentialē: alterum verò extrinsecum: finis intrinsecus consistit in vniōne animæ ad Deum per charitatem, & per media commodiora ad id obtinendum: extrinsecus autem consistit in procurando salutem spiritualem proximorum per prædicationes, & alia huiusmodi. Vndè illa Religio, quæ media aptiora habuerit ad finem intrinsecum obtinendum, & vt Religiosi contemplationi Diuinorum, & saluti propriæ studeant, proculdubio perfectior, saltem intensuè, iudicabitur adhunc transitū. Quapropter Pontifices in præcitatīs iuribus attendentes hanc perfectionem in Religionibus non posse aliter deprehendi, nisi per exteriores, ac strictiores obseruantias, & austeritates illarum, eam dicunt esse perfectiorem respectu huius transitus in foro exteriori, quæ austerior, & strictior fuerit, habens ex eo media aptiora ad consequendum dictum finem intrinsecum vacandi soli Deo, & propriæ saluti, quem finem primariò intendit Religio; de fine enim extrinsecō ex se non curat, cum is non procedat ex vi institutionis status Religiosi vt sic, sed ex alio adiuncto, quatenus scilicet assumptæ sunt Religiones ab Ecclesia, vt coadiutrices sui essent ad salutem proximorum: Coadiutores namque Episcoporum vocantur Religiosi Prædicatores, & Minores in *Clement. dudum, de sepulchris*. quod nil perfectionis addit ad transitum hunc, de quo loquimur. Ex quibus facile potest responderi argumentis contra sententiam nostri Auctoris adductis à Suarez dict. cap. 9. num. 11. & 12. quæ quidem habent locum in Religione perfecta non solum intensuè in ordine ad dictum finem intrinsecum, & primarium, sed etiam perfecta extensuè in ordine ad finem extrinsecum, & secundarium, quæ consistit in exercitio actuum viuæ actiue, quam quidem perfectionem extensiuam diximus non conducere ad rem, de qua loquimur, sed tantum attendendam esse perfectionem illam intensiuā, quæ in foro exteriori (vt ait Auctor) maior iudicatur ab Ecclesia in ordine ad præfatum transitum in Religione austeriori, & strictiore, nam in foro interiori, nil decernendo, inquit, posse dari Religionem aliam perfectiorem ex alio capite. ¶ Nec rectè existimat Suarez contra Auctorem, comparationem Religionum in perfectione pertinere ad ius, & non ad factū: nam perfectio illa, seu ius ad probandam perfectionē difficilè probari potest, quia (inquit Auctor) *Vna quaque Religio ad id yberiores fructus allegaret, quorum allegatio, cum sit*

Defenditur
sententia Au-
ctoris.

magis facti, quam iuris processus magni fulminarentur, ita ut esset inextricabilis (ut ita dicam) decisi omis. Et in hunc sensum debet intelligi, & explicari dicta Extrauagans, *viam ambitiosa*, in illa enim non deciditur Cathusiam esse perfectiorem alijs Religionibus, sed tantum datur facultas Mendicantibus, ut ad illam possint transire, præcludendo ipsis viam ambitiosæ cupiditatis obtinendi dignitates, & beneficia apud cæteras Monachales Religiones, sicut coloribus transeundi ad illas ob fugam melioris vitæ, aut arctioris obseruantia. Ac ideò declarat Pontifex nullum ex professoribus alicuius ex Ordinibus Mendicantium in aliquem Ordinem Monasticum recipi, vel admitti validè posse (Carthusiensem dum taxat excepto) quem quidem excipit, & ad quem dictum transitum permittit, non quia perfectior sit alijs Ordinibus, sed quia in eo ob strictiorem clausuram, & corporalis poenitentia disciplinam cessare præsumitur illa ambitiosæ cupiditatis ambiendi honores, & beneficia monastica causa, cui obuiare, & quæ præcludere vult Pontifex. Atque ideò nostra sententiam sustinent glossa in d. cap. licet, verb. licentiam, vbi Anton. nu. 7. Anchar. num. 6. Abb. in fine, Cardinal. quæst. vltim. Henricus num. 17. Parassellus in priuileg. Minorum cap. 39. Lessius lib. 2. de iust. capit. 41. dub. 13. num. 100. Azor tom. 1. in st. moral. lib. 12. capit. 14. q. 2. quos cum nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez lib. 6. Decalog. c. 7. n. 21.

59 Potest quis transire de sua Religione, in qua non seruatur Regula, ad aliam laxiorem, vbi seruatur sua Regula, & est viuendi modus strictior, quia quantum ad hoc non habetur respectus, nisi ad præsentem modum viuendi, qui est strictior, secundum quod iudicari debet hæc Religio asperior, & strictior ad effectum transeundi ad illam. Hoc tamen debet limitari, si non est spes reformationis in Religione, à qua fit transitus, vel saltem in ea, aut in aliqua eius provincia non est aliquis Conuentus, vbi seruatur Regula: secus non est licitus talis transitus. *Ibid.* art. 5. De quo Abb. in dict. cap. licet, Gregor. Lopez vbi sup. verb. *Mas fuerte Religion.* D. Tho. 2. 2. quæst. vltim. art. 8. Idem docent Nauar. cõment. 4. de Regular. num. 3. Cordub. in Regul. cap. 2. quæst. 19. puncto 2. Lessius lib. 2. de iust. cap. 41. dub. 13. num. 101. Cucus lib. 3. maiorum inst. tit. 1. num. 133. Azor lib. 12. in st. moral. cap. 14. quæst. 3. & 8. Miranda tom. 1. quæst. 3. art. 4. latè Sanchez plures referens cum Auctore d. cap. 7. à num. 24.

60 In casibus, in quibus permittitur Religiosis transitus ad aliam Religionem permittitur etiam Monialibus petita licentia, licet non obtenta, quia constituta à iure pro Fratribus, pro Monialibus etiam proportionabiliter disposita censentur, ex sententia Canonistarum. Verum est tamen, quod ob votum clausuræ non licebit eis exire sine licentia superiorum, iuxta terminos Tridentini Concilij, qui tenentur illam præstare. Quod expressè definitur in cap. *recolentes, de Statu Monach.* vbi habetur, quod totum Monasterium Monialium potest se transferre ad aliud Monasterium

*Trid. ses. 25.
c. 5. de Regul.*

Monasterium

nastrum strictioris vitæ, & obseruantia peccata licentia, etiam non obtēta. *Ibidem art. 6. & dist. cap. 117. Addit. sum. nu. 5.* De quo Cardin. in *Clemen.* 1. quæst. 6. de *Regular. Abb. in cap. penult. notab. vlt. de statu monach. Franc. de Marquez quæst. 6. r. p. Nata conf. 432. num. 15 lib. 2. ¶ Idem tenent Mandos. insignat. grat. verb. licentia, col. 9. §. quæ dicta sunt, Zerola in praxi *Episcop. r. p. verb. Moniales, in fine, Sanchez d. cap. 7. num. 6. & 61. quidquid in oppositum obloquatur Portel.**

61 Conuersos sicut alios Religiosos posse ad arctiorem Religionem transire, nemo est qui dubitet, sunt enim verè Religiosi laici. Imò & oblati id etiam licere certi iuris est, quia per oblationem sui, & suorum Monasterio factam non sunt serui, ita vt non valeant ad meliorem frugem anhelare. *Ibid. art. 7. De quo Greg. Lop. in l. 9. tit. 7. part. 1. verb. Religiosos. ¶ Idem firmiter Tapia in auth. ingressi, verb. sua, cap. 6. nu. 57. c. de sacros. Eccles. & verb. ingressi, cap. 9. numer. 3, vbi Rosella numer. 8. in fine. Berouius, cap. in present. num. 55. de probat. vbi etiam Felin. num. 4. in fin. Sanchez cum nostro Auctore d. c. 7. num. 9.*

62 Constitutio Pij V. de non recipiendis Fratribus alterius Ordinis, de qua supra num. 57. intelligenda est tantum de fugitiuis, qui sine superiorum licentia extra formam iuris communis ad alias Religiones se transferre volunt ob iurgia, contentiones, leuitatem, ac delicta in sua Religione commissa, non tamen procedit in eis, qui transeunt ad aliam Religionem virtute Bullæ Pij Quarti, per quam iudices arbitrati sunt, non posse commodè ad suam pristinam Religionem redire, quæ eum renuit recipere, sed debere persistere in ea, ad quam translatus fuit. Nec item procedit in Religiosis, quibus à iure communi conceditur transitus ad aliam Religionem, vt in superioribus ex parte iam diximus, & exactius infra dicemus. *Ibid. art. 8. De quo Nauar. lib. 3. conf. 99. de Regularibus à nu. 1. Idem post citatum nostrum Auctorem, & Nauatrum docet Sanchez d. cap. 7. num. 2. & num. 107.*

63 Prælatus inferior à Papa potest ex iusta causa dispensare, vt Religiosus transeat ad laxiorem Religionem. *Ibid. art. 9.* Sed de hoc se retractat Auctor, vt videre est infra in retractationibus retract. 14.

64 Plures sunt causæ, ex quibus potest dispensari intransitu ad laxiorem Religionem, quas perspectè debent prælati perpendere, quibus hæc facultas dispensandi ad est. Prima est ex parte Monasterij, vt si strictior, & obseruatio est modus viuendi Monasterij, ad quod vult transire Religiosus, nec est aliud simile in sua Religione in obseruantia & asperitate, vbi possit degere, vt supra dictum est à nobis. Secunda causa est ex parte Religiosi, & hæc potest esse multiplex, vt cum ipso dispenseretur, Prima est, infirma Religiosi, aut incommoda valetudo, aut fragilis corporis natura. Secunda causa est, quando Religio, vbi habitat sita est in regione eius saluti nociua ob malam temperiem, & non inuenitur in ea Monasterium aptum suæ complexionis, ad quod transferatur: Tertia

causa potest esse ingens, & vrgens parentum necessitas, cui non potest subuenire Religiosus in sua Religione per modum suae Regulae congruentem. Quarta est, quando ob suam simplicitatem non sufficienter intellexit quis Regulam, quam vouebat, inuenitque eam strictiorem, & asperiores, quam existimabat, voluntas enim, & intentio non se obligandi in professione ad tantam vitae austeritatem sufficiens causa videtur ad concedendum ei transitum ad laxiorem Ordinem. Quinta causa, est persecutio grauis, quam patitur Monachus in sua Religione sine culpa sua, vel cum illa, de qua tamen iam manifestè poenitentiam egit. Hæc, & aliæ similes causæ ad dispensandum arbitrio prudentis viri relinquuntur. *Ibid. dict. art. 9. & in Addit. summae sup. num. 11.* De quo D. Thom. 2. 2. quæstion. vltim. articul. 8. Syluester vbi supra, Soto lib. 2. de iustit. quæstion. 7. artic. 3. dubio 3. Easdem ferè causas ad dispensandum in hoc transitu tradunt Cucus lib. 3. maiorum insitit. titul. 1. num. 135. Azor tomo 1. moral. lib. 12. capit. 14. quæstion. 8. §. quæres, Sanchez, quoniam primam causam à nobis traditam in totum non admittat, dict. cap. 7. num. 72. vt mox videbimus.

Supra traditam tamen Auctoris sententiam impugnare nititur idem Sanchez dicto numer. 72. dum docet, semper esse sufficientem causam ad dispensandum super transitu ad laxiorem Ordinem, Religiosi infirmam, aut incommodam valetudinem, vel ita delicatam, seu fragilem corporis naturam, vt Religionis austeritates ferre non valeat. Quoniam enim prælati cū illo dispensare intra propriam Religionem in illis asperitatibus possint, vt tradit Auctor: is tamen cum quo dispensatur (ait Sanchez) nō potest, moraliter loquendo, nō esse onerosus Religioni, & causa multi scandali, notæ, & murmurationis. Sed hæc ratio (salua pace tanti viri) non mihi videtur sufficiens, vt à sententia Auctoris recedamus, quia Religiones, vt ipse innuit, magis debent fundari in Christiana charitate, quam in exteriori asperitate, prælati namque debent tanquam boni Pontifices fratrum suorum infirmitatibus compati, scientes, quoniam *Misericordiam magis vult Deus, quam sacrificium.* Unde, ce ncludit Auctor, cum Religiosis, in quorum Religione exterior austeritas praualet, bene potest dispensari, vt ad aliam mitiorem se transferant, nē sint Religioni onerosi, & causa murmurationis, & scandali, vt inquit Sanchez. At apud Religiones, vbi charitas plus vrget, tales Religiosi infirmi, & debiles non sunt onerosi, sed potius meriti, & exercendæ charitatis, & pietatis exercitium. Nec minus bene ipse Sanchez carpit nostrum Auctorem tanquam allegantem falso Sotum. Nam hic lib. 7. de iustit. quæstion. 4. articul. 3. §. vtrum verò docet, quod quandò molestia, ac difficultas ex re ipsa nascitur, nempe quia res est ardua, & viribus impar, tunc causam legitimam præbet ad dispensandum: & in §. sequitur, antecedenter sermonem fecerat de potesta-

Defenditur
Auctoris sen-
tentia.

Osea. 6.

potestate superiorum ad dispensandum cum subditis super voto transitus ad altiorem Religionem. Atque idē ex huius Doctoris sententia, ac doctrina probat benē noster Auctor, praelatos posse dispensare cum suis subditis in asperitatibus Religionis, quando ex infirmitate, vel alia simili causa inculpabili nascitur difficultas obseruandi illas: ex quo apparet, benē ad rem à nostro Auctore allegatum esse præfatum Magistrum Sotum.

Circa supra à nobis tradita adhuc nota cum P. Villalobos 2. parte Summæ tract. 35. diff. 13. num. 5. quod transiens ad laxiorem Religionem bona fide, existimans legitimam causam adfuisse ad hunc transitum faciendum, non incurrit in excommunicationem, cap. 2. *ne clerici, vel monachi*, contra temerē habitum Religionis demittentes, nisi transitum faciat ad liberē vagandum, ac liberius viuendum, tunc enim incurtere, tener cum Syluestro verb. Religio, quæst. 4. idque videtur etiam sentire noster Auctor. *Tomo 2. quæst. 66. art. 6. §.* secundo notandum est, & clarius tradit Sanchez lib. 6. decalog. cap. 8. num. 68.

65 Papa sine causa dispensans in transitu ad laxiorem Religionem, & impetrans talem dispensationem mortaliter peccant, ipsaque dispensatio est nulla quoad Deum, nec illa licitè potest vti dispensatus, cum sit circa legem concernentem ius diuinum, seu dependentem à iure diuino, in qua non licet, etiam Papæ absque iusta causa dispensare, vt docent communiter Theologi. *Ibid. art. 10.* De quo Caietan. 2. 2. quæst. 98. art. 4. Soto lib. 1. de iustit. quæst. 7. art. 3. Idem ferè docet Sanchez dicto cap. 7. num. 105. & 106.

66 Licentia ex iusta causa impetrata ad transitum in alium Ordinem, non facta mentione de laxiori, non est sufficiens ad transeundum in laxiorem, nam cum huiusmodi facultas operetur effectum transeundi tantum ad strictiorem, vel iparem Religionem, non venit extendenda ad aliam laxiorem. *Ibid. art. 11.* De quo D. Thom. 2. 2. quæst. 189. art. 8. Nauar. in cap. *statuimus* num. 10. & lib. 3. consil. 57. num. 1. de Regul. in 2. edit. ¶ Idem docent post nostrum Auctorem, & Nauarrum dict. consil. 57. Sanchez dict. cap. 7. nu. 74. P. Miranda dict. quæst. 31. art. 14.

67 Religiosus Mendicans licentiatus ad transeundum in aliam Religionem, etiam non Mendicantem, & laxiorem non potest virtute huius facultatis transferre se in aliquem Ordinem Militarem. Ita declarauit Congregatio sacra Cardinalium pro omnibus Regularibus in claustris viuentibus, ne scilicet liceat transire ad Militares, aut Hospitalarios, vt refertur à Nauarro. *Ibidem art. 12.* De quo Nauar. lib. 3. consil. 58. sub titulo de Regularibus. ¶ Idem tenent Additionator ad Nauar. dicto consil. 58. & Sanchez eo. cap. 7. n. 75. post citatum nostrum Auctorem.

68 Licentiatus à Papa ad transitum in certum Ordinem non po-

test ad alium strictiorem transire virtute dictæ licentiæ, cum hæc sit stricti iuris, bene tamen poterit virtute alterius facultatis privilegio, aut iure communi concessæ, *Ibidem art. 13.* De quo Nauar. vbi sup. con. fil. 63. num. 9.

69 Frater apostata non potest in apostasia ad aliam parem Religio nem transire absque licentia sui prælati, nisi sit in regione longinqua constitutus, in qua nec sui instituti monasterium, nec alterius strictioris obseruantie inuenitur, tunc enim etiam ad laxiorem transire licebit. Quod si nullum inueniat monasterium cuiuscunque alterius Ordinis, nec ad suum redire valeat, cum sæcularibus religiosè viuendo, & pro posse suam regulam seruando degere permittitur. *Ibidem art. 14.* De quo Gregor. Lopez in l. 9. titulo 7. part. 1. verb. *mas fuertes Religiones*, Rebus. in praxi benef. de transitu Monachorum num. 7.

70 Prælati Mendicantium, qui tam à iure, quam ex priuilegio sunt Mendicantes non possunt dispensare cum suis subditis professis, vt trãseant ad Ordines Monachales, excepta tantùm Carthusia, ex communi canturque ipso facto non solum transeuntes, & recipientes, sed & dispensantes, diffinitur in dicta Extrauaganti: *Viam ambiciose §. ac valentes, de Regularib.* quam obseruari præcipitur in Cancellaria regula 23. de Mendicantibus transeuntibus ad aliam Religionem, pio quo etiam extant plurima Pontificum decreta Innocentij Quarti, Alexandri Quarti pro Minoribus, Benedicti XII. & aliorum, de quibus apud Bullarium. Hoc tamen non extenditur ad nouitios dictorum Mendicantium, quos posse ad alios Ordines transitum facere, declarauit Clemens Quartus apud idem Bullarium. Secus est in nouitijs Societatis Iesu, qui trãfacto biennio tria vota simplicia emiserunt, hi namq; prohibentur ad dictos Ordines, excepta Carthusia transire, ex quadam bulla Pij V. relata à Claudio in Compend. Societat. verb. Apostata §. 9. quidquid aliqui in oppositum sentiant. *Ibidem art. 15. & Addit. Summa vbi supra num. 9.* Idem ferè traditis docet Sanchez dicto cap. 7. num. 28.

71 At Gregorius XIII. concessit Præposito Generali Societatis, vt de eiusdem licentia Religiosi, etiam professi, non tantùm ad Carthusiam, sed ad quamuis alium Mendicantium, vel non Mendicantium Ordinem paris, laxioris, aut arctioris obseruantie per ipsam Præpositum illis præscribendum valeant transire. Sed idem Pontifex postea confirmando quandam concessionem Pij V. qua cauebatur, vt ingredi volentes Carthusiam, tres eis menses præscribantur, intra quos, si non ingrederentur, vel non admittantur, vel non perseuerent, ad eandem Societatem redire teneantur, nec eis amplius ab ipsa Societate ad eundem Ordinem Carthusiensem transire secundo liceat absque ipsius Præpositi Generalis licentia expressa ab eo specialiter obtenta, decreuit in quam, ac declarauit, ea omnia, sicut supra dicta sunt, etiam ad præterita valere, ac si littere Apostolica super concessione Pij V. huiusmodi ius

Bulla. bul. 13.

Innoc. 4. bul.

la 18. & 21.

Alex. 4. bul.

4. Bened. 10.

Bull. bul. 12.

Clem. 4.

Comp. Societ.

§. 9.

Bull. bul. 24.

Gregor. 13.

confectæ fuissent sub excommunicationis, & alijs apostatarum pœnis, & censuris eo ipso incurrendis, à quibus non nisi à Romano Pontifice, vel à Proposito Generali absolutionem valeant obtinere. Ita Gregorius XIII. apud Bullarium. Idem tradit Sanchez dicto n. 28. & n. 31.

Bull. bul. 27.
Greg. 13.

72 Super quibus insurgit dubium non vulgare, an reformato aliquo Ordine Mendicantium in strictiorem obseruantiam possint in illo professi ad alios Ordines transire? De quo variè sentiunt Doctores. Quidam tenent, licere ad alium Ordinem parè, seu similem transire: quia actus agentium non debent operari ultra eorum intentionem, argumentum *l. qua de toto ff. de re iudicat. & Glos. in cap. integritas, verb. voti, 32. quæst. 1.* At intentio huiusmodi Religiosorum fuit seruare regulam iuxta morem obseruantie, qui vigeat tempore suæ professionis, ac proinde non sunt cogendi ad maiorem, seu strictiorem obseruantiam, quam vouerunt. Alij in oppositum sentiunt teneri in eadem Religione perseverare, eo quod melior tunc sit eorum conditio. Alij tandem affirmant, quod ipsis debet dari probatio annua ad nouas asperitates experientias. Sed his omnibus omisis hæc controuersia iam hisce temporibus à Sede Apostolica decisa est, obligando scilicet Fratres Conuentuales Ordinis Minorum in Hispania ad modum viuendi arctiorem obseruantie ab ipsis non promissum, prout fecit Paulus Quartus: & Moniales ad clausuram, quam non vouerunt, adstrinxit Pius Quintus, & confirmavit Gregorius XIII. apud Bullarium, nam Papa habet omnimodam potestatem circa modum viuendi Regularium, quibus potest præcipere ea, quæ indirectè conducunt ad seruanda contenta in sua regula. *Ibidem art. 16.* De quo Hostiensis in summa de voto §. vtrum num. 16. vers. quod si aliquis. Anchar. in cap. vnico, de statu Regul. lib. 6. post num. 2. Nauar. in cap. statuius: a num. 17. ¶ Idem tenent Corduba in Regulâ cap. 10. quæst. 2. punct. 6. & cap. 2. quæst. 15. punct. 3. Vazquez 1. 2. q. 95. art. 2. disp. 154. cap. 4. num. 25. 26. & 27. Azor tom. 1. instit. moral. lib. 13. cap. 11. quæst. 17. P. Miranda tom. 1. quæst. 31. art. 15. & latè post alios plures subscribit Sanchez lib. 6. decalog. cap. 2. a num. 35. vsque ad 44.

Bullar. bul. 6.
Pij V. & bul.
42. Greg. 13.

73 Fratres Minores Obseruantie, aut alterius strictioris Regulæ, quam sunt Fratres Beatæ Mariæ à Mercede prohibentur recipi in isto Ordine, ex decreto Clementis Octaui, de quo apud Bullarium. *ibidem art. 17.* Idem tradit Sanchez dict. cap. 7. num. 30. ad finem.

Bull. bul. 13.
Clem. 8.

74 Superiores Religionum, etiam Mendicantium possunt licentiarè suos subditos, vt libere valeant ad Carthusianos transire ex zelo strictioris vitæ, etiam si nulla alia existat causa ad id faciendum. Prælati vero reuuentibus possunt subditi petita licentia, licet non obtemperant impunè ad dictum Ordinem conuolare, vt expressè definitur in dicta Extrauaganti, *viam ambrosiæ*, à Martino Quarto, & in dicto cap. *licet, de Regularibus.* Quod etiam in Fratribus Minoribus locum habere, certum

ris est quia dicta Extrauagans de omnibus Mendicantibus generaliter verba facit. Neque his opponitur D. Bonauentura super Regulam Fratrum Minorum quæst. 13. quia ibi tantum asserit, non licere dictis Minoribus ex vi suæ Regulæ ad alium Ordinem transire, non tamen negat de licentia Sedis Apostolicæ posse, & ita non contradicit postea decreto à Martino Quarto in dicta Extrauaganti, quam non potuit videre, eod quod post multum temporis ab obitu Seraphici Doctoris fuit expedita. *Ibidem art. 18. & in Addit. Summa dicto cap. 113. num. 10.* De quo Angel. titulo, Religio §. 34. Corduba super Regulam cap. 2. quæst. 17. Idem docent Sanchez post multa à se latè tradita dicto lib. 6. cap. 7. à num. 19. & præcipuè à num. 28. P. Miranda dict. quæst. 31. art. 10. qui id concedit in foro exteriori, & idem repetit art. 11.

75 Monachum Carthusianum transire licitè posse ad Minores Obseruantia de licentia sui prælati, vel ad alios Mendicantes, probabile iudicatur à viris Doctissimis, dummodò aliqua iusta, & rationabilis causa ad id agendum existat, nec timeatur aliquod scandalum, vel infamia dictæ Religionis, aut aliqua lris super tali transitu: & ita fuisse determinatum Parisijs de transitu dicti Carthusiani ad Fratres Prædicatores suam Regulam perfectè obseruantes, refertur. *Ibid. art. 19. & dicto num. 10. Addit. Summa ad finem.* De quo Syluest. verb. Religio 4. quæst. 6. Nauar. lib. 3. consil. 68. primæ impressiois, & in 2. consil. 63. in fine. ¶ Idem tradunt D. Bonauent. in quæstion. super Regul. quæst. 12. Cordub. in regul. cap. 2. quæst. 17. punct. 1. Leonard. lib. 2. de iust. cap. 41. dub. 13. num. 100. in fine, Azor tom. 1. instit. moral. lib. 12. cap. 14. in fine, Sanchez dict. cap. 7. num. 29. & videtur innuere P. Miranda dict. quæst. 31 art. 11.

Bulla. bul. 9. n. 3. & bulla 10. nu. 3. & bul. 18. n. 11. & bulat. 21. Eug. 4. n. 17. 76 Monachi Benedictini, & Cistercienses ex priuilegio Eugenij Quarti apud Bullarium, non possunt transire ad quemcunque Ordine, etiam ad Carthusiam sine consensu Capituli Generalis, seu Præsidentis, seu maioris partis Visitatorum Congregationis, nec etiam auctoritate Apostolica, nisi in litteris fiat specifica mentio de persona, ac Religione, sub excommunicationis ipso facto incurrenda pœna contra recipientes, seu retinentes, qui intra triduum à receptione monachum receptum non restituerint. Idem Eugenius Quartus apud Compend. Cister. concessit Congregationi sancti Benedicti in Hispania, nè sui monachi transseant ad alium quemcunque Ordinem, etiam ad Carthusiam, nisi obtenta licentia Papæ, vel Generalis, aut sui Conuentus cù Abbate: secus excõmunicantur transiens, & prælatus admittens, seu recipiens. Idem concessit Martinus Quintus Cisterciensibus, excepto, quod possint transire ad Carthusiam, & confirmauit Concilium Basiliense. Idem priuilegium habent monachi sancti Hieronymi in Hispania apud suum Compendiũ. Vnde attentis dictis priuilegijs, nulli Religioso hodie licet ad alium Ordinem transire, nisi petita, & obenta prius licentia, nam Pontifices

tifices concedentes bene nouerant ius commune, maxime in re tam nota, ac ideo illi derogare uoluerunt, vt saepe saepius faciunt in expeditione, seu concessione priuilegiorum. Quod & confirmauit Pius II. qui ait, quod concordia facta est inter Cistercienses, & Carthusienses, vt nullus monachus suorum Ordinum de vno ad alium sine licentia transire possit, & in quodam libro priuilegiorum sancti Benedicti Romae impresso fol. 145. refertur quaedam Cardinalium declaratio, quod transitus ad parem, vel ad strictiorem Religionem non fiat, nisi causa cognita transeuntis, & vita, ac morum ratione, idque ex approbatione Capituli Generalis. Quo priuilegio Benedictinorum possunt gaudere, & gaudent Minorita, & caeteri communicantes, quidquid illud uelint aliqui limitare. *Ibidem art. 20.* De quo Azor tom. 1. lib. 12. cap. 14. quaest. 4. Nauar. lib. 3. consil. 59. de Regularibus, P. Portel verb. transire ad alium Ordinem num. 10.

Vide ad idem Sanchez dicto lib. 6 cap. 7. num. 31. ubi refert aliud simile priuilegium concessum a Paulo Quinto anno 1610. die 3. Aprilis, Carmelitae Discalceatis, quo frui libere possunt aliae Religiones per communicationem, & plura etiam alia priuilegia ad idem refert Suarez 10. 4. de Religione lib. 3. cap. 12. ubi a num. 5. resoluit, certissimum esse, posse Pontificem eo sensu praefata priuilegia concedere, vt absolute non liceat ad aliam Religionem transire sine licentia obrenta, etiam titulo maioris perfectionis, idque de facto ita esse indultum Societati a Pio Quarto, & Pio Quinto, in quorum bullis specialiter fit mentio dicti cap. licet, de Regular. cum expressa derogatione illius, & tandem idem firmat noster Portel verb. transitus ad alium Ordinem num. 10. idem sentiens cum Auctore, quem refert.

Sed Congregatio sancti Benedicti in Portugallia non uisur hoc priuilegio, ex quadam sua constitutione, in qua libera datur facultas secundum ius commune monachis suis transeundi ad strictiorem Religionem petita licentia, & non obrenta. *Tomo 1. q. 30. art. 8.*

77 In Extrauaganti Martini Quarti tantum prohibetur transitus ab Ordine Mendicantium ad non Mendicantes. Vnde Mendicantibus licebit ad alios strictioris instituti Mendicantes transire, nisi specialiter sint prohibiti, vt de facto prohibetur Minoribus, & Praedicatoribus se inuicem recipere, ex bullis Innocentij, & Alexandri Quarti, & aliorum Pontificum, & Minoribus Obseruantiae ad Minimos transire, nisi de licentia Papae, ex decreto Iulij Secundi apud Bullarium, & idem Calapuccinis ad eosdem Minimos, & e conuerso prohibuit Pius Quintus, & confirmauit Gregorius XIII. teste Capuccino in Addit. ad Comp. titulo, recipere, §. pariter hic, & §. item in anno, qui addit, postea a Congregatione sacra, auctoritate Gregorij XIII. fuisse decretum, vt transeuntes, & illos recipientes incurrant poenam priuationis officiorum ipso facto, & uocis a striua, & passua in perpetuum, quae declaratio, in-

Bullar. bul. 3.
Innocent. 4. &
bul. 21. Alex.
xam 4. & bu
la 12. Clem. 4.
& bulla. 14.
Sixt. 4. n. 22.
& 26. bul. 18
Iulij 2.
Bul. 8. Pij V.

quit, est autentica apud eosdem Capuccinos. *Ibidem* art. 23. De quo Parassellus in Compendio privilegiorum fol. 116.

Idem videntur docere Palud. in 4. dist. 38. quæst. 3. art. 1. num. 11. D. Antonin. 3. part. 16. cap. 4. §. 4. Syluest. verb. Religio, 4. quæst. 6. Suarez tomo 4 de Religione tract. 8. lib. 3. cap. 9. num. 15. qui refert ad id Palud. dist. dist. 38. quæst. 2. num. 17. Sanchez lib. 6. decalogi cap. 7. n. 28. & 29. referens ad id nostrum Seraphicum D. Bonaueruram super Regul. cap. 2. quæst. 1. 2. & 13. vbi Cordub. quæst. 17. punct. 1. & tandem idem sentire videntur P. Miranda tom. 1. quæst. 31. art. 10. concl. 2. & art. 11. Portel vbi supra num. 5. citans Azor.

*Bull. bul. 42.
Leon. X.*

Item Leo X. apud Bullarium prohibet Minimis sub excommunicatione transitum ad alios Ordines, eademque poena ferit retinentes, nisi intra nouem dies à monitione restituant Fratres apud se existentes, & Sixtus III. in bulla supra citata concedit, vt Generales, & Prouinciales Minorum possint procedere, tanquam contra apostatas, contra Fratres habentes licentiam transeundi ad alium Ordinem, si intra duos, vel tres menses ad illum se non contulerint, & habitum Regularem ipsius non suseperint. Idem tradit Portel vbi supra num. 15.

*Bull. bul. 17.
Sixti V.*

78 Item Capuccini prohibentur recipere Fratres Minores de Observantia absque licentia inscriptis Ministrorum Prouincialium eiusdem Observantia sub poena excommunicationis, & inhabilitatis ad quæuis officia Ordinis, & priuationis actuum legitimorum, ex constitutione Pauli III. & Iulij III. confirmata sub eisdem poenis, & alijs efficacissimis clausulis, & non obstantijs per Sixtum V. apud Bullarium. Be. è tamen possunt dicti Capuccini recipere Fratres Discalceatos, seu Reformatos Hispaniæ, obtenta prius licentia suorum Prouincialium. *Ibid.* art. 24. De quo Capuccin. in Comp. Mend. verb. recipere, & Portel sup. nu. 15. P. Villalob. vbi sup. n. 18. vbi num. 17. tradit, non posse Capuccinos ad Minimos transire, & è conuerso, ex quadam bulla Pij V. apud Parassell. in Compend. suorum priuil. fol. 116.

Pro quibus omnibus in superioribus resolutis aduertere magnopere oportet, quod quamuis ius commune Regularibus concedat ad strictiorem Religionem transire petita, etiam non obtenta licentia, adhuc tamen indultis Apostolicis aliter ordinantibus, propter pacem inter Religioses fouendam, vel cauendam iniuriam, vel confusionem vitandam standum esse existimo. Circa quod vsus vniuscuiusque Religionis attendi, & obseruari debet. Et iuxta hanc modificationem debent merito intelligi, ac limitari omnia à Doctoribus, & à nobis in superioribus tradita. *Ibid.* ad finem. De quo Syluest. verb. Religio 4. q. 6. Portel vbi sup. num. 10. & 11. Suarez latè loco supra citato num. 9. qui idem constanter docent, & tenet etiam P. Villalob. vbi supra num. 22.

79 Religiosus habens facultatem transeundi ad aliquem Ordinem Mendicantium tenetur requirere non solum quatuor Ordines Mendi-

cantes ex iure communi, ſed etiam eos, qui ex privilegio inter Mendicantes numerantur, idq; debet vero animo, & cum omni efficaci procurare. Quod ſi facta hac diligētia nullus ad ſuam Societatem, ſeu Fratertatem admittere eum velit, liberatus à tali obligatione omnino manet. Sicut à voto emiſſo ingredi certam Religionem liberatur, qui cum vero affectu animi id procurat, & non admittitur. *Ibidem art. 23.* Idem docent Nauar. in *cap. ſtatimus*, num. 13. & poſt eum P. Miranda diſt. quæſt. 31. art. 17.

80 Votum de non tranſeundo ad ſtrictiorem Religionem tanquā impeditiuū maioris boni non eſt validum, idedōque ad eius obſeruationem vouens non tenetur. Sicut nec votum de non intrando Religionē obſtat vouenti ad introitum in illam, ex eadem ratione, vt eſt cōpertum in materia de voto. Verum eſt tamen quod prælatus votum ſubditi de tranſeundo ad arctiorem Religionem poteſt diſpenſare, non verò irritare, quia id non eſt ſimpliciter votum Religionis, ſed tranſitus vnus ad alteram Religionem, qui tranſitus ad arctiorem Ordinem non cadit ſub poteſtate prælati ad irritandum votum de illo emiſſum. *Ibidem art. 24. & Tomo 1. quæſt. 24. art. 4.* De quo D. Thom. 2. 2. quæſt. 189. art. 2. & quæſt. 186. art. 10. ad tertium, Nauar. lib. 3. conſil. 55. & 93, de Regularibus, & conſil. 14. de voto, & voti redemptione. Idem docent Portel ybi ſupra num. 18. P. Villalobos diſt. diff. 13. num. 19.

81 Religioſus tranſlatus ad aliam Religionem, vt in ea poſſit eſſe prælatus, debet prius profiteri: quia qui ſimilē vitam cum alijs ſuſcipit, ſimilem debet ſentire in legibus diſciplinæ, *cap. recolentes, de ſtatu monach.* idq; expreſſè extat diſtinctum in Tridentina Synodo. Præſatus verò monachus tranſlatus poſt renunciationem prælationis, qua functus eſt poſt profeſſionē remanet filius ſecundæ religionis, in qua profeſſus eſt, nā qui legitime ad aliā religionē tranſit, & in ea proſtitur, eo ipſo omnia prioris Ordinis iura perdit, & fit filius poſterioris, in quo profeſſionem emiſit, & ſecundū tempus iſtius ſecundæ profeſſionis ſedem, & antiquitatem obtinebit, *cap. ne pro cuiuslibet 16. q. 1. cap. ſi quis iam tranſlat. 21. q. 2. Auſt. Ibidem art. 25. 26. & 29. & in addit. ſum. vbi ſup n. 26.* De quo Nauar. lib. 3. conſil. 61. de Regularibus. Idem tradunt Sanchez lib. 7. de matrim. diſp. 37. n. 47. & lib. 5. decalog. cap. 7. n. 85. & 86. P. Miranda d. q. 31. art. 11. 12. & 13. P. Villalobos vbi ſupra num. 21.

82 Boni Religioſi legitime, & validè profeſſi in vno Ordine, & licitè ad alterū tranſlati, quomodocunq; ſint iam quæſita, ſiue per donationem, ſiue per propriam induſtriam ſemper pertinent quoad proprietatem ad primū Ordine: quia licet ius illi concedat, vt maioris perfectionis zelo ad ſtrictiorē religionē ſe tranſferat, hoc debet fieri ſine præiudicio tertij, *cap. ſuper eo, de offic. delegat.* magnum verò præiudiciū fit priori Religioni, cui acquiſita ſunt iam omnia, quæ acquiſiuit ſuus monachus, vt patet ex iure. Quod adeò verum eſt, vt neque ſcripta à

*Trid. ſeſſ. 24
cap. 21. de Re-
gul. & ſeſſ.
14. ca. 10. de
R. eform.*

elaborata possit secum deferre, nisi inutilia sint priori Religioni. Secus dicendum est, si dictus Religiosus translatus inualidè professus est in priori Religione, tunc enim cum pro non Religioso habeatur in illa, ad secundam Religionem pertinere omnia illius bona consequens est. Hæc dicta sunt loquendo de proprietate bonorum, nam quod attinet ad vsum fructum, distinctione vtendum est: vel enim transitus iustus de causis, & de licentia prælati fuit factus, & tunc vsusfructus dictorū bonorum ad posteriorem Religionem videtur spectare, aliàs non benè liberati spiritus esset consultum, & retraherentur Religiosi à perfectione, ad quam volūt per transitum ad arctius institutum aspirare: si enim secundum ius alimenta debentur religioso translato ad aliud monasterium ob demerita, & culpas *cap. delapsis 16. quæst. 6. cap. quod à te, de clerico coniugato.* à fortiori, ac maiori ratione debentur illi, qui non ob demerita, sed adsequendæ perfectionis ergò, ad aliud strictioris instituti monasterium, seu Ordinem se transfert. At verò si sine licentia prælati, & sine iusta causa indebitè translatio fiat, vsusfructus omninò ad priorem Religionem, seu monasterium pertinet: quia iniustè translatus, ad primam Religionem reduci debet, & à secunda potest extrahi, vnde sibi indebitè illum recipienti imputet, quia spontè se constituit in obligatione ipsum alendi. *Ibidem art. 27. & in Addit. Summa Tom. 4. dicto cap. 113. num. 7. & Tom. 2. q. 78. art. 2. & nos diximus supra de hæreditatibus n. 242.*

Vide ad hoc Panormit. in *cap. quod à te, de clericor. coniugato.* Syluest. verb. Religio 4. quæst. 10. Couar. in *cap. 1. de testam.* num. 20. & 21. Azor tomo 1. in tit. moral. lib. 12. cap. 15. quæst. 3. P. Miranda dict. quæst. 3. art. vii. P. Villalob. dicto tract. 35. diffi. 14. per totam, præcipuè num. 5. & nouissimè Suarez tom. 4. de Religione, tracta. 8. lib. 3. cap. 13. & 14. vbi latè & eruditè rem tractat, quamvis quoad vsum fructum indistinctè teneat eo cap. 14. num. 12. & 13. & cum sequentibus, pertinere ad monasterium, à quo translatus est: quod, addit, ad summum obligari ad tribuendum religioso translato sufficientia alimenta in monasterio alio. Quod & mihi non displicet, nec est alienum à mente nostri Auctoris, vt patebit illum attentè legenti, sicquè consulitur benè libertati spiritus volentis transire ad meliorem frugem, & sententia nostra sic limitata vera est: quam etiam sustinent D. Anton. 3. p. tit. 16. ca. 24. §. 3. Mardos. in praxi signat. grat. §. translationes colum. penult. vers. sed quero Menochius limitans, quando posterius monasterium est inops, consil. 197. num. 21. volum. 2. quos, & alios plures refert ad hoc Sanchez lib. 7. decalog. cap. 32. num. 7. quidquid ipse in oppositum sentiat num. 8.

Exponitur mens, & sententia Auctoris, & conciliantur loca antynomia. *hac materia multas difficultates satis eruditè resoluit.*

Sed his opponi videtur quod resoluit Auctor noster dicto *Tom. 4. Addit. Summa cap. 53. num. 2.* vbi intrepide, & absolutè affirmat, omnia acquisita in primo monasterio pertinere ad illud, ad quod translatus est

est Religiosus. Pacisē tamen concordantur hæc duo loca Auctoris, nam in dicto *art. 27. & in dict. num. 17. Addit. summa*, loquitur de proprietate bonorum, quam pertinere ad primam Religionem, in qua legitimè professus est Religiosus translatus, affirmat. At in dict. *num. 2. cap. 53.* loqui necessario dicendus est de vsu fructu & dictorum bonorum, quem ad secundam Religionem, ad quam legitimè se transtulit, & quæ illum alere tenetur, spectare asserit. Sed quia adhuc nõ omninò satisfieri videtur sententiæ Auctoris in dicto *n. 2.* in quo absolutè, & sine distinctione omnia ad secundum Monasterium pertinere affirmat, dic, quod inibi loquitur attento iure ciuili in *Authentica, de sanctissimis Episcopis, S. si Monachus col. 9.* At in dicto *art. 27. & dicto nu. 17.* loquitur de iure Canonico, cuius determinationi standum omninò est, & non iuris Ciuilis in hac materia, ad quod est bonus textus in *cap. statutum est 18. quæst. 1.* vbi habetur, quod acquisita ante consecrationem Monachi in Episcopum sunt Monasterij, acquisita verò postea sunt Ecclesiæ, cui multum assimilatur translatio de vna ad aliam Religionem. Hæc deduxi ex mente, & verbis Auctoris ad tollendam, & superandam antynomiam, quæ versari videbatur circa dicta loca, Ex quo iam cessare poterit perplexitas Portel verbo, bona transeuntium de vno ad alium ordinē, num. 1. & 2. qui nihil certi potuit colligere (vt ipse fatetur) ex locis citatis ad illa concilianda.

Vide Nauar. lib. 3. conf. 56. de Regularibus & *cap. statumus*, nu. 24. seu comment. 4. de Regular. & P. Villalobos ea diffi. 14. num. 2. vbi cum Panormit. in dict. *cap. quod à te, & cap. in presentia*, & *cap. causam, de probat.* resoluit, donationem omnium bonorum factam Monasterio in ingressu Religionis ab eo, qui ante professionem ad aliud Monasterium transiuit, in quo professus est reuocari, & cum tali proficiente transire sua bona, quia non secuta professione tacitè censetur reuocasse eam donationem, ad instar donationum causâ mortis, quæ non consecuntur suum effectum vsque ad mortem. Secus, addit, si partem aliquam bonorum tantum donauit, quia non censetur tunc donasse intuitu ingressus, vt eradit Syluest. verb. Religio 4. quæst. 10. num. 10. Item num. 3. docet, ius succedendi Religioso competens, cum sit personale transire cum eo ad Monasterium, ad quod transfertur, si est capax succedendi, vt colligitur ex d. *cap. statutum 18. quæst. 1.* Vnde infert num. 4. legatum relictum sub cõditione, quæ impleta est tempore secundæ professionis, ad secundum Monasterium pertinere, vt latè etiam, ac erudite probat Sanchez lib. 7. Decalogi, cap. 31. nu. 41. per textum in *l. si cum hares, 4. ff. quando dies legati ced. & regul. qua legata 18. ff. de regul. iuris*, citatque ad id magnam turbam DD.

83 Religiosus Mendicans translatus ad non Mendicantes, etiam auctoritate Apostolica nullum officium, beneficium, aut vicariatum, nec aliquam administrationem apud illos obtinere potest, item voce actiua, & passiuâ priuatur, & inhabilis redditur ad quodcunque munus.

vel officium Ordinis, ex *Clement. 1. de Regularibus*, & pro Fratribus Minoribus translatis ad alios Ordines, ne possint esse prælati, decreuit *Nicolaus III.* Hæ tamen pœnæ non extenduntur ad Mendicantes transeuntes ad alios Ordines, etiam laxiores, vt ex dicta *Clementina* patet. *Ibid. art. 28.* De quo *Nauiar. lib. 3. conf. 57. & 67. de Regularibus 1. edit.*

Trid. sess. 14. cap. 11. in fin. de Reform.

Idem habetur in Concilio Trident. *session. 14. cap. 11. in fine*, de reform. quoad omnes Regulares translatos de vno ad alium ordinem, qui ex eo incapaces fiunt cuiuscunque beneficij sæcularis. Ad quod videri possunt *Anchar. in d. Clem. 1. num. 4. notab. 3. vbi Bonifac. num. 59. Imola num. 9. Cardinal. num. 16. quæst. 8. Azor lib. 12. Moral. cap. 14. quæst. 12. tom. 1. P. Miranda d. quæst. 31. art. 8. conclus. 2. P. Villalobos d. tract. 35. dist. 13. n. 16. & latè ad id multa tradit Sanchez dist. cap. 7. à n. 108. vbi num. 114. & 115. id extendit ad Mendicantes, qui ex dispensatione Pontificis habent redditus & possessiones in communi, & num. 116. ad Moniales, quibus ex regula interdictum est possidere bona in communi, & num. 117. ad Mendicantes omnes, qui tales instituti sunt, & numerati inter Mendicantes à Sede Apostolica post quatuor principales Ordines Mendicantium, de quibus in *cap. v. nico. s. sanè, de Relig. domib. in 6.**

84 Translatus de vna prouincia in aliam eiusdem Religionis, postquam est in ea incorporatus, gaudet omnibus, quibus gaudent filij, & in eadem professi. Imò etiam admissis, seu receptis tantùm ante incorporationem conceditur locus iuxta suæ professionis tempus, licèt non habeat vocem in Capitulo, & ita obseruatur in nostra sacra Minorum Religione *Ibid. art. 30.* Idem tenet *P. Miranda. d. quæst. 31. art. 23. conc. 2.*

De Religiosis extra claustrum viuentibus.

85 Monachi extra claustrum viuentes nullum beneficium sæculare, aut Regulare obtinere possunt, nisi ad id adsit legitima causa, & dispensatio, ex quadam *Bulla Pauli III. Tom. 3. quæst. 53. art. 1. & tom. 4. Ad d. sum. cap. 114. num. 2. ad finem.* De quo *Sarmient. de Brevibus à num. 31. Mandos. de signatu. gratiæ, titul. licentia, fol. 101. p. 2. colum. 1. & 2.* Ad quod etiam vide quæ tradunt *Sanchez lib. 7. Decalog. c. 29. per totum, Suarez tom. 4. de Religione tract. 8. lib. 3. cap. 19. per totum, & quæ diximus de beneficijs resolut. 15. nu. 5. & 51.*

86 Monachus ad curam animarum gerendam, seu vt præsit Parochiali Ecclesiæ egredi à Monasterio potest, ad quod sufficit licentia Abbatibus, & Conuentus simul, si Ecclesia pleno iure pertinet ad monachos. Item ex eadem ratione Collegiatæ Ecclesiæ practici potest, non tamen ad alia beneficia simplicia, vel dignitates Ecclesiasticas absque Papæ uenia speciali promoueri potest, vt ex *cap. super eo, de Regul. colligitur. Ibid. art. 1. & tom. 1. quæst. 43. art. 4. & tom. 3. Ad d. sum. cap. 30. num. 3.* De quo *Abbas in capit. quod Dei timorem, vbi Panormit. de Statu Monach. Syluestri verb.*

verb. Religio 6. nom 3. q̄ Idem docet Sanchez latè lib. 7. Decalog. cap. 29. num. 57. & 75. & nos diximus dict. resolu. 15. num. 6. & 53. & 54.

87. Canonicus Regularis, vel Monachus accipiens aliquod benefici-
cium Canonicè requirens residentiam tenetur in eo residere, non verò
in suo Monasterio, vt innuit cap. ne pro cuiuslibet 16. quæst. 1. capit. si quis iam
translatu 21. quæst. 2. Auct. *Ibidem* art. 2.

88. Non licet prælato Regulari recipere Monachum à Religione
strictiori auctoritate Papæ translatum animo demittendi statim eum à
Monasterio cum facultate, vt semper ad vitam, vel ad plurimos annos
extra claustrum, quærendo sibi victum sua industria, arte, vel mendicita
te degat, iuxta quoddam Tridentinum decretum, nisi tanta sit huius Re-
ligiosi vrgens necessitas ob persecutiones, molestias, ac dissensiones in
sua Religione, vt non inueniat Monasterium, quod vellit eum perpetuò
alendum in claustrò recipere, & talis de eo adsit confidentia, quod
tali facultate viuendæ extra Monasterium bene vteretur, non tam am-
pla, vt dictu est, sed arctata, & limitata ad certu locum, vbi facilis possit
haberi notitia de eiusdem actibus, moribus, ac vita, & correctio (si opus
fuerit) adhiberi. Ex quo fit, quod benè potest recipi animo mittendi
eum extra claustrum ad peragenda negotia in vtilitatem, & decorem
Religionis, quia in hoc casu cessat ratio, & occasio vagandi, & apostata-
randi, de qua in dicto Concilio, siquidem subest obedientiæ prælati. *Ibi.*
art. 4. De quo Nauar. in cap. statumimus, num. 12. & 15. aliàs comment. 4. de
Regular. num. 11. & 12. Idem post eundem Nauarrum, & nostrum Au-
torem docet Sanchez lib. 6. Decalog. cap. 7. num. 82. 85. & 84.

*Trid. ses. 14.
c. 11. de reser.*

89. Absentia Religiosi in loco distant per decem miliaria, vel bi
gratia, à Monasterio ad seruendum beneficio curato in vtilitatem Or-
dinis, Ecclesiæ vniuersalis, aut Reipublicæ sufficiens, ac iusta causa cen-
senda est, vt superior illi concedat facultatem ad illud seruendum. Se-
cus si nulla causa adsit, tunc enim, nec etiam de licentia Papæ licet ab
esse. Sicut etiam necessitas parentum superueniens iusta causa cen-
setur, vt Religiosus de licentia superioris extra claustrum ad subueniē-
dum illis, vel etiam curandæ valētudinis ergò, cum consilio medici vi-
uat. Et tandem sufficiens pariter causa iudicatur ad dandam licentiam
Fratri inquieto, & insolenti propter sua delicta ad triremes relegato, &
ab his postea restituto, vt habitu retento vitam eremiticam agere, vel
alicui hospitali, aut Ecclesiæ seruire permittatur, verò simile enim est,
quod Fratres ob præteritam vitam, & infamiæ notam eum ad suum cō-
fortium admittere rennuent, vel admissum impropierijs, & contumelijs
afficere non desissent. *Ibidem* art. 5. De quo Nauar. in cap. non dicatis, num.
40. & 70. & lib. 3. conf. 68. & 69. de Regularibus, & commentario 3. de
Regular. num. 48. & in Manu. cap. 14. num. 14. & 48. Vidè quæ sit iusta
causa ad huiusmodi licentiam concedendam, apud doctissimum P. Sua-
rez tom. 4. de Religione tract. 8. lib. 3. cap. 7. à num. 17.

¶ 90 Nullus inferior à Papa potest licentiam facere Monacho, etiã iusta ad id existente causa, vt sit extra Monasterium in habitu clericali decenti sub obedientia Ordinarij, nisi declarando eum nulliter esse professum, vel priuando eum habitu Regulari, expellendoque ipsum ab ordine per sententiam iuridicam. Imò nec Congregationi Cardinalium id conceditur, tantùm enim habet facultatem declarandi dubia Concilij Tridentini, non verò ad dispensandum. *Ibid.* art. 6. De quo Nauar. in cap. nullam, num. 27. & lib. 3. conf. 54. num. 4. de Regul. Idem supponere, seu sentire videtur Suarez disto cap. 7. num. 4. in 3. obiectione, & per numeros sequentes.

De Religiosis professis post constitutionem Sixti V. vide quæ supra de nouitijs quoad professionem, resol. 101. à num. 88. diximus.

RESOLVTIO. CXXIII.

De Reliquijs Sanctorum.

¶ **R**ELIQUIAS, Et corpora sanctorum Martyrum, ac aliorum cum Christo viuentium, quæ membra vna fuerunt ipsius Christi Domini, & templum Spiritus Sancti ab ipso ad æternam vitam suscitanda, & glorificanda, per quæ multa beneficia à Deo hominibus præstantur, à fidelibus colienda, ac veneranda esse, definitur in Tridentino Concilio: in quo etiã damnantur omninò affirmantes non deberi huiusmodi venerationem, & honorem reliquijs Sanctorum, vel eas, aliaque sacra monumenta à fidelibus inuoliter venerari, atque eorum opis impetrandæ causâ sanctorum memorias frustra frequentari. Reliquiæ verò de nouo inuentæ non sunt recipiendæ, nec venerandæ in publico, nisi sint ab Episcopo prius approbatæ, ex eodem Concilio: secus si fuerint reliquiæ Sanctorum approbatorum per Canonizationem, vel Beatificationem. Priuata tamen veneratione non est prohibitum venerari reliquias cuiusdã sancti nec Canonizati, nec Beatificati, sed tantum reputati pro sancto, vel datas à viro pio, & si dedigno affirmete, esse reliquias cuiusdã sancti. At nõ licet eas collocare in publico, vt adorentur, nisi prius approbentur ab Episcopo, vt dictum est. *Tom. 3. quæst. 55. art. 1. & tom. 4. Addit. sum. cap. 115. num. 2.* De quo Azor tom. 1. lib. 9. inst. moral. cap. 8. quæstio. 7. & 8. Sanchez in præcepta Decalog. lib. 2. cap. 43. num. 6. cum seqq. Ad quod videri possunt glossa in cap. pronuntiandum, de consecrat. dist. 3. Archidiacon. in cap. nec mirum 26. quæst. 5. D. Antonin. in sum. 3. part. titul. 12. cap. 8. §. 1. Hostiens. lib. 6. tit. 29. artic. 5. Zabarella in cap. 1. de reliquijs, & venerat. Sanctor. Belatmin. lib. 1. de Sanctis à cap. 1. vsque ad 4. Vazquez de adorat. imaginum lib. 3. disp. 3. cap. 8. à num. 78. Suarez tom. 1. in 3. part. disp. 55. quæst. 25. art. 6.

Trid. ses. 25. de venerat. in vocat. & reliquijs sanctorum.

Trid. sup. §. hæreticidius.

2 Corpora Sanctorum tradita perpetue sepulture non possunt à s
ferri de vno loco ad alium, nisi auctoritate Papæ, Episcopi, vel Synodi,
sap. corpora sanctorum, de consecratio. dist. 1. quando autem non sunt tradita
sepulture licite possunt transferri sine alicuius auctoritate ad alium
locum Religiosum. Alexander VI. concessit Minoribus apud Bullariū,
& Pius V. Religiosis Societatis apud eius Compen. titu. reliquiæ, vt *Eul. oracul. 4.*
sine scrupulo alicuius censura liceat mittere reliquiæ extra Urbem præ *Alex. 6.*
consecratione altarium, & lapides cuiuscunque generis siue consecra-
tos, siue non. *ibid. art. 2.* De adoratione reliquiarum, vide Suarez dist.
art. 6. sect. 2. §. sed quæret, Philiarcum de offic. sacerdot. tom. 1. part. 2.
libr. 3. capit. 9. ad fin. Sanchez d. cap. 43. num. 13. & 14. & de translatione
Sanctorum, num. 25. Azor tom. 1. inst. moral. lib. 9. capit. 8. quæst. 9. D. An
tonin. 3. part. titul. 12. cap. 8. in fine, Syluest. verb. Reliquiæ, quæst. 3. Por-
tel in addit. ad dubia verb. Reliquiæ num. 6.

3 Licetum est trahere, & reuerenter tangere Sanctorum Reliquias
inferendo, vel extrahendo illas de capsula, aut ad pectus, seu à collo pen-
dentes portare. *Tom. 4. Addit. summa cap. 115. num. 3.* De quo Azor dicto
lib. 9. inst. moral. cap. 9. quæst. 5.

4 Agnus Dei per Summum Pontificem solemniter benedicti non
sunt depingendi, nec venales proponendi ex præcepto Gregorij XIII.
qui id prohibuit sub pena excommunicationis ipsi facto, licet eius cõs-
titutio in his Hispaniarum partibus vt in plurimum non obseruetur
quoad pingendos dictos Agnus Dei. *Tom. 3. quæst. 55. art. 3.* De quo San-
chez dist. cap. 43. num. 28. & 29. qui docet, in eo decreto non prohiberi
venditionem ratione materiæ, contra Azor dict. cap. 9. quæst. 4. Idem
tenet P. Villalob. 2. p. sum. tract. 37. diffi. 11. num. 4.

Aduerte tamen, quod non sunt à laicis nisi reuerenter tractandi prop-
ter oleum, & sacrum Chryisma, quod habent in cera admixtum. Qui etiã
habent virtutem contra tempestates terræ, & maris, & contra incendia
d. *Tom. 4. Addit. cap. 115. num. 4.* De quo Duran. in Rationali Diuinarum,
lib. 9. Azor d. cap. 9. quæst. 3. Sanchez vbi proxime num. 27. qui bene ad-
dunt, laicos non grauitur peccaturos, si absque contemptu tangant Ag-
nus Dei, vsunque obtinuisse, vt eos tangant, etiam foeminae, idemque te-
net Portel vbi sup. nu. 8.

RESOLVTIO CXXIV.

De Restitutione.

RESTITVTIO Ex S. Thoma, est redditio rei, quæ abla-
ta est, quæ habet aliquas radices, à quibus deducitur, scili-
cet ab acceptione, aut à re accepta. Tunc dicitur procede-
re ab acceptione, quando quis ratione solius acceptionis

Ggggg

tenetur

tenetur alteri reddere quod suum est, aut est ei debitum, vt in mutuo, de posito, furto, rapina, & similibus: Tunc autem à re accepta procedit restitutio, quoniam quis rem alienam, aut alteri debitam habet. Duplex verò est restitutio, altera, qua prior status totaliter innouatur, & hæc dicitur restitutio in integrum, qua, inquã, redditur possessio rei, aut æqui ualentis, & fructus, pristinum ius, & omnia, quæ à Iurisperitis dicitur esse prioris status, vel iuris reintegratio, per quam subuenitur Minoribus, Ecclesijs, & Monasterijs, l. 1. l. non solum, ff. de in integ. restit. cap. auditis eodem titul. Alia verò est, qua prior status non renouatur in totum, sed tantum rei possessio, vel æquiualentis, per quam satisfit de re ablata, damno, & interesse, quæ aliquando significatur nomine redditionis, cap. cum tu manifestos, de rursis, aliquando nomine satisfactionis. Tom. 3. quæst. 56. art. 1. De quo D. Thom. 2. 2. quæst. 61. art. 2. & 6. Soto 4. de iust. quæst. 7. art. 7. Couar. in regula, possessor, 2. p. in initio. ¶ De materia cuius tituli videantur Anton. Gomez tom. 2. de contractib. cap. 14. Rebuf. ad leges Gallia tom. 2. tit. de restitut. in integrum. Donel. commentar. iuris ciuilib. lib. 21. cap. 4. Mench. ysu frequent. cap. 65. à num. 3. Morla in emporio iuris ciuilib. p. 1. tit. 5. Molina de iustit. tract. 5. disp. 573. Caldas Pereira in l. si curatorem, C. de in integ. restit.

2 Quæcunque læsio in bonis, & iuribus Monasteriorum per quæcunque facta, etiam ex culpa prælatorum, aut Monachorum ipso iure rescinditur, nec opus est aliquam restitutionem in integrum impetrare: quod ius, & priuilegium trahitur ad præterita nondum decisa, præsentia, & futura, ex concessione Ioannis XXII. facta Congregationi Montis Oliueti apud Compend. Cister. & Societ. titul. restitutio in integrum. Sed aduertere oportet, quod hæc læsio attento iure communi non rescinditur post quadraginta annos, quibus elapsis præscribitur contra Ecclesiam: At attentis priuilegijs Regularium non nisi post spatium centum annorum præscribitur contra bona, & iura Monasteriorum, ad instar rerum, & iurium Ecclesiæ Romanæ, vt supra resoluit, 114. num. 1. iam resoluimus. *Ibid.*, art. 2. Ad quod vide Gregor. Lopez. l. 10. verb. *Mas de la mitad.* titul. 19. part. 6. Turzan. tom. 1. communium opin. lib. 2. tit. 24. num. 2. Costa §. *Quid sit antiqum.* p. 2. à num. 80. Suar. alleg. 21. à num. 3. Gama decis. 233. num. 2. Caldas Pereira in l. si curatorem verbo, *læsis*, à princip. & verb. *infra*, num. 9. Flamin. de resignat. lib. 3. quæst. 7. num. 84. Sph Stephan. Gratian. dissect. forens. cap. 148. num. 19. Gonzal. ad regul. 8. Cancel. gloss. 21. nu. 27.

3 Restitutio incertorum regulariter ad Episcopum non pertinet, imò nec eidem licet se interponere voluntati debitoris uolentis restitue re pauperibus. Pro bonis incertis, & male quæsitis nouitorum est quædam concessio Sixti III. pro Carmelijs, & alia Clementis III. pro Minoribus apud Bullariũ, vt possint ea restitui, & applicari Monasterijs, in quibus habitum sumunt. *Ibidem.*, art. 4. De quo Nauar. capit. 17. numer. 9.

Comp. Cister.
& Societ. tit.
restitutio in
integrum.

Bull. Bul. 14.
Sixt. 4. nu. 30.
ubi refert. bul
la Clem. 4.

mer. 9. Vidè ad hoc Sanchez lib. 6. Decalogi capit. 11. numero 54.

4 Rectè tamen potest Episcopus, seu Ordinarius inquirere contra detentores bonorum pauperibus restituendorum, eosque adstringere ad eorundem restitutionem faciendam, vt constat ex *Authentica, hoc amplius, de fideiussoribus*. Auct. Tom. 4. *Addit sum cap. 119. n. 4.* De quo Maranta 6. p. de Ordine iudic. titul. de Inquisitione num. 154.

5 Accipiens aliquid à Religioso non habente potestatem, vel licentiam illud largiendi tenetur rem Monasterio restituere, si illa à Religioso iam acceptata erat: si secus si non erat acceptata, quia tunc non donauit rem Monasterio acquisitam. *Ibid. ar. 3.* De quo Sanchez de matrim. lib. 6. disput. 4. num. 7. Episcopus Sosa super Breui Clement. 8. de largit. mun. nu. 73. ¶ De his, qui lucrantur in ludo à Religiosis, qui tenentur restituere, vide quæ tradunt Auctor in Bulla Cruciatæ, §. vnic. de Bulla compositionis, casu 10. num. 35. concl. 7. & tom. 1. sum. cap. 189. num. 3. in 2. edit. Rebellus tract. de iust. p. 2. lib. 12. quæst. 4. sect. 1. nu. 4. & sect. 2. num. 6. sine Ludou. Lopez lib. 2. de contractibus cap. 21. col. 3. Leonar. lib. 2. de iust. cap. 26. dub. 5. num. 32. & 38. Vega tom. 2. sum. cap. 3. casu 3. post quos Sanch. latè lib. 7. Decalo. c. 19. à nu. 86. qui idem ferè docèt.

6 Obligatus ad fructuum, & reddituum alicuius præbendæ restitutionem non tenetur distributiones quotidianas, quas consecutus est, restituere, nisi expressa mentio fiat de ipsarum restitutione in sententia condemnatoria, sicut qui priuatur à fructibus, & obuentionibus suæ præbendæ, non venit priuandus à distributionibus quotidianis, *cap. licet vobis, de præbend. iuncta glossa in cap. cum de diuersis verb. integre de priuileg.* Auct. Tom. 3. quæst. 74. art. 4. De quo Boerius decis. 346. Lancelot. de attentat. cap. 32. de pœnis attent. n. 27. Ripa lib. 1. respon. 1. Abb. in d. cap. cum de diuersis.

7 Non tenetur ad restitutionem famæ, & damni satisfactionem ac eulans aliquem sine præuia correctione fraterna quando peccatum accusati fuit contra ipsum accusantem commissum, non enim facillè grauitus, & iniuria commotus ad correctionem præhabendam, seu adhibendam ei, qui eum iniuria affecit, potest super grauari, nullum commodum ex accusatione reportare intendens. Tom. 2. quæst. 8. art. 7. De quo Nauar. lib. 2. de restitut. c. 4. num. 255.

RESOLVTIO. CXXV.

De Rescriptis.

RESCRIPTVM Est mandatum Principis non constituens legem generalè, sed specialem in certis causis, & inter certas personas, quod aliquando conceditur ad conseruationem priuilegiorum contra, vel ultra ius comune aliquando

verò ad conferendum alicui beneficium, seu gratiam: *Tom. 4. Addit Summa cap. 116. num. 1.* De quo Panorm. in Rubrica de rescriptis, & L.D. in l. 2. C. de legibus. Vidè de hac materia Paulum Castien. in l. 1. ff. de constit. Principum, Burgos de Paz in proëm. ad leges Tauri, num. 450. Rochum Curtium in cap. cum tanto. de consuetud. num. 8. in præfact. & quæ latè tradit Suarez lib. 3. de legibus cap. 15. num. 22. & lib. 8. cap. 2. num. 7.

2 Alia sunt rescripta gratiæ, & alia iustitiæ. Rescripta gratiæ sunt illa, in quibus Princeps aliquid gratiæ, seu gratitum concedit dispensando super aliqua lege communi. Rescripta verò iustitiæ sunt, in quibus Princeps aliquid in foro exteriori determinandum cõmittit alicui personæ. Vtrunque hoc genus rescriptorum aliquoties vocari solent subreptitia, aliquando verò obreptitia, ex eo inquam, quod impetratur simulata, seu non aperta veritate, vel dicto aliquo falso contra id quod est definitum in iure. Rescripta gratiæ subreptitiæ impetrata sunt ipso iure nulla, *c. final. de filiis presbyt. lib. 6.* & acta virtute illorù nullã vim habent, sed rescripta iustitiæ subreptitiæ impetrata valent, *cap. si autem cap. plerunque de rescriptis*, & gesta virtute illorum valida sunt, quousque iudex declaret esse subreptitia, ex glossa communiter recepta in dict. *cap. final. notabilis. 2.* post casus positionem. *Ibid. num. 2.* De quo Menoch. de arbitrarijs lib. 2. centur. 3. casu 201. num. 1. & 10. cum seqq. Nauar. in *cap. si quando, prælud. 2. n. 1.* Decius in *cap. super litteris, notab. 2. nu. 4. de rescriptis.* Vidè quæ ad hoc tradit Suarez d. cap. 2. nu. 8. 9. & 10. P. Mirand. tom. 2. Manual. quæst. 43. art. 2. vbi tradit rescripta subreptitia esse nulla, per textum in *cap. 2. de rescriptis, & cap. litteris, cap. rescripta 25. quæst. 2.*

3 Rescriptũ remissum à Nuncio Apostolico cuidã Prouinciali, vt exequatur quoddã negotiũ suæ prouinciæ de consilio, & assensu diffinitorũ, & ex causagraui det licentiã, duo requirit. Primũ, quod toties, quoties occurrerit casus circa dictum negotium, debet exquiri deliberatio, & discussus diffinitorũ iuxta circumstantias particulares ipsius casus, nec sufficit cõsiliũ & consensus ipsorũ Patrum semel tantũ præstitũ, quia in vno quoq; casu diuersæ apparent circumstantiæ, quæ illũ variant, & quærũ respectu diuersa iudicia arbitrari conuenit, vt diuersa media assignari. Secundò requiritur, quod prius consiliũ, & consensus à diffinitoribus habeatur, quã Prouincialis faciat licentiã sibi in rescripto commissam, quia in casibus, in quibus præuicũ consiliũ præcipitur petendũ, non sufficit post rē actã illud petere, argum. *c. licet, de Regularib.* potest tamẽ illud exquiri per literas, proponẽdo vnicuiq; diffinitorũ casum cũ circũstancijs, nec requiritur simul in vnũ congregari, quando id non exprimitur in rescripto. *Tom. 2. quæst. 103. art. 1.* De quo Panor. in *c. cum veteri, de electione, nu. 13.* Ad quod vide Suar. lib. 5. de legibus c. 31. à nu. 9. vbi agit de lege dante formã actui humano, & in nostris ferè terminis docet P. Mirand. tom. 2. q. 17. art. 2. & nos diximus resol. 51. nu. 2.

4 Nulli ex Ordinibus Mendicantibus, vel qui eorũ gaudet privile-

gijis aliquod rescriptum, aut privilegium contra cōmunia Ordinis statuta, regulam, aut mores impetrare licet, aut obtentum retinere, ex Urbano Quarto impetrata verò sub quacumque forma, vel expressione verborum irrita sunt, & nulla ex Clemente VIII. & Leone X. apud Bullarium. Vndè sine licentia superiorum nullus Regularis aliquam exceptionem à Sede Apostolica obtinere potest, ex Sixto Quarto pro Ordine D. Hieronymi apud eius Compend. titulo privilegia, Julio Secundo Benedicto XIII. & Leone X. apud idem Bullarium. *Ibidem art. 2. Idem tradit P. Miranda dict. quæst. 43. art. 4.*

*Bullar. bul. 1.
Elem. 4.
Comp. D. Hieron.
ron tit. privilegia.
legra. §. 3.
Bull. 22. Julij
2. & bull. 49
Leon. X.*

5 Clausula solita apponi in rescriptis Apostolicis, ut impetrans maneat absolutus à censuris ad effectum consequendi id, quod in illis conceditur, non extenditur ad excommunicationem positam in *cap. ita quorundam, de Iudais*, contra deserentes arma, & alias res veritas ad infideles, nec ad eos, qui per annum continuum ligati in excommunicatione infortuerint, per quandam regulam admirabilem Cancellariæ appositam inter regulas Pauli Tertij, & non Innocentij VIII. Id tamen debet intelligi de infordescensibus per annum in excommunicatione scienter, & cum pertinacia, nam si cum ignorantia probabili infordescant, rectè poterunt absolvi ab excommunicatione virtute dictæ clausulæ, argumento *cap. Apostolica, de clerico excommunicato ministran.* Iuxta quod debet exponi, & intelligi decretum Tridentinum, in quo habetur, ut contra infordescensentem per annum in censura obdurato animo tanquàm de hæresi suspectum possit procedi, contra eum, inquam, qui scienter, non verò, qui ignoranter inforderit, id enim verbum, *obdurato animo*, satis innuit. Ex quibus fit, quod Regulares literas Apostolicas sine superiorum licentia impetrantes non manent absoluti virtute dictæ clausulæ à censuris, nam huiusmodi rescripta taliter impetrata, cum sint omninò irrita ex dictis supra, nullus ex eis potest effectus produci. *Ibidem art. 3. De quo Navar. in dict. cap. ita quorundam, notab. i. r. glos. vlt. num. 15. & 19. Gonzalez ad regulam 8. Cancell. glos. 15. num. 105. cum sequentibus, Stephan. Gratian. disceptat. forens. cap. 19. à num. 2. relati à Barbosa in remis. ad Trident. dict. cap. 3. num. 5. in fine.*

*Trid. Sess. 25.
cap. 3. in fine
de Reform.*

Vbi resoluit ex duobus posterioribus Doctoribus non habere locum dictum decretum Tridentinum in excommunicato propter debitum civile, seu ob non solutionem alicuius rei ex infordescencia per annum continuum. Idem quoad superius dicta resoluit Suarez de censuris disput. 17. sect. 1. num. 2. & 3.

6 Rescriptum impetratum ab excommunicato, etiam occulto & acta virtute illius sunt irrita, excepto eo, quod super articulo excommunicationis, & appellationis expeditum est, *ca. 1. de rescriptis lib. 6.* Sed hoc tantum procedit in rescriptis Papæ, & non Episcoporum, & aliorum Ordinariorum, vel Principum secularium. Dixi, *etiam occulto*, quia Extravagans, ad evitanda, in pullo intendit sanare excommunicato, vnde

si rescriptum ab eo impetratum valoris esse concedimus, hoc illi cederet in fauorem non paruum. Deinde quia excommunicatio ipso iure posita trahit secum annexam sui executionem ante sententiam iudicis, obligatque in foro animæ. Verum est tamen quod acta virtute illius continentia ad numus publicum valida censenda sunt ratione boni regimini, dum Ecclesiæ toleratio adest, argumento *l. Erbarius Philippus, ff. de offic. Prætoris. Aucl. Tomo 4. Addit. Summa dist. cap. 126. num. 3. & 4. De quo Nauar. lib. 3. conf. 44. num. 2. & 8. de sentent. excommunic. Suarez de censur. disp. 17. sect. 1. num. 4. Syluest. verb. rescriptum num. 2. in fine, qui duo posteriores idem docent.*

RESOLVTIO CXXVI.

De Sacramentis ministrandis.

REGVLARES Sacramenta Eucharistiæ, Extremæ vitionis, & matrimonij sine speciali licentia Parochi ministrantes, præterquã in casibus à iure expressis, vel per priuilegia Sedis Apostolicæ concessa ipso facto excommunicatione Papæ reseruata ligantur, in *Clement. Religiosos, de priuilegijs*. Sub quo comprehenduntur tantum qui propriè, & strictissimè sunt religiosi si tria vota substantialia absolutè vouentes, inter quos numerantur Patres Iesuitæ, vt constat ex Tridentino Concilio, in quo vocantur Clerici Regulares, & inter Regulares numerantur. Eugenius Quartus apud Bullarium declarauit, posse Parochianum Eucharistiam recipere à religiosiis virtute licentiæ generalis factæ à suo Parocho, vt possit lacra Communionè à quocumque Sacerdote in Paschate refici. *Tomo 1. q. 56. art. 1. De quo Medin. de Pœnitent. fol. 83. Soto in 4. dist. 18. q. 4. a. 3. Vide supra resolut. 109. num. 4. & quæ tradit Suar. de censuris disp. 2. 2. sect. 4. a. num. 2. P. Villalob. tom. 1. summa tracl. 17. diff. 2. §. n. 2.*

2 Sed post dictam Clementinã habent Regulares plurima priuilegia Apostolica, de quibus apud Compend. v. communicare §. 4. & 5. & apud Bullarium, vt Sacramentum Eucharistiæ omnibus fidelibus in suis Ecclesijs, excepta Paschali Communionè, & in articulo mortis, liberè valeant ministrare. In terris vero Gentiu ad Christu de nouo conuersarum possunt alia Sacramenta sine licentia Curatoru, & absque timore alicuius censuræ ministrare, ex concessione Sixti III. Nicolai III. Leonis X. Pij V. & alioru Pontificu. *Ibid. art. 2. Idem tradunt P. Miranda to. 1. q. 4. 2. a. 2. Portel verb. Sacramentoru administratio n. 8.*

3 Communio Paschalis excepta in priuilegijs Regularium non debet intelligi materialiter pro ipso die Paschatis, sed formaliter, prout includit præceptum semel communicandi in Paschate, de quo in *cap.*

omnis

Frid. Sess. 25.

c. 16. de Reg.

Bullar. Orac.

14. Eugen. 4.

& bulla 14.

Sixti 4.

Compè. verb.

communicare

§. 4.

Bulla. bal. II.

Sixti 4.

omnis vtriusque sexus, de penit & remissionib. Vnde qui satisfit dicto Eccle-
 siæ præcepto communicando quolibet die quadragesimæ, vt ex cõsue-
 tudine legitima, & præscripta fit in toto ferè regno Portugallia, id quæ
 in sui Parochiali Ecclesia, optimo iure pote it deuotionis causa iterũ
 communionẽ sacram sum mere in ipso die Paschæ apud Ecclesias Re-
 gularium, tunc enim Communico Paschalis comprehendit omne tẽpus
 quadragesimæ, vt spatium à Dominica Palmarum vsque ad Domini-
 cam in Albis inclusiuẽ (vt moris est apud Hispaniam, excepta Portu-
 gallia) iuxta declarationem Eugenij III. Verum est tamen, quod Ni-
 colaus V. & Paulus II. apud Compend. D. Hieronym. §. 2. & 6. conces-
 serunt monasterio B. Mariæ de Guadalupe, & Iulius II. Ordini Mini-
 morum, vt in suis Ecclesijs tantũ possint Fratres Eucharistiam minist-
 rari omnibus fidelibus, etiam in die Paschatis. Quo priuilegio possũt
 frui alij Regulares communicantes in priuilegijs, non obstante vsu in
 contrarium, qui non præiudicat ignorantibus tale priuilegium, nec in
 contrarium potest legitimam prescriptionem à tempore Sixti V. qui con-
 firmavit nostra priuilegia Minorum ex certa scientia abstinendo à clau-
 sula, *quatenus sunt in vsu*, vt supra diximus resolat. 115. num. 11. Quod
 licet verum sit, non tamen conuenit passim tanto priuilegio vti, sed ra-
 rò, prudenter, & cautè. *Ibidem art. 3.* De quo Nauar. in Manual. cap. 21.
 num. 52. & 45. & cap. 10. num. 36. Suarez tom. 3. disp. 72. sect. 2. de Eu-
 charistia, §. censeo igitur, Henriquez 2. tom. lib. 8. de Eucharist. ca. 55.
 num. 1. littera G. Soto in 4. dist. 18. quæst. 4. art. 2. Cordub. in addit. ad
 Compend. titulo, communicatio priuilegiõrum. Idem docent Portel
 vbi supra num. 5. & 6. P. Miranda d. q. 42. a. 2. concl. 2.

4 Item peregrinis, & aduenis non habentibus domicilium possũt
 Religiosi Eucharistiam, etiam in die Paschatis ministrare, tum per con-
 cessiones Iulij II. Nicolai V. & Pauli III. supra relatas, in Compend. D.
 Hieron. titulo, Eucharistia, Sacramentum, in quibus indifferenter id cõ-
 ceditur pro omnibus fidelibus ad eos accedentibus, & communicare
 volentibus, tum etiam per concessionem Eugenij III. apud Compen.
 Minorum, & Mend. tit. cõmunicare. Vbi declarat Pontifex, quod quã-
 do quis tempore Paschæ se repererit in aliena diocesi, semper ibi intel-
 ligitur adeptus incolatum, vt ibi confiteri, & communicare valeat, quã-
 tumcunq; ibidem paruo tempore demorauerit. *Ibidem art. 6.* De quo
 Caietan. verb. excommunicatio cap. 64. Nauar. cap. 27. num. 101. in ma-
 nuali. Item docent Sanchez de matrim. lib. 3. disp. 23. à num. 17.

3 Stando in opinione eorum, qui affirmant in Paschate nullo mo-
 do licere Religiosis Sacramentũ Eucharistiæ ministrare, iuxta declara-
 tionem Leonis X. & communem vsum Religionum, cõsequenter asse-
 rendum est, nec in articulo mortis id licitum esse, quia Ecclesia semper
 censetur reseruare Parochis omnem communionẽ, qua præceptũ diui-
 num adimpletur, quod in articulo mortis adimpleri, tenent ex Theo-
 logis

Nota priuile-
 gium no-
 tatum dignũ.

Compend. D.
 Hier. §. 1.

Comp. Minor.
 & Mendicant.
 §. 2.

logis viri docti. Vnde licet hæc communio per modū viatici à Leone X. non fuerit excepta, ipso iur^o, & communi sensu semper pro excepta habetur, & Paulus III. expressè excepit in priuilegio concesso Societati Iesufu, de quo apud Bullariū, & eius Cōpend. Adhuc tamen in casu necessitatis articulo mortis instante, & deficiente Parocho optimo iure valēt Religiosi, & alij sacerdotes viaticum infirmis ministrare, vel ex præsumpta voluntate Parochi, vel ex certa Episcopi, aut Papæ, quod & expressè declaratur in dicta bulla Pauli III. pro Societate. Imò idem ius erit, quando Parochus præsens iniuste denegat licentiã ad ministrandū, nec vult ipse ministrare, tunc enim ab esse censendus est, præsumiturq; in tali casu Ecclesiã dare huiusmodi licentiã: & ad omne dubiū tollendū eam expressè concedit Sixtus III. Minoribus apud Bullarium, cuius hæc sunt verba: *Præterea quia parochialium Ecclesiarum Rectores erga illos, qui Fratris Ordinis Minorum eorum peccata confitentur per sepe se reddunt in exhibitione Eucharistia, & Extrema vinctioms diffidiles, concedimus ipsis Fratris Minoribus, vt eisdem personis eis confesos, quibus Rectores præfati sine rationabili causa denegerint, seu malitiosè distulerint Eucharistia, seu Extrema vinctioms*

Bull. bul. 14.

Sixti 4. n. 45.

& in Compē.

Minor. v. com

municare §. 6

sacramenta ministrare (super quo eorundem confessorum assertioni stari debeat) illa petentibus possint impunè exhibere. Hæc Sixtus: quidem eadem ferè

Bul. 33. Sixti

4. num. 47. &

bul. 34. n. 47.

& bulla. 37.

num. 64.

verba repetens concessit Prædicatoribus, Eremitis S. Augustini, & Carmelitis, ibid. art. 3. & 4. Ad quod vide Suarez de censuris disp. 2. sect. 4. n. 10. & 11. P. Miranda dict. quæst. 42. art. 3.

Bulla. 3. Pan-

li 4.

Ampliatu,

ac illustra-

tur doctrina

Auctoris.

Idem expressius habetur in quadam bulla Pauli Quarti, vbi conceditur Fratribus Minoribus, vt possint confessiones infirmorum, etiã vbi libet extra domos, & habitacula eorundē Fratrum audire, eosq; in casibus, & censuris, quibus eis per priuilegia Sedis Apostolicæ huiusmodi hæctenus cōcessū est posse absoluere, & ipsi hæctenus absoluere cōsueverunt, absoluere, ac omni tempore, præterquam in Resurrectionis Dominicæ die Sacramentum Eucharistia, tam illis, quàm alijs quibusuis personis licitè ministrare possint. Hæc Paulus Quartus. Quæ est magna concessio, & amplior, quam supra citata Sixti Quarti, absolute enim cōcedit Fratribus posse dicta sacramenta in consultis parochis ministrare. Sed Leo X. id limitat, ac moderatur, scilicet, quod non possint Religiosi dicta sacramenta infirmis ministrare, quorum confessiones audierunt, nisi denegatio à proprio Sacerdote facta sine legitima causa, vicinorum testimonio probata, aut requisitio coram notario publico facta doceretur. Hoc tamen non obstante existimo dictam bullam Pauli Quarti adhuc in suo robore, ac vigore permanere, nec reuocatam, aut moderatam dici posse per Leonem X. utpotè, quod fuerit posterior, seu recentior tempore, ac proinde derogare priori, certi iuris est. De quo Nauar. cap. 2. n. 52. Henriquez tomo 2. lib. 8. de Euch. cap. 55. num. 1. littera H. Suarez vbi supra dict. sect. 2. dub. vltim. §. sed quærcs, Portel in Addit. ad dubia verb. Sacramenta num. vnico.

Bullar. bulla

45. n. 7. Leo. x

6 Simplex Sacerdos de licentia parochi Sacramentum Eucharistiæ in Ecclesia Parochiali licet valeat ministrare, etiam si ab Episcopo non sit expositus ad sacramenta ministranda, iuxta formam Concilij Tridentini: quia ad id non est necessaria actualis iurisdictio, seu potestas ad absolvendum, sicut ad Sacramentum Pœnitentiæ, sed tantum potentia ad distribuendum, seu communicandum sacram Eucharistiã, quam habet simplex Sacerdos. Vnde hac facultate ministrandi recte potest uti quilibet Religiosus presbyter, ex privilegijs supra citatis: quia in Concilio non auferitur à Sacerdotibus simplicibus hæc potestas, si habent ad id licentiam à Sede Apostolica, aut à Parocho. *Ibidem art. 7.* De quo Suarez 3. p. disp. 72. sect. 1. concl. 1. D. Thom. 3. p. q. 82. art. 3. & in 4. dist. 13. quæst. 1. art. 3.

7 Imò & Diacono potest committi à paroko hæc facultas in casu necessitatis, & iusta, ac rationabili ad id interueniente causa, ut iura expressè requirunt. Vnde prelati localis apud Regulares optimo iure potest suo subdito Diacono id ipsum committere, si ipse extat impeditus nec adest alius Sacerdos ad ministrandum, non solum ad communicandum Religiosum infirmum, sed & famulum monasterij: quia ipse est presbyter curatus respectu suorum subditorum ex iure communi, & famulorum conventus ex privilegio Apostolico, habetque ad id auctoritatem, & iurisditionem, cuius iussu Diaconus potest hoc sacramentum ministrare ex Concilio Nicæno canon. 14. & Arelatensi cap. 15. Hæc tamen facultas non est faciendâ, nisi rarissimè articulo mortis instante, in quo si presbyter præsens ex malicia id Diacono denegeret, ipsi Diacono licebit ægroti in extremis posito viaticum ministrare, præsentia enim Sacerdotis abutentis sua potestate reputanda est, ac si nulla esset, & recurrendum ad voluntatem interpretatiuam Episcopi, aut Papæ, seu ad ius commune, vel diuinum, seu ad Christi Domini voluntatem. *Ibidem art. 8.* De quo D. Thom. 3. p. quæst. 82. art. 3. & in 4. dist. 13. quæst. 1. art. 3. Alen. 4. p. quæst. 50. memb. 3. Syluest. verb. Diaconus. & passim Summistæ verb. Eucharistia, seu Communio. Idem docent Suarez dicta disput. 72. sect. 1. concl. 3. §. difficultas verò, P. Miranda d. quæst. 42. art. 8.

Concil. Nicæm.
can. 14.
Arelat. c. 15.

8 Sicut apud monasteria Regularium de licentia Sacristæ quilibet Sacerdos secularis potest Eucharistiã ministrare, ita etiam in monasterijs Monialium potest idem de licentia Vicarij, Confessoris, aut Capellani ipsarum Monialium, ex vi communicatiõnis privilegiorum Fratrum ipsis concessæ. *Ibidem art. 9.* Idem docent Corduba in addit. ad Compend. verb. communicare, Medina in Summa lib. 1. cap. 11. §. 3. Henriquez tomo 2. de Eucharist. lib. 7. num. 1. litera C. P. Miranda dicta quæst. 42. art. 4.

9 Licentia parochi excommunicati ad sacramenta ministranda in dicta Clementina, Religiosi, contenta non valet ex defectu iurisditionis.

H h h h h

Vnde

Vnde Religiosi illa administrantes cum tali licentia nulla in eisdem in excommunicationem, nisi siu plicitate animi faciant, putantes id licere parochio excommunicato, vel nescientes cum esse tali censura ligatum, quia dicta pœna p̄sumentes tantum respicit. *Ibid. art. 13.* De quo Nauar. cap. 27. n. 102. & eo citato: idẽ resoluĩt P. Mirand. d. q. 42. art. 7.

10 Religiosi apud Indias Occidentales ad curam Indorum tantquam parochi libere suis parochianis sacramenta ministrare valent sine metu dictæ excommunicationis: quia id faciunt ex cõmissione Papæ, per indultum Alexandri VI. apud Bullarium, in quo datur facultas, seu commissio Regibus Hispaniæ ad assignandos populos Indorum Fratribus Mendicantibus sine consensu Episcoporum, vt ibi exercent potestatem parochorum, vt est notorium in illo nouo Orbe, & praxis tenet. Ex quo consequenter fit, quod etiam Cõmunionem Paschalem implendi præcepti Ecclesiastici gratia valent inibi ministrare, itemq; assistere matrimonijs, seu nuptias benedicere, vt expressè cõcessit Pius V. apud idem Bullarium. *Ibidem art. 11.* Idem tradit P. Mir. d. q. 42. a. 6.

Eodem priuilegio gaudent Fratres Minores in Brasilia per concessionem Sixti V. cuius transcriptum vidisse authenticum testatur Portel in addit. ad dubia verb. matrimonium, n. 9. in fine, vbi etiam addit, eandem concessionem (vt arbitratur) factam esse pro India Orientali, vbi Fratres assistunt conuersioni Indorum in locis sibi assignatis ad ministranda sacramenta, & nos diximus supra resolut. 109. de parochis à num. 1.

11 Ex quibus inferitur, quod cum apud illum nouum Orbem sit notoria Religiosorum exemptio ad huiusmodi sacramenta de nouo conuersis ministranda, Episcopis nequaquam licet ab eis priuilegia super hoc exigere: quia vbi priuilegium est notorium, non debet ostendi vt à contrario sensu notant Doctores ad cap. ex parte, de verbos. significat. Vnde non possunt dicti Episcopi contra priuilegium verum ostensum agere, nec Religiosorum administrationem impedire, etiam si dubitet de eius valore, aut derogatione per ipsum facta dictæ Clementina, Religiosi: nam eis non datur de priuilegijs Papæ iudicare, nec Fratrum priuilegia interpretari dubia, vel elara, ex bulla Clementis Quarti in Bullario, maxime in causa propria, vt notant scribentes ad dictum cap. ex parte, & propria auctoritate contravenientes ipso facto incurrunt excommunicationem Papæ reseruatam, siue directè, siue indirectè quouis quæsito colore impediunt, ex Leone X. Quod si adhuc post exhibita priuilegia aliquod dubium maneat, ad Nuncium Apostolicum, vel ad consilium Regale Hispaniæ seu ad Protegem Indiarum lis deducenda est, cum ad eos pertineat rationem reddere facultatis Apostolicæ, quã habent Reges Hispaniarũ pro assignandis Religiosis ad curã animarum, & sacramentorum ministrationem gerendam. *Ibidem art. 12.* Ad quod Innocent. in dicto cap. ex parte, vbi Butrius num. 11. Imola in

Bullar. bul. 2.
Alexã. 6. &
Orac. 5. p. 4.

Bull. 4. Pijs 5.

Bull. bul. 13.
Clement. 4.

Bulla 5. Leon.
X. num. 18.

Clement abufionibus, de poenitent. & remiff. Idem ferè docet P. Miran da art. 5. dict. quaest. 42. & quaest. 43. art. 5. §. ultimo.

12 Item Fratres prædicti apud Indias cum nouiter conuerfis poffunt dispensare, vt vxores suas, cum quibus in gradibus à lege diuina non prohibitis contraxerunt, retinere valeant, ac de caufis matrimonia libus cognoscere, ex eadem bulla præcitata Leonis X. & idem concessit Paulus Tertius Parribus Societatis Iesu destinatis ad id à Præposito Generali. Impedimenta autem lege diuina naturali prohibita sunt, coniugium inter parentes, & filios, vel filias, & inter fratres, & sorores. De quo Sanchez lib. 7. de matrimo. disp. 52. num. 8. ad medium, & n. 4. & Portel in addit. ad dubia à num. 1. qui idem docent.

13 Tertiarij extra parochiã communionẽ Paschalem, nec cetera Ecclesiastica sacramenta (pœnitentiæ duntaxat excepto sacramento) nullus ministrare valet, ex Leone X in Concil. Lateran. exceptis fœminis virginalem, seu vidualem castitatem sub præfato modo viuendi promittentibus, quia tales gaudent omnibus priuilegijs Fratru: quod nõ est per Trident. Concil. reuocatum, aut innouatũ. *Ibid. art. 10.* De quo Collector Mend. cantium tit. sacramenta §. 2. vide infra resolu. 155. n. 7.

14 Religiosi sacramenta Eucharistiæ, & Extremæ vnctionis, etiam in die Paschæ, & in articulo mortis suis famulis, & familiaribus ministrare valet, ex priuilegio Clementis, & Sixti IIII. pro Minoribus, & aliorũ Pontificũ apud Bullariũ, sed non licet eorum confessiones audire, nisi ab Episcopo sint approbati ex Trident. Concil. Licet hic art. 14. Auctor oppositũ affirmet per viuæ vocis oraculum Pij V. quo confirmauit in foro conscientiæ priuilegia Regularium cõtraria Concilio præfato, de quo se corrigens mutauit sententiam. *Tom. 2. quaest. 67. art. 1.* Vbi id expressè, & apertè ad finem articuli affirmat. De quo etiam diximus supra resolu. 64. n. 1. & dicemus etiã infra retractat. 15.

15 Religiosi administrantes sacramenta in Parochia, vbi à tempore immemoriali nunquam fuit parochus, non incidunt in excommunicationem dictã *Clementina, Religios.*, quia per consuetudinẽ immemorialẽ de consensu Diocœsani, vel Pape id non ignorantium præsumuntur ad ministrare, de quorum licetiã præsumpta id licere facere, nemo est, qui dubitet, quidquid aliqui sentiant de Minoribus Obseruantia, quos non esse capaces iurisdictionis, nec iurium parochialium affirmant, ac illud nec ea vscapere, vel præscribere posse. *Tomo 3. quæst. 57. art. 1.* De quo Nauar. lib. 5. consil. 19. de priuilegio. Idem docet Suarez de censuris disp. 22. sect. 4. num. 11.

16 Religiosus prohibitus in scriptis à prælato nõ celebret, nec sacramenta ministret, manet suspensus: secus si verbo tenus id prohibeat, tunc enim simplicem prohibitionem tantũ, & non suspensionem facere præsumitur. Vnde verbo tantũ prohibitus ministrando sacramenta, vel celebrando peccat contra voluntatem, seu prohibitionem prælati.

Bulla bul 78
Pauli 3. n. 36

Trid. sess 24
c. 11. de refo.

Bulla. bul. 33
Sixti 4. n. 11.
& bulla 41.
Leon X.
Trid. sess. 23
cap. 15. de Reformat.

est prohibitus per scripturam intimatam, iuxta *cap. 1. de sentent. excommunicat. in 6.* ultra peccatum incurrit irregularitatem, quia censura suspensionis ligatus celebrat, aut ministrat. *Ibid. art. 2.* De quo Navar *cap. 27. num. 161.* Idem ferè docet Suarez de censuris disp. 25. sect. 1. num. 2. & 3. & sect. 2. num. 4. & disp. 28. sect. 5. num. 3.

RESOLUTIO CXXVII.

De Sepulturis.

LICET olim intra Ecclesias cadauera sepeliri non permittebatur, sed tantùm in cæmeterijs, ac locis ad id designatis, posteaque dignissimis, ac præstantissimis viris duntaxat id fuit concessum, tractu tamen temporis id omnibus indifferenter permissum est, atque ita hodie omnes fideles intra Ecclesias sepelire licet, quod non temerè, & sine causa consuetudine admissum fuisse credendum est, iuxta *cap. cum graua, 13. quest. 2. Auct. Tomo 3. quest. 58. art. 1.* De quo Simancæ de Catholic. in tit. cap. 18. num. 9. ad medium, Durand. in Rationali Diuinorum lib. 1. cap. 5. n. 12. ¶ De hac materia latè agunt Hostiens. lib. 3. tit. de sepulturis, Syluest. & Summistæ verb. sepultura, Nauar. lib. 3. cons. tit. de sepulturis, Molina lib. 1. de iust. disp. 214. P. Villalob. 2. p. summæ tract. 31. diff. 1. num. 3. & 4.

2. Vfus vendendi capellas pro sepultura defunctorum non est simoniacus, tum quia datur per modum elemosynæ ad reparationem Ecclesiæ, vel ad sustentationem ministrorum Ecclesiæ, & non pro pretio, sicut datur stipendium pro Diuinis, & missis celebrandis: tum etiã ex tacito consensu Papæ, & consuetudine recepta, quæ præcipitur obseruari in *cap. Apostolica, de simonia,* & cui videtur auctoritatem impartire Princeps, sciens esse contrariam legibus, ac proinde velle antiqua iura *cap. non satis, & cap. cum in Ecclesia, de simonia,* immutare. *Ibid. art. 2.* De quo Nauar. in Manual. cap. 23. num. 102. Couar. lib. 1. variar. cap. 20. num. 5. Caietan. 2. 2. quest. 100. art. 3. Idem docent Portel verb. sepultura num. 8. P. Villalobos 2. p. Summæ tract. 37. diff. 12. n. 5. & 9. Suar. tom. 1. de Religione tract. 3. lib. 4. cap. 14. num. 22.

3. Fratribus Prædicatoribus, & Minoribus, & per communicationem alijs Regularibus competit ius funerandi in suis Ecclesijs, ex *clementina, dudum, de sepulturis,* possuntq; intrare processionaliter aliam parochiam cum cruce, & per se accipere funus, & alia consuetæ facere, etiam contradicente Episcopo, vel Curato: quia concessa libera sepultura, consequenter censetur concessum iter ad funus capiendum, vt colligitur ex *cap. in nostra, de sepulturis.* Neque obstat constitutio Leonis X. in Concilio Lateranensi de non intrando parochias cum cruce ad deserend.

deferenda corpora defunctorum in Ecclesijs Regularium sepelienda, quia eorum privilegia in dicto Concilio reuocata, per alios Pontifices postea in pristinum statum, etiam in foro exteriori, sunt restituta, vt supra resolut. 114. num. 16. dictum est a nobis. In hoc tamen standum est consuetudini loci, seu Prouinciæ, ex eodem Leone X. & expressè declarauit Sixtus Quintus, & ita debet intelligi quod supra resoluimus resolut. 109. num. 7. & idem Sixtus Quintus concessit, quod fratres, aut consanguinei defunctorum non possunt cogi, etiam prætextu cuiuscumque consuetudinis ad deferenda cadauera ad Ecclesias parochiales, priusquam deferantur ad monasteria, vbi sepultura tradenda sunt, quæ omnia habentur in concessionibus, seu bullis Innocentij Quarti, Clementis Quarti, Sixti Quarti, & aliorum Pontificum apud Bullarium. *Ibid. art. 3. De quo Oldradus consil. 23. vide Portel supra num. 8. & Villalobos dicto tract. 31. diff. 5. num. 1. & 2.*

4 Nemini licet sine assensu, & voluntate Fratrum in eorum Ecclesijs, vel cæmeterijs corpora defunctorum sepelire, nec exiquias pro eis celebrare, ex prohibitione Clementis, & Sixti Quarti pro Minoribus, qui licet concesserit, vt eligentes sepeliri cum habitu Fratrum Minorum, aut Tertij Ordinis, in ipsorum Ecclesijs sepeliantur, etiam si alibi electam habeant sepulturam, Leo tamen X. in Concilio Lateranensi concedit liberam licentiam eligendi sibi sepulturam omnibus volentibus sepeliri in habitu dictorum Fratrum, nisi sint personæ in eorundem Fratrum claustro degentes, idque praxis obseruat. *Ibidem art. 4. & 5. De quo vide Portel vbi supra num. 9. P. Villalob. d. n. 2. & 3.*

5 Regulares libere possunt familiares, & seruitores suos in suis Ecclesijs sepelire, etiam tempore interdicti, & cessationis à diuinis per sua privilegia, vt supra resolut. 64. num. 1. resoluimus. Quod ad Cōfratres, & germanos ipsorum Fratrum extensit Ioannes XXI. nisi nominatim, vel publicè sint excommunicati. *Ibid. art. 6. Idem docent Portel supra num. 2. P. Villalobos dicta diff. 1. num. 2.*

6 Bonifacius Octauus prohibet Clericis, & Religiosis in virtute sanctæ obedientiæ, & sub pœna excommunicationis, ne suadeant, seu inducant aliquem ad vouendum, iurandum, vel promittendum, vt apud suas Ecclesias eligat sepulturam, vel iam electam mutet. Quod si secus actum fuerit, electio talis sepulture penitus non valet, nec eligens apud electam Ecclesiam vllatenus est sepeliendus, sed apud illam, in qua de iure sepeliendus fuisse, si alia sepultura non electa forsitan dedidisset, præsumentes vero in suis Ecclesijs sepelire, ad plenariam restitutionem corporum sepulorum, & omnium, quæ occasione sepulture illorum prouenerint quomodolibet ad eosdem (si petantur) tenentur, quam nisi fecerint, Ecclesiæ apud quas sepulti fuerunt, & cæmeteria eorundem ex tunc eo ipso manent Ecclesiastico supposita interdicto, donec ab eis facta fuerit restitutio plenaria omnium prædictorum. Ita ha-

*Bulla 15. In
noc 4. bul. 14
Sixti 4. n. 31.
41. & 42. vbi
refertur bul.
Clemen. 4. &
bul. 33. n. 29
& bul. 1. v. v.
ban. 4. n. 8.
& bul. 26. A
lexand. 4. &
bul. 2. Pij 5.
num. 2.
Bulla. bull. 4.
Sixti. 4. d. n. 6.
31. & bul. 33.
dict. num. 29.*

tur in *cap. animarum periculis, de sepulchris lib. 6. & Clement. cupientes §. sanè, de pems.* ¶ Circa quam constitutione notandum est primo, quod non perditur ius sepulturæ, si alias vouens, iurans, aut promittens sepeliendus erat de iure communi apud Ecclesiam, ubi exat suorum parētum, seu maiorum sepultura: quia eo casu non sepelitur virtute electionis factæ per votum, vel iuramentum, sed virtute iuris communis disponens mortientem ab intestato in loco maiorum esse sepeliendum. Imò & sic suadens non videtur peccare contra dictum decretum, id enim emanauit in fauorem Ecclesiæ, ubi defunctus habet ex iure sepulturam, cui ipse suadens per suam suasionem vires obtulit. *Ibidem art. 7. & tom. 4. Addit. Summa cap. 130. num. 3.* De quo Vvaldis de Canonica Episcopali ca. 11. num. 13. Suarez de censuris disp. 22. sect. 4. à nu. 25. Portel verb. sepultura num. 3. & 4.

7 Secundo notandum est, quod quando quis legitimè eligit sepulturam apud vnam Ecclesiam, & postea inducitur ad illam eligendam apud aliam, hæc secunda electio nulla non tollit priorem, quando erat de iure valida: quia vtile per inutile non viciatur ex regula in *cap. vtile, de regul. iuris in 6.* Secus si primo inducitur ad eligendam sepulturam in vna Ecclesia, & tandem eligit sponte in alia, tunc enim apud neutram illarum sepelitur, nisi de iure competat eligenti in altera earundem sepultura. *Ibidem §. dubitatur secundo, & citra loco Addit. num. 4.*

8 Tertio notandum est, quod per suasionem factam à Religioso non prælato ad vouendum, vel promittendum electione sepulturæ in iuonasterio non perditur ius sepulturæ, quidquid sit de peccato suadentis, quia ad illud amittendum requiritur, quod suasio fiat à maiori parte Conuentus, vel à prælato, qui representat totum Conuentum, solus enim prælatus præiudicat Ecclesiæ in acquirendis, *cap. final. 16. q. 6. Auct. Ibidem §. tertio dubitatur.* Idem docet Portel vbi supra d. n. 4.

9 Quarto notandum est, quod si quis Religiosus v. g. Minorita (seclusa omni fraude) suadeat, & inducat quemquã, vt cum iuramento eligat sepulturam apud Ecclesiam Prædicatorum, tenet electio: quia in dicta decretali tantum prohibetur inductio, seu persuasio eligendi sepulturam apud propriam Ecclesiam à clericis, vel religiosis ipsius Ecclesiæ: secus si fraus, vel circumventio interueniat in suadente, inducendo ad instantiam Fratris Dominicani. *Ibidem §. quarto circa eandem.* De quo Gutier. de iurament. 2. p. cap. fin. num. 15. Idem docent Portel vbi supra num. 5. P. Villalobos 1. p. Summæ tract. 17. diff. 25. n. 4.

An inducens aliquem ad vouendum huiusmodi electionem sepulturæ incurrat excommunicationem non securo effectu? Negat Nauar. Angel & Caietan. quos refert, & sequitur Suarez vbi supra num. 26. Vide infra apud retractationes Auctoris, retractatione 16. vbi se corrigens oppositum tenet.

10 Quinto notandum est, quod electio sepulturæ facta prædicta indu-

inductione cum iuramento, vel voto non valet, & iurans, vel vouens non potest mutare sententiã eligendo alibi sepulturã, nẽ periturus fiat.

Tandẽ aduerte, quod cum hæc constitutio sit edita ad cõpensandã cupiditatẽ clericorum, & monachorum, ob quã a grotos ad talẽ eligendã sepulturã inducebant cum iuramento, vel voto, consequenter asserendum videtur, validũ esse pactum inter parochiam, & religiosos, nẽ certos parochianos ad sepulturã admittant in suis Ecclesijs per viam concordia: quia in dicto decreto talis concordia, & pax intendi videtur. Vnde simpliciter exhortans absq; voto, vel iuramento non incurrit pœnam præfati decreti, sicut pari ratione valet electio sepulturæ, etiam cum iuramento, vel voto, si fiat absq; inductione, seu persuasione, & iurans, vel vouens tenetur illud adimplere sepeliendo se apud electã Ecclesiã, nisi noua aliqua causa superueniat, vt mutatio status, vel loci. *Ibidem* §. sexto queritur, vsque ad finem articuli. De quo Gutier. de iuram. 2. p. cap. 4. num. 11. & 1. p. cap. 71. num. 6. Gregor. Lopez in l. 5. titul. 13. part. 1. ¶ Idem quoad simplicẽ exhortationem absque voto, vel iuramento, docent D. Antonin. 3. p. tit. 24. cap. 51. Angelus verb. sepultura, num. 35. Suarez dict. num. 26. P. Villalob. 2. p. Summã tract. 31. diff. 2. num. 18.

Quo in loco sit sepeliendus qui sine electione sepulturæ decedit. Auctor. *Ibid. art. 8.* resoluit apud sepulcrum maiorum, abauũ scilicet, & superiorum ascendium tumulandum esse, sed in *Addit. Summa vbi supra num. 12.* se corrigens mutauit sententiam, vide infra retract. 17.

¶ **II** Locus sepulturæ quoad dominium à nullo concedi potest, etiam de auctoritate Episcopi, benè tamen quantum ad ius, seu vsũ sepeliendi in eo mortuos de licentia Episcopi, vel etiam parochi (vt mos est) & ex iusta causa, seruata forma in alienandis rebus Ecclesiæ requisita. Vnde habent tale ius, seu vsũ potest cõcedere cuiusq; liberet in illo loco sepeliri sine speciali auctoritate Episcopi, vel parochi, vel etiã impedire, nẽ alius illic sepeliatur, verè enim est dominus istius iuris, seu vsus, à quo inuito nemini fas est eũ tollere, *l. illud quod est nostrum. ff. de regul. iuris* Ex quo fit, quod constitutio Synodalis præcipiens, nẽ cuiquã detur sepultura in quacunq; Ecclesia sine Episcopi licentia, & consensu, valet respectu Ecclesiarum ipsi Episcopo subditarum, sed non valet respectu monasteriorum exemptorũ, quæ ex priuilegio Apostolico habent liberam facultatem admitendi ad sepulturam quoscuq; fideles, Synodus autem non habet potestatem ad condendum leges eorum immunitati præiudicantes, cum nõ sit eis superior, nec lex ligat extra territorium, *cap. vt animarum, de constit. lib. 6. l. fin. de iurisdi. omnium iudicium.* Auct. *Ibid. a. 9. & d. loco Addit. n. 14.* De quo Vvaldis de Canon. Episcop. cap. 10. n. 15. ¶ Vide quæ ad hoc tradunt Suar. to. 1. de Religione, tract. 3. lib. 4. c. 14. n. 22. in fine, Arag. 2. 2. q. 10. a. 4. Ledesma 2. p. sum. tract. 12. concl. 33, & 34. P. Villalob. 2. p. sum. tract. 37. diff. 12. n. 3.

12 In capella concessa à monasterio ad vsum sepulchri cuiusdam familia nobilium, & suorum descendentium nullus sepeliri potest, nisi sit de ipsa familia, seu domo: imò nec Religiosis eiusdem Conuentus id permittitur, nisi iam extincta sit omnino talis progenies, & familia, tunc enim ius funerandi reddit ad ipsum monasterium, & per consequens ad vsum aliorum dicta capella liberè poterit concedi. *Ibid. art. 10.* De quo Azor in Summa inst. de vsu, & habitatu §. si vero vsus, & §. illud videtur.

*Bullar. bul. 20
Sixt. 4. n. 9.*

13 Volentes in habitu Religiosorum sepeliri, deferendi sunt ad tumulum patenter nullo desuper operimento, seu pallio imposito, sub pœna excommunicationis Papæ reservata contra impediētes, ex Sixto Quarto pro Minoribus, de quo apud Bullarium. Unde nullus valoris est constitutio Synodalis disponens, vt sepeliendi in habitu B. P. N. Fr. c. sci lintheo superindati vadant, id enim directè est contra dictam bullam Sixti Quarti. Nullus autem Fratrum potestatem habet concedendi habitum ad sepeliendum aliquem, nisi prælatus superior, vel etiam Guardianus, aut alius de eiusdem licentia, seu commissione intra limites sui Guardianatus, vt habetur in Compend. verb. sepultura §. 14. & dicta Bulla Sixti Quarti. *Tomo 3. q. 59. art. 1. & dist. loco Addit. num. 15.* De quo P. Villalob. 2. p. tract. 3. r. diff. 5. num. 2. & 3. Portelii. verb. sepultura num. 8. & 9. qui idem docent.

*Comp. v. sepul-
tura §. 14.*

14 Sæculares in habitu B. Francisci sepulti lucrantur indulgentiâ plenariam ex Leone X. apud Bullarium, qui etiam concessit in habitu Trinitariorum decedentibus, & sepultis in eorundem monasterijs omnes indulgentias concessas Fratribus eiusdem Ordinis. *Ibidem art. 2.* De quo supra resolut. 71. num. 9. iam diximus.

*Bullar. Orac.
27. & 40.
Leon. X.*

15 Clemens Octauus apud Bullarium prohibet clericis, & parochis Indiarum Occidentalium sub pœna excommunicationis ipso facto incurrēda Sedi Apostolicæ reservata, nè maiorem elemosinam ab his, qui apud monasteria sancti Francisci, quam pro illis, qui apud parochiales Ecclesias eligunt sepulturam, quous prætextu, & occasione, etiam de consilio, consensu, seu mandato suorum ordinariorum exigere audeant, seu præsumant. Quo privilegio vti possunt cæteri alij Conuentus Ordinis, imò & aliæ Religiones communicantes in privilegijs, tum quia continet fauorem, tum etiam quia est declaratio iuris communis Canonici, in *cap. 1. & cap. in nostra, de sepulturis*, per quod parochis non licet aliquid ultra ius parochiale exigere, quod quemadmodum semper excipitur in bullis Apostolicis concedentibus liberam licentiam sepeliendi apud Regulares Ecclesias, dicendo: *saluatamen iustitia Ecclesiarum parochialium*, ita non debet excedi iustitia, & ius parochiale solum solui ipsis parochialibus Ecclesijs. De quo vide Portelii Addit. ad dubia verb. sepultura num. 2. P. Villalobos dicto numero 3. in fine.

*Bullar. bul. 2.
Clement. 8.*

16 Abbas sepeliendus est apud suum monasterium, vel ubi elegerit sepulturam, quam posse eligere inuit, *cap. final. de sepult. lib. 6.* cum in multis habeat velle, & nolle, nisi finita prælatura decedat, tunc enim sepeliendus est in suo monasterio, & non in loco electo. Prior autem, seu Præfectus alicuius Prioratus, qui est de membris monasterij, vel sepeliendus est in ipso monasterio, vel in Ecclesia sui Prioratus ad nutû, seu voluntatem sui Abbatis. Idem est in Religiosis, qui tumulandi sunt apud suum monasterium, item Cõuersi professi, & Oblati habitum Religionis portantes, etiam non professi: at Religiosi beneficiarij, qui sunt de membris monasterij, & à proprijs domibus ita sunt remoti, quod ad eas commodè portari non possunt, sepulturam sibi eligere valent, vt habetur in *cap. ultimo. de sepulchris*, ubi tradit Glossa. *Tomo 3. quæst. 60. art. 1. & 2.* De quo Vvaldis de Canon. Episcop. cap. 10. num. 11. & cap. 11. num. 6.

Idem docent Francus in dict. *cap. final.* num. 2. Abbas in *cap. de vxore; de sepulchris*, nu. 5. licet aliquantulû dubius, Rosela verb. sepultura 2. nu. 2. ubi Tabien. quæst. 4. num. 5. Syluest. quæst. 6. Nauar. commentar. 2. num. 4. 3. de Regular. quos, & alios plures cum nostro Audore refert, & sequitur Sanchez lib. 6. Decal. cap. 14. n. 3. & sequentibus.

17 Monachus in loco remoto decedens, nec qui cõmodè ad suum monasterium portari potest, expensis ipsius monasterij funerari debet, qui autem præsidet beneficio Regulari manuali expensis ipsius beneficij: & idem de Canonicis Regularibus ius est. Nouitij vero attentis priuilegijs Regularium sepeliendi sunt apud loca, ubi sunt nouitij, expensis ipsorum, seu de suis bonis patrimonialibus, si ea habent, aliàs monasterium eos sepelire tenetur. *ibidem art. 3. & 4.* De quo Vvaldis ubi supra cap. 13. num. 3. & 4. Vide Sanchez lib. 6. decalog. cap. 14. num. 4. & 5. & quoad nouitios à num. 10. & nos diximus resol. 97. num. 9. ¶ An autè nouitij possint eligere sepulturam? affirmat post Francum, Armillam, & Tabien. Sanchez dict. num. 10.

18 Pro Fratribus Militiæ S. Lazari Ierosolymitani extat quædam bulla Clementis III. apud Bullarium, in qua præcipitur Ecclesiarum sæcularium presbyteris, & prælatis in virtute sanctæ obedientiæ, vt dictos Fratres milites apud illos decedentes gratis, & sine pretio sepeliãt, nec possint aliquid ab eis pro sepultura exigere, vel accipere, nisi de spõ tanea morientium, vel parentum ipsorum liberalitate, & deuotione.

*Bullar. bul. 8.
Cleme. 4. n. 3.*

19 Personæ, quibus Ecclesiastica denegatur sepultura sunt hæ: decimarum iniusti detentores *cap. prohibemus 19. de decimis*, blasphemii impenitentes, *cap. final. de maledictis*: decedentes in peccato mortali absque aliquo signo contritionis: manifeste non confessi, nec sacra communione relecti semel in anno, & absque signis contritionis morientes, *cap. quibus 13. quæst. 2. cap. fures, de furtis, cap. omnis vtriusque, de penitent. & remis. vsurarij manifesti impenitentes, & qui non fecerunt cautionem de*

soluendo, seu restituendo *cap. quia in omnibus, de usuris, & habetur in quædam bulla Sixti IIII. interdicti nominatim: omnes decedentes tempore interdicti: excommunicati maiori excommunicatione: interdicti ab ingressu Ecclesiæ, si impoentes decesserint cap. us cus, de sentent. excommunic. in 6. Infideles, Pagani, Iudæi, & Hæretici, cap. Ecclesiam, de consecrat. dist. 1. cap. sanè 24. quæst. 2. morientes in torneamento, in quo imminet periculum mortis, cap. 1. de torneamentis: occidentes se ex desperatione, vel ex iracundia, non ex fatuitate, aut præter intentionem, absque signis doloris in conflictu mortis, cap. placuit 23. quæst. 5. cap. ex parte el 2. de sepultur. pueri morientes sine sacro baptisinate: decedentes in duello, ex Tridentino Concilio, etiam priuato, vt declarauit Gregorius XII. & tandem priuantur Ecclesiastica sepultura monachi morientes proprietarij, cap. monachi, & cap. super quodam, de statu monachorū, Auct. Tom. 3. quæst. 61. art. 1. De quo Nauar. lib. 5. consil. 1. & 2. de pugna vulgari pag. 564. in 1. edit. & lib. 3. consil. 7. de sepultur. ¶ Vide ad idem Hostiensis, lib. 3. sum. tit. sepultura, num. 4. Syluest. verb. sepultura, quæst. 9. & quæ ad id tradit P. Villalob. 2. p. summa tract. 31. diff. 3. per totam.*

Trid. Sess. 25.
c. 19. de Reso.

20. Circa quorum vltimū esse sume notandū, quod inuento aliquo Religioso mortuo cum bursa denariorum, non propterea præcipitè priuandus est Ecclesiastica sepultura, præsumi enim debet denarios non esse proprios, vel quod doluit de peccato, aut ex obliuione, vel negligentia alterius inibi remanserunt. Et idem iudicium erit si inuentus fuit cum vno tantū argento Regali, seu lulio ob paruitatem materiæ, cum non debeat quis tam graui pœna priuationis Ecclesiasticæ sepulturæ multari ob peccatum tantum veniale, quod non excludit gratiam, & charitatem, vt habetur in Tridentino Concilio. An autem id habeat locum etiam in Fratre Minorita, cui strictius in sua regula denarij, seu pecunia prohibentur, vide infra in retractationibus Auctoris, retract. 18. *Ibidem d. art. 1. S. ex quo colligitur, vers. decimo tertio.* De quo Syluest. verb. sepultura num. 11. Nauar. lib. 3. consil. 75. de Regularibus num. 3. & 17. in fine DD. in dict. *cap. monachi, & cap. super quodam, de statu Monachor.* ¶ Idem docent Portel verb. sepultura, num. 11. P. Villalob. d. c. diff. 3. num. 6. vbi idem docet cum Nauar. & nostro Auctore de Religioso Carthusiensi inuente mortuo, cum duodecim denarijs, non obstante huius Ordinis statuto, quia id debet intelligi, quando constaret per contemptum legis, vel animo maiora appropriandi fecisse.

Trid. Sess. 14.
cap. 5.

21. Cadavera occisorum per ministros iustitiæ ob eorum crimina non sunt sepelienda in loco sacro sine licentia iudicis, deponentes autē ea de ligno, & furtiue sepelientes mortaliter peccant, nisi sint consanguinei, qui affectu sanguinis, & ad vitandam propriam infamiam id faciunt. *Ibid. art. 1. in fine, & in Addit. summa tom. 4. cap. 131. n. 2.* De quo Anson. Gomez de delictis cap. 14. n. 8. Idem docet Portel sup. n. 12.

22 Non debet priuari Ecclesiastica sepultura meretrix, quæ inventa est mortua, & vulneribus plena in domo sui amici eodem die statim post factam sacramentalem confessionem, & sacrae communionis refectionem in Paschate, licet de eius contritione non cõstet: quia etiam non constat eam in peccato mortali decessisse, imò verò similiter credi potest, ipsam non fuisse introductam ab occisore ad meretricandam, sed fortassis ad vindictam sumendam de aliqua iniuria, quam tibi irrogatam ab ipsamet fuisse putabat. Dato verò quod animo fornicandi intrasset, præsumendum est illam prius monitam esse ab occisore, vt de peccatis doleret, sicut solet fieri ab occisoribus vxorum, & cognatarum, ipsamque imminente morte ad contritionem, & ad meliorem frugem redijisse. *Ibidem art. 2. & dist. loco Addit. num. 5.* De quo Nauar. lib. 3. consil. 4. de sepulturis, & consil. 16. Idem docet P. Villalobos dict. diff. 3. num. 10. & in simili tradit Portel vbi supra nu. 1.

23 Sepelientes apud locum sacrum priuatos à iure Ecclesiastica sepultura peccant mortaliter insuper & qui tempore interdicti in casibus à iure non concessis, vel publicè excommunicatos, vel nominatim interdictos, vel vsurarios manifestos scienter Ecclesiasticæ tradunt sepultura: ipso facto excommunicationis sententiæ subiacere definitur in *Clementina prima, de sepulturis*: & generaliter omnes recipientes quæquam ad Ecclesiasticam sepulturam in casu non permissio tenentur restituere funus, etiam à multo tempore sepultum (si petatur) & quidquid ratione illius perceperunt, ex glossa cum textu in *cap. cum liberis, de sepulturis*, non tamen quartam funeralem, si solus parochus id commisit. *Ibidem art. 3. & in Addit. vbi supra num. 6.* De quo Panormit. in dict. *cap. s. liberum*, Syluest. verb. sepultura num. 11. Idem latè tradit Suarez de censuris disput. 23. sectione 5. num. 2. & resoluit Par. Villalobos dict. diff. 3. num. 13.

24 Usurarios manifestos, publicè excommunicatos, & nominatim interdictos exhumari facere potest Episcopus, etiam de monasterijs exemptis Regularium, & procul proijci ab Ecclesia, vt innotuit *Clementina prima, de sepulturis*: secus in alijs casibus, in quibus Ecclesiastica prohibetur sepultura, potest tamen impedire funus antequam deducatur ad locum exemptum, ex mente Concilij Tridentini, in quo habetur, quod Religiosos in suo territorio delinquentes liceat punire. *Ibid. art. 4. & tomo 4. Addit. Summa cap. 132. num. 1.* De quo Abb. in *cap. saceris, num. 7. de sepulturis*. Idem docent Suarez dict. sect. 4. à nu. 4. & disp. 35. sect. 1. num. 20. & sect. 6. n. 6. ad finè, Portel vbi supra n. 13.

*Trid. Sess. 25
c. 14. de Reg.*

25 Corpora defunctorum non possunt exhumari, & transferri de loco ad locum sine Episcopi licentia, vt definitur in *cap. corpora Sanctorum, de consecrat. dist. 1. l. si nec dum, l. nemo humanum, c. de Relig. & sump. tit. funus, l. offa, ff. eadem titula, l. 12. ff. 13. p. 1.* intellige tamen de corporibus perpetuè sepuluræ traditis, & de translatis de vna ad aliam

Ecclesiam: secus quando sunt deposita, seu ad tempus seruata in vna, vt postea transferantur ad aliam, vel quando transferuntur de vno loco ad alium eiusdem Ecclesiæ. Fratres Minores habent priuilegium Leonis X. vt in suis Ecclesijs possint exhumare cadauera ibi sepulta, & ad alium locum eiusdem Ecclesiæ transferre de licentia tamen illorum, quorum interest, scilicet consanguineorum, vel illius, cui funeris cura demandata est vt habetur in *Compend. Mendicant. Tomo 3. quæst. 62. art. 1. & d. loco Addit. n. 2.* De quo Nauar. lib. 3. consil. 5. de sepulturis in 2. edit. Idem tradit P. Villalob. d. tract. 31. diff. 6. num. 4.

*Comp. Mendi.
§. 17. verb. se-
pultura.*

26 Bonifacius Octauus in *Extrauaganti, de testanda, de sepulturis*, excommunicat omnes, etiam Pontifices exenterantes, vel in frustra concidentes corpora mortuorum, vel in aqua coquentes, vt carnem ab ossibus euellant, & alibi tumulanda ferant, absolutionemque Sedi Apostolicæ reseruat. Hoc tamen non extenditur ad facientes onotomiam in cadauere, habita prius licentia iudicis, si est corpus alicuius delinquentis puniti, vt vsu receptum est, & ex voto scholæ Salmanticensis fieri solent: nec etiam ad consentientes in tali exenteratione, quidquid sit de ipsorum peccato, lex enim excommunicans aliquid facientem non extenditur ad consentientes, consilium dantem, vel mandantem, nisi id exprimat. *Ibidem art. 2. & citato loco Addit. num. 3. & 4.* De quo Nauar. cap. 27. num. 51. Syluest. verb. excommunicatio 7. num. 79. Anton. Gomez de delictis cap. 14. num. 8. ¶ Idem docet P. Villalobos 1. p. Summ. tract. 17. diff. 25. num. 7. vbi addit cum Caietano, dictam censuram non comprehendere exenterantes cadauera Principum, & nobilissimorum virorum, seu procerum, vt à corruptione præseruentur, nec eos, qui trāsferunt corpora apud infideles existentia ad terras fidelium.

RESOLVTIO CXXVIII.

De Simonia.

SIMONIA est studiosa voluntas emendi, vel vendendi sp̄ rituale, vel spirituali annexum. Est communi Theologorum in quarto distin. 25. Habuit denominationem à Simone, qui voluit spiritualia ab Apostolis emere, vt legitur cap. 8. Actuum Apostolorum. *Tomo 3. quæst. 63. art. 1.* De quo D. Thom. 2. 2. quæst. 100. art. 1. Durand. in 4. dist. 25. quæst. 1. Alensis 2. p. quæst. 167. aliàs 185. memb. 2. Antonin. 2. p. tit. 1. cap. 5. §. 1. Sotus lib. 9. de iust. quæstion. 5. art. 1. & ex Canonistis Nauar. cap. 23. n. 100. quos, & alios refert Suarez tom. 1. de Religione lib. 4. de Simonia cap. 1. n. 9. vbi per totum latè rem tractat, & plures alijs congerit Garcia de beneficijs 8. p. cap. 1. num. 123.

Astor. 8.

2. Committitur simonia in dato, vel recepto principaliter pro ingressu ad Religionem seu admisione ad habitum Regularem, *cap. de Regularibus, cap. non satis, de simonia*, quia datur apertè quid temporale pro spirituali, qualis est datio, & susceptio habitus Regularis, maximè quando recipiendus est inhabilis, & non idoneus, & sine pretio non erat admitendus. *Ibid. art. 2. & in Addit. summa tom. 4. cap. 133. num. 4. De quo Nauar. cap. 23. num. 10. Suar. tom. 1. de Relig. tract. 3. lib. 4. cap. 16. à num. 4. & cap. 54. num. 3. & cap. 57. num. 7. & 8. & agens de dispensatione super dicta simoniaca receptione ad Religionem, cap. 61. num. 7. P. Villalob. 2. p. sum. tract. 37. diffi. 13. à num. 1. P. Portel verb. simonia num. 3.*

3. Regulares inter se conuenientes, vt alter in vna electione suffragetur vni, & alter alteri in alia committunt simoniam, si pactum, & conuentio clara interuenit, quia quoties conuenitur de aliquo faciendo, quo sibi, vel alteri conferatur beneficium spirituale, committitur simonia, vt innuit *cap. quam Pio 1. quæst. 2. cap. cum pridem, cap. final. de pactis*, datur enim, vel reijcitur ius spirituale cum onere, vt fiat aliquid quasi pro pretio rei spiritualis, vel causa mediata eam habendi, quod prohibetur *cap. non satis cap. sicut pro certò, de simonia*. Secus si pactum non interuenit, sed tantum futura spei oblatio, seu demonstratio cum animo se obligandi, vt si dicatur *relinque hoc amore Dei, vel dá suffragium, & prouidebitur tibi de alia re, vel quid simile*. Hæ tamen oblationes subornationis speciem præ se ferunt, idèdque à Religiosis debent esse maximè alienæ. *Ibid. art. 4. De quo Nauar. cap. 23. num. 100. & de datis, & promissis num. 21. ¶ Idem post D. Thom. quodlib. 8. art. 11. Caiet. in sum. §. circa tertium, Syluest. verb. simonia, quæst. 9. ferè resoluit Suarez dict. lib. 4. cap. 44. à num. 3. præsertim num. 8. 9. & 20. & expressius resoluit post Syluestrum, Angelum, & Nauarrum cum nostro Auctore, P. Villalobos dicto tract. 37. diffi. 24. nu. 1.*

4. Regularis acufatus de crimine simoniæ, de quo est diffamatus, suspendi debet ab executione ordinis, prælationis, aut officij per simoniam adepti vsque ad verificationem, & probationem facti *c. accusatum, cap. quoties, de simonia*: At post probatum delictum statim eliminari debet, idèst cum grauissima poena deponi ab adeptis per simoniam, *cap. sicut, eodem titul.* secus si per viam inquisitionis tantum est diffamatus, tunc enim si ignorans de Simonia consecutus est prælationem, cogendus est renunciare, sed minimè deponi debet, *cap. ex insinuatione, de simonia*, dantes verò, & recipientes poena Canonica sunt plectendi: quod si scienter promotus est poena depositionis multari debet. *Ibid. art. 5. De quo Reduan. de simonia p. 14. cap. 10. num. 10. Vidè ad hoc quæ latè tradit Suarez dict. lib. 4. capit. 57. num. 14. cum sequentibus, & num. 35. vsque ad 47.*

5. Paulus II, Pius III, & Pius V. per suas Bullas relatas à Capuccino in Compend. verb. simonia §. & primo notandum, ponunt poenas

ex communicationis, & priuationis ab officio, vel beneficio simoniacè adeptis, & inhabilitatis ad alia in postea obtinenda, *extrauagans 2. de simonia*, ubi per beneficium intelligit Capuccinus, etiam Prioratū, Guardianatum, & similes, additque tales simoniacè pro motos manere priuatos in foro animæ absque alia declaratione, atque idè teneri ab officijs acceptandis se abstinere, adeptaque omnibus vijs, & modis possibilibus renunciare, nisi ex eo insurgat grauissima infamia, quia lex postitiua nõ obligat cum tanto detrimento honoris: debent tamen, vt primum potuerint, procurare secretò dispensationem, & nouam confirmationem in officio. Imò etiam ignorantes simoniam interuenisse in adeptione officij, ubi primum sciuerint, renunciare teneri existimo: nam in dictis Bullis tales redduntur inhabiles, etiam si ignoranter receperint: si autem nondum possident, tenentur omnià renunciare: & idem erit, si iam acceptauerunt cum limitatione superius posita. *Tom. 4. Addit. Summa cap. 134. num. 5. 7. & 11.* ¶ De quo latè agit Suarez d. lib. 4. cap. 56. à nu. 2. & præcipuè à num. 19. cum sequentibus & dict. cap. 57. à num. 15. vsque ad 32. & loquens de ignorante interuentionem simoniæ, à numer. 33. & quod sub illa Extrauagante comprehendantur prælaturæ Regulares, tradit ibidem, num. 47. Vidè ad idem Nauarum lib. 5. conf. 65. de simonia, & Portel verb. simonia num. 5. qui idem docent.

6 Idè ius est in simoniaco confidentis, qui non solū manet priuatus ipso facto beneficio adepto per simoniã, sed etiã beneficijs ante Canonice adeptis, vt ex Bulla Pij V. constat: fructusque ex illis acquisitos ipse eiusque hæres tenentur plenè restituere à primo die, quo illos ceperunt percipere, exceptis his, super quibus cõpositio facta fuerit cum Camera Apostolica: Absolutus tamen ab excommunicatione post relictum beneficium per simoniam adeptum licitè potest percipere fructus beneficij antea Canonice adepti, sicque mitigandum esse rigorem Extrauagantium Pij III. & Pij V. æquitas dicitur, nemo enim suis bonis ante sententiam, neque iure quæsito, aut eorum possessione debet priuari. *Ibidem dict. num. 5. & 7.* De quo Enriquez lib. 13. de excommunicat. cap. 37. sub S. prope finem, & in glossa litera C. Suarez latè dict. lib. 4. cap. 43. per totum. ¶ Ad quod etiam videantur Nauar. conf. 33. nu. 4. & conf. 76. num. 6. de simonia, & in Manu. cap. 23. num. 119. Vgolin. tabu. 1. cap. 22. §. 1. numer. 8. ubi agunt de simonia confidentiali circa pensiones beneficiorum, & nouissimè P. Villalob. d. tract. 37. diffi. 38. num. 3. & 4. qui tenece ferè idem quod noster Auctor.

An autem prælati Regulares possint absoluere, & dispensare cū suis subditis simoniacè ordinatis, vidè supra de absolutione quoad Fratres, resol. 3. nu. 7. ubi ex mente Auctoris partem affirmatiuam defendimus.

An committatur simonia in conuentionibus, & pactis super dotibus Monialium factis, diximus supra de dotibus Monialium, resol. 54. num. 1. & sequentibus.

RESOLVTIO. CXXIX.

De Suspensione.

SUSPENSIO, de qua in præsentiarum, est censura Ecclesiastica, qua alicui personæ Ecclesiasticæ prohibetur exercitium sui officij, vel beneficij Ecclesiastici in totum, vel in partem, in certum tempus, vel in perpetuum ob suam culpam. Est autè duplex, alia lata à iure, id est posita in corpore iuris: alia ab homine, id est, quæ imponitur à iudice. Rursus alia est suspensio ab officio, alia à beneficio, alia à iurisdictione, alia ab ordine suscepto, alia à suscipiendo, quod summitur ex *cap. sanè, el 2. de officio delegat. & ex cap. 2. eodem titulo, in 6. & ex cap. quia in omnibus, de usur. in fin. cap. nihil, cap. cum in cunctis, & ultim. de elect. Clem. 2. de vitis, & honest. cleric. Clem. 1. de decimis, cap. in aram, de privileg.* Suspectus ab officio non censetur suspectus à beneficio quoad ea, quæ non sunt officij Diuini: nec è contra, suspectus à beneficio censetur suspectus ab officio: nec suspectus ab ordine est suspectus à iurisdictione, nec è conuerso suspectus à iurisdictione, censetur suspectus ab ordine: nec suspectus à beneficio est suspectus ab ordine, vel iurisdictione, quæ ei conuenit ex alio, quam beneficij, à quo est suspectus: nec suspectus ab ordine suscepto simpliciter est suspectus à suscipiendo, nec è conuerso. Item nec suspectus ab ingressu Ecclesiæ censetur suspectus ab usu iurisdictionis, quem adhuc retinet, vnde poterit excommunicare, & absolvere, ac extra Ecclesiam, cuius ingressus ei est interdictus, celebrare, ex communi Doctorum. *Tom. 3. quest. 65. art. 1. De quo Nauar. in Manu. cap. 27. num. 160. & cap. 47. num. 161. Angel. verb. suspensio. 3. versic. quod si interdictum, Syluest. quest. 5. versic. si verò, & late resoluit Suarez de censuris disp. 26. sect. 1. 2. & 3. per totum, vbi sect. 4. num. 1. agit de effectu suspensionis ab officio: & de effectu suspensionis ab ordine agit, à num. 2. & de effectu suspensionis à iurisdictione, à num. 19. & de effectibus suspensionis à beneficio, disp. 27. sect. 1. & 2. per totum, & idem tradit P. Villalobos 1. p. sum. tract. 18. diffi. 3. à num. 5.*

2 Regulares incurrunt suspensionem à iure in multis casibus. Primò, si absque licentia sui prælati, ac legitima cæcitate sacris initiuntur, per Extrauag. Pij Secundi *cum ex sacrorum*, de quo supræresolut. 106. num. 10. diximus. Secundò, alienantes bona, & res monasterij absque debita iuris solemnitate, *Clem. monasteriorum, de rebus Ecclesi. non alienan.* de quo sup. resol. 7. nu. 2. Tertio, suspenduntur prælati submitentes laicis bona immobilia, aut iura Ecclesiæ sine licentia Papæ, *cap. hoc consultiſimo de rebus Ecclesi. non alienand.* Quarto, suspenditur prælatus Mendicantiū admittens aliquè ad professionè ante finitū annū probationis, *c. 2. de Regul. in 6.*

De quo supra de nouitijs, resol. 101. n. 47. diximus. Quintò, suspèduntur ab officio, & beneficio Regulares decimas sibi vsurpantes absq; priuilegio, nisi intra mensem moniti desistat, & intra duos satisfaciât, nõ habètes autè officium, vel administrationè excõmunicantur, ante satisfactionè cõdignam non absoluedi, *Clementina, Religiosi, de decimis*. Sextò, suspenduntur ab officio prædicationis prædicatores non facientes conscientiam sibi contentibus de decimis soluendis, *Clement. cupientes, de decim.* de quo supra de decimis num 8. diximus. Septimò, suspenduntur Abbates, & Priores, si sotulares non altos, & corrigatos, vel capucia non scisa portare præsumserint, *Clement. 1. de stat. monach.* Octauò, suspenduntur, qui ex administratione Eucharistiæ, Extremæ vnctionis, vel solemnizationis matrimonij, aut ex quacunq; absolute indebita quidquam acquisierint, nisi requisiti intra mensem restituant *Clement. 1. §. quibus etiam, ad finem, de priuileg.* Nonò, suspenduntur ab executione Pontificalium Fratres Prædicatores promoti ad Episcopatum, si ante consecrationem nõ renuncient, seu reddant Ordini libros & res, quas habent tempore promotionis, ex quadam Extrauagante Clementis III. de quo supra diximus de Episcopis num. 7. Decimo, suspenduntur Fratres Prædicatores perturbantes Fratres Minores in officio Inquisitionis, & è conuerso, de quo supra de hæretica prauitate resol. 73. n. 1. Vndecimò suspenditur prælatus Regularis, qui non satisfacit damnum per suum subditum illatum detrahendo Ecclesiæ prælatis intra mensem, postquam fuerit requisitus, *Clement. 1. in fine de priuilegijs*. Duodecimo, suspenduntur in eadem Clementina prælati Regulares, qui moniti intra mensem non satisfaciunt damnum illatum à subdito impediente, ne testator relinquat legatum Ecclesiæ Matræ, aut Parochiali; non tamen ex eo prohibentur Religiosi suas necessitates representare testatori, vel eum inducere, seu persuadere ad relinquendum aliquid suis Monasterijs, vt tenent Doctores mox infra citandi. Tandem suspenduntur à diuinis prælati admittentes fornicas intra Monasteria, ex Bulla Pij V. & Gregorij XIII. de quo supra de clausura Monachorum num. 1. diximus. *Ibid. art. 2.* De quo Nauar. cap. 28. num. 36. Medin. in instruct. capit. 14. nu. 21. Sarmiento lib. 8. sect. 6. ¶ Supra traditas suspèssiones, & alias plures cõtra religiosos latas refert Suarez de censuris disp. 31. sect. 6. per totam, & P. Villalo. d. tracta. 18. diffi. 7. 8. & 9.

3. Licet in generali suspensione non comprehendantur Episcopi, nisi de illis fiat expressa mentio, *cap. quia periculum, de sentent. excommuni. libr. 6.* hoc tamen non extenditur ad Generales, & Prouinciales Religionum, quia in eis non militat ratio, quæ militat in Episcopis, ne scilicet impediatur Pontificalium exercitium: ex concessione tamen Benedicti XII. apud Bullarium, nullus præter Romanum Pontificem potest suspensionis sententiam in Regulares promulgare. *Ibid. art. 2.* ¶ Idem quoad Episcopum, etiam electum docet Suarez de censuris disp. 28. section. 2.

tion. 2. num. 6. & 7. vbi quæ ad prælatos Regulares superiores idem innuere videntur, & sequitur P. Villalob. 1. p. sum. tra&t. 16. diffi. 14. nu. 7. vidè supra resol. 62. num. 3. ad finem.

4 Suspensio à iudice competente lata, etiam si sit iniusta, regulariter valet, & saltem in foro exteriori seruanda est, modò eius nullitas nõ sit in iure expressa. Vndè cum nullo iure caueatur, quod suspensio à iudice lata non præmissa correctione fraterna ipso iure nulla sit, valida erit suspensio lata in prælatum Regularem, non obstante statuto suæ Religionis, quo decernitur, vt prælatus delinquens præuia correctione fraterna possit suspendi. Quod debet intelligi, & limitari, nisi procedatur per viam denunciationis Evangelicæ. *Ibidem. art. 4. De quo Nauar. lib. 5. conf. 65. de sentent. excommunicat. & in Manua. cap. 27. nu. 4. Ad quod etiam vide quæ tradit Suarez de censura nulla ex defectu causæ, vbi supra disp. 4. sect. 7. num. 3. vsque ad 7. & num. 41.*

5 Religiosus suspensus à temporalibus, quæ ex sua natura, aut ex Ecclesiastica institutione non pendent ab aliquo ordine v. g. ab officio procuratoris, cellarij, aut similibus, contraueniendo non fit irregularis. Vndè notarij, etiam Apostolica auctoritate creati, & ab officio per Episcopum suspensi (cui id conceditur in Tridentino Concilio) non fiunt irregulares exercendo suum munus, à quo sunt prohibiti. Secus si sit talis Religiosus prohibitus ab ordine aliquo, à quo actus pendent, vt actus præsentandi, eligendi, nominandi, aut etiam beneficia conferendi, quando pendent ab aliquo ordine, tunc enim irregularis efficitur, & facit *cap. 10. de excess. prælat. vbi glos. 1. ibid. art. 6. De quo Sylu. v. suspensio quæst. 5. vers. si verò, Innocent. & Hostiens. in cap. final. de excess. prælati sum. Vidè quæ ad hoc tradit Suarez de censuris disp. 26. sect. 3. num. 12. & sect. 4. à num. 2. vsque ad 5. & num. 19.*

*Trid. sess. 22^a
c. 10. de reform.*

6 Valent acta per prælatum suspensum, interim dum non est denunciatus, & declaratus, nec antea ab officio & exercitio iurisdictionis cessare debet, vt definitur in *Extravagante, ad custanda, de sentent. ex com.* quæ declaratio nullo modò licitè fieri potest absque præuia citatione partis, aliter facta ipso iure est nulla, & per consequens interim acta per ipsum valent. *Ibid. ar. 7. De quo Nauar. lib. 5. conf. 65. num. 5. de sententia excommunicat. & resoluit egregiè Suarez vbi sup. disp. 27. sect. 2. nu. 2.*

7 Suspensi, & interdicti nominatim sunt euitandi in illis tantùm, à quibus expressè suspenduntur, vel interdicuntur, & non in alijs. Vndè suspensus à Diuinis potest prædicare, confiteri, communicare corpori Domini, & audire missam, sicut laico licet, quia hæc non sunt specialiter deputata suo ordini, & non prohibetur nisi ab his, quæ pertinent ad suum officium. *capit. 1. vbi glos. de sentent. & re iudicat. in 6. Auctor. Ibid. art. 8. De quo Nauar. in Manu. cap. 27. num. 176. & 177. & nu. 151. Idem resoluit Suarez dicta sect. 2. numer. 7. & sect. 3. numer. 9. & 10.*

8 Nulla forma verborum est præscripta ad ferendam, vel tollendam

dam suspensionem, idedque sufficiunt quæcunque verba id significantia. Debet tamen poni in scriptis, aliàs verbo tenus suspēdens sine scriptura peccat, & incurrit suspensionem, *cap. 1. de sentent. excommunicat. lib. 6. Auct. Tom. 7. quæst. 57. art. 1.* De quo Nauar. *cap. 27. num. 161.* Suarez de censur. disp. 3. sect. 13. à num. 2. & disp. 29. sect. 3. num. 1. & 2.

9 Apostata sacro Ordine insignitus in Apostasia ipso iure manet suspensus, *cap. ultimo de Apostatis*, tam ratione irregularitatis, quàm incurrit per crimen apostasiæ, quàm ratione excommunicationis: vnde duabus suspensionibus ligatus manet, ac proinde duplici indiget absolutio-
ne Tom. 3. Addit. summa cap. 21. num. 11. De quo Suarez tom. 4. de censur. disp. 31. sect. 6. num. 1. & nos diximus supra resolut. 11. num. 16. & 29.

Quis autem possit absoluerè Religiosos à suspensione à Diuinis, videtur supra de absolut. quoad fratres resol. 3. num. 8.

RESOLVTIO. CXXX.

De sollicitantibus foeminas intra poenitentia Sacramentum.

Non nulla de hac re in superioribus attingisse memini resolut. 48. num. 15. & 16. vbi tractauimus quid Paulus III. contra sollicitantes foeminas in sacris confessionibus statuerit. Cuius constitutionis poenas cum his funestissimis temporibus aliquot scelerati sacerdotes non metuerent, prouocantes, vel saltem prouocare tentantes in ipsa confessione ad obscenos actus foeminas poenitentes: huic malo stupendo, & sanguine deflèdo æquissimè iuxta, & sanctissimè denudò occurrere voluit Dominus Paulus Quintus in sua perpetua hac de re constitutione, quam didixi decimo sexto die Serembrii, anno Christiano 1608. cuius constitutionis integritatem ad verbum referit Illustrissimus, & Reuerendissimus DD. Rodericus à Cusia nunc Archiepiscopus Bracharensis, vir & nobilitatis, eruditionis, & pietatis ergò admirandus, cuius hæc sola laus esse potest, quod omni laudatione maior esse videatur, in suo tractatu elegantissimo, de confessorijs sollicitantibus, in principio, qui rem ex professo agens per viginti quatuor quæstiones eruditè, ac pietatis se diffundit, nil ferè nobis intactum, aut insolutum relinquens. Qua propter nescio, an facillè nobis erit aliquid resolutis ab eo addere.

(. . .)

TENOR BULLÆ PAULI V.

*Dilectio filio in Portugallia, & Algarbiorum
Regnis Hæreticæ prauitatis Inquistori
Generalinunc, & pro tempore
existenti.*

PAVLVS PAPA QVINTVS.

DILECTE Fili salutem, & Apostolicam benedictionem. Cû
sicut nuper non sine animi nostri molestia accepimus, diuersi
sacerdotes in Regnis Portugallia, & Algarbiorum, ac eorum
ciuitatibus & Diœcesibus, ac dominijs curam animarum ha-
bentes, sine campo alijs exercentes, aut aliàs audiendis confessionibus
pœnitentium deputati, in tantam proruperunt iniquitatem, vt Sacra-
mento pœnitentiæ in sacramentali confessione abutantur: nec illi, &
qui id instruit, Domino Deo, & Saluatori nostro Iesu Christo iniuriam
facere vereantur, mulieres videlicet pœnitentes ad actus inhonestos,
dum earum audiant confessiones alliciendo & prouocando, seu allice-
re, & prouocare tentando, & procurando, ac loco earum per Sacramen-
tum huiusmodi Creatori nostro, reconciliationis grauiorum peccato-
rum mole eas onerando, & in manibus Diaboli tradendo, in diuinæ Maie-
statis offensam, & animarum perniciem, ac Christi fidelium non modicu-
m damnum. Nos in animum inducere nequeunt, quod qui de fide
Catholica rectè senserint, sacramentis in Ecclesia Dei institutis abutan-
tur, aut illis iniuriam faciant: tibi per præsentem committimus, & man-
damus, quatenus prout in alijs causis sancti Officij fieri solet, per te, vel
per alium, seu alios à te deputandum, seu deputandos contra omnes, &
singulos sacerdotes dictorum Regnorum, ac illorum ciuitatum, & Diœ-
cesium de præmissis quomodo libet diffamatos, tam seculares, quam quo-
rumuis Ordinum, etiam exemptorum, & Sedi Apostolicæ immediatè
subiectorum Regulares, cuiuscumque dignitatis, status, gradus, Ordi-
nis, conditionis, & præminentia existant, tam super præmissis, quam
super fide Catholica, & quidquid de ea sentiant, diligenter inquiras, &
iuxta facultatem tibi contra hæreticos, aut de hæresi quouis modo sus-
ceptos à Sede Apostolica concessarum, continentiam, & tenorem pro-
cedas, ac culpabiles repertos iuxta excessuum suorum qualitatè, prout
iuris fuerit, punias, eos etiam, & prout de iure fuerit faciendum, debita
præcedente degradatione secularis iudicis arbitrio puniendos traden-
do, nõ obstantibus cõstitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, ac Ec-
clesia-

clefiatū, & Monasterioiū, nec non Ordinū quorūlibet, quorū ipsi sacerdotes fuerunt etiam iuramento, cōfirmatione Apostolica, vel quauis firmitate alta roboratis statutis, & cōsuetudinibus, priuilegijs quoq; indultis, & literis Apostolicis sub quibuscūq; tenoribus, & formis, ac quibuscumque clausulis, & decretis, etiam motu proprio, aut alijs quomodo-libet concessi, etiam iteratis vicibus, approbati, & innouati, quibus omnibus eorum tenores præsentibus pro expressis habentes, hac vice dum taxat specialiter & expressè derogamus, cæterisque contrarijs quibuscumque. Datum Romæ apud Sanctum Marcum sub anulo Piscatoris, die 16. Septembris 1608. Pontificatus nostri anno quarto.

Similem Bullam expeditam ab eodem Paulo V. eodem die, & anno pro tota Hispania, refert Portel, verb. sollicitare, in principio.

1 Prima igitur quæstio, quæ pro præcedenti constitutione, nec facile enodanda excitari potest, petit, an ea extendi possit ad præterita; ita vt comprehendat sollicitationem commissam antepromulgationem constitutionis? Pars negatiua probatur ex regula, *cap. 2. & cap. vit. de consuet.* quibus cauetur, legis, & constitutionis naturam esse, vt nunquam ad præterita protrahatur, nisi id specialiter caueatur. Qua ratione scriptum legimus in *cap. 1. de postulat. pralat. in 6.* constitutionem de qua ibi, & si iuris antiqui declaratoria sit, præcedentes tamen factas electiones nō attingere, nec ad præterita quoad pœnam extendi. Potest etiam hæc sententia iuari ex doctrina Panormitani *cap. quoniam, de simon. afferentis*, cōstitutionem iuris antiqui declaratoriam nouam pœnam subijcientem, respectu pœnæ ad præterita non protrahendam. Quibus, & alijs rationibus ductus in specie sic docet Portel in addit. ad dubia, verb. sollicitare foeminas, numer. 7. Probabilius tamen censeo constitutionem hanc ad præterita producendam esse. Moueor præcipuè ex eo, quod illa ius nouum non affert, sed antiquum innouat. At qui cum lex declaratoria est, ex vi sua ad præterita extenditur, *cap. vltim. de sponsa duorum, cap. de infidelibus, de consanguin. & affinit. cap. cum tu, de usur. authen. de filijs anto instrumenta dotalia natis, coll. 3.* In hanc sententiam propensior videtur D. Roder. a Cuiña d. tract. quæst. 3. à principio, vbi num. 10. affirmat, sic censuit se P. Suarezium de hac re ab eo consultum, & alios Theologiæ, & vtriusq; iuris peritissimos Conibricensis Academix antecessores, cui sententiæ etiam subscribit D. Freitas in addit. ad d. tract. d. quæst. 3. num. 24. vbi addit, cum his mitius agendum fore.

2 Secundò, controuersam satis, & intricatã aggredimur quæstionem. In qua dolentem me, & pudentem faciet loqui proximoium salus, vtrum scilicet huius constitutionis pœna comprehendat confessarios sollicitantes pueros ad nefandam venerem? Pars negans probatur, quia quando verba constitutionis non verificantur, dispositio nihil est *l. quod constitutio, ff. de militari. testament. l. 4. §. quoties, ff. de damnno infecto.* Atqui præcedentis Bullæ verba solum ad confessarios sollici-

solicitantes feminas in confessione diriguntur: ergo ad puerorum sollicitatores minime sunt protrahenda, cum femina, & n. as opponantur in *l. sed & si quis*, §. primo. ff. de institutoria actione, maxime in odiosis, & pœnabilibus, quæ proprium, & expressum casum non egrediuntur, ut notissimi iuris est. Quo, & alijs fundamentis dubius hæret in quæstione Paramus relatus à D. Roderico de à Cufia d. tract. quæst. 6. num. 5. Oppositam tamen sententiam, quam veriolem puto, docent expressè noster Auctor. *Tomo 1. q. 59. art. 4. in fine*. Ludovic. Lopez 1. p. instructor. cap. 35. vers. at hic iam, in fine, Salzedo in pract. crimin. c. 82. vers. deponantur, in fine, & probabilem iudicat Portel dict. verb. sollicitare num. 5. ad finem, & securiorem idem D. Archiepiscopus Bracharensis dict. quæst. 6. à num. 6. Grassii consil. 1. de cognatione spiritali à num. 45. vbi num. 51. pro hac sententia sic fuisse diffinitum in Curia Archiepiscopali Neapolitana affirmat, & tandem idem probat Quaranta verb. confessor, vers. ampliatur.

3. Quam sententiam, quæ verissima est, probant præcitati Auctores, quia legis ratio, & legislatoris mens multò maiori iure in masculis, quam in foeminis sollicitatis videtur hic vires sumere, ut colligitur ex proœmio huius constitutionis. At ex identitate rationis expressa in lege bene licet facere extensionem ipsius legis, etiam si sit pœnalis, arguuntur *cap. si quis suadente 17. q. 4.* in quo pœna ex communicationis contra percussores clericorum, & monachorum extenditur ad Conuersos, & nouitios, *cap. non est dubium*, vbi glossa 2. de sentent. excommunicat. *cap. Religioso*, & ibi glossa vlt. eodem titulo in 6. Quod quidem multo certius videtur in lege non pœnali, & certissimum in fauorabili, qualem censet hanc constitutionem idem D. Archiepiscopus Bracharensis in dict. tract. quæst. 3. num. 4. quæ, inquit, non idè lata est, ut imponantur pœnæ, sed ut delegetur iurisdicctio, fides seruetur integra, sacramenta colantur, animarum casus vitentur: ergo ad omnem turpem, & in honestam extenditur sollicitationem, quæ pœnitentibus in confessione fit. Hæc præfatus Illustrissimus Auctor. Confirmatur, quia suspectiorem de fide reddit confessarium sollicitatio masculi potius, quam foemina, eo quod maior inferatur iniuria pœnitentiæ sacramento à Christo Domino ad salutem animarum instituto. Vnde cum ex antiqua iurisdicctio nis vi possint Inquisitores de crimine hoc pessimo, & nefando cognoscere, exclusa hac noua constitutione: maiori certè iure poterunt ipsa supposita, quia hæc potius declaratiuæ, seu comprehensiuæ quam constitutiuæ vim habet, ob suspicionem de fide in sacramentis polluta per tam nefariam crimen.

Neque hodie de hac re dubitationi locū esse, facit declaratio Pauli Quinti die 29. Nouembris, anno 1612. declarantis, comprehendi suo Breui, etiam sollicitantes mares. Cuius Pontificis declarationis fidem facit Cardinalis Millinus rescribens ad Inquisitorem Generalem Por-

gallie, teste D. Freyas in addit. ad dict. quæst. 6. D. Roderici Archiepiscopi num. 26.

4 An autem confessarius ad mollitiem pueros sollicitans in hac constituti^one comprehendatur? Affirmauit Suarez super hoc consultus, vt refert, probans hanc sententiam idem D. Archiepiscopus Bracharensis dict. quæst. 6. n. 11. & rectè, cum rationes non minus superiorem, quam huic casum enunciant.

5 Tertio discutienda se se offert alia nobilis quæstio, quo tempore fieri debeat sollicitatio, an necesse sit, fiat in ipsa confessione, an sufficiat fieri antè, vel post? In qua quæstione pars negatiua efficaciter suaderi potest: primo ex verbis constitutionis, ibi, *audiunt confessiones*: quæ verba duntaxat præsens tempus confessionis comprehendunt. Secundo ex eò, quia sollicitantes idèò hac constitutione coercentur, quod de sacramentis malè opinari, illisque iniuriam facere videantur. Quæ ratio cessat in sollicitantibus ante, vel post confessionem. Quibus & alijs fundamentis dubius sic videtur hanc sententiam probare Ludouic. Lopez instructor. i. p. cap. 35. §. at hic iam.

Verius tamen est ad fidei censores pertinere animaduersione eius, qui ante, vel post confessionem fœmigas sollicitauit in ipso confessionis loco, vel altero, dummodo fuerit propè, ac circuei, non ita multo transacto tempore. Quæ sententia suadetur primo, ex eo quod vulgò iactatur id haberi pro factò, quod proxime faciendum est, ex celebri doctrina Bart. per textum ibi in l. penult. ff. de militar. testamen. recepta ex multis à Tiraquel. post leges connubiales glossa 2. à num. 2. Secundo facit quia pro actu completo habetur destinatio, ex traditis à Felino in cap. cum ad eò num. 2. & 4. de rescript. quæ traditio maximè vim suam exerit in causa fauorabili, cuiusmodi est fidei causa, *Clementina, sape, de verborum significat.* Vnde conatus & processus ad maleficium pro impleto habetur, *is qui cum telo, C. de fidei iuris. l. 1. §. diuus. ff. eodem titulo.* Menoch. de arbitrar. casu 360. num. 59. plura hac de re petenda ex Gomez 3. variar. cap. 3. num. 30. Couar. *Clementina, si furiosus*, 2. p. in principio à num. 6. Deciano tomo 2. criminal. lib. 9. cap. 29. à num. 1. Fatinae. in praxi tomo 4. quæst. 124. à num. 1. Petr. Caballo 1. tomo criminal. cap. 27. à n. 1. Tertio eadem sententia iuuatur ex eo, quod vicinitas actuum ante, vel post, vnum facit, & eundem actum cap. officij §. nos autem, de electione. l. si ventri §. in bonis ff. privilegij creditor. Igitur de his actibus, ac si essent vnus, vnum fiet iudicij argumentò l. cum antiquitas, C. de testamen. Quibus & alijs rationibus hanc sententiam in proposita quæstione expressè probant nos ter Auctor. Tomo 1. quæst. 59. art. 4. versiculo. vnde in summe. Et Tomo 2. quæst. 26. art. 1. ad finem. Heniquez lib. 6. summae cap. 17. num. 4. littera L. Paramus de origine inquisit. quæst. 10. num. 90. & 116. & 119. D. D. Rodericus à Cuija de confessarijs sollicitantibus, quæst. 5. à n. 6. vbi refert, sic rogatum hac de re respondit P. Suarium, eandemque senten-

sententiam sequuntur P. Ledesma de Penitentia cap. 19. conclus. 6. Graphis consil. 1. num. 29. de cognat. spirit. Viualdi in condelabro 3. p. titulo de irregularitate num. 62. Basil. de impediment. matrim. cap. 24. §. 2. vers. sed quod dicendum, Benedictus Agidius Lusitanus tract. de iure & privilegijs honestat. art. 11. num. 19. Aloysius Riccius in praxi fori Ecclesias. dist. 3. 69. n. 1. vbi refert sic declarasse Clementem VIII. eamque seruare præcipit Colendissimus Cardinalis D. Baltasar Moscoso in suo Episcopatu Ciuenensi, vt constat ex sua instructione curationum cap. 17. §. 5. & hanc sententiam tenet, si rectè explicetur, Sanchez lib. 7. de matrimon. disp. 55. num. 1. & 2.

6 Quarto est & alia quæstio exagitanda, an si non ipse confessarius, sed per contrariū mulier tacite, vel expressè cōfessariū sollicitet, talis casus ad fidei censores pertinere debeat? Pertinere, sequentia suade re videntur. Primo, quia nemo potest pœnas à lege statutas effugere, causatus se electum ab alio erimina perpetrasse. Cuius rei argumento nec excusabitur sacerdos ab Inquisitorum vindicta per sollicitationem sibi à fœmina. Secundo pro hac sententia expendi potest textus in *l. qui cum uno, §. qui filium, vers. qui enim, ff. de re milis. ibi: qui enim se sollicitari ab alio passus est, veniam non meretur.* Quibus verbis non obscure significat Cōsultus, eadem pœna teneri illum, qui alterius sollicitatione militiam deseruit, ac ipsum desertorem, notat Rebuff. in *l. quibus 57. verbo sollicitari, ff. de verb. significat.* Tertio, non parum hæc sententia iuuatur ex verbis ipsius constitutionis, ibi: *sacramentis à Christo institutis abstantur, aut illis iniuriam facti:* quæ verba rectissimè conueniunt confessario, qui fœminæ sollicitationi non obstat, sed ei æstuanti morem gerit per sacrilegium hæresis suspicionem ineurrit. Sic docet Paramus d. quæst. 10. in fine.

7 Contrariam tamen sententiam certiorē, & veriorē iudico cū Suarez, quem hæc de re interrogatum sic respondisse refert, & sequitur D. Roderic. à Cuña dicit. tract. quæst. 11. num. 7. Probatur primo, quia sola scandalosa sollicitatio iurisdictioni Inquisitorum subijcitur, quæ quidem comitricitur, cum à confessario fœmina provocatur, quæ in causa est, vt illi tam detestabili scelere conquinetur, sed hæc scandalosa sollicitatio desit in nostro casu, ergo talis confessarius pœnis constitutionis affici non debet. Secundo ex eo, quod suspitio malæ doctrine, quam constitutio mouet, non videtur dari in tali sacerdote sollicitato, cum commissus error perspicuè à fragilitate, & oblata in castitatem occasione exoritur prorsus. Cum ergo sine sacramenti errore contingat, necque constituitur verba, nec eius sententiam ad hunc casum producendam existimo. Vnde à fortiori fit consequens dicendum, confessarium hunc ita à fœmina sollicitatum non teneri de hac ad Inquisitores deferre, vt rectissimè probat D. Rodericus à Cuña dicit. tract. quæst. 9. §. num. 5. vbi auctoritate Suarij id confirmat.

8 Quinto inquiri oportet, an si sacerdos verè absoluendi potestate careat, & fœminam intra confessionem sollicitè pœnis constitutis affici debeat? Partem negatiuam, & si nonnulla suadere videantur, quibus indistinctè dicendum videatur, hunc presbyterum constitutionis præfatæ pœnis non esse afficiendum: huius tamen sententiæ rationes ad eò generales sunt, vt non multum vrgeant. Quare probabilius cenſeo in hac re duos casus separandos esse cum D. Roderico à Cuiña in dict. tract. quæſtion. 14. à numer. 4. Prior est, cum confessio facta sacerdoti carenti iurisdictione euenit bona pœnitentis, & confessarij simul fide, vterque existimans non deesse iurisdictionem. Et in hoc casu pro comperto habeo hunc sacerdotem pœnis constitutionis subiaccere, neque excusabitur, si postea sciat iurisdictione caruisse. Quæ sententia illa ratione subnititur, quia constitutio videtur afficere confessarium, qui intentione sua sacramentalem actû maculauit obicæna prouocatione. Atqui nemo sanus negabit, confessionem talem ex animo confessarij, & pœnitentis sacramentalem fuisse, licet per accidens non esset. Igitur quantum ex se sacramentale licet putatio irreuerentia est, quod satis est, vt vindicetur, ex traditis à simili à Suario tomo 4. de pœnitent. disput. 33. sect. 2. num. 4.

9 Secundus casus est, cum fœmina bona fide accesserit, confessarius verò mala fide. In quo casu & si aliquantulum hæreat D. Roderic. à Cuiña, scisus in vtranque partem, in affirmatiuam tamè procliuor est. Eamque expressè probat D. Freitas in addit. ad dict. tract. dict. quæst. 14. num. 13. quæ illa ratione subnititur, quod absurdum videatur melioris conditionis esse eos qui deliquerunt, quam eos, qui bona fide secerunt. l. 3. §. 1. ff. de donat. inter. l. si à domino 36. §. si prado. ff. de petit. heredit. l. seruus 4. ff. quod vi, aut clam, l. non solum 13. ff. de noxalib.

10 Sexto, superioribus finitima est alia quæstio, an confessor in loeo ipso sacris confessionibus deputato simulans sacramentaliter audire fœminam, nullum intendens facere sacramentum, sed sub crucis signo, vt inspicientes decipiat, signa tantùm actus absolutionis sine intentione absoluendi faciens, & intra hunc actum ad turpitudinem mulierem prouocans, Inquisitorum iudicio subiaceat denunciandus, ex vi præfatæ constitutionis? Negatiua pars suaderi potest ex eo, quia in hoc casu adest sacramentalis pœnitentiæ deceptio, illusio, & confessionis contèptus, quâ simulant cõfessor, & pœnitès, vt libidinem suâ expleant. Quod summû flagitiû summè puniri debet, præsertim in personis Ecclesiasticis, in quibus magis ratio prohibitionis vrget, ex Clem. 1. de renunciat. cû ibi adductis per glossam. Eo vel maxime, quia illud videtur comprehendi sub lege, quod statuisset, & prouidisset legislator, si de eo in retrogaretur, vt ex glossa vltim. in fine, in l. tale pactum, §. final. ff. de pactis, tradunt Socia. l. unior consil. 139. num. 12. volum. 1. Cur. l. uni. consil. 82. num. 4. Bart. in l. Titius, §. si Lucius, in fin. ff. de lib. & posthum. & in concessi-

fioni.

sonibus Papæ, vt hic, expressè docet Paris. consil. 114. nu. 17. & consil. 96. num. 31. in fin. & consil. 72. num. 99. lib. 4. & pro eo videtur esse textus in cap. super litteris, de rescript. ad fin. vbi illud debet considerare delegatus, quod delegans consideraret. Nihilominus tamen oppositam sententiam verissimam existimat D. Roderic. à Cusña dict. tract. quæst. 15. num. 1. & meritò, ea ratione ductus, quia delegata iurisdicção facta hic Inquisitoribus cum stricta sit, strictè accipienda est: atque idè illud tantùm comprehendere videtur, quod expressum inuenitur in dicta bulla cap. cum olim 1. ante fin. ibi, cum in rescripto nulla de eo mentio haberetur, & cap. P. & G. in fin. ibi: cum ad alias personas nequeant prorogari: de offic. delegat. & traditur in cap. nonnulli, §. sunt & alij, vbi glos. verb. lites, de rescript. maximè cum in proposito nulla sacramento penitentia fiat iniuria, & irreuerentia, cum non detur hic sacramentalis confessio, vt colligitur ex verbis bulla, ibi: in actu audiendi confessionem, quæ sacramentũ verum, non verò fictum, & simulatum denotant. Eandem sententiam probant D. Freitas in annotat. ad dict. quæst. 15. num. 11. Portel dicto verb. sollicitare num. 12. qui addit, arbitrio iudicis seuerè vindicandum hunc confessarium.

11 Septimo dubitari meritò potest, an foemina sollicitata libenter consentiens libidini sollicitantis confessarij teneatur illum ad Inquisitores per denunciationem deferre. Parti neganti fauet, quia nemo tenetur se ipsum prodere cum tanto dispendio sui nominis, & honoris, denunciando complicem sui delicti, vt communi sensu tradunt DD. At qui mulier sic ad sollicitationem confessarij libidinem ipsius explès detegeret suam turpitudinem, illam prodendo, ergo. Ita in quodam casu hæresis consuluit Nauarrus, non teneri complicem illius criminis ad se prodendum, lib. 5. consil. 8. num. 3. de hæreticis. Nam lex naturalis conseruandi proprium honorem præponderat legi positivæ denunciandi, ex traditis ab Auctore. Tomo 2. quæst. 6. art. 2. Vbi per textum in cap. hoc videtur, 22. q. 2. resoluit, non obligare præceptum denunciandi, quando ipsi denuncianti ex eo aliquid detrimenti obuentur improbabiler timeret. Idem videtur sentire D. Rodericus à Cusña dict. tract. quæst. 19. à num. 5. dum vniuersaliter docet, metum mortis cadentem in virum constantem, siue sui, siue filiorum, siue mariti sit, excusare foeminam ab huiusmodi delatione, idemque tradit num. 9. & 10. de metu amissionis honoris, & fama, cui etiam subscribit D. Freitas in annot. ibi num. 17. subiungens, adè hoc esse verum, vt sæpe liceat peccati nõ fugere periculum ad vitandam mortem, infamiam, vel aliud incòmodum grauissimum: quod & docent Nauar. in Manual. cap. 3. num. 5. Cordub. quæst. 4. Ludou Lopez instruct. 1. p. cap. 21. Salas 1. 2. quæst. 6. art. 6. tract. 3. disp. 3. sect. 1. num. 32. & idem repetit tract. 14. de legibus quæst. 6. disp. 11. sect. 1. num. 5. & sequuntur Sanchez plures alios

referens lib. 4. de matrimon. disp. 5. num. 14. & in specie nostra casus P. Portel dict. verb. sollicitare feminas num. 15.

12 At oppositam sententiam (cui tanquam probabiliori adhaereo) defendit D. Rodericus à Cuña dict. tract. quæst. 10. num. 5. 6. & 10. ubi ait consultum respondisse doctissimum P. Suarium, & non dissentit ad conditionator Frey ras in annot. ibi à num. 12. Ducitur, quia ex hac delatione nulla sui nominis, seu honoris iactura feminae denunciante obvenire potest, si quidem peccatum suum cum confessario commissum subterire tenetur, quod si imprudens dicat ad interrogata respondēs, nec ex eo punienda, aut diffamanda est, ex traditis in simili à Navar. consil. 5. de hæreticis, incipit, est poenitens: maximè cum hoc crimen bono publico, & toti Ecclesiastice Reipublicæ damnum afferat, ex traditis à D. Thom. 2. 2. quæst. 70. art. 1. ad secundum, quem omnes sequuntur.

13 Quidam superest nobis discutienda alia difficilior, & gravior quæstio, an scilicet ante delationem ad Inquisitores præmitti debeat correctio fraternalis? Negantem partem constanter defendit D. Rodericus à Cuña dict. tract. quæst. 18. à num. 10. citans pro hac sententia ultra alios, D. Thom. quodlib. 11. art. 12. dum ait: *Credo, quod si esset aliquod peccatum carnale, quod vergeret in detrimentum multitudinis, statim est revelandum, & sequitur Navar. consil. 2. num. 4. de accusat. incipit, an possit fieri denunciatio, & in nostra specie docet Henriquez lib. 6. cap. 17. num. 4. littera E. Paramus de origin. Inquis. quæst. 10. num. 4. Motus est, quia in hoc casu, & similibus utilitas publica præfertur delinquentis privato bono correctionis, argumento *cap. excommunicamus el. 2. §. ady. c. de hæretic. ibi: occulta conventicula celebrantes: ubi in casu hæresis fraternalis correctio profus omittitur.**

14 Histamen non obstantibus affirmatiavam sententiam tenet Pauldan. in 4. dist. 19. quæst. 4. Sotus de ratione tegendi, in b. 2. quæst. 1. & de iust. lib. 5. quæst. 5. art. 1. Castro lib. 2. de iusta hæret. punit. cap. 25. concl. 1. vers. nisi forte, Navar. cap. 18. num. 56. & cap. 24. num. 14. Graphijs 1. p. decif. lib. 2. cap. 59. num. 18. Repertor. Inquisit. verb. denunciatio, Tolet. lib. 5. Summæ cap. 57. num. 2. esseque communè Theologorum, & Canonistarum asserit Aragon 2. 2. quæst. 33. art. 7. vers. dico secundo, Menchac. de successor. resolut. §. 2. num. ultim. qui omnes cum D. Thom. dict. quæst. 33. art. 7. id concedunt in crimine hæresis, quod est fortius, dummodo tamen ad sit spes emmendæ, attentis circumstantijs personæ radicis non infectæ, nec pravorum morum, vel conversationis. Deinde, quia edicta generalia sub excommunicatione præcioentia hoc crimen denunciare, debent subintelligi, præmissa correctione fraternali, ut resolvit in specie D. Thom. dict. art. 7. ad quintum, & quodlib. 11. art. 3. & in edictis generalibus visitationis, & denunciatio-

nus, si datur spes emendæ, defendit noster Auctor. *Tom. 2. quæst. 6. art. 4. 5. & 6.* Unde si fœmina certò credat per suam ad monitionem confessorem ad meliorem frugem esse conuersam, vel moraliter speret ad eor reuersurum, deobligatur à tali delatione facienda apud Inquisitores: nam finis denunciationis tendit in emendam proximi, qua posita cessat obligatio denunciandi. Quapropter si in omnibus criminibus, etiam hæresis admittunt præfati auctores correctionem fraternam, à fortiori in huiusmodi crimine sollicitationis fœminæ ad turpitudinem in ipso pœnitentiæ sacramento admitti potest, cum non sit formaliter hæresis, maxime si detur spes emendæ in confessore alias labe natalium non infecto, nec in honestis moribus, aut similibus nõ affueto. Secus si confessor vt ex radice infecta descendens suspectus præsumatur, vel sit in honestis moribus, nec signa ostendat doloris, & pœnitentiæ, vel ostendat ficto, & simulato animo, ex quibus spes non habeatur per charitativam correctionem redeundû ad meliorem frugem: tunc enim omninò est denunciandus, cum crimen sit detestandum, & contra bonum commune, & sacramenti pœnitentiæ decorem, & sanctitatem. Et in hoc casu crediderim posse defendi, & praticari priorem sententiam traditam à D. Roderico dict. nu. 10. qui etiam hac nostrâ distinctione vtens, melius sententiam num. 14. in nostram se propendit, citans pro ea vltra allegatos DD. Rojas de fauore fidei, singul. 5. num. 32. & sequuntur Freytas in annotat. ad dict. quæst. 18. num. 39. Portel latè vbi supra num. 18. & 20.

15 Illud admonerim cum Portel supra nu. 20. & D. Acuña dict. tract. quæst. 18. num. 38. hanc rem maturo iudicio tractandam, ne que enim fœminæ prouocatæ confessum deferre debent confessarios sollicitantes, sed prius viros doctos, & pios consulendos, à quibus salubre consilium petendum in re tâta. Qua de causa praxi receptum est apud Inquisitores spatium triginta dierum præfinire, vt denuncient. Illud etiam addendum, non facile credendas fœminas impudicas, cum plerumque vindictæ causa, non verò bono animo confessarios insimulentur, cuius rei diligentior inquisitio rectissimo censuram fidei iudicio committenda.

16 Tandem pro coronide aduerte, quod fœmina sollicitata non potest absolui virtute alicuius privilegij, bullæ, aut iubilei, nisi denunciaret, aut propositum habeat denunciandi, vt expressè docet noster Auctor. *Tom. 2. quæst. 26. art. 1. in principio.* Nec item potest absolui ab excommunicatione incurta ob id, quod non denunciavit intra terminum prædicto præfixum, cum sit censura lata ab homine, quæ nisi à ferente, vel ab eius successore tolli non potest. Verum est tamen, quod si denunciavit, vel est in proposito denunciandi, optimò iure poterit absolui, etiam post terminum edicti transactum, vel ab Episcopo ex vi facultatis illi commissæ in Tridentina Synodo, vel etiam à Regularibus vir-

Trid. Sess. 24^a
c. 6. de Refor.

te suorum privilegiorum, quibus datur facultas absoluedi ab crimi-
nosa, etiam Sedi Apostolicae reservata, & in lata ab homine, tenet
expressè Auctor *Tomo 1. quest. 61. art. 6.* Dum modo parti prius satisfiat,
cui satis fieri censetur scilicet sollicitata, si iam denunciavit, vel parata
est denunciare. Idem firmant Henriquez lib. 5. de penitent. cap. 10. §.
3. littera H. & §. 11. littera T. Lucius in Summa summarum cap. 24. n.
11. Portel dict. verb. sollicitare num. 30. D. Roderic. à Cuña dict. q. 21.
à num. 6. Freytag ibi in annot. num. 25.

Reliqua quæ de hac resolutione desiderabis, consultò omittimus,
lectorem relogo ad ea, quæ accurate, ac doctè disseruit D. Rodericus à
Cuña, quem semper in hac re adeundum suadeo.

RESOLUTIO CXXXI.

De Scrupulis.

SCRUPVLVS est argumentum, quo apparentia intelle-
ctui representantur cōtra id, quod scit, quod credit firmiter,
quod cogitat, seu existimat verum, quod neque tenet pro ve-
ro, neque pro falso: quod idem est, ac si diceretur: quod est cō-
tra scientiam, fidem, opinionem, & dubium. Differt autem scrupulus à
dubio in eo, quod est argumentum contra illa quatuor proxime nūme-
rata, dubium verò est, quo intellectus non magis in vnam, quam in aliã
partem inclinatur. *Tomo 3. quest. 66. art. 1.* De quo Navar. cap. 27. num.
279. & in *cap. novit, de iudicij*, in Rubrica num. 43. & in *cap. si quis autem, de
penitent.* dist. 7. num. 12. His consonant tradita à Soto de secreto, mem-
bro 3. quest. 2. concl. 3. & à Portel in tra&. quem scripsit de scrupulis, &
extat ad calcem suorum sermonum, seu exhortationum ad monachos,
sect. 1.

2 sicut multiplex est huius infirmitatis scrupulorum origo, ita
multiplex illi est adhibenda medicina. Aliquando enim procedit ex
complexione ad timorem apta, ut est complexio frigida: quandoque à
melancholia, & mania per quam læditur imaginatio, & sæpe ipsa ratio:
aliquando causatur ab ipso dæmone, qui est tranquillitatis destructor:
quandoque ex nimia, & immoderata abstinentia, vigilia, & similibus:
Aliquando etiam ex societate timidorum, & communicatione scrupu-
losorum: quandoque tandem ex ignorantia, & conscientia erronea,
ex nimia imaginatione, & consideratione, cura, ac sollicitudine nimis in-
tenta circa res representatas, timendo vbi non est timendum, & existi-
mando peccare, vbi non est peccatum, nimisque sollicitum se gerendo
circa omnia venialia cauenda. *ibidem art. 2.* De quo videri possunt D.
Anton. 3. p. tit. 3. c. 10. §. 10. D. Tho. 1. p. q. 115. a. 5. ad primum.

3. Remedia igitur his applicanda sunt. Primum, debita preparatio ad gratiam, auxiliumque Dei petendum, ut sic illuminentur scrupulosus, & sanus fiat, idque maximè quando ab hoste maligno excitatur scrupali, quod debet fieri orationibus, & inuocationibus Sanctoꝝ, ieiunijs, elemosynis, alijsve pijs operibus. Secundum de consilio sapientum contemnere scrupulos, agereque contra illos, ut ex tali consuetudine agendi in contrarium fiat homo robustior in via virtutis: imò & de proprio consilio id facere etiam licet ex probabili, sufficienteque causa, maximè quando est doctrina, & scientia polens. Tertium est subiectio, & captiuatio intellectus non solum in obsequium obedientiæ, & iudicij superiorum (quorum determinationi subditus tuta conscientia debet stare in dubijs conscientia) sed etiam sapientum, prudentum, bonorumque virorum, imò & sui ordinarij confessoris, quantum enq; sibi aliud videatur. Quartum est distrahere imaginationem ab illis, à quibus scrupulus oritur, ipsa enim nimia attentio ad vitandum scrupulum auget, & generat nouum scrupulum, mota nanque vna phantasia, consequenter plures mouentur. Vnde non sunt adducenda multa ad conuincendum scrupulosos, quia ex eis ansam sumunt ad progredendum in sua infirmitate, ac fortius scrupulizandum, sed paucis verbis absolutè demittendi sunt, asserendo eorum scrupulos nullo niti fundamèto: imò ipsos esse fatuos, & mente alienos, ut ex tali repulsa confusi vexatio det intellectum. Quintum est prudens legum, & scripturarum secundum æquitatem, seu epycheiam moderatio, seu interpretatio. *Ibi. d. art. 2. per totum.* De quo Nauar. lib. 5. conf. 17. de pœnitent. & remis. Azor tom. 1. lib. 2. cap. 20. quæst. 6. Gerson 3. part. summæ tract. de remedijs contra pusillanimes alphabet. 69. litera Q. & de remed. contra spiritum blasphem. alphab. 71. liter. N. O. P.

4. Alia remedia particularia possunt etiam applicari huic vitio, seu infirmitate laborantibus, qualia sunt, ut à repetendis nimium confessionibus se abstineant de consilio superiorum, & peritorum, de venialibus non multum curent, ne in confitendo, & reconfitendo inquietentur, grauiora tantum propalando. Rursum nimis scrupulosi in recitando Diuinū officium consulendi sunt, ut non repetant quod semel recitarunt, etiam sine actuali intentione, sufficit enim virtualis, & quod distractio non sit ex industria, seu ex notabili, ac culpabili negligentia, ut tenent omnes: melius enim, ac consultius est dolere de modica distractione, & negligentia in officio Diuino, quàm ex nimia reiteratione magis inquietari, ut in plurimum solet fieri. Item qui agitantur importunis tentationibus, & cogitationibus blasphemiarum, & spurcitarum contra Deum, & sanctos, contra fidem, & castitatem multimodè, & multipliciter præsertim inter orandum, & contemplandum, sciant, & considerent, quod vbi est displicentia, & nullus assensus, imò potius poena, & afflictio spiritus, non adest peccatum, quin potius imputabitur ad meritum,

tum, & culparum purgationem ob pugnam, & confidum: Vnde non est cur desistant ab oratione, & contemplatione, spernendo tales spurcicias, & blasphemias, irideantque sordes inimici, ac in ipsum illas retorquant, sicque immundus spiritus spretus, & contemptus cum suis foribus recedet, non patiens se amplius sic contemni: nisi huiusmodi tentationes ex causa culpabili, puta ex negligentia, otio, curiositate, affectu incauto, labore, seu abstinentia indiscreta, & similibus proueniant; tunc enim sunt propolande in confessione, ad remedium debitum tali causa adhibendum. *Ibidem* §. *quartum dubium*. De quo Gerson de discretis exercit, deuot. & contra spiritum blasphem. alpha. 71. litera M. & N. & de diuers. teneat. Diaboli, alphas. 70. litera T. & tract. de meditatio. conf. 16. alphas. 68. litera P. Videantur ad idem Caiet. in summa verb. scriptu. p. 10. d. conf. 17. Vazquez 1. 2. disp. 68. c. 2. Azor d. c. 20. q. 7.

¶ Præterea qui nimis timorati, nimisque solliciti versantur, ne Deū offendant, existimantes se in omni opere bono deficere, & peccare, debent inquirere, & inuestigare, ad quid sub reatu mortifero teneantur (ad quod sufficit quedam moralis, ac probabilis certitudo de consilio prudentum) idque sollicitè caueant, de minimis, autem, seu venialibus non curent, nisi iuxta superius dicta. Nimis verò timentes, & secum conferentes de sua prædestinatione, vel reprobatione propter infalibilitatem Diuinæ voluntatis in prædestinando, vel reprobando, cui non est qui possit resistere, per quod in desperationem salutis, aut in profundū peccatorum deducuntur, consulendi sunt, ut omnino de his non curet, nec cogitent, sed diuertant se ipsos ad alia agendum, & pensandum, maxime in articulo mortis, ubi maius periculum in tali tentatione adest, & maior insurgit oppugnatio hostis inuisibilis, sed sicut firmissimi in fide, & spe, iactantes penitus cogitatum suum in Domino, & ipse eos enutriet, & dabit perseverantiam in bono usque in finem. Item considerent, quod quidquid de illis disposuerit Deus, rectè, & iuste esse dispositum, conformando se in omnibus Diuino placito, & quod vnusquisque teneatur quod in se est facere, seruando præcepta Dei, & Dominus faciet pariter iuxta libramen suæ iustitiæ, dando vnicuique secunda opera sua, & à se promissa seruantibus legem suam. Præterea pensare debent, quod licet sint de numero reprobatorum, & Deus positiuè eos pro reprobatis habeat, adhuc eidem Domino obedire, & seruire oportet ob suam Diuinam excellentiam, beneficentiam, & misericordiam, in collatis beneficijs, & quod bonè, & iustè viuendo, mitius in inferno punientur: & quod Deus procliuior est ad benignitatem, & pietatem, quam ad rigorem, & iustitiam, non enim vult mortem peccatoris, nec delectatur in eius perditione, sed potius vult omnes homines saluos fieri, & gaudet in celo cū Angelis suis super vno peccatore poenitentiā agente, ut ipse Dominus testatur Lucæ 15. Tandè quod licet sibi manifestus non sit eorū exitus, adhuc non debent à benefactis cessare, certissime enim si bene egerint, bene

Bene recipient, si autem malè, malè retribuetur eis, dicente B. Hiero- *D. Hieron. in*
 nimo, quod bona vita signum est, ut in plurimum, boni exitus, & tardè *suo testam. a.*
 aliter accidit, & è conuerso mala vita signum est mali exitus. *Ibidem §. sex pud Augest.*
tum dubium. De quo Gerson de diuers. tentat. diaboli, alphab. 70. litera Q. *in moral. c. 15*
 & demeditat. spiritual. alphab. 75.

Videatur ad hoc B. Ambrosius lib. 2. de uocatione Gentium capit. 8.
 ubi sic ad propositum scribit seruantibus Diuinam prædestinationem,
 vel reprobationem: *Verum tamen de hac altitudine discretionis Dei non contur-*
habitor cor nostrum, si fida, ac stabili fide, omne iudicium Dei rectum esse credamus,
nec appetimus habere cognitum. Et alludens ad illa verba Psalmi 118. *Iustus* *Psalm. 118.*
es Domine, & rectum iudicium tuum: sic addit: *si namque de fide habemus, Deum*
in suis operibus esse iustissimum, quiescamus, quod Deus iustissimus erit, si uè me à
caelo excludat propter peccatum, si uè ad calum ducat ex sola sua misericordia. Hæc
 Ambrosius, & piè.

6 Denique qui videntes se carere spirituali dulcedine scrupulizan-
 tur de salute sua, an scilicet sint in gratia Dei, aliquo modo desperantes, eo
 quod illa spirituali deuotione, ac dulcedine priuatos se sentiunt, imò
 potius aridos, & inuotos, & ferè absque vlla affectione ad res Diui-
 nas, quæ propter se in peccato esse, aut reprobatos existimant, hi in quæ,
 considerate debent, quod sensibilis spiritus dulcedo, & actualis experi-
 entia deuotionis non sunt signa infalibilia gratiæ Dei, & charitatis, ne
 que reddant hominem perfectiorem (licet ad perfectionem excitant, ac
 iuuant) nec è conuerso ariditas, & inuotio signum peccati, & repro-
 bationis. Præterea, quia licet præfata deuotio, ac dulcedo mentis ad ac-
 quirendam perfectionem admodum valcant, sæpè tamen occasionem
 præsumptionis, erroris, propriæ affectionis, nimix confidentiæ, otij, ac
 inanis gloriæ præbent. Aridus uero ac inuotus exercens se in actibus
 virtutum ob amorem & honorem Dei purum, cæteris paribus, magis
 placet Deo, quam fruens illis suauibus experimentis, ac spiritus dulce-
 dine, agit enim cum maiore difficultate, & pugna, & quasi suis experi-
 sis (ut ita loquar) laborat, & seruit Deo pro eius amore, & honore certân-
 do, ideoque magis, aut saltem æquè, ut ille alius impetrabit, & tandem
 tandem Deus prospiciens eius humilitatem, & perseverantiam, dabit
 postea largiter illi superabundantem rorem benedictionis, & dulcedi-
 nis suæ: sicut de B. Teresa de Iesu fertur, quæ per annos pluris vigin-
 ti (ni fallor accepti) hac ariditate spiritus oppugnata fuit, sed tandem
 Dominus prospiciens humilitatem, & afflictionem ancillæ suæ, ipsam
 met tanto gratiæ umbre, & spiritus dulcedine irrigauit, ut torrente ro-
 lupantis suæ potare eam videretur, quæ propter Beatam prædicant illâ
 omnes Ecclesiæ generationes. *Ibidem §. septimum dubium.* De quo Gerson
 locis citatis, & de consolat. Theolog. lib. 4. prof. 13. Videantur ad idè D.
 Greg. lib. 6. Epist. 22. ad Gregoriâ, August. de correptione, & gratia c. 13.
 D. Hier. Epist. 127. ad Fabiolam, Mansionè 23. & Epistola 22.

RESOLVTIO CXXXII.

De sacris Stygmatibus B. P. N. Francisci.

Bul. bul. 6. &
12. Alex. 4.
& Bul. 19. &
25. eiusdem,
& bul. 8. &
9. Greg. 9. &
bull. 6. & 7.
Sexti 4.

DE Sacris Stygmatibus B. P. N. Francisci nonnulla diximus supra resolut. 63. num. 7. & 8. vbi referuntur octo Bullæ diuersorum Pontificum in laudem, & approbationem impressionis horum sacrorum signorum in corpus Seraphici Patriarchæ ab ipso Christo Domino in forma Seraphim factæ, & contra quosdam eadem temere negantes, & oppugnantes, in quarum altera etiam prohibetur, quod nullus sanctus, aut sancta, beatus, vel beata cum huiusmodi Stygmatibus depingatur, nec quis audeat predicare, vel scripto, aut verbo asserere aliquem sanctum, vel sanctam ea Stygmata habuisse præter B. Franciscum. Quod maxime debent aduertere, qui sine scrupulo, seu stimulo mentis audent, vel faciunt depingere, & pictam cum Stygmatibus populo intuendam proponunt B. Catherinam de Senis contra prohibitionem tantorum Pontificum, sub pœna excommunicationis Sedi Apostolicæ reseruatæ factam, quorû Bullæ extant apud Bullarium.

Idem tradit P. F. Bartholomæus Pisanus lib. 3. conformitatû fructu, & confor. 31. fol. 209. in antiquis col. 3. litera M. vbi ait, quod hoc priuilegio solus B. Franciscus gaudet, prout sancta mater declarat Ecclesia, scilicet quod à Christo sit Stygmatus, vbi etiam fol. 208. pag. 3. litera F & H. paulo ante asserit, quod merito ipse sanctus non solû fuit martyr desiderio, sed & corpore, experiendo Christi dolorem in suo corpore, qui omnium martyrum dolorem excessit, & miraculû magnum fuisse, addit, potentia Saluatoris vitam illius preferuando per tantum tempus cum talibus plagis, ac doloribus maximis.

2 Ne autem vllus dubitandi locus circa veritatem horum sacrorû Stygmatum supersit, libuit in præsentiarum referre hic testimonium, seu narrationem Austergij Cardinalis de prodigiosa statione funeris P. N. S. Francisci, qui, inquam, fuit vnus de socijs, qui simul cum Nicolao V. Pontifice maximo ingressus est ad visitandum, & videndum sacrum corpus B. Patris, anno Dñi 1449. post eius felicem obitum 218. vt habetur in quadam Epistola Francisci de Bautio Ducis Andriæ ad Andriensium Episcopum relata apud Sedulium in sua Historia, fol. 154. Austergij Cardinalis narratio sic se habet.

Nicolaus huius nominis Pontifex V anno Domini 1449. Beati Petri Apostoli Sedem strenuè gubernabat, huic dum Absisij moram traheret, venit in mentem, vt Beati Francisci corpus oculis proprijs cerneret, ac inspiceret, ob quam causam accessit ab eo Dominus Petrus de

de Noceto, ad quem Pontifex: vado, inquit, ad Guardianum loci huius, & meo nomine illi significabis, me omnino visitaturum esse, & visurum Beati Francisci corpus. Iuit Dominus Petrus, & iussa sibi imposta perficiens, reuersus est ad Pontificem dicens, feci Beatissime Pater, quod mandasti. Guardianus autem his auditis sermonibus nimio pauore correptus est, ita vt in magno dubitationis agone fuerit positus: ex vna enim parte contradicere non audebat voluntati summi Pontificis, ex altera verò verebatur, ne tam sacrum, & pretiosum pignus auferretur ab Ordine, velut per alios prius fuerat attentatum, & ipse post modum calumniam sustineret à ciuibus. Ea propter adiens Pontificem, modo hùc, modo illùc tanquam demens, & vagus incedebat celans animum suum. Cum autem fortiter cogeret, vt Pontificis impleret mandatù, petijt humiliter, vt rem istam Fratribus loci palàm facere permitteret Pontifex, qui postquam illos fuisset alocutus, ad Pontificem iterum reuersus est dicens: obedientiam, prout Ordinis dignitas exoptulat, tibi præbere parati sumus, Beatissime Pater, dummodò vnum iuxta beneplacitum nostrum impleueris. Porro si tui desiderij cupis esse compos, tribus tantùm, & non pluribus tecum assumptis ad locum descendere necesse est. Quinta verò hora noctis adueniente descendet tua Sanctitas, & oculis proprijs conspicias quem ardentè videre desideras. Quo audito Nicolaus Pontifex, qui rectè, & sinceriter se gerebat in negotio, lætus, inquit, assentior. Gallicus verò quidam Episcopus magnæ auctoritatis vir apud Pontificem hæc audiens, Pontificem allocutus est, dicens: non tibi conuenit Beatissime Pater, horum Fratrum assentire voluntati propter scandalum, quod Ecclesiæ Dei aduenire posset. Ad quem Summus Pontifex: non sic erit, inquit, quoniam rectè, ac fideliter in hoc negotio pergo: idcirco, Deo præstante, mei desiderij competentem me fore spero. His dictis Pontifex Nicolaus elegit me Austregium, Petrum de Noceto, & præfatum Episcopum Gallicum: Guardianum verò cum tribus Fratribus simul esse mandauit, visitaturis ipsis, & visuris corpus Beati Patris: qui nobis iuncti, suisque indomentis depositis, hora congruèti cum adfuissemus ad paratum locum, amouunt lapides, cum quibus ianua fabricata erat, gradusque mare moreos diligenter aspeximus, quos & magno silentio descendimus. Etece ostium ferreum habuimus obuium, in quo tres catenæ ferreæ ex ordine stabant, quæ illico fuerunt apertæ clauibus, tunc Guardianus flexis genibus Pontificem allocutus: Ingrede Pater sanctissime, qui solus ingrediens, ante pedes sancti corporis prostratus humiliter tam vehementer plorabat, vt fremitus audiretur à nobis. Postquam verò Summus Pontifex consecutus est, quod desiderium suum flagitabat, ad se reuersus introduxit & nos, qui cum peruuissemus ad locum, stupor equidem incredibilis omnes inuasit. Verè inuestigabiles viæ Domini, & iudicium eius ab omni humana cogitatione pro-

sus alienum? Quis vnquam audiuit, aut quis talia affectus est, vt corpus
 humanum per tot aua mortuum super plantas rectè stare? Sed non fue-
 rat abbreviata manus Domini. Erat autem locus ille cernentibus nobis
 instar parua Ecclesie, habens tres fornices, siue testudines, & cameras,
 tribusque testudine erectis, media verò, quæ ab anteriori parte erecta
 erat, nudo marmoreo tabulato fabricata videbatur, in cuius medio bas-
 sis, & pes coluissimus lastra marmorea posita erat, supra quam ex orienta-
 li latere corpus illud sacrum Seraphici Francisci erectum stabat, facie
 ad occasum tendens, & oculis eleuatis in cœlum: manus verò coopertæ
 erant habibus manicis, & simul iunctæ, vt Fratres ferè consueuerunt:
 erat autem corpus ita in corruptum, quasi esset prima die positum, vi-
 debatur enim quasi dormiens. Ex alio verò latere alium erectum stan-
 tem vidimus habitu B. Dominici indutum, qui & manus simul iunctas
 habebat cum articulis sursum iunctis, veluti mos est orantium: oculi ve-
 rò eius ad B. Francisci pedes intuebantur. Ambo autem ita viuidos, &
 splendentes habebant oculos, vt nulla ad viuos esset differentia: odor
 in super suauius talis erat, vt olfatus hominum nunquam tale sen-
 serit. Cumque Summus Pontifex à lacrimis, & gemitibus abstinuisset,
 aliquantulum ad B. Francisci pedes iterum procumbens, manu simbriâ
 eius vestimenti extulit, nos verò sine scularibus pedes aspeximus. O
 igitur felices oculi, qui hæc videre meruerunt? o fortunati animi, qui
 hæc meditari digni inuenti sunt? magna enim his fuerat collata gratia,
 vt in seruo liquido adspicerent, quæ in Deum minime videre poterant.
 Erat enim in pedis sancti medio foramen cum sanguine ita recenti, ac si
 tunc ipse pes fuisset confossus, cuius quidem rei aspectu singultus
 magnus omnes arripuit. Et quis cogitare posset animi motionem? ani-
 mam præ deuotione liquecere? alienari sensum? & vires totas desiliui?
 omnes autem ante recessum è loco, osculum dedimus sancto pedi, om-
 nesque pariter ob odorem refocillati sumus. Pes verò alius simbria habi-
 tus operiebatur, nec nobis visum fuit illum violenter arripere. Manus
 similiter perforata, vt pedes cernebantur recentem sanguinem ostende-
 re. O igitur memoria profunda nostræ Redemptionis, in seruo intue-
 ri, quæ in Redemptore prius fuerant? O igitur sacra vulnera, & dulci of-
 culatione digna, quæ post humanum lapsum in remedium data sunt? &
 quis nostrum, qui ibidem aderamus, ausus fuit amplius sacrum corpus
 tangere, nisi solus Summus Pontifex? Ipse enim manus illius preciosas
 deuo. issimè osculatus est, osculumque sacro ori dedit. A quinta verò
 noctis hora vsque ad vndecimam illic mansimus, suauius imò odore re-
 pleti: cum verò à narrantibus nunciatum illic nobis fuit, diem propè esse,
 doluit quam maximè visum enim fuerat nobis per horam ibi fuisse.
 In illis verò tribus sociorum B. Francisci corpora tumulata iacent,
 vnu. qui que enim locum suum possidet, vnus hic, & alter hic ante of-
 tibus verò loci iacet corpus illius extatici viri Dei Fratris Agidij, quo-

rum corpora absque diminutione vlla integra cernuntur suauissimum odorem pedolentia. Ad extremum autem magna cum animi fortitudine roborati omnes inde recessimus.

Cardinalis verò Austergius, quem superius memorauimus (inquit Botius in dicta Epistola) quanuis in memorata infirmitate aliquantulum conualuisset in die (nocte enim præcedenti in extremis fuerat laborans) attamen nocte sequenti naturæ debitum soluit, nec est dubitandum, quod tantus homo, à quo hæc, quæ narrauimus, accepimus, dum ad vitæ peruenisset extremum, composuisset mendacium, referens illa, quæ vera non essent. Affirmabat quoque, antequam spiritum redderet cælo, quod Nicolaus Pontifex dum è loco illo sacro recederet, promississet Guardiano & cæteris, qui simul aderant, nulli mortalium palàm facere quæ viderat, dum ipse viueret. quanuis non parupenderet illa manifesta fieri apud omnes deuotos, qui non secundum carnem ambulant. Hæc apud sedulium, & refertur inter opera Domini, ac Domini Fr. Francisci à Sofa Episcopi Segouiensis in opusculo, cuius titulus est, sanctorale Seraphicæ Religionis à fol. 25.

RESOLVTIO. CXXXIII.

De Taurorum agitatione, & spectaculis.

TAURORVM agitationem, seu ludum omninò damnablem, & illicitum quidam iudicant, eo quod frequenter ex illo vulnera, & neces solent oriri. Adhibita tamen tali cautela, & moderamine circa id, vt probabiliter credatur non euenturum notabilia nocumenta vulnerum, ossium contractionum, ac necium, non est cur culpæ mortalis reatum huiusmodi ludos exercentes incurere iudicemus: sedus minime illa cum dicto moderamine, & extra dies festiuos permitterent Gregorius XIII. & Clemens VIII. moderantes constitutionem Pij V. id ipsum omninò prohibentis. *Tom. 3. quest. 68. art. 1. De quo Nauar. in Manual. cap. 15. n. 18. Bernard. Diaz in Practica Criminal. cap. 66. per totum, Spino de testam. glof. 2. à n. 27. Guier. lib. 1. Canon. c. 7. per tot. Cened. ad Decretal. collect. 13. num. 3. Gregor. Lop. l. 57. per text. ibi. tit. 5. p. 1. Marian. tract. de Spectac. ca. 24. & 25. Parlad. lib. 2. quotid. c. 7. Garc. de Expèis c. 11. n. 29. Amescua de potestate in se ipsum lib. 2. cap. 11. Amaya lib. 3. obseru. iuris c. 5. à n. 69.*

2. Regulares cuiuscunque Ordinis, & instituti, etiam nullo ordine insignitos assistentes taurorum spectaculis mortalis culpæ reos esse, excommunicationeque; posita à Pio V. ligari nemo sanè dubitare potest, Clemens enim Octauus hanc pœnam tantum sustulit à laicis, & clericis secularibus, eam relinquens in suo vigore quoad Regulares. Vndè nescio, quo præualuit consuetudo apud viros alias doctos, Religiosos, &

Doctoratus gradu insignitis interesse sine mosu prorsus necesse huiusmodi bestiarum congressibus, scientes id esse t. m. alienum à ministris Dei, & Religiosæ professionis alumnis, reprobatum, ac iterum reprobatum à Vicario Christi Domini sub anathemate, quod nescio, quomodo subterfugere queunt sine speciali permissione, & Bulla Sedis Apostolicæ in oppositum, sanè nunquam ad aures meas peruenit talem dispensationem Apostolicam aliquando emanasse: & gauderem equidem de hoc certior, & conscium fieri: vnum tamen non ignoro, quod Religiosos timoratos, ac morum grauitate præditos vnquam vidit talibus ludis interesse: imò neque aliquos ex clericis secularibus, moti ex eo quod admonentur à Domino Papa Clemente VIII. ne, saltem Beneficiarij, seu Parochi Ecclesiarum huiusmodi ludis, & prophanis Gentilium spectaculis assistant, indecens enim est, vt illi qui Christum Dominum mansuetissimum agnum representant, proprijs oculis intueantur, & approbent hæc cruenta, turpiaque dæmonum, & non hominum spectacula. *Ibidem. art. 2. De quo Gutier. lib. 1. Canonic. cap. 7. num. 20. cum seqq. Bern. Diaz vbi supra.*

3 Morientes in congressibus cum tauris, alijsque bestijs non sunt priuandi Ecclesiastica sepultura, quia Clemens VIII. non solum pœnam excommunicationis, sed etiam aliàs pœnas positas à Pio V. omninò sustulit, reducendo eas ad terminos iuris communis, in quo talis priuatio sepulturæ non inuenitur contra taliter decedentes. *Ibid. §. tertio notandum.* De quo Alcozer de Ludo capit. 53. conclusion. 5. pagina 298.

4 Præfatam verò Bullam, seu prohibitionem Clementis VIII. fundatam in Religione ad Canonicos Regulares extendi, certi iuris est, sunt enim verè Regulares professores instituti à Sede Apostolica approbati, quod & verba præfatæ Bullæ satis apertè indicant, ibi: *Exceptis monachis, cæterisque cuiuscunque Ordinis, & instituti Regularibus,* Item & ad clericos professos Ordinum Militarium extenditur, non tamen ad milites, seu Commendatores sæculares ipsorum, quibus Gregorius XIII. permisit interesse dictis ludis taurorum, sicut & laicis. *Ibid. art. 3. & 4. & tomo 4. Addit. summi capit. 144. num. 1. De quo Nauar. in capit. non dicatis, numer. 12.*

5 Licite assistit agitationi taurorum Religiosus, non vt videat ecur latum, sed vt abstractus intra domum postea videat alia spectacula, seu ludos non prohibitos, quia iste talis moraliter non assistit tali actui, nec proprijs oculis videt, vbi autem cessat ratio legis, eius etiam dispositio cessat. *Ibid. art. 5. De quo in simili Gut. lib. 1. Cano. c. 7. n. 42. & 43. 1. edit.*

6 Representaciones comædiarum, ac ludorū, & alia spectacula in rigore sunt indifferentia: item officium Histionum secundum se non est illicitum, neque illud exercentes sunt in statu culpæ mortalis, dum modo non vtantur verbis inhonestis, vel factis, aut in rebus, vel tem-

peribus indebitis. Rē etiā tamen apud aliquas Religiones statuto prohibetur assistere huiusmodi representationibus, & spectaculis, indecens enim est Religiosis audire prophana, & impudentia, quæ ibi aguntur, ex quo aliqui vsum comædiarum reprobant, ipsæque peccatorum publicorum scholas esse affirmant. *Ibidem art. 6.* De quo D. Thom. 2. 2. quæst. 168. art. 3. ad tertium.

RESOLVTIO CXXXIII.

De Testamentis.

TESTAMENTVM est voluntatis nostræ iusta sententia de eo, quod quis vult post mortem fieri, cum hæredis institutione *l. 1 ff. de testament.* est autem duplex, quodam dicitur nuncupatiuum, id est sine scriptis, in quo testatoris, hæredis, & legatariorum nomina, & omnia in eo contenta coram testibus manifestantur, de quo in *l. hac consultißima, C. de testament. §. final. instit. eodem.* Aliud vero dicitur in scriptis, in quo testator non vult, quod aliquis sciat suæ voluntatis dispositionem, de cuius requisitis agunt DD. in *l. iubemus*, & in *dist. l. hac consultißima, C. de testamentis.* Auct. Tomo 3. *question. 69. artic. 1.* De quo Panormitanus, & Couarruias in rubrica de testamentis, Anton. Gomez ad l. 3. Tauri, & lib. 1. variar. per plures titulos, Iulius Clar. lib. 3. *receptar. sentent. §. testamentum*, Molina tomo 1. de iustit. disput. 124. cum sequentibus, Lessius lib. 2. de iustit. cap. 19.

2 Prohibitum omninò est Religiosis post professionem condere testamentum *cap. 2. de testament. in 6. cap. quia 19. q. 3.* Papa tamen bene potest illis facultatem facere de illis testandi, quorum administrationem habent sine præiudicio, seu transgressione voti paupertatis. Qui verò ante professionem non fecit testamentum, liberè, & licitè potest bona sua inter liberos distribuere, iuxta legum dispositionem, ad quod licentia prælati sufficit, *Auþent. si qua mulier C. de sacrosanct. Eccles. & auþent. nunc autem, C. de Episcop. & cleric. admitta & canonizata in cap. si qua mulier 19. q. 3.* Religiosis autem morti proximis petens à prælato, vt ditribuat sua supellestilia aliquibus, non censetur testamentum condere, ditribuit enim ad voluntatem, & placitum prælati, qui si velit, iustè potest precibus eiusdem inclinari. *Ibidem art. 2.* De quo Nauar. in *cap. nominatus num. 44. & 45. & num. 22.*

Idem docent etiam in testamento ad pias causas, Bart. in *l. 1. q. 3. C. de sacros. Eccles.* vbi Bald. num. 15. Syluest. verb. testamentum 1. quæst. 4. ad fin. Nauar. comment. 2. de Regularib. num. 22. corol. 10. Magdaleanus de numero testium 2. p. cap. 4. in fin. & alij, quos refert, & sequitur

Sanchez lib. 7. decalog. cap. 8. d. num. 2. vbi etiam num. 11. & 12. probabilis existimat, posse Religiosum ex superioris licentia donare causa mortis aliquid moderatū, vel distribuere ad placitū seu dispositionem prælati, & quod possit testari ex Pōtificis licentia, tradit latè à n. 45. & cap. 9. à n. 1. vbi agit de distributione bonorum faciendā inter liberos.

3 Religioso professio non licet irritare, aut alterare testamentum à se ante professionem conditum, ex regula generali, quod non potest reuocare testamentum qui illud condere non potest, l. 1. ff. de testament. Re & tamen poterit verba dubia sui testamenti, mentemque, seu intentionem suæ voluntatis declarare, valetque talis declaratio, sicut valet testimonium eorum, qui deponunt de voluntate defuncti, prout ab ipso adhuc superstitē, dum testabatur, audierunt, quidquid in oppositum contendat Nauar. num. 53. in dict. cap. non dicatis, Auct. *ibid.* art. 3. Quidē docet Sanchez lib. 7. decalog. cap. 11. num. 13. 16. & sequentibus post Magdalenum, & nostrum Auctorem, vbi nu. 17. & 18. de vera, & propria declaratione voluntatis obscuræ, & incertæ, & quando ea conuenit verbis, eis que aptari potest, id subintelligi, asserit, & nos tetigimus supra resolut. 101. num. 50.

4 Monachus factus Episcopus non potest condere testamentum de bonis acquisitis non intuitu Ecclesiæ, nisi cum dispensatione, & facultate Papæ, quia is non absoluitur per Pontificalem dignitatem à voto paupertatis, quod benè comparitur cum Episcopali munere. *Ibidem* art. 4. De quo D. Thom. 2. 2. quæst. 185. art. 8. ad tertium, Soto de iust. lib. 10. quæst. 5. art. 7. & communem testatur Couar. in cap. 1. de testamentis num. 18. in fine. Quidem firmant Nauar. de redditibus quæst. 1. monit. 9. num. 2. & quæst. 3. monit. 11. num. 1. in noua edit. Redoan de spolijs Eccles. quæst. 3. §. final. num. 14. & 15. habetur tom. 14. tractatum, Graphijs 2. p. decis. lib. 3. ca. 19. num. 87. & 88 Fuluius Pacianus conf. 32. num. 33. vol. 1. Tapia *Authent. ingressi*, verb. *sua*, cap. 7. num. 85. c. de sacrosanct. Eccles. Azor tomo 1. inst. moral. lib. 12. ca. 7. quæst. 2. §. vltimo, quos, & alios cum nostro Auctore pro hac sententia refert, & sequitur Sanchez lib. 6. decalog. cap. 6. num. 10. quidquid ipsi Auctori falsò tribuat oppositum Portel verb. testamentum num. 3.

5 Facultas testandi à Sūmo Pōtifice cōcessa Episcopo monacho, an ad vnum testamentum coarctanda sit? Non coarctari rectissimè docet Auctor *ibid.* art. 5. Cuius sententiæ ad stipulantur Nauar. de reddit. quæst. 3. à num. 23. Sarmiento de reddit. 4. p. cap. 4. nom. 3. & alij quos refert, & sequitur Rota in decis. nouissimis 1. p. decis. 47. Fachineus lib. 5. controuer. c. 99. quæ sententia lege, & ratione nititur: lege, quia illud solum dicitur testamentum, quod continet supremam voluntatem, l. 1. §. testamentum ff. quemadmodum testam. aperient. l. omnium. C. testam. Rursus cum quis habeat liberam facultatem testandi, intelligitur habere, quæ legitima, & consuetæ est, l. si quando, C. in officio testamento, legitima autem illa

Firmatur, &
illustratur
sententia Au-
ctoris.

illa proprie dicitur, qua testamentum conditum posteriore reuocari, mutari, tolli possit §. *posteriore, inst. quibus mod. testam. infirm. l. 4. ff. de adimend. legat. cu. m. mille vulgatis.* Ratione, quia qualibet dispositio intelligi solet iuxta subiectam materiam, *l. si vno ff. locati, l. insulam ff. prascrips. verb.* subiecta autem materia desiderat, vt testamentum mutari possit vsque ad supremum vitæ exitum, *d. l. 4. cap. cum Martha, de celebratione Missar. ergo eodem modo accipi, & interpretari debet testandi facultas à Pontifice data, quamuis contrariam sententiam minus benè probent Couar. cap. cum in officijs nu. 21. de testament. Decius conf. 512. Socin. Junior consil. 89. lib. 1. Curtius Junior consil. 178. num. 27. Tiraquel. l. bones §. hoc sermone num. 128. ff. de verbor. significat. Bursatus consil. 30. nu. 56. lib. 1. argumento dict. §. hoc sermone, l. dotis 68. ff. iure dot. cap. non potest, §. 1. de prebend. in 6. vbi dicitur quamlibet dispositionem accipiendam de primo actu, quæ regula cum sit generalis, coangustanda est ad illos actus, qui prima vice perficiuntur, non verò producenda ad eos, qui sua natura mutari possunt, Fachin. dict. cap. 99. vers. non obstant.*

6 Facultas testandi à Pontifice Episcopo Monacho data morte concedentis non expirat, *cap. si super gratia, de officio deleg. in 6. cap. si cui nulla 34. in 1. p. de prebend. in 6. iuuat regula decet 18. de regul. iur. in 6. Ita Auctor ibid. art. 6. Cuius sententiam probat post alios etiam Gutierrez lib. 2. pract. quæst. 75. num. 1. Barbosa l. disortio, §. quod in anno, num. 20 ff. solut. matrim. Nauar. Sarmient. Molina, & alij plures quos refert, & sequitur Sanchez lib. 8. de matrimonio. disp. 28. num. 82. Gonzal. ad regul. 8. glossa 12. num. 35. Garcia de benefic. 6. part. cap. 2. num. 328. Rota dicta decis. 47. Fachin. dict. lib. 5. cap. 100. Cenedo canonicar. quæst. 38. num. 34. & mutata sententia tenet Couartu. dict. cap. cum in officijs num. 22. Neque id peculiare existimes in hac facultate, idem enim ius obseruatur in cæteris facultatibus gratiosis, quæ si referantur ad eos, quibus conceduntur, & à nullius alterius executione pendent, morte concedentis non expirant ex dict. cap. si super gratia, dict. cap. si cui nulla in 1. p. sic licentia non residendi non expirat, Sanchez cum pluribus num. 78. Cened. num. 21. sic facultas edendi carnes, seu laetitia diebus uentis, non ieiunandi, celebrandi extra locum si etum in priuato oratorio, & cæteræ indulgentiæ bullæ Cruciatæ, Nauar. cap. placuit in 163. de panis. dist. 6. & consil. 6. de priuileg. cum multis, Sanchez d. dispu. 28. num. 77. & 93. Garcia dict. cap. 2. num. 318. & in materia indulgentiarum adi elegantissimum consilium Menoch. 920. per totum lib. 10.*

7 Commendatarij D. Iacobi, Aleantare, & Calatrauæ apud Castellam, & Milites Iesu Christi, S. Iacobi, & Auis in Portugallia cum habeant dominium suorum bonorum, etiam fructuum Commendarum, licitè possunt de his testari, vel instituere maioratum, non secus ac cæteri sæculares, vt antiqua consuetudine à multis retro annis facere consueuerunt per sua priuilegia, non obstant constitutione Pij Quinti, quæ

Firmatur, &
illustratur sè
tètia Aucto
ris.

Bull. bul. 35. Gregorius XIII. reuocauit, ac penitus aboleuit apud Bullarium. Eandem facultatem testandi de quibuscunque bonis per eos licite acquisitis, tam ratione Prioratum, quam beneficiorum, seu alias vnde quaque per suam industriam obuenientibus, cum certis tamen conditionibus, habent Clerici non Conuentuales dictarum Militiarum, ex privilegio Clementis VII. pro Ordine sancti Iacobi, quo etiam gaudent Fratres Militiæ de Auis in Regnis Lusitanæ per eundem Gregorium XIII. apud idem Bullarium. *Ibid. art. 7.* De quo Molina tract. 2. disput. 141. à num. 5. & alter Molin. lib. 2. de primog. cap. 9. num. 69. Sanchez lib. 7. decalog. cap. 8. à num. 30. & nos supra de Commend. resolut. 28. num. 17. diximus.

Bull. bul. 34.
Greg. 13.

8 Disti tamen Commendatarij Militiarum non gaudent privilegio militum intestando, nisi actu sint in bello, seu in castris contra hostes fidei pugnantes, vt costat ex §. *illis*, §. *sed haftenus*, *inst. de milit. testam. l. milites C. eodem titulo.* Auct. Tomo 4. *Addit. Summa cap. 145. num. 2.*

9 Donati, seu Oblati apud Regulares rectè testari possunt, nisi se & sua, præsentia, & futura monasterio offerant, nõ quia Religiosi sunt, sed quia per donationem piam à se factam priuauerunt se tali potestate. In Religionibus verò, vbi hi Oblati sunt verè Religiosi tria vota substantialia emittentes, vt in Ordine sancti Benedicti, etiam ex hoc capite testari prohibentur. *Ibidem art. 8.*

Illustratur,
& cuetur Au-
toris senten-
tia.

Resolutio Auctoris continet celebrem quæstionem, nec satis præ dignitate à multis exagitatam. In qua illa sententiæ Auctoris pars, quæ asserit, Oblatos se, & sua Religioni tradentes testamentum facere non posse, verissima est, dummodo Oblati Regulares sint, non faculares. Quæ sententia manifestè probatur ex *Authent. ingressi, C. de sacrosan. Eccles. melior textus* (qui in oblati formaliter loquitur) in *cap. vlt. vers. vnde, de succes. ab intestato, ibi, respondit se testari non posse, quia se, & sua contulerat monasterio*; notant per textum ibi in *cap. in præsentia, de probat. Abb. num. 2. Felin. & Decius num. 5. Beroius à num. 57. Castrenf. consil. 69. lib. 1. latè Cardinalis Thusc. pract. tom. 5. litera O. concl. 16. à num. 7.* Ab hac tamen sententia alij recedunt, quos refert, & sequitur Sanchez lib. 7. decalogi cap. 8. nu. 43. Mouentur præcipuè, quia licet Oblati sua monasterio offerant, id tamen impedimento non est, quominus testari possint; nam verius existimant, ad testamenti validitatem necessarium non esse, quod testator bona actu habeat, sed satis sit, quod aptitudine habere possit, capaxque sit domini, ex optimo Papiniani loco in *l. hæreditas 50 ff. de petit. hered. tradit Gomez l. 13. Taur. Aluarad. de coniectur. mente defuncti lib. 2. cap. 1. Barbosa in Rubric. 3. p. à num. 16. ff. solut. matrimon. Valasc. de parut. cap. 1. num. 10. Castillo lib. 2. controuerf. cap. 17. à num. 2.*

Verum hæc sententia vereor, ne falso nitatur fundamento, cum verius sit, ad validitatem testamenti necessarium esse habere bona, idque vulgo

vulgo probari solet ex *l. lex Cornelia 28. ff. de vulgar.* & ex regula *l. nihil, ff. de verbor. signific. melius ex Vlpiano in fragmentis, tit. 20. vers. si ius familiaris, ibi: Filius familias testamentum facere non potest, quoniam nihil suum habet, ut testari de eo possit: docent glos. 1. & Fulgos. in dict. l. hereditas, vbi Cuiacius lib. 6. quaest. Papiniani in principio, & post Corrasium, & Alciatum constanter Valascus dicto cap. 1. num. 13. Castillo dict. cap. 17. per totum. Nec in contrarium mouere debet textus in dict. l. hereditas, diuersum enim sensum habet, vt videre est apud præcitateos.*

10 Pater monasterium ingrediens quemlibet ex liberis suis in tertia parte bonorum potest meliorare, dummodo quinta pars competes monasterio relinquatur, prout concessum est in regno Castellæ parentibus sæcularibus, *l. 1. tit. 6. lib. 5. noua recopilat.* Si autem inter extraneos disponat, totum pertinet ad monasterium, qui loco filij succedit, & quintam partem, inter quos liberit, distribuendi habet potestatem, nisi de licentia Papæ testetur cum clausula, quod monasterio non obstanter liberè de bonis suis disponat. Ita debet intelligi confusè tradita ab Auctore *ibidem art. 9.* Pro quo facit quod tradit *Tom. 4. Addit. Summe cap. 62. num. 5. verb. Nouitij,* nam ibi tradita conducunt ad intelligentium dicti *art. 9.* quo loci addit, quod patri non licebit meliorare monasteriũ in tertia parte, existentibus filijs legitimis, quia lex concedens facultatem meliorandi filium, procedit in filio vero, & naturali, & non infirmo, quale est monasterium, ex *Tiraquel. in l. si ynquam. C. de reuocand. donat. num. 43. & 44.* De quo etiam *Molin. de primogen. lib. 2. cap. 9. à num. 57. Couar. in cap. 2. de testamen. num. 10. & 11. & in cap. cum in officijs num. 7. eodem titulo.*

Elucidatur
doctrina Auctoris.

Idem docent Aluarad. de coniecturata mente defuncti lib. 2. cap. 5. num. 5. in principio, Angulo de melioritaribus l. 2. glos. 1. num. vlti. alter *Molina de iust. tomo 1. disp. 141. col. 2. vers. hinc in regno Castellæ, & tom. 3. disp. 604. num. 4. & alij plures, quos cum nostro Auctore refert, & sequitur Sanchez lib. 7. decalog. cap. 9. num. 29. vbi num. 30. addit, aliquo filio in tertio meliorato, nulli posse patrè aliquid ex quinto tribuere, sed totum esse monasterij, quia etiam dato toto monasterio, non potest monasterium percipere tantum, quantum percipit filius cui plus relictum est, vt petit authent. *si qua mulier, C. de sacro sanct. Eccles. secus si tertium inter filios diuidatur, tunc enim solum poterit eis aliquid ex quinto dare, quando residuum quinti tantum est, quantum habet filius plus ex patris bonis percipiens.**

11 Testamentum in quo Frater Minorita hæres instituitur absque cohærede, vel substituto est ipso iure nullum, & hæreditas deuoluitur aduenientes ab intestato: Instituto vero simul cohærede, vel substituto illis accrescit portio Fratris instituti, iste enim omnino in capax est hæreditatis ex *cap. exius §. quia ergo, de verbor. significat.* nisi constet de mente testatoris voluisse valere testamentum iure codicillorum, & omnimodo.

do, quo de iure valere potest, tunc enim in conscientia non licet succedenti ex testamento, vel ab intestato hereditatem retinere. *Ibid.* art. 10. De quo Syluest. verb. testamentum 1. num. 6. vide supra resolut. 72. num. 12. & 13.

12. Apud Hispanos valet testamentum, etiam non instituto heredem. *I. i. tit. 4. lib. 5. recopilat.* vbi latè Matienço glos. 9. Vnde testamentum in quo instituntur hæredes Fratres Minores cum clausula quod hæreditas vendatur, & convertatur in necessitates eorundem, valet, cum sit factum ad piam causam, quæ sustinet vicem heredis. *Tomo 2. quæst. 78. art. 4. & tomo 4. Addit. Summa cap. 145. num. 4. & nos diximus supra de hæreditatibus dict. resolut. 72. num. 7.*

13. Testamentum ante ingressum Religionis conditum per professionem non rumpitur, si tempore testamenti de ingressu, seu professione testator cogitavit: secus si de professione non cogitavit, tunc enim rumpitur quoad portionem monasterio debitam, & non relictam. Vnde si talis debita portio relinquatur, testamentum quidem manet ratum, firmum, ac validum, *Ibidem.* art. 11. & nos diximus supra resolut. 110. num. 49.

14. In testamento non sufficit de verbis testatoris testes deponere, quæ audierunt, sed etiam, quod simul viderunt ipsum talia verba profertentem, *I. si non specialis, l. si vnus C. de testam.* vbi habetur, quod coram testatore debent testes sigillare, vel signare testamentum, alias nullius valoris existit. *Ibid.* art. 12.

15. Religiosi ritè possunt esse testes in testamento de licentiæ prælati, *cap. nuper 51. de testibus*, etiam quando monasterium hæres instituitur, vel eidem aliquid legatur, ex communi DD. quam praxis obseruat. *Ibid.* art. 12. in fine, & quæst. 71. art. 2. *cod. tom. 3.* Idem docet Surd. decis. 129. num. 1. Crassus tom. 1. communium, lib. 4. tit. 10. n. 150. Molina de iustitia tract. 2. disp. 127. vers. vtrum autem, Farinac. tract. de testibus quæst. 61. nu. 126. idem admittentes in Fratibus Minoribus *Vitis* tomo 2. communium lib. 6. titulo 13. num. 82. Surd. dict. decis. 129. num. 2. & alij plures, quos refert, & sequitur Sanchez lib. 6. de calogi cap. 13. num. 100. 101. & 102. Si tamen sine superioris licentiæ testes adhibeantur, an testamentum impugari possit? *Pars affirmatiua suaderi potest ex cap. vltim. 14. quæst. 2.* Contrarium tamen verius est cum Farinac. dict. quæst. 61. num. 134. Sanchez dict. cap. 13. num. 108.

16. Religiosus nõ potest esse executor testamenti, nisi petita prius, & obtenta licentiæ sibi superioris, *cap. Religiosus, de testam.* lib. 6. *Clem. 14. de testam. Clement. eximii, Severus, de verb. signific. alius erit irritum*, & in validum quidquid actum fuerit, vt tenet communis. Prior autem, seu alius prælati localis potest id munus exercere absque licentiâ Provincialis, quia quidquid potest circa suos subditos, etiam sibi licitum est agere, item potest superior, re integra, reuocare ex causa licentiæ fa-

testibus
HA
100

Firmaturæ
Storis. do.
Strina.

Etiam subditō ad huiusmodi munus exequendum. *Tomo 3. quæst. 70. art. 1. De quo Couar. in cap. tua nobis, de testament. num. 2. Syluester verb. testamentum 2. quæst. 2. Qua de re videri possunt Zeuallōs communium quæst. 404. latē post alios Sanchez lib. 6. decalog. cap. 1. à n. 43.*

17 Fratres Minores absolutē non possunt esse executores testamētorum, *Clementina, exini §. proinde vers. verum etiam, de verbor. signific. nisi tantū consilium dando circa executionem, ac proinde benē possunt nominari consultores, seu consiliarij executorum, qui tamen non tenentur eorum consilium sequi. Vel etiam potest ipse testator executoribus iniungere, vt non distribuant, nisi illis, quos Fratres elegerint: Imō & ip̄is Fratribus potest committere electionem executorum, virtute cuius possunt ip̄i Fratres eos ad tale munus eligere: quia in omnibus his casibus cessat ratio prohibitionis, videlicet contractatio, vel administratio pecuniæ, aut litigium. Ex eadem etiam ratione quando vltra Minoritam nominatur à testatore alij testamentarij sæculares, qui possunt conueniri coram iudice, ac petere, vel reddere rationem iuridicam, optimo iure licebit ip̄i Fratri Minori agere officium testamentarij, tunc enim ab alijs executoribus id potest peragi. *Ibidem art. 2. & tomo 4. summ. cap. 146. num. 7. in fine. De quo Couar. in cap. tua nos num. 1. de testament. Notandum peculiari esse in solis Minoritis non posse esse executores, etiam de licentia prælati, qua de re consule Sanchez lib. 6. decalog. cap. 11. à num. 24.**

18 Quando testator iubet, vt de consilio, vel cum consilio religiosi exequatur testamentum, non est necessario sequendum eius consilium: secus si dicat, *secundum consilium*: tunc enim necessario sequendū esse tenent plurimi. At (saluo meliori iudicio) existimo, attento, quod religiosus de licentia sui prælati executoris munus agere potest, ipsius consilium, & petendum, & sequendum esse, cū constituatur particeps in eodem numero, seu officio. Vnde Minorita, casu quo possit esse executor testamenti, vt supra diximus, necessario debet peti, & sequi eius consilium, vt quando distributio facienda est in ipsos Fratres Minores, vel in Mōiales sui Ordinis (quo casu posse esse executores, seu testamentarios tenet Bartolus infra citandus) secus in casu, quo non potest esse executor, tunc enim de vrb̄anitate, & non de necessitate sequendum est eius consiliū. *Ibid. art. 3. De quo Bart. in tract. Minor. lib. 3. c. 2. & 3. dicto 1. Syluest. verb. consilium num. 4. Rosella verb. Religio 1. nu. 7. Angel. verb. executor num. 2. qua de re plura tradit Sanchez lib. 6. decalog. cap. 11. à num. 27.*

19 Religiosus executor testamenti licitē potest erogare suo monasterio de his, quæ sunt pauperibus distribuenda, etiam si solus hoc officium exequatur, nō tamen sibi meptiss, nisi sit in magna necessitate constitutus, vel habeat alium socium testamentarium, tūc enim potest. Ide m dicendum videtur, quando Minoritæ committitur electio pauperum,

tum, quibus distribuenda est aliqua elemosyna, licitè enim potest suo monasterio, vel Monialibus egentibus sui Ordinis aliquid erogare. *Ibid. art. 4. & in Addit. sum. dict. n. 7.* De quo Syluest. verb. testamentum 2. q. 2. Corduba sup. Regul. cap. 6. q. 18. fol. 231. §. quinto patet, ubi à n. 229. col. 2. latè rem tract. ¶ Idem docent Nauar. in propugna. ul. ad ap. log. de redditib. monic. 13. num. 12. Matienço lib. 5. recopil. l. 14. tit. 4. glos. 1. num. 12. & alij plures, quos refert, & sequitur Sanchez d. 10. cap. 11. num. 59. & 61.

20. Episcopus rationes exigere potest à Religioso testamento, etiam præ lato, ipseque reddere tenetur, *Clement. unica. de testam. nisi forte religiosus priuilegio munjatur, nè coram Episcopo possit conueniri ratione delicti, contractus, vel rei sitæ, cuius generis sunt hodie Mendicantes, & qui eorum priuilegijs gaudent.* Illud exploratum est, testatorem non posse in suo testamento remittere necessitatem reddendi rationes heredi, seu executori, neque vetare, nè ab Episcopo exigatur, *cap. tua. 17. de testam. Au&or. Ibid. art. 5.*

Probatur, & illustratur, Au&oris doctrina.

Neq; enim priuilegium cautionibus iuri publico derogari potest, *Liquod de bonis 15. §. 1. ff. ad legem Falcidiam. l. ius publicum 38. ff. de pactis. l. si patronus 20. ff. de donat. cap. si diligents 12. de foro competent. l. nemo potest 55. ff. delegat. 1.* Qua ratione receptissimum est, testatorem non posse remittere administratori, tutori, seu curatori necessitatem reddendæ rationis. *l. quidam decedens. vers. nemo enim. ff. de administrat. tutor. l. si fernus vetitus. ff. de delegat. 1. l. si quis rationes 9. l. Aurelius 28. §. Menia ff. de liber. legat.* Sola enim remissio operabitur, nè scrupulosa rationis inquisitio fiat. *Qua de re ad eundem Couarru. lib. 2. variarum cap. 14. Escouas lib. 1. de ratiocinijs cap. 5. Gutierrez de tutel. 3. p. cap. 1. à num. 32 & cap. 14. à num. 4. Mantica de coniectur. lib. 9. tit. 8. à num. 29. Menoch lib. 4. præsumpt. 164. per totam, Felicius tract. de societate cap. 37. à num. 36. Morquecho lib. 1. de diuision. bonorum cap. 1. num. 49. & 50. Casbedo de decis. 136. num. 3.*

De testibus, vide supra de correctione Fratrum, resolutione 42. de testibus.

RESOLVTIO CXXXV.

De Tertiarijs Fratribus.

FRATRES Tertiarij Ordinis B. P. N. Francisci alij sunt in Congregatione viuentes, suntque verè, & propriè Religiosi tria vota essentialia profittentes, & gaudent omnium exemptione à iurisdictione Ecclesiastica, subditi in omnibus Generali, & Prouincialibus Ordinis Minorum Observantia, fruente q; omni.

omnibus gratijs, priuilegijs, exemptionibus, & immunitatibus ipsorum Fratrum Minorum per Bullas Pij V. & Gregorij XIII. apud Bullarium. Et idem est de Monialibus Tertiarijs viuentibus in communitate, vsq; constat ex duplici Bulla Sixti III. apud idem Bullarium, in quarum altera habetur, quod Generales, & Prouinciales Ordinis Minorum habeant sub sua iurisdictione omnes Fratres, & sorores Tertij Ordinis. Ab hoc tamen excipiuntur Tertiarij Portugaliz, qui ex declaratione Cardinalis Mathæi Ordinis protectoris, & confirmatione Clementis VIII. non sunt subditi Prouincialibus Obseruantia, sed suo Prouinciali Tertij Ordinis, & Ministro, ac Commissario Generali Ordinis, assignatis eis habitus forma, & colore: Idemque habet prouincia Tertiatorum in Andaluza apud Hispaniam, fortè per communicationem dictæ concessionis Clementis VIII. Alij uero Tertiarij sunt, qui uiuunt extra Congregationem in suis proprijs domibus, & hi non sunt uerè, & propriè Religiosi, ut potè qui non emittunt tria uota essentialia, eorum tamen Institutum potest dici Ordo, seu quidam modus bene uiuendi ab Ecclesia approbatus, super quos non habent Fratres Minores aliquam iurisdictionem, sed tantum quandam superintendentiam, seu curam spiritualem pro ipsorum directione, communicando illis aliquas indulgentias, & alia similia sine præiudicio decimarum, & tributorum ab eisdem soluendorum, ac iurisdictionis secularis, & Ecclesiasticæ, cui in omnibus subsunt, ut alij me: è seculares, ex Leone X. in Concilio Lateranensi. Huius Tertij Ordinis auctor, & institutor fuit B. Franciscus, qui licet eius Fratribus aliquam certam regulam non tradiderit, aliquas tamen leges circa conuersationem utriusque hominis eis præfixit, quas in vnum collectas, & moderatas, ac in formam regulæ redactas obseruandas tradidit, & confirmauit Nicolaus III. & approbatum Honorius III. & alij Pontifices. Tom. 1. quest. 72. art. 1. De quo Carrillo, lib. 1. de Tertiarijs cap. 11. & lib. 3. cap. 5. Potel, verb. Tertiarij à num. 1. vsque ad quartum.

2. Tertiarij Ordinis S. Dominici in Congregatione viuentes cum tribus uotis essentialibus secundum regulam à Sede Apostolica approbatam, cum sint uerè, & propriè Religiosi gaudens omnibus priuilegijs Religiosorum, ad instar Tertiatorum Franciscanorum, ex declaratione Pauli III. Apud Eremitas S. Augustini, nec apud Carmelitas non inueniuntur Tertiarij, sed tantum quædam sorores, quæ Mantellatæ nuncupantur, quæ non sunt uerè Religiosæ, quia non uiuunt sub aliqua regula approbata cum tribus essentialibus uotis, sed tantum cum uoto simplicis castitatis, ex Leone X. Apud Minimos uerò Tertiarij utriusque sexus licet habeant modum uiuendi approbatum, & gaudeant priuilegijs Tertiatorum B. Francisci, & Dominici per eundem Leonem X. non tamen emittunt tria uota essentialia, sicut illi, quod necessario erat exprimendum, & concedendum. *Ibidem*, art. 2. & 3. De quo supra resolut. 9. num. 1. & 2. aliqua diximus.

Bul. 37. & 38

Pg. V.

Bul. 4. & 25.

Sixti. & bul

la. 16. Leon. X.

Bulla. bul. 34.

Clem. 8. & in

princ. 6. in 2.

Registror.

Bul. bul. 7. &

8. Nicol. 4.

In bul. bul. 6.

Pauli 3.

*Bull. 2. Boni-
fac. 8.* 4 Bonifacius VIII. apud Bullarium declarauit sorores Tertiarias S. Francisci non comprehendi in constitutione Ioannis XXII. qui statum, & sectam Fratrum Minorum penitus extinxit.

*Enchirid. Bul. 5.
Clem. 7.* 5 Tertiarijs Franciscanis prescripsit Nicolaus III. formam, & colorem habitus, quod sit nec prorsus albi, nec prorsus coloris nigri, ad negridinam tamen magis tendat, & quod distinguatur a forma habitus a Fratribus Minoribus primae regulae gestari soliti, & Clemens VII. permittit eis chordam nudosam. Pro Tertiarijs vero Portugaliae decreuit Clemens VIII. ut ex vili, & humili panno induerentur, & quoad colorem, & formam habitus omnino distinctus sit ab habitu Obseruantiae, *Ibid. art. 4.* De quo Portel verb. Tertiarij num. 3.

157. Iud. Bull. 6 In Italia Tertiarij in proprijs domibus viuentes deferunt vestes quoad formam similes vestibus aliorum saecularium, & quoad colorem ad instar Fratrum Minorum, subcinericium, vnde cum ab antiquo vsu que ad praesens tali habitu vtantur in illis partibus, verosimile est, quod de voluntate, & beneplacito B. Francisci sic consuetum est deferre. In eorum regula habetur, quod vestis sit vilis in pretio, & in colore, nec omnino albo, nec omnino nigro, sitque honesta, nec habeat scissuras, vulgo (*golpeados*) & idem est in vestibus foeminarum. *Ibidem dicto art. 4.*

*Frid. ses. 24.
art. 1. de refer.* 7 Tertiarios in Congregatione viuentes sub regula approbata gaudere priuilegijs Fratrum, de cuius Ordine sunt, iam supra diximus, quod residentibus apud proprias, seu priuatas domus ad instar saecularium non concedimus. Tota lis est de foeminis (quas Hispani vocant Beatas) castitatem vouentibus, & habitum Tertij Ordinis gestantibus, iuxta regulam Nicolai III. in proprijs tamen domibus de gentibus. Nam Collector Mendicantium affirmat, ipsas gaudere omnibus priuilegijs, & exemptionibus Fratrum, ex Leone X. in Concilio Lateranensi, qui hoc priuilegium specialiter illis indulsit, non obstante decreto dicti Concilij, cuius sententiam sequitur Auctor. *Tom. 1. quest. 55. art. 14.* De quo supra resol. 115. de Communicatio. priuilegiolorum nu. 46. diximus, quia, inquit, huiusmodi Tertiariae profitentur castitatem iuxta regulam, seu modum viuendi a Sede Apostolica approbatum, quod in dicto Lateranensi Concilio tantum requiritur ad gaudendum dictis priuilegijs. At *Tom. 3. quest. 75. artic. 1.* oppositum tenet, licet enim, inquit, a Leone X. in Concilio Lateranensi illis concessa sint priuilegia Fratrum, id tamen respicit tantum viuentes in Congregatione, & tria vota essentialia emittentes, quod etiam Decretis Tridentini Concilij est conforme.

In hac igitur antinomia, (si de mente Auctoris licet coniecturari) mihi videtur distinguendum, nam in dicto articulo 1. loquitur ex mente Tridentini Concilij, in quo definitur, non gaudere priuilegijs, exemptione neque Religiosorum, nisi eos, qui actu seruiunt monasterijs Regularium intra eorum septa, & domos residentes, ac sub eorundem obedientia

dientia viuentes. At in dicta, *question. 55. articulo. 14.* loquitur iuxta terminos Lateranensis Concilij, in quo dictæ Tertiariæ castitatem vouentes extra claustra specialiter excipiuntur ad gaudendum priuilegijs Fratrum, cuius quidem Concilij definitioni, & determinationi hodie standum esse credo, non obstante nouiori decreto Tridentini, tùm quia in illo non agitur, nisi de Oblatis, & seruatoribus monasteriorum, non verò de Tertiarijs: tùm etiam, quia ex verbis eiusdem Tridentini ibi: *sine his, qui legitime, & secundum regulam earundem Militiarum professionem fecerunt:* id deduci videtur, vbi pensanda est distinctiua, *sine*, qua denotatur, utrosque exemptione, & priuilegijs Fratrum frui, tam Oblatos, & seruitores Monasteriorum intra septa eorum sub obedientia viuentes, quam alios quoscunque qui secundum regulam alicuius Ordinis professi sunt, quales sunt præfata Tertiariæ, quæ profitentur castitatem secundum regulam à Nicolao Quarto, approbatam. Et ad tollendum omnem dubium ita declaratum fuit à Sacra Cardinalium Congregatione, vt refert Carrillo lib. 3. Tertiariorum capit. 5. & habetur in defensorio super professione Tertiariarum edito à Domino Episcopo Francisco à Sosa, quod extat inter eius opuscula tractatu. 5. fol. 202. Vbi ait, id supplicatum fuisse Domino Clementi Octauo, & tandem post multiplicem rei discussionem emanasse Decretum Sacræ Congregationis Concilij Tridentini, anno Domini. 1608. in hunc modum.

Sacra Congregatio Concilij Tridentini interpretum consulta respondit. Fratres Tertiarios, Mantellatos, Corrigiatos, aliosque similes, ita demum Ordinis, cuius tertiæ regula habitum assumpserunt, priuilegijs potiri, & ab Ordinarij iurisdictione exemptos esse, si viri collegialiter viuant; seu eorum claustralibus habitent; & mulieres virginalem, seu calibem, aut castam vitam, expresso voto, & sub dicto habitu vitam traduxerint, quemadmodum canetur constitutione Concilij Lateranensis sub Leone X. quæ habetur sessione 11. in fine, etiam si in consanguineorum, & affinium suoribus, vel proprijs domibus, aut seorsum habitent, quemadmodum idem Leo postea declarauit constitutione edita prima die Martij, Anni 1518. De quo vide Rō. tit. d. verb. Tertiarij nu. 7.

8 Ex quibus consequenter deducitur, quod huiusmodi Tertiariæ, seu Beatæ castitatem vouentes sunt exemptæ à tributis, & exactionibus solui solitis à laicis, quia indistinctè, & sine limitatione illis communicat, seu concedit priuilegia Fratrum Leon. X. vt supra diximus. Scio nonnullorum Auctorem. Tomo 8. *question. 74. articulo. 11.* expressè oppositum tenere, & Tomo 2. *question. 65. articulo. 5.* non apertè expressisse suam sententiam, quanuis id innuere videatur ad finem articuli, referens statutum, & declarationem Leonis X. quo expressè excipiuntur dictæ Tertiariæ, vt gaudeant priuilegijs Fratrum, cuius Ordinis habitum gestant. Quod tamen non obstante (saluo meliori iudicio, & sub censura Doctiorum) standum

Sententiam
ti. Auctoris
conformior

standum

Bul. 44, Leo X.

standum existimo dictæ declarationi Leonis X. qui absolute, & absque aliqua limitatione dictas sorores, seu Beatas omnino exemptas in omnibus, & per omnia, sicut Fratres Ordinis, cuius habitum gestant, statuit; & decreuit, vt aperte constat ex eius Bulla relata in Bullario, & patebit attentè legenti eius tenorem: vbi notanda sunt verba Pontificis: *In omnibus, & per omnia* qui autem totum dicit, nihil excludit, ergò cum indistinctè, & generaliter dicat: *In omnibus & per omnia gaudere priuilegijs, & immunitatibus Fratrum*, aperte deducitur, à tributis etiam, & ab alijs exactio- nibus, & oneribus solui solitis à laicis voluisse eas eximere ad instar eorundem Fratrum, cuius mentis signum non paruum est, quod ad finem dictæ constitutionis reuocat aliam suam constitutionem in Concilio Lateranensi super hoc editam, in qua statuerat Fratres, & sorores Tertiij Ordinis in proprijs domibus viuentes teneri ad onera, ac tributa per ferenda, sicut laici. De quo Gregorius Lopez in l. 1. gloss. 2. titul. 7. part. 1. Perez in l. 19. titul. 4. lib. 4. ordinamen. Sarmient. de Redditibus Eccle siast. 1. p. monit. 56. num. 4. Boerius de statu, & vita Eremitar. num. 13. Portel vbi supra num. 7. P. Mirand. tom. 1. Man. q. 36. art. 4.

9 Superest videamus, an dicti Tertiarij extra claustra viuentes gau deant priuilegio Canonis: *si quis suadente*. Cum Collectore tenet partem affirmantem Auctor. Tom. 1. quest. 55. art. 14. circa finem, & Tom. 3. quest. 73. art. 2. quia, inquit, habent modum viuendi approbatum à Sede Apostolica. Idem innuere videtur. Tom. 2. quest. 65. art. 5. quo loci latè probat præfatos Tertiarios esse personas Ecclesiasticas, & Religiosas, quippe quæ sunt à iure Ordini à Sede Apostolica confirmato, & specialiter Deo dicatæ, mutant enim habitum, & statum, ac traditam sibi regulam obseruant, personæ autem Deo specialiter dicatæ gaudent dicto priuile gio Canonis, cap. *si quis* 17. quest. 4. Rursus confirmat exemplo profiten- tis in manibus Episcopi aliquæ regulam approbatam, & manentis in propria domo de ipsius licentia, & sub eiusdem Obedientia (vt solet fie ri ab eremitis) is namque sit persona Ecclesiastica, & gaudet priuilegio clericali, ex gloss. in cap. *insinuante, qui cler. vel vouent.* quod optimè ad dictos Tertiarios adaptari potest. Tandem si iurico coniugato incedè- te cum habitu, & tonsura clericali conceditur priuilegium Canonis in cap. *unico, de clericis coniugatis* lib. 6. cur non idem erit concedendum Ter- tiarijs portantibus habitum Ordinis in sua regula præscriptum, & dis- tinctum à secularibus? & hæc ratio deducitur ex traditis ab Auctore di- cto art. 5. §. *sed hæc*, in principio. De quo Portel vbi sup. num. 3. qui idem tenet, licet dubius, item & Suarez loco infra citando.

Propositur
vera senten-
tia de mōte
Auctoris.

His tamen non obstantibus licet supradicta in rigore speculatio iu- ris aliqualem veri speciem præ se ferre videantur, at in praxi, & vsu cō- muni oppositum tanquam verius secuntur fere omnes. Ratio mihi effi- cax est, quia dicti Tertiarij extra claustra viuentes reputantur pro merè secularibus subditi in omnibus potestati seculari, & Ecclesiasticæ; vt constat

constat ex dicta Constitutione Leonis X. ergo in omnibus subsunt eorum iurisdictioni sicut ceteri Laici, quam quidem non possent iudices sæculares circa ipsos exercere, si essent personæ Ecclesiasticæ, & haberent priuilegium Canonis, ac proinde si non gaudent priuilegio fori, nec illo alio Canonis gaudebunt. Neque obstat dictum Auctoris in præcittatis locis, quia ibidem non est locutus est propria, sed ex sententia Collectoris, ut patet intuitu. De quo vide Suarez de censuris disp. 22. sect. 1. nu. 20. Fr. Ioannem à Cruce de statu Relig. lib. 1. cap. 2. dub. 3. concl. 2. ad finem, Portel verb. Manus violentæ, num. 8. ubi sibi oppositus firmat nostram sententiam.

10 Moniales Tertiariæ subditæ Ordinarijs non gaudent priuilegijs Ordinis, quia Pius V. & Gregorius XIII. id tantum concesserunt pro his, quæ sub Obedientia Fratrum Minorum viuunt Vnde opus est, ut habeant speciale priuilegium communicationis priuilegiorum Ordinis (ut habent à Paulo III. Moniales S. Ursulæ Salmanicensis) alias dictis priuilegijs minimè gaudere possunt, quod prælati debent diligenter inquirere. *Ibidem dicta quæst. 73. art. 1. §. colligitur denique*, ubi refertur dictæ concessio Pauli III. pro Monasterio præfato S. Ursulæ. Vidè supra de communicat. priuileg. nu. 45. §. vltim.

De indulgentijs Ordinis, quas lucrantur Tertiarij vtriusque sexus, vide apud Compen. verb. Tertiarij §. 11. & Carrillo lib. 1. de Tertiarijs, num. 11. apud Bullarium extat quædam Bulla Clementis VII. ubi multa conceduntur Tertiarijs. *Bull. 5. etc. 77*

RESOLVTIO CXXXIV.

De Tributis.

TRIBVTVM in genere importat quandam exactionem publicam, in specie autem est census, qui præstatur de proprio Principi, vel communitati ita dictum, eo quod militibus tribuebatur. Plures sunt species tributi, Gabella, pensio, census, pedagium, Guidagium, seu vectigal, tallia, Collecta, præstantia, angaria, perangaria, munus, & Alcaualla. De angaria extat textus in *his oneribus ff. de vacat. & excusat. muner. l. nensine, C. sacrosanct. ecclesi.* ubi glossa, De pe Jagio, & qui Jagio sic mentio. *cap. quanquam de censib. in 6. in cap. super quibusdam, de verb. signific. ubi glossa, & in l. cum qui ff. de iust. Gabella, vectigal, guidagium idem sunt, solurque solet pro rebus vectis, seu pro ducatu rei alicuius: pensio dicitur à pendo, quod est pendero, vel soluo, siuè à penso, verbo frequentatiuo, id est frequenter pendo: Census verò est quædam pensio, qua soluitur de prouentibus, cap. quæsitum l. quæst. 3. Tallia, præstantia, impositio, & collecta*

lecta pro eodem habentur, & quodlibet eorum est summa, quam Princeps, vel Republica exigit à subditis proportionabiliter ad totam substantiam cuiuscunque exigendam. Angaria, & perangaria est iniusta compulsio, & coactio, ab anglo, quod est, asligo, & secundum alios est onus personale, quod potest labore corporali expleri sine rerum detrimento *l. 2. ff. de munera. & honorib.* Munus aliquando sumitur pro dono, aliquando pro officio, & honore: aliquando pro eo, quod subimus lege, vel imperio *l. munus 18. ff. de verbor. significat.* Tandem Alcauala dicitur secundum aliquos à gabella nomine Hebræo, & est idem, quod receptio, & fortassis impositum fuit à Iudæis in Hispania, quorum mos erat, huiusmodi vectigalia conducendi, quasi esset alia gabella, id est alia noua numeris acceptio, impositaque fuit à Rege Alphonso II. vt patet ex eius Chronica. *Tom. 2. quæst. 65. art. 1.* De quo Parlador. lib. 1. quotidian. cap. 3. num. 21. vsque ad 23. Humada in Scholijs part. ad l. 5. tit. 6. p. 1. glof. 1. Eadem de re vide Syluest. verb. gabella in princip. Nauar. in cap. fraternitas, à num. 41. Suarez lib. 5. de legib. cap. 13. num. 3. & seq.

2 Reges Hispaniæ habent à Pio V. Gregorio XIII. & alijs Pontificibus pro expeditione belli contra infideles quodam subsidium soluendum de redditibus Ecclesiasticis, ad quod tribuendum tenentur omnes Ecclesiastici, & Regulares, exceptis S. Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, Militibus S. Ioannis Hierosolymitani, Religiosis apud Indias consistentibus, hospitalibus actu hospitalitatē seruantibus, & Regibus Hispaniæ ratione mensurarum Magistrantium Ordinum Militarium, quatenus ipsorum sunt perpetui administratores, vt constat ex tenore Bullæ Pij V. Vnde Monasteria exempta à solutione charitativi subsidij, vt habent Monasterium de Guadalupe, & alia Ordinis S. Hieronymi ex Grego. XI. & Eugenio III. tenentur hodiè ad illud soluendum, quia dicta priuilegia sunt sufficienter reuocata per Bullas Pij, & Gregorij XIII. ad instantiam Regis Philippi II. Hoc autem subsidium originem trahit ab antiquo, quo Summi Pontifices decimam partem fructuum de beneficijs Ecclesiasticis reservare solebant ad necessitates Ecclesiæ subleuandas, & ad expeditionem belli contra infideles, quæ vocabatur decima Papalis, ad instar doni solui soliti à Lenitis summo sacerdoti, vt ex Numeris. c. 18. & 2. Esdra c. 10. constat, & refertur cap. 1. de decimis. Ad huius igitur decimæ Papalis imitationem Summi Pontifices certam partem, seu quotam de beneficijs Ecclesiasticis in subsidium contra infideles concesserunt Regibus Hispaniæ *Tom. 3. quæst. 74. art. 1. & 2. & Tom. 4. summa cap. 142. num. 4. & nos diximus resol. 63. nu. 33.* De quo Rebuf. de decimis quæst. 13. Suarez lib. 5. de legibus cap. 14. num. 3. & per totum caput, vbi latius sine de hac materia

3 Non debetur subsidium præfatum de annalibus missarum fundatis apud Ecclesias Ordinis Minorum, quia illarum prouentus non inducunt ratione reddituum Ecclesiasticorum, sed tantum sunt ad stipendium

Numer. 18.
2. Esdra 10.

missa.

missarum, & officiorum, quæ ex testatoris iussu solvuntur pro labore Fratrum de redditibus bonorum relictorum hæredibus cum tali onere, seu gravamine, qui inquam redditus sunt merè temporales regimini, & dispositio nisi secularium ad piam causam relictæ, quod propriè non potest dici Capellania, sed quædam pia memoria, quæ quilibet auctoritate privata potest fundare, etiã Episcopus, vel alius Ecclesiasticus de bonis patrimonialibus, vel quasi patrimonialibus, sicut potest de illis in illuere quodam vinculum merè seculare cum simili onere, ex cap. quia nos, de testamentis, Auctor. *Ibid.* art. 3. De quo Navar. de redditib. Eccles. quæst. 1. monit. 19. num. 100. Felin. cap. postulasi de rescriptis.

4 Debetur tamen dictum subsidium de Capellanis non habentibus titulum perpetuum, seu ad nutum amovibilibus, ex quadam Bulla expedita à Clemente VIII. anno 1604. & concordia facta inter Catholicum Regem Philippum III. & statum Ecclesiasticum: & cetera, quæ illarum reditus sunt bona Ecclesiastica relictæ clericis, & subdita Ecclesiasticis. *Rom. 4. Sum. dicto cap. 142. num. 3. & 4.* De quo Gutier. lib. 3. Practic. q. 13. num. 21. Navar. conf. 43. num. 11. & 12. de Simonia.

5 Distributiones quotidianæ solitæ quotidie largiri in Ecclesiis Cathedralibus assistentibus officio Divino ab huiusmodi subsidio sunt omnino immunes, stipendia enim sunt addita, seu assignata assistentiæ, & præsentia Divinorum ratione laboris interessendi, ideoque non veniunt appellatione fructuum, seu reddituum debeneficij, ex declaratione Pauli 4. Sixti 4. Clementis VII. & Pauli III. & ita iudicatum fuisse in facti contingencia fertur. Quod omnino tenendum est, nisi contraria consuetudo aliud obtineat, cui standum est. Secus de illis distributionibus, quæ inter præbendatos residet in civitate, vel absentibus ex legitima causa, etiã non assistentibus personaliter Divinis, distribuuntur, quæ dicuntur, grossa, de his enim debetur subsidium, cum sint fructus, & redditus Ecclesiastici. *Ibid.* art. 4. & citato loco *Addit. summam* 8. De quo Cosmas in Pragmat. Gallic. tit. quo tempore quibusq; debeat esse in choro, §. iuber, v. distributiones, Rebus. in concord. rub. §. 1. v. distributiones, Redoan. de Spoils, q. 8. §. ad maiorem, n. 23.

6 Ad taxandam quotam subsidij à quolibet solvendam vocandi, & audiendi sunt Regulares, quod enim ad omnes pertinet, ab omnibus debet approbari, ut notum iuris est. Super quo extat quædam constitutio Clem. VII. pro Cõgregatione S. Benedicti Vallisoleci, qua cautetur, ut non fiant taxationes, distributiones, aut partitiones decimarum, & subsidiorum, nisi interessentibus illis, quorum interest: aliter nullius sunt roboris, vel momenti, & ad solutionem illorum non tenentur monachi, nec ad id à quoquam compelli possunt. Imò secluso isto privilegio adhuc Religiosi in distributione subsidij se nimium gravatos sentientes, proculdubio reclamare queunt, eritque admittenda eorum querella. *Ibid.* art. 5. De quo Lafarte de decimi ved. c. 18. n. 91. An autem laici habentes terras decimarum Regalium teneantur solvere de illis subsidium, videtur *Ibidem.* art. 6. & infra retractat. 19. Auctoris.

In Bul. l. ul. 7.
Clem. 7.

7 Ecclesiastici, & Regulares aliquid vendentes non tenentur ad soluendam gabellam, seu alcavalam, ex l. 6. titul. 18. lib. 9. *Nova Compilat.* apud Hispanos, non obstante eodem iure Regio disponente, venditorum ad id obligari. At laici vendentes Ecclesiasticis, & Regularibus ad soluendum tale tributum tenentur, etiam si ementes ob id maioris pretio res comparent: nec per id frangitur immunitas Ecclesiastica, quia gabella non exigitur, nisi de re mære seculari, vt iustissimè definitur in l. 8. titul. 18. libr. 9. *Compilat.* Iniustam verò esse legem Ciuilem imponentem quintum soluendum fisco de rebus Ecclesiæ, aut Monasterij venditis, certi iuris est, quia id non est præcauere de antiquo tributo soluendo, sed potius de nouo imponendo agere in damnum Ecclesiæ. *Ibid. art. 7. & tom. 4. summa cap. 166. num. 7.* De quo Lafart. de decima. vendit. capit. 19. num. 10. & 11. Matienço in l. 11. gloss. 5. num. 4. lib. 5. *Nouæ Compilationis*, Suarez de censur. disput. 23. sect. 4. an. 21.

8 Clerici & Monachi non sunt exempti à tali gabellæ solutione, quando ex negotiatione, seu mercatura vendunt, aut permutant, in pœnam enim tunc subiiciuntur legibus, ac pœnis gabellarum, ac si puri laici essent. Cuius ea potissima ratio est, quia negotiatio dictis Ecclesiasticis est prohibita, & dum eam exercent, in pœnam culpæ, sua immunitate priuantur, & subditi redduntur legibus laicorum, *cap. final. de vita, & honest. Clericor. cap. quanquam de censib. in 6.* Tunc autem dicuntur mercaturam, & negotiationem facere, quando rem emunt in sua integra forma, postea vendituri lucri faciendi gratia, habendo pro principali fine lucrum cum aliorum incommodo, non vna, sed iteratis vicibus tanquàm meri mercatores, non verò quando rem emptam sua opera, & industria elaboratam, & melioratam postea vendunt, vt si emant equum, vel mulam iudem, vt iam educatam, seu cultiorem vendant, perius expiellum in *cap. eiciens 88. dist.* & per hanc regulam resolues casus occurrentes. *Ibid. art. 8. & in Addit. sum. supra num. 21.* De quo Matienço in l. 11. gloss. 2. num. 5. tit. 10. lib. 5. *comp.* Lafarte de decim. vend. cap. 10. nu. 51. *Dueñas reg. 110. nu. 11.* Perez in l. 1. glos. 1. verb. est & aliud col. 93. lib. 1. *ordina.* Vide hæc de re *Suar. d. nu. 21.* & quæ diximus resol. 63. nu. 31.

9 Bona nouitij intra annum probationis suo nomine vendita non sunt exempta à decima Regali, cum non sit verè Religiosus, & ad sacculum possit redire. Secus in nouitijs societatis Iesu post biennium simplicia vota emitentibus, quibus Gregorius XIII. concessit omnia priuilegia, & exemptiones Religiosorum, vereque Religiosos esse declarat, donec ab Ordine demittantur. *Ibid. art. 9.* De quo Lafart. vbi sup. capit. 19. num. 50. Gregor. Lopez in l. 7. verb. si quando, titul. 7. part. 1. sed Molina tom. 7. de iust. disp. 671. nu. 2. quem refert & sequitur P. Villalobos 2. p. sum. tract. 8. diff. 14. nu. 9. tenet, nouitios esse exemptos à tali solutione, & merito, quia hi in fauorabilibus habentur pro Religiosis, sicque gaudent priuilegio Canonis, & fori.

10 Licet clerici negotiatores à gabellario conueniri possint coram iudice seculari pro solutione dictæ decimæ Regalis, vt vsus, & praxis Hispaniæ obtinuit, & resolvunt De cetero infra citandi. At in Regularibus, & monasterijs id locum non habere existimo, cum per sua priuilegia exemptio eorum sit amplior, quam ea, quæ habent communem cum alijs Ecclesiasticis, non enim conueniri possunt ratione contractus, aut delicti, nisi coram suis iudicibus Regularibus. Vnde recurrendum puto ad Nuncium Apostolicum, qui habet iurisdictionem super exemptos, quidquid alij in oppositum sentiant. *Ibidem art. 10. & in Addit. Summa vbi supra num. 31.* De quo Azeuedo in Rub. tit. 13. lib. 1. nouæ compilat. num. 8. Salzedo in pract. cap. 55. Lafart. sup. n. 84.

11 Tertiarij priuatim in suis domibus viuentes, nec Eremitæ sunt exempti à solutione huiusmodi gabellæ, verè enim Religiosi non sunt, & quantum ad hoc, vt mæri seculares reputantur, de quo supra de Tertiarijs num. 7. & 8. latè dictum est à nobis. *Ibidem art. 11.*

12 Commendatarij Militares sunt immunes ab hoc tributo quantum ad fructus suarum commendarum, quos vendunt, non verò quoad alias res patrimoniales, vel aliunde quæ sitas, vt cautum est apud Hispanos *l. 9. tit. 18. lib. 9. Recopilatio.* & in praxi seruatur. *Ibidem art. 12. & in Addit. summa supra num. 5.* De quo Lafarte loco citato num. 92.

13 Videntes iterum rem emptam ab Ecclesia, vel Monasterio, eidem Ecclesiæ, vel Monasterio non sunt immunes à solutione huius decimæ, quia res per venditionem iam transiit in dominium secularis ementis, nec id est contra Ecclesiasticam libertatem, quandoquidem versatur circa rem iam factam laicorum, & eorum contractus. *Ibidem art. 13.* & nos supra tetigimus num. 7. De quo Tiraquel. de retract. lig. §. 13. num. 12. Boerius decif. 113. num. 19.

14 Laicus vendens rem communem cum monasterio, aut alia persona exempta vno pretio, vna eademque venditione, pro sua rara parte tenetur ad soluendam gabellam, quæ rectè diuidi potest iuxta pretij partem, quæ laici portionem super re vendita tangere videbitur. *Ibidem art. 14.* De quo Couar. 3. pract. cap. 36. num. 2. & habetur *l. 16. tit. 18. lib. 9. Recopil.*

15 Ecclesiastici, & Regulares omnes (exceptis Militibus Ierosolymitanis) tenentur contribuere pro subsidio, quod vocatur, *escusado*. præbendo ad libitum regis electum vnum parochianum de qualibet parochia liberum ad illud soluendum sine tamen sedis, & Cameræ Apostolicæ præiudicio quoad fructus sedium, seu Ecclesiarum vacantium, ex concessione Pij Quinti facta Regi Hispaniarum Philippo II. Debetur autem hæc exactio ex redditibus decimalibus tantum, non verò ex alijs redditibus Ecclesiasticis, vt per sententiam definitiuam obtentum fuit à Militijs sancti Iacobi, Calatravæ, & Alcantaræ. Pro quo aduerse, quod Regulares, & Moniales exempti per sua priuilegia

à decimarum solutione, non eximuntur ab hoc subsidio, quia præbere parochianum ad soluendum decimas regi loco beneficiarij, non est cōtra exemptionem de decimis soluendis, quod habent, ac proinde per censuras Ecclesiasticas ad id compelli possunt à iudicibus delegatis, *Ibidem art. 15. & Addit. Summa tomo 4. cap. 142. num. 8.*

16 Moniales S. Claræ, Conceptionis, & Tertiariæ sub cura Fratrum Minorum degentes ad solutionem decimarum de suis prædijs non tenentur, quando redditus ad earum alimoniam sufficientes non sunt, ex priuilegijs relatis supra resolut. 50. de decimis num. 4. sed quia congrua substantia pro alendis monialibus decidenda arbitrio boni viri relicta fuit, vt huic arbitrio finis imponeretur, Gregorius XIII. declarauit, congruam sustentationem pro qualibet moniali esse 25. ducatos, seu aureos pro quolibet anno, cuius bulla originalis habetur in Conuerſu S. Claræ Zamorensi, & refertur apud Bullarium, & secundum eam fuit vitimo pronunciatum pro præfato Conuentu à quodam iudice Apostolico anno Domini 1588. contra Capitulum, & Clerum Cathedralis Ecclesiæ eiusdem ciuitatis, nec est reuocata per eundem Gregorium in Extrauaganti, *in tanta negotiorum mole*, tum quia illa fuit posterius edita, tum quia in dicta Extrauaganti non reuocantur, nisi tantum concessa Regularibus, quæ non erant legitima, id est per alia decreta Apostolica, aut per non usum abrogata, priuilegia verò non reuocata voluit in suo robore permanere, qualia sunt, quibus Moniales eximuntur à solutione decimarum, quæ etiam in Concilio Tridentino expresse non reuocantur. *Ibid. art. 16.*

17 Eodem priuilegio possunt frui bona monialium data in emphyteosim, & ita in facti contingentia iudicatum fuisse, refert Felicianus in appendice tomo 2. de censibus, in princip. n. 3. apud Auctorem Tomo 3. *Addit. Summa cap. 119. num. 1.*

18 Pius Quintus apud Capuccinum in Compendio fol. 3. rigorosam edidit constitutionem Motu proprio contra quoscunque imponentes, & exigentes quæcunque tributa directè, vel indirectè Ecclesiasticis, & Regularibus, de qua late Portel verb. Tributum à num. 3. & in addit. ad dubia eodem verb. à num. 1.

RESOLVTIO CXXXVII.

De Vassallis.

MONACHIS Benedictinis licitum est habere vassallos, iurisdictionemque exercere super illos, vt deducitur ex cap. auditis, de prescriptionibus. & cap. dilectus, de officio ordinar. cap. cum dilectus, de ordine cognis. & patebit ex priuilegio

uilegijs Apostolicis infra citandis, idem habent Monachi Cistercienses ex priuilegio Benedicti XII. Clementis VI. & Innocentij VIII. *romo 3. quest. 75. art. 1. Qua de re Euerard. conf. 2 10, num. 32. Auendaño iunior l. 40. Tauri, Glossa 4. num. 39. Sanchez lib. 7. decalogi cap. 15. n. 11. circa finem, & nos diximus resolut. 96. num. 10.*

2 Non est alienum à Religionibus, maximè Monachalibus habebatibus bona in communi, auctoritate Apostolica habere etiam vassallos, de quorum causis cognoscant earum superiores, & iurisdictione, etiam temporalem in ipsos exerceant, quam nemo perturbare præsumat sub pœna excommunicationis ipso facto, ex concessione Sixti Quarti pro monasterio S. Mariæ de Noguera Ordinis sancti Benedicti: & quantum ad cognitionem causarum inter monasteriorum vassallos motarum expressè concessit Alexander VI. monasterio sancti Benedicti Vallisoleti, & constat ex amplissima confirmatione priuilegiorum huius Congregationis facta à Clemente VIII. apud Bullarium, super quo habetur etiam quædam bulla Urbani II. vbi id amplius conceditur. *ibidem art. 2. & nos diximus supra de exemptio. Regularium resolut. 63. n. 7. & 8.*

*Bulla. 22. &
23. Clemen. 8
& bull. vnica
Urban. 2. n. 11*

RESOLVTIO CXXXVIII.

De Vicarijs.

VICARIVS est, quem superior constituit loco absentis defuncti, vel impediti *l. 2. C. de officio eius, qui gerit vices alter.* habetque iurisdictionem ordinariam, si à prælato superiore constituitur vicem eius gerens. Vicarij tamen Conuentuum apud nos Minores constituti à Guardianis iurisdictionem tantum delegatam habent, nisi constituantur à Prouincialibus propter absentiam, aut earentiam Guardianorum, tunc enim iurisdictione ordinaria polent, habentque cætera concessa Guardianis. Vocantur apud nos vulgò Præsidentes. Vicarij verò constituti à Guardianis in eorum absentia habent eandem potestatem, & auctoritatem, quam ipsi Guardiani habent per statuta Ordinis, idemque ius esse apud Prædicatores, testatur Collector Mendicantium, titulo Vicarius §. 5. *Auct. Tom. 3. q. 76. art. 1. De quo Bart. in dist. 1. 2. & in l. nec quicquam s. vbi decretum, n. 6. ff. de offic. Proconsul. Alciat. in Rubric. num. 2. & de offic. ordinari.*

2 Deficiente Ministro Generali Minorum Vicarij Generalis electus habet eandem auctoritatem, & potestatem, qua polebat ipse Generalis, ex Clemente V. in *cap. exiui de paradiso, de verborum significat.* Auctor *ibidem art. 1.* Quomodo verò eligendus sit, diximus supra de electione resolut. 58. num. 19.

3 Vicarij officium expirat mortuo Guardiano, vel Priore, nisi aliud statu-

Statuto caueatur. Apud nostram Prouinciam sancti Iacobi statutum est, vt mortuo Guardiano eius Vicarius cum omni sua auctoritate præsenteat, quousque Prouincialis de re prouideat. Si verò nullus extet Vicarius, Guardianus cum consilio Discretorū Conuentus nominet Præsidentem, quod si eo non nominato decedat, antiquior Frater Conuentus congreget Fratres ad Capitulum, eligantque Vicarium, cui sicut, & nominato à Guardiano conceditur omnis potestas, & auctoritas Guardiani, quousque Prouincialis aliud prouideat. Pro quo aduerte, quod Vicarius constitutus à Guardiano potest ab ipso amoueri, non verò constitutus à Prouinciali, vel à Capitulo, nisi consulto superiori, aut Capitulo. *Ibidem art. 3.* De quo Roman. consil. 116. Idem tradit Portel verb. Guardianus num. 3.

4 Vicarij, seu Confessores Monialium sub cura Fratrum Minorum degentium, etiam electi, & nominati in Capitulo vltra triennium non continuantur in officio, immò durante eodem triennio posse per Prouincialem ab officio amoueri (si expellat) concessit Iohannes I. & idem pro alijs Religionibus videtur dicendum, & fit apud Cistercienses, ex decreto Eugenij II. vnusquisque consular suæ Religionis statuta. *Ibidem art. 4.*

5 Fratribus Mendicantibus interdicitur officium gerere Vicarij Episcoporum, vt ex *Clementina 1. §. ad Prioratus, de Regularibus*, sentiunt quidam, cum id non conueniat paupertati, quam profitentur. Monachi tamen & alij non Mendicantes nullo iure ab hoc munere exercendo cum licentia suorum Prouincialium prohibentur. *Ibidem art. 5. & tomo 4. Addit. Summa cap. 176. num. 5.* De quo M. Anton. Cucus lib. 2. maior. institut. titulo 8. de Vicarijs, Mandosius de signatu. gratia, tit. licentia fol. 101. Azor instit. moral. tomo 2. lib. 3. quæst. 10. Portel verb. Religiosus num. 5. Sanchez lib. 6. cap. 13. num. 88. & sequentibus, qui multis traditis, idem docet de Mendicantibus Fratribus num. 93.

6 Posse Fratrem, etiam Mendicantē exercere officium Prouisoris Episcopi distinctum à Vicario Generali, tenet idem Portel *ibidem*, id enim sine strepitu litium, & causarum for. nsum, censuratum, & similitium fieri potest: vbi etiam refert ex Bernardino de Buisis quendam Fratrem Nicolaum de Padua Minoritam fuisse Vicarium Generalem Episcopi Trentini in Lombardijs, Id tamen de Apostolica auctoritate, & indulgentia factum fuisse suspicor, qua interueniente licitè fieri posse extra dubium est. Imò in dicta *Clementina* id absolutè non videtur prohiberi Mendicantibus, sed tantum transeuntibus ad non Mendicantes, vt patebit intuenti legenti. De quo *Geminian. consil. 137.* Albert. Brunus *consil. 98.* Rota *decis. 266.* in nouis. Idem docet Sanchez *dict. num. 93.* loquendo de Mendicantibus, exceptis Minoribus, quibus id nullo pacto permitti,

asserit num. 94.

Ampliat
doctrina Au
toris.

RESOLVTIO CXXXIX.

De Voto.

VOTVM Religionis vt sit solemne requirit duo copulatiuè ex Bonifacio Octauo in *cap. vnico, de voto, & vestire dempt. lib. 6.* Primum quod fiat professio expressa, vel tacita in aliqua Religione à Sede Apostolica approbata, & in manibus prælatis potentis in incorporare Religioni. Alterum est, quod proficiens voueat certam regulam, seu Religionem approbatam, nec sufficit vouere Religionem in genere, vt innuit Concilium Tridentinum, vel non approbatam, aliàs erit votum simplex. Vnde collegium in congregatione viuentium, & tria vota substantialia religionis emittentium, si nullum modum viuendi, seu regulam approbatam seruant, non est licitum, nec eius professores dicentur verè Religiosi, licèt sint sub obedientia prælatorum alicuius Ordinis, & in eorum manibus professionem emittant post annum probationis, habitumvè gestent eiusdè Ordinis ex Concilio Lugdunensi in *cap. vnico, de Religiosis domibus in 6.* Auçt. *Tom. 1. quæst. 1. art. 2.* De quo D. Thom. 2. 2. quæst. 88. art. 7. Nauar. in *cap. mon dicatis, 2. q. 1. n. 13.* & in *cap. cui portio, 12. q. 1. num. 10.* vide supra de Religionibus resol. 122. n. 6. & quæ tradunt Sanchez lib. 5. decalogi c. 1. à num. 11. Suarez tom. 5. de Religione tract. 7. lib. 1. cap. 12. à num. 5. & lib. 2. cap. 2. vsque ad cap. 11. per totum.

Trid. sess. 24.
c. 1. de Reg.

2 Tria vota substantialia esse de iure diuino deducitur ex *cap. cum ad monasterium, de statu monachor.* vbi definit Innocentius III. ea vota ita annexa esse Monachatu, vt neq; Papa in illis valeat dispensare. *Tom. 1. q. 25. art. 1.* De quo Medina de sacroru hominum continentia lib. 4. cōtrouers. 7. cap. 39. Sanchez dict. cap. 1. à num. 5. Suarez dict. lib. 2. c. 10. & 12. ¶ Possè tamen dispensari à Papa votu solemne castitatis, & Religionis affirmat, & defendit cum communiori sententia Sanchez lib. 8. de matrim. disp. 8. per totam, vbi citat numeru magnum Doctoru pro parte affirmatiua, & idem repetit dict. lib. 5. decalog. cap. 2. à n. 4. & tenet etiam Suarez dict. cap. 10. num. 10.

3 Votum adiectum tribus votis substantialibus possè per prælatos irritari, vel in eo dispensari, imò & debere, tenent probabiliter multi: licèt enim possit quis arctius se adstringere ad ea seruanda, ad quæ ex voto, vel præcepto tenetur, hæc tamen vinculorum, seu votorum repetita ligatio, & promissio super vna, eademq; materia vix inquam prudenter fit: vnde sicut prælatis inest potestas dispensandi ex causa super omnibus Regularibus obseruantijs, statutis, ac præceptis Regulæ, ita etiã cohibere queunt arbitrium subditorum, ne de his nouum emittant vo-

tum, ac proinde emissum irritare. Et idem de voto seruandi præcepta Dei, vt de non furando, de non mentiendo, & similibus sentiunt quidam, licet enim sub potestate prælatorum non cadat dispensatio præcepti diuini, illa tamen noua obligatio, qua subditus sponte se iterum per votum religat, nescio cur, non possit per prælatos tolli, & irritari? *Ibid. art. 4.* De quo Soto lib. 8. de iust. quæst. 3. art. 1. Nauar. in Manuali cap. 12. nu. 64. ¶ Vide quæ ad hoc latè tradunt Sanchez lib. 4. decalogi cap. 33. de voto à num. 4. Suarez tom. 2. de Religione lib. 6. cap. 7. à n. 7. & lib. 3. cap. 6. num. 25. & lib. 2. cap. 3. num. 16.

4. Votum transeundi ad arctiorem Religionem per prælatos non potest irritari, quia id eorum potestatem excedit, rectè tamen super illo dispensant, illud enim non est simpliciter votum Religionis, sed votum transitus ad aliam Religionem. *Ibidem d. art. 4.* Idem docent Sanchez lib. 4. decalogi cap. 33. de voto num. 2. Suarez tomo 2. de Religione lib. 3. cap. 6. num. 23. & lib. 6. cap. 7. num. 9. & cap. 10. num. 16. & tomo 3. lib. 4. cap. 6. num. 15. & nos diximus resol. 122. num. 80.

5. Prælati Regularibus de iure diuino competit potestas irritandi vota suorum subditorum, nam ratione voti efficitur prælatus absolute Dominus voluntatis subditi. Ex quo consequitur, quod ad irritandum vota nulla requiritur causa, sicut ad dispensandum requiritur, id enim ex mera voluntate prælati fit, & ex absoluta potestate dominatiua procedit, quid quid alij sentiant de peccato, saltem veniali irritantis votum sine causa. Sufficiens vero causa ad irritandum erit, quando subditus votum vouit sine consensu prælati, quod tunc absque alia causa potest irritare. *Ibid. art. 5. & 7. in fine.* De quo Caietan. 2. 2. quæst. 86. art. 8. Soto lib. 3. de iust. quæst. 3. art. 1. ¶ Idem ferè docet Sanchez lib. 4. decalogi cap. 24. à num. 28. vbi num. 2. resoluit, potestatem hanc esse ex iure diuino naturali, eius tamen fundamentum, & radicem esse ex iure Ecclesiastico sic per vsum declarato, & loquens de dispensationis potestate Suarez dict. lib. 6. cap. 10. à num. 3.

An autem Papa possit irritare vota secularium? dubitant multi. In ordine ad fidem, & ad finem spiritualement, affirmant plures, quia per baptismum fit Papa Dominus voluntatis fidelium, id est in ordine ad finem spiritualement. *Ibid. d. art. 5. in principio.* De quo Medin. de sacrorum hominum continentia lib. 5. cap. 44. & 45. Vide quæ tradit ad hoc Sanchez dict. cap. 24. à num. 17. Suarez dict. lib. 6. cap. 3. à num. 2.

6. Vota omnia personalia, realia, & mixta, quales sunt peregrinationes cessant per professionem emissam in aliqua Religione approbata, vt concors Doctorum sententia tenet, per text. in cap. *Scriptura*, de voto, ibi, *Reus facti aliquatenus non hebetur, qui temporale obsequium in perpetuam noscitur Religions obseruantiam commutare*, & per text. in cap. *penult.* de Regul. in 6. Imò & votum Ultramarinum cessare, indubitatum, & exploratum mihi est, quidquid alij in oppositum sentiant: nam per solemnem

professionem mortuus homo mundo reputatur, incipitq; viuere Deo, ac ideò cessante vita prætorita, etiam vota, ac actus in illa emissa cessare consequens videtur. *Ibidem* art. 8. De quo D. Thom. 2. 2. quæst. 88. art. 12. ad primum, & quæst. 186. art. 1. Soto de iust. lib. 4. q. 1. a. 4.

Sententia nostri Auctoris videtur probari ex traditis à D. Thom. dict. quæst. 88. articulo. 12. ad primum, vbi Caietan. & Aragon circa solutionem ad primum, idem Caietan. 2. 2. quæst. vlt. art. 3. ad tertium, & clarius in 4. dist. 38. quæst. 1. art. 4. quæstiuncul. 4. ad secundum, & in solutione ad primum, idem tradunt glossa, cap. monacho, verb. voueris, 20. quæst. 4. Abbas, cap. peruenit, el 2. num. 1. de iure in rand. vbi Alexand. de Neuo nu. 4. Abulens. in 30. Num. quæst. 74. Palud. in 4. dist. 38. quæst. 4. art. 1. num. 15. concl. 6. D. Anton. 2. p. tit. 11. cap. 2. §. 8. notab. 2. idem Abb. in dicto cap. scriptura num. 2. de voto, Felin. cap. peruenit, num. 2. vers. posset autem. & cap. cum deputati uu. 4. de iudicijs. Syluest. verb. votum 4. quæst. 7. dist. 3. Tabien. verb. votum 4. quæst. vlt. Armilla num. 28. Soto lib. 7. de iust. quæst. 4. art. 3. ad primum. Alcozer in summa cap. 16. conclus. 4. in fine, Azor tomo 1. inst. moral. lib. 11. cap. 17. in fine, quos refert, & sequitur Sanchez lib. 5. decalogi cap. 5. num. 36. vbi addit num. 39. idem dicendum esse de votis tempore nouitatus emisiss, quæ similiter extinguntur ipso iure per professionem subsequenter, absque alia commutandi intentione ex parte profitentis.

Idem pariter resoluit num. 40. de votis à professo enisis, & transeunte ad strictiorem Religionem, in eaque proficiente: vel expulso in perpetuum, & propria sponte ingrediente, siue strictiorem, siue laxiorem Religionem. Sed in fine consultit, tutum remedium esse petere irrationem illorum votorum.

Quid si expellatur in perpetuum tâquam incorrigibilis, nec aliam Religionem ingrediatur, manebit ne absolutus à votis emisiss ante professionem, an verò reuiuiscant illa vota? Sanchez tom. 1. ad præcepta decalogi lib. 4. cap. 16. num. 108. agens de eo, qui voti adimplendi gratia ingressus Religionem, ab ea sua culpa expulsus est, resoluit, quod si hic mediocrem diligentiam adhibuit ad culpas suas corrigendas, & ad se Religionis instituto accomodandum, & ex infirmitate, prauisque habitibus, aut ex praua indole, qua præditus erat, non se ad Religionis instituta accomodauit, aut in eas culpas lapsus est, hic inquam Religionis voto satisfecisse censendus est, quia bona fide expertus est, & curans quantum in se fuit conditionem implere, reperitur Religioni ineptus. At verò si eam diligentiam non adhibuit, sed ex negligentia culpabili sua id contingit, nondum voto satisfecisse censetur: quia in voto Religionis intelligitur conditio, si hic in Religionem retineatur, ergo sua culpa non retentus, manet perinde obligatus, ac si ingressus non fuisset, vel si dimissus non esset. Quod nostro casui adaptari potest. Nam si hic bona fide ingressus, & sine culpabili negligentia expulsus à

Firmatur, &
illustratur
doctrina Au-
ctoris.

Religione manet liberi à voto, ita vt amplius illud non reuiuifcat, ergo à fortiori qui post professionem ei cilius est (etiam ex culpa sua) manebit solutus à votis quibuscunq; ab eo ante illam emiffis, quæ semel iam in Religionis votum, ac professionem legitimè commutata fupponuntur, nec poffunt femel extincta reuiuifcere, vt fatentur Toletus lib. 4. Summæ cap. 17. num. 12. & cap. 18. num. 2. & alij Auctores relati ab eodem Sanchez lib. 8. de matrimon. difp. 9. num. 21. & fupra eodem num. 108. Quod quidem mihi haud displicet: confirmaturque ratio proxime tradita, quia vltra quod omnia vota fimplicia professionem præcedentia extinguntur ea emiffa, ac in Religionis professionem legitimè commutata cenfentur, talis Religiofus expulfus post factam professionem adhuc manet verè Religiofus, & Monachus, ac adftrictus votis Monachalibus, faltem in his, quæ eius ftatui, & modo viuendi inter feculares non repugnat, & cum eo compatiuntur. Ergo fi manet Monachus votum, confequenter dicendum est, non permanere, nec reuiuifcere vota fimplicia ante professionem emiffa, quæ in illud legitimè, & verè commutata funt. Secus effet fi profefio dicti Religiofi declarata fit nulla, tunc enim ex ea nulli effectus producti funt, ac finnunquam emiffa fuiffet, quia non entis nullæ funt qualitates, & quod nullum est, nullum effectum producere potest, vt dicitur in iure.

Profequitur Sanchez dict. lib. 5. cap. 5. n. 43, 49. & 50. omnia vota fue perfonalia, fue realia, etiam peregrinationis Ierofolymitanæ, vel fubfidij Terræ Sanctæ ipfo iure in Religionis professionem commutari, vt rogatus Pontifex Alexander III. refpondit in dict. cap. *Scriptura, de voto*. Ad quod adducit turbam magnam Doctorum id ipfum docentiu.

Item n. 45. docet votû reale emiffum non folû Deo, fed intimatum parti, vt ab ipfa acceptetur, & ita coniunctû cum promiffione illa parti facta nõ poffe in Religionis profefionem cõmutari, quia tunc est ius ipfi acquifitum, ac ided ceflat cõmutatio in melius: & idem refoluit de iuramento homini præftito, & ab eo acceptato. Vtrum autè iuramentû alicuius obfequij homini exhibendi habeat tacitâ conditionem, dum iurans non tranferit ad Religionem? Affirmat idè Sanchez to. 1. ad præcepta lib. 4. c. 19. n. 31. ac ided poffe eo non impleto tranfire ad Religionem, quia, inquit, maior obligatio est homini debita, promiffione ineundi matrimonij, & tamen ei promiffione, quantumuis iureiurando firmata, ineft eadè cõditio, vt probat idè Sanch. li. 1. de mat. difp. 43. n. 3. & feqq.

Item num. 47. ob eandem rationem docet, hæredem obligatum ad realia defuncti vota perfoluenda non eximi Religionis profefione, fed obligationem illam ad eius hæredem tranfire, quia illa est iuftitiæ obligatio annexa hæreditati.

Item n. 50. refoluit, votû fubfidij Terræ Sanctæ cõmutari in profefionem, non folû quoad peregrinandi laborè, fed etiam quoad illius fubfidij expenfas, & idè n. 51. docet de eo, qui vouit dare debita, feu aliena in

certa in eiusdem Terra Sanctæ sub fidu: unde vel pauperibus restituenda erunt, vel conuertenda in monasterij vsus, quia opus pium sunt.

An autem per simplicia vota emissa in Societate Iesu, aut coadiutorum formatorum post biennium nouitatus, vota antea facta extinguantur? Sanchez ubi supra, num. 54. affirmat, non extingui, sed suspendi, ita vt non obligent, dum hic in societate perseuerauerit: At expulsus ab ea ante professionem solennem tenebitur ad illa. Et idem docet de votis emissis post dicta biennij vota in eadem Societate facta, quia per ea non fit professio solennis, nec vouens traditur irreuocabiliter, sed cum conditione, dum à Societate expulsus non fuerit. Hoc tamen limitat, num. 55. & duobus sequentibus, nisi quis vota omnia vellet commutare in dicta vota simplicia post biennium facta, si enim hunc animum habuit, manet omnino liber ab illis, ita vt expulsus postea non reuiuiscant, nec teneatur ad illa. Quod autem possint commutari tanquam in quid perfectius, & gratius Deo, decidit Gregorius XIII. in sua Extrauaganti, *ascendente*. At facta semel legitima commutatione extinguitur omnino priorum vororum obligatio, ita vt nunquam reuiuiscat.

7 **V**orum simplex castitatis emissum à Religiosis Societatis Iesu post peractum biennium dirimere præcedens matrimonium ratu quãdiu ab Ordine non demittitur, declarauit Gregorius XIII. quod in fauorem Religionis fuit à Sede Apostolica indultum. Nec obstat, quod hoc tantum tribuitur voto solenni castitatis ex institutione iuris Diuini, vt quidam sentiunt, nam secundum saniozem sententiam plurimorum Theologorum, & Iurisperitorum effectus voti solennis ad dirimendu matrimonium est de iure humano Pontificio, seu Ecclesiastico, ac idẽ sicut Papa habet potestatem statuendi, & efficiendi, vt solenne votum dirimat matrimonium, ita etiam statuto potest idem tribuere voto simplici, maxime quando aliqualis traditio fit, vt in professione trium vororum simplicium in manibus prælati apud præfatam Societatem fit, quanuis ipsa professio sit reuocabilis. Quod in sententia nostri subtilissimi Scoti plusquam indubitarum est, qui tenet per votum simplex Religionis fieri traditionem respectu Dei, sicut fit per votum solenne respectu Dei, & hominum. *Tomo. 1. quæst. 1. art. 4. & Tom. 3. quæst. 1. art. 6.* De quo Scotus in 4. dist. 31. quæst. vnica, Henriquez tom. 2. lib. 10. de matrim. cap. 5. num. 7. Liter. N. & lib. 11. cap. 8. num. 7. Cajet. 2. 1. quæst. 88. artic. 7. Medin. de Sacrorum hominum continentia, controuersia. 7.

Idem firmant Vazquez 1. 2. quæst. 96. art. 4. disp. 165. cap. 10. initio. Sanchez lib. 2. de matrim. disput. 18. num. 6. & lib. 5. Decalogi cap. 1. nu. 29. Suarez tomo 3. de Religione, tract. 7. lib. 2. cap. 7. à num. 15. & capit. 8. à num. 3. & cap. 9. à num. 2. & ex professo latissimè rem tractans tom. 4. de Religione tract. 10. lib. 4. cap. 2. per totum.

8 **Q**uanuis votum continentia non sit essentialiter annexum sacro Ordini, sicut Religioni, & Monachatu, in qua expressu fit castitatis

promissio, seu votum, nulli tamen dubium esse potest, in susceptione dicti sacri Ordinis implicite voueri, & solemniter promitti huiusmodi castitatem vt aperte constat ex *cap. unico, de voto, & voti redempte. in 6. ac* per consequens in utroque voto, Religionis scilicet, & Ordinis sacri dirmi matrimonium postea contractum, expressè diffinitur in dicto *cap. unico Auctor. Tomo 2. q. 29. art. 2.* De quo Medina de saceror. hominũ continen. *cap. 1. & 3. Sanchez d. cap. 1. nu. 5. Suar. dicto lib. 2. cap. 8. nu. 5.*

Ecclesiast. 5.

9 Vota stulta Deo non placere, habetur Ecclesiastici, *cap. 5. Displicet* (ait) *Deo infidelis, & stulta promissio*, idèdque ex illis nulla nascitur obligatio. *Tomo 2. quæst. 46. art. 3. S. tertia regula.* ¶ Vnde fit, eos qui vouent cum proposito promittendi, & se obligandi, non tamen implendi vera vota non emittere, rectissimè docent Valentinus 2. 2. disput. 6. quæst. 6. punct. 1. Auctor. *Tom. 4. sum. cap. 182. num. 8.* licet cū cõmuni affirmet Sanchez lib. 1. de mat. disp. 9. à num. 1. & lib. 4. Decalogi cap. 1. num. 2.

10 Abbates Benedictini habent potestatem dispensandi in voto clausuræ cum suis monachis de consilio, & assensu ad minus duarum partiũ Cõuentus, existète aliqua ex causis positis à Martino V. in quodã uilegiõ factõ Monasterio S. Benedicti Vallisoleti, quod per Eugeniu. 4. ad omnia Congregationis Monasteria productũ est. *Tomo 3. q. 78. art. 1.*

11 Votum Donatorum apud eosdem Benedictinos solemne est, promittunt enim Obedientiam, paupertatem, & castitatem in manibus prælati secundũ Ordinẽ S. Benedicti, sicq; fruuntur omnibus priuilegijs concessis Monachis huius Religionis ex declaratione Greg. 14. lib. 4. 2.

12 Curati, nec non prælati locales Regularium, quales sunt Guardiani, Priores, & similes de iure communi dispensant ex iusta causa, tã circa præcepta, quam circa vota in minutis, & siæquenter ocurrentibus casibus, etiam in reseruatõ Episcopo, quando commodè non potest ad eos recurrri. Hoc tamen debet intelligi in votis, quorum dispensatio competit Episcopis de iure ordinario, vt in ieiunijs, in obseruatione festorum, & similibus non reseruatõ Papæ. Vnde non habent dispensare in Voto castitatis, vel Religionis, etiam in casu magnæ necessitatis, quia id conceditur Episcopis ex præsumpta voluntate Pontificis confidentis de eorum prudentia, & scientia, quæ confidentia non habetur de parochis, & prælatis inferioribus. Ex quo fit, quod in casibus, quos Concilium Tridentinum comittit Episcopis intuitu dictæ confidentiæ (qui aliàs illis non competunt de iure, & potestate Ordinaria)

Trid. sess. 24. c. 6. de refor.

Aperitur mens Auctoris.

non habent confessores Mendicantium auctoritatem absoluendi, etiam virtute suorum priuilegiorum. Quod si rectè introspiceret Thomas Sanchez infra citandus (salua venia tantũ viri) non vtique tribueret nostro Auctori, opinionis fuisse, parochos absolutè in absentia Episcoporum posse dispensare super omnibus iure ordinario Episcopis competentibus, ex tacita, & præsumpta commissione Papæ. *Tomo 2. quæst. 46. art. 9. et Addit. summa tom. 4. cap. 187. num. 8.* De quo D. Thom. 1. 2. quæst. 97.

art. 7 & 2. 2. quæst. 88. art. 10. Soto lib. 7. de iustit. quæst. 4. artic. 1. Azor, tom. 1. inst. moral. lib. 11. capit. 20. quæst. 2. & 4. Sanchez lib. 8. de matrimonio. disp. 9. num. 27. Vidè supra de confessarijs quoad dispensandum, resol. 31. num. 32.

13 An autem satisfacere quis dicatur Voto Religionis, assumendo habitum in aliquo ex Ordinibus Militaribus? negat Auctor in *Summa 2. tome cap. 95. num. 8.* bene tamen ait, satisfieri assumpto habitu equitum D. Ioannis, vel etiam clericorum aliorum Ordinum Militarium in communi viuentium. Sed Sanchez ad præcepta, lib. 4. cap. 16. num. 12. merito non assentit quoad eum qui assumit habitum S. Ioannis, quia, inquit, communiter Religionem promittentes intendunt statum viuentium in communi, & alienum à tumultu, faustu ac curis sæcularibus, quod in dicta militia S. Ioannis non consequitur. Undè femina, quæ professionem emisit apud Monasterium Commendatarum in communi viuentium, rectè satisfacit voto propter eandem rationem. Vidè Corduba in *Summa quæst. 148.*

14 Pro coronide huius resolutionis hæc incurrit elegans disceptatio à nobis exagitanda, an is, qui votum Religionis emisit satisfaciat voto, si priusquam Religionem ingrediatur, Episcopatum suscipiat? Et quidem videtur in hac re dicendum, per Episcopatus adeptionem votum Religionis adimplesse, cum enim status Episcopi perfectior sit statu Regulari, *cap. veniens, de iure iurand. cap. licet, de Regular.* & votum non infringat qui commutat in melius, *capit. peruenit, et 2. de iure iurando,* videtur dicendum, non teneri Episcopatum dimittere, & ad Religionem conuolare. Deinde suadetur hæc sententia ex eo, quod votum simplex strictionis Religionis dissoluitur laxioris professione, eo quod hæc maius vinculum inducat, vt extat prodictum in *cap. penult. de Regular. in 6.* Cuius rei argumento non malè tentari potest, idem esse dicendum in eo, qui assumpsit Episcopatum, qui cum maius vinculum constituat, votum Religionis soluit. Quibus, & alijs rationibus ducti vacare culpa eum, qui post Religionis votum, & non adimpletum, Episcopatum acceptauit, existimant Henriquez lib. 10. *Summæ cap. 3 2. in fine.*oster Auctor, *pons. 2. Sum cap. 6. num. 6.*

Ampliat,
& illustratur
Aucto-
ritis doctrina

Verùm hæc sententia apertè refelli videtur ex *cap. per tuas 10. de voto,* ubi Pontifex disertis verbis ait, eum qui prius Voto Religionis ligatus erat, & antequam illud ad exitum perduceret, Episcopalis dignitatis regimen adeptus esset, teneri demisso Episcopatu votum Religionis adimplere. Cuius textus auctoritate sic docent Valer. Reginald. in *praxi, lib. 18. num. 382.* Bartholomæus à S. Fausto in *Theatro Religiosorum lib. 1. quæst. 191. & 334.* & lib. 5. quæst. 41. & post plures omnium latius Sanchez lib. 4. *Decalogi cap. 17. à num. 5.* Azor moral. part. 1. lib. 11. cap. 16. quæst. 1. & cap. 22. quæst. vltim. Suarez tom. 3. de Religione lib. 1. cap. 19. à num. 3. Quæ sententia illa ratione confirmari potest, quia eo

ipso quod vouens Episcopatum acceptauit, admisit impedimentum Religionis promissæ, *cap. nisi cum pridem, de renunt.* & sic se reum Voti fecit. Quauis enim non repugnet, vt Religiosus fiat Episcopus, repugnat tamen vt Episcopus fiat Religiosus, quia oportet illum prius fieri nouitium, & in operibus humilibus, & abiectis exerceri, quæ dignitatem Episcopi dedecent.

15 Neque audiendi sunt, qui illudunt magis, quam interpretantur verba Pontificis in d. *cap. per tuas*, accipientes eius sententiam de consilio, non verò de præcepto, expendent illud verbum, *consulimus*, quo Pontifex vtitur. Verius tamen est ibi, eum non consilium tantum, sed & præceptum iniunxisse vouenti, quod non obscure colligi potest ex sequentibus verbis ibi: *si tuam desideras sanare conscientiam*. Quæ ineptè ad consilium referrentur, cum consilij obseruatio ad sanitatem conscientie tuendam non pertineat. Vndè dixit Pontifex, *consulimus*, non quia non præciperet, sed quia iudicialiter non procedebat, si enim iudicialiter procederet, utique cogeret, & præciperet, vt rectissimè notarunt ibi Innocentius, Hostiensis, Ioannes Andreas, Ancharanus, & Cardinalis, Sanchez dict. *cap. 17. num. 1.* Suarez dict. *cap. 19. num. 4. & 5.* Neque infrequens est in iure aliquando vsurpari verbum, *consulere*, pro præcepto, non pro consilio, sic enim accipitur in *cap. Mathans 23. de Simon. ibi. mul- tum tibi consulis*, cum glossa ibi, Suarez tom. 1. de Religione, lib. 4. de Simonia, *cap. 57. num. 24.* sic etiam in *cap. aduersus 7. de immunit. Ecclesi.* verbum *consulatur*, de præcepto interpretatus est noster Auctor. Tomo 1. *quest. 6. art. 13. versic. vndè infero*, in quo etiam sensu Mendoza lib. 2. de concilio Illiberitano, *cap. 20.* paulò post principium rectissimè accepit: Canonè 10. Concilij Arelatenfis 1. sub Syluest. 1. extat, tom. 1. Conciliorum, p. 266. vbi decernitur, *Consilium dandum fidelibus coniugibus, ne viuentibus vxoribus suis liceat adulteris alias accipiant*, quod tamen decretum non de consilio, sed præcisè de præcepto est exponendum, alioquin apertè pugnaret diffinitio, *cap. gaudemus, de diuort.*

16 Probemus igitur responsum Pontificis simpliciter accipiendum esse, scilicet, vt votum Religionis ante Episcopatum emissum non impletur suscepto Episcopatu, & consequenter peccasse vouentem in dicto *cap. per tuas*, assumendo Episcopatum ante votum impletum. An autem in eo casu fuerit necessaria licentia Pontificis ad resignandum Episcopatu, an ipso iure data censeatur in ipso textu, res est valde ambigua. Caietanus in illo textu licentiam Episcopo fuisse datam, opinatur. Contrarium tamen meritò docent Azor, vbi supra, Sanchez dict. *capit. 17. num. 6.* Suarez dict. lib. 1. *capit. 20. à numer. 1.* cum quibus prosequèda sunt multa de materia dicti, *cap. per tuas*.

De potestate confessorum Mendicantium ad dispensandum vota secularium, vide dicta resolut. 31. de confessorijs quoad dispensandum, & dispensatione quoad vota resolut. 53. à nu. 29.

RESOLVTIO CXL.

De Vnctione Extrema.

MINISTER huius sacramenti est proprius parochus *Clementina, dudam, de sepulturis*, sacerdos autem simplex illud conferens sine licentia Episcopi, aut parochi peccat grauiter, sacramenti tamē factum tenet, quia de eius essentia tantū requiritur, quod sit sacerdos. Quod Religiosis strictius prohibetur sub excommunicationis pœna Papæ reseruata, in *Clementina 1. de privilegijs*, exceptis his, quibus id à Sede Apostolica est indultum, sicut pro seruitoribus, ac domesticis intra Conuentum degentibus, & pauperibus apud sua hospitalia existentibus concessit Sixtus III. Monasterio S. Benedicti Vallisoleri apud Bullarium, cuius dispositio, pensatis eius verbis, extenditur ad alios quoscumque, qui intra Monasterium infirmari contigerit, quo fruuntur per communicationem aliæ Religiones, & expressè concessit Sixtus III. in alia Bulla pro Prædicatoribus. Pro quo aduerte oportet, quod non incurritur dicta excommunicatio ab eo, qui in manifesta necessitate, absente parocho de licentia eius præsumpta, vel ex simplicitate ministrat, quia dicta pœna præsumentes tantū ligat. *Tom. 3. quæst. 79. art. 1. & Tom. 4. Addit. summa cap. 193. num. 2. & 3. & nos diximus supra resol. 64. numer. 1. Vide Suarez tomo. 4. disp. 43. pro quo etiam extat alia magna concessio eiusdem Sixti III. pro Minoribus, vbi permittit Religiosis ministrare hoc Sacramentum si pri confessis, negantibus, vel iniuste detinentibus parochis, & diximus supra de sacramentis ministrandis, resol. 126. num. 5. De quo Soto in 4. dist. 13. q. 2. art. 1. Ledesm. 2. p. 4. quæst. 33. art. 3.*

2 Hoc sacramentum Extremæ Vnctionis conferendum est primò omnibus infirmis, quibus mors imminet. Secundò, senibus senio iam cōfectis, etiam absque aliqua alia infirmitate. Tertio, adultis baptizatis habentibus vsum rationis, etiam statim post susceptum baptisma. Quarto, vulneratis morti propinquis, quidquid aliqui sentiant. Quintò, mulieri in partu deficienti. Sextò, repentina infirmitate præuentis, & priuatis loquellæ, & sensuum vsu. Septimò, non valentibus illud petere, maximè si phrenesi, aut alia simili causa impediti inueniuntur, dummodò absit irreuerentiæ periculū, nec manifestè pateat insanuisse in peccato. Octauò, habentibus sufficiens iudicium rationis ad recipiendam Eucharistiã, imò & puero in decimo anno constituto, in quo discretionis iudicium adesse præsumitur. Pro quo aduerte, quod sufficit mortis articulus præsumptus ad conferendum hoc sacramentum, & in dubio, an sit mortuus infirmus etiam conferri potest, sub conditione tamen, si mortuus

*Bulla 24. Sixti
ti 4. num. 40*

*In bulla. bul.
33. Sixti 49
num. 11.*

*Bull. 14. Sixti
4. num. 45. &
in comp. verb.
communicare
5. 6.*

non est. Unde manifestè opprimente ià morte infirmū, non est vltaprō
grediendum, etiam post incēptam secundam, vel tertiam Vnctionem,
ideòque aduertat minister vngens infirmum in agonia iam iam animā
exhalantem, quod misso ordine Manualis circa solemnitatem statim
progrediatur ad Vnctiones, ne infirmus inunctus decedat, & post com-
pletas Vnctiones poterit omīssas orationes recitare, benedictionesque
perficere. *Ibid. art. 2.* Hac de re tractant. *Palud. in 4. dist. 23. quæst. 3. à nu.*
14. Sotus ibi quæst. 2. art. 2. *Nauar. cap. 22. num. 13.* Syluest. verb. Vnctio
Extrema, quæst. 5. Suarez tom. 4. disp. 41. sect. 1. & 2. P. Villalob. 1. p. sum-
mæ tract. 10. diffi. 4. à nu. 4.

3 Imò infirmo iam iam in extremis constituto, ita vt probabiliter
credatur, non posse perfici omnes quinque Vnctiones cum suis formis,
sufficit vna, aut altera cū suis formis, tunc enim in illis formalis, & inte-
gra essentia sacramenti esse censetur, dummodò minister habeat intē-
tionem perficiendi illud in præfatis duabus, vel vna Vnctionibus, & ita
respondum esse à Theologis Louanienſibus fertur: qui etiam determi-
nauerunt in morbis contagiosis, & peste grassante sufficere sensus or-
ganum magis ad Vnctionem aptum, seu directum, aut expositum inun-
gi, dicendo: *Per istam sanctam Vnctionem in dñgeat tibi Dominus quidquid delin-*
quisti per visum, auditum, odoratum, gustum, tactum, & gressum. Posteaque præ-
ces in Ecclesia poterunt recitari. Ita refert vsu receptū esse apud Belgas
Sua. 4. tom. de poen. disp. 41. sect. 3. n. 8. & tradit Auc. Tom. 4. sum. c. 191. n. 4.

Vbi etiam addit, ad maiorem abundantiam, & securitatem debere
hoc fieri à ministro sub conditione apud se, si prodest infirmo, vel si est
capax receptionis sacramenti, sic enim nulla potest resultare irreueren-
tia ipsi sacramento, & infirmus per eius virtutem potest reddi de attrito
contritus. De quo Soto dicta quæst. 2. art. 2. Syluest. verb. Vnctio quæst.
5. vers. 2. Suar. d. disput. 41. sect. 3.

4 Cæcus à natiuitate vngendus est in parte proximiori organo ocu-
li: Episcopus verò, vel sacerdos vngendi sunt in parte superiori manū,
quia palmas habent consecratas oleo sancto consecrationis, vt habe-
tur in aliquibus Manualibus, & traditur nouissimè in Thesauro Sacer-
dotali, de extrema Vnctione. *Ibidem dicto art. 2. in fine.*

5 Hoc sacramentum denegandum est pueris sacræ pænitentiae in-
capacibus, amentibus à natiuitate, furiosis perpetuis, & non perpetuis,
si timetur irreuerentia, maximè si habuerunt dilucida interualla, nec pe-
tuerunt: item in trantibus mare, vel bellum, nec non suspendio necan-
dis, vel decapitandis, nisi aliàs ratione infirmitatis morti proximividean-
tur, quod in praxi seruari vidisse testatur Vivaldus infra citandus. Item
infirmis non graui morbo laborantibus, & existentibus in notorio pec-
cato, vel incidētibus in phrenesim, apoplexiam, vel amentiam, nisi prius
aliquod signum contritionis ostendant. *Ibidem art. 3.* De quo Vivald. in
Candelabro aur. titulo de Extrema Vnctione, nu. 41. Nauarro capit.

¶ *Et* numero 12. Soro in 4. distinct. 23. quæstion. secunda, artic. 2.

6 Quoties infirmus ad articulum mortis propinquus præsumitur, in eadem etiam infirmitate conferendum est illi hoc sacramentum, & iteratis vicibus (si opus sit) repetendum, est communis, & concors omnium sententia, & definitur in Concilio Tridentino. *Ibid. art. 4.* De quo D. Thom. in 4. distinct. 23. quæst. 2. art. 3. Scotus dist. 23. Syluester, verb. Vnctio. quæst. 8.

Trid. ses. 14. c. 3. de extremæ vñtion.

RESOLVTIO. CXXI.

Quæ tota vertitur in retractionibus. Auctoris.

QUæ hucusq; resoluimus præcipua sunt, quæ ex tota Quæstionum Regularium nostri Auctoris tractatione deprompsi, vt in compendium redigerem. Ve:ùm ne quid huic operi deesset, in eius fine quasi coronidis loco commodum duxi nonnullas ipsius Auctoris subijcere retractationes ad hoc nostrum Regulare institutum apprimè pertinentes. Quas, bone lector, nolim vitio veritas, imò malim fatearis, Auctorem in eis se prode virum ingenuè doctum, modestum, ac sapientem. Ita in rem Seneca, lib. 4. de beneficijs, cap. 38. *Non est turpe, inquit, cum re mutare consilium, neque lentas à cognito, & damnato errore discedere: & in genuè fatendum est, aliud putauis, deceptus sum. Hac verò superba stultitia: per se curantia est, quod semel dixi, qualecumque est, fixum, ratumq; sit.*

RETRACTATIO. I.

De Abbatisa imponente præceptum spirituale.

ABBATISSAS posse imponere præcepta spiritualia suis Monialibus, tenet constanter Auctor. *Tom. 3. Adit summa cap. 3. num. 10.* mutans sententiam, quam probauerat. *Tom. 1. quæst. 12. art. 2. & quæst. 2. art. 1.* redditque rationem, quia Monialis, inquit, promittunt obedientiam Abbatisæ non tanquam matri, sed tanquam prælatæ, cuius munus est approbatum à Sede Apostolica, iuxta Regulam, quam profitentur, ad regimen spirituale, & temporale gregis sibi commissi in omnibus illis, quæ non repugnant sexui fœmineo, cui non contradicit potestas imponendi præcepta spiritualia, quando necessitas adest, maxime si id habeant ex commissione superiorum, vt fatetur etiam Soro oppositæ sententiæ assertor in 4. distinct. 20. quæstion. 3. artic. 4. sicuti habent nostrarū Monialū Abbatisæ, & Præsidentes per

statuta Ordinis Toletana cap. 5. & refert P. Miranda in Manual. tracta-
 de Monialibus quaest. 6. art. 4. conc. 3. ad finem, ubi latè dubium tractat:
 quæ quidè facultas censetur ipsi Abbatisæ indulta eo ipso, quo cõfirmatur
 in officio Abbatissatus, aliàs sine tali potestate oues sibi commissas
 gubernare, ac dirigere non posset ad illam obseruantiam Regularè, quã
 seruare debent Religiosæ professæ: quæ ratio non militat in alijs mulie-
 ribus collegialiter viuentibus sub cura, ac custodia alicuius Matronæ
 loco præpositæ, quæ verè non sunt Religiosæ, neq; profitentur illi obe-
 dire secundum aliquam regulam approbatam. Quibus adde, quod licet
 votum obedientiæ simpliciter non sufficiat ad dandam iurisdictionem
 spiritualem (vt asserunt oppositæ sententiæ assertores) si quis enim pro-
 mittit obedientiam laico, non propterea laicus poterit illi præceptum
 spirituale imponere, vt prælatus: votum tamen solemne emissum in
 manibus prælati sufficit ab subiiciendum profitentem ipsi prælato, tali-
 ter, quod prælatus acquirit super eum potestatem spiritualem iurisdic-
 tionis, potestque ei imponere præcepta spiritualia, licet aliàs sit Reli-
 giosus laicus (solebant enim olim laici apud nos Minores eligi in præla-
 tos, & Guardianos, & nunc etiam fit apud aliquas Ordinis Prouincias)
 vel etiam merè secularis, quem posse in Abbatem Cõmendatariũ cli-
 gi, & in prælatum Monasterij, diximus supra reso. 1. de Abbatibus, n. 15.
 Vnde cum votum in manibus Abbatissæ emissum non sit factum laico,
 sed ipsæ Abbatissæ, tanquam prælatæ Religionis à Sede Apostolica ap-
 probatæ, consequenter dicendũ videtur, votum solemne sufficiens esse
 ad subdendum profitentem ipsæ, tanquam prælatæ, ac proinde poterit
 imponere præceptum spirituale professæ sibi subditæ in omnibus illis,
 quæ non pertinent ad potestatem clauium, vt sunt excommunicare, ac
 aliàs censuras imponere (quorum sunt omninò incapaces fœminæ *capo-
 noua. 10. de penit. & remission.*) nam si Abbatissa est capax collationis bene-
 ficioꝝ, compètitque illi ius conferendi, & instituendi clericos in
 Ecclesijs ad suum Monasterium pertinentibus, *cap. dilecta de maiorit. &
 obed. ubi glossa, verb. iurisdictioni* (ista enim sunt iurisdictionis spiritua-
 lis, & non Ordinis, vt ex Panormitano probat Auctor. *Tom. 1. quaest. 170.
 art. 12. & tradit etiam Salas de legib. disp. 8. sect. 19. num. 94.*) consequen-
 ter erit capax imponendi dicta præcepta spiritualia, quæ pertinent ad
 iurisdictionem spiritualem, cuius non est incapax Abbatissa modo su-
 perius explicato.

Et confirmatur, quia Abbatissa non minorem in Moniales, quàm
 Abbas in Monachos habet administrationem, & quæcunque compe-
 tunt Abbati, eafere omnia locum habent in Abbatissa (exceptis, quæ
 fœminæ repugnant) ex Baldo, & alijs relatis à M. Antonio Cucco.
 libr. 3. maior. institut. titul. 13. de Abbatissis: imò tenet Nauarrus, lib. 3.
 cons. 37. de sentent. ex com. cum alijs, posse Papam de potentia absolu-
 ta committere fœminæ iurisdictionem clauium ad imponendas censuras,

cum id possit committi merè laico, vt refert Auctor. *Tom. 2. quæst. 107. art. 1.* Quia illud non est iure diuino prohibitum, vt opin. è notat Par. Villalob. 1. p. Summæ tract. 16. diff. 5. num. 11. idèdque à fortiori poterit dicta Abbatiſſa imponere præcepta ſpiritualia. Hæc opinio ſic explicata eſt valde probabilis, & in praxi ſequenda, vt ſentit idem Villalobus tract. 25. diff. 3. num. 10. licet eam non amplectatur, eo quod, inquit, oppoſita ſit doctiſſimorum virorum.

Idem videtur ſentire Azer *tom. 1. inſtit. moral. cap. 10. quæſt. 7.* dum docet, Abbatiſſam poſſe præcipere monialibus in virtute Spiritus Sancti, ac ſanctæ obedientiæ ratione voti emiſſi in profeſſione, quia officio prælatæ fungitur, eiſque nominales ex vi profeſſionis emiſſæ parere coguntur tanquam habenti poteſtatem, & iuriſdictionem à ſuperioribus commiſſam: fauet Victoria, & ſi dubitans in ſumma ſacrament. num. 325. & tenet Angles in floribus 2. p. quæſt. vnica de clauibus diff. 5. concl. 3. nec omnino diſſentit Sanchez, quamuis oppoſitum defendat lib. 5. decalogi cap. 1. num. 22. dum ait, poſſe Abbatiſſam præcipere ſub pœna voti obedientiæ præſtiti, vel in virtute obedientiæ ſibi debitiæ. Ad quod faciunt tradita à Suarez *tom. 4. de Religione lib. 2. cap. 10. num. 11.* vbi reſoluit, Abbatiſſas habere veluti quendam uſum ſpiritualis iuriſdictionis per clauis commiſſum, licet concludat, nunquam habere propriam iuriſdictionem ſpiritualem in moniales per ſe ipſas, vbi etiam num. 13. & 14. explicat quomodo in clericos ſibi ſubiectos habeant iuriſdictionem quodammodo ſpiritualem.

RETRACTATIO II.

De vidua Abbatiſſa.

MONIALEM viduam, ſeu non virginem poſſe eligi in Abbatiſſam praxis ſeruat, licet iure Pontificio inſpecto aliud obſeruetur, *cap. ſi quis eum S. nouimus peccatricem 1. quæſt. 3. c. inueniunt 20. q. 1.* quæ iura tantum procedere in Abbatiſſis benedictis, & cõſecrandis velo virginittatis, tenet expreſſè Auctor. *Tom. 3. Addit. Sum. cap. 3. num. 9.* vbi ad cor rediens oppoſitum probat, quod olim ſenſerat. *Tom. 1. quæſt. 64. art. 4. & Tom. 2. quæſt. 54. art. 3.* Addens, quod ſi eſt corrupta, non debet cõſecrari, in quo ſolus Papatu diſpenſat: quod tanquam tutius tenet cum Mandoſio de ſignatura gratiæ, titulo, diſpenſatio pro corrupta ad Abbatiſſatum fol. 81. Portel verb. Abbatiſſa num. 10. qui latè rē diſputat, conſtanterque tenet, poſſe non virginem, ſeu viduam eſſe Abbatiſſam, & velari velo prælationis, cui ſententiæ ſubſcripiſſe doctiſſimum P. Suarez è Societate Jeſu, dum adhuc ſuperſtes viueret, teſtatur: quia, inquit, neque eſt de iure diuino.

nec naturali, nec Ecclesiastico, quod Abbatisa sit virgo tandemque concludit, quod dato, & non concesso, quod esset aliqua lex Canonica prohibens viduam fieri Abbatisam, talis lex iam per contrarium usum est abrogata multis ab hinc sæculis, & refert triginta exempla pro diuersis ætatibus, addens se vidisse apud Auctores, quos citat, de viginti tribus Abbatisis vltimis fieri mentionem, aliasque septem enumerat electas fuisse quinquaginta ab hinc annis in Portugalliæ, ac Castellæ regnis pro quibus omnibus non constat fuisse obtentam dispensationem, neque credibile est, tot fuisse procuratas, vel obtentas. Hæc Portel. Quibus adde alteram Abbatisam viduam hisce nostris temporibus electam in monasterio sanctæ Claræ de Ponferrada apud Prouinciamp sancti Iacobi. ¶ Cum nostro Auctore tenet Sanchez lib. 5. decal. cap. 5. n. 2. 2. vbi resoluit, communes Abbatisarum benedictiones non exigere virginitatem, nec Abbatisas triennes communes solere aliqua benedictione consecrari, sicut olim consecrabantur virgines speciali virginum velo ab Episcopo cum quadam benedictione, seu consecratione propria dato, vt tradunt cum D. Thom. in 4. dist. 38 quæst. 1. art. 5. Paludan. ibi art. 3. num. 16. D. Antonin. 3. p. titul. 2. cap. 2. §. 1. Naver. lib. 3. consil. 4. num. 4. & 5. de Regularibus 1. edit. idem Paludan. ibid. dist. 21. quæst. 3. art. 3. num. 60. Antonin. tit. 17. cap. 2. §. 1. ad finem. Auct. *Tomo 1. quæst. 12. artic. 3. sine, dictum vero cap. iuuenctulas*, interdicens non virginem velari, intelligitur de velo solito dari virginibus tantum, non vero de quocunque prælationis velo, vt explicat Archidiacon. ibi n. 2. Bellam. num. vnico, Turrecrem. in fac. Quare præter citatos Auctores nostram sententiam expressè tenet Paludan. dict. num. 60. Antonin. dict. §. 1. & probabilem dicit Suarez tom. 4. de Religione lib. 2. cap. 6. num. 16. maxime si consuetudo id approbet, cui standum esse ait.

RETRACTATIO III.

De bonis Apostatarum.

BONA Apostatarum lucrata per iniustitiam obnoxia restitutioni, tanquam contra virtutem speciale iustitiæ acquisita sunt restituenda proprijs dominis, à quibus fuerunt ablata, nisi ipsi domini incerti sint, tunc enim ad prælatos pertinet de illis disponere, iuxta priuilegium Leonis X. Priuilegia autem Apostolica dicta bona applicantia Religioni non sunt intelligenda, nisi tantum de acquisitis contra virtutem Religionis, seu contra sacros Canones, qualia sunt quæsitæ per negotiationem, per artes medicinæ, Chyrurgiæ, vel per officia publica, ac obsequia in curijs Principum exhibita, & alia in iure Ecclesiasticis prohibita, in c. *sententiâ ne clerici vel Monach. quæ on-*

nia nō sunt obnoxia restitutioni. Ita Auctōr in *Addit. Sum. Tom. 3 c. 21 n. 10.* iuxta q̄ debet intelligi, & limitari quod olim dixerat. *Tom. 1. q. 3 e. a. 13.* Vbi innuit, bona apostatarū acquisita contra virtutē specialem iustitiæ pertinere ad Camerā Apostolicā attenda quadā constitutione Pij III. De cuius, & alterius constitutionis Gregorij XIII. intelle&u latē Suarez tomo 4. de Religione tract. 8. lib. 3. cap. 2. dub. 4. à num. 20. post Nauar. lib. 3. consil. 10. de testamentis in 1. edit. & comment. de spolis §. 7. num. 3. 4. & 5. Auctōri nostro in propriis specie adhæret Portel verbo Apostata num. 7. in fine, vide supra resol. 11. num. 12.

RETRACTATIO III.

De egressu Monialis ex causa epidemiæ.

NOMINE epidemiæ, ex cuius causa possunt Moniales licentari ad egressum à clausura, ea tantum epidemia venit, quæ est vera, & realis pestis, ita vt ob alias infirmitates huic consimiles, sed benigniores, etiam si nomine epidemiæ nuncupentur, nullo modo Monialibus talis egressus à clausura licitus sit. Ita declaratum fuit à Congregatione sacra Cardinalium anno Domini 1609. de sententiâ Ludouici del Valle protomedici Regis Hispaniarum, quam refert Auctōr. *Tomo 5. Summa cap. 96. nu. 3.* vbi mutat sententiâ, quam olim probauerat. *Tomo 1. quæst. 49. art. 4. & tomo 5. q. 6. art. 3.* resolvens, constitutionem Pij V. permitentis egressum Monialis à clausura ex causa epidemiæ, omninō intelligendam esse de epidemia pestilente seu propria, & vera peste, non verò de alijs morbis benignis populariter grassantibus, qualis est catharrus, sicut nec de morbo gallico, strumis, & cancriis, quæ non veniunt sub nomine veræ epidemiæ malignæ, quæ vulgo in Hispania, pestis appellatur, iuxta responsum dicti Regij Protomedici, & præfatam declarationem Cardinalium. De quo Sanchez lib. 6. decalogi cap. 15. num. 35, vbi latē probat, nomine epidemiæ hic debere intelligi non solū eam, quæ verè pestis est, sed etiam simplicem epidemiam. Idem docent P. Villalob. 1. p. Summæ tract. 35. diff. 45. num. 2. F. Ioannes Crucius lib. 1. cap. 5. dub. 4. §. secundo nota, sed Portel verb. clausura monialium num. 18. sentit cum nostro Auctōre debere esse epidemiam pestilentem.

RETRACTATIO V.

De Custodibus ad Capitulum Generale.

CVSTODES ad Capitulum Generale electi apud Minores non sunt dicendi prælati, nec actu, nec potentia, cum nulla eis iurisdic-
tio

Bulla 1. Ni-
col. 4.

Etio concedatur, vt constat ex tenore bullæ Nicolai III. apud Bullar-
rium, cuius auctoritate instituuntur huiusmodi Custodes habentes vo-
cem in Capitulo Generali ad electionem Ministri Generalis, iuxta for-
mam datam à B. Francisco in sua Regula. Ita constanter tenet Auctor.
Tomo 4. Summæ cap. 104. num. 1. vbi se corrigit de opposito, quod senser-
at. Tomo 1. quæst. vltima art. 2. Idem cum Auctore tenet Porret verb. Pre-
latus num. 1. & non dissentit Pat. Miranda tomo 2. Manual. quæst. 18.
art. 1. concl. 2. dum ait, præfatos Custodes non esse propriè prælatos in
actu exercito.

RETRACTATIO VI.

De datis, & receptis ultra victum, & ves-
titum pro nouitia.

Trid. Sess. 25.
c. 16. de reg.

DECRETVM Tridentini prohibens sub pœna anathe-
matis dari, aut recipi aliquid ultra victum, & vestitum noui-
tiæ comprehendit etiam mutuam, & commodatum, verba
enim Concilij, quocunque prætextu, generaliter loqui viden-
tur, innuntique, pensata attente legis mente, quod licet ex parte dantis
adsit securitas ad recuperandam dotem sic datam, ex parte tamen mo-
nasterij recipientis tollitur quodammodo libertas ad admitendam, vel
non admitendam nouitiam ad professionem, quæ alias fortè indigna
iudicatur. Ita Auctor. Tomo 3. Summæ cap. 144. num. 6. vbi se corrigit de
eo, quod olim senserat. Tomo 2. quæst. 48. art. 5. De quo Valasc. de partitio-
nibus cap. 16. num. 3. 2. Stephan. Gratian. discept. Forens. cap. 363. num.
18. & 19. ad quod etiam facit quædam bulla Gregorij X. apud Bullar-
rium. Idem expressè tenet P. Villalobos 2. p. summæ tract. 35. diff. 19.
num. 4. & tanquam tutius tradit P. Miranda tom. 2. quæst. 8. de Moni-
alibus art. 9. quamvis omninò illicitum illi non videatur id commodatè
recipere præstita sufficienti cautione, sed melius Suarez tomo 3. de re-
ligione, tract. 7. lib. 5. cap. 9. nu. 16. talem mutuacionem omninò repro-
bat, tanquam scrupulosam, & ab intentione Concilij alienam.

Bulla 2. Gro-
gor. X.

RETRACTATIO VII.

De pacto certæ quantitatis, dum non soluitur
dos pro Moniali.

RATIONE dampni emergentis licitè potest pacisci de certa quan-
titate pecuniæ, donec monasterio dos soluatur, absque labe vsuræ,
quemadmodum pro dote vxoris non esse computandos fructus posses-
sionis

tionis pro illa pignori obligatæ in sortem principalem, definitur in *cap. salubriter de usuris*, dummodo dicta quantitas non excedat in aliquo damnum, quod ex dilata solutione monasterio de facto contingit, putâ quia ex dote constituendus, vel redimendus erat census, sed tantum soluatur, quod victui Monialis pro quolibet anno sufficiens iudicabitur, id quæ habet locum in omnibus monasterijs, etiam vbi dotes statim consumuntur, dos enim datur ad alimoniam monialis; quæ ratio æquæ militat in omnibus monasterijs, etiam opulentijs. Ita Auctor *Tom. 3. Summa dicto cap. 144. num. 8.* vbi de hoc ultimo, quod resoluerat *Tomo 2. quæst. 48. art. 7.* se corrigat. Aduertant tamen prælati quod vt in plurimum nõ probent similes pactiones, quando verò id probauerint ratione damni emergentis, cautè, ac consideratè fiat.

Auctoris sententiæ, quæ Pontificis decisionem in dicto *cap. salubriter*, extedit ad dotes monialiũ, ad stipulatur P. Mirã, d. q. 8. de monialib. cõcl. 1. art. 10. & quidè meritò, cū ratio, qua nititur Pontifex, ibi: *Cum frequenter dotis fructus non sufficiat ad onera matrimonij supportanda: a què locum habeat in dote etiam monialium.* Valde tamen difficilis creditur Pontificia hæc definitio dicti, *cap. salubriter*, cum apertè pugnet cum vulgari regula *cap. cum contra 6. de pignoribus cap. 1. cap. conquestus de usur. l. 1. c. 2. de pignor. actio.* qua cauetur, creditorè teneri fructus rei pignoratæ perceptos in sortem principalem restituere, & computare. Qua ratione in specie dicti *cap. salubriter*, prima fronte videbatur dicendum, teneri etiam generum fructus ex re pignorata perceptos restituere. Quarè variè responderi solet. Quidam interpretantur Pontificis sententiam procedere dotis fauore. Alij putant ibi ab vsua excusari generum ratione damni emergentis, & lucris cessantis. Alij virtute pactionis de fructibus lucrandis à genero interim quod focer dotem promissam non præstat. Verior ratio generi ab vsura excusandi est, quia is dum fructus pignoris percipit, id non facit ratione mutui, aut dilatæ solutionis, sed pro oneribus matrimonij subeundis, quæ ad focerum pertinebant, ex regula *l. si filia 20. §. 1. l. si maritus 47. ff. famil. erciscund. l. si is qui 57. in princip. ff. iure dot.* Qua ratione meritò dum dos ei non soluitur, fructus perceptos non tenetur computare, quia non recipit alienum, sed quod sibi debetur, atque ita nihil ex pignore lucratur, quod restitutioni sortis principalis subiaceat. Videndi Couar. lib. 3. variarum cap. 11. num. 3. Nauar. cap. 1. à num. 71. 14. quæst. 3. plures citati à Cenedo ad decretales collectan. 14. Barbosa l. 2. in princip. à num. 40. & in *l. de diuisione*, à num. 2. ff. solus. matrimon. Molina tractatu 2. de iustitia disp. 321. Rebello de obligat. iustit. lib. 8. de usuris cap. 11. Fachia. lib. 3. controuert. cap. 101. Gaspar Rodriguez lib. 3. de annuis reddibus quæst. 7. num. 52. Stephan. Gratian. discept. cap. 147. & cap. 240. à num. 24. & cap. 244. à num. 1. Trentacinquus lib. 3. variarum, titulo de iure dotium, resolut. 6. Cardinalis Mantica lib. 11. de tacitis, titulo 10. à num.

39. Surdus tract. de alimentis titulo 1. quæst. 42. 43. & 45. & tit. 8. privileg. 55. à num. 6. Valascus consult. 8. & 84. à quibus. & alijs plerisque petendæ sunt plures interpretationes, & alia plura de materia dicti *cap. salubriter.*

RETRACTATIO VIII.

De Episcopis contra Regulares procedentibus.

EPISCOPVS non potest per censuras procedere, ac punire Regularem notoriè, & cum scandalo extra claustrum delinquentem, si à suo superiore intra tempus ab ipso Episcopo præfixum non puniatur, ex decreto Tridentini: licet enim in multis casibus Ordinarij habeant aliqualem iurisdictionem super Regulares exemptos, in illis tamen non possunt per censuras procedere contra ipsos, nisi expressè id concedatur. Unde Concilium Tridentinum quoties voluit hanc potestatem Episcopis committere in dictos exemptos id aperte declarauit, vt videre est Sessione 25. cap. 16. de Regularibus, vbi præcipit Ordinarijs, vt censuris compellant exemptos ad restituendum bona sua nouitijs exeuntibus à Religione. Item cap. 5. de Regularibus, datur facultas Episcopis ad compellendum Moniales omnes ad obseruantiam clausuræ, excommunicando rebelles, & inobedientes, & tandem Tridentin. Concil. Sessione 22. decreto de obseruandis, & uitandis in celebratione missæ, conceditur eisdem Episcopis auctoritas, ad procedendum per censuras contra exemptos celebrantes in oratorio priuato, ab Ordinarijs non approbato, & in debitis horis, remouendo quascunque superstitiones. In quibus tribus casibus id expressit Concilium Tridentin. à quo se abstinuit in alijs decretis, vt in punitione Regularis exempti publicè delinquentis, de quo hic agimus; & in mandato compellendi exemptos ad processiones, & componendi eorum controuersias super præcedètia, & in exploratione voluntatis nouitiæ ante professionem, & alijs, in quibus innuere videtur, quod quanuis Episcopis concedat aliqualem iurisdictionem super exemptos, non tamen ad procedendum per censuras, si enim vellet, id vtiq; exprimeret, sicut in dictis tribus casibus expressit, quod vtiq; signum manifestum est mentis Concilij Tridentini. Ita Auctôr *Tomo 3. Summa cap. 105. num. 1.* vbi firmiter tenet hanc sententiam, rationibus, & iuris illam corroborans, ac corrigens se de opposito, quod senserat. *Tomo 2. quæst. 63. art. 2. §. sed concludendo dico.* Ex quo iam cessat censura Portel in addit. ad dubia Regularia verb. Episcopus, num. 5. Sicque eandem refert, & sequitur P. Villalobos 2. p. Summa tract. 35. diff. 5.

sum. 17. idem tenet Sanchez lib. 7. de matrimon. disp. 33. num. 22. & lib. 6. decalog. cap. 1. num. 14. quod & probatur aperte ex cap. 1. §. in eos autem, de privileg. in 6.

RETRACTATIO IX.

De Guardiano eligente confessorium.

GUARDIANI, Priores, & alij prælati locales inferiores non habentes iurisdictionem quasi Episcopalem non possunt eligere simplicem Sacerdotem, ut eos absoluat, sed approbatum à Generali, vel Prouinciali ad audiendas confessiones, non obstante cap. vis. de peniten. & remiss. Imò nec ipse Generalis, vel Prouincialis extra Ordinem possunt eligere confessorum sibi non subditum, qui non sit approbatus à suo Ordinario, idque probatur à fortiori, nam Episcopo non licet eligere confessorum sibi non subditum, nisi à suo Ordinario approbatum, per quandam declarationem Cardinalium, quam Auctor refert Tomo 4. Summa cap. 67. num. 19. vbi de opposito se corrigit quod scripserat Tomo 1. quæst. 20. art. 28. Vide P. Villalobos 1. p. summæ tract. 9. diff. 55. num. 4. oppositum resoluente quoad prælatos superiores habentes iurisdictionem Episcopalem, & quoad inferiores prælatos conuenticuales, docet Suarez tomo 4. de penitent. disp. 27. sect. 2. dub. 5. & tomo 4. de Religione lib. 2. cap. 23. num. 8.

An autem religiosi possint virtute Cruciatæ eligere confessorum, ut eos à reservatis absoluat? Diximus latè supra resolut. 3. num. 24. & 25. vbi partem negantem rationibus, & multorum non infirmæ notæ auctorum calculo probauimus, quam etiam nouissimè amplectitur doctissimus P. Suarez tomo 4. de Religione lib. 2. cap. 16. à num. 2. eamque probat nouo, & solidiori (meo videri) seu irrefragabili iuris fundamento. Nam, inquit, omnes ferè Pontifices ad hoc citati, in suis bullis verbis vtuntur non tam concessiuis, quàm declaratiuis, ut patet ex bulla Pij Quinti ibi: *Apostolica auctoritate tenore præsentium perpetuò declaramus: idemque habetur clarius in decreto Gregorij XIII. pro Societate, vbi declarat, non esse, nec fore vnquam mentis sue, aut Sedis Apostolicæ, ut persona Societatis, &c. Item Alexander III. in fauorem Cisterciensium similiter declarauit, non esse sua mentis, &c. & tandem post alios Pontifices, Clemens Octauus in sua bulla edita anno 1599. die 23. Nouembriis: Perpetuo declarat, concessionem Cruciatæ, & aliorum indultorum particularium, quantum ad articulum eligendi confessorum, & absoluendi à reservatis in Religiosis vtriusque sexus quorumcunque Ordinum, & congregationum locum minime habere, sed sua intentionis esse, quod in prædictis dispositioni suarum prælatorum sine subiecti. Ex quibus omnibus satis colligitur, hanc non fuisse retri-*

tionem, sed iuridicam bullæ declarationem, ac proinde & esse perpetuam, nunquamque reuocari, & esse vniuersalem. Quod autem sit perpetua, & valeat pro temporibus futuris, probat idem Suarez ibidem num. 5. ad finem, quia tenor, inquit, bullarum subsequentium est omnino idem, & immutatus, præsertim quoad extensionem, seu comprehensionem personarum, quæ privilegijs bullæ uti possunt, & solum certo numero annorum v. g. sexto quoque anno, nouam à Sede Apostolica accipit confirmationem, vel renouationem, eodem, inquam, manente tenore bullæ: ergo si antea concessio Cruciatæ non comprehendebat personas religiosas, ut prædicti Pontifices declarant, nec modò comprehendet, nam noua extensio ad illas non censetur fieri, nisi id explicetur noua aliqua clausula, seu verborum declaratione, ut per se patet. Hæc Suarez.

RETRACTATIO X.

De iuramento non sumendo à testibus apud Regulares.

CONSVETUDO apud quasdam Religiones de non sumendo iuramentum à testibus, sed tantum præcipiendo sub obedientia, & in virtute Spiritus Sancti, ut veritatem aperiant, legitima est, & in praxi seruanda: nã cū Regulares in suis causis procedant simpliciter, & de plano, apicibus iuris postpositis, deferre autem iuramentum pertineat ad solemnitatem iuris positui, ad tale iuramentum à testibus sumendum non tenentur. Ita expressè tenet Auctor *Tomo 4. Summa cap. 153. num. 7.* vbi se corrigit de opposito, quod dixerat. *Tomo 2. quæst. 13. art. 3. & quæst. 120. art. 1.* Cuius sententia in spectro iure communi, de quo in *cap. nuper 51. de testib.* verissima erat, tradit etiã Alderete de religiosa disciplina tuenda lib. 1. cap. 9. nu. 6. Ad quod vide apud Bullatium quandam bullam Bonifacij VIII. ¶ Idem expressè tenet P. Miranda *tomo 1. Ordin. iud. quæst. 18. art. 4.* vbi à simili per iuramentum desumptum super femur Abrahamæ à seruo suo, de quo *Genes. 24.* probat obedientiam, tanquam quid sacrum, per quod Religiosi à secularibus distinguntur, verè & propriè esse iuramentum, seu quandam iurandi formam introductam apud Regulares, quæ ad minus habet vim, & robur iuramenti. De quo Panormitan. in *dict. cap. nuper, de testibus.* Farinac. de testibus, quæst. 74. à num. 1. vsq; 19. Simancas de catholic. instit. tit. 64. num. 8. Paz in praxi *tomo 1.*

p. 1. in 8. tempore num. 107. & alij relati à

Miranda sup. art. 2. & 3.

(. . .)

Bulla 2. Bonifac. 8.

Genes. 24.

RETRACTATIO. XI.

De pœnis subornatoris apud Regulares.

PŒNĀS Excommunicationis, & priuationis perpetuæ à voce actiua, & passiuâ, ac inhabilitatis ad officia positas à Pio V. & Gregorio XIII. ac innouatas à Paulo V. contra subornantes in electionibus Regularium incurere subornatores, etiam non secuto effectu electionis, pro quo subornatur, constanter tenet Auctor. *Tom. 4. summa cap. 141.* De opposito se corrigens, quod resoluerat. *Tom. 2. quæst. 56. art. 2.* quia, inquit, sufficit actio subornantis non consummata ad inducendam consummatam transgressionem præcepti, & peccatum mortale. Unde impetrans literas fauoris, nec peruenientes ad manus electorum, adhuc incurere videtur dictas pœnas, ex eadem ratione. Ignorans tamen dictas constitutiones, saltem in foro animæ, non est iudicandus earum incurrisse pœnas, item nec Moniales impetrantes similes fauores. De quo Suarez de censuris disp. 4. sect. 3. num. 5. Vbi idem ferè probat in eo, qui actum facit consistentem in quadam successione continua, ex traditis ab Vgolino de censuris tab. 1. cap. 20. §. vltim. nu. 7. additque non esse necessariam hanc limitationem, quia, inquit, hic, & in similibus exemplis ipsi actio, vt est in fieri, est consummata transgressio talis præcepti, dummodò talis sit, vt ad peccatū mortale sufficiat.

RETRACTATIO. XII.

De Dispensatione in irregularitate ex homicidio iusto proueniente.

EPISCOPI, Et prælati Regulares habentes iurisdictionem quasi Episcopalem possunt dispensare super irregularitate contracta ex homicidio voluntario iusto patrato in bello iusto, vel per iustam iudicis sententiam, talis enim occisio iusta non est homicidium voluntarium exceptum in Concilio Tridentino, sed tantum homicidium iniuste patratum contra quintum præceptum Decalogi. Ita expressè tenet Auctor. *Tom. 3. summa cap. 223. nu. 1. & 2.* Quod & prius probauerat, *Tom. 1. q. 23. art. 1.* vbi se corrigat de opposito, quod olim tulerat. *Tom. 2. quæst. 105. art. 2.* Vidè supra resol. 52. de dispensat. numer. 23. & 24. & Bullam Pauli III. apud Bullarium.

RETRACTATIO. XIII.

*De Nouitijs gestantibus habitum indistinctum à
professis.*

NOVITIVM Sacerdotem ob honorem Sacerdotij habitu professorum indutum, ac illum deferentem per annum, & tres dies, videntibus prælati non cenferi tacitè professum, iuxta cap. constitutionem, cap. 1. de Regular. in 6. & Clemen. eos, eodem titul. tenet Auctor. Tom. 4. summa cap. 64. num. 1. ubi se corrigens exponit, quod olim senserat. Tom. 3. quæst. 17. art. 2. quia, inquit, habitus indistinctus à professis, quem gestat, nunquam illi conceditur ad ius, sed ad honorem, & reuerentiæ sacerdotalis dignitatis intuitu, absque villo prorsus consensu ex parte Ordinis, vel intentione ex parte Nouitij ad talem professionem tacitam emittendam: actus autem agentium non operantur, nec se extendunt ultra voluntatem, seu intentionem eorum iuxta l. non omnes, ff. de rebus creditis, & cap. vltimum, de præbendis. vide supra de professione nouitiorum, resol. 101. n. 53. De quo Nauar. lib. 3. conf. 41. in fine, de Regularibus, & comment. 4. de Regularibus, n. 73. & 74. Sanchez lib. 5. Decalogi cap. 3. à num. 14. præcipuè num. 31. P. Miranda in explicat. Regulæ ad cap. 1. Regulæ cap. 46. & to. 1. Manu. q. 24. art. 9. & 10. Portel verb. Professio quotuplex num. 4. circa finem, ubi aduertit, & consulit, quod non concedatur talis habitus indistinctus nouitio, etiam sacerdoti, vel viro aliàs præstantissimo, vt vitentur lites.

RETRACTATIO. XIII.

*De Dispensatione super transitu ad laxiorem
Religionem.*

AT T E N T O Iure communi prælatus inferior à Papa potest licentiam transeundi facere ad Religionem strictiorem, imò, & ad æqualem, sed ad laxiorem soli Pontifici reseruatur ex glossa in cap. cum singula, verb. canonicè de præbend. lib. 6. & expressè diffiniri videtur in Tridentino Concilio. Quod adeò verum est, vt facultas facta à Papa absque iusta causa nullius sit valoris, peccabitque illam sic concedens, vt in superioribus diximus de transitu ad aliam Religionem resol. 122. num. 65. Ita Auctor. Tomo 4. summa cap. 113. num. 7. de

trid. ses. 24.
c. 19. de Reg.

de opposito se corrigens, quod dixerat. *Tom. 3. quæst. 52. art. 9.* quidquid in oppositum dicat Sayro decis. 55. de Regularibus, ubi resoluit, quod non obstante dicto Tridentino Decreto, & iure communi Generalis, & superior Religionis ad laxiorem etiam Religionem transitum concedere potest, cum mens, & intentio Concilij non fuerit, iuridicas tollere facultates. Ita refert Barbosa dicto cap. 19. de Regularibus, num. 7. At sententiæ nostri Auctoris adhærent Syluest. Navar. infra citandi, Mandosius de signat. gratiæ verb. licentiæ column. 8. versic. quoad minorem, & alij plures, quos refert Sanchez lib. 6. Decalog. cap. 7. num. 50. & 51. ubi latè rem tractat vsque ad num. 70. & expressius Suarez veriorum iudicat hanc sententiã tom. 4. de Religione lib. 3. cap. 11. num. 17. vsque ad 20. & num. 14. & 15. talem facultatem sine causa à Papa datam, & professionem virtute illius factam ipso facto irritam esse, asserit. De quo Panorm. in cap. non est, num. 6. de Regularibus, Syluest. verb. Religio 4. quæst. 2. Navar. in cap. statuimus, num. 12. & conf. 56. de Regularibus, Azor inst. mor. p. 1. lib. 12. cap. 15. quæst. 2. Reginal. in praxi fori pœnit. lib. 18. cap. 29. à num. 412. Fr. Ioannes à Cruce de stat. Relig. lib. 1. cap. 7. dub. 3.

RETRACTATIO. XV.

De Confessarijs famulorum Monasterij ab Episcopo approbandis.

REGULARES Ad audiendas confessiones suorum famulorum, seu familiarium sæcularium ab Episcopo diœcesis necessario præuiam debent approbationem obtinere, iuxta Trident. Concil. Decretum. Ita expressè Auct. *Tom. 1. quæst. 67. art. 1.* Vbi se corrigens mutauit sententiã de opposito, quod senserat. *Tom. 1. quæst. 56. art. 14.* De quo Barbosa in Remis. ad Triden. d. cap. 15. num. 77. ubi resoluit ex Reginal. libr. 1. fori pœnitent. numer. 174. quod approbatio ad audiendas confessiones sæcularium requiritur, etiam in Religiosis habentibus priuilegium eas audiendi. Idem expressè docet Suarez tom. 4. de Religione lib. 2. cap. 19. nu. 70. versic. Undè quatenus.

RETRACTATIO. XVI.

De inducentibus ad electionem sepulturæ.

CLERICVM, vel Religiosum inducentem aliquem ad vouendum, vel iurandum electionem sepulturæ apud propriam Ecclesiam incurrere excommunicationem positam in *cap. animarum periculis, de sepul. lib. 6.* etiam non securo effectu sepulturæ intrepidè tenet, Auctor *Tomo 4. summa cap. 130. num. 7.* vbi ad cor rediens de opposito se corrigit, quod dixerat. *Tomo 3. quæst. 58. art. 7. §. quinto circa,* quia, inquit, verba prohibitionis iam hic fortiuntur suum effectum, siquidem actus talis inductionis consistit in quadam successione continua, qui vbi primum incipit, iam pro consummato habetur, vt in simili de subornatione ad officia, diximus supra retract. 11. Atque ita in hanc partem se inclinat Suarez (quanuis oppositum probabile iudicet) *tom. 5. de censuris disputat. 22. sect. 4. nu. 26. & faciunt tradita ab eodem ibid. disp. 4. sect. 3. num. 5.*

RETRACTATIO. XVII.

De eo, qui absque electione sepulturæ decedit.

DE C E D E N S Sine electione sepulturæ sepeliendus est apud sepulcrum parentum, non verò abati, & aliorum ascendentium, sepultura enim inter mortuos comparatur domicilio inter viuos, filius autem sequitur domicilium parentum, & non aliorum ascendentium, *l. assumptio. ff. ad municip. cap. fraternitatem, de sepulcr. vbi DD.* Ita Auctor *d. cap. 130. addit. summa num. 12.* vbi se corrigit de eo, quod olim scripserat. *Tom. 3. quæst. 58. art. 8.* De quo Baptist. Sallis in summa titul. sepultura 1 fol. 227. pag. 2. colum. 2. Syluest. verb. sepultura, quæst. 8. Idem post Oldradum *cons. 25. & Syluestrum docet P. Villalob. 2. p. sum. tract. 31. diffi. 3. num. 4.*

RETRACTATIO. XVIII.

De Religioso proprietario priuando Ecclesiastica sepultura.

FRATER Minorita inuentus mortuus cum bursa denario-
rum non est statim priuandus Ecclesiastica sepultura, quia de
eo, sicut de alijs Religiosis præsumi debet de peccato poeni-
tuisse, vel denarios esse alienos, & non proprios. Vnde si satis
probabilia inditia adsint in dicto Fratre ad credendum, pecuniam esse
alienam, vel creditam ad erogandum, vel restituendum, non est punien-
dus tam graui poena priuationis à sepultura Ecclesiastica. Ita constan-
ter tenet Auctor. *Tom. 4. sum. cap. 131. circa finem.* vbi se corrigit de opposi-
to, quod senserat. *Tom. 3. quæst. 61. art. 1. ad finem.* Pro quo maximè aduer-
tere oportet, quod quando Religiosus est sacerdos ob dignitatis excellen-
tiam cautè, & cum magna circumspectione procedendum est, prius
quam Ecclesiastica priuetur sepultura, licèt enim præsumat in pec-
cato decessisse, adhuc tamen in factio omninò occulto non est illa priu-
dus, nam si viuus cum tali pecunia occultè inuentus non potest publi-
cè puniri, neque diffamari, à fortiori, nec mortuus licebit tam graui pœ-
na ac publica puniri, quia non potest se purgare. Ad quod facit illud,
quod refertur 4. Regum cap. 9. de Iehu rege Israel, qui impijssimæ Ie-
zabel iustissimè occisæ detulit honorem sepulturæ: *sepeliste*, inquit, *eam*
quia filia regis est: quod optimè ad rem facit, sacerdotes enim in lege gra-
tiæ sunt Regibus præstantiores: *Regale sacerdotium*, vocat eos D. Petrus.
De quo Syluest. verb. sepultura, num. 11. Nauar. lib. 3. conf. 75. de Regu-
laribus, num. 3. & 17. in 1. editio. Portel verb. sepultura, num. 11. qui idè
tenent, & meritò assentit Sanchez lib. 7. Decalog. cap. 20. num. 11.

4. Reg. 9.

1. Pet. 2.

RETRACTATIO. XIX.

De subsidio non soluendo de tertijs Decimarum
Regalium.

LAICI, qui possident tertias decimarum à Rege non re-
nentur de his soluere subsidium. Sic nouissimè censet Auctor.
Tomo 4. Summa cap. 142. num. 5. vbi mutat sententiam, quam pro-
bauerat. *Tom. 3. quæstion. 74. artic. 6.* Ratio, qua mouetur, ea est,
quia huiusmodi tertix semel locatæ, & conductæ à laicis induunt na-
turam reddituum merè temporalium, & separatæ existunt auctorida-
te Apostolica ab administratione Ecclesiæ. Illud tamen Auctor in fine
dict. artic. 6. verum esse profitetur, quod si huiusmodi Tertix à laicis
distrahantur, Gabella ex tali venditione deducenda est, cum hæc non
ratione rei, nec personæ, sed ratione contractus imponitur. Idem do-
cet Gutierrez tract. de Gabellis, quæstion. 42. num. 1. Lassarte de deci-
ma vendit. cap. 19. à num. 28.

Plura de his Tertijs, & præcipuè, an iudices seculares possint cognoscere de causa Tertiarum? Affirmatiuè resoluunt Rebusus de decimis quæst. 10. num. 39. Couar. practic. capit. 35. num. 2. Garcia de Expensis capit. 9. numer. 93. Perez l. 1. titul. 5. lib. 1. ordinam. versicul. potest tamen, pagin. 130. Gutierrez lib. 1. practic. quæstion 14. Cabedo 2. part. decif. 63. omnium optimè Petrus Barbosa, l. Titia 34. à numer. 40. ff. *seoglato matrimonio*.

RETRACTATIO. XX.

*De Mendicantibus, an sint capaces beneficij
Curati.*

PATREM affirmatiuam ex Auctore nouissimè. *Tomo 3. Summa cap. 30. num. 3. resoluimus supra resolut. 15. num. 51.*

RESOLVTIO. CXLII.

*Quæ tota est in additamentis, seuprætermisissis
ad nonnullas Resolutiones præcedentes.*

ADDITIO. I.

Ad resolut. 10. de appellationibus.

QUAMVIS multa congefferim in notis ad hanc resolutionem, illud tamen adnotare omisi, quod appellatio duplex est, altera expressa, altera tacita. Expressa illa dicitur, quæ verbis expressis fit, l. 2. ff. *de appellat.* Tacita verò, cum quis facto, non verbis appellat. Huius autem tacitæ appellationis duo exempla exhibeo. Primum est, cum quis appellationis causa iter ingressus est, vt Sedem Romanam prouocaret, *cap. suggestum, 15. cap. dilecti 52. de appellat. cap. 1. de cleric. peregrin.* vel etiam si nuntium destinaret appellationis prosequendæ causa, *cap. ad hac 30. de appellat.* explicatè Lancelot. *de attent. 2. part. capit. 12. ampliat. 15.* Secundum exem-
plum

plum est, cum quis se & sua Sedis Apostolicæ protectioni subiecit, cuius tacitæ appellationis ille erit notabilis effectus, ut per hanc subiectus ita ab Ordinarij potestate eximatur, ut postea ab Ordinario non possit vlla sententia condenari, imò defacto lata tanquam attentata, & irrita denunciatur, text. elegans in *cap. ad audientiam 34. de appellat.*

2 Cum quo ne repugnent, *cap. recepimus 8. c. ex parte 18. de privilegijs*, ubi dicitur per receptionem sub protectione Sedis Apostolicæ exemptionem ab Ordinario non induci, notant post Antiquiores ibi, Mascard. de probat. conclus. 713. num. 2. Gail lib. 2. obseru. capit. 54. num. 4. Respondent gloss. verb. *nostra* in dict. *cap. ad audientiam*, Clezello tract. de appellat. cap. 5. num. 36 duos casus esse separandos. Primus est, cum quis generaliter subijcitur sub protectione Sedis Apostolicæ, & tunc non eximitur ab Ordinario, & in hoc casu explicandi sunt, *text. in d. cap. recepimus 8. d. cap. ex parte 18.* & ratio est, quia tunc non id agit, ut videatur tacite appellare, sed ad alium finem dirigit actum subiectionis, ut notat Vvamesius in dict. *cap. ad audientiam*, num. 3. Vndè illud genus diplomat. quo quis se, & sua in Principis protectionem etiam specialem insinuat, de iurisdictione Ordinaria nihil detrahit, ut rectè ait Ant. Faber in suo Codice lib. 3. titul. 12. diffinition. 5. & de his rescriptis agitur *titul. 9. lib. 8. nou. Recopilat.* & apud Lusitanos *Ordinat lib. 5. titul. 129.* Secundus casus est, cum quis pendente causa in iudicio propter grauen sibi illatum, vel comminatum implorat patrocinium Sedis Apostolicæ, & in hoc casu cum talis subiectio specialis sit, vim appellationis subit, ac proinde non mirum si appellationis effectus, suspensionis scilicet nõ denegetur, atque idè ab Ordinarij potestate liberetur, & in hoc casu accipi omninò debet, *text. in d. cap. ad audientiam 34.* cuius textus ratio non subnititur subiectione orta ex protectione Sedis Apostolicæ, sed magis vi, & virtute appellationis tacitæ inductæ ex tali protectione, ut rectè exponunt ibi Præposit. à num. 3. Vvamesius, num. 3.

3 Vndè apparet non satis exacte Auctorem nostrum, *Tom. 2. quest. 63. art. 3. infine*, scripsisse per receptionem in suam protectionem, quam sæpè Pontifices faciunt in privilegijs Religionibus concessis facile induci exemptionem à potestate Ordinariorum, argumento *dict. cap. ad audientiam 34. d. c. dilecti*. Hæc enim nostri Auctoris sententia his iuribus non probatur, cum ex nuper traditis constet, iura hæc non tractare de subiectione sub protectione Sedis Apostolicæ, sed de tacita appellatione, inter quam & illam notabile discrimen esse ostendimus.

4 Sic etiam non est approbandus Valasc. consultat. 105. à num. 62. dum scribit Hospitalia, quæ sub immediata Regum protectione sunt, esse eximenda à potestate Ordinarij, iuxta Trident. *ses. 22. de reformat. cap. 8. Ordinat. Lusitanæ lib. 2. titul. 62. §. 42.* ex ea ratione, quia cum res manu Principis afficitur, ab eius potestate non exundam sine causa. Quæ Valasci ratio cum supra traditis pugnat. Quare verosimilius est

Trid. ses. 22. c. 8. de reformat.

legitimam huiusce rei rationem petendam ex præ eminentia Regiæ dignitatis, ex cap. vltim. versicul. nec aliquis de officio delegat. in 6. quam rationem ad varias quæstiones exornant Couar. practicar. cap. 26. num. 2. & plures alij, quos refert Cenedo ad Decretales collect. 79. à nu. 2.

ADDITIO. II.

Ad resolutionem 15. de beneficijs:

MULTA de hac materia congestimus in notis. Illud nunc addo, quod breuiter memini tetigisse. *Ibidem, num. 28. in fine*, an scilicet capellania fundata in Ecclesia Regulari censeatur in dubio Regularis, an verò secularis? Dixi in dubio Regularem censendam, quam sententiam aperte probat Auctor. *Tom. 1. quæst. 34. ars. 3.* vbi existimat, propter solam fundationem capellaniæ in Ecclesia Regulari manere Regularem, pro cuius sententia potest non ineleganter expendi textus in *l. Minutus 61. in fine, ff. de rei vindicat. l. 3. ff. de diuersis, & temporal.* Auctoris sententiæ ultra Rebusum, fauet Malcardus de probat. conclu. 172. nu. 17. Sanch. lib. 7. Decalog. c. 29. num. 27. vbi docet, Capellanas præsumi esse Regulares ex eo solum, quod sint fundatæ in Ecclesijs Ordinum: Hanc tamen nostri Auctoris sententiam licet stricta iuris ratione inspecta, verissimam agnoscam, limitandam tamen censeo, nisi huiusmodi capellaniæ à secularibus fundatæ sint in Ecclesijs Regularibus, non vt à Regularibus obtineantur, sed à secularibus, quæ ratio præcipue facere debet, vt hæc capellaniæ præsumantur seculares, cum pro secularibus fundentur, licet in Ecclesijs Regularibus, & ita de hac re consultus docet Garcia in additionibus ad tract. de beneficijs 7. p. c. 10. nu. 37. vers. sed hoc non obstante. Sanch. d. num. 27. vbi sic etiam limitat, nisi per seculares teneri solitæ sint.

ADDITIO. III.

Ad resolutionem 33. de conseruatoribus:

PLURA de hac materia diximus, nunc addo *l. Regiam 1. tit. 8. lib. 5. Recopilat. Petrum Gregor. lib. 47. Syntagmat. cap. 21. num. 25. Valasc. consult. 152. à num. 1. Zeuallos cout. munium 4. tom. quæst. 897. à num. 697. Thusc. pract. Litera. C. conclusi. 760. Molina de iustit. tract. 5. disput. 29. omnium latius Monota per totum tractatum de Conseruatoribus, qui omnes multa de hac materia prosequuntur.*

22 Illud præcipue adnotare licet, sententiam Auctoris, de qua di-

Et resol. 33, num. 12. dum probat, Regularium Conseruatores posse procedere contra debitores ex causa ciuili, improbasse Gutier. libr. 3. Pract. quæst. 9. à num. 8. Tusc. de uisitatione lib. 2. cap. 23. num. 5. Cabedo diuerfor. lib. 3. cap. 18. num. 4. Zeuallos d. quæst. 897. à nu. 711. Quia tamen noster Auctor in multis, quæ in proposito dixerat Gutierrez d. quæst. 9. ad eum illum carpit, & reprehendit, vt coegerit à nostri Auctoris impugnationibus se liberare lib. 4. pract. quæst. 63, quam totam in præfata defensione consumpsit. Id circo non absere erit, remi terum tractare, & sanè quantum breuiter potero quid de ea sentiam aperiam sequentibus conclusionibus.

3. Prima sit. Conseruatores dati locis Religiosis, aut Regularibus, etiam in forma iuris communis possunt contra debitores ciuiles procedere, quando de debitis manifestè constat per publicum instrumentum, vel per confessionem partis, vel per sententiam transactam in rem iudicatam, & debitores nolunt soluere, quia tunc manifesta iniuria fit Monasterijs iuxta terminos, cap. 1. cap. vltim. de offic. deleg. in 6. Ita Auctor expressè Tom. 1. quæst. 65. art. 12. §. secundo probatur, & §. ex quibus, ubi id multis alijs rationibus, & auctoritatibus corroborat contra Gutierrez, quas hic non licet repetere.

Enucleatur
& defenditur
Aucto-
ris sententia.

4. Secunda conclusio. Multo maiori ratione idem dicendum est, si Conseruatores Religionum ex forma suarum litterarum plenissimam potestatem habeant ad cognoscendum de quibuscunque causis, vt puta de ciuilibus, criminalibus, mixtis, & iudicialibus indagine reuoluentibus, quo modo Benedictus XI. & Sixtus III. Minoribus, Eugenius III. & Nicolaus V. Ordini D. Hieronymi, Pius V. & Gregorius XIII. Societati concessere, quorum Bullas apud Bullarium relatas inuenies supra resol. 33 num. 12. Ita Auctor latè per totum d. art. 12. nec dissentiunt Gutierrez dict. quæst. 63. à num. 3. Cabedo d. cap. 18. num. 5. Probatur, quia licet in dubio semper huiusmodi Conseruatoriæ ad iniurias, & violentias manifestas referri soleant iuxta d. cap. 1. & vlt. de offic. de leg. in 6. id tamen locum non habet in Conseruatorijs amplissimis, ex quibus aperte constat, voluisse Pontifices naturam Conseruatorum immutare, vnde non mirum si possint virtute talium priuilegiorum de debitis ciuilibus cognoscere.

5. Quæ sententia confirmari potest ex Tridentino, ubi postquam prohibuit Conseruatores de debitis ciuilibus cognoscere, in versic. vniuersitates Conseruatores Religionum, & similes excipit, quas conseruatorias ex nulla parte diminutas esse declararunt Cardinales in d. cap. 5. Vnde videtur succedere Regula I cum Prator, 12. ff. de iudic. Neque vni huius decreti efugiet, qui dixerit exceptionem Tridentini, & declarationem Cardinalium tantum concludere, hos Conseruatores non comprehendit sub huiusdem prohibitione, & restrictione, non tamen per hoc dispareat, sub qua forma, & in quibus causis procedere debeat, quæ id

Trid. sess. 1. 4.
c. 5. de resor.

omissum relinquens dispositioni iuris communis. Nam respondendum est, id verum esse posse, quando privilegia dubia essent, non item quam amplissimam potestatem tribuunt, cuiusmodi sunt Conseruatoriæ Religionum, & vniuersitatum, quas Tridentinum à priuatis Conseruatorijs excipit.

6 Tertia cōc. At verò si Religio si sint Rei nō corā cōseruatoribus, sed corā suis prælatis pro debito civili cōueniri possunt, *dict. c. 1. de offic. deleg. in 6.* iuncta regula *l. non debet. ff. de regul. iur.* Ita cum Auctore *dict. quæst. 65. art. 13.* diximus supra resol. 33. num. 14. A qua sententia immeritò recessit Gutierrez infra citandus. Pro quo non faciunt verba litterarum, quibus huiusmodi conseruatoriæ frequenter conceduntur, dum habent, *sive actores, sive rei sint*, nam intelligenda sunt respectu causarum, de quibus ipsi Conseruatores aliàs possunt cognoscere, non verò respectu debiti civilis.

Trid. ses. 7. c. 14. de refor.

7 Multò minus obstat Tridentinum *ses. 7. de reformat. capit. 14.* versu. *addendo*, vbi disponitur, Regulares quoquo modo exemptos in causis mercedum, & miserabilium personarum conueniendos esse coram locorum Ordinarijs, etiam si iudicem habeant aliàs à Sede Apostolica deputatum: In alijs verò causis tunc demum coram eisdem Ordinarijs pro debitis conueniendos esse, quando ipsi Regulares iudicem non habuerint. A contrario ergò probare videtur Tridentinum iudicem habebentes (prout habent, si habeant Conseruatorem) coram illo esse conueniendos. Ita per hoc decretum sic expensum docent Gutierrez *dict. lib. 3. quæst. 10. nu. 2.* Flamin. *de resignat. quæst. 11. nu. 9.* Zeuallos, *d. q. 897. à num. 813.* testantes esse vsu receptum, & videtur probare declaratio Cardinalium *d. ses. 14. cap. 5.*

8 Sed respondendum est, Tridentini Decretum non ob stare, tùm quia tantum loquitur de Regularibus extra Monasterium degentibus, vt rectè explicat Auctòr, quidquid eius explicationem postea idem Gutier. *lib. 4. pract. quæst. 64.* contendat improbare, ac se insuper ab eiusdè impugnationibus liberare tres casus distinguens. Tùm etiam quia dictum Tridentinum ibidem tractat de Regularibus, qui alias habent conseruatores, vt patet ibi: *Conseruatorum deputationibus*, quæ clausula etsi posita infine, ad omnes casus præcedentes referenda est, *cap. secundo requisitis 42. de appellat.* & tamen in illis terminis ait Tridentin. quod si Rulates iudicem non habuerint, coram Ordinario conueniantur: ergò illa exceptio: *si ipsi iudicem non habuerint*, non est intelligenda de iudice conseruatore, sed de alio à Sede Apostolica deputato, ita vt non sufficiat Regulares habere conseruatorem ad effectum, ne coram Ordinario pro causis civilibus conueniantur, & sic cessat omninò fundamentum Gutierrez, itemque practicæ illæ, & modi procedendi, quos ipse *ibidem*, ponit.

9 Maneat igitur hodie Regulares, & eorum Conuentus pro debitis civilibus, vt potè exemptos esse conueniendos, vel apud suos superiores,

rtores, qui sunt eorum iudices Ordinarij, vel apud Romanum Pontificem, seu eius Legatum in Prouincia existentem de iure, iuxta *cap. 1. de verbor. signifi. in 6. cap. si Abbatem 35. de elect. in 6.* glossam vltim. ab omnibus receptam in *cap. 1. de offic. legat.* Apud Lusitanos verò coram Prætorè ciuiliù causari posse conueniri fertur, *ex ordinat. lib. 2. tit. 1. in princip.* sicque practiari dicitur in eo Regno, etiam si existat in illo Nuntius Apostolicus, virtute consuetudinis immemorialis. De huius tamen legis iustitia multùm dubito tanquam exemptioni Ecclesiasticæ, & Religionum contraria, nisi à Romano Pontifice sit permissa.

ADDITIO. III.

Ad resolut. 93, de matrimonio.

Diximus. *Ibidem num. 1.* Religiosos de facto matrimonium contrahentes affici sententia excommunicationis, de qua in *Clem. vnica de consanguinit.* sic est explicandum, vt ad incurrendam eam pœnam non sit necessè consummare matrimonium, sed sufficit Religiosos per verba de præsentì contrahere. Ita cù glossa *sibi, verb. contrahere,* docent plures, quos refert, & sequitur Sâch. lib. 7. de matr. disp. 48. n. 6. non tamen sufficit contrahere sponsalia de futuro, vt post antiquiores docent Tiraq. post leges conubiales, gloss. 2. nu. 18. Suar. de cens. disp. 23. sect. 5. nu. 20. Gutier. lib. 1. can. c. 22. nu. 46. Sayro lib. 1. Thesaur. c. 35. n. 17. citati à Sanch. lib. 1. de matr. disp. 12. n. 2.

2 Quæ traditio ea ratione probatur, quia leges de matrimonio loquentes locum habent in sponsalibus de præsentì, *ex cap. vltim. de frigid. cap. 1. & 2. de matr. contract. cap. per tmas 12. qui filij sint legit. l. penult. ff. de donat. inter. l. penult. C. in c. si. nupt.* citati à Sanchez lib. 1. de matrimon. disp. 1. num. 4. Quæ ratione dum in *cap. 3. versic. nec ille, de sentent. excommunicat.* dicitur, maritum clericum, vel Religiosum cum vxore inuentum percutientem liberari à censura, *cap. si quis suadente 17. quest. 4.* est sanè id accipiendum, vt etiam locum habeat in sponsa de præsentì, argumentò, *l. 4. ff. fund. dot. l. si sponsa 74. ff. iur. dot. l. non sine, 5. C. bon. qua liber. l. 2. §. si sponsa ff. prinileg. credito. l. item 15. §. sponsum, ff. de in iur. j.* docent cum gloss. in d. c. 3. verb. cum vxore, Couar. de spons. r. p. c. 1. nu. 16. Sanch. d. disp. r. nu. 6. Gutier. de matr. cap. 1. à nu. 13. Suar. de cens. disp. 22. sect. 1. nu. 36. Farinac. in praxi tom. 3. quæst. 12 nu. 73. Egidius tom. 2. de sacram. disp. 14. nu. 196. qui ferè omnes improbant Couar. dum id extendit ad sponsum de futuro, vt si percutiat, saltè à censuræ referuatione liberetur, à cuius traditione etiam recedit Riccius in praxi aurea resol. 228.

3 Cæterum aliquando sub appellatione matrimonij non veniunt sponsalia de præsentì, idque cum legis intentio, aut subiecta materia cogulam exigit, vt docuit Bald. in *capit. capellanus, in fine, de serijs.* Exem-

pla profero. Primum in l. 55. *Taur. hodie l. 2. titul. 3. lib. 5. Recop.* circa prohibitionem contrahendi à muliere sine licentia mariti, quæ prohibitio cessat in sponsa de presenti, Couar. de spons. 2. part. c. 7. §. 1. num. 4. Gutier. de iurament. 1. part. cap. 1. num. 58. Azeued. in dict. l. 2. num. 5. & 6. Secundum est in l. 3. *titul. 9. lib. 5. Recopilat.* circa lucra, quæ constante matrimonio inter coniuges communicantur, quæ communicatio locum nõ habet in matrimonio rato, Mariengo in d. l. 2. gloss. 1. à num. 1. & ibi Azeuedo à num. 14. Gutier. d. cap. 1. num. 56. Gama decif. 357. vbi Flores de Mena in addit. Garcia de coniugali, ac quæst. à numer. 51. Morquecho lib. 2. de diuis. bonor. cap. 11. à num. 3. Tertium exemplum est apud Lusitanos, in *Ordinat. lib. 4. titul. 16. §. 1.* vbi etiam, vt communicatio omnium bonorum fiat inter coniuges, non sufficit matrimonium ratum, sed requiritur consummatum, ex copula quæ non præcedat, sed subsequatur matrimonium, vt contra Gama decif. 124. num. 1. rectè post Costa, §. si arbitrato ampliat. vltim. num. 21. docet Barbosa in *Rubrica 2. part. num. 110. ff. solut. matrimo.*

ADDITIO. V.

Ad resolut. 28. de Commendatarijs.

QUAE diximus in hac resolutione, num. 10. circa matrimonium ratum, quod soluitur per professionem in Religione D. Ioannis Baptistæ, probant etiam Barbosa in *Rubrica 2. part. num. 82. ff. solut. matrimo.* cum pluribus Sanchez lib. 2. de matrim. disput. 18. num. 8. ex regula *capit. 2. cap. ex publico de conuers. coniugat.* Vnde deducitur, sub nomine Religiosorum hos Milites comprehendi in omnibus iuribus, seu dispositionibus, quæ Religiosorum mentionem faciunt, siuè sint fauorabiles, siuè odiosæ, vt docuit *glossa. 2. in Clement. 1. de decim. Nauar. conf. 12. de regular. numer. 2. noster Auctor. 2. tom. quæst. 2. art. 7. Azorius 2. part. mor. lib. 13. capit. 4. quæst. 4. Gratianus discept. 2. tom. cap. 363. à num. 21.* Non idem dices in cæteris Militibus, hi enim cum non sint Religiosi propriè, vt docent inumeri citati à Barbosa tract. de potestat. Episcopi 2. part. allegat. 12. num. 16. nulla iuris dispositio de Religiosis locuta ad hos Milites pertinebit.

2. Illud tamen videamus, quod in hac resolut. 28. adnotare omisi, quo nam iure nitatur consuetudo Hispaniæ, qua receptum est Regem solere promittere cõmendas vacaturas, & quod magis est, promittere præsentare aliquos in Ecclesijs sui patronatus in genere ob benemerita, & seruitia, de hacque promissione Regiam prouisionem fieri in Lusitania, testatur Cabedo de patronat. Regiæ Coronæ cap. 14. & 15. Et sane quoad attinet ad promissionem Ecclesiarum iure non potest illa consuetudo

suetudo subsistere, cum refragetur, *text. in c. vltim. de concess. prebend.* iunctis latè traditis à Garcia de benefi. 10. part. cap. 1. à num. 4. Ex solo ergò tacito Pontificis priuilegio vires accipiet, quod ad has promissiones, ex iusta tamen causa faciendas, concessum videri debet argumēto, *cap. super quibusdam. S. prater ea de verbor. significat.* Quod verò ad præceptorias, seu Commendas pertinet, etsi prima fronte videatur huiusmodi expectatiuas non valere, cum conferantur per Regem tanquam per Magistrum Militiarum, qui cum ad instar prælati inferioris æstimetur, Cabedo d. cap. 15. num. 4. noster Auctor, *tom. 1. quæst. 36. art. 4.* non potest has expectatiuas concedere, vetante regula *c. 2. de concess. prebend.* Cæterum verius existimo id iuste facere posse. Ducor, quia huiusmodi Comendæ non sunt beneficia Ecclesiastica, ex veriori sententia, de qua Cabedo dicit. cap. 15. à num. 7. noster Auctor *1. tom. quæst. 1. art. 6.* González ad regul. 8. glol. 8. à num. 55. Petr. Gregor. tract. de beneficijs, cap. 34. num. 2. & si aliter sentiat Valasc. consult. 108. num. 28. ergò cessat prohibitio dicit. cap. 2. Deinde suadetur, quia hæ Commendæ non obtinentur cum titulo spirituali, qui est de natura beneficij Ecclesiastici, sed sola temporalitas percipitur, Cabedo dicit. cap. 15. à num. 18. Auctor noster, dicit. artic. 6. ergò &c. Atque ita docet Barbosa in collectaneis ad Decretales in d. cap. vlt. nu. 4.

ADDITIO VI.

Ad resolut. 35. de Contractibus.

QUÆ de contractibus à Religiosis initis diximus, sunt etiã exemplificanda in contractu fideiussoris, Religiosi enim absque prælati, & maioris partis Capituli licentia fideiubere prohibetur, *cap. quod quibusdam 4. de fideiuss. l. 2. tit. 12. part. 5.* idem in clericis habetur, *in cap. 1. & 2. de fideiussorib.* seruata tamen ea differentia, quod fideiussio clerici defacto valida est *cap. 3. de fideiussor.* Cenedo ad Decretal. collect. 164. num. 2. Gregor. in d. l. 2. Menoch. lib. 2. præsump. 46. num. 15. fideiussio verò Religiosi nulla est ipso iure, exornant Molin. de iust. tract. 2. disp. 549. num. 19. Azor moral. 1. p. lib. 12. cap. 11. quæst. 2. Rebello de obligat. 2. part. lib. 16. quæst. vnica nu. 16. Ant. Heringio de fideiussorib. cap. 7. à num. 243. Sanchez lib. 6. ad præcepta, cap. 14. à num. 38. vbi tamen num. 42. subiicit quod licet Religiosus in studio existens de licentia prælati sui possit contractus inire, non poterit tamen vtiliter fidei vberè, idem probat Surdus de aliment. tit. 8. priuileg. 97. num. 1.

2. Rursus etiam ex mutuo suscepto à particulari Religioso nõ obligatur Monasterium, nisi in eius vtilitatem verum probetur dicit. cap.

quod quibusdam. Idem colligitur ex cap. 1. versic. cum enim de de posse. cap. 1. in fine de solut. Idem obseruatur in mutuo facto administratori ciuitatis, vel tutori. l. ciuitas 27 ff. reb. credit. l. 3. C. quando ex facto tutor. Exornant Molina de iust. disp. 300. à num. 2. Rebello 2. part. lib. 8. quæst. 2. sect. 3. latè Menoch. de arbitr. casu 432. à num. 2. plures citari à Cenedo ad Decretal. collect. 24. num. 1. Marc. Ant. Genuensis in pract. quæst. 139. Quid autem dicendum, si mutuum accipiatur ab ipso Prælato, & Capitulo simul? adhuc desiderant Menoch. Molina. & Rebell. probationem versionis in utilitatem negant tamen Couar. lib. 2. variar. cap. 17. num. 3. Pinnel l. 2. 2. part. cap. 4. num. 68. C. rescind. Mascard. de probationib. concl. 1165. à num. 17. Bellef. desquisit. clerical. 1. part. titul. de clerico debito re §. 3. num. 40. Hæc autem probatio versionis fieri potest peruisum eundem, atque etiam per coniecturas, & præsumptiones iure probatas, glos. vltim. verb. probant, in auth. hoc ius, C. sacrosanct. Menoch. lib. 4. præsumpt. 55. num. 4. Mascard. conclusion. 1166. Riccius in praxi fori Ecclesiast. decis. 3. Cætera, quæ in hac materia mutui accepti à Religioso, seu etiam à prælato, hic præstringere instituti nostri ratio non sinit, præterea ex DD. nuper laudatis, qui fuisse profequuntur.

ADDITIO. VII.

Ad resolut. 134. de Testamentis.

DIXIMVS In hac resol. num. 2. accedente Pontificis licentia Religiosum posse vtiliter testari, idem probat Bartholomæus à S. Fausto in Thesauro Religiosor. lib. 8. quaest. 66. vbi à quaest. 61. multa de testamentis Religiosorum tractat. Circa quam licentiam adhuc non nulla addere oportet. Primo, vt testandi facultas coangustetur ad vsus pios, non verò extendatur ad vsus profanos, Nauar. de reddit. quæst. 3. monit. 6. Molina lib. 2. de primog. cap. 9. num. 67. alter Molina de iust. disp. 141. & disp. 604. num. 5. & alij citati à Sanch. lib. 7. ad præcepta cap. 8. num. 51. Secundo, quod licentia expressè concedatur, Sanchez dicit. capit. 8. numer. 55. Barthol. à S. Fausto d. lib. 8. quæst. 70. Tertio, quod non est necesse licentiam debere præcedere, sed postea superuenientem validum efficere prius testamentum à monacho absque illa conlirum, quia cum voluntas sit deambulatoria vsque ad mortem, non intelligitur vsque ad id tempus perfectum, & ideo satis est, vt valeat, quod habilitas testandi tempore mortis interueniat, ita Nauar. com. 2. de regular. à nu. 256. Gom. l. 42. Taur. num. 2. Matienço l. 3. glos. 3. num. 4. tit. 4. lib. 5. Recopil. Sanch. d. cap. 8. num. 60. Contrarium tamen docent Mando. regul. 8. Cancell. quæst. 12. qu. 13. Flamin. de resignat. li. 1. q. 7. à n. 20. Gonz. ad reg. 8. glos. 47. n. 482.

ADDITIO. VIII.

Ad resolut. 25. de celebratione Missæ.

DE Missæ sacrificio illa solum, quæ ad nostrum institutum pertinebant, tractauimus, reliqua de hac materia petenda ab Henriquez lib. 9. summæ per totum, Azor moral. 1. tomo lib. 10. cap. 18. & seqq. Couar. lib. 4. variarum c. 21. Vazquez ad 3. p. D. Thom. tom. 3. disp. 20. Reginal. in praxi lib. 29. à n. 143. vtiliter Barbosa tract. de offi. & potestat. Episcopi 2. p. allegat. 24. per totum, quem consule circa quæstiones plures hac de re. & nouissime in collectaneis ad decretales in rubric. de celebratione Missarum à num. 3. adducens sacram Congregationem Concilij S. D. N. Urbani VIII. auctoritate sub die 25. Iunij, anno 1625. Vbi in hæc verba sanctè, & piè inter declarationes de celebratione Missarum censuit.

2 Deinde ubi pro pluribus missis etiam eiusdem qualitatis celebrandis plura stipendia quantumcunque incongrua & exigua, siuè ab una siuè à pluribus personis collata fuerint, aut conferentur in futurum sacerdotibus, Ecclesijs, Capitulis, Collegijs, Hospitalibus, Societatibus Monasterijs, Conuentibus, domibus, ac locis pijs quibuscunque tam secularibus, quam Regularibus, sacra Congregatio sub obtestatione Diuini iudicij mandat, ac precipit, vt absolute tot Missæ celebrentur, quot ad rationem attributa elemosyna præscripta fuerint, ita vt alioquin q. ad quos pertinent, sua obligationi non satisfaciant, qui nimò grauiter peccent, & ad restitutionem teneantur. Id verò, vt dænceps obseruetur in ea eius sacra Congregatio eadem auctoritate reuocat priuilegia, & indulta omnia quibus suis personis, Ecclesijs, ac locis pijs tam secularibus, quam Regularibus cuiuscunque Ordinis, Congregationis, & instituti, quancunque ob causam concessa, quibus indulgetur, vt certarum missarum vel anniuersariorum celebratione, aut aliquibus collectis, seu orationibus, plurium missarum meritis in futurum suscipiendis satisfiat. Ac similiter omne damnabile lucrum ab Ecclesia remouere volens prohibet sacerdoti, qui missam suscepit celebrandam cum certa elemosyna, ne eandem missam alteri, parte eiusdem elemosyna sibi retenta, celebrandam committat.

3 Quo decreto attento cessant hodiè pleraque, quæ Doctores Neotherici probabant de his tribus quæstionibus tractantes, & quæ nos diximus hæc resolut. num. 15. & 16. nondum viso hoc decreto.

ADDITIO. IX.

Ad resolut. 33. de ædificijs Ecclesiarum.

Trid. sess. 25.
cap. 3. de reg.

IN Hac resolutione, numer. 3. tractauimus, quæ nam licentia nec-
cessaria sit Regularibus ad Monasteria ædificanda. Quia tamen
res hæc ibi paulò obscurius exposita est, nunc vt dilucidiorẽ
reddam, addo iure Canonico antiquo cautum esse, de quo in
*cap. nemo, cap. placuit, de consecrat. dist. 1. cap. ad hæc 4. de Relig. domib. cap. cum
olim 14. versic. in super de priuileg.* Episcopo irrequisito non posse Eccle-
sias ædificari, tradunt plures, quos refert rem hanc latè exortans Bar-
bosa de offic. & potest. Episcopi, allegat. 26. à num. 1. idque procedere
etiam in Religiosis exemptis, dum modò in loco non exempto ædifi-
cent, probat *cap. auctoritate, de priuileg. in 6.* Postea iure nouiori in *cap. vni-
co, de excessib. prelat. in 6.* cautum est, vt ultra Episcopum Pontificis venia
requiratur, & quanuis Tridentinum. *session. 25. de Regular. cap. 3. in fine, s. lo-
lius Episcopi* consensum desideret, Pontificis tamen, de quo in *d. cap. vni-
co*, non excludit, vt rectè declarauerunt Cardinales. *Monachi ædificare non
possunt monasteria in parochia, in qua ea non habent sine cognitione, & licentia
Papæ.* Ex qua declaratione colligitur hodiè vnã, & alteram licentiam
interuenire oportere, vt docent noster Auctor. *Tom. 1. quæst. 23. art. 7.* Bar-
bosa *d. allegat. 26. num. 4.* vt sic appareat non satis sibi constare Aucto-
rem. *Tom. 2. quæst. 49. artic. 3.* dum contendit, Tridentinum solius Episco-
pi mentionem faciens respexisse ad priuilegia Regularia Iulij II. Vrbani
III. Sixti III. quibus venia Pontificis, de qua in *d. cap. vni-co*, abolita
erat. Quæ Auctoris sententia verendum est, nè à Congregatione alla-
ta refellatur. Cæterum, eidem adhuc subsistens, existimo, quod si Re-
gulares adhuc suis priuilegijs vti satagent, non malè facient.

ADDITIO. X.

Ad resolutionem 90. delegibus.

DIXIMVS In hac resolutione num. 8. legem ciuilem Lu-
sitana, *lib. 2. titul. 8.* in antiquis, hodiè, *lib. 2. titul. 18. in prin-
cip.* iniustam videri, dum prohibet, ne Ecclesiæ, & Monas-
teria possint quouis titulo bona immobilia comparare si-
ne Regis licentia. Nunc re maturius pensitata, existimo validam esse,
nam omisis pluribus rationibus, quas afferunt pro huius legis vali-
ditate Caldas *lib. 1. forens. quæstion. 23. num. 92.* & in *l. si curatorem, verbis
non vendidisti*, num. 2. Molin. tract. 2. de iust. disput. 140. Zeuallos 4. tom.
commun. quæst. 899. à numer. 110, & à num. 175. Menoch. conf. 169. à
num. 5. & conf. 350. latissimè Egidius in *l. 1. part. 5. §. 2.* à num. 3. *C. sa-
ctæ Ecclesiæ*, verissima ratio iustitiæ eius legis est, quod in Curia Romana
fuit confirmata in concordatis inter regem Dionisium, & Clerum. Ita
Caldas, & Egidius vbi supra. Idem scribit Anastasius Germonius in as-
sertione contra Venetos, cap. 7. pagin. 73. 74. & 75.

ADDITIO. XI.

A dresolut. 36. de Correctione fraterna.

IN Hac resolutione, num. 5. meminimus eius quæstionis, an in Religione possit esse licitum statutum, vt ad maiorem sui humilitatem quisque velit, vt omnes defectus ipsius deferantur ad prælatum, vt patrem, non præmissa secreta correctione. In qua quæstione duplicem retulimus opinionem, alteram affirmantem, negantem alteram, vtriusque auctores, quos tunc videre licuit, ibi congregimus. Nunc pro affirmatiua addimus præter relatos dicta resolutione 36. num. 5. Comink. 2. 2. disput. 28. Valentia 2. 2. disp. 3. quæst. 10. puncto 5. fuffissimè P. Suarez 4. tom. de Religione tract. 10. lib. 10. cap. 7. vsque ad 12. & data iuris cessione non improbat Bañez 2. 2. quæst. 33. articul. 8. dub. 2. Negatiuam verò opinionem probabiliorem censuit nuper Academia Salmanticensis scientiarum Princeps die 24. Aprilis, anno 1627. pro cuius decreti, & sententiæ defensione neruose scripsit R. P. M. Fr. Angelus Manrique Cisterciensis Religiosissimæ familiæ dignissimus Generalis, & Moralis Philosophiæ acutissimus antecessor, quem omninò consule in peculiari allegatione, quam edidit de hac re; cum ad sacrum Inquisitionis Tribunal quæstio delata esset.

ADDITIO. XII.

A dresolut. 82. de iudicibus.

DIXIMVS In hac resolutione, numer. 10. clericos in minoribus non gaudere fori priuilegio, nisi interuenientibus requisitis, quæ nouè præscribit: *Tridentini sels. 23. de reform. capit. 3.* Quod vt enucleatius explicemus nunc ad monendi sumus, clericos in minoribus indistinctè iure antiquo non tam Canonis, quam etiam fori priuilegijs gaudere, *capit. cum non ab homine 10. de iudic. cap. 2. de foro competen. l. 35. titul. 5. part. 1. ordinat. Lusitana lib. 2. titul. 1. §. 27. Couar. Pract. cap. 32. a num. 1. Azeued. l. 1. tit. 4. lib. 1. Recopil.* Hoc tamen ius vetus magnoperè immutauit *Tridentinum dist. capit. 6.* circa fori priuilegium, hoc enim clericis in minoribus non aliter indulgere voluit, quam si beneficium Ecclesiasticum habeant. Quod si non habeant, duo tunc copulatiuè petit. Primum, vt clerici habitum, & tonsuram deferant. Secundum, quod alicui Ecclesiæ de mandato Episcopi inseruiant, vel in seminario clericorum, vel in aliqua Schola, vel

sels. 23. c. 6. de reform.

Vniuers.

Vniuersitate, de licentia Episcopi, quasi in via ad maiores ordines versetur. Vnde apparet *Trident. dist. capit. 6. in clericis in minoribus beneficijs obtinentibus huiusmodi requisita non desiderasse*, in quibus ius antiquum intactum reliquisse, vt supponunt Garcia de beneficijs 2. p. cap. 2. num. 4. Suarez lib. 4. contra Regem Angliæ, cap. 27. & alij citati à Barbosa in remiss. ad Trident. d. cap. 6. num. 9. At dices, quæ nam differentiæ ratio reddenda? Respondeo, quod cum exemptionis priuilegium propter altaris ministerium detur, æquum erat, vt qui cogi non poterant in eo officio permanere, tandiu priuilegia retinerent, quandiu in officio, & ministerio essent, argumento, *l. semper, §. penult. ff. de iur. iur. unum. l. qui sub. proutu 9. c. sacros. Eccles. Diuersum est in clericis beneficiatis, hi enim coguntur habitum, & tonsuram deferre, & in ministerio inseruire, caput. admonet de renunciat. capit. ex tua, §. 1. de cleric. non resid. capit. Ioannes, de cler. coniug. ad.*

2. Rursus obseruo duo illa, quæ Tridentinum exigit in clericis in minoribus non beneficiatis, dumtaxat in fori priuilegio locum habere, non verò esse extendendum ad Canonis priuilegium, vt declararunt Cardinales ibi: *Qui in hoc decreto fori priuilegio priuantur, priuilegio tamen Canonis non intelliguntur priuati.* Et quidem meritò, cum duo hæc priuilegia sint diuersa: vno ergo sublato, alterum non tollitur, ex regula *l. præcipimus 32. c. de appellat.* Deinde, quia cum hæc Tridentini lex iuris antiqui correctoria sit, temerè non debet extendi de vno casu ad alium, licèt similem, ex *l. quod verò, ff. de legib. l. si verò. §. de viro ff. solut. mat.* atque ita in specie docent Molina de iust. tract. 3. disp. 54. num. 9. Gonzalez ad regul. 8. gl. 5. §. 5. num. 7. Garcia de beneficijs dict. 2. part. cap. 2. num. 19. quorum sententia omninò probanda est, licèt plerique DD. de hoc decreto Tridentino, tractantes id non animaduertant, imò vtrunque priuilegium confundentes contrarium docent, vt constat ex Cenedo ad Decretal. collect. 105. num. 4. Suarez de censur. disput. 22. sect. 1. nu. 11. Sayro lib. 3. de censur. capit. 26. num. 4. Felician lib. 2. de censibus cap. vltim. num. 14. Sanchez lib. 7. de matr. disput. 46. num. 2. Feliucio 1. tomo moral. tract. 15. cap. 1. numer. 10. vt sic iam videas, certam non esse regulam, quam tradit Suarez lib. 4. contra Regem Angliæ cap. 29. num. 7. *Omnes priuilegio Canonis gaudentes, fori etiam priuilegio potiri.* Quæ ceterè regula apertè in hoc casu vitiosa est.

ADDITIO. XIII.

Ad resolutionem 135. de Tertiarijs.

1. **D**VPLEX In hac resolutione num. 1. Tertiariorum genus distinctissimum. Quæ traditio verissimè est, & quod attinet ad Tertiarios

rios in seculo manentes, & laicaliter viuentes magis communiter receptum est, nullo privilegio clericali gaudere. In primis fori privilegio priuantur, vt expressè disponit: *Ordinatio Lusitana, lib. 2. titul. 2. §. 1. & stando in iure communi* docent Calderin. conf. 4. de Regularibus, Abb. in cap. 2. num. 11. Felin. num. 10. de for. compet. Decian. lib. 4. Criminal. cap. 9. num. 34. Martha de iurisdiction. 4. part. casu 113. num. 36. Secundo, à tributis non eximuntur, l. 19. titul. 4. ordin. l. 1. titul. 14. lib. 6. recop. vbi Azeuedo, Auendaño de exequend lib. 2. capit. 14. numer. 28. Lassarte de decim. vend. capit. 19. à num. 90. plures citati à Florez de Mena lib. 2. varior. quæst. 21. numer. 197. Gutier. de Gabellis, quæst. 95. à num. 5. Gratian. Discept. cap. 393. num. 29. Tertiò, privilegio Canonis non gaudent, vt supponunt Nauar. in Manual. capit. 27. num. 79. Suarez de censuris disput. 22. section. 1. numer. 20. Molina de iust. tract. 3. disputat. 50. numer. 4. & quidem meritò, cum hæ personæ, licèt modum viuendi approbatum à Sede Apostolica habeant, seculares, non verò Ecclesiastica personæ propriè sunt. Hinc deducitur, Tertiarios laicaliter viuentes per professionem, quàm emittunt, matrimonium ratum antea contractum non dirimere, docet multis citatis Sanchez lib. 2. de matrim. disput. 18. à numer. 4.

2. His verò, quæ circa Tertiarias, vulgò, *beatas*, diximus hæc resolut. numer. 7. nunc addo, hanc quæstionem inter DD. valdè controuersam esse. Sed omiſsa disputatione, iuxta eandem distinctionem, de qua nuper, rem hanc amplius resoluendâ duxi. Si enim communem vitam ducant, bona in communi possidentes sub vniuersi superioris obedientia, negari non potest, privilegijs supradictis gaudere. Si verò in domibus proprijs vitam priuatam ducant, diuersum erit. Quæ distinctio notabiliter confirmatur ex *capit. in demeritatibus, §. supradicta, de elect. in 6. docet Decian. di. lib. 4. capit. 9. numer. 59. Duesias regul. 97. ampliat. 3. & deducitur ex resolutis à Nauar. Suar. sup. citat. Graphijs lib. 2. c. 49. n. 27. Illud aduerto cum Sanchez dict. libr. 2. disput. 18. n. 4. quoad matrimonium dirimendum, iuxta terminos, *capit. 2. cap. ex publico, de conuers. conuogat. non sufficere, quòd communiter viuat, nisi solemnem professionem emittant.**

3. Ex diuerso si in priuatis domibus viuant, vota tamen substantialia emittant, præuia approbatione Pontificis, non video, cur hæ personæ verè Religiosæ, non intelligantur, nam ad essentiam veræ Religionis non pertinet viuere in communi, cum professio emissa, vt in domo propria quis maneat, valida sit, *cap. vltim. qui clerici, vel vouentes,* cuius textus decisio in eo difficilis est, dum probat, votum solemne Religionis emissum adiecta conditione manendi in propria domo cum omni substantia, valere, videbatur enim huiusmodi conditionem aduersari Religionis substantiæ iuxta *capit. ad Monasterium, in fine, de stat. monachor. ac proinde inutilem reddere professionem argumento, cap. vltim.*

de condit. apposit. Sed responderi solet, textum in *dist. cap. vltim. qui clericis vel venent.* non esse accipiendum de illa conditione, qua professus retineat bonorum proprietatem, etiam inuito prælato, sed de illa conditione intelligendum, qua professus velit tantum retinere suorum bonorum usum ad nutum prælati reuocabilem, hæc enim conditio paupertatis voto non aduersatur, superior verò conditio maximè, & ita docent glossa in *dist. cap. vltim. verb. vt in domo*, Couarru. de Sponsalibus, 2. part. cap. 3. § 1. à numer. 25. Nauar. comment. 2. de Regularib. num. 16. Auctor. 3. tom. quæst. 17. art. 6. Garcia de benefic. 7. part. capit. 10. num. 100. Sanchez lib. 5. de matrimon. disputat. 9. num. 14. & libr. 7. disputat. 25. numer. 21. & lib. 5. Decalog. capit. 4. à num. 97. Zeuallos communium, quæstion. 85. numer. 2. P. Miranda in Manual. tom. 1. quæst. 28. articul. 2. M. Basilius Augustinianæ familiæ fausta proles, libr. 5. de matrimon. capit. 10. num. 10. nouissimè Nouissimus P. Suarez tomo. 3. de Religione lib. 6. cap. 12. numer. 14. & 15. ad quæ reducendus est Marcus Antonius Genuensis in pract. Ecclesiastic. quæst. 265. qui in hac re nimis largè locutus videtur, & nos supra tradidimus resolution. 101. numer. 58.

Et sic tandem in nomine Dei Optimi Maximi finis sit impositus huic meo Regularium Quæstionum Compendio, in quo iuxta Petronium Arbitrum.

*Inueniat quod quisque velit, non omnibus etnum est,
Quod placet, hic spinas colligit, ille rosas.*

SI CATHOLICAE FIDEI, BONISQUE
MORIBVS DISSONVM ALIQVID,
INVERSV, AVT CONTRARIVM
SCRIPTIS NOSTRIS APPAREAT; EX
ANIMI SENTENTIA INSCRIPTVM,
INDICTVM, INFESTVM VE ESTO.

INDEX RERVM, QUÆ IN HOC OPERE continentur. Littera R. reso- lutionem, N. numerum indicant.

ABBATES. A
 quo Abbates
 dicantur, R.

1. nu. 1. non
 benedicti an
 gaudeât om-

nibus, sicut benedicti, num. 2. 3. 4.
 18. & 19. an possint benedicere
 solemniter populum, ac ordi-
 nes conferre, n. 4. & 5. vel dimis-
 sorias dare, & quibus, n. 6. & 26.
 examinare, & dispensare an in-
 terstitijs, & cum quibus, num.
 21. 22. & 25.

2. Quæ possint benedicere, ibi-
 dem n. 7. quam administratione
 habeant in rebus Monasterij,
 nu. 9. & 27. an possint constitue-
 re Procuratorem ex suis Mona-
 chis, d. n. 9. & opacas arbores ce-
 dere, n. 10.

3. Cui competat depositio Abba-
 tum, ibid. n. 11. & 28. quam dig-
 nitatem habeant, nu. 12. & 17. &
 quâ potestatem in Monachos,
 num. 29. an conveniat esse per-
 petuos, n. 13.

4. Duo beneficia obtinens an eli-
 gi possit in Abbatem, ibid. n. 14.
 an Clericus, vel secularis possit
 creari Abbas comendatarius, n.

num. 15. & 30. an ad illum ex-
 tendantur privilegia Abbatis,
 num. 16.

1. **ABBATISSAE.** An sint
 propriè Prælatæ, & possint præ-
 cepta imponere, R. 2. num. 1.
 19. 17. & 18. & R. 141. retract. 1.
 an sint capaces potestatis cla-
 uium, d. R. 2. n. 2. quæ soleant
 benedici, num. 3. & 19. an egeât
 dispensatione ad illegitimitatè,
 num. 20. & 21.

2. **Ætas eligendæ in Abbatissam,**
 ibid. n. 5. finito triennio an pos-
 sint esse Præsidentes, num. 6.
 quid de his, quæ fiunt per præ-
 sentationem, n. 7. descendens
 ex radice maculata an eligi pos-
 sit, n. 8. ad quem pertinet earum
 electio, nu. 9. 10. 11. 22. & 24.
 quid possint circa vota monia-
 lium, num. 12. & 13. Poenæ in
 Abbatissas admittentes ad clau-
 suram, n. 14. an possint visitare
 sua Monasteria, nu. 15. bigama
 an possit esse Abbatissa, nu. 23.
 quid de vidua, seu non virgine,
 R. 141. retract. 2.

1. **ABSOLVTIO.** A quibus
 casibus possunt Religiosi absol-
 ui per privilegia, R. 3. a num. 1.

Index rerum.

- vsque ad 11. quid possint circa hæresim occultâ Episcopi, & superiores, n. 4. 5. & 6. an simonia in ordine, vel beneficio, num. 7. an à suspensione à Diuinis, & à censuris in contemptum elauium, num. 8. & 9. quid in commisis ex confidentia priuilegiorum, & in poenis à iure, vel ab homine, n. 10. & 11.
- 2 Potestas Prælatorum absoluendi nouitios, ibidem, num. 12. absolutio virtute priuilegij ignorari data an valeat, nu. 13. absolutio data in Capitulo, vel visitatione quomodo intelligatur, nu. 14. Regularis an possit absolui ab Episcopo, n. 15.
- 3 Qui possunt absoluerè Religiosos à reservatis, ibid. n. 16. & 17. Poenæ cõtra nõ potètes, & absoluentes, ibid. ad finè. Prælati negantes suam auctoritatem an peccent, n. 18. non habenti eã an teneatur poenitens etiam reservata confiteri, num. 19. Prælati an possint audire sola reservata, n. 20. quam potestatem absoluendi habeat Sacerdos simplex, ibid. & n. 53.
- 4 An tollatur reservatio per absolutionem nullam, ibid. nu. 21. & R. 22. n. 3. Prælatos quis potest absoluerè, num. 22. & 23. eligere confessorè virtute Cruciatæ an possint Regulares, nu. 24. & 25. & R. 141. retrahit. 9.
- 5 Absolutio plenaria Fratrum. R. 1. nu. 8. & R. 3. à. num. 26. quoties potest impendi, nu. 27. quid per articulum mortis intelligatur, n. 28. quater in anno, & in quibusdam festis datur, & an cum licentia superiorum quoad reservata, n. 30. & 31.
- 6 Regulares an absoluant à casibus Episcopo, & Papæ reservatis, ibid. num. 33. vsque 36. an à censuris in foro fori, num. 36. 37. 54. & 55. an Clericos percussores, n. 38. quid circa subditos possint Prælati Regulares, n. 39. 40. & 56. priuilegia quoad absolutiones secularium an sint sublata per Cruciatam, nu. 41. & 42. possint ne Regulares illis non vti, num. 43. quid importet absolutio à censuris in foro animæ, num. 44. simplex Sacerdos ab excommunicatione minori an possit absoluerè, num. 45. quid de absoluerè plenarie sine priuilegio, n. 46.
- 7 Parentes Fratrum an possint plenarie absolui, ibid. n. 47. nouiter conuersi apud Indias à quibus casibus possunt absolui, nu. 48. & 50. quis Lutheranos, nu. 49. facultas absoluendi plenarie ad quæ extendatur, num. 51. vide verb. abortus.

ABSTINENCIA CARNIVM. Vide verb. ieiunium, n. 3.

ABORTVS. Excommunicatio cõtra procuratès abortu foetus animati. R. 4. n. 1. 2. & 3. quis ab ea absoluit, n. 8. Clericus quas poenas incurrat, nu. 4. quis dispelat in hac irregularitate, & inhabilitate, n. 5. 6. 7. 14. & 15. Dubius de animatione foetus an irregularis, n. 8. quid de cõsultete, vel ratu habere, n. 10. 11. & 12. & quid de sciète, & tacète, ibid. n. 13. vide verb. irregularitas, & verb. dispensatio, n. 3.

Index rerum.

ACCUSATIO. Quid, & quomodo fiat. R. 4. 1. num. 1. in quibus causis requiratur accusator, num. 2. & 3. crimen in Rē publicam accusari debet, num. 4. quæ vitia in accusatione contingant, num. 5. cui detur rescindere accusationes, num. 6. Laicis an liceat Clericos, vel Monachos accusare, num. 7. poena accusatoris deficientis in probatione, nu. 8. & 10. & quæ culpa, nu. 9. accusatio occultorum an admittenda, n. 10.

Maledicus ad quid constringendus, ibid. num. 12. quid in Clerico, qui iniuriā intulit Clerico, num. 13. quid in nobili, ibidem, §. 2. & 3. Clericus, vel Monachus seditiosus, vel calumniator qualiter puniendus, nu. 14. & 15. quæ debet iudex ante processum accusationis facere, num. 16. vsque ad 19.

ADULTERIVM. Quis dispensat cum Clerico, vel Monacho adulteris. R. 5. num. 1. & 2. qualiter procedi debet contra illos. R. 4. 8. n. 23.

AFFINITAS. Ex qua copula contrahatur. R. 6. num. 1. an ab ignorantibus, cōsanguineos esse, num. 1. vel affinitatem esse impedimentum faciant prolem legitimam, num. 3. vide verb. matrimonium.

ALIENATIO. Quid sit, & quid contineat. R. 7. n. 1. forma seruanda in alienatione rerum Ecclesiæ, n. 2. 3. & 16. priuilegia Regularium ad hoc, n. 4. 5. & 7. quis alienat apud Minores, n. 6. quando in utilitatē Ecclesiæ, n.

8. facta sine solēnitare iuris an valeat, nu. 9. quid requiratur vt sit nulla, n. 10. & 11. alienans indebitē ad quid teneatur, nu. 12. quæ sit locatio ad longum tempus, n. 13. 17. & 18.

In alienatione reddituū Ecclesiasticorū quæ forma seruanda, n. 13. §. 2. poenæ contra alienantes indebite, n. 14. & 15. in alienatione rerū mobiliū Ecclesiæ an seruanda forma iuris, nu. 19. quid de repudiatione hereditatis delatæ Ecclesiæ, n. 21. & 22. & quid de rebus pignori dandis, n. 23. vide verb. Abbas, n. 2. & verb. bona, n. 4.

ALIMENTA. An debeantur preterpra re. ad id data. R. 8. nu. 1. quis alere debeat Monachum relegatum, num. 2. quid de trās-lato, vel expulso à Religione, num. 3. & 4. vel fugitivo, & apostata, num. 5. & 6. quis teneatur alere quos tenebatur Monachus, secum ferens hereditatē, num. 7. & quis coniugem in tulo relictum, num. 8. 9. & 10. vel Monachum in Scholis existentem, ibid. n. 11.

Alimenta ad certū tēpus legata quando extinguantur, ibid. nu. 12. an debeantur Monacho renuncianti hereditati paternæ, n. 13. & 14. quid de alimentis expensis pro nouitio decedente, nu. 15. filius an teneatur alere filios, vel uxorem herentē, n. 16. 17. & 18.

ALTARE. Quale debeat esse, & à quo consecrandum. R. 9. n. 1. & 2. priuilegia Regularium ad hoc, ibid. & num. 3. qui

Index rerum. I

- possint celebrare in altari potestati; num. 4. & 5. quid Religiosi, & an possint erigere altaria, n. 6. 7. & 8.
2. Cōsecratio altaris qualiter fieri debeat: ibid. num. 9. quando amittatur, polluitur, aut violetur, n. 10. 11. & 12.
- ANNUI REDDITVS.** Quando Minorita hos capere ex testamento prohibeantur, R. 88. num. 19. & 20. vide verbo, *legata*, num. 1.
1. **APPELLATIO.** Quid, & quod duplex, R. 10. num. 1. Regularibus an licita; num. 2. & 3. num. ad tribunalia secularia, n. 13. 14. & 15. Iudex non admittens appellationem an peccet, num. 4. actus, qui per illam suspenduntur, num. 5; appellare a lege an licitum, n. 6.
2. Quid operatur clausula, *Omni appellatione remota*, ibid. num. 7. 17. & 18. explicatur, R. 18. n. 26. an deferri debeat filiole, d. resol. 10. num. 8. appellatione pendente an possit aliquid innouari, nu. 9. in quibus causis appellari liceat, n. 10. 11. & 20.
3. Appellatio, & recusatio aquirantur, ibid. num. 16. declarationes Cardinalium circa appellationes ab Ordinarijs, num. 21. vsque 32. quae sententiae habeant vim definitivae, num. 33. obiectoria, qua quis se declarat iudicem competentem, an appellatur, num. 34. casus damni irreparabilis referuntur, n. 35. per tot. tacita appellatio quae, & eius exempla, R. 142. addit. 1.
1. **APOSTATA.** Apostasia a Religione quae sit, & quis dicendus apostata, R. 11. n. 1. & 20. & 21. an deferens habitum sub tus absconditum, vel cooperatum, num. 2. & 25. quid de graduato, qui ad superiorem pergit, num. 3. 17. & 27. poenae contra Apostatas quos comprehendat, num. 4. 21. 28. & 29.
2. Qui teneantur requirere apostatas, & fugitivos, ibid. nu. 5. & 30. recipere externos Monachos sine litteris suorum superiorum prohibitum, n. 6. recipientes apostatas, fauentes, & auxiliantes per quos possunt censuris coerceri, num. 7. benigne sunt recipiendi, & permittendi ad alium ordinem transire, num. 8.
3. Bona apostatarum ad quae pertineant, ibid. nu. 9. & 31. tenentur scribere memoriale debitorum, & creditorum Praelato tradendum, n. 10. Quis debita solvere teneatur, ibid. 11. quae bona eorum tempore mortis inuenta veniant nomine spoliatorum, & ad quem spectent, n. 11. & 12. & R. 141. retract. 3.
4. Inter, vel quater apostatans an expelli possit, ibid. n. 13. & 14. sic pergens ad superiorem an dicatur incorrigibilis, n. 17. quis potest apostatas, & incorrigibiles expellere, n. 15. & R. 57. n. 3. s. 3. vide verb. *expulsi*, n. 1.
5. Apostata in apostasia ordinatus an suspensus maneat, d. R. 11. num. 16. uxorem ducens an infamis, num. 17. cum litteris Apostolicis se presentans an castigandus, nu. 12. non exuto habitu

Index rerum.

bitu an incurrat excommunicationem, n. 1. 22. & 23.

6. Transiens ad laxiorem ordinē indebitē an sit apostata, nu. 24. Tertiariæ, seu Beatae, & professi post bienniū in Societate recētes an apostatæ sint, ibid. n. 26.

7. BAPTISMVS. Regularibus an liceat baptizare, R. 12. nu. 1. & 2. priuilegia Mendicantium ad hoc pro terris infidelium, n. 3. paruulos inuitis eorum parentibus infidelibus an possint baptizari, nu. 4. quid si alter ex eis sit infidelis, vel alter fidelis, & renuat, nu. 5. quid si longuissimē absint, & paruuli sint in potestate fidelium, nu. 6. quid de infantibus Turcarum oblati, vt per baptismum liberentur à fœtore, & Dæmonijs, n. 7. quid de mancipijs Christianorū, n. 8.

2. Baptisma infidelium, coactis eorum parentibus, an ratum, ibidem, n. 9. quid de his, qui rationis iam compotes petunt baptismum, num. 10. & 11. an Principi Christiano liceat suis terris expellere infideles, nisi baptizentur, n. 11. vide verb. Parochus, & verb. Sacramēta, nu. 1. & 2.

11. BENEDICERE. Sacerdotes simplices an benedicant ornamenta, R. 13. num. 1. priuilegia Regulariū ad hoc, num. 2. 5. & 7. an pro vsu alieno, nu. 3. à quo Episcopo possunt petere suorum benedictionem, & consecrationem, num. 4. benedictio, seu reconciliatio Ecclesiæ Regularis cui competat, n. 5. 6. & 7. vide verb. Abbas, n. 2.

1. BENEFACTORES. Religiosorum à quo possint excommunicari, R. 14. num. 1. quæ communicatur illis per litteras Prælatorum, num. 2. quid profit applicatio meritorum pro benefactoribus, num. 3. bona subditi an possint applicari eo inuito, n. 4. præterita non applicata quomodo applicanda, n. 5.

2. Communicatio bonorum qua liter participetur à benefactoribus, ibid. num. 6. in quo differat à communicatione indulgentiarum, num. 7. quæ priuilegia habeant benefactores Fratrum, num. 8.

1. BENEFICIUM. Quotuplex, R. 15. num. 1. vnitum Regulari an sit Regularē, num. 2. & 26. cui competat examen vnionū, num. 29. vsque ad 40. larē.

2. Quæ dicantur beneficia manualia, ibid. num. 3. 41. & 42. Regularia quibus conferenda, & an Clericis, num. 4. 49. & 50. Mendicantes an sint capaces beneficij, num. 5. & 51. ad quæ beneficia promoueri potest Monachus in Ecclesia seculari, n. 6. 52. & 53. & R. 57. nu. 15. an & cuius Prælati licentia requiratur, d. R. 15. nu. 7. 54. vsque 57. promotus an admitti possit in negotijs Ordinis, num. 8. an absoluetur ab obedientia Prælati, & ab obseruantijs Ordinis, num. 9. 58. & 59. Ecclesiæ, vbi beneficiarius est an quærat, nu. 10. & 60. vel possit cogi ad acceptandum beneficium extra Ordinem, vel ad illud relinquendum, num. 11. 12. 42. & 61.

Index rerum.

- usque 63. an residere debeat. R. 122. n. 87.
- 3 Ad quem pertineat collatio beneficium Regularium, d. R. 15. n. 13. & ad quæ constitutio salariorum, n. 14. & 67. Militares delinquentes in beneficii officio à quo castigandi, n. 16. & 17. beneficium nouitij an statim vacet, n. 19. 68. & 69. homicida an priuetur beneficio, num. 20. 72. & 73.
- 4 Quid requiratur, vt beneficium secularis fiat Regulare, ibidem, num. 21. ob quod crimen Clericus sit priuandus beneficio, nu. 22. quibus conferenda sunt beneficia, nu. 23. beneficium requirens ordinem presbyteri an conferri possit ordinato ante etatem, n. 24.
- 5 Beneficia ex sua institutione an præsumuntur secularia, ibidem, n. 25. quid de Regularibus ad Regulares spectantibus, nu. 26. & 27. quæ requirantur, vt beneficium ex seculari fiat Regulare, & è conuerso, n. 28. Capellanæ apud Regulares fundatæ an Regulares, ibidem in fine, & R. 142. addit. 2.
- 6 Quis potest constituere Vicarios in Ecclesijs vnitatis, ibidem, num. 30. quid in vnitatis Monasterio, ibid. & n. 31. casus, in quibus Episcopus non potest Vicarium perpetuum constituere, d. nu. 31. an possit vnire absque Patronis, n. 37. vel vnire Monasterio, n. 38. & 40. & sic vnium regi per Religiosos, n. 39.
- 7 Beneficium manuale an reuocari possit ad nutum Prælati,
- ibid, num. 3. & 42. casus, in quibus id fallit, num. 43. Religioso spoliato an competat restitutio, n. 44. quid si Abbas promissit non reuocaturum, n. 45. vel est collatum, aut confirmatum à Papa, n. 46. 47. & 48.
- 8 Licentia Prælati an exigatur ad acceptandum Summum Pontificatum, ibid, n. 7. & 54. qualis debeat esse ea licentia, num. 55. an possit cogi superior ad eam dandam, vel subditus ad acceptandum, vel isto inuito acceptari, n. 7. & 57.
- 9 Prodigè consumens bona beneficij ad quid teneatur, ibid, num. 60. inhabilitas Monachi ad duo beneficia exponitur, num. 61. dispensatus ad beneficium Curatū an habere possit simplex, n. 62. quid de prouisione ad Abbatiam alterius ordinis non expresso Monachatu, n. 63. vel ad beneficiumulare non expressa qualitate illius, & impetrantis Monachi, vel è conuerso secularis ad beneficium Regulare, num. 65. Monachus an possit creari coadiutor Episcopi, aut Parochi, & qualiter, ibid, n. 66.
- 10 Prorogato anno probationis an vacet beneficium nouitij, num. 69. vel collatio beneficij eo anno non transacto valeat, num. 70. quid de pensione, n. 71. renunciatio illius qualiter fieri debeat à nouitio, ibidem, de resignatione, impetratione, permutatione, presentatione, & priuatione beneficij, num. 74. remissiuè.

Index rerum.

- BIBLIOTHECA.** Extrahētes libros à bibliothecis Minorū ex cōmunicātur à Papa. R. 92. n. 4.
- BIGAMIA.** Quotuplex sit, & in qua possint dispensare Regulares cum subditis ad ordines. R. 16. num. 1. & 12. quid requiratur, ut sit per illos indispensabilis, ibidem, & nu. 2. semper habetur pro excepta in indultis, num. 3. in penuria ministrorum quis dispensat cum bigamis, n. 4. privilegia Regularium circa hoc, n. 5. & 14.
- Quis dicatur proprie bigamus, ibidem, num. 6. an ex matrimonio inualido consummato, num. 7. quid si ex duobus alterum sit inualidum, & per ignorantiam, num. 8. & 9. vel sit cum virgine, quæ postea adulteravit, ibidem, num. 10. quid requiratur ad bigamiam similitudinariam, num. 11. quomodo, & à quibus dispensatur, num. 13. vide verb. Abbatissa, num. 2. & verb. dispensare, n. 2.**
- BONA.** Quæ recipere possint Minoritæ, & Societas Iesu. R. 17. num. 1. feudalia, & & emphyteotica an possint acceptare Monachi, num. 2. & 9. ius petendi de perdita cui competat, & quomodo, num. 4. quid de bonis morientium ab intestato, naufragorum, & Mostrenco, num. 5. ad quem spectat disponere de bonis nominatorum incertis personis restituendis, num. 6. bona Monasteriorum de structorum, seu desertorum ad quem, n. 7.
- Occupantibus bona Regularium quæ pœna, ibid. n. 8. vsui Minorum deputata ad quæ pertinent, ibid. n. 8. bona prohibita alienari data Monacho an transeant in Monasterium, n. 10. bona Monachi expulsi, vel extra claustrū degentis ad quem spectant, n. 11.**
- Renunciatio bonorū ab ingredientibus Religionē an pœdeat à professione, ibid. nu. 12. quid de donatione facta contemplatione Religionis, n. 13. & 14.**
- Quotta pars assignāda ad alimēta filijs professi, ibid. n. 15. bona aduēticia filij familias an fiāt quasi castrensia per Clericū, vel Monachū, n. 16. de bonis apostatarū, vide v. apostata, n. 3.**
- CALVMNIA.** Casus, in quibus præsumitur. R. 40. n. 9. §. 1. calūniator an teneatur ad dānū. R. 41. n. 13. quæ pœna puniendus, n. 8. 11. & 15. vide verb. correctio Fratrum, n. 2.
- CANONICA PORTIO.** Quid, & quotuplex. R. 18. n. 1. Monasteria erecta post Tridētīnū an ad quartā teneātur, n. 2. & 19. appellatione quartæ quid veniat, n. 3. in quibus casibus debetur, n. 4. nouitio decedēte extra claustrū an debeatur quarta, n. 5. & 15. & cui Ecclesia, sepultūra electa extra suā, n. 6. & 7.
- Legatū relictū æquualēs quartæ an cōputari debeat, ibid. n. 8. renunciatio quartæ an valeat, n. 9. quid de pactis super hoc factis inter Parochos, & Regulares, ibid. & n. 15. pœnæ cōtra cogētēs solui indebitē quarta à Religiosis, n. 10.**

Index rerum.

- 3 Per quos actus renunciatur iuri de non soluendo quartam, *ibid.* nu. 11. tempore pestis, vel belli, cui Ecclesiæ debeatur à cedente extra Parrochiam, nu. 11. Parochialis unita Monasterio an teneatur ad quartam Episcopalem, n. 3. spoliatus funus an perdat quartam, *ibid.* n. 14.
- 4 Ex bonis ingredientis Monasterium, si decedat, an debeatur *ibid.* n. 15. quid de funere ad tempus deposito, nu. 16. quid de sepultis apud Ecclesias Monialium, num. 17. quid de consuetudine dandi aliquid ultra quartam. R. 34. num. 3.
- CANON. Qui gaudent privilegio Canonis. R. 82. num. 6. vi de verb. Commendatarij, nu. 1. & verb. Eremitæ, & verb. Tertiarij, num. 2.
- 5 CANTVS. Ecclesiasticus quo tempore capit, & à quo approbatus. R. 19. num. 1. & 3. Organicus, seu figuratus an licitus, nu. 2. 4. 5. & 6. qualis prohibitus sit in iure, num. 6. consuetudo cantandi moteta in magnis festis an licita, *ibidem.*
- 2 Vfus organorum, & instrumentorum musicorum in Diuinis officijs an licitus, d. num. 6. s. 1. quid si intermiscantur turpes cantus, num. 7.
- 1 CAPITVLVM. Ecclesiasticorum quid, & eius potestas. R. 20. num. 1. Generalis Capituli auctoritas, nu. 2. 3. & 10. quid de Propincialis apud Indias potestate circa electiones, num. 4. apud Minores in quo differt Capitulum à Cōgregatione, n. 5. quæ dicatur maior, & sanior pars Capituli nu. 6.
- 2 Auctoritas Prælatorum localium restricta, *ibid.* num. 7. Capitulum representatiuū Generalis Capituli quid possit, num. 8. Capitula Generalia quando celebranda, num. 9. an possint statuere supra regulam, num. 10. vel eam reformatam obseruandam facere, n. 11.
- CANONICI, Regulare sanveniat appellacione Monachi. R. 21. num. 1. possint nè esse patrini, num. 2. vel interesse ratorum agitationi, & admittere foeminas ad clausuram, num. 3. & 4. & R. 113. num. 4. Origo Canonicoꝝ Regularium vnde. R. 122. num. 7. quæ ætas requiratur ad Canonicatum. R. 23. num. 3.
- CAPELLANI. An sint exempti Regulares à suis Prælati. R. 63. num. 28.
- CAPELLANIÆ. Vide ver. beneficium, num. 5. & verb. tributum, num. 1.
- CASVS RESERVATI. Ad quos spectet eos reservare, & an actus interiores. R. 22. nu. 1. qui sint reservati apud Regulares, num. 2. an tollatur reservatio per confessionem nullam, num. 3. Fratres extra claustrum an absoluti possint à reservatis. R. 31. num. 22. & à presbitero seculari, num. 23. & 24. facultas eligendi confessorum an sit ad reservata d. n. 22.
- CARDINALES. Forum declarationes an obligent. R. 23. num. 1. declaratio Tridentinæ Synodi

Index rerum

- Synoda eisdem commissa, n. 2.
- CARCER.** A quo fuit inuentus. R. 43. num. 1. qualis esse debeat pro religiosis, n. 2. & qualiter incarcerandi, n. 3. & R. 46. n. 2. an è carcere fugere liceat, ibid. n. 6.
- CELEBRARE OFFICIUM DIVINUM.** Ritus Ecclesiæ in eo celebrando vnde ori. R. 24. num. 1. privilegium Minorū pro illius recitatione n. 2. quæ attritio ad id requiratur, ibidem, & n. 25. ad supplendum defectus in eo alia concessio, nu. 3. & ad mentaliter dicendum secreto dicenda, num. 4. & ad mutandum officia in alia breuiora pro occupatis, ibidem, num. 5.
- 2** Casus, in quibus excusatur ab officio Diuino, ibid. n. 5. Prolestoribus, Prædicatoribus, & Confessarijs privilegium, n. 6. pro infirmis aliud, n. 7. an sufficiat medici dictum ad excusandum ægrotum, ibidem, quid pro itinerantibus Religiosis, vel extra claustrum existentibus, n. 8.
- 3** Socius Religiosi, cõformari in recitatio illius privilegio an possit, ibid. n. 9. Dispensatus ad non recitadũ an maneat omnino ab eo absolutus, nu. 10. 27. & 28. potestas mutandi Diuini officium cui datur, nu. 11. quid de privilegiato ad recitandum per diuersa breuiaria, nu. 12. non additus Romano an possit priuatim ritui Romano conformari, num. 13. 33. & 34. Additi Romano quid teneantur in choro recitare & an ad officium B. Mariæ, n. 14.
- 4** Minores, & eorum Moniales ex privilegio recitant officium Corporis Christi omni feria 5. non impedita, ibid. nu. 15. & de immaculato Mariæ Conceptu in Sabbathis, num. 16. & R. 30. num. 19. & de Stigmatibus B. Francisci semel in mense, d. n. 16. §. 1.
- 5** Monachus beneficiarius quem ritũ in officio recitando seruare debet, ibidem, n. 17. privilegium Minorum ad anteponendum, vel postponendum officium, n. 18. & ad dicendum matutinum ante Solis occasum, & an secluso privilegio, ibidem, & num. 20. Indulgentia pro recitantibus per librum, num. 19. Minorita laicus ad sacra promotus sine licentia Generalis priuatur omni honore Clericali, etiã quoad recitationem officij, n. 21. Religiosi non ordinati, & Moniales an teneantur priuatim recitare, nu. 22. quid de expulsis, ibidem in fine.
- 6** Moniales gaudent privilegijs Fratrum in officio Diuino, ibid. nu. 23. Clarissæ, & Fratres imperiti satisfaciunt dicendo officium laicorum, ibidem, an possint cedere privilegio recitandi de suis Sanctis, num. 24. qui in terminis horam animo iterandi an postea continuando satisfaciat, n. 26.
- 7** Tertiana, vel quartana febricitans an recitare teneatur, ibid. nu. 29. quid de cæco, n. 30. si est præbendatus an excusetur à choro, n. 31. quid si simul sit surdus, vel surdus tantum, aut surdaster, n. 32. quæ obligatio recitandi sit beneficiato, n. 35. quid de recipiente distributiones quotidianas, ibid. ad fin. post possessionem beneficium an statim recitare teneatur, n. 36. beneficiarius non recitans ad quid teneatur num. 37.
- 8** Minores possunt facere officium, & missam de 27. Fratribus apud Iaponos martyrio coronatis, ibid. n. 38. item de B. Petro Alcantaræ, Ioanne Capistrano, Iacobo à Marchia, Paschali, & B. Elizabetha Regina Portugalix,

Index rerum.

- tugalitæ, & alij Tertij Ordinis, n. 39.
 1. **CELEBRARE MISSAM.** Mis-
 sæ æthymologia. R. 25. num. 1. qua
 hora incipi, & finiri potest, num. 2. &
 3. qui possint super hoc dispensare
 n. 3. potestas Episcoporum super sa-
 cro faciendo extra Ecclesiam an cõ-
 municetur Prouincialibus, n. 4.
2. Audientes Missam apud Ecclesias
 Regularum satisfaciunt, ibidem, nu-
 mero 5. an cogi possint ad audien-
 dum in Parochia, ibidem, an celebra-
 ri possit in clausura Monialium pro
 infirmis, n. 20. §. 1.
3. Quibus diebus dici potest Missa vo-
 tiva, ibidem, num. 6. & 9. commen-
 data Missa de Passione an possit cele-
 brari de Cruce, num. 7. Missæ per 30.
 dies continuas dicendæ quomodo
 intelligendum, num. 8. in Aduentu,
 quadragesima, & vigilijs duæ Mis-
 sæ an dicendæ, num. 10. qui possunt
 reducere Missas ad minorem nume-
 rum, num. 11. Missa Conuencionalis
 apud Mendicantes pro quibus appli-
 canda, num. 12. Sabbatho Sancto an
 dici possit Missa priuata, num. 22. in
 Missis votiujs quando dici potest,
Gloria in excelsis, n. 13. à Regularibus
 quando dicatur, *Credo*, n. 14.
4. Stipendio diminuto Missæ dato
 quid faciendum, ibidem, num. 15. &
 R. 142. addit. 8. num. 2. priuilegiũ
 dicendi nouem collectas pro nouem
 Missis, num. 16. iam sublatam, d. ad-
 dit. 8.
5. Peregrini, & ignoti quomodo ad-
 mitti debent ad celebrandum, R. 25.
 nu. 17. Presbyteri seculares in Eccle-
 sijs Regularibus ad celebrandum ad-
 mittuntur, num. 18. pœnæ contra im-
 pedientes Religiosos in suis Eccle-
 sijs celebrare, & oblationes recipere,
- ibidem, Missæ commẽdatæ cum cer-
 tis candelis, & similes, an sic dici pos-
 sint, n. 19. & commẽdatæ certo lo-
 co, an commendari possint Sacerdo-
 tibus alterius loci, ibid. §. 1. Missæ in
 certo loco relicte ubi dicendæ, ibid.,
 num. 21.
6. Relinquenti Missam inceptã quæ
 pœna, ibid., n. 20. & an ex causa repe-
 si possit, ibidem, in fine, promittens
 pro aliquo liberaliter celebrare, an ad
 id teneatur, num. 23. in Canone Mis-
 sæ quem debent Regulares. nomina-
 re loco amittitis, n. 24. an maneat ap-
 plicata contra intentionem Prælati.
 R. 102. n. 3.
- CHYRVGIA. An sit prohibita
 Clericis, & Monachis. R. 81. n. 7.
1. **CLAUSURA MONIALIUM.**
 Quando indida, & potestas Eccle-
 siæ ad eam præcipiendam. R. 26. n. 14.
 an omnes, & quæcunq; Moniales
 ad illam teneantur, n. 2. quæ conuer-
 sæ, seu seruitrices hoc præcepto ligē-
 tur apud Clarissas, nu. 3.
2. Accessus ad Monasteria Monialiũ
 an prohibitus, ibid., num. 4. & 44. vs-
 que 46. & an Minoritis, ibidem, licen-
 tia ad hunc accessum à quo danda.
 Fratribus, n. 7.
3. Ingressus ad earum clausuram stri-
 ctè prohibetur, ibid., n. 7. quomodo, &
 de cuius licentia liceat ingredi, nu. 8.
 quid pro Monasterijs S. Clarae, & Cõ-
 ceptionis, & pro ingressu Minorum,
 n. 9. quæ causa sufficiat, nu. 10. 11. &
 17. an ad aliquod officium exercendum,
 n. 47. vel ad expellendum malefacto-
 rem, n. 48. vel ad hospitio recipiendã
 Monialem itinerantem, n. 49.
4. Ancillæ, seu seruitrices intra clausu-
 ram an permittantur Clarissis, ibid.,
 n. 12. an priuatim pro aliqua Mona-
 chæ.

Index rerum:

- cha, n. 13. condiciones ad recipiendas puellas educationis cauti, n. 14. quid de feminis, quæ sunt in discordia cū maritis, n. 15. puellæ quo ætatis anno recipi possunt, n. 16.
- 5 Pœnæ contra indebitè ingredientē qualiter, & quomodo ligent, ibid. n. 18. & 19. licentiæ ad ingrediendum reuocantur, sub grauib. pœnis in admittentes, n. 20. & R. 27. nu. 1. Vicarij Monialium cum socijs quando possunt ingredi, n. 21. & 22. an pro exercendo opere ædificij, n. 23. vel pro incendio, inundatione, & similibus, nu. 24.
- 6 Protectori Ordinis, & Cardinalibus an liceat ingredi, ibid. nu. 25. & quando Generali Ordinis, n. 26. quid de Minoritis inuitatis ad visitandum Moniales non suas, n. 27. vel pro prædicatione, n. 28.
- 7 Episcopi pro vidēda clausura an ingressi possint Monasteria subiecta Regularibus, ibid. n. 29. Debitè ingredientēs quando teneantur exire, n. 30. licentiæ ad semel ingrediendum an expiret per ingressum ex vi alterius, n. 31. an extendatur ad socium, n. 32. ingressus, & admissio ad clausuram profitentium votam simplex castitatis an comprehendantur, nu. 33. quid de Minoritis intransitibus, n. 34.
- 8 A porta clausuræ an liceat egredi, n. 35. casus, in quibus licet, nu. 36. non sunt reuocati, & extensio fit ad similes, n. 37. quomodo intelligantur, n. 38. alij casus positi à Pio V. num. 39. grauius infirmanti, quæ in clastro curari non potest, an dari possit licentiæ exeundi, ibidem, n. 50. 51. & 52. quæ infirmitas ad hoc sit sufficiens, n. 40. & cum cuius licentiæ, n. 41.
- 9 Comitatus Moniales indebitè egredientes, & recipientes quam pœnam incurrant, ibidem, num. 42. absoluerent Fratres, & Moniales ab his pœnis quis possit, n. 43.
- 10 An possit committi examen pro egressu Monialis ob infirmitatem, R. 82. num. 5. an possit concedi causa epidemiæ. R. 141. ret. 4.
- CLVSURA MONACHORVM:**
- Ingressus ad eam prohibetur feminis, R. 27. nu. 1. fundatrices, & reginæ an excipiantur, n. 2. quibus in casibus liceat, n. 3. an occasione processionis, vel Missæ, n. 4. & 5. quis potest absolute à pœnis ingressus, num. 6. qualiter liceat Monachis à clastro exire, n. 7. & 8.
- 11 **COMMENDATARIJ.** An gaudeat priuilegio fori, & Canonis, R. 28. n. 1. & 2. quid de Occidente Clericum, vel frangente prægmaticas Regias, num. 3. & 4. quid de his, qui sunt exteri Regni, num. 5. & de Confratribus S. Ioannis portantibus Thaurum, num. 6.
- 2 Reges Hispaniæ perpetui administratores Militiarum, ibidem, num. 7. & 8. in quæ fas sit expendi redditus commendarum, num. 9. commendatarij an sint Religiosi, num. 10. coniugati an sint Domini suorum, num. 11. ad quos pertineant oblationes Ecclesiarum Militarium, num. 12. Clerici an testari possint, ibidem, ad finem.
- 3 An sint dispensati ad vxores ducendas, R. 52. num. 30. Malteses an comprehendantur sub Tridentino, R. 82. num. 11. an sub nomine Religiosorum quoad matrimonium ratum, R. 142. addit. 5. num. 1. Consuetudo Hispanorum Regum promittendi commendas vacaturas quo iure nitatur, ibid. n. 2. vide verb. dispensare, n. 9.

Index rerum.

- 1** **COMMISSARIJ.** Apud Minores officium, & potestas Commissarij Generalis qualis. R. 29. n. 1. & 2. à quo possit amoueri, & suspendi, vel limitari eius iurisdictio, n. 3. Generalis discedens à familia Commissarium potest relinquere, n. 4.
- 2** Commissarij Generalis Indiarum quod officium, ibid. nu. 5. & 6. à quo pociori possit, ibid. Procurator, & Commissarius Romanus à quo instituentur, & quæ eorum auctoritas, num. 7. & 8.
- 3** Commissariorum Prouincialium, seu Visitatorum potestas, ibid. n. 9. & 13. Commissio data Prouinciali pro sua Prouincia quando expirat, num. 10. Commissarij pro absentia Prouincialium quomodo eligendi, & quæ eorum auctoritas, nu. 11. quid de missis ad Capitulum Generale, vice Prouincialium, n. 12.
- COMPROMISSVM.** Vide verb. electio, n. 5. & 7. in fac.
- COMMVTATIO.** Quæ nam potestas sit Prælati Regularibus ad commutanda legata. R. 88. num. 12. & 13.
- 1** **CONCEPTIO B. MARIÆ.** Quæ culpa, & poena sit pro condemnantibus piam, vel oppositam opinionem. R. 30. num. 1. decretum Pauli V. & Gregorij XV. pro pia, nu. 2. & 3. nomen conceptionis exprimi tenentur recitantes in festo Immaculatae Virginis d. n. 3. vniuersitates, Ecclesie, & Senatus, qui vouerunt defendere piã opinionem, nu. 4. est sufficiens materia voti, ibid. ad fin.
- 2** Indulgentiæ pro celebrantibus, vel audientibus Missam de Conceptione immaculata, n. 5. & pro dicentibus, vel interessentibus eius officio in festo eiusdem, num. 6. & pro deserventibus

Imaginem, vel Scapularium B. Virginis, n. 7. suspensio interdicti eodem in festo, num. 8. privilegium recitandi de ea omni Sabbatho, num. 9. vide verb. celebrare officium Diuini, num. n. 4.

CONDITIONES. Adiectæ in legatis relicti Monacho quando valeant, aut rejiciantur. R. 88. num. 3. & 4. conditio, si nupsit, an adimpleatur per ingressum Religionis, ibid. n. 12. quid de conditione, si ingrediatur, num. 23. conditio, si sine liberis decesserit, an excludat Monasterium. R. 72. num. 4.

CONFRAERIA. Chordigerorum à quo erecta, & quas indulgentias habeat. R. 31. num. 1. & 2. quid de Corrigiatis, d. num. 2. an fruuntur indulgentia Portiunculæ, num. 4. Confratria Misericordiæ in Portugalia à quo erecta. R. 122. n. 19.

1 **CONFESSARIJ.** Regulares quomodo approbentur ad audiendas confessiones. R. 32. num. 1. Sine causa non admittantur ab Episcopo an approbati censeantur, n. 2. forma præsentandi. Clem. Dudum, non est sublata, n. 3. præsentatio, & approbatio Regularum perpetua, n. 4. & 6. pro vna Diocesi an sufficiat pro omnibus, nu. 5. an possit restringi, nu. 7. an possit renunciari iuri perpetuæ approbationis, nu. 8. Lectores, & graduati an debeant se præsentare, & examinari, n. 9.

2 Religiosi prohibiti an confessiones valide audiant, ibid. n. 10. & 11. quid de admissis ab Episcopo sine præsentatione superioris, n. 12. vel de audientibus contradicente Parocho, nu. 13. vel oues Diocesis extra illam, n. 14. & an omnes cuiuscunque Diocesis ad se venientes absoluerent, & commu-

tare eorū vota possint, n. 15. & 16. peccata semel confessā Regularibus repētanda esse Parocho in Paschate, erroneum, n. 17.

3 Regularē quando ad confessionē teneantur, ibidem, num. 18. statutum de propalando peccata confessā iterum Prælatō an valeat, n. 19. quid si præcipiat, ut fiat confessio generalis in vita, n. 20. quis audiat confessiones Fratrum, & Monialium, num. 21. quid de itinerantibus, n. 22. & à referuatis, n. 23. & 24. quid de habente facultatem eligendi confessorem, num. 25. tempore Iubilei an possint eligere quemcunque approbatum, n. 26.

4 Regulares confessorij quibus in irregularitatibus dispensant cum Fratribus, ibid. num. 27. quid de Novitijs, & seruitoribus, n. 28. an cum secularibus impeditis ad petendum debitū, num. 29. & 30. quibus in voris & iuramentis secularium dispensant, nu. 31. 32. & 33. an apertis litteris Sacrae penitentiariæ, per eas possint absoluerē, & dispensare, n. 34.

CONSECRATIO VIRGINVM. Velum consecrationis qua aetate datur Monialibus, R. 32. num. 1. velare Virgines solemniter ad quem spectet, nu. 2. non virgo an velari possit velo virginum, n. 3. vel velo Prælationis, R. 141. retr. 2.

CONSERVATORES. An morte concedentis expirent, R. 33. n. 1. & 5. qui, & à quo possint institui, nu. 2. electi à Regularibus an acceptare teneantur, nu. 3. non iurato vno, an possit alter nominari pro eadem re, n. 4. intra quas dietas procedunt, nu. 6. coram quo conseruatorum, si plures sint, conueniendus est reus, nu. 7. quanto tempore durant conseruatoria, n. 8.

2 Conseruatores Regularium an possint subdelegare, vel citare per edita, ibid. n. 6. aut cognoscere ultra iniurias, & violentias manifestas, n. 10. vel summarie ad indagandum, n. 11. vel contra debitores, aut de his quæ requirunt indaginem, nu. 12. & 13. & R. 142. addit. 3. à nu. 3. Religiosi an possint conueairi coram conseruatore, n. 14.

3 An possint eligere conseruatorem pro detentione suorum pecorum, ibidem, n. 15. vel contra alios Regulares, aut communitates, n. 16. conseruatores possint ne agere per censuras vsque ad inuocationem brachij secularis, n. 17. quid pro iniurijs factis Fratrum famulis, n. 18. an procedere simpliciter, & de plano possint, n. 19. potestatis contra excedentes suam potestatem, & suadentes, n. 20.

CONSILIARII. Vide verb. Dissinitores, & verb. visitare.

CONSVETUDO. Quid sit, & quæ requiratur, R. 34. n. 1. an eximat à votis, & præceptis regulari, n. 2. consuetudo dandi ultra quantum funeralem an licita, n. 3. quando lege tollatur, n. 4. interpretatur legem, num. 5. præiudicialis immunitati Ecclesiæ an teneat, n. 6. contra ius inducta quanto tempore præscribatur, nu. 7. vide verb. lex, & verb. priuilegium, num. 1. & 9.

CONTRACTVS. Prælati an teneantur ex contractu prædecessoris, R. 35. n. 1. & 6. cui soluendum debitum Monacho ex contractu, num. 2. sine licentia Prælati iustus an teneat, n. 3. Monasterium quando ex contractu Monachi vel Prælati teneatur, n. 4. & 5. Vide verb. fideiussio, & verb. mutuum.

Index rerum.

- E** CORRECTIO FRATERNA.
 Quando, & quo iure obliget. R. 36. num. 1. & 2. in peccato existens an ad illam adhibendam teneatur, nu. 3. quid fiet Fratre secreto correcto, & non emmendato, num. 4. an liceat Prælati deferre delictum nulla prævia correctione, num. 5. & R. ult. addit. 11. quid de statuto id disponente, ibidem.
- 2 Licet ne per alium corrigere fratrem, ibid. num. 6. quid si sciat spiritualiter periturum, nu. 7. an Prælati ad hoc teneatur cum periculo mortis, n. 8. quid de accusatore, n. 9. Prælati in corrigendis subditisuales, n. 10. 11. & 12.
- F** CORRECTIO FRATRVM.
 Qualiter in ea procedi debeat. R. 37. n. 1. & 2. cui competat, n. 3. quid de nouitio delinquentis, nu. 4. Duplici via procedunt Prælati, n. 5. antequam procedatur in delinquentem quid faciendum, n. 6.
- 2 Syndicationis iudicium, & Prælatorum origo, & obligatio, R. 38. nu. 1. qualiter se gerere debeant Visitatores Regularium, n. 2. vsque ad 7. testes contra Prælatosuales, n. 8. populorum clamoribus, & metu potentium non deferendum, n. 10. qualiter à Prælati proponenda sit quærela in calumniantes, n. 11.
- 3 Inquisitio quotuplex. R. 39. num. 1. quis inquirat de subditis, n. 2. ad generalem inquisitionem quid requiratur, & quid in ea inquiri liceat, nu. 3. & 4. quid de crimine in Republicam, n. 5. infamatus de vno an inquiri possit de alijs, n. 6. quid de genere alicuius, vel de delicto dubio, n. 7. & 8.
- 4 Denunciatio quid, & quotuplex. R. 40. n. 1. quæ peccata, & à quibus denuntianda, n. 2. vsque 5. an præcedere debeas correctio charitativa, nu. 4. & 5. quid si non sit spes de emenda, n. 6. an audita à personis parua notæ, nu. 7. ad inquisitionem faciendam quid n. 8. deficienti in probatione quæ potest, n. 9. vide v. litteræ infamatoriarum.
- 5 Accusatio quomodo fiat. R. 41. à n. 1. vide v. accusatio.
- 6 Testes quot modis singulares. R. 42. à n. 1. vide v. testes.
- 7 Clerici, & Monachi qualiter incarcerandi. R. 43. n. 3. vide v. carcer.
- 8 An in omni causa requiratur citatio Rei. R. 44. nu. 1. qualiter fieri debeat apud Regulares, & an valeant acta sine ea, n. 2. & 3. quo ordine sit interrogandus reus, nu. 4. & an statim respondere teneatur, n. 5. quid requiratur ad confessionem extorquendam ab eo, n. 6. quando potest veritate cellare, n. 7. quid si nolit respondere, & quid fiet à confessario, n. 8. vel si iuramentum reo defertur, nu. 9.
- 9 Quid si interrogatur de paruis, ibid. n. 10. cōiunctus de vno an de alijs possit inquiri, n. 11. post condēnationem an teneatur se, vel complices declarare, n. 12. & 13. quando liceat reo dare iuramentum, n. 14.
- 10 Tormentorū vsus an licitus. R. 45. n. 1. & 2. quid præcedere debet torturā, & quæ causæ & indicia, n. 3. & R. 47. n. 5. indiciorū copia an dāda ante eā, R. 45. n. 4. nomina testium an proplāda, ibid. 1. an. nō petēti eā, n. 5. nō data, an valeat cōfessio in tortura, n. 6.
- 11 Clerici, & Monachi qualiter torquēdi, & an per laicos, n. 7. & 8. iteratio torturæ an licita, n. 9. metu tormentum an liceat fallum fateri, nu. 10. confessio per errorem in tortura reuocatur, n. 11.

Index rerum.

- 2** Purgatio Canonica quibus indicē
 da, R. 46. n. 1. & R. 47. n. 6. quid opera
 tur, d. R. 46. n. 2. quid de absolutione
 per abitationem de leui, n. 3.
- 3** Inferenda sententia quid seruan-
 dum. R. 47. n. 1. iuxta leges, & con-
 suetudines an iudicandum, n. 2. & 3.
 arbitrium in pœnis moderandis qua-
 le, n. 4. punitio Clericorum, & Mo-
 nachorum cui competat, n. 7. contra
 ius lata sententia an nulla, n. 8.
- 4** Pœna arbitraria ad mortis pœnam
 an extendenda, R. 48. num. 1. ad cap-
 turam Monachi qualiter proceden-
 dum, num. 2. an praestandum auxi-
 lium à iudice laico, num. 3. Clericis,
 & Monachis ob crimen capitale quæ
 pœna, num. 4. quæ taxatio victus re-
 pueretur vltimum supplicium, num. 5.
 reuersio in Monasterium magna pœ-
 na, num. 7. exilium an possit imponi
 Clericis, & Monachis, num. 8. Mona-
 chum relegatum alere quis teneatur,
 n. 6. quæ pœna Prælato cuius subdi-
 tus discessit sine sacramentis, n. 10.
- 5** A quibus, & propter quæ Mona-
 chi possint ad eremes damnari, ibi-
 dem n. 11. & 12. & damnatis an fuge-
 re liceat dicitur, num. 15. §. 1. qualiter ab
 officijs priuari possint, n. 13. & 14.
- 6** Pœnæ in sollicitates in confessione
 feminas, vel pueros, ibid. n. 15. & 16.
 vide v. sollicitare. Quid de celebranti-
 bus sine ordine sacerdotali, nu. 17. &
 18. vel fornicantibus cum Moniali-
 bus, n. 19. quid de Sodomitis, & adul-
 teris, n. 21. 22. & 23.
- 7** Qua pœna puniuntur falsarii, ibid.
 nu. 24. quid de sollicitantibus ad fal-
 sum ferendū, ibid. §. 1. & de falsifican-
 tibus litteras Papæ, Principis, vel Præ-
 latorū, ibid. §. 2. Clerici, & Monachi
 extrahentes aliquem de manibus iu-
 stitiæ à quo puniendi, n. 26. pœna mæ-
 ledici contra Regem, n. 27.
- 18** Pœna homicidæ, vel Percussoris
 sui Prælati, ibid. nu. 28. & 29. quid de
 Percussore Vicarij, vel Definitoris,
 d. n. 29. percussio grauis quæ fit, n. 30.
 taxatio certæ pœnæ pro vulnerante
 Monachum qualiter intelligenda, n.
 31. quid de occidente cum veneno,
 vel abortum procurate, de venefico,
 & incantatore, n. 32. vide verb. abor-
 tus, num. 2.
- 20** Pœna in dilapidatores bonorum
 Monasterij, ibid. n. 33. & 34. quid de
 reuelantibus secretum sacramentale,
 vel naturale, aut sui Capituli, vel Or-
 dinis, n. 35. vsque 38.
- 21** Fratibus ebriosis quæ pœna, ibid.
 n. 39. ebrietas qualiter probetur, n. 40
 quid de Clericis, & Monachis aleato-
 ribus, & furibus, n. 41. vsque ad 45.
- 22** Transgressor legis pœnalis ad quid
 teneatur, ibid. n. 46. pœna famis vsq;
 ad mortē an obliget, & quid de exe-
 cutoribus, n. 47.
- CRIMINA.** Quæ sint difficilis pro-
 bationis, R. 42. n. 21.
- CVSTODES.** Quod officium sit
 apud Minores. R. 49. nu. 1. electi ad
 Capitulū Generale an sint Prælati, &
 quæ eorum auctoritas, n. 2. & 3. & R.
 141. retract. 5. quomodo eligendū, &
 quāto tēpore durēt, n. 5. & 6. quid de
 habentibus Custodiā Conuentus, n. 3.
- DEBITVM CONIVGALE.** Vi-
 de verb. confessarij, n. 6.
- DECLARATIONES CARDI-
 NALIVM.** Vide v. Cardinales.
- DE CIMÆ.** Quid, & an laicis
 possint concedi. R. 50. num. 1. & 2.
 Religiosi, & Moniales an sint ab eis
 exempti, num. 3. & 4. quid si exig-
 norantia, vel negligentia soluant,

nu. 5. priuilegium. de decimis an extendatur ad noualia. n. 6. & 7. poena in Religiosos auerentes a solutione decimarum, n. 8. vide verb. tributum, num. 2.

DIFFINITORES. An habeant votum decisiuum. R. 51. n. 1. & 2. ordo in suffragando, nu. 3. voluntati superiorum an liceat resistere, n. 4. 5. & 6. in ambiguis qualiter se gerant, nu. 7. vocati tenentur accedere, num. 8. dissentiens tenetur subscribere rei decise, n. 9. Conuersi an eligi possint Definitores, n. 10.

DIETA. Quot leucas contineat. R. 33. num. 6. vide verb. Conseruatores, n. 1.

DENUNCIATIO. Vide verb. correctio Fratrum, n. 4.

DEGRADATIO. Restitutio degradatorum cui competat. R. 57. nu. 14.

DELEGATVS. Qui sint iudices Delegati. R. 82. num. 1. & 2. quando delegatur causa cum onere conscientie quid faciendum, num. 4. & 5. vide verb. index, n. 1.

DISPENSATIO. Quid, & quotuplex. R. 52. n. 1. & 2. quid episkia, nu. 3. & 4. quando fieri debeat, n. 5. si ne causa facta an nulla, n. 6. & 7. quæ cause sint ad dispensandum, n. 8. Regulares a quo dispensandi, n. 9. in lege superiorum quis dispensat, nu. 10. & 11. quid si negatur a superiore, d. num. 10. §. 2. Prælati in quibus dispensant, & an id delegare possint, n. 12. & 13. & an ad duas Prælaturas, vel vnâ cum personatu, aut in ætate ad eas requisita, n. 14.

Qui Prælati dispensant in irregularitatibus, vel bigamia, ibid. num. 15. an cum corpore vitiatis, & in non re-

seruatis Papæ, n. 16. & 17. vel ad celebrandum velato capite, nu. 18. aut cum infamibus, n. 19. vel cum furiosis, lunaticis, & morbo caduco laborantibus, n. 20. an cum neophitis, aut illiteratis, n. 21. & 22.

3 An in homicidio, ibid. n. 23. & retractio. 12. priuilegia ad hoc qualiter intelligenda, n. 24. & 25. an in mutilatione membri, n. 25. vel cum hospitibus, & nouitijs, nu. 27. aut in poenis, & inhabilitatibus, n. 28.

4 In votis Religionis an Papa dispenset, ibid. nu. 29. & 30. in emissis post professionem, vel volentium ingredi Religionem quis, n. 31. & 32. quis cum Monialibus, & nouitijs, n. 33. & 34. & in quibus, n. 35. præcepta Minorum an dispensabilia, & per quos, n. 37. & 38. Prælati an possint secû dispensare, n. 39.

5 Religiosi illegitimi ad quæ non indigent dispensatione, ibid. n. 40. quid de priuilegio Eugenij III. circa hoc, n. 41. filius Monachi ad prælaturam an dispensari possit, n. 42. quid de genito ex concubina, n. 43. dispensatus ad beneficium, post Monachatum, an sit de nouo ad prælaturam dispensandus. n. 44.

6 Potestas prælatorum ad dispensandum an extendatur ad legitimandû, ibid. n. 45. dispensati ad prælaturas an dispensati ad beneficia, n. 46. vel ad personatum, vel dignitatem, n. 47. & 48. iusta causa ad dispensandum qualis, n. 49.

7 Illegitimus electus an censeatur dispensatus, ibid. n. 50. quæ officia indispensariue possit habere, n. 51. cum familiaribus an dispensent Regulares, nu. 52. quid de abbatibus, R. 2. n. 4. 20. & 21.

Index rerum.

3 Dispensatio dolo extorta subreptitia, R. 52. num. 53. commissio ad dispensandum an expiret morte concedentis, num. 54. quid de dispensatione, vt monachus testetur, num. 55. Prælati mandans contra aliquod præceptum an dispensare videatur, n. 56. dispensatio contra ius strictè interpretanda, n. 57. quis dispensat cum Militaribus in suis obseruantijs, n. 58.

Vide verb. confessarij à nu. 5. & v. matrimonium, & verb. iuramentum, & verb. Prælati, & verb. votum.

DIGNITATES. Quæ ætas requiratur ad illas in Ecclesijs Cathedralibus, R. 23. n. 3.

DILAPIDATOR. Bonorum Monasterij dilapidatoribus quæ pœna, R. 48. n. 33. & 34.

DISTRIBVTIONES QVOTIDIANAE. Vide verb. restitutio, n. 2. & verb. tributum, n. 1.

DIVINVM OFFICIVM. Vide verb. celebrare Diuinum officium.

DOLVS. Et fraus in dubio, & in articulo mortis an præsumatur, R. 72. n. 5. 6. 7.

1 **DONATIO.** Quid, & quotuplex, R. 53. n. 1. donatio omnium bonorum an valeat, nu. 2. largitio munerū qualiter prohibeatur Religiosis, n. 3. quid pro Minoritjs, n. 4. Donatio ante ingressum Monasterij facta Deo, an reuocetur, n. 5. quid de facta à Canonico ante obitum, n. 6.

2 Monacho beneficiario an liceat donare, ibid. nu. 7. donationes ante ingressum Religionis, eo intuitu an valeant, n. 8. quid de factis à

novitio causa mortis, num. 10. & reuocetur per reclamationem ob professionem nullam, nu. 11. quid si ratificetur professio, ibidem, n. 1. & 2. vel ea non emissa exiuit, n. 12.

3 Donationis à novitio quæ solemnitas, ibid. n. 13. & 14. quid de novitijs Iesuitis, n. 15.

4 Qualiter Minoritæ donare possint extra Ordinem, ibid. nu. 16. quid de donationibus Militarum pro concubinis, n. 17.

1 **DOTES MONIALIVM.** An supra numerum alix sufficienter dotatæ recipi possint, R. 54. num. 1. in conuentionibus dotium an insit simonia, n. 2. & 3. cui comperat taxatio dotium, n. 4. prohibitio dandi, aut recipiendi pro nouitia an includat mutuum, vel commodatū, R. 141. retract. 6.

2 An excessus dotis restituendus sit, R. 54. n. 5. pactum de certa quantitate danda, donec dos soluat, an licitum, retract. 7. quid de pacto habendæ hereditatis loco dotis, cui renunciatū fuit, ibid. R. 54. n. 6. dos an sequatur Monialem transfatam, n. 7.

3 **EBRIETAS.** Quomodo probari possit, R. 48. n. 40. pœnæ contra ebriosos, ibid. n. 39.

1 **ÆDIFICIA.** Quæ licentia requiratur ad ædificanda Monasteria, R. 18. num. 23. & R. 142. addit. 9. ad quem spectet reparatio illorum, R. 55. n. 1. quid de constructione, & destructione, ibid., constructio Ecclesiæ Regularis an præferenda seculari, n. 2. pro erigendis domibus Mendicantium quæ licentia, num. 3. & 6. quid pro

Index rerum:

- translatione, no. 4. intra quod spatium illis prohibetur ædificare prope Minores, n. 5.
2. Ecclesia ad vsus prophanos an reduci possint, ibid. num. 7. Ecclesia secularis an fieri queat Regularis, ibidem, ad quem pertineant ædificia, & fundus Monasterij deserti, n. 8. an liceat Mendicantibus reædificare, n. 10.
3. Legatum pro ædificando Monasterio quando alibi possit cõstrui. R. 88. n. 15.
- EMPHYTEOSIS.** Apud Regulares qualiter conceditur, R. 7. nu. 5. & 7. res reddita Ecclesia an possit iterum Emphyteoticari, nu. 20. bona Emphyteotica, quæ Religiosi possunt acceptare. R. 17. n. 2. & 3.
- EPIDEMIÆ.** An sit idem quod pestis. R. 11. n. 11. vide v. clausura Montalium, n. 8.
1. **ECCLESIE IMMUNITAS.** Quo iure introducta. R. 56. nu. 1. pœnæ in effringentes Ecclesias Regularium, nu. 2. qualiter liceat extrahere ab Ecclesia delinquentes, & in quibus criminibus, nu. 3. lex Portugallie circa hoc satis pia, ibidem, §. 1. consuetudo contra Ecclesiæ immunitatē nō valet, n. 4.
2. Clerici, & Monachi post degradationem an ea gaudent, ibid. n. 5. iudex an teneatur impleere promissum de reducendo delinquentem ad Ecclesiam, nu. 6. quid de illis tradentibus, ibidem. contenta intra ambitum Monasterij, & gratia an gaudeant immunitate, nu. 7. quid de Ecclesia non consecrata, nec benedicta, ibid. §. 1. raptores virginum an illa gaudeant, n. 8.
1. **EXPULSI A RELIGIONE.** A quo possint eijsi incorrigibiles, & quæ requirantur. R. 57. num. 1. 2. & 3. quid de Monialibus, d. n. 3. §. 1. & 2. nouum decretum circa expulsionem Religiosorum, ibid. §. 3. quid de relegatione ad triremes, ibi. §. 4.
2. Homicida qualiter expelli possit, ibid. nu. 4. an ob omne crimen, cui pœna capitis imposita est, ibidem. Quid de Sodomita, n. 5. expulsi ad quæ tenentur extra Ordinem, n. 6. an sint prohibiti prædicare, & confessiones audire, nu. 7. vel possint iterum admitti, ibid. §. 1. & n. 8.
3. Nouum decretum ei. ca incorrigibiles carceri perpetuo mancipandos, n. 9. an possint compelli transire ad aliam Religionem, nu. 10. an requiratur testimonium expulsionis, ibid. §. 1. qui possint cum illis dispensare, n. 11. cui Episcopo subdantur, & ad quem pertineant bona decedentium, ibidem.
4. Quo habitu debeant uti, ibid. nu. 12. ad Religionem iterum admitti, quem gradum, & locum recuperent, n. 13. restitutio solemniter expulsoꝝ cui competat, n. 14. consultatio super quodam Monacho ad triremus damnato, qui obtinuit Canonatum, ibid. à num. 15. vide verb. apostata, n. 3. & 4.
1. **ELECTIO.** Quid, & quotus duplex. R. 58. nu. 1. quid requiratur ad electionē per scrutinium, n. 2. & 3. suffragia an pura, & certa danda sint, n. 4. ius suffragandi quibus cõpetat, ibid. per procuratorem an liceat suffragari, n. 5. vel suffragantem reuocare, n. 6. modus suffragandi per vota secreta approbatur, n. 7. quid.

Index rerum!

- quid si scriba schedulam suffragan-
tis manifestet, n. 8.
- 2 Libera debet esse electio, ibid. n. 9.
ad certas personas coarctari an
possit, num. 10. p̄sēs electionis
an possit aliquem privare voce, n.
11. consuetudo ut tantum maio-
res suffragentur an bona num. 12.
quid de mittente albam schedu-
lam inter suffragantes, num. 13.
collatis eligentium votis vnus ele-
ctionem pronunciat, n. 14. à publi-
catione scrutiniij an appelletur, ibi-
dem, an de nocte fieri liceat, num.
15. quid electionem p̄cedere de-
beat, num. 16.
- 3 Electio generalis Ministri apud
Minores qualiter fiat, ibid. nu. 17.
electus an statim confirmetur, n.
18. co mortuo Vicarius an statim
eligendus, n. 19. quid de electione
Commisarij Generalis, ibidem.
- 4 Prouincialium electio ad quos
spectat, ibid. num. 20. quid quando
indignus, vel dignus omisso dig-
niori eligitur, ibidem, ante confir-
mationem electi an p̄cedere de-
beat examen, ibid. §. 1. quid de non
eligentibus per vnā diem natura-
lem, ibidem, an de corpore Capitu-
li eligendus, n. 21. ve eiusdem Or-
dinis professus, nu. 22. & 23. quid
de fraudulenta electione, n. 24.
- 5 Post quod tempus potest quis
relegi, ibid. num. 25. mortuo, vel
deposito Prouinciali quid fiet, nu.
26. Vicarius Conuentus an eligi
possit in discretum Capituli, n. 27.
aetas eligendi in Prælaturam quæ re-
quiratur, n. 28.
- 6 Electio Prælatorum localium cui
competat, ibid. num. 29. quales esse
debeant, num. 30. electi an sta-
tim confirmentur, num. 31. dese-
ctus eligendi an liceat detegere,
num. 32. quid si eligatur indignus
scienter ex sola confessione sacra-
mentali, n. 33. agrotus an semper
p̄sumatur talis ad electionē, n. 34.
- 7 Reservatio promotionis ad qual-
dam Ecclesias quos comprehen-
dat, ibidem. num. 35. mandatum
eligendi de consilio aliquorum
quid petit, num. 36. quid si eligatur
vnus à tribus ex sex electoribus,
qui renunciauit suo suffragio, nu.
37. ius collegij ad electionem an
in vno possit residere, num. 38. ele-
ctio ab vno nomine aliorum an va-
leat, num. 39. quid si appellatur su-
per confirmatione electi per com-
promissum, n. 40.
- 8 Quando tenetur quis consentire
sue electioni, ibid. num. 41. quæ li-
centia requiratur ad acceptandū
Prælaturam extra Ordinem, num.
42. an possit cogi superior ad illā
dandam, ibidem, quid de Mendicā-
tibus in discordia electis, n. 43.
& quid de electis ad simplex bene-
ficiū, aut presentatis, & de trans-
latis ad non Mendicātes, ibid. §. 2.
quid si cōferat legatus Papæ, n. 44.
- 9 Pœnæ cōtra subornātes in electio-
nibus, ibid. n. 45. quid de recurren-
tibus ad seculares fauores, n. 46. &
47. quid si effectus subornationis,
aut fauoris nō sequatur, ibid. & R.
141. tetr. 11. pœnæ in seculares in-
tromittentes se in electionibus Ke-
gularium, n. 48. quid requiratur ad
impediendā electionem inhabilis,
n. 49. descēdentes ex hæreticis an
eligi possint in Prælatos, n. 50.

ELEEMOSYNA. Episcopi,
Monasteria, & Religiosi qualiter

Index rerum.

reueantur ad eleemosynæ præceptum. R. 59. num. 1. & 2. pro sustentandis parentibus an liceat petere eleemosynam, num. 3. pœnæ contra impediētes peti eleemosynas à Mendicantibus, num. 4. & 6. eorum priuilegia super hoc non sunt abrogata, num. 5. Religiosis licita mendicitas, n. 6. requisita ad licitè petendas eleemosynas. R. 77. num. 78.

EPIKIA. Qualiter illa ut liceat. R. 51. num. 3. & 4. lex naturalis an illam admittat, R. 90. nu. 16. ad fin. quid de lege positiua, ibid. num. 17. vsque ad 20.

31 **EPISCOPVS.** A quo habet suam potestatem. R. 60. num. 1. Monachus ex consensu superioris acceptare potest Episcopatum, num. 2. quid de Summo Pontificatu, ibid. §. 1. an liceat appetere Episcopatum, num. 3. Monachus Episcopus à quibus absoluitur, num. 4. an à paupertate, & à delatione habitus, ibidem.

22 An gaudeat priuilegijs Ordinis, ibidem, num. 5. prouiso facta Monacho Episcopo de Abbatia quid requirat, num. 6. bona ab eo quaesita ad quem pertinent, n. 7. quid de hæreditate paterna, num. 8. an liberè disponere possint de suis prouentibus, ibid. n. 9.

37 Regulares an possint compelli ab Episcopis, ut in suis Ecclesijs annuncient festa, & ieiunia, ibid. num. 10. contra delinquentes extra claustrum an possint procedere, n. 11. & R. 62. nu. 7. & 8. & R. 141. retr. 8. quid de vagantibus sine licentia, d. R. 60. n. 12. an in notitium, n. 13. possint ne interpretari

ri priuilegia Regularium, num. 14. vide verb. excommunicatio, n. 3. & verb. exemptio, n. 4. & 5.

EREMITÆ. An gaudeant fori priuilegio. R. 61. num. 1. multiplex eorum genus, num. 2. qui eorum gaudeant priuilegijs Religioforum, ibidem.

EXCEPTIO. Explicatur clausula, *Exceptioibus raiellis.* R. 10. num. 19. vide verb. appellatio, num. 20. & 30.

13 **EXCOMMUNICATIO.** Apud Regulares qui possint ferre censuras. R. 62. n. 1. an diebus feriatis excommunicare possint, vel noctu, aut sine scriptis, n. 2. & 3. quid properditis, & subtractis, n. 4.

21 Regulares à solo Legato à latere possunt excommunicari, ibidem, num. 5. an ab Scholastico Salamanca, vel ab Episcopis, n. 6. 7. & 8. & retr. 8. quædam responsa Cardinalium circa hoc, d. n. 8. à §. 1. eorum famuli à quo possint excommunicari, n. 9.

32 Excommunicatio quotuplex, ibidem, num. 10. contentæ in iure in Regulares an omnes eos ligent, n. 11. & 16. casus, in quibus licet cum excommunicato communicare, n. 12. quos tenemur vitare, n. 13. Regularis Clericum percutiēs à quo excommunicatus denunciandus, n. 14. communicatio cum excommunicato in Diuinis quo iure prohibita, num. 15. an licitum sit leuare galerum excommunicato, n. 17. vide verb. absolutio, n. 6.

11 **EXEMPTIO.** Quid, & quotuplex. R. 63. n. 1. quo iure competat Clericis, & Monachis, ac eorum bonis à seculari potestate, num. 2. &

Index rerum.

3. receptores reddituum Ecclesiasticorum coram quo conueniendum. 4.
2. Monachi in causa ciuili coram quo conueniendi, ibid. num. 5. an illi, & Clerici possint inarcerari ob debitum ciuile, num. 6. Prælati Ecclesiastici an possint habere iurisdictionem temporalem exemptam, & qualiter eam licitè exercent, num. 7. & 8. potestas temporalis an resideat in Papa, d. n. 6.
3. In causa feudali quis cognoscit inter uasallos, ibid. nu. 9. in temporalibus Ecclesia, vel Monasterium actores coram quo conueniendi, num. 10. an gaudeant priuilegio miserabilium personarum, ibidem ad fin. quid pro publicatione testamenti, in quo sunt hæredes instituti, nu. 11. coram quo conueniendi succedentes laico iam conuento coram suo iudice, n. 13.
4. Regulares à iurisdictione Episcoporum exempti, ibid. num. 14. an à Legatis Papæ, n. 15. quid de monialibus, n. 16. sententia ab Ordinario in eos lata nulla, n. 17. qua via se defendere possunt ab eis, n. 18. an possint conueniri ratione delicti, contractus, aut rei, ibid. §. 1. an Episcopi possint in eos procedere per cæsuras, ibid. §. 2. vel ad capturam professi, vel nouitij, num. 19.
5. Mandatum Papæ, vt Ordinarius uisitet Regulares an sit delegatio, ibid. num. 20. illorum exemptio à procuratore Legatorum Papæ quomodo intelligatur, n. 21. an teneantur ad ius reuerentiale Episcopis, nu. 22. an possint renunciare priuilegio exemptionis, n. 23. ubi de Clericis, Casus, in quibus exempti subsunt Ordinarijs, n. 24.
6. Regularis an possit assumi in officium Episcopi sine consensu sui Prælati, ibid. n. 25. an Episcopi possint examinare litteras Papæ pro exemptione Monachi, n. 26. exempti à Religione an cum Fratibus morari, & in Ordinis negotijs se immiscere queant, n. 27. Capellani Principum an sint exempti à Prælati suis, n. 28.
7. Exemptio Ecclesiasticorum à tributis quo iure introducta, ibid. nu. 29. quid de Militibus S. Ioannis quoad decimas, & exactiones, nu. 30. quid de Tertiarijs, n. 31. poenæ contra imponentes, & exigentes, n. 32. quid de gabella, seu *sis* posita in carnibus, & uino, ibidem, §. 1. quid de subsidio à Monasterijs soluendo, n. 33. quid de contributione pro seminario puerorum, n. 34. quid de subuentionibus intuitu Religionis datis, num. 35. immunitas Ecclesiastica competit Regularibus in omnibus sicut Ecclesiasticis, R. 90. n. 7.

FAMVLI, ET FAMILIARES FRATRYM. Quo priuilegio gaudeant quoad recipienda sacramenta, & quoad sepulturam tempore interdicti, R. 64. n. 1. 2. & 3. an possint excommunicari ab Ordinario, d. n. 2. quas lucrantur indulgentias, n. 4. audientes eorum confessiones debent esse approbati ab Ordinario, R. 141. retract. 15.

FALSARIJ. Qua poena puniantur, R. 48. n. 24. uide uerbi. correctio Fratrum, n. 17.

1. FESTI DIES. Festum Corporis Christi in Dominica infra eius octauam solemniter potest celebrari

Index rerum.

- brari. R. 67. nu. 7. Minoritas, & eorum Moniales celebrant festum nominis Iesu cum proprio officio, nu. 2. quo ritu celebrantur festa S. Bonaventurae, S. Antonij de Padua, & S. Didaci, num. 3. quid de festis S. Francisci à Paula, S. Blacidi, & Sactorum, S. Nicolai Tolentini, S. Petri M. & S. Hiacynthi, num. 4. & 5.
- 2 Festum B. P. N. Francisci celebratur in tota Ecclesia sub ritu duplici, & an sub præcepto abstinenti ab omni opere servili, ibid. nu. 6. quid de festo stygmatu eiusdem sancti, n. 7. & 8. quid de festis Martyrum Matrochij, & septem, nu. 9. quid de festis proprijs aliarum Religionum pro suis sanctis, vel alijs non suis, num. 10. quid pro patronis, & Titularibus, n. 11.
- 3 Præceptum seruandi festa Diocesis an liget Regulares, ibid. nu. 12. an illis liceat in festis occupare seculares in operibus servilibus, n. 13. quæ ritum debet seruare in festis ab Episcopo indictis celebrandis, n. 14.
- FEVDVM. Bona feudalia an liceant Religiosis, R. 66. nu. 2. & R. 17. nu. 2. & 9. an per professionem amittatur, d. nu. 9. in causa feudali quis cognoscit inter vassallos, R. 63. n. 9. & R. 66. n. 4.
- 2 Quid sit feudum, R. 66. n. 1. Monachi, & Milites S. Ioannis an capaces sint feudi, n. 2. & 3. an succedat in feudum habens annexam iurisdictionem vassalorum, n. 5. an bona sua in feudate possint, n. 6. quanto tempore duret feudum Monachi, ibid. in re nunciatione bonorum an veniat feudum, num. 7.
- FIDEICOMMISSVM. Vniuersalis fideicommissi an sint capaces
- Minores, R. 72. n. 12.
- FIDEIVSSOR. An teneatur ex contractu nullo Monachi, cui se obligauit, R. 107. n. 2. an valeat fideiussio Clerici, vel Monachi, R. 142. addit. 6. n. 1.
- FIDEI PROFESSIO. qui teneatur eam facere, R. 67. nu. 1. quid si in aduertenter quis id omisit, n. 2.
- FISCALIS. An illi competat ex officio denunciare, R. 40. n. 2. vide verb. correctio, n. 4. & 5.
- FORVM. Priuilegio fori qui gaudeant, R. 82. à n. 6. Monachus enormiter delinquens habitu demisso an illud perdat, ibid. nu. 9. quid de Clericis in minoribus constitutis, n. 10. & R. ult. addit. 12. an priuilegio Canonis gaudentes, fori etiã gaudeant, ibid. n. 2. vide verb. Eremita, & verb. Tertiarij.
- FVKTVM. Pænæ contra fures Monachos, R. 48. n. 44. & 45.
- 1 GENERALES ORDINVM. quãto tempore durat eorum officium apud Minores, R. 68. nu. 1. eorum potestas qualis, & à quo dependet nu. 2. & 9. an possint exequi mandata, & statuta reiecta quacunque appellatione, n. 3. quid possint circa reformationem Fratrum, n. 4. an possint modificare, vel declarare regulam, vel condere statuta, n. 5. & 6. habent iurisdictionem Episcopalem ad instar Primatum, num. 7.
- 2 Maiora illis reseruatur, ibid. n. 8. an habeant suam potestatem à iure Diuino, n. 9. an possint trãsferre Prouincialem de vna ad aliã Prouinciã, n. 10. vel iterum admittere perpetuo expulsos à Religione, n. 11.
- 3 GVARDIANI. Quam potestatem habet circa subditos, R. 69. n. 1. 2. & 3. eorum iurisdictione ordinaria, &

Index rerum.

- ad quæ, n. 4. an possit restringi, n. 5. benedicunt corporalia, n. 6. triennio durat, nu. 7. an possint eligere cõfessorẽ, ibid. & retr. 9. quid pro reseruatõ, n. 8. an ad ea possint generaliter suã delegare potestatem, n. 9. vide v. electio, n. 6. & v. benedictio, n. 1. & 2. & v. dispensatio, n. 1. & 2. & v. Prælati.
- GRADVATIO.** Gradus Scholasticus an repugnẽt Monachatu, R. 70. n. 1. quibus privilegijs gaudeat graduati apud Regulares, ibid. an possint graduari in vtroq; iure, ibid. §. 1. quid de Minoritibus, n. 2. pœnæ contra Prædicatores ad Magisterium nõ expositos per Capitulũ, n. 3. ad quos gradus promoueri possunt Leuitæ, n. 4. licetia ad studendũ an extendatur ad gradũ recipiendũ, ibi. §. 1.
- HABITVS REGVLARIS.** Formæ habitus Minorũ quoad colorẽ & vilitatem qualis, R. 71. n. 1. & 5. Clerici Militares quo habitu vti debent, n. 2. Monachus Curatus nõ absoluitur à delatione habitus Regularis, n. 3. habitũ confimilẽ alterius Ordinis non licet deferre, nu. 4.
2. Habitũ Religionis temerẽ dimittes excommunicatur, ibid. n. 6. Seculari an liceat vti habitu Regulari, n. 7. pœnæ in impediẽtes sepeliri in habitu Regulari, n. 8. indulgentiæ prohibita. B. Francisci ad sepulturã, & pro illũ osculantibus, n. 9. & 10. habitus Tertiorum Franciscanorum, qualis, n. 11.
3. **HÆREDITAS.** Cui cõpetat adire hereditatẽ Monachi instituti, R. 72. nu. 1. an exheredari possit ob ingratitudinẽ in patrẽ, n. 2. Lex excludens filiã à successione patris, si ingrediatur Religionẽ, nulla, n. 3. quid si præferat viros fœminis in successione, ibid. §. 1. cõditio. *si sine liberis decesserit*, an excludat Monasteriũ, n. 4. Religionis ingressus in articulo mortis an excludat substitutũ, *si sine liberis moriatur hares*, n. 5.
2. Per professionẽ an amittatur ius suaratis, ibid. n. 6. duobus Monasterijs institutis in re nõ sufficiẽte, Monialiũ, an Fratru præferendum, nu. 7. nouitio decedenti ab intestato quis succedat, n. 8. & 26.
3. Minoritæ an sint capaces hereditatis, vel legatorũ, ibid. n. 9. quid de Cõuetualibus, n. 10. quid de æstimatione hereditatis, n. 11. testamẽtũ, in quo illi instituuntur an nullũ, n. 12. quid si maderet vedi hereditas in necessitates Fratru, n. 13. quid si relinquatur Ecclesiæ Minorũ, n. 14.
4. Medicantes, Monachales, & Canonici Regulares an possint succedere, ibid. nu. 15. 16. & 17. quid de oblatris in seculo manentibus, & de Monialibus, n. 18. & 19.
5. Monasteria an sint capacia maioratus, cũ iurisdictione tẽporali, ibid. n. 20. quid si habeat clausulã exaltati suã Monachorũ, vel sit ad familiã cõseruandã, ibid. §. 2. 3. & 5. vel habeat legẽ, vt portentur nomen, & arma fundatoris, n. 21. in renunciatione cuiuscunque successione an veniat maioratus, n. 22.
6. Quod tẽpus inspiciendũ sit ad capacitatẽ hæredis, ibid. n. 23. quid de Minorita instituto, vel meliorato à patrẽ, & postea factõ capaci, ibid. §. 1. & 2. bona transeuntis ad aliam Religionem, cuius sunt, n. 24.
7. Minoritibus post professionem qui succedunt, ibid. n. 25. patrẽ proficiente an statim legitima debeatur filijs, & cõuerso, n. 26. ad quẽ spectat

Index rerum:

- Et actio de morte patris Monachi, n. 27. Vide verb. testamentum num. 2. & 3. & verb. nouitius, n. 6.
- I** HÆRESIS INQUISITORES. Exempti an subsint Tribunali S. Inquisitionis, R. 73. nu. 1. in Episcopos, & Generales Ordinū quis procedat, ibidem. Quid de Inquisitoribus Prædicatorū in Minores, & è contra, n. 2. Religiosi Hæretici priuantur officio, nu. 3. alter Inquisitor sine reliquis an possit absolvere à reseruatō suo Tribunali, vel absolutionem committere, n. 4.
- 2** Inquisitores Religiosi an subsint suis Prælati, ibid. num. 5. an possint procedere in asserentes peccata semel confessā Mendicantibus iterum esse consistenda parochis, num. 6. an possint assumere quoscunque in Notarios, n. 7. quibus indulgentijs gaudeant illi, & illis auxiliantes, n. 8.
- 3** Habentes, legentes, vel imprimētes libros hæreticos, & eos absoluentes excommunicantur, ibid. n. 9. absolutus per abiurationem de leui, vel de vehemēti an sit inhabilis ad officia, n. 10. facultas legē dictos libros cui reseruat, nu. 11.
- 4** Bona hæreticorum cui applicanda, & an debeantur ante iudicis sententiam, ibid. num. 12. bona Romanæ Ecclesiæ an possint confiscari, nu. 13. quid si confiscentur libri Minoritæ. ibidem, & §. 1. quid de bonis Clericorum, nu. 14. qui possint dispensare in irregularitate ob hæresim, n. 15. cōuictō de hæresi an liceat confiteri crimen sibi falso impositum, n. 16.
- HORÆ CANONICÆ. Vide verb. celebrare officium Diuinū.
- HOMICIDA. Poena in Clericos, vel Monachos homicidas, vel percussores sui Prælati, R. 48. n. 28. & 29. vide verb. correctio Fratrum, n. 18. & verb. dispensatio, n. 3. & verb. expulsi, n. 2.
- HOSPITALIA. An veniant nomine beneficij, & conferri possint in titulum, R. 74. n. 1. in quibus sunt libera hospitalia Regularia, n. 2. an committi possint Religiosis, n. 3. in Cisterciensibus quis possit confessiones ægrotorum audire, n. 4. hospites Fratres Minores quibus priuilegijs gaudeāt, nu. 5. hospitalia à quo videntur, num. 6.
- 1** IEIUNIUM. Quis dispensat cū Regularibus in ieiunijs, R. 75. n. 2. quid circa oua, & lacticiam, ibid. §. 1. & n. 13. quæ causa sufficiens sit ad faciendam collationem de mane, n. 3. Religiosi itinerantes transferre possunt ieiunium, num. 4. ad quæ ieiunia teneantur Minoritæ, ex regula, & quæ ætare, n. 5. & 8. ieiunium quadragesimæ à Clericis, & Monachis quando incipit, nu. 6. in ieiunijs regulæ an lacticinijs vesci liceat, n. 7. & 13.
- 3** Qualis culpa sit in Minorita frangere ieiunium Fera 6. Aduentus, vel quadragesimæ, nu. 9. senes an excusentur à ieiunio, n. 10.
- 3** Benedictinis qualiter esus carnium sit prohibitus, ibid. d. R. 76. num. 1. quid de statuto Carthusiensium, n. 11. an liceat per nimiam abstinentiam abbreviare vitam, n. 12. in Natali Domini occurrente in Fera 6. an liceat Religiosis esus carniū, n. 14. quid de Episcopo Minorita, vel

Index rerum.

- vel Minimo, ibidem, §. 1. votū abstinentiæ ab ouis ad quid obliget in tali die, nu. 15. quid si occurrat cum Sabbatho, vbi manducantur viscera, & extremitates animalium, num 16.
- 1 Corporis ægrotudo an excuset à ieiunio, ibid. num. 17. Religiosi an teneantur ad ieiunia loci, vel Provinciæ, n. 18.
- 6 **ILLEGITIMITAS.** An tollatur per professionem Religionis. R. 52. num. 40. quis possit dispensare cum illegitimis, vide v. dispensatio, nu. 6. 7. & 8.
- 2 Tria sunt genera illegitimorum. R. 76. num. 1. qui dicantur legitimi, n. 2. quid de filiis Commendatorum, n. 3. quis dicatur legitimatus per subsequens matrimonium, n. 4. quid de expositis, nu. 5. differentia inter legitimationem, & dispensationem, n. 6. legitimatus per ingressum Religionis, exiens an reincidat, nu. 7. quid de expulsis à Religione, ibid. à §. 2. per professionem an fiat legitimitas quoad officia, ibid. §. 5. an per educationem in Religione, n. 8.
- 3 An per professionem fiat legitimitas quoad successione patris, ibid. num. 9. qui illegitimi admittantur ad Religionem, & quomodo, num. 10. illegitimi admittantur ad Religionem, & quomodo, num. 10. illegitimi ex sacrilego coitu qui dicantur, nu. 11. Vide v. dispensatio, n. 6. 7. & 8.
- IMMUNITAS ECCLESIAE.** Vide v. Ecclesiæ immunitas, & v. exemptio, nu. 7.
- IGNORANTIA.** Quando à pena legis excusat, R. 90. num. 22.
- qualis ignorantia impeditur faciat prolem legitimam. R. 76. n. 2. quæ excuset Religiosos ab observatione regulæ. R. 98. n. 11.
- 1 **INDULGENTIA.** Quid sit, & quæ per modum suffragij. R. 77. n. 1. plenaria differentia à Iubileo, num. 2. variæ species indulgentiæ, n. 3. origo iubilei, n. 4. potestas concedendi indulgentias apud quem residet, n. 5. superiores in visitatione quam indulgentiam concedant, num. 6. indulgentia pro professione in Religione, n. 7.
- 2 Plenaria quibus diebus concedatur Minoritis, ibid. nu. 8. Quid pro Coronis Domini nostri, & B. Virginis, nu. 9. quid de indulgentia S. Gregorij, ibid. §. 3. Indulgentiæ pro visitantibus Ecclesias Camaldulensium, num. 10. & pro dicentibus, vel audientibus Missam Conceptionis Deiparæ, n. 11.
- 3 Indulgentia stationis de SS. Sacramento, ibid. nu. 12. & 47. indulgentiæ pro Carthusiensibus visitantibus sua altaria. n. 13. quæ pro Minoritis, Clarissis, & Tertiarijs, n. 14. & 15. quæ pro mortis articulo, nu. 16. quæ recitantibus ad pulsum campanæ post solis occasum, n. 17. Fratres infirmi, & eorum cure deputati qualiter præfata lucrantur, n. 19.
- 4 Indulgentiæ stationum Romæ quotidie sunt, ibid. n. 20. & 21. quæ in Lateranensi Ecclesia, n. 22. quæ apud S. Petrum, nu. 23. quæ apud S. Paulum, n. 24. quæ in S. Maria Maiori, n. 25. quæ in S. Laurentio, Fabiano, & Sebastiano, & ad S. Crucem in Hierusalem, nu. 26. 27. & 28. dies, quibus Romæ sunt indulgentiæ.

Index rerum.

- indulgentiæ plenariæ, & liberatio ani-
 mæ à purgatorio, n. 29. vsque 33.
- 57 Indulgentiæ, quæ sunt in Hieru-
 salem, & in locis Terræ sanctæ, ibid.
 nu. 34. vsque 42. quæ apud S. Iaco-
 bum in Compostella, n. 43. & 44.
- 60 Indulgentiæ reuocata à Paulo V.
 an sine reualidatæ, ibid. num. 45.
 aliæ de nouo ab ipso concessæ, nu.
 46. indulgentia pro corona Deipa-
 ræ, & pro statione S. S. Sacramenti
 confirmatæ, n. 47.
- 77 Indulgentiæ pro visitatibus Eccle-
 sias Regularium in suis festis, ibid.
 nu. 48. vsque 56. indulgentia Por-
 tiunculæ perpetuo confirmata, nu.
 50. an communicetur alijs Reli-
 gionibus, R. 31. nu. 4. indulgentia
 pro animabus parentum Fratrum.
 R. 77. n. 55. & pro suis procuratori-
 bus, & liberis, n. 56.
- 82 Regulares prædicantes quas in-
 dulgentias concedant, ibid. nu. 58.
 quid pro audientibus primam illo-
 rum Missam, num. 59. quæ pro in-
 uocantibus nomen Iesu, & Mariæ,
 num. 60.
- 99 Quando liberant Minoritæ, &
 Minimi animæ à purgatorio, ibid.
 n. 62. & 63. quid pro dicentibus of-
 ficiū defunctorum, vel Psalmos
 Pœnitentiæ pro animabus purga-
 torij, n. 64. an pro illis possint con-
 cedi, & applicari indulgentiæ, ibi-
 dem, & n. 65. & 72. anima cui ap-
 plicatur plenaria indulgentia an in-
 falibiliber liberetur, num. 66. an ad
 id requiratur gratia in applicante,
 n. 67. an post applicationem cessan-
 dum sit ab alijs suffragijs, nu. 68.
 gratia de altari priuilegiato subrep-
 titia reformanda, nu. 69. qualibet
 Missæ celebratio in eo sufficit, nu.
70. indulgentia Sabbathina apud
 Carmelitas confirmata, nu. 71.
- 10 Indulgentiæ pro festis Religio-
 num apud Indias, ibid. n. 73. quæ
 pro Religiosis euntibus ad conuer-
 sionem Indorû, n. 74. qui inibi pos-
 sint concedere indulgentias, n. 75.
 propositiū confitèdi an sit illis suffi-
 ciens ad consequendum iubileum,
 num. 76.
- 11 Cui competat indulgentiarum
 publicatio, & approbatio, ibid. n.
 77. indulgentiæ quæstuarie abolitæ,
 n. 78. publicatæ indulgentias indis-
 cretas peccat, nu. 79. à quo tēpore
 valēat, n. 80. in generali reuocatio-
 ne gratiarû aueniant, nu. 81. quo
 tempore requiritur esse in gratia
 ad indulgentiam lucrandam, n. 82.
 qualis defectus in actu visitandæ
 Ecclesiis obstat, n. 83.
- 12 Quid remittitur per indulgenti-
 tiā 40. diērum, vel vnius anni, ibid.
 n. 84. an de diebus, & annis huius-
 vitæ intelligatur, num. 85. an vnus
 diēs poenitentiæ hic æqualeat plu-
 ribus in purgatorio, n. 86. indulgen-
 tiæ pro visitatibus Ecclesiis Iesu-
 itarum, n. 87. plenaria indulgentia
 quando conceditur Religiosis à
 suis confessoribus, R. 3. n. 27. 29. &
 30. an sint sublata, d. n. 30.
- INCORRIGIBILIS. Quis dica-
 tur incorrigibilis de iure, & quis de
 facto, R. 57. n. 1. & 2. quorū modis di-
 catur quis incorrigibilis, R. 1. n. 32.
 vide v. apostata, n. 4. & v. expulsi, n. 1.
- INDORVM PRIVILEGIA.
 De nouo conuersi per quos posunt
 absolui à reseruatis, R. 78. nu. 1. ex
 quo balsamo potest confici Chry-
 sma apud Indias, nu. 2. Episcopi ibi
 quando tenentur visitare limina

Index rerum:

- B. Patri Romæ, n. 3.** Indi non sunt priuandi dominio suorum, n. 4. cōcessa Religiosis pro eorū conuersione, n. 5. quid habeant circa matrimonium contrahendum, ieiunia, & obseruationem festorū, n. 6. quid circa interdicti tempus, n. 7. excommunicatio contra transeūtes ad Indias sine licentiā iam antiqua, n. 8. vide v. indulgentia, n. 10.
- IMPRESSIO LIBRORVM.** Pœnæ in imprimentes sine debita licentiā, R. 79. nu. 1. priuilegiū pro libri impressione concessum Monacho ad quē pertinet, n. 2. Minoritis an liceat procurare ad hoc pecuniā, nu. 3. & 5. Syndicus an agere possit in iudicio de damno vitando circa hoc n. 4.
- INQUISITORES HÆRETICÆ PRAUITATIS.** Vide v. hæresis, n. 1. & v. librorū prohibitio, n. 1. an sint iudices delegati R. 82. n. 2
- INQUISITIO.** Vide v. correctio Fratrum, n. 3.
- INTERDICTVM.** Quid, & quotuplex, R. 80. n. 1. & 2. qui possint interdicare, n. 3. & 4. an id possit prescribi, d. n. 4. §. 1. qui ab interdicto absoluit, n. 5. ciuitate interdicta an interdiciatur suburbia, n. 6. priuilegia Regulariū ad hoc, n. 7. an Ecclesiæ aliæ iurisdictionis, ibid. §. 1.
2. Religiosi à quo possunt interdici, ibid. n. 8. priuilegiū Cisterciensium ad hoc, num. 9. an seruato interdicto à Matrice teneantur Regulares seruare, & è conuerso, n. 10. & 11. effectus interdicti localis, nu. 12. quid veniat nomine Diuinarū tempore interdicti prohibitorum, ibid. quæ tunc permittuntur, n. 13. quæ sacra menta conferri licet, nu. 14.
3. Qua moderatione possunt celebrari Diuina eo tempore, ibidē, n. 15. violantes interdictum peccant, & Clerici irregulares fiunt, nu. 16. quid de intrantibus furtiue, ibidē, §. 2. interdicti denunciatio requiritur, n. 17.
4. Funus Clerici interdicti qualiter faciendum, ibid. num. 18. quid de Fratrum Conuersis, & Monialibus, ibid. §. 1. priuilegium ad Diuina officia an extendatur ad sepulturam, num. 19. quid per pompam moderatam intelligatur in concessione sepulturæ, n. 20.
5. Cessante interdicto caduera trāsferrenda à loco prophano ad sacrū, ibid. num. 21. quibus modis tollitur, num. 22. festiuitates, in quibus suspenditur, num. 23. ea suspensio quando incipiat, & finiatur, nu. 24. quid de Missa Sabbathi Sancti, ibid.
6. Priuilegia Regularium quoad interdictum an sint sublata, ibid. nu. 25. festiuitates, in quibus apud illos suspenditur, nu. 26. & 27. quæ tunc permittuntur, n. 28. alia priuilegia pro alijs festis, pro funere Religiosi, professione, & Missa noua, num. 29. vsque 32. quid pro nouitio funerando, num. 38. ad finem, quid habeant Trinitarij procuratores eleemosynarum pro redimendis captiuis, n. 33.
7. Quor & quas personas Regulares admittūt ad Diuina in interdicto, & cessatione, ibid. nu. 34. vsque 38. quid Moniales, num. 35. Laicus an possit admitti ad ministrandum in Missa, n. 39.
8. **CESSATIO A DIVINIS.** Quid, & quotuplex, R. 80. nu. 40. an sit quid facti, num. 41. requisita

Index rerum.

- ad eius iustitiam, num. 42. an tenetur ad damna in iniusta, n. 43. quæ in ea liceant circa celebrationem Diuinorum, nu. 44. apud Regulares indifferenter obseruatur cessatio, & interdictum, ibid.
9. Quæ Sacramenta in ea conferantur, ibid. num. 45. in illa sola absque coniuncto interdicto Ecclesiastica sepultura an vetetur, num. 46. quid de clericis, ibidem, festiuitates, in quibus suspenditur, n. 47. priuilegia pro eo tempore, n. 48.
10. Qui possit ferre, & tollere cessationem, ibid. num. 49. eo tempore celebrans an irregularis, n. 50.
- INTERSTITIA. Vide verb. ordo, n. 3.
- IRREGULARITAS. Quid, & quando incuratur. R. 81. num. 1. Cum homicida apud Regulares quis dispensat, num. 2. Episcopi quid possint circa hoc, num. 3. Monachus iuuans cindere membrum quid, num. 4. vel si Prælatus indicet locum, vbi captus est fur, & suspensus, num. 5. Sacerdos abscisso membro quæ gerere possit, n. 6. Clericis, & Monachis medicina, & Chyrurgia prohibita, n. 7. Monachus ordinatus in apostasia an irregularis. R. 129. n. 9.
2. Prægnantem abortiri faciens irregularis, d. R. 81. nu. 8. quid si Ecclesiastici committant causam sanguinis, vel exhortent in bello contra infideles, n. 9. & 10. rebaptizans sit irregularis, num. 11. vide v. dispensare, nu. 2. & 3.
- IVBILEVS. In quo differat à plenaria indulgentia, R. 77. nu. 2. quid requiratur ad illum lucrandum, num. 82. vide verb. indulgentia, n. 1. 10. & 11.
1. IVDEX. Quotplex sit. R. 82. num. 1. Regulares an possint compelli ad iudicaturam acceptandam, num. 3. eorum iudices qualiter examinare debent rescripta Papæ, nu. 4. quid si commissio sit, cum onere conscientia, ibid. & n. 5.
2. Iudex laicus non cognoscit de causis Ecclesiasticorum, ibid. n. 6. ordo, vel Monachus suscepti potest crimine commissum an eximat à iudicio seculari, n. 7. Laicus cum Monacho delinquens coram quo conueniendus, num. 8. Monachus habitu de missio committens enormia an fori priuilegium perdat, num. 9.
3. Iudex negligens in sua administratione qualiter multandus, ibid. num. 12. quid si ex impiritia, vel dolo, n. 13. an liceat iudici poenam legis remittere, nu. 14. & 17. concessio veniæ pro delicto futuro cui cõpetat, num. 15. Regulares qualiter procedunt ob delictum transitum in rem iudicatam, num. 16. an liceat ex cõfessione sibi fraude propalata aliquem condemnare, n. 18. Vide v. conseruatores, & v. correctio Fratrum, & v. exemptio, & v. Prælatus.
- IVRAMENTVM. Quid, & quomodo fiat, R. 83. num. 1. & 2. consuetudo apud Regulares de præcipiendo sub obedientia, loco iuramenti an recta, nu. 3. & R. 141. retracto 10. vide correctio Fratrum, n. 8. & 9. & v. accusatio.
- ITINERANTES FRATRES. Non sunt recipiendi sine commendatijs litteris. R. 84. num. 1. & 2. an liceat Minoritis hospitari in domo ad

Index rerum.

mo ad id legata, num. 3. quas indulgentias habeant, num. 4. an possint transferre ieiunium, vel confiteri presbytero seculari, n. 5.

1 IUS PATRONATUS. Quid sit. R. 85. num. 1. an Abbati competat ius presentandi, patrono facto Monacho, & quando isti, n. 2. quo iure presentet Rex Hispaniæ Episcopatus, & commendas conferat, nu. 3. ex quibus ius patronatus acquiratur, n. 4. & 5. an dignior debeat presentari, nu. 6. presentatio Mendicantis ad prælaturam an in concordia patronorum debeat esse, ibidem, remissive.

2 Quis apud Minores dat ius patronatus. R. 55. n. 8.

L A I C I FRATRES. An sint Religiosi. R. 86. n. 1. an eis liceat tangere sacra, num. 2. ordinatis in apostasia quæ pena, n. 3.

LATA CVLPA. Quæ sit, latior, latissima, levis, & leuissima. R. 82. n. 13. & R. 90. n. 22.

LEGATA LATERE. An possint esse Monachi. R. 87. nu. 1. an possint beneficia conferre, n. 2. vel indulgentias concedere. R. 77. n. 73. §. 6.

1 LEGATA. Qui Religiosi ea capere possint, R. 88. n. 1. relictum, nè Monasterio quaratur, an valeat, n. 2. conditio, ne Abbas in legato se ingerat, vel ut ad Monachum pertineat, quid operetur, n. 3. & 4. §. 1. cuius Prælati exigatur licentia, d. nu. 4. & n. 5. Legatum in singulos annos qualiter Monasterio quaratur, n. 6. an inuito Monacho possit Abbas de eo disponere, n. 7. Legatum ad studia an sit ad piam causam, n. 8. & 9.

2 Minorita an illud capere possint ad libros emendos, ibid. nu. 10. vel ad id inducere, vel procurare, ibid. §. penult. testamentarij an liceat applicare legatario amplius quam legatum, n. 11. quæ potestas infit Prælati ad commutanda legata, n. 12. & 13. quid circa hoc possint testamentarij, n. 14. & 15. legatum fundi ad celebrandum festum quando proprietatis, quando vsus fructus ad Monasterium pertineat, n. 16.

3 Quæ nam legata Minoritis valide relinqui possint, ibid. nu. 17. 18. & 19. quid delegatis annalibus Missarum, & de annuis redditibus, ibidem, & num. 20. quid in faciendis compositionibus possint Prælati, n. 21.

4 Legatum sub conditione, si nupsit, debetur ingredienti Religioni, ibid. n. 22. quid si sit sub conditione, si ingrediatur, nu. 23. Legatum pro pauperibus, Mendicantibus distribui potest, n. 24. Delegato in singulos annos an possit disponere Religionem ingrediens, numero 25. Vide v. hæreditas, nu. 3. & v. testamentum, n. 4. & 5.

LEGITIMARE. Vide v. illegitimitas, num. 2. & 3. & v. ignorantia.

LEGITIMA. Filio Monacho debetur. R. 89. n. 1. eo mortuo parentes an præferantur Monasterio in legitima, n. 2. vide verb. hæreditas, n. 2. 3. 4. & 7.

LÆSA MAIESTAS. Crimen læsæ Maiestatis qua poena puniatur. R. 48. nu. 25. vide v. correctio Fratrum, n. 17.

1 LEX. Definitio legis. R. 90. n. 13. leges Ciuiles quando seruantur in

Index rerum.

- foro Ecclesiastico, & Ecclesiasticos ligat, num. 2. 3. 4. & 5. transgressores coram quo conueniendi, num. 6. lex alienare prohibens Ecclesijs, an iusta, num. 8. & R. 142 addit. 10. lex inhabilitans Regulares ad officia secularia strictè accipienda, n. 9.
- 2 Legum extensio, & restrictio multiplex, ibid. num. 10. & 12. mens legis in quo differat à ratione legis, num. 11. quando ex identitate rationis lex extenditur, nu. 13. & 14. quid de extensione legis pœnalis, & exorbitantis, d. num. 14. lex fundata in præsumptione quâdo obliget in conscientia, num. 15. naturalis lex quando obligat, n. 16. quando lex deficiat, eius ratione deficienti, n. 18. 19. & 20.
- 3 Populi consensus an requiratur ad vim legis, ibid. num. 21. ignorantia an excuset à pœna legis, nu. 22. lex non recepta an liget, num. 23. lex positua post promulgationem an obligat ad mortale, n. 24. 25. & 28. lex pœnalis an obliget in conscientia, nu. 26. lex an futura respiciat, n. 27. lex irritatoria à quo tempore obliget, n. 29. lex generalis an possit supplicatione suspendi, n. 30.
- 4 Statuta Regularia dupliciter sumuntur, ibid. num. 31. notoriè iniusta an obligent, num. 32. contra Sacros Canones non valent, n. 36. Generales an eis subdantur, num. 33. Religiosi diuertentes ad alienas Prouinciâs an illis ligentur, n. 34. confirmata à Papa an tolli possint à Capitulo, num. 35. Regulares volentes ardua statuere quid debent facere, n. 37.
- 5 Statutum arcens à Religione def-
- 6 cendentes ex infidelibus an valeat, ibidem, num. 38. priuilegia contra statuta Regularium an valeant, vel ad culpam obligent, num. 39. & 40. an Moniales ligent, num. 41. Papa confirmans statuta Regularium quid intendat, num. 42. statutum de repetendo peccata semel confessa coram Prælato an liget, num. 43. & R. 31. num. 19. quid de eo, quod elapso certo tempore non possit accusari, vel denunciari delictum, num. 44. statutum præcipiens propalare delictum an sine præuia correctione fraterna valeat, R. 36. n. 5. & R. 142. addit. 11
- 6 Declaratio Sacrorum Canonum cui reseruatur, d. R. 90. num. 45. an possint interpretari à DD. nu. 46. in hac interpretatione an præferendus sit Theologus Iurisperito, num. 47. Prælari Regulares an declarare possint priuilegia Papæ dubia, num. 48. plures regulæ pro explicandis iuribus, statutis, & priuilegijs, n. 49. priuilegium dispensans in iure communi an strictè accipiendum sit, n. 50.
- LECTORES. Theologiæ apud Minores post 12. annos habent vocem in Capitulis Prouincialibus, R. 91. n. 1. apud Regulares sufficit pro lectione Sacræ Scripturæ, lectio Theologiæ, etiâ moralis, n. 2.
- 1 LIBRORVM PROHIBITIO. Priuilegia ad legendum libros hæreticorum, vel aliâs prohibitos reuocata, R. 92. num. 1. ad id priuilegiatus in vno territorio an possit eo vti in alio, num. 2. an liceat propria auctoritate libros hæreticorum comburere, n. 3.
- 2 Extrahentes libros à Bibliothecis

Index rerum.

Minorū excōmunicātur à Papa, n. 4
LITTERÆ INFAMATORIÆ.
 Incerti auctoris nullius sunt valoris, R. 40. n. 10.

LVDVS. Prohibetur Clericis, & Monachis ludus alearū, & similiū. R. 48. n. 41. poena cōtra aleatores, n. 42. lucrata à Monachis in ludo an restituenda, n. 43.

MALEDICVS. An ad se retractā dū teneatur, R. 41. n. 12. & 13. poena Monachi maledici in regem, R. 48. num. 27. vide v. accusatio, n. 2.

MAIORATVS. An sint illius capacia Monasteria Regulariū, R. 72. n. 20. Vide v. hæreditas, n. 5.

1. **MATRIMONIUM.** Clericis, & Monachis prohibetur illud contra here, R. 93. nu. 1. & R. 142. addit. 4. per professionē Religionis soluitur ratū nō cōsummatū, d. R. 93. n. 2. an Papa possit dispēsare cū Clerico, vel Monachō ad id contrahēdū, n. 3. vota simplicia apud Iesuitas an dirimāt matrimonium, n. 4. an possint illud contrahere oblati Religionum, n. 5.

2. Religiosis prohibetur ministrare Sacramētū matrimonij, ibid. nu. 6. in eius impedimētis an possint dispēsare Regulares apud Indias, n. 7. & R. 126. n. 12. puella 12. annorū post ratū, & nō cōsummatū ingrediens Religionē an intra bimestre profiteri cōpellenda sit, R. 93. n. 8.

3. Quæ copula impediāt matrimoniū cōtrahendū, vel vti iā cōtracto. R. 6. n. 1. & 2. quis dispensat in hoc impedimento, ibid. n. 4. an sub nomine matrimonij veniant sponsalia, R. 142. addit. 4. à n. 2.

MEDICINA. An sit prohibita Clericis, & Monachis, R. 81. n. 7.

MELIORATIO. Filius Monachus an possit meliorari, R. 72. n. 6. in fin. Minorita melioratus à patre, & postea capax factus an succedat ibid. n. 23. melioratio in tertio bonorū facta à patre an reuocabilis. R. 98. nu. 8. §. 2. vide v. hæreditas, n. 6. & v. testamentum, n. 1.

MENDICANTES. Mendicatio Religiosis licita, R. 94. n. 1. & 2. an secularibus ad exercēdā humilitatē d. n. 1. Minores ex vi regulæ mendicāt, alij Médicātes ex constitutionibus, n. 3. & 4. poenæ in prohibentes illis petere elemosynas, nu. 5. qui dicātur Médicātes, & quorū ordines illorū, n. 6. quidā libellus cōtra eorū statū dānatus, n. 7. gaudēt priuilegijs Societatis, n. 9. possunt dispensari semel super quacunquē irregularitate, n. 10.

1. **MINORES FRATRES.** Illorū Religio instituta ad instar Romane Ecclesiæ, R. 95. n. 1. an possint procurare pecuniā pro Bulla Cruciatæ accipiēda, n. 2. an liceat eis recipere triticū, & alia, ibi, §. 1. & R. 52. nu. 36. præcepta suæ regulæ an sint vota, d. R. 95. n. 3. statutū cōtra recipiētes libros à reseruāte sibi dominiū, n. 4. quæ sint calceamenta illis prohibita, n. 5. an possint vti indulto Pij V. circa pauperatē, & alia, n. 6. an liceat habere vineas, & hortos intra septa, n. 7.

2. Cōcessiones nouæ circa Sāctos de nouo canonizatos, & beatificatos Minorum, ibi. n. 6. indulgētia Portiuculæ perpetuo cōfirmata, ibi, §. 1. Elizabetha Regina Portugalliæ canonizata ab Urb. 8. ibid. §. 6. & 7.

3. Aliud est Fratres recipere pecuniā, aliud recurrere ad illam.

Index rerum.

- R. 110. num. 7. proprietas rerum vsui eorum destinatarum pertinet ad Papam, ibid. n. 17. Vide v. clausura Monialium, n. 2. 3. 5. & 7. & v. donatio, n. 1. & v. hæreditas, n. 3. 6. & 7. & v. ieiunium, n. 1. & 2. & v. impressio librorum, & v. legata, num. 2. & 3. & v. dispensatio, n. 5. & v. bona, n. 1. & v. Lectores, n. 1. & v. librorum prohibitio, n. 2. & v. habitus Regularis, n. 1. & 2. & v. testamentum, n. 3. & 4. & v. Syndicus, & v. Monasteria, n. 1. & 3. & v. paupertas, num. 1. & 3. & v. hospitalia, & v. itinerantes Fratres, & v. ius patronatus, n. 2. & v. prædicator, n. 3. & v. melioratio, & v. sepultura, n. 4.
- M**ISSA. Vide celebrare Missam
- MONASTERIA.** Minorita an possint vii ædificijs sumptuosis. R. 96. num. 1. bona Monasteriorum S. Claræ an possint administrare, n. 2. à quo possit Monasterium reduci ad vsum prophanum, num. 3. cui Monasterio competant bona Monachi translati, n. 4.
- 2 Restitutio in integrum an competat Monasterio aduersus aliud Monasterium, ibid. num. 5. quot annis præscribatur contra Monasteria, ibidem ad fin. contrahens in debite cum Monacho an teneatur restituere Monasterio, n. 6. bona in certa nouitorum an applicari possint Monasterijs, nu. 7. ad constructionem Monasterij quæ licentia requiratur, n. 8. & R. 142. addit. 1.
- 3 Quot Monasteria Recollecta debent constitui apud Minores, d. R. 96. nu. 9. quæ sint capacia iurisdictionis temporalis, n. 10. an prope illa liceat erigete excelsa ædificia, num. 11. quid de Monasterijs non omnino derelictis, n. 12. quomodo viri possint Monasteria, vel reuocari factæ vniones, n. 13. 14. & 15. Vide v. ædificia, & v. exemptio, n. 3. & v. hæreditas, n. 5. & v. clausura Monialium, n. 2. & 3. cū sequentibus, & v. clausura Monachorum.
- MONACHVS.** Nomen hoc quid significet, R. 97. n. 1. origo vitæ Monasticæ, & potestas Abbatis in Monachos, n. 2. Monachus non perdit ingenitam nobilitatem, n. 3. ingratitude in patrem an purgeatur per Monachatum, nu. 4. vsus, vel alienatio Monacho permisa ad licita intelligitur, n. 5. licentia tacita Prælati an illi sufficiat ad accipiendum aliquid, vel expendendum, n. 6.
- 2 Esse compadres virorum, vel mulierum Monachis interdictum, ibidem, num. 7. an possint agere per se, vel per alium, num. 8. an possint eligere sepulturam, n. 9. an scire teneantur pertinentia ad suum statum, num. 10. & 11. studium litterarum maximè decet Religiosos, n. 12. an audire possint ius Ciuile, vel medicinam, & de cuius licentia, nu. 13, 14. & 15. in Scholis existentes an agere, & conueniri possint, n. 16. Vide v. beneficium à nu. 2. & v. Baptismus, nu. 1. & 2. & v. parochus, n. 1. & verb. Sacramentorum administratio, n. 1. & v. Religio, & Religiosus.
- 1 **MONIALES.** An mittere Epistolas ad illas sit prohibirum. R. 26. n. 6. an expelli possint à Religione, R. 57. n. 3. §. 1. & 2.
- 2 Clarissæ 2. regula gaudent priuilegijs primæ. R. 98. num. 1. vitæ que

Index rerum:

que dispensantur in cibis, & alijs in regula contentis, num. 2. absolui possunt à reseruat. Papæ, ibidem ad fin. & num. 16. quid de nouitijs, & seruitricibus, num. 17. an teneantur ad vota, iuramenta, & promissa, n. 1. an ad regulâ modificatam ab Eugenio, nu. 4. possunt in choro asseruare Eucharistiam, & quando illam percipere teneatur, ibidem, an teneantur priuatim ad officium Diuinum, nu. 5. quis possit cum eis in hoc dispensare, nu. 6.

3 An possint priuatim habere redditus vitalitios, ibid. n. 7. donatio facta à nouitia qualiter valeat, nu. 8. an possint dare aliquid cum censu annuo, vt post mortem maneat apud donatarium, n. 9. translata ad aliud Monasterium an delatura sit secum dotem, num. 10. renunciâs cuiunque successioni an censeatur renunciare maioratui, n. 11. vide v. hæreditas, n. 4. & 5.

4 Ingrediens portas clausuræ Monialium excommunicatur, ibid. n. 12. vide v. clausura Monialium.

5 An teneantur ad statuta Fratrum, ibid. num. 13. illegitima dispensatione egeant, num. 14. gaudent priuilegijs Fratrum, num. 15. quid de seruitricibus, num. 17. & 18. an possint esse testes contra alias Moniales. R. 42. nu. 14. Vide v. dotes Monialium, & v. Abbatissa, & v. exemplo, num. 4. & v. donatio, num. 3. & v. nouitius, n. 4. vsque ad 7. 10. & 13.

6 MULIERES. Quæ admittuntur ad habitum Tertiarium. R. 99. n. 1. quibus priuilegijs gaudent, n. 2.

7 In contractu mulieris licentia vi

se testes, n. 4.

M V T V V M. An ex suscepto à Monacho obligetur Monasteriũ. R. 142. addit. 6. n. 2.

NOTARIVS. Apud Regulares Prælati an possint creare Notarios Monachos. R. 100. num. 1. Notarius factus Monachus an cogi possit ad edendũ instrumenta de protocolis, num. 2. consuetudo Religionum de non adhibendo Notarium ad acta scribenda saluaria, n. 3. & R. 42. nu. 28. Notarius Monachus debet subscribere dicto vniuersi cuiusque testis, R. 100. nu. 4. danda est fides libro ratiocinij à Notario Monacho, vel moniali scripto, num. 5. vide v. testes, n. 4.

NOVALIA. Quid veniat nomine noualium. R. 50. n. 7. vide v. decimæ.

1 NOVITIVS, Receptio nouitiorum ad quos spectat. R. 101. num. 1. & 2. informationes pro eis quando, & qualiter faciendæ, & examinandæ, n. 3. & 4. de quibus inquirendum, nu. 5. quid si appareat de falsitate informationis post professionem, n. 14. & 38. in quibus nouitijs ea non requiratur, num. 15. qui illegitimi hodie habiles sint ad Religionem, num. 6. & 7. quid de homicidis, & criminosis, nu. 8. & 38. quid si ante patratum crimen votũ emisit Clericatus, vel Religionis, num. 9.

2 Alieno ære grauati an recipi possint, ibid. num. 10. & 39. quid de eo, qui puellam subspe matrimonij desorauit, num. 11. Hiberni an possint ingredi, non obstante iuramento eundi Angliam ad prædicandum, num. 12. quid de obligatis

Index rerum:

- ad redenda ratiocinia, num. 13. Defequentes ex Iudæis, & Mauris an excludantur, n. 16. quid de statuto eos excludente, nu. 17. & 18. apud Minores, & Minimios quid sit circa hoc, n. 19. quos comprehendat Breuia Apostolica, num. 20. & 21. quid si descendant ante patratam heresim, n. 22.
- 7 Quæ ætas requiratur in nouitijs, ibid. nu. 23. & 24. senes an admitti possint, n. 25.
- 8 Ingrediens Religionem an reuocari possit ab vxore, ibid. num. 26. vxor dâs licentiâ viro ad ingressû an tacitè cõinentiâ voueat, nu. 27. reuocatus ab xore, an ea mortua teneatur redire ad ordinè, n. 28. sponsa 12. annorum post matrimoniû ratum ingressa an intra bimestre sit professura, ibid. 1.
- 9 De quibus sunt examinandi ad Religionè admittèdi, ibid. n. 29. an liceat inducere quenquâ ad Religionè, n. 30. cogentes, vel impediètes sceminâ ingredi excommunicâtur, nu. 31. & 32. quid si adolescens cogatur, d. n. 31. retrahens aliquem à Religionè ad quid teneatur, n. 33. nouitij qualiter, & vbi educâdi, n. 34. illorû habitus forma qualis, n. 35.
- 10 Annus integer probationis requiritur, & ætas 16. annorû ad professionem, ibid. num. 36. 37. & 57. casus, quo intra bimestre proficetur, d. num. 36. annus an computandus à momento in momentum, num. 38. quid in anno bisexto, nu. 39. privilegium ad profitendum in articulo mortis non completo anno probationis, n. 40. an succedat Monasterium nouitio sic professo decedenti, ibid. & 52.
- 7 An renuciari possit antiq̃ probationi, ib. n. 41. annus an debeat esse cõtinuus, n. 42. an interrûpatur per furorè, vel ameciâ, ib. §. 2. probatio in habitu Regulari, & intra claustrû an facièda, n. 43. & 44. nouitia ante indutû habitû an possit admitti intra claustrû, n. 45. quid in nouitio trãssato ex alia Religione, n. 46.
- 8 Pœnæ in admittentes ad professionè nō cõpleto anno, vel impediètes transitû ad alium Ordinè, n. 47.
- 9 Facultas testandi ante ingressum Religionis, ibid. n. 48. testamētû factû ab eo, qui nō cogitabat de religione an rûpatur professione, n. 49. factum à nouitio an possit mutari, aut reuocari post eâ, nu. 50. an possit testari de bonis aduètitijs, quorû vsus fructus est patris, n. 51. volètes ingredi Minores an teneâtur suâ prius pauperibus distribuere, n. 52.
- 10 Professio alia expressa, alia tacita, & an ista sit sublata, ibid. n. 53. sacerdos habitû professorum gestans per annû an tacitè professus sit, nu. 54. & R. 141. retra. 13. professio nulla quomodo ratificetur, nu. 55. an professâ nulliter, postea per veli suspensionè, & votû virginittatis ratificet professionem, n. 56. an vitietur per pactû de retinèdo bona, nu. 58. quid de cõditione manèdi in propria domo cum omni substantia, R. vlt. addit. 13.
- 11 Cõsensus Prælati, & Conuentus an requiratur ad professionem, R. 101. n. 59. eo deficiente an firmissime nulla, ibid. à §. 1. Monachus translatus ad aliam religionem teneatur de nouo profiteri, n. 60. professio morbo Gallico, vel simili laborantis an valeat, n. 61. an post annû

Index rerum.

- expletū liceat professionē differre, nu. 62. an emittēda sit in manibus Prælati, n. 63. an validetur per rati-
 habitationē, nu. 64. an validè fiat per
 procuratorem, vel ab excommuni-
 cato, n. 65. & 66.
- 32 Professio metu facta an possit ta-
 citè ratificari, ibid. n. 67. professus
 nulliter intra quod tempus recla-
 mare possit, n. 68. vel certò id sciēs
 deserere religionē ante reclama-
 tionē, n. 69. quid de professio nulliter
 ob non seruata formā in infor-
 matione, n. 70. quid requiratur, vt
 post quinquenniū quis audiatur, n.
 71. 72. & 73. perpetuè inhabiles
 quando possint reclamare, nu. 74.
 requisita ad reclamandum. R. 57.
 n. 15. 5. 3. & 5.
- 33 Professus nulliter an teneatur
 professionem ratificare, R. 101.
 num. 75. ratificans an nouo anno
 probationis egeat, num. 76. an stan-
 dum sit iuramento monialis extra
 claustrum dicentis, nunquam in-
 tendisse profiteri, num. 77. metus
 reuerentialis an vitiet professio-
 nem, num. 78. pœnæ contra cogen-
 tes puellā ad professionē & quos
 comprehendat, n. 49. & 80. à quo,
 & quoties examināda sint virgi-
 nes ante professionem, num. 81.
 & 82.
- 34 Professio ante 18. annum apud
 Minimos facta an valeat, ibid. n. 83
 quid de professio, qui reliquit parē-
 tes in magna necessitate, num. 84.
 vel qui simoniacè profitetur, n. 85.
 professio fœminæ mentito sexu
 in Monasterio vitorum, & è con-
 uerso an teneat, num. 85. defectus
 occultus an eam vitiet, numro,
 87.
- 15 An omnes impediti per bullam
 Sixti V. sint ad professionem inha-
 biles, ibid. num. 88. & 89. qui con-
 tra eos semel professos possint pro-
 cedere, num. 90. pœnæ in admittē-
 tes illos ad professionem quos cō-
 prehendant, num. 91. an teneat pro-
 fessio eius, de quo nulla fuit facta
 informatio, n. 92. & 93.
- 16 Excommunicantur Prælati exi-
 gentes aliquid à nouitijs. R. 53.
 num. 9. quis succedat nouitio ab-
 intestato. R. 72. num. 8. vide verb.
 donatio, n. 2.
- OBEDIENTIA. Quid, & quotu-
 plex. R. 102. num. 1. an possit acti-
 bus interioribus imponi, num. 2. in
 quibus tenentur subditi obedire
 Prælati, & an in dubio, num. 4. &
 5. quid in probabili dubio culpæ
 mortalis, num. 6. & 7. Religiosi an
 per obedientiam possint cogi ire
 ad infidelium conuersionē, nu. 8. vel
 ad acceptandū Episcopatum, n. 9.
- OBLATIONES. Pœnæ contra
 impediētes offerri in Ecclesijs Re-
 gularium. R. 59. num. 6. quid pro
 applicantibus eas sibi. R. 103. n. 14
 Sacrificia, & oblationes an reliquis
 elemosynis præstent, ibid. num. 2.
 oblata apud Militares Ecclesias ad
 quos spectant. R. 15. n. 18. vide v.
 commendatarij.
- OBLATI. Apud Regulares qui
 dicantur. R. 104. numero 1. an
 sint verè Religiosi, vel possint
 ad aliam transire Religionem, nu.
 3. aut absolutā suis Prælati, nu.
 4. an gaudeant priuilegio Cano-
 nis, nu. 5. an possint testari. R. 134.
 num. 9.
- 1 OFFICIA ORDINIS. An ad
 illa admittantur descendētes ex hæ-
 E 2 riticis,

Index rerum.

- reticis, Iudæis, & Sarracenis. R. 105. num. 1. quid si descendant post Hæresim commissam, vel de eo dubitetur, num. 2. & 3. quid si sint de nouo conuersi, & quo in gradu, num. 4. & 5. an comprehensi sint ipso iure priuati officijs, & inhâbiles, num. 6. quæ officia illis prohibita non sunt, num. 7. quas pœnas incurunt eos admittentes ad officia, n. 8.
2. Moniales his pœnis non comprehenduntur, ibid. num. 9. ob quod delictum priuandus est Monachus suo officio, n. 10. pœnæ contra procurantes officia per fauores seculares, num. 11. vide v. electio, n. 7.
- ORDINARIVS.** Vide v. Episcopus, n. 3. & v. excommunicare, n. 3. & v. exemptio, n. 4. & 5.
- [1] **ORDO.** Definitur, & diuiditur. R. 106. num. 1. qui possint minores ordines conferre, num. 2. & 3. Iesuitæ ordinari possunt ad titulam Religionis, num. 4. duo sacri ordines an eodem die conferri possint, vel minores cum subdiaconatu, num. 5. 6. & 21. an Religiosi possint extra tempora ordinari, n. 7. & R. 106. num. 14. an ante legitimam ætatem, num. 8. an sufficiat annus ineptus ad ordines suscipiendos, n. 9.
2. Pœnæ contra recipientes indebitè, ibid. num. 10. 12. & 14. dispensatus ad subdiaconatum an ad omnes sacros ordines dispensetur, n. 11. subdiaconus à Religione expulsus an possit ad alios ordines promoveri, nu. 13. Religiosi cum dimissorijs sacrorum Prælatorum ordinari possunt, & à quibus examinandi, num. 15. 16. 17. Possunt à quocumque Catholico Episcopo ordinari, num. 18. si sit alienus, cum licentia Diocæsani, n. 16.
3. Dispensatio in sterilitatibus ad quæ pertineat, ibid. num. 20. quoddam priuilegium Regulariû circa hoc, ibidem, §. 1. quæ causa ab hanc dispensationem, num. 21. 22. & 23. in Religiosis quæ literatura ad id sufficiat, num. 24. nullitèr professus, & sacris initiatus an suspensus maneat, num. 25. quis possit absoluere malè promotos à suspensione, n. 26. in dubio ætatis ordinatus an suspensus fiat, n. 27. vide v. Abbas, n. 1. & v. suspensio.
- PACTA.** Prælatus successor an teneatur ex pacto prædecessoris. R. 107. num. 1. an possit obligari ex pacto inito cum subdito, nu. 3. pacta in præiudicium Regulariû an teneant, nu. 4. vide v. canonica portio, n. 2. & v. contractus.
- PALINODIA.** Quis teneatur eam decantare. R. 41. num. 12. & 13.
- PARENTES.** Monachus relicto parētibus in magna necessitate ad quid teneatur. R. 108. num. 1. quæ eorum necessitas liberet filium à voto Religionis, nu. 2. ad quid in necessitate filiorum teneantur parentes, num. 3. quid in sacrorû, vel fratrum necessitate, num. 4. indulgentia pro Fratrum parentibus nõ est sublata, n. 5.
- PAROCHVS.** Regulares apud Indias parochi munus quomodo gerant. R. 109. nu. 1. quis ibi assignat parochos, num. 2. assignati an teneantur ad curam Indorû, ex iusticia, num. 3. an possint auferri

Index rerum.

ab Episcopo, num. 4. licentia parochi ad recipiendum Eucharistiam à quocunque an extédatur ad Religiosos, n. 5.

PAROCHIANVS, PAROCHIA. An possint parochiani cõpelli ad interessendum Diuinis in suis Ecclesijs, & non extra. R. 109. num. 6. Religiosi an possint cum Cruce intrare parochias, n. 7. parochiali Ecclesiæ an possint præfici, num. 8.

PAUPERIAS, PECVLIVM. Quæ sit paupertas constituens Religiosum, R. 110. num. 1. cui acquirat quoad dominium, & quoad ius num. 2. an possit dispensari ad habendum proprium, num. 3. qualiter possit habere peculium, nu. 4. & 5. quid Minoritæ, num. 7. qualiter possit dispendere, n. 6. de cuius licentia Minoritæ donare possunt extra Ordinem, n. 8.

1 Occultans rem à Prælato an sit transgressor paupertatis, ibid. n. 9. quid de recipiente, tradente, vel cõmutante rem cum Fratre, num. 10. quæ quantitas faciat proprietariũ, num. 11. an liceat accipere, vel retinere id, quod Prælatus dare tenebatur, num. 12. licentia ad expendendum, in quos vsus intelligatur, num. 13.

3 Recipere, vel expendere inconsulto Prælato an semper sit peccatum, ibid. nu. 14. moniales an possint uti moderatis redditibus vitalitijs, n. 15. recipere stipendium promissis, vel sermonibus contra ordinis statutum an liceat, nu. 16. paupertas Minorum facta, num. 17. poena proprietarij quæ, num. 18. **Conuentuales dispensati legitime**

ad habendum bona in communi, num. 19.

POENA. Arbitrium in pœnis moderandis quale. R. 47. num. 4. & R. 48. num. 1. indicia requisita ad poenam ordinariam infligendam. R. 47. num. 5. poena grauis à quo imponenda, n. 7. vide v. correctio Fratrum, n. 14.

POENITENTIARIA. Quis possit aperire litteras sacre poenitentiarie, R. 31. n. 34.

PESTIS. An sit idem quod epidemia. R. 111. num. 1. Prælati locales quid facere teneantur tempore pestis, num. 4. Religiosi an teneantur tunc ministrare infirmis, num. 3. & 4. egregijs viris id præcipi non debet, n. 5. Curatus alienis ouibus an succurrere debeat, ibid. §. 1.

PRÆCEDENTIÆ. Apud Regulares licitæ. R. 117. num. 7. vide v. processiones, n. 2.

2 **PRÆDICATORES.** Qualiter Religiosis incumbat prædicationis munus. R. 112. num. 1. quis dat illis licentiam prædicandi, & sine ea prædicantes à quo puniendi, num. 2. 3. & 4. institutio prædicatorum ad quem spectat, num. 5. detractum Prælati Ecclesiarum in prædicationibus Religiosis prohibitum, num. 6. in occulto non est prædicandum, ibid. n. 7.

2 Prædicatores apud Indos an licite militibus associentur, ibid. nu. 8. cõtradicante Episcopo an possint Regulares in suis Ecclesijs prædicare, num. 9. an possint ab illo suspendi à prædicando, num. 10. impediens audire cõciones Regularium excommunicatur, n. 11.

Index rerum.

- prædicantes errores, & scandala à quo puniuntur, num. 12. expulsi ab Ordine, vel extra claustrum viuentes an possint à prædicando impediri, n. 13. poenæ contra prædicantes reuelationes, aut miracula falsa, num. 14. quæstuarij prædicare prohibentur, n. 15.
- 3 Priuilegia pro prædicatoribus Minoritis, ibid. num. 16. & 17. apud Minorissas sine licentia superiorum prædicari prohibitum, nu. 18. Prætori ciuili instare licet, vt concio habeatur in festo solemnè, num. 19. indulgentiæ pro audientibus conciones Regularium, num. 20. poenæ in prædicantes Deiparam labæ originis conceptam, ibid.
- PERMVTARE. Religiosis an id liceat. R. 113. num. 1. & 2. damnatum fundi permutati cum Monasterio, cui cedat, n. 3.
- 1 PRÆLATVS. Regimen monarchicum vnus generalis Prælati commendatur. R. 114. num. 1. senes, & litterati an sint aptiores in Prælatos, num. 2. & 3. Secretarij superiorum quales, num. 4. virtutes requisitæ in Prælati, num. 5. 6. & 7. à donis acceptandis alieni, num. 8. à vitijs expurgate debent subditos, num. 9. eorum rigor in iuuenes suadet, num. 10. ad eos spectat promissio, & reformatio subditorum, n. 11.
- 2 Qualem habent iurisdictionem in maniales, ibid. num. 12. & 13. quod in nouitios, num. 14. facultas ad Prouinciali ad dispensandum cum incestuosus quando expiret, & an auferri possit, nu. 15. Prælati an possint commutare legata. R. 115. n. 12. & 13. Vide v. absolutio, &
- v. confessarij, & v. dispensatio.
- PRÆSCRIPTIO. In quo differt ab vfucapione. R. 115. nu. 1. contra Ecclesias, & Regulares quanto tempore præscribitur, n. 2. Monasteriū an possit restitui contra præscriptionem, n. 3. crimina non præscribuntur, n. 4. ius spirituale an possit præscribi à laico, n. 5. præscriptio exemptionis debet probari, nu. 6.
- PRIMITIÆ. Quid sint. R. 50. n. 1. vide v. decima.
- PRIVATIO OFFICIORVM. Vide v. correctio Fratrum. n. 15.
- 1 PRIVILEGIUM. Quid, & quod duplex. R. 116. n. 1. & 2. eius appellatione an veniat consuetudo, n. 3. Magna quid sit, n. 4. scriptura an sit de essentia priuilegij, n. 5. an liget ignorantes, num. 6. priuilegia Religionum confirmata, nu. 7. & 8.
- 2 In quo differat confirmatio ex certa scientia à facta in forma communi, iuid. num. 9. an confirmatis priuilegijs vnus Religionis censentur confirmata ad instar alteri concessa, n. 10.
- 3 Clausula, *quatenus sunt in vsu*, quid operetur, ibid. num. 11. & 12. an sublata priuilegij vi per contrariū vsu, tollatur poena accessoria, n. 13. clausula, *quatenus decretis Tridentini, & sacris Canonibus non aduersantur*, explicatur, num. 14. & 16. loca Tridentini, in quibus reuocantur priuilegia Regularium, nu. 15. an illi contraria sint reuocata, n. 16. §. 1. an ad illius reuocationem expressa mentio de eo sit faciendæ, num. 17. & 18. clausula, *non obstantibus statutis, etiam iuramento*, & c. Explicatur, num. 19. alia clausula *solita*

Index rerum:

- litæ apponi in priuilegijs exponuntur, num. 20. vsque 24. & 32.
4. Priuilegium an expiret morte concedentis, ibid. num. 25. superiores an possint à subditis vsu priuilegiorum tollere, num. 26. prius priuilegium an tollatur per posterius, num. 27. speciale an derogat generali, num. 28. quo modo cesset, vel tollatur, num. 29. qualiter derogetur clausula, *nisi de eis fiat mentio de verbo ad verbum*, num. 30. in generali reuocatione an veniant priuilegia Regularium, ibidem, §. 1.
5. Non obstantia posita in priuilegijs qualiter explicanda, ibid. num. 31. pœnæ contra resistentes Regularium priuilegijs, num. 32. sublati priuilegijs vnus an sublata censeantur concessa ad instar, num. 33. Religiosi malè viuentes an suis uti possint, num. 34. Scholares non studentes an gaudeant Eugenianna, num. 35. priuilegiatas contra pariter priuilegium an uti possit suo priuilegio, num. 36. priuilegia Regularium quoad absolutionem secularium à reseruatis non suspenduntur per Cruciatam, num. 37. pro interpretatione priuilegiorum, vide v. lex n. 6.
6. Regulares communicant inter se priuilegia, ibid. num. 38. vsque 45. item & moniales eorum curæ commissa, num. 46. & 47. quid de Tertiarijs laicaliter viuentibus, d. num. 46. §. 1. item & Militares, num. 48. Geruani Fratrum an eorum priuilegijs gaudeant, num. 49. quid de Chordigeris, & Corrigiatis, ibid.
7. Priuilegia Iesuitarum etiam com-
- municantur alijs ordinibus, ibid. num. 50. concessa vni Monasterio an communicentur alijs, num. 51. qualiter fit communicatio hæc inter Regulares, & de quibus, num. 52. communicans an possit uti priuilegijs contra eum cui in illis communicat, num. 53. repugnantia obferuantia Regulari non communicantur, num. 54. in generali communicatione an veniant concedenda, n. 55.
8. Priuilegij non vsus an communicetur, ibid. num. 56. an quæ erant, vel poterant esse in vsu tempore concessionis, num. 57. & 58. an præsumatur actu in vsu esse, n. 59.
9. Per quanti temporis non vsu perdatur priuilegium, ibid. num. 60. priuilegium non faciendi an vnicuique actu contrario perdatur, num. 61. quid de prohibitiuo cum decreto irritante, num. 62. & quid de consuetudine, n. 63.
10. Priuilegia Religionis qualiter, & ad quas personas extendatur, ibid. num. 64. vsque 68. an ad nouitios, d. num. 68. quæ sunt contra regulam, & statuta Regulariū an valeant. R. 90. n. 32.
- VIVÆ VOCIS ORACVLA.
- An ad sui valorem egeant scriptura. R. 116. num. 1. an possit apud Minores restringi eorū vsus, n. 2.
11. PROCESSIONES. Ad quas compelli possunt Regulares, & an per censuras, & à quibus. R. 117. num. 1. 2. & 4. & R. 141. tract. 8. qui Religiosi exempti sint ab eo, num. 3. & 4. an spontè accedentes renuncient exemptioni, num. 5. qui inter Regulares, & Clericos præcedant, n. 6.

Index rerum.

- 2** Lites circa præcedentias quis cõponat, *ibid.* num. 8. Minoritæ obseruantes an præcedant Conuenticuales, num. 9. an extra suos conuētus possint facere processiones, num. 10.
- X** PROCURATOR. Qualiter cõstitui possit à Conuentu, R. 118. n. 1. apud Minores à quo constituitur Syndicus, num. 2. quam potestatem habeat, nu. 3. an vsus illius pro deponenda pecunia licitus, n. 4. quam exemptionem habeat, nu. 5. & 7. quid de procuratore monialium, n. 6. differentia inter Syndicum, & procuratorem, n. 8.
- 2** Religiosi an possint esse procuratores, *ibid.* n. 9. & 10. procurator monialium constitutus à fundatore monasterij perpetuus an amoueri possit, n. 11.
- PROFESSIO.** Alia expressa, alia tacita, R. 101. num. 53. vide v. nouitius à n. 10.
- PROTECTOR ORDINIS.** In quibus casibus habeat potestatem super Fratres, R. 119. n. 1. quid super moniales Clarissas, n. 2.
- X** PROVINCIALES. Quomodo eligantur, R. 58. à num. 20. vide v. electio num. 4. An possint eximere monachum à Prælato Conuentus, R. 120. n. 3. quam auctoritatē habeant in subditos, num. 5. an possint priuare Guardianos, n. 6. apud Indias qui possint eligi in Prouinciales, n. 10. quis possit Prouincialem transferre ad aliam Prouinciã, num. 2.
- 2** PROVINCIA. A quo possit erigi, vñiri, aut diuidi, R. 120. num. 1. quis possit incorporare Monachū in alieua Prouincia, n. 2. an incorp
- ratus possit compelli ad suam reuertì, n. 4. Prouincia S. Iosephi diuisa induas, nu. 7. erectio Prouincie S. Gregorij apud Philippinas, n. 8. an sit prohibita translatio de de vna in aliam, n. 9.
- PURGATORIVM.** De fide est illud esse, R. 121. num. 1. magna indulgentia Minimorum pro animabus purgatorij, n. 2.
- PURGATIO CANONICA.** Quibus indicenda, R. 46. num. 1. & R. 47. num. 6. vide v. correctio Fratrum, n. 12.
- PVNIRE.** Casus, in quibus punire licet delinquentes, R. 39. nu. 7. quid si dubitetur de crimine commisso, *ibid.* num. 8. intra quod tẽpus crimina puniri possint, num. 9. Regulares an possint puniri ab Episcopis, R. 62. num. 7. & 8. vide v. correctio Fratrum à nu. 14. & v. visitator.
- X** RELIGIO. Quo tempore, & à quo cõp̃it eius institutum, R. 122. num. 1. & 2. tres gradus monasticæ vitæ, & quis perfectior, d. nu. 2. quot sint regulæ approbatæ, nu. 3. cui reseruatur cõfirmatio Religio num, num. 4. pœnæ contra institutes nouam Religionem sine auctoritate Papæ, *ibidem* §. 1. & nu. 5. & 6.
- 2** Origo Canonicoꝝ Regulariũ, *ibid.* num. 7. à quo ordo S. Benedicti cum suis congregationibus à num. 9. vbi de Cisterciensi, & Carthusiensi, num. 12. & 15. à quo Eremitæ S. Hieronymi, Crucigeri, & Trinitarij, num. 16. vsque 19. vbi de cõfratRIA Misericordie. A quo ordo S. Matie à Mercede, Clerici Regulares, & Pramonstratenses,

Index rerum.

- num. 26. vsque 27. quid de Congregatione S. Georgij in Alga, quos vocant *Loyos*, in Portugallia, num. 24.
- 3 Origo Mendicantium, ibid. n. 25. datur libellus contra eorū statū, n. 26. à quo Prædicatores, & Miliores, nu. 27. & 28. vbi de Minorū regula, Conuentalitate, Obseruātia, Capuccinis, & Reformatis, seu Discalceatis, à num. 29. vsque 33. vnde Augustinienses, & Carmelites, num. 34. & 35. Seruitarum, Minimorum, & Iesuatorum S. Hieronymi ortus, num. 36. 37. & 38. Societatis Iesu institutor quis, n. 39.
- 4 Militares an sint verè religiosi, ibid. nu. 40. Templariorum ortus, & extinctio, num. 41. Militiarum S. Ioannis, Calatrauæ, & Alcantaaræ origo, num. 42. vsque 45. vnde Auis, Iesu Christi, & Montesa, Militiæ, num. 46. 47. & 48. nouæ Militiæ de Immaculata Conceptione Deiparæ institutio, n. 49.
- 5 Reformatio Religionum ad quæ spectat, ibid. num. 50. & 51. Minoritæ Reformati à quibus visitandi, num. 52. ad quæ teneantur Religiosi sub mortali, n. 53. & 54.
- 6 Transitus ad alium Ordine qualiter liceat, ibid. n. 55. & 56. quæ licentia, & à quo petenda, num. 57. quid attentis privilegijs Religionum hodie sit, num. 56. in quo consistit maior perfectio Ordinis, ad quem fit transitus, num. 58. an sit licitus ab ea, in qua regula non seruatur, ad laxiorem, in qua sua seruatur, num. 59. quid de transita monialium, & oblatorum, num. 60. & 61. Bulla Pij V. de non recipiendis Fratibus alterius Ordinis explicatur, num. 62. licentia transeundi ad laxiorem à quo, & ex qua causa danda, num. 63. & 64. facta sine causa an valeat, nu. 65. & R. 141. re tract. 14.
- 7 Facultas transeundi non facta mentione laxioris quid operetur, ibid. num. 66. & 67. quid sit ad certum Ordinem, num. 68. apostatæ qualiter possint transire, num. 69. Mendicantes an possint ad Monachales, num. 70. quid de Iesuitis, n. 71. reformatà Religione an liceat ad alias transire, num. 72. an à Mendicanti ad Mercenarios, num. 73. an ab omni ad Carthusiam, vel ab ista ad Mendicantes, vel ab istis ad alios Mendicantes, num. 74. 75. 77. & 78. Licentiatu ad certum Ordinem ad quid teneatur, num. 79. votum non transeundi ad strictiorem non valet, n. 80.
- 8 Translatus ad aliam Religionem an possit eligi in Prælatum, ibid. num. 81. bona translati ad quem pertineant, num. 82. Mendicans translatus ad non Mendicantes sit inhabilis ad officia, num. 83. translatus ad aliam Prouintiam Ordinis quid, n. 84.
- 9 Monachi extra claustrum degentes an beneficium habere possint, ibid. num. 85. & 86. translatus an admitti possit, vt extra claustrum viuat, num. 88. quæ causa sufficiens ad eam licentiam dandam Monacho, num. 89. cui id reseruetur, num. 90.

RELIQUIÆ SANCTORVM.

De nouo inuentæ qualiter veneranda. R. 123. num. 1. corpora Sanctorum an possint transferri, nu. 2. vel tractari, & tangi, nu. 3. Agnus

Index rerum!

- Dei an possint vendi, & tractari à laicis, num. 4. & 5.
- RESTITVTIO.** Quid, & quotuplex sit, R. 124. n. 1. læsio in bonis
1. Regularium an rescindatur absq; aliqua restitutione in integrum num. 2. an competat monasterio aduersus aliud monasterium, R. 96. num. 5. restitutio incertorum cui competat, d. R. 124. num. 3. & 4.
2. Accipiens à Religioso an teneatur restituere, ibid. n. 5. Distributiones quotidianæ an veniant nomine fructuum restituendorum, n. 6. accusans sine præiudicio correctione an teneatur ad aliquam restitutionem, n. 7.
- RESCRIPTVM.** Quid, & quotuplex sit, R. 125. n. 1. & 2. licentia commissa in rescripto cum Consilio aliorum quid importet, n. 3. contra statuta Regularium an valeat, n. 4. clausula in rescripto, vt impetrans maneat absolutus à censuris, quid operetur, n. 5. impetratum ab excommunicato an valeat, n. 6.
- REVS.** Vide v. correctio Fratrum, num. 8. & 9.
- RESERVATIO.** V. casus reservati, & v. absolutio, à n. 3.
1. **SACRAMENTA.** Quæ prohibita Religiosis ministrare, R. 126. num. 1. & 2. quid de Communione Paschali, d. num. 2. & 3. pro peregrinis, & aduenis quoddam priuilegium, n. 4. quid pro Viatico, num. 5. singulare priuilegium circa hoc, ibid. & 6. simplex Sacerdos potest ministrare Eucharistiam, n. 6. an Diacono id possit committi in articulo mortis, n. 7. & 8. licentia parochi excommunicati ad ministrandam an valeat, num. 9.
- Apud Indias an Religiosis liceat ministrare Sacramenta, ibid. n. 10. & 11. quid pro Tertiarijs, & famulis, n. 13. & 14. & R. 141. retract. 15. quid si à tempore immemoriali ministrant in parochia, n. 15. prohibitus ministrare an ministrando suspensus fiat, num. 16.
- SACRILEGIVM.** Filij clericorum, & monachorum sacrilegi, R. 48. num. 20. vide v. illegitimitas, num. 3.
- SECRETVM.** Reuelantibus secretum sacramentale, vel naturale quæ pœna, R. 48. à n. 35. vide v. correctio Fratrum, num. 20.
- SENTENTIA.** In iusta an nulla sit, R. 18. n. 24. ad eius validitatem quid requiratur, R. 57. n. 15. §. 2. vide v. correctio Fratrum, num. 13.
1. **SEPULTVRA.** Intra Ecclesias si permessa, R. 127. nu. 1. an pro ea liceat vendere capellas, n. 2. Regularibus competat ius funerandi in suis Ecclesijs, n. 3. damnatur consuetudo deferendi ad Ecclesias parochiales cadauera sepelienda in monasterijs, ibid. an inuitis Fratribus funerari liceat in eorundem Ecclesijs, n. 4. familiares, & seruitores in eis sepelire licet, num. 5.
2. inducere ad electionem sepulturæ in suis Ecclesijs, & qualiter, n. 6. vsq; ad 10. quid si non sequatur effectus ex suasionem, R. 141. retract. 16. vbi sepeliendus qui non electa sepultura decessit, retract. 17.
3. **Locus sepulturæ** qualiter concedi liceat, R. 127. n. 11. & 12. quomodo deferendi sint sepeliendi in habitu Religionum, n. 13. quas indulgentias lucrantur, n. 14. petere plus pro sepeliendis.

Index rerum:

- liendis apud Regulares, quam solui solet, non licet, nu. 15. Abbas, & monachi an eligere possint sepulturâ, n. 16. quid nouitij, & cuius expensis in loco remoto decedentes, num. 17. & 18.
- 4 Sepultura Ecclesiastica quibus denegatur, ib. n. 19. quid de monacho inuento mortuo cû bursa denario-rû, n. 20. quid si sit Minorita, R. 14. r. recitat. 18. quid de delinquentibus publicè necatis, num. 21. quid de meretrice inuenta in domo amici vulneribus confossa, num. 22.
- 5 Poenæ contra sepelientes in loco sacro priuatos Ecclesiastica sepultura. Ibidem, num. 23. qui sint exhumandi, & ab Ecclesia proijcendi, num. 24. cadauera sepulta an transferri possint ad alium locum, num. 25. censura contra exenterantes mortuos, vt alibi sepeliant, numer. 26.
- 6 SIMONIA. Quid, & à quo denominatur, R. 128. n. 1. an committatur in dato, vel recepto pro ingressu religionis, num. 2. an in pacto suffragandi ad inuicem in electione, num. 3. qua poena puniendi simoniaci in ordine, officio, vel beneficio, num. 4. & 5. an maneant priuati ipso facto, d. n. 5. quid de simoniacis confidentiæ, nu. 6. quis dispensat cum illis. Ibidem.
- 2 Conuentiones super dotibus monialium an simoniacæ, R. 54. à n. 1. vendere capellas an sit simoniacû, R. 127. n. 2. vide v. dotes, n. 1. & 2.
- SYNDICVS MINORVM. An possit petere legata Fratibus relicta, R. 70. n. 9. quid circa hereditatè relicta, ib. n. 12. infine: admittitur cû vxore, & filijs ad Diuina tēpore interdicti, R. 80. n. 37. potest petere stipēdia missarû, R. 88. n. 19. §. vlt. de eius licētia potest donari extra ordinē, R. 110. n. 8. vide v. procurator, num. 1.
- SYNDICATIO. Vide v. correctio Fratrum, num. 2. & v. visitare.
- SUBSIDIVM. Ad charitativum an teneantur monasteria, R. 63. num. 33. vide v. tributum, num. 1. & 2.
- SUBSTITVTIO. Facta, si sine liberis decesserit, an excludat monasteriû, R. 72. n. 4. religionis ingressus in articulo mortis an excludat eû substitutû, n. 5. vide v. hereditas, n. 1.
- SODOMIA. Vitii abominabile, R. 48. n. 21. sodomita an gaudeat Ecclesiæ imunitate, R. 56. n. 5. vide v. correctio Fratrum, num. 16.
- SPOLIA. An repeti possint vt spolia donata à Canonico intuitu sepulturæ, R. 53. n. 6. bona expulso-rû à religione decedentium an veniant nomine spoliôrû, R. 57. n. 11. vide v. apostata, num. 3. & v. expulsus, num. 3.
- SPONSALIA. De futuro an soluatûr per ingressum religionis, R. 93. n. 2. vide v. matrimonium.
- SVBORNATIO. Vide v. electio num. 9.
- STATVTVM. Vide v. lex n. 4. & 5.
- SUSPENSIO. Quid, & quotuplex, R. 129. n. 1. suspēsus ab officio, an suspensus censeatur à beneficio, vel ab ordine, ibid. casus, in quibus Regulares suspenduntur, n. 2. suspē-sio iniusta an valeat, n. 4. suspēsus à temporalibus an contraveniens fiat irregularis, num. 5. acta per suspensum an valeant, num. 6.

Index rerum.

in quibus sunt eaitandi, num. 7. ad ferendam, vel tollendam suspensione quæ verba requirantur, n. 8.

2 Quis absoluat à suspensione à Diuinis, R. 3, num. 2. vide v, apostata, num. 5. & v. ordo, n. 3.

1 SOLICITARE. Bulla in confessarios sollicitantes foeminas in confessione an extendatur ad præterita, R. 130. num. 1. an ad sollicitantes pueros ad nefandos actus, vel ad mollitiem, nu. 2. 1. & 4. quo tempore sollicitatio debeat fieri, n. 5. quid si mulier confessarium sollicitet, nu. 6. & 7. vel iste absoluedi potestate careat, num. 8. & 9. vel fingat audire confessionem, n. 10.

2 An foemina consentiens teneatur denunciare, ibid. nu. 11. & 12. ante denunciationem an præmitti debeat fraterna correctio, num. 13. & 14. non statim credendum foeminis denunciantibus, num. 15. an sollicitata possit absolui, n. 16. vide correctio Fratrum, nu. 16.

SCRVPVLVS. In quo differat à dubio, R. 137. num. 1. remedia illis adhibenda, nu. 2. 3. & 4. quid proserupulizantibus de sua salute ob earentiam spiritualis suauitatis, n. 5. & 6.

SPECTACVLA. Et representaciones comadiatum an licitæ, R. 133. n. 6.

STYGMATA B. FRANCISCI. Ab Ecclesia canonizata, R. 65. n. 7. poenæ contra illa impugnantem, & alium sanctum, vel sanctam cum eisdem depingentes, num. 8. & R. 132. n. 1. fuerunt impressa à Christo Domino, d. num. 8. §. 1. B. Franciscus fuit propheteratus cum suis stygmatibus, ibid. §. 2. sui Fratres

in die iudicij apparebunt stygmata, ibid. §. 3. prodigiosa statio funeris B. Patris narratur, R. 132. num. 2.

TALIONIS POENA. Deficienti in probatione an infligenda, R. 40. num. 9. & R. 41. num. 9. & 15. accusatori an protestanda, nu. 19. testi falso an imponenda, R. 42. num. 34.

TAVRORVM AGITATIO. An licita, R. 133. n. 1. adhuc prohibita Regularibus, etiam Magistris, n. 2. an priuentur Ecclesiastica sepultura morientes in eo congressu, num. 3. an prohibitio ad Canonicos Regulares, & ad Militares extendatur, num. 4. assistere, vt videant alia spectacula non prohibita, an liceat, n. 5. & 6.

1 TESTAMENTVM. Quid, & quotuplex, R. 134. n. 1. Monachis an sit prohibitum illud concedere, vel distribuere sua inter liberos, num. 2. vel donare causa mortis, ibidem, §. 1. vel alterare, aut declarare conditum ante professionem, n. 3. quid de Episcopo Monacho, num. 4. facultas testandi illi facta an ad vnum testamentum coarctanda, num. 5. an expiret morte concedentis, num. 6. & R. 5. 2. num. 55. ad quos vsus, & an præcedere debeat licentia, R. 142. addit. 7. n. 1.

2 Militares an possint testari, & de quibus bonis, R. 28. num. 11. & 12. & R. 134. num. 7. an gaudeant priuilegio militum in testando, num. 8. quid de oblatis Regulariû, num. 9. an quilibet ex liberis possit meliorari à patre ingrediente Religionem, n. 10.

3 Testamentum, in quo instituitur

Index rerum.

- Minorita an nullum, *ibid.* num. 11. an sine hærede valeat, num. 12. an ante ingressum factum, per professionem rumpatur, num. 13.
- 4 An sufficiat testes de verbis testatoris deponere, *ibid.* nu. 14. Monachi an possint esse testes in testamento, n. 15. an testamentarij, nu. 16. quid de Minoritis, nu. 17. an sequendum sit eorum consilium, si dicatur, vt exequatur de consilio ipsoform, n. 18. an possint erogare suis Monasterijs, vel sibi distribuenda pauperibus, num. 19. per quem exigendæ sunt rationes à Monacho testamentario, num. 20.
- 5 Testamentarij an cõmutare legatum in aliud possint. R. 88. nu. 14. an possint Mendicantibus erogare quod pauperibus relinquitur, num. 24. ingrediens Religionem an possit testari delegato. in annos singulos, num. 25. nouitij an testari possint. R. 101. num. 48. vide v. hæreditas, num. 2. & v. legata, n. 2. & v. nouitius, num. 9. & v. exemptio, n. 3.
- 6 TESTES. Quales requirantur contra Prælatos. R. 78. num. 8. falsum deponentes seuerè puniendi, *ibid.* num. 9. quando dicuntur singulares. R. 42. num. 1. quid si vnus post alterum viderit per foramen. n. 2. vel discordent, n. 3. an per testes singulares quis condemnandus, nu. 4. vel probetur delinquens in genere, num. 5. quid si sint loco, & tempore discordes, num. 6. quando isti faciunt fidem, num. 7. an per singulares possit quis carcerari, & torqueri, n. 8.
- Testi varianti, vel sibi contrario quæ fides adhibenda, *ibid.* num. 9. quis dicetur varians, & an torqueri possit, num. 10. & 11. Monachi quando possint esse testes, vel ad id cõpelli, n. 12. & 13. quid moniales, & an cõ licècia Prælati, n. 14. & 15. quãdo laici admitti possunt contra Clericos, & Monachos, n. 16. qui, & quibus in casibus testes torquendi, n. 17. 18. & 19.
- 3 Contra Cardinales, Episcopos, & presbyteros quot testes requirantur, *ibid.* num. 20. in criminalibus quales esse debent, & probationes, *ibidem*, & num. 21. semel malus an semper talis præsumatur, nu. 22. an omni exceptione maiores, & qualiter examinandi, num. 23. priuata Epistola quàm probationem faciat, num. 24. accusator in accusatam non est testis, num. 25. quando à iudice sunt examinandi, vel id potest committi, num. 26. consuetudo id committendi laicis in causis Clericorum praua, *ibid.* s. 1.
- 4 Assistentia notarij ad acta scribenda requiritur, *ibid.* n. 27. testimonium viva voce ferendum, nu. 29. testes quando deponere debent de loco, & tempore, & manifestare veritatem, num. 30. & 31. an debeant esse iurati, num. 32. vel sufficiat sub obedientia apud Regulares, *ibidem*, & retract. 10. deponenti falsum an excuset ignorantia, nu. 33. testi falso quæ poena, n. 34.
- 5 Testiũ nomina quando sunt pro palanda reo, *ibid.* num. 35. Cause solite opponi testibus, num. 36. & 37. promissum iuratum de secreto seruando an hic obliget, n. 38.
- TERTIA & II. Franciscani in duplici differentia, & qui sint verè religiosi, R. 135. num. 11. quid de Do-

Index rerum.

minicanis, & Mantellatis, num. 2. forma, & color habitus Franciscanorum, num. 5. & 6. an gaudeant privilegij Fratrum, num. 7. & R. vlt. addit. 13. num. 1. quid de foeminis, quas Beatas vocant, d. n. 7. §. 1. an exemptæ sint à tributis, n. 8. & d. addit. 13. num. 2. §. 3. Tertiarij laicaliter viuentes an gaudeant privilegio Canonis, num. 9. & d. addit. 13. num. 1. Moniales Tertiariæ an fruuntur ordinis privilegij, num. 10.

TORTURA. Vide v. correctio Fratrum, n. 10. & 11.

1 **Tributum.** Plures sunt eius species, R. 136. num. 1. ad subsidium qui teneantur, n. 2. an de annalibus Missarum fundatis apud Minores debeatur, num. 3. an de capellanijs, & de distributionibus quotidianis, num. 4. & 5. ad taxandam quottà subsidij qui vocandi, num. 6. an habentes tertias decimarum Regis ad subsidium teneantur. R. 141. retr. 19.

2 **Clerici, & Monachi an sint exempti à gabellis, ibid. nu. 7. & 8. quid nouitij, n. 9. qui sunt negotiatores coram quo sunt conueniendi pro eo, n. 10. quid Tertiarij, & Militares, num. 11. & 12. an qui vendūt iterum Ecclesiæ rem ab ea emptā, vel communem cum ea sint imunes, num. 13. & 14. qui teneantur ad subsidium, *excusado*. nu. 15. quid moniales circa decimas, num. 16. & 17. Bulla contra imponentes, & exigentes tributa ab Ecclesiasticis, n. 18. & R. 63. à nu. 29. vide v. exemptio, n. 7.**

TRITICVM. An liceat sequestrare triticum Ecclesiasticorum tem-

pore necessitatis, R. 63. n. 3.

TRIDENTINA SYNODVS. Cui reseruatur declaratio, & interpretatio illius, R. 23. num. 2. & R. 90. num. 45. & 46. clausula, *dum de cretis Tridentini non aduersantur*, explicatur, R. 115. num. 14. loca Tridentini, vbi expresse reuocantur privilegia Regularium, n. 15. an ad reuocationem illius expressa mentio fieri debeat, num. 17. & 18.

TRIREMES. Quid requiratur hodie, vt Monachi ad eas relegentur. R. 57. num. 3. §. 3. & 4. relegati an possint iterum ad ordinem admitti, n. 8. nouum decretum circa hos relegandos, n. 9. vide v. correctio Fratrum, num. 15.

VASSALLVS. An liceat Monachis habere vassallos. R. 137. n. 1. & 2. & recognoscere de eorū causis, d. n. 2. vide v. feudum, n. 1. & 2.

VELVM MONIALIVM. Quo duplex sit. R. 32. num. 1. velum continentia cui, & à quo datur, n. 2. vide v. consecratio virginum, nu. 1.

VICARIVS. Quam iurisdictionem habeat. R. 138. nu. 1. Vicarij ordinis quæ auctoritas, n. 2. Vicarij officium an expiret morte Guardiani, n. 3. Vicarij Monialiū à quo amouentur, n. 4. Monachus an possit esse Vicarius, vel officialis Episcopi, num. 5. & 6. & R. 87. num. 1. quid de Mendicantibus, & Minoritibus, d. n. 6. vide v. beneficium, n. 6.

VISITARE. Cui cōpetat Ecclesias Militarium. R. 15. num. 15.

VISITATOR. An punire possit concedentē moniali egressum causa morbi. R. 26. num. 52. an visitare sibi subditos. R. 38. n. 1. quales debeant esse Visitatores Regulariū, & quid

Index rerum:

& quid facere ante visitationem, num. 2. & 3. post illam an liceat transferre Fratres ad alia loca, n. 4. & R. 39. num. 8. quid visitatores Monialium, num. 5. an deponere possint officiales conuentus, nu. 6. quas accusationes debeat admitte re in Prælatos, num. 7. an visitari possint ab extraneis, ibid. n. 12.

VOTVM. Solemne Religionis quid requirat. R. 139. num. 1. an tria vota essentialia possint dispen sari, & sint de iure Diuino, num. 2. quid de voto illis adiecto, vel deser uando præcepta, n. 3. quid de vo to transeundi ad arctiorem ordi nem, num. 4. quo iure competat Prælatis Regularibus potestas irri tandi vota suorum, & an ex causa, num. 5. vota secularium an possit Papa irritare, ibid. §. 1. an per pro fessionem cessent vota antea emis sa, n. 6. quid si expellatur professus à Religione, ibid. §. 3. quid de pro missione facta parti, ibid. §. 5. quid de hærede obligato ad vota defun cti, ibid. §. 6. quid de voto in subsi dium Terræ Sanctæ, ibid. §. 7. quid

de votis post biennium emisiss in Societate, ibid. §. 8.

2. **Votum castitatis** in ea factum an dirimat matrimonium, ibid. nu. 7. quid de voto annexo ordini sacro n. 8. votum cum proposito esse obligã di, & non implendi an valeat, n. 9. quis dispensat in voto clausuræ apud Benedictinos, nu. 10. quid de votis Donatorum, n. 11. Curati, & Prælati locales quid possint circa vota subditorum, nu. 12. an satisfaciat voto Religionis assumens ha bitum Militarem, n. 13. vel accep tans Episcopatum, n. 14. 15. & 16. vide v. confessorij, num. 4. & v. dis pensatio, n. 4.

VNCTIO EXTREMA: Mini stri huius Sacramenti qui sint, & an prohibitum Religiosis illud mi nistrare. R. 140. n. 1. quibus confe rendum, & en in dubio mortis in firmi, n. 2. quando sufficiat vna, vel altera vnctio cum suis formis, n. 3. cæcus, & Sacerdos qualiter vnge ndi, n. 4. quibus denegandû est hoc Sacramentum, n. 5. an in eadem in firmitate iterari possit, nu. 6.

H 4

LOCAL

LOCA IVRIS CANONICI, QUÆ IN HOC OPERE exponuntur, aut expenduntur. Littera D. distinctionem indicat. R. resolutionem.

Ex libro Decretorum.

Ex distinctionibus.

AP. corpora sanctorum, dist. 1. R. 123. n. 2. & R. 127. n. 25.

Cap. Monachi. D. 4. R. 97. n. 7.

Cap. si in adiutorium. D. 10. R. 90. n. 2. & 3.

Cap. de ijs, D. 12. R. 24. n. 34.

Cap. inferior, D. 21. R. 52. n. 10.

Cap. si cuius uxorem, D. 34. R. 16. n. 10.

Cap. Clericus maledicus, D. 46. R. 41. n. 12. & 13.

Cap. ferrum, D. 50. R. 42. n. 22.

Cap. si quis à medicis, D. 55. R. 81. n. 4.

Cap. 1. D. 56. R. 76. n. 7. & 8.

Cap. placuit, de peniten. D. 6. R. 48. num. 17.

Ex causis.

Cap. quid 1. q. 1. R. 81. n. 12.

Cap. 2. §. nouimus 1. q. 3. R. 32. n. 2. & R. 141. retract. 2.

Cap. saluberrimum 1. q. 3. R. 73. num. 15.

Cap. Euphemium. 2. q. 3. R. 52. n. 100.

Cap. calumniator 2. q. 3. R. 40. nu. 9. & R. 41. n. 8.

Cap. præsul 2. q. 4. R. 42. n. 20.

Cap. si qui sunt 2. q. 7. R. 41. n. 16.

Cap. laicos, 2. q. 7. R. 41. n. 7.

Cap. accusatio el. 2. 2. q. 7. R. 41. n. 5.

Cap. accusatoribus 3. q. 5. R. 42. n. 36.

Cap. testes 3. q. 9. R. 42. n. 29.

Cap. præfens 10. q. 3. R. 101. n. 78.

Cap. vltim. 14. q. 2. R. 134. nu. 15.

Cap. final. 15. q. 1. R. 52. n. 20.

Cap. in parochia 16. q. 1. R. 15. nu. 52. & 58.

Cap. in nona 16. q. 7. ibid. n. 53. & R. 57. n. 15. §. 1.

Cap. delapsis 16. q. 6. R. 96. n. 4.

Cap. ne pro cuiuslibet 16. q. 1. R. 112. num. 81. & 87.

Cap. si atutum 18. q. 1. R. 60. nu. 4. 7. & 8. & R. 72. n. 20. §. 5. & R. 96. n. 4.

Cap. nullam 18. q. 2. R. 69. nu. 2. & 4.

Cap. non liceat 19. q. 3. R. 97. nu. 4. & R. 72. n. 2. §. 1.

Cap. si qua mulier 19. q. 3. R. 72. n. 2. 17. & 26. & R. 101. n. 48. & R. 134. num. 2.

Cap. statuimus 19. q. 3. R. 122. nu. 57.

Cap. iuenculas 20. q. 1. R. 32. nu. 2. & R.

Iuris Canonici.

- & R. 141. reſtrat. 2.
Cap. final. 20. q. 3. R. 101. nu. 61. §. 3.
Cap. Agathoſa 27. q. 2. R. 101. n. 26.
Cap. ſiquis Epilcopus 27. q. 1. R. 48.
num. 16.
Cap. ſiquis Sacerdos 30. q. 1. R. 48.
num. 15.
Cap. de raptoribus 36. q. 1. R. 56. n. 8.
Cap. impudicas 27. q. 1. R. 48. n. 19.

Exlibris 5. Decretalium.

De conſtitutionibus.

- Cap. cum acceſſiſſent, R. 18. num. 20.
& R. 115. num. 29. & 63.
Cap. cognoſcentes, R. 90. num. 27. &
R. 130. num. 1.
Cap. Eccleſia S. Mariæ, R. 63. num. 20
Cap. cum omnes, R. 90. num. 33.

De reſcriptis.

- Cap. literis, R. 35. num. 1.
Cap. ſi proponente R. 58. num. 25.
Cap. ſi quando, R. 90. num. 30.
Cap. eam te, R. 90. num. 38.
Cap. poſtulaſti, R. 115. num. 9.
Cap. abbatem, R. 115. num. 27. & 28.
Cap. Si autem, R. 125. num. 2.
Cap. non nulli §. ſunt & alij, R. 130.
num. 10.

De conſuetudine.

- Cap. 1. R. 34. num. 6.
Cap. cum dilectus, ibid. num. 1. & R.
58. num. 22. & 29.
Cap. vltim. R. 34. num. 1.

De electione.

- Cap. 1. R. 58. num. 29. & 38.
Cap. nullus, R. 15. num. 4.
Cap. quia propter, R. 20. num. 6. & R.
101. n. 59. §. 3. & n. 93. §. 3. & R. 58.
n. 2. 5. 15. 20. & 24.
Cap. cum incunctis §. inferiora, R.
52. num. 14. & R. 58. num. 28.

- Cap. cum nobis olim. d. n. 14. & R.
58. num. 49.
Cap. cum terra, R. 58. num. 10.
Cap. quod ſicut, R. 58. num. 11.
Cap. bonæ memoriæ, ibidem.
Cap. bonæ memoriæ el 2. ibid. n. 19.
& 26.
Cap. publicato, R. 58. num. 14.
Cap. cum poſt petitam, ibid. n. 36.
Cap. nihil, R. 58. num. 18. §. 1.
Cap. cum in cunctis §. clerici, R. 58.
num. 20.

Cap. cum in cunctis §. ſin. R. 58. num.
33.

- Cap. cum Vintonenſis, R. 58. n. 20.
Cap. officij, ibid. num. 22.
Cap. cum in iure, ibid. num. 38.
Cap. venerabile, ibid. num. 40.
Cap. licet, ibid. num. 44.
Cap. dudum el 2. R. 80. num. 4. §. 1.

De tranſlatione Epiſcopi.

- Cap. 1. R. 68. num. 10.
Cap. 2. §. ſed neq; R. 90. n. 49. §. 1.
De auctoritate & ſu pallij.
Cap. ex tuarum, R. 90. num. 50.

De rennuntiatione.

- Cap. niſi cum pridem, R. 58. num. 41.
De tempor. ordinationum.
Cap. dilectus filius, R. 106. num. 6.
Cap. non eſt compoſ. ib. n. 10. & 12.

De filijs prebiterorum.

- Cap. 1. R. 52. num. 40. & R. 76. num. 8.
& R. 105. num. 2. §. 1.
Cap. veniens, R. 52. num. 50.
Cap. final. ibid. num. 51.

De corpore vitiatij.

- Cap. 2. R. 52. num. 16.
Cap. vltim. ibid. d. num. 16.

De bigamis.

- Cap. debitum, R. 16. num. 16. & 8.
Cap. nuper. ibid. num. 7. & 8.

De officio delegati.

- Cap. ſi ſuper gratia, R. 52. num. 54. &
R. 134.

Index locorum:

- R. 134. num. 6.
 Cap. de causis, R. 115. num. 29.
De officio legati.
 Cap. nisi specialis, R. 120 num. 1.
 Cap. final. R. 62. num. 10.
De officio Ordinarij.
 Cap. irrefragabili §. cæterum, R. 80.
 num. 42. & 49.
De maior. & obedient.
 Cap. dilectæ, R. 80. num. 3. & R. 141.
 retrac. 1.
 Cap. sollicitæ, R. 90. num. 3.
 Cap. quod super, R. 90. num. 36.
De pactis.
 Cap. cum pridem, R. 128. num. 3.
 Cap. final. ibidem.
De postulando.
 Cap. 2. R. 118. num. 9.
De his, qua vis, metus vè:
 Cap. cum dilectus, R. 101. num. 78.
De integram restit.
 Cap. 2. R. 96. num. 5.
De arbitris.
 Cap. cum tempore, R. 63. num. 23.
 Cap. innotuit, R. 90. num. 3.
De iudicj.
 Cap. at si clerici, R. 45. num. 3. §. 1. &
 R. 63. num. 17.
 Cap. at si clerici §. de adulterijs, R. 52.
 num. 28.
 Cap. 1. o. ait. R. 40. n. 2. & R. 115. nu. 3.
 Cap. cum non ab homine R. 57. nu. 2.
 & R. vlt. addit. 12.
 Cap. cum venissent, R. 60. num. 14. &
 R. 62. num. 6. §. vlt. & R. 63. num. 18.
 & R. 90. num. 48.
De foro comptenti.
 Cap. 2. R. 90. n. 7. & R. vlt. addit. 12.
 Cap. si diligenti, ibid. d. num. 7.
 Cap. extranmissa, R. 63. num. 9.
 Cap. conquestus, ibid. num. 10.
 Cap. significasti, R. 63. num. 23.
 Cap. dilecti filij, R. 107. num. 1.
- De Ferrj.*
 Cap. licet, R. 65. num. 13.
 Cap. vltim. R. 62. num. 2.
De ordine cognitionum.
 Cap. cum dilectus, R. 63. num. 7. & R.
 66. num. 5. & R. 72. num. 20. §. 3.
De restit. spoliatorum.
 Cap. cum ad Sedem, R. 90. num. 2.
 Cap. in literis, ibid. d. num. 2.
De probationibus.
 Cap. licet causam, R. 42. num. 9.
 Cap. quoniam contra, R. 42. num. 27.
 & 28 & R. 100. num. 5.
 Cap. in presentia, R. 72. n. 4. & 5.
De testibus.
 Cap. 1. R. 42. num. 23.
 Cap. per tuas, R. 42. num. 10.
 Cap. cum nuntius, ibid. num. 12.
 Cap. super eo el 1. ibid. num. 22.
 Cap. siqui testibus, ibid. num. 26.
 Cap. de testibus, ibid. num. 32. & R.
 134. num. 15. & R. 141. rect. 10.
De testibus cogendis.
 Cap. cum super, R. 42. num. 13.
 Cap. dilectorum, ibid. d. num. 13.
De iure iurando.
 Cap. veniens, R. 42. num. 36.
De exceptionibus.
 Cap. cum inter, R. 45. num. 4.
De prescriptionibus.
 Cap. veniens, R. 50. num. 6. & 7. & R.
 115. num. 27.
 Cap. auditis, R. 80. num. 4.
 Cap. cum ad audientiam, R. 114. n. 2.
 Cap. si de terra, R. 115. num. 2.
De sentent. & re iudic.
 Cap. inter cæteras, R. 19. num. 24. &
 R. 47. num. 8.
 Cap. cum ab vno, R. 58. num. 14.
 Cap. cum I. & A. R. 118. num. 1.
De appellationibus.
 Cap. ad hæc quoniam, R. 80. n. 41.
 Cap. qua fronte, R. 92. num. 2.

Iuris Canonici.

Cap. pastoralis, R. 115. num. 21.
Cap. ad audientiam, R. vlt. addit. 1.
num. 1. & 2.

De confirmat. vtili, vel inut.

Cap. venerabilis, R. 77. n. 45. §. 12.
Cap. examinata, ibidem.
De vita, & honest. cleric.
Cap. clerici officia, R. 48. num. 41. &
R. 60. num. 5.
Cap. final, R. 136. num. 8.

De clericis coniugat.

Cap. cum olim, R. 93. num. 1.

De prae bendis.

Cap. de multa, R. 52. num. 14.
Cap. dilecto, R. 63. num. 17.

De clerico agrotan.

Cap. 2. R. 52. num. 16.
Cap. presbyterum, R. 81. num. 6.

De concess. praebenda.

Cap. ex parte, R. 51. num. 9.
Cap. post electionem, R. 92. num. 2.
Cap. vltim. R. 142. addit. 5. num. 2.

De his, qua fiunt à Pralat.

Cap. ea noscitur, R. 85. num. 2. §. 1.
Cap. nouit, R. 95. num. 6. §. 10. & R.
101. num. 59. §. 2. & 5.

De his, qua fiunt à maior.

Cap. 1. R. 20. num. 1. & R. 51. num. 9.
Cap. ex ore, R. 115. num. 61.

De rebus Eccles. alienat.

Cap. 1. R. 7. num. 16.
Cap. nulli liceat, ibid. num. 17.
Cap. si quis, ibid. num. 14.
Cap. vltim. R. 90. num. 7. & 8.

De deposito.

Cap. 1. §. cū enim R. vlt. addit. 6. n. 2.

De fideiusso ribus.

Cap. quod quibusdam, R. vltim. addit.
6. num. 1. & 2.
Cap. 1. 2. & 3. ibid. d. num. 1.

De testamentis.

Cap. officij, R. 19. num. 8.
Cap. tua, R. 134. num. 20.

De successiōn. ab intestat.

Cap. vlt. §. vidē, R. 134. n. 9. §. 1.
De sepulchris.

Cap. in nostra, R. 127. num. 15.
Cap. ex parte el 2. R. 127. num. 19.
Cap. cum liberum, ibid. num. 23.
Cap. certificari, R. 18. num. 1. & 19.
Cap. de his, ibid. num. 7. & 15.
Cap. vlt. R. 127. num. 16.

De decimis.

Cap. à nobis, R. 50. num. 2.
Cap. ex parte el 1. ibid. num. 3.
Cap. ex parte el 2. ibid. num. 6.
Cap. cum contingat, ibid. num. 6.
Cap. ad Apostolicā, R. 114. num. 5.
Cap. tua nobis, R. 63. num. 29.

De Regularibus.

Cap. super eo, R. 57. nu. 15. §. 1. & R.
122. n. 86. & R. 101. n. 43. & 44.
Cap. ad Apostolicam, R. 101. n. 141.
42. 44. 59. §. 2. & num. 63.
Cap. ad nostram, R. 101. num. 23.
Cap. sicut tenor, ibid. num. 42. §. 3.
Cap. porrectum, ibid. num. 1. 44. 59.
63. & 76.
Cap. viduam, ibid. num. 56.
Cap. licet, R. 122. n. 55. 57. 58. & 74.
Cap. cum simus, R. 72. num. 26.
Cap. final, R. 11. num. 5. & 30. & R.
57. num. 14.

De conuers. coniugat.

Cap. ex publico, R. 93. num. 1. & R.
vlt. addit. 5.
Cap. dudum, R. 97. num. 8.
Cap. ex parte el 2. R. 101. num. 61.
§. 3.
Cap. constitutus, R. 101. num. 26.
Cap. accedens, ibid. num. 27.
Cap. quidam, ibid. num. 28.

De voto.

Cap. Scripturā, R. 77. num. 7. §. 1. &
R. 139. num. 6.
Cap. per tuas, R. 139. à num. 14.

Index locorum.

De Statu monachorum.

- Cap. monachi §. prioratus, R. 15. nu. mer. 41.
- Cap. monachi, R. 101. num. 58. & R. 110. num. 4. & 18. & R. 127. n. 19.
- Cap. quod Dei timorem, R. 15. n. 6. 52. & 59.
- Cap. cum ad monasterium, R. 15. n. 41. & 59. & R. 52. n. 29. & R. 59. n. 2. & R. 93. num. 3. & R. 139. num. 2. & R. 101. num. 58.
- Cap. recolentes, R. 122. n. 60. & 81.
- De religiosis domibus.*
- Cap. inter quatuor, R. 58. num. 35.
- Cap. ne nimia, R. 122. num. 4. & 5.
- Cap. ad hæc, R. 55. num. 7. & R. 96. n. 3. & R. vlt. addit. 9.
- De capellis monachorum.*
- Cap. 1. R. 15. num. 6. & 53.
- De iure patronatus.*
- Cap. nobis, R. 85. num. 4.
- Cap. per nostras, R. 58. num. 38. & R. 85. num. 6.
- Cap. ex literis, R. 85. num. 2. §. 1.
- De censibus.*
- Cap. ea quæ, R. 63. num. 29.
- De baptismo.*
- Cap. maiores §. item quæritur, R. 12. num. 9. & R. 112. num. 8.
- De obseruat. ieiun.*
- Cap. vltim. R. 75. num. 14.
- De Ecclesijs adific.*
- Cap. ad audientiam, R. 55. num. 7.
- De immunit. Eccles.*
- Cap. inter alia, R. 56. num. 1. 1. & 8.
- Cap. Ecclesiæ, ibid. num. 7. §. 1.
- Cap. non minus, R. 63. num. 29. & 32. & R. 90. num. 4.
- Cap. aduersus, ibid. n. 24. & R. 139. num. 15.
- Cap. aduersus §. quia vero, ibidem, num. 8.
- Cap. vlt. R. 56. num. 7.

Ne clerici, vel monachi

- Cap. clerici, R. 63. n. 8. & R. 81. num. 7.
- Cap. non magnopere, R. 70. num. 1. §. 1. & R. 97. num. 13. 14. & 15.

De sponsalibus.

- Cap. præterea el 2. R. 58. num. 49.
- Cap. non est vobis, R. 80. num. 14. 44. & 45.
- Cap. cum locum, R. 101. num. 77.

Qui clerici, vel vouentes.

- Cap. insinuante, R. 101. num. 59. & R. vlt. addit. 13.

De cognatione spirituali.

- Cap. si vis, R. 90. num. 22.

De frigidis.

- Cap. vltim. R. vlt. addit. 4. num. 2.

Qui filij sunt legitimi.

- Cap. ex tenore, R. 76. num. 2.
- Cap. tanta, R. 52. num. 43.

De accusacionibus.

- Cap. qualiter, & quando, el 2. R. 38. num. 8. & R. 39. num. 4. & R. 41. n. 17. & R. 44. num. 11. & R. 48. n. 13.
- Cap. qualiter §. debet igitur, R. 45. num. 4.
- Cap. Inquisitionis §. tertiæ, R. 39. nu. 3. 4. & 8. & R. 44. num. 11.
- Cap. Inquisitionis §. quæsiuisti, R. 46. num. 1.

- Cap. cum dilectus, R. 40. num. 3.
- Cap. cum oporteat, R. 44. num. 11. & R. 42. num. 36.

- Cap. de cætero, R. 42. num. 16.

- Cap. olim, R. 118. num. 1.

- Cap. ex parte, R. 48. num. 34.

De calumniatoribus.

- Cap. 2. R. 40. num. 9. & R. 41. n. 5. & 6.
- Cap. final, R. 40. num. 9. §. 1.

De simonia.

- Cap. insinuatum, R. 46. num. 2.
- Cap. tanta, R. 42. num. 14.
- Cap. de Regularibus, R. 101. n. 85.
- Cap. non satis, R. 128. num. 2. & R. & 74.

Iuris Canonici.

- & R. 127. num. 2.
 Cap. Apostolica, R. 127. num. 2.
 Cap. sicut pro certo, R. 128. num. 3.
 Cap. accusatum, ibid. num. 4.
 Cap. ex insinuatione, ibid. d. n. 4.
 Cap. sicut, ibid. d. num. 4.
     De Iudais.
 Cap. ita quorundam, R. 125. num. 5.
     De hereticis.
 Cap. excommunicamus §. si qui au-
     tem, R. 48. num. 4.
 Cap. ad abolendam §. final. R. 63. n. 24.
     §. cui verò, R. 73. num. 10.
 Cap. vergentis, ibid. num. 12.
     De apostatis.
 Cap. 2. R. 81. num. 11.
 Cap. vltim. R. 11. num. 16. & 29. & R.
     129. num. 9.
     De homicidio.
 Cap. 1. R. 56. num. 3.
 Cap. tua nos §. ad vltimum, R. 81. nu.
     5. & 7.
 Cap. sicut ex literarum, ibid. num. 8.
     De furtis.
 Cap. fures, R. 127. num. 19.
     De vsuris.
 Cap. salubriter, R. 141. retract. 7.
 Cap. quia in omnibus, R. 127. n. 9.
     De crimine falsi.
 Cap. ad audientiam, R. 48. num. 24.
 Cap. ad falsarium, ibid. §. 2.
     De maledicis.
 Cap. final. R. 127. num. 19.
     De clerico excom. ministr.
 Cap. Apostolica, R. 90. num. 22.
     De excessibus Pralatorum.
 Cap. clerici, R. 48. num. 4. & 7.
 Cap. nimis iniqua, R. 65. num. 14. & R.
     117. num. 3.
 Cap. nimis praua, R. 117. num. 3. & d.
     num. 14.
 Cap. accedentibus, R. 77. num. 5.
 Cap. sicut vnire, R. 69. num. 13.

Cap. vltim. R. 80. num. 11.

De priuilegijs.

- Cap. si de terra, R. 18. num. 11. & 19.
     & R. 115. num. 16.
 Cap. cum capella, R. 80. num. 8.
 Cap. vt priuilegia, R. 80. num. 16. 18.
     & 36. & R. 115. num. 58. §. 1.
 Cap. porro, R. 90. num. 50.
 Cap. accedentibus, R. 115. n. 16. & 63.
     De purgat. Canonica.
 Cap. constitutus, R. 46. num. 1.
 Cap. ex tuarum, ibid. num. 2.
 Cap. inter, R. 46. num. 1. & R. 73. nu.
     10. & R. 47. num. 6.

De pœnis.

Cap. licet, R. 48. num. 1. §. 1.

De penitent. & remission.

- Cap. omnis vt iusq; R. 31. num. 17. &
     R. 48. n. 35. & R. 73. n. 6. & R. 126.
     num. 3. & R. 127. num. 19.
 Cap. quod inte, R. 80. num. 11. 12. 14.
     18. 44. & 46.
 Cap. noua, R. 80. n. 3. & R. 141. ret. 1.
 Cap. vltim. R. 52. n. 39. & R. 141. ret. 9.
     De sentent. excommunicat.
 Cap. conuasti, R. 56. num. 2.
 Cap. grauem, ibid. num. 4.
 Cap. vt fama, R. 57. num. 2.
 Cap. sacro, R. 62. num. 2.
 Cap. nuper, R. 80. num. 5. & 22.
 Cap. permitimus, R. 80. num. 44.
 Cap. nouerit, R. 90. num. 27. & R. 34.
     num. 6.

Cap. a nobis el 1. R. 90. num. 34.

Cap. cum illorum, R. 73. num. 15. &
     R. 101. num. 66.

Cap. quia periculum, R. 129. num.
     3.

Cap. 3. §. nec ille. R. vltim. addit. 4.
     num. 2.

De verborum significat.

Cap. forus, R. 42. num. 23. & 25.

Cap. ex parte, R. 126. num. 11.

Index locorum.

Ex sexto Decretaliū.

De constitutionibus.

- Cap. 1. R. 34. num. 4.
De rescriptis.
 Cap. 1. R. 101. n. 66. & R. 125. n. 6.
 Cap. statutum, R. 87. num. 1.
 Cap. si gratiose, R. 115. num. 25.
De postulat. Prælatorum.
 Cap. perpetuo, R. 130. num. 1.
De electione.
 Cap. si religiosus, R. 15. num. 7. & 55.
 & R. 58. num. 42. & R. 60. num. 2.
 Cap. quorundam, R. 15. num. 53. &
 R. 58. num. 42. & 43. & R. 60. num.
 2.
 Cap. licet canon. R. 52. num. 14. & R.
 90. num. 26.
 Cap. ptouida, R. 57. num. 10. §. 1.
 Cap. 2. R. 58. num. 4.
 Cap. ubi periculū, §. cæterū, ibid. n. 9.
 Cap. ex eo, §. in Ecclesijs, ibid. n. 12.
 Cap. sicut, ibid. num. 14.
 Cap. auaritiæ, ibid. num. 18.
 Cap. perpetuo, ibid. num. 20.
 Cap. si abbatem, R. 63. num. 15.
 Cap. indemnitate §. supradicta, R.
 vlt. addit. 13. num. 2.
 Cap. final, R. 58. num. 20. §. 1.
De temporibus ordinariū.
 Cap. nullus, R. 52. num. 22.
De filijs presbyterorum.
 Cap. final, R. 125. num. 2.
De officio delegati.
 Cap. 1. & final, R. 33. n. 1. 5. 6. 10. &
 20. & R. 82. n. 2. & R. vlt. add. 3.
 Cap. cum plures, R. 33. num. 4.
 Cap. si super gratia, R. 115. num. 2. &
 R. 134. num. 6. & R. 52. num. 54.
 Cap. vltim. §. nec aliquis, R. vlt. add.
 1. num. 4.

De officio ordinarij.

- Cap. ordinarij, R. 52. num. 45.
 Cap. si canonici, R. 80. n. 42. 43. & 49.
De restit. in integrum.
 Cap. 1. R. 115. num. 3.
De sentent. & re iudicata.
 Cap. 1. R. 129. num. 7.
De prabendis.
 Cap. cū singula, R. 90. n. 26. 28. & 29.
 §. prohibemus, R. 15. n. 4. 12. 50.
 61. & 63.
 Cap. cū beneficio, R. 15. n. 27. & 28
 Cap. si cui nulla, 52. n. 54. & R. 134.
 num. 6.
 Cap. si motu proprio, R. 62. n. 6. §. 1.
 Cap. dudū §. nos igitur, R. 115. n. 28.
De testamentis.
 Cap. religiosus 2. R. 134. n. 2. & 16.
De sepulchris.
 Cap. animarum, R. 127. n. 6. & R. 141.
 retract. 17.
 Cap. vlt. R. 97. n. 9. & R. 127. n. 16.
De decimis.
 Cap. 2. §. statuimus, R. 50. num. 3.
De Regularibus.
 Cap. 1. R. 101. num. 44. §. 4. & nu. 76.
 §. qui verò, ibid. num. 53.
 Cap. non solum, ibid. n. 47. & R. 129.
 num. 2. & R. 141. ret. 13.
 Cap. beneficium, R. 72. num. 25.
De voto.
 Cap. vnico, R. 93. n. 1. & R. 110. n. 1.
 & R. 122. n. 4. & 5. & R. 139. n. 1. & 8
De religiosis domibus.
 Cap. vnico, R. 139. n. 1. & R. 122. n. 4.
 §. confirmatos, R. 18. n. 23.
De censibus.
 Cap. quanquam, R. 63. num. 29. & 32.
 & R. 90. num. 7. & R. 136. n. 8.
Ne clerici, vel monachi.
 Cap. vt periculosa, R. 11. n. 21. & 22.
 & R. 71. num. 5. & R. 97. n. 3. 14. &
 15. & R. 122. num. 64. §. 2.
 Cap.

Iuris Canonici.

Ex Clementinis.

Cap. vltim. R. 81. num. 9.

De Hæreticis.

Cap. 2. §. hæretici, R. 92. num. 21.

Cap. accusatus, R. 73. num. 10.

Cap. cum secundum leges, R. 90. n. 26

Cap. statum felicitis, R. 101. nu. 22. & R. 105. n. 1. 2 & 5.

Cap. final, R. 45. num. 4.

De homicidiis.

Cap. Prælati, R. 81. num. 5.

De excessibus Prælat.

Cap. vnico, R. 18. num. 23. & R. vltim. addit. 9. & R. 61. num. 1.

De privilegijs.

Cap. 1. §. in eos autem, R. 62. n. 7. & R. 63. n. 24. & R. 141. ret. 8.

Cap. licet, R. 26. num. 32. & R. 80. num. 16. & 39.

Cap. cum personæ, R. 63. num. 1. & 18.

Cap. Episcoporum, R. 80. n. 11. & 18.

Cap. vltim. R. 80. num. 44.

De sentent. excommunicat.

Cap. 1. R. 62. num. 3. & R. 81. n. 1. & R. 126. num. 16. & R. 129. num. 8.

Cap. quia periculum, R. 62. n. 3. §. 1.

Cap. si clericos, R. 63. num. 19.

Cap. si sententia, R. 80. n. 12. 16. & 19.

Cap. si ciuitas, ibid. num. 6.

Cap. is cui, R. 80. n. 41. & R. 127. n. 19.

Cap. aliamater, R. 80. n. 12. 14. 15. 18. 23. 39. 41. 44. & 47.

De verborum significat.

Cap. exijt, R. 94. n. 2. & 3. & R. 101. n. 1. & R. 118. n. 9. & R. 122. n. 26.

Cap. exijt, §. dicimus, R. 52. num. 37. & R. 55. num. 8.

§. quia verò, R. 79. n. 3. & 5. & R. 88. à num. 17. & R. 90. num. 24. & 48.

§. praterea, R. 110. num. 2. & 7.

De regulis iuris.

Cap. semel malus, R. 43. num. 22.

Cap. infames, R. 52. num. 19.

De electione.

Clem. quod circa, R. 58. num. 43.

Clem. vltim. R. 15. n. 55. & R. 58. n. 42.

De rebus Eccles. non alien.

Clem. 1. R. 7. n. 2. & 14.

Clem. 2. R. 15. num. 35. & 38. & R. 96. num. 13.

De testamentis.

Clem. vnica, R. 134. num. 16. & 20.

De sepulturis.

Clem. 1. R. 115. num. 30. & R. 127. n. 23. & 24.

Clem. dudum, ibidem, & R. 18. n. 19. 17. 19. & 25. & R. 34. n. 3. & R. 115. n. 18. & R. 127. n. 3. & R. 32. à n. 1. & R. 112. num. 2.

De Regularibus.

Clem. 1. R. 15. num. 51.

§. ad prioratus, R. 87. num. 1. & R. 158. num. 5. & 6.

Clem. 2. R. 101. num. 44. §. 5. & R. 141. retract. 3.

De statu monachorum.

Clem. nē in agro 1. §. si quis autem, R. 118. num. 1.

§. ad hæc, R. 63. num. 25.

De religiosis domibus.

Clem. quia contingit, R. 63. n. 24. & R. 74. n. 2. & 3. & R. 88. num. 14.

De consanguin. & affinit.

Clem. vnica, R. 93. n. 1. & R. vlt. add. 4.

De hæreticis.

Clem. nolentes, R. 73. num. 13.

De privilegijs.

Clem. 1. R. 93. num. 6. & R. 109. n. 57. & R. 126. n. 19. & 15. & R. 129. num. 2. & R. 140. num. 1.

Clement. 1. §. 1. R. 77. num. 79. & R. 112. num. 6.

Clem. 1. §. sanè, R. 64. num. 1.

Index locorum.

- De penis.*
- Clem. cupientes, R. 50. n. 8. & R. 55. num. 10.
- §. sane, R. 127. num. 6.
- De senten. excommunicat.*
- Clem. 1. R. 80. num. 10. 17. 42. & 50.
- De verborum significat.*
- Clem. exiui, R. 88. à n. 17. & R. 90. n. 24. & R. 94. num. 3 & R. 110. n. 7. & R. 138. num. 2.
- §. nos igitur, R. 52. num. 37.
- §. demum, R. 8. num. 20. & R. 72. n. 9. 11. 12. 14. & 25. & R. 75. num. 5. & R. 88. num. 10.
- §. quia ergo, R. 134. num. 11.
- §. verum, ibid. num. 16.
- §. proinde, ibid. num. 17.
- Ex extrauagantibus.*
- De vita, & honest. cleric.*
- Extrau. vnic. R. 19. n. 1. 2. 4. & 6.
- De rebus Eccles. non alien.*
- Extrau. ambitiosæ, R. 7. n. 2. & 14.
- De sepulturis.*
- Extrau. de testandæ, R. 127. num. 26.
- De decimis.*
- Extrau. declarationes, R. 50. num. 4.
- De Regularibus.*
- Extrau. viam ambitiosæ, R. 122. num. 58. 70. & 74.
- De reliquijs, & vener. sanct.*
- Extrau. graue nimis, R. 30. n. 1. & 2.
- De Simonia.*
- Extr. 1. R. 54. num. 1.
- Extr. 2. R. 128. num. 5.
- De hæreticis.*
- Extr. vas electionis, R. 31. num. 17.
- Extr. ad euit. n. la, R. 62. num. 13. & R. 80. n. 17. & R. 125. n. 6. & R. 129. n. 6.
- Ex libris Digestorum.*
- L. non solum ff. de integ. restit. R. 124. num. 1.
- L. verum §. final. ff. de minor. R. 96. num. 5. & R. 115. num. 36.
- L. quod minor §. scæuola ff. de minor. ibid. d. num. 5.
- L. 3. §. & si hæres ff. de minor. R. 96. num. 5.
- L. si in singulos ff. de annuis leg. R. 88. num. 6. & 10. §. 4. & n. 25.
- L. alimentis ff. aliment. legat. ibidem, num. 16.
- L. si cum præfinitione ff. quando dies lega. cedit. R. 88. num. 25.
- L. si seruus vetitus ff. legat. 1. R. 134. num. 20.
- L. cætera §. tractari ff. legat. 1. R. 53. num. 11. §. 3.
- L. quæsitum §. si mihi seruus ff. leg. 1. R. 72. n. 26. §. 3.
- L. si quis rationes ff. libert. legat. R. 134. num. 20.
- L. 4. ff. adimen. legat. R. 134. num. 5.
- L. 1. ff. de quæstion. R. 46. num. 2. & 3.
- L. de minore §. plurium ff. de quæst. ibidem, num. 3.
- L. vnus §. cogniturum ff. de quæstion. ibid. num. 4.
- L. vnus §. 1. ibid. n. 9.
- L. Catoniana ff. regul. Catonia. R. 53. num. 11. §. 3.
- L. cum quis ædes ff. vsucapion. R. 62. num. 6. §. 3.
- L. cum quis ff. condit. & demonstr. R. 72. num. 4. §. 2.
- L. vlt. ff. extraord. cognit. R. 82. n. 13.
- L. si cui §. idem ff. accusat. R. 82. num. 16.
- L. quid ergo §. poena grauior ff. his qui notan. infam. ibid. num. 17.
- L. diuus Adrianus ff. termin. moto. R. 82. num. 17. §. 1.
- L. illicitas §. vlt. ff. offic. præsidis. ibidem.

L. scire oportet §. aliud ff. excusat.
 tutor. R. 90. num. 12.
 L. imperium ff. iurisd. omn. iud. R. 90
 num. 14.
 L. final. ff. decret. ab ord. facien. R. 90
 num. 22.
 L. penult. ff. donat. inter, R. vlt. addit.
 4. num. 2.
 L. 1. §. non autem ff. flumin. arden. R.
 90. num. 49. §. 2.
 L. 1. §. penult. ff. ad Maced. ibid. §. 3.
 L. hoc iure §. aquæ ductus ff. de aqua
 quotid. R. 115. num. 3.
 L. 1. ff. de nundin. ibid. n. 29. & 60.
 L. vlt. ff. quibus ex caus. maior. R. 115
 num. 36.
 L. & Atilicinus ff. seruit. præ d. rust
 ibid. num. 60.
 L. qui cum vno §. qui filium ff. re mi-
 lit. R. 130. num. 6.
 L. lex Cornelia ff. de vulgar. R. 134.
 num. 9. §. 2.
 L. ciuitas ff. rebus credit. R. vltim. ad-
 dit. 6. num. 2.
 L. latae culpæ ff. verb. signifi. R. 82.
 num. 13.
 L. magna, eodem tit. R. 90. num. 22.
Ex Codice.
 Auth. si qua mulier C. sacros. Eccles.
 R. 89. n. 2. & R. 134. n. 2. & 10.
 Auth. habita C. ne filius pro patre R.
 62. num. 6.
 Auth. ingressi C. sacros. Eccles. R.
 101. num. 49. & R. 134. n. 9. §. 1.
 L. ad declinandum C. Episco. & cler.
 R. 72. num. 13.
 L. vlt. §. hoc nisi, eodē tit. ibid. num. 6.
 L. 1. & 2. C. pignor. actio. R. 141. re-
 tract. 7.
 L. milites C. milit. testam. R. 134. n. 8.
 L. si non speciali C. de testam. ibid.
 num. 14.
 L. vlt. C. bonis quæ liber. R. 72. n. 1.

L. si non conuitij C. de iniur. R. 115.
 num. 4.
 §. si autem, R. 90. num. 44.
 L. 3. C. quando ex facto tutor. R. vlt.
 addit. 6. num. 2.
Ex authenticis.
 Auth. hoc amplius, de fide iuss. R. 124.
 num. 4.
 Auth. quibus mod. natural. effice. sui
 §. si quis col. 7. R. 76. num. 9. §. 1.
 Auth. vt nouæ constitut. coll. 5. R.
 90. num. 28.

Ex iure Regio Castella.

L. 12. tit. 3. part. 6. R. 72. num. 23.
 L. 12. tit. 15. part. 1. R. 127. num. 25.
 L. 22. tit. 9. part. 6. R. 115. num. 4.
 L. 1. tit. 28. part. 5. ibid. d. num. 4.
 L. 2. tit. 12. par. 5. R. vlt. add. 6. n. 2.
 L. final. tit. fin. par. 6. R. 96. num. 5.
 L. 55. Taur. seu l. 2. tit. 3. lib. 5.
 Recop. R. vlt. add. 4. num. 5.
 L. 35. tit. 5. par. 5. R. vlt. add. 12.
 L. 1. tit. 4. lib. 5. recop. R. 134. n. 12.
 L. 1. & 2. tit. 6. lib. 5. nou. comp. R.
 134. num. 11.
 L. 2. tit. 9. lib. 5. recop. R. vlt. addit. 4.
 num. 3.
 L. 6. tit. 18. lib. 9. nou. comp. R. 136.
 num. 7.
 L. 9. tit. 18. lib. 9. nou. recop. ibid. n. 12.
 L. 27. Taur. seu l. 11. tit. 6. lib. 5. nou.
 comp. R. 72. num. 4. §. 2.
 L. 1. tit. 4. lib. 5. nou. comp. ibid. n. 12.
 §. 1. & num. 13. & R. 134. num. 12.
Ex iure regio Portugalia.
 Ord. lib. 2. tit. 1. in princ. R. vlt. addit.
 3. num. 9.
 Ord. lib. 2. tit. 1. §. 27. R. vlt. add. 12.
 Ord. lib. 2. tit. 2. §. 1. R. vlt. add. 13.
 Ord. lib. 2. tit. 5. R. 56. num. 3. §. 1.
 Ord. lib. 2. tit. 5. §. 4. R. 56. num. 8.
 Ord. lib. 2. tit. 18. in princ. R. 90. num.
 8. & R. vlt. addit. 10.

Index locorum:

Ord. lib. 2. tit. 24. R. 7. num. 23.
 Ord. lib. 2. tit. 62. §. 42. R. vlt. add. 1.
 num. 4.
 Ord. lib. 3. tit. 5. §. 3. R. 62. num. 6. §. 3.
 Ord. lib. 4. tit. 16. §. 1. R. vlt. addit. 4.
 num. 3.

Loca ex Tridentino Concilio, vel exposita, vel expensa.

Sessio 4.

Decret. de edit. & usu sacrorum librorum. R. 79. n. 1. & R. 115. num. 14.

Sessio 5. de reformat.

Cap. 1. R. 91. n. 2. & R. 115. num. 14.
 Cap. 2. R. 112. n. 1. 2. 12. 13. & 15. & R. 114. num. 3. & R. 115. n. 15.

Canon. vlt. R. 30. num. 1.

Sessio 6. de reformat.

Cap. 3. R. 82. num. 11.
 Cap. 4. R. 47. num. 7.
 Cap. 5. R. 1. num. 7. & R. 9. n. 2. & R. 13. num. 4. & R. 106. num. 18.

Canon. 11. de iustificat. R. 90. num. 49. §. 2.

Sessio 7. de reformat.

Cap. 3. R. 58. num. 20. & R. 109. n. 1.
 Cap. 6. R. 15. num. 2. & 32.
 Cap. 7. R. 15. num. 14. 29. 30. 31. & 67.
 Cap. 8. R. 15. num. 15.
 Cap. 14. R. 15. num. 16. & R. 63. n. 17. & R. vlt. addit. 3. num. 7.

Cap. 15. R. 74. num. 2. & 6.

Sessio 13. de reformat.

Cap. 1. R. 10. num. 10. & R. 47. n. 1. & 4. & R. 114. num. 9.

Sessio 14. de reformat.

Cap. 1. R. 52. num. 10.
 Cap. 5. R. 33. num. 8. & R. 127. n. 19. & R. vlt. addit. 3. num. 5.

Cap. 7. R. 3. num. 41. & R. 4. n. 5. & R. 15. num. 20. & 73. & R. 52. num. 23. 24. 26. & 40.

Cap. 9. R. 15. num. 33. & 38.

Cap. 10. R. 15. n. 4. & R. 57. n. 15. §. 1. & R. 122. num. 81.

Cap. 11. R. 80. n. 9. & R. 115. n. 15. & R. 122. num. 83. §. 1.

Canon. 1. R. 22. num. 1.

Canon. 11. R. 69. num. 5.

De extrema unctio.

Cap. 3. R. 140. num. 6.

De Sacramento penitentiae.

Cap. 4. R. 77. num. 82.

Cap. 7. R. 69. num. 1.

Sessio 21. de reformat.

Cap. 2. R. 106. num. 4.

Cap. 5. R. 15. num. 34.

Cap. 8. R. 26. n. 29. & R. 38. num. 1.

Cap. 9. R. 59. n. 5. & R. 77. num. 77.

Sessio 22.

Decret. de obser. in missa. R. 9. n. 4. & 5. & R. 19. n. 1. & 6. & R. 25. n. 4. 5. & 19. & R. 60. num. 10. & R. 115. n. 15. & R. 141. retr. 8.

De reformatione.

Cap. 2. R. 52. n. 14. & R. 114. num. 39.

Cap. 4. R. 58. n. 4. & R. 115. n. 14.

Cap. 6. R. 88. num. 13. & 14.

Cap. 8. R. vlt. addit. 1.

Cap. 10. R. 1. num. 25. & R. 129. n. 50.

Sessio 23. de reformat.

Cap. 1. R. 29. num. 11. & R. 48. num. 41. & R. 106. num. 20.

Cap. 2. R. 90. num. 26.

Cap. 5. R. 63. num. 26.

Cap. 6. R. 80. n. 13. & R. 82. num. 10. & R. vlt. add. 12.

Cap. 7. R. 52. n. 21. & 22. & R. 106. n. 18. & 24.

Cap. 8. R. 106. num. 7. & 18. & R. 115. num. 14.

Cap. 10. R. 1. n. 4. & 5. & R. 115. n. 15.

Cap.

Concilij Tridentini.

Cap. 11. R. 52. num. 9. & R. 106. n. 20.
& 21. & R. 115. num. 14.

Cap. 12. R. 52. n. 22. & R. 58. n. 28. &
R. 106. n. 8. & 24. & R. 115. n. 15.

Cap. 13. R. 52. n. 9. & R. 106. n. 5. 20. &
21. & R. 115. n. 15.

Cap. 14. R. 52. n. 22. & R. 106. n. 20. &
22.

Cap. 15. R. 31. a. n. 1. & 21. & R. 52. n.
22. & R. 64. n. 1. & R. 115. n. 15.

Cap. 16. R. 25. n. 17. & R. 84. num. 1.

Cap. 18. R. 63. n. 29. 30. & 34.

Session 24. de reformat.

Cap. 1. R. 58. nu. 20. & R. 76. n. 2. & R.
90. num. 29.

Cap. 2. R. 20. n. 9. & R. 63. n. 24. & R.
122. num. 51.

Cap. 3. R. 73. num. 1.

Cap. 4. R. 6. n. 1. & R. 63. n. 12. & R.
109. n. 6. & R. 112. n. 1. 2. 10. & 19.
& R. 115. num. 15.

Cap. 6. R. 1. n. 26. & R. 3. n. 4. 8. 39. &
40. & R. 31. n. 27. & R. 52. n. 23. 24.
& 40. & R. 106. n. 26. & R. 130. n.
16. & R. 139. n. 12. & R. 141. ret. 12.

Cap. 8. R. 2. n. 1. & R. 39. num. 2.

Cap. 9. R. 15. num. 15.

Cap. 10. R. 10. n. 31. & 32. & R. 39. n. 9.
& R. 90. num. 44.

Cap. 11. R. 14. n. 1. & R. 28. n. 2. & R. 33.
n. 18. & R. 62. n. 9. & R. 98. n. 17. &
R. 115. n. 49. & R. 122. n. 51. & R.
135. num. 7.

Cap. 12. R. 23. n. 3. & R. 49. n. 41. & R.
58. num. 28.

Cap. 13. R. 15. n. 23. 6. & 38.

Cap. 15. R. 15. n. 37.

Cap. 18. R. 55. n. 8. & R. 58. n. 20.

Cap. 26. R. 33. n. 10. & R. 82. n. 2. & R.
85. num. 6.

De matrimonio.

Cap. 1. R. 63. n. 24. & R. 101. n. 93.

Cap. 6. R. 93. n. 2.

Session 25. de Regularibus.

Cap. 1. R. 7. n. 3. & R. 52. n. 35. & R.
114. n. 11. & R. 139. n. 2.

Cap. 2. R. 7. n. 3. & R. 59. n. 2. & R. 80.
n. 25. & R. 88. n. 7. & R. 98. n. 7. &
9. & R. 110. n. 4. 5. & 18. & R. 114.
num. 11.

Cap. 3. R. 18. n. 23. & R. 54. n. 1. & R.
55. n. 3. & R. 62. n. 11. & R. 72. n. 4.
15. & 19. & R. 110. n. 15. & R. 114.
n. 11. & R. vlt. add. 9. num. 1.

Cap. 4. R. 10. n. 2. & R. 15. n. 9. & R. 27.
n. 8. & R. 58. n. 37. & R. 60. n. 12. &
R. 84. num. 2.

Cap. 5. R. 1. n. 15. & R. 20. n. 10. & R.
26. n. 1. 2. 7. 18. 19. 25. 29. & 37. & R.
53. num. 14. & R. 82. n. 5. & R. 141.
retract. 8.

Cap. 6. R. 2. n. 9. & 20. & R. 29. n. 12.
& R. 58. n. 5. 7. & 8.

Cap. 7. R. 2. n. 5. 9. & 20. & R. 26. n. 10.
& R. 58. num. 7.

Cap. 8. R. 20. n. 9. & R. 52. n. 9. & R.
101. num. 31.

Cap. 9. R. 114. num. 13.

Cap. 10. R. 26. n. 22. & R. 31. n. 18. &
R. 114. num. 13.

Cap. 11. R. 15. n. 13. & 16.

Cap. 12. R. 65. n. 12. & R. 80. n. 7. & 25

Cap. 13. R. 117. n. 1. 3. & 8.

Cap. 14. R. 29. n. 5. & R. 60. n. 11. & R.
62. n. 7. 8. 11. & 14. & R. 127. n. 24.
& R. 141. retract. 8.

Cap. 15. R. 57. n. 13. & R. 93. n. 8. & R.
98. n. 8. & R. 101. n. 18. 36. 41. 44. 47.
57. 76. & 83.

Cap. 16. R. 15. n. 19. & 69. & R. 17. n. 4.
12. & R. 53. n. 5. 8. vsque ad 15. & R.
54. n. 4. & R. 62. n. 11. & R. 72. n. 6.
26. & R. 98. n. 8. & R. 101. n. 48. 53.
54. 62. & 83. & R. 126. n. 1. & R.
141. ret. 6. & 8.

Cap. 17. R. 102. n. 23. & 24.

Cap.

Index locorum.

- Cap. 18. R. 101. n. 79. & 81.
• Cap. 19. R. 11. n. 2. & 19. & R. 57. n. 15.
& R. 71. n. 3. & R. 101. n. 56. & 68.
& R. 141. ret. 14.
Cap. 20. R. 33. n. 12. & R. 38. n. 1. & R.
63. num. 14.
Cap. 21. R. 1. n. 15. & R. 28. n. 8. & 22.
& R. 93. n. 8. & R. 101. n. 36. & R.
122. num. 81.
Cap. 22. R. 26. n. 9. & R. 38. n. 3. & R.
90. n. 42. & R. 101. n. 83. & R. 115.
num. 14. & 15.
De reformatione.
Cap. 3. R. 11. n. 13. & R. 15. n. 51. & R.
56. n. 3. & R. 57. n. 1. & R. 62. n. 4. &
R. 125. num. 5.
Cap. 4. R. 10. num. 3. & 4. & R. 25.
num. 11.
Cap. 6. R. 38. num. 6. & R. 41. num. 2.
& R. 48. num. 2. & R. 56. n. 5. & R.
63. n. 19.
Cap. 8. R. 15. n. 15. & R. 63. n. 20. &
R. 74. n. 2.
Cap. 11. R. 15. n. 40. & R. 115. n. 15.
Cap. 12. R. 1. n. 21. & R. 50. n. 1. & 8.
& R. 62. n. 11. & R. 136. n. 16.
Cap. 13. R. 18. n. 1. 17. & 21. & R. 56. n.
4. & R. 115. n. 15.
Cap. 14. R. 41. num. 2. & R. 125. num.
51.
Cap. 15. R. 52. n. 42. & R. 126. n. 14.
Cap. 16. R. 15. num. 14.
Cap. 19. R. 127. num. 19.
Cap. 20. R. 15. n. 15. & R. 56. n. 1. & R.
63. num. 2.
Cap. 21. R. 115. num. 17.
Decret. de indulgentijs. R. 77. n. 77.
Decret. de reliquijs, & venerat. Sac-
torum, R. 123. num. 1.

LAVS DEO.

gan en alarde los nobles de Genoua
referidos, y otros soldados France-
ses, el Almirante de Fran-
cia, y el Rey.

Caualleros Genoueses
que me han detenido
en las guerras con los Ingleses,
y hasta agora no he podido
pagar mis lyrios Franceses.
Ya que en persona sali,
y estoy como veys aquí,
mi palabra os doy, de ser
Griego en Troya, y q̄ han de ver
en vn nueuo Aquiles en mí,
que la ciudad esta cercada
por tierra y mar, de tal suerte,
que esta la puerta cerrada
para la vida, y la muerte,
y no se puede hallar franca la entrada.
A vuestro Augusto valor
espero, casas, y honor,
y no se reduzire de modo
que me aueys de hallar en todo
un amigo que señor.
Inuencible Ludouico,
que es de nacimiento generoso
y de nombre Carlos, y de vn Enrico,
que es de vn Imperio noble, y rico
y que agan los cielos dichofo.
Que las flores que lleuas,
que son de las armas del cielo nueuas,
que son de las semillas de sembrar estilo
que son de las semillas de equana al Nilo,
y que son de las semillas de Paris a Tebas.
Ya sabes que por rendirte
de Genoua la Corona,
con animo de seguirte,
que es lo que Dios galardona,

y es escusado dezirte:
Seys años hemos viuido,
mas de mil nobles que han sido
por tu parte aficionados,
de Genoua desterrados,
y de nuestro Patrio nido.
Ya Principe generoso,
que sobre Genoua estás
con exercito famoso,
la palabra que nos das,
cumple a Genoua piadoso.
Por hambre podras tomalla,
no à hierro, sangre, y fuego,
que bien puedes la canalla
de vn pueblo, de vn vulgo ciego
con templança castigalla.
La hambre crece, el sustento
salta, assi se rendirán.

Or. Si gran señor, que de intento
de ya rendirse estarán
perdonad su atreuimiento.
Hazed como Rey y padre,
q̄ aunque el castigo les quadre,
es patria al fin, y no es bien,
que los hijos que la ven,
traygan la muerte a su madre.

Cesar. A fsi gallardo señor,
sobre Roma Coriolano,
templò su madre el furor,
hazed vos como el Romano,
y vencereys su valor.
Aunque con tanta fiereza,
nos intentò desterrar,
bien es que de su baxeza
se deua diferenciar
de Genoua la nobleza.

Lome. Señor poco esperareys,
que la hambre poco espera,
creciendo ya como veys,
esperad piadoso afuera,

para que sin sangre entrey.
Que los que nos desterraron,
y seys años nos echaron,
de nuestras casas señor,
aunque fue grande el error;
apenas saben que erraron.

Rey. Quando no huiera sabido
de Genoua la nobleza
tan antigua que ha tenido,
de essa piadosa grandeza
oy la huiera conocido.
Hablays como caualleros,
nobles de tan gran ciudad,
que por dos soberuios fieros,
no es justo que en la ciudad,
se ensangrienten los azeros.
Viua vuestro nombre eterno,
al parangon del Romano,
que yo a vuestros ruegos tierno
sufrire sol en verano,
agua y escarcha en Inuierno,
Tarde Genoua, o no tarde,
que todo el Frances alarde,
y su colera primera
han de aguardar a que quiera
rendirse el vulgo cobarde.

Almirante Alm. Gran señor.

Rey. Aduertid desto a mi gente.

Al. Mal templará su furor,
que quanto mas oro siente,
es su codicia mayor.

Cam. Señor si aqui dentro estan
mil casas nuestras no haran
el daño a los enemigos,
fino a los propios amigos.

Rey. Desarmados entrarán.
No tengays pena Camilo.

Cam. Esse señor es estilo
de Christianissimo Rey,
que al executar la ley,

no se ha de dar

Rey. La muralla qu
vamos.

Todos se van,

Camilo.

Ca. Bruneto. Bru. Senore.

Ca. Que entrar yo no puede ser?

Bru. Questo Paulo traditore
non lasa il muro veder.
Fuy a dar la noua filiche
desta venuta a tua esposa,
e quel que Paulo se diche
con esquadra fretolosa,
que possa intrar contradiche.
Ni anchorque, q non valla il fer
que mal cancaro li veña
intrar per li

Cam. Y essa es

o cielo, en

Por hamb

que es la p

pero como podrè estar
seguro que esta inhumana
no pueda en mi casa entrar.

Ay mi Alexandra y mi bien;

ay mis niños. Bru. Dic per Dic

non vi lamentar. Cam. Que est

mis ojos haziendo vn rio,

y vn mar el alma tambien

Y que no nauegue a ti,

puerto de destierro tanto,

parece que siento aqui

de Alexandra el tierno llant

mi esposa llora,

Mis hijos pider

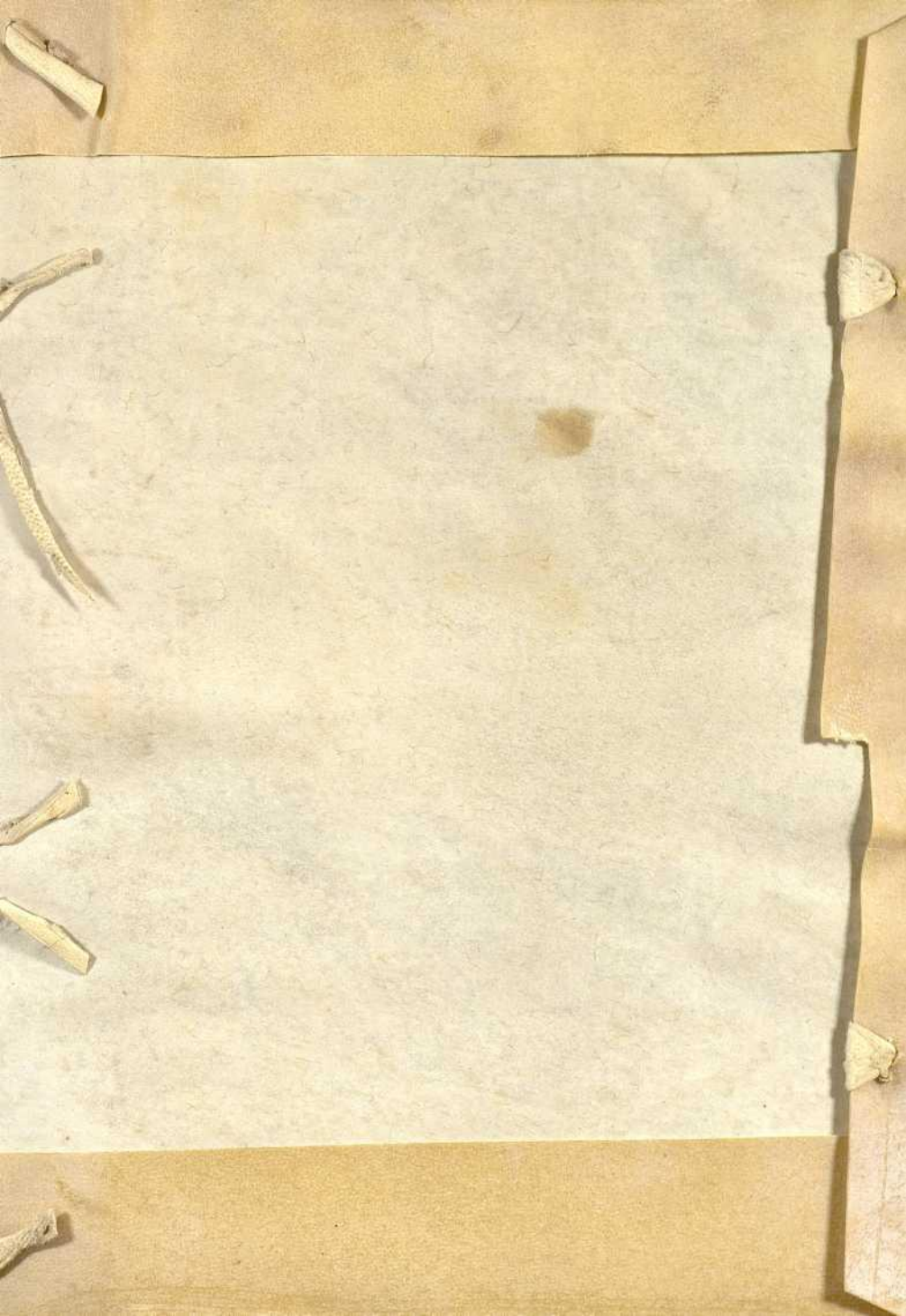
digo que sus vo

que como en el

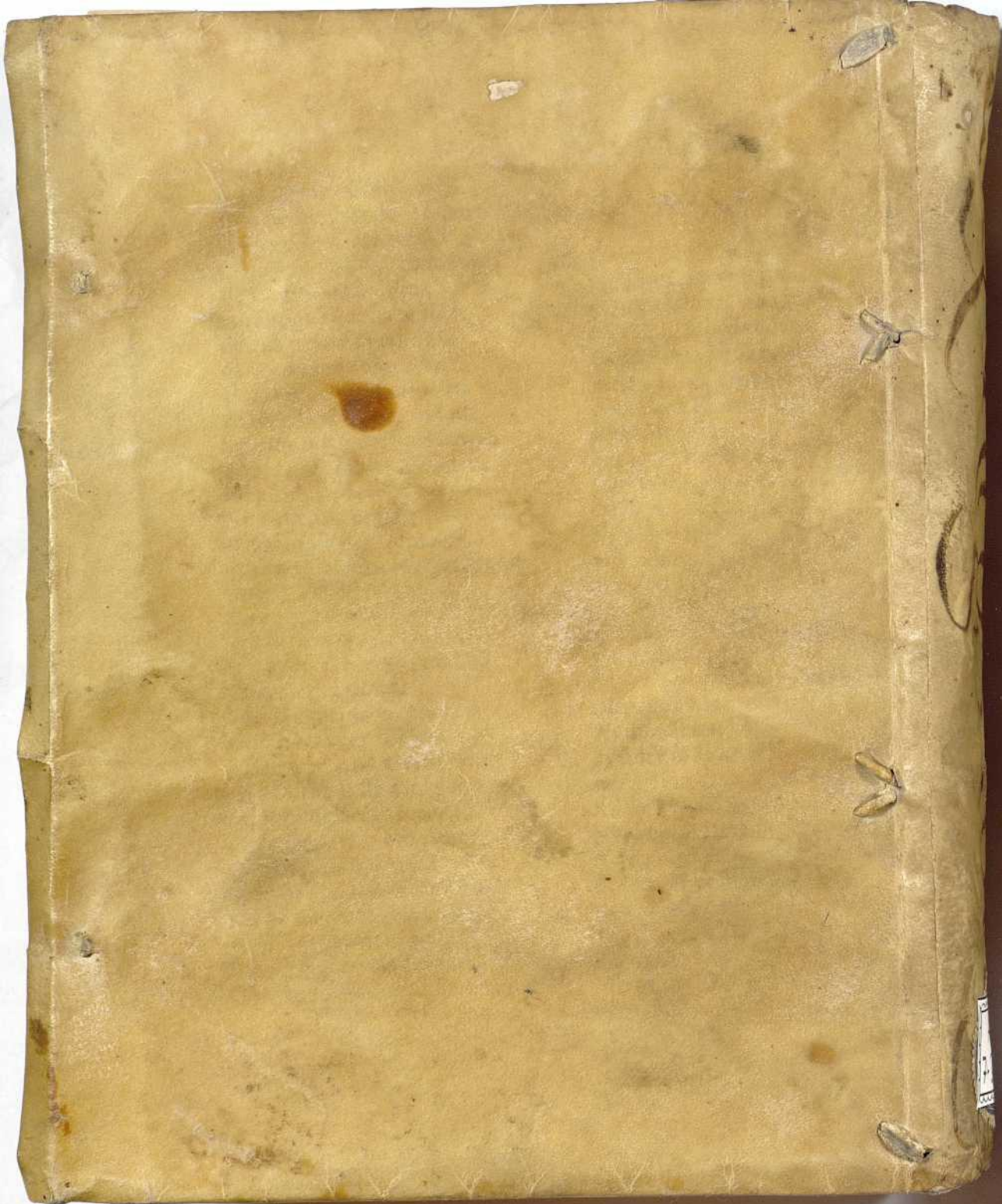
oygo que le pida

a mi propio pena

MS. A. 7. 378

A
7-378